
4°
De
102

Quodlibeta

Arie questio-
nes de quolibet disputa
te ac edite a profundissimo pro
batissimoqz theologo docto
re angelico diuo Thoma
Aquinate ordinis pre-
dicatorz. puigili cu-
ra reuise. et nunc
demũ impresse
M.CCCCC.L

Tabula. Questionū

Incipiūt tituli questionū de duodecim qōlibet sancti Thome de Aquino ordinis p̄dicatorū. fm ordinē alphabeti assignati. Et primo de angelis A

Utrum angelus sit in loco p operationem tm̄. Qōlibeto p°. Articulo. iiij. folio p°
Utr̄ angel⁹ transeat ab extremo ad extremū p medium. qōlibeto. j. ar. v folio. ij.
Utr̄ angelus ꝯponatur substantialiter ex essentia ⁊ esse. q. ij. ar. iij. fo. vij (fo. vij.
Utr̄ in angelo sit idē suppositū ⁊ natura. q. ij. ar. iiij
Utrū angelus sit cā aīe rōnalis. q. iij. ar. vi. fo. xiij
Utr̄ āge. possit īfluere in aīaz rōnalē. q. iij. ar. vij. f. xiiij
Utr̄ quicquid agat angel⁹ agat p imperium volūtatis. q. vi. ar. ij fo. xxxvij (ar. iij. fo. eodē
Utr̄ angelus possit esse in ꝯtexto celi empirei. q. vi
Utrum intellectus angelicus possit intelligere singularia. q. vij. ar. iij. fo. xlij (vij. ar. vi. f. xliij.
Utr̄ in angelis sit ꝯpositio accīntis et subiecti. qōli.
Utrū angelus sit ꝯpositus ex materia ⁊ forma. q. ix articulo vi. fo. lviij.
Utrū angelus possit cognoscere simul res in verbo et in ꝓpria natura. q. ix. ar. vij fol. lix
Utr̄ āge. meruerit suā btītudinē. q. ix. ar. viij. fo. lix.
Utr̄ angel⁹ moueat in instāti. q. ix. ar. ix. fo. lix
Utrū angeli p̄nt impmere vel aliud facere in corpa inferiora. q. ix. ar. x fo. lx. (ar. iij. fo. lxiij
Utrum angeli duratio habeat p̄s ⁊ posterius. q. x.
Utr̄ mot⁹ āgeli fiat in instāti. q. xi. ar. iiij fo. lxviij
Utrū esse angeli sit accīs eius. q. xij. ar. vi fo. lxxi

¶Questiones de anima

Utr̄ p aduentū aīe excludāt oēs forme q̄ prius erant. q. j. ar. vi. fo. ij
Utrū aīa a corpore separata possit pati ab igne corporeo. q. ij. ar. xiij fo. xl
Utrum anima sit composita ex materia ⁊ forma. qō libeto. iij. ar. xx. fo. xix
Utr̄ aīa sepata a corpe cognoscat aliam aīam hois quā in hac vita cognouit. q. iij. ar. xxi. fo. xix
Utruz aīa separata a corpore possit naturaliṫ pati ab igne corporeo. q. iij. ar. xxiij fo. xx.
Utr̄ aīa accipiat spēs quib⁹ cognoscit a reb⁹ q̄ sunt extra eā. q. viij. ar. iij fo. l.
Utrū aīa vegetabilis ⁊ sensibilis educātur in esse p creationem. q. ix. ar. ij fo. lx.
Utrū aīa sit sine potentie. q. x. ar. v. fo. lxiij
Utr̄ aīa rōnalis sit corruptibilis. q. x. ar. vi. fo. lxiij
Utrū aīa quicq̄d intelligit intelligat in prima veritate. q. x. ar. vij. fo. lxiij
Utrū aīa separata actū sensitiuaz potentiarū habere possit. q. x. ar. viij fo. lxv
Utrū sint eiusdem substantie aīa sensitiua ⁊ intellectiua. q. x. ar. v fo. lxviij
Utrū celū sit aīatum. q. xij. ar. ix fo. lxxij
Utrū aīa pficiat corpus immediate vel mediāte corporeitate. q. xij. ar. x fo. lxxi
Utrū aīa sit ex traduce. q. xij. ar. xi. fo. lxx
Utrum intellectus humanus cognoscat singularia. q. xij. ar. xij fo. lxxi.
Utrū habitus scientie acquisite remanent post hāc vitam. q. xij. ar. xiij fo. lxxi
Utrum arcus nubium sit signum diluuij non futuri. q. iij. ar. xxx fo. xxi
Utrū aque sint sup celos. q. iiij. ar. iij fo. xxij
Utr̄ mulier accusata in adulterio teneaṫ in iudicio peccatū suū ꝯfiteri. q. v. ar. xvi fo. xxxiiij
Utrum alimentum cōuertatur in veritate humane nature. q. viij. ar. viij fo. lj.
Utrū btūs Math̄. fuit vocatus statim de theloneo ad statum alatus ⁊ pfectōis. q. v. ar. xxi fo. xxxv

Questiones de beatitudine B

Utrū btītudo sctōz p p̄s ꝯsistat in intellectu āz in affectu vel cōuersō. q. viij. ar. ix. fo. lv.
Utr̄ btī in gl̄ia p p̄s feranṫ ad ꝓplādū xp̄i diuinitatē q̄z eius hūanitatē. q. viij. ar. xx fo. lv
Utr̄ oēs scī q̄ sūz p eccl̄iam canonizati sint in gl̄ia vel aliq̄ cōz sint in inferno. q. ix. ar. xvi fo. lxij
Utr̄ intellectus creatus possit diuinā ēntiā imediate videre. q. vij. ar. j fo. lxij.
Utr̄ aliq̄s intellectus creatus possit videre deum p essentiā. q. x. ar. xvij fo. xli

¶De beneficijs ⁊ p̄bendis eccl̄iasticis

Utrū p̄latus eccl̄esie possit eccl̄esie curam cōmittere suo consanguineo q̄uis idoneo. postposito melioni. q. iiij. ar. xv fo. xxv
Utrū p̄latus q̄ dat bñficiū eccl̄iasticū alicui suo cōsanguineo vel amico. vt alij eius amici exaltentur symoniā ꝯmittat. q. v. ar. xxiij. fo. xxvi
Utrū ep̄s peccet dans bñficium bono si. p̄mittat meliorem. q. vi. ar. ix. fo. xxxix.
Utr̄ ille q̄ hz plures p̄bēdas peccet ex hoc ipo q opiniones mgroz sint in ꝯtrariū. q. viij. ar. xij. f. liij.
Utr̄ habere plures p̄bēdas sine cura aīaz absqz dispātiōe sit pctm̄ mortale. q. ix. ar. xv fo. lxi.
Utr̄ melius faciat q̄ ꝯsentit electōi canonice de se facte q̄z q̄ eā recusat. q. v. ar. xxij fo. xxxvi.
Utr̄ ncce sit sp eligere meliorē. q. viij. ar. vi fo. xxv

¶De bigamis

Utrum papa possit dispensare in bigamia. q. iiij. ar. xiij fo. xxv

¶De charitate C

Utrum habens charitatē eā cognoscat per speciem. q. ix. ar. iiij. fo. lj.
Utr̄ charitas fm suā ēntiā augeaṫ. q. ix. ar. xij. f. lxi

¶De celo empirreo

Utrum celum empirreum habeat influentiam sit

Tabula Questionum

p̄r alia corpora.q.vi.ar.xix fo.xli

¶De ꝓscientia.

Utr̄ ꝓscia errare possit.q.iij.ar.xvi. fo.xx

Utr̄ ꝓscia erronea liget ad pcm̄.q.iij.ar.xxv. fo.xxi

¶De corpore glorioso

Utr̄ corp⁹ gliosum naturaliter possit eē cū alio corpore nō glorioso in eodē loco .q.j.ar.xxi fo.vi.

Utr̄ hoc fieri possit miraculo .q.j.ar.xxij fo.vi

Utr̄ corp⁹ resurgat idē nūero.q.xi.ar.vi fo.lxviij

¶De cruce signatis

Utr̄ cruce signat⁹ q̄ morit añq̄ iter arripiat habeat plenā indulgētiā pcōr̄.q.ij.ar. xvi. fo.xi

Utrū vir possit accipere crucem ad transfretandū vltra mare nolente vxore.si de eius incontinentia timeatur.q.iiij.ar.xi fo.xxiiij

Utr̄ meli⁹ moriat cruce signat⁹ q̄ morit in via eūdi vltra mare q̄m ille q̄ morit redeūdo.q.v.ar.xiiij.fo (xxxiiij.

¶De correctione

Utr̄ debeat aliqs in publico vel in priuato corrigere primū vel fratrē suū.q.xi.ar. xxij fo.lxx.

Utr̄ si aliqs sciat pcm̄ primi peccet mortal⁹ referēdo illud statim plato suo.q.xi.ar.xiij fo.lxx

¶De damnatis

Utrū dānati in inferno gaudeāt ꝛ ꝓsolentur de penis inimicor̄ suor̄ quos secū vident in inferno puniri .q.iij.ar.xxiiij fo xx

Utrum corpora damnatorum erunt incorruptibilia.q.vij.ar.xi fo.xlv

Utrū corpora damnatorum resurgent sine deformitatibꝫ.q.vij.ar.xij fo.xlv

Utrū corpora damnator̄ punientur vermibꝫ ꝛ fletu corporali.q.vij.ar. xiij fo.xlv.

Utrū damnati post diem iudicij videant gloriā sanctorum.q.viij.ar.xvi fol.lv

Utrū damnati vellent suos ꝓpinquos esse damnatos.q.viij.ar.xvij fo.lv

Utrū in damnatis sit tm̄ pena ignis vel etiam pena aque.q.viij.ar.xviij fo.lv.

¶De decimis

Utr̄ ꝓpter ꝓsuetudinē aliqui debligent⁹ a iure reddendi decimas q.ij. ar.viij fo.ix

Utrum pauper teneatur decimas soluere diuiti facerdoti.q.vi.ar.x fo. xxxix

Qōnes de deo. Et p̄mo de eius eēntia ꝛ esse. De pluralitate ꝓsonarū

Utrum vnitas essentie ponat in numerum cū vnitate ꝓsone.q. vi.ar.j. fo.xxxvij

Utrū immensitas diuina excludat pluralitatem ꝓsonarum .q.vij.ar.vi fo.xliij

Utrū vnitas aliq̄d positiue dicat in diuinis ꝛ nō remotionē tm̄ fm opinionē magistri.q.x.ar.j. fo.lxij

Utrū solius dei sit ꝓpriū esse vbiq̄.q.xi.ar.j.fo.lxvij

Utr̄ in deo sit tm̄ vnū eē.scz ēntiale. vel p̄ter illud sit etiā in deo esse ꝓsonale.q.xij.ar.j. fo.lxx

Utrum pater eodem verbo dicat se et creaturam.q.iiij.ar. vi. fo.xxiij

Utr̄ senarius nūerus fm quē oēs creature dicūt eē pfecte sit creator vel creatura.q.viij.ar.j. fo.xlix.

Utrum filius distinguatur filiatione a spiritusancto.q.iiij.ar.vij. fo.xxiij

Utrū in deo sit virtus.q.iiij.ar.ij. fo.xxij.

¶Qōnes de potentia dei

Utrum deus possit facere q̄ materia sit sine forma.q.iij.ar.j. fo.xij.

Utr̄ deus possit facere vnū corpus simul esse localit in duobꝫ locis.q.iij.ar. ij. fo.xij

Utrū deus possit aliquid in nihilum redigere.q.iiij arti.iiij. fo.xxiij

Utrum deus possit id q̄d in nihilū redactū est idē numero reparare.q.iij.ar.v. fo.xxij.

Utr̄ de⁹ possit ꝺginē repare.q.v.ar.iij fo.xxx

Utrum hec sit falsa deus potest peccare si vult. q.v. arti.iiij. fo .xxxi

Utrū deus possit facere q̄ altredo aut aliq̄ q̄litas corporalis sit sine q̄ztitate.q.vij.ar.x. fo.xliij

Utr̄ de⁹ possit facere infinita esse actu.q.ix.ar.j. f.lvi

Utrum deus possit contradictoria facere simul esse.q.xij.ar.ij. fo.lxx

Utr̄ de⁹ possit facere infinita in actu.q.xij.ar.iij.f.lxx

¶De scia dei. Et p̄mo de ydeis.

Utr̄ in deo sint plures ydee.q.iiij.ar.j. fo. xxij.

Utrum ydee que sunt in mente diuina per prius respiciant res q̄ztum ad naturam singularē q̄ q̄ztū ad naturā spēi.q.viij.ar.ij. .l.

Utrum deus sciat primū instans in quo potuit mūdum creare.q.v.ar.j. fo .xxxi.

Utr̄ de⁹ cognoscat malū p bonū.q.xi.ar.ij.fo. lxvij.

¶De pscia ꝛ p̄destinatōe diuina

Utrū pscīti a deo possint demereri.q.v.ar.ij. fo.xxx

Utr̄ p̄destinatio ponat necitatē.q.ix.ar.iij. fo.lxvij

Utrū p̄destinatio sit certa.q.xij.ar.iiij fo.lxx

¶Quelliones de dyabolo.

Utrū dyabolus sp subtal⁹ inhabitet hominē q̄ncūq̄z peccet mortaliter.q.iij.ar.viij fo.xiij

Utrū dyabolus cognoscat cogitationes hominum q.xij.ar.vij fo.lxxi.

¶Quelliones de delectatiōe

Utrum consensus de delectatione sit peccatum mortale.q.xij.ar.xxxiij fo.lxxiij.

Utr̄ p̄m⁹ mot⁹ sp sit pcm̄.q.iij.ar.xxi fo.xxvi

Utruz primi motus in infidelibus sint peccata mortalia.q.iij.ar.xxij. fo.xxvij

¶De honore diuitum

Utrum ille qui honorat diuitem propter diuitias peccet .q.x.ar.xxij. fo. lxv

¶Qōnes de doctorib⁹ ꝛ magistris.

Utrum liceat petere licentiam in theologia docendi q.iij.ar.ix. fo.xiij

Tabula.

Utrū auditores diuersoꝝ magistroꝝ tenēciū diuersas opiniones excusent a pctō erroris si opiniones magistroꝝ suoꝝ sequant. q.iij.ar.x. fo.xiiij

Utrū mgr determinās q̄stiones theologicas magis debeat uti autoritatibꝫ q̄z rōibꝫ. q.iiij.ar.xviij. f.26

Utꝛ si p doctrinā aliq̄ retrahunt a meliori bono ille teneat sua doctrinā reuocare. q.v.ar.xxv. fo.xxxvi

Utꝛ oīa que doctores sancti dixerunt sint a spūsctō q.xij.ar.xxvij fo.lxxiij

Utꝛ aliqs q̄ pt saluti aiaꝝ curā ipendere peccet si circa studiū tps occupat. q.i.ar.xiiij fo.iiij.

Utꝛ ille q̄ semp ꝓpter inanē gl'am docuit p penitentiā aureolā recupet. q.v.ar.xxiiij fo.xxxvi

¶De ecclesie vnitate. E

UTꝛ sit vna ecclesia q̄ fuit in ꝓncipio apl'oꝝ et q̄ est modo. q.xij.ar.xx fo.lxxij

Questiones de elemosyna

Utꝛ clerici peccēt mortal'r si ea q̄ eis supfluūt in elemosynis nō largiunt. q.vi.ar.xij fo.xxxix

Utꝛ mortuus detrimentū patiat ex hꝫ q̄ elemosyne quas mādauit dare retardāt. q.vi.ar.xiij. fo.xx

Utꝛ executor debeat tardare distributionē elemosynarum ad hoc q̄ res defuncti melius vendantur. q.vi.ar.xiiij fo.xl

Utꝛ ille q̄ nō dat paupi petenti si habeat de supfluo peccet. q.viij.ar.xij fo.liij.

¶De eternitate mundi

Utrum demonstratiue probare possit mundum esse eternum. q.iij.ar.xxi fo.xxij

Utꝛ celū ⁊ mūdus sit eternus. q.xij.ar.viij. fo.lxxi.

¶De euo.

Utꝛ lucifer sit subiectū eui. q.v.ar.vij fo.xxxij.

¶De excommunicatione

Utꝛ debeāt vitari illi excōicati circa q̄z excōicationē sapiētes ꝓtrarie opinant. q.iiij.ar. xiiij fo.xxv

Utꝛ aliqs comedēdo loquēdo seu stādo cū excōicatis peccet mortaliter. q.xi.ar.ix fo.lxix

¶ De fato. F

Utꝛ oīa subsint fato. q.xij.ar.v fo.lxx

¶De gratia. G

Utꝛ hō absq̄z gratia p solā naturalē arbitrij libertatē possit se ad gr̄am ꝓparе. q.i.ar.vij fo.ij

Utꝛ deꝰ facit nouā gram. q.iiij.ar.ix fo.xxiiij

¶De hereticis H

Utꝛ certitudo adhesionis i heretico vel malo catholico sit actus fidei vel ꝝtutis. q.vi.ar.vi. f. xxxviij

Utꝛ hereticis sit cōicandū. q.x.ar.xv. fo.lxvi

Utꝛ heretici redeuntes ad ecclesiam sint recipiendi q.x.ar.xvi fo.lxvi

¶De iciunijs ⁊ vigilijs I

Utꝛ homo possit peccare nimis iciunādo vel vigilando. q.v.ar.xviij fo.xxxiij

¶De infamia.

Utrum aliquis peccat infamiaꝝ non repellendo. q.x.articu.xiij fo.lxvi

¶De ignorantia

Utꝛ qui facit contra constitutionem papæ p ignorantiam peccet. q.i.ar.xix fo.v

¶De imperio.

Utꝛ imperare sit actus rationis. q.ix.ar.xij. fo.lxi

¶De intellectu.

Utꝛ intellectꝰ creatꝰ possit diuinā essentiā imediate videre. q.vij.ar.i. fo.xli.

Utꝛ intellectus creatus possit sil' plura intelligere. quod. vij.ar.ij fo.xlij.

Utꝛ noticia q̄ ab Aug. dꝛ ꝓles mētis sit in mente sicut accns in subiecto. q.vij.ar.iiij fo.xliij

Utrum verbum cordis sit species intelligibilis. q.3 articu.ix fo.xxxiij.

¶De magicis scientijs M

UTrum hō sine pctō possit appetere scire magicas scientias. q.iiij.ar.xvi fo.xxv.

¶De martyrio

Utꝛ aliqs absq̄z charitate pfecta pōssit se martyrio offerre. q.iij.ar.xix fo.xxvi.

Utꝛ pati martyriuꝫ propter xp̄m sit in precepto. q.iiij.articu.xx fo.xxvi

Utꝛ liceat ab aliquo moriēte req̄rere q̄ reuelet statū suū post mortem. q.iij.ar.xxij fo.xx

Utꝛ maius pctm̄ sit cū aliqs mētitur facto q̄z cum aliquis mentitur verbo. q.vi.ar.xvij fo.xl

Utꝛ oē mēdaciū sit pctm̄. q.viij.ar.xiiij fo.liij

De negatione xpi N

Utꝛ Petrus negando xp̄m peccauerit mortaliter. quod. ix.ar.xiiij fo.lxi

¶De obedientia O

UTruꝫ religiosus teneatur obedire suo prelato vt reuelet sibi aliquod secretum fidei sue cōmissum. q.i.ar.xv fo.v

Utrum teneatur sibi obedire vt reuelet occultaꝫ culpā fratris quā nouit. q.i.ar.xvi fo.v

Utrum filius teneatur obedire parētibꝫ carnalibus q̄tum ad omnia. q.ij.ar.ix fo.x

Utꝛ subditus teneatur obedire prelato p̄cipienti reuelationē criminis occulti. q.iiij.ar.xij fo.xxv

Utꝛ magis sit meritoriū obedire plato q̄z facere aliquid ad dictū fratris. q.vi.ar.xi fo.xxxix

Utꝛ religiosus q̄ emisit votū obediētie teneat in oībꝫ plato obedire etiā in indifferētibꝫ. q.x.ar.x. fo.lxv

¶De officio diuino

Utꝛ plēdatus in duabꝫ ecclesijs i die q̄ diuersuꝫ officiū fit teneat vtrūq̄z officiū dicere. q.i.ar.xij. f. iiij

Utꝛ ei qui omisit dicere officiū diuinū sit iniūgēdū q̄ iterato dicat. q.i.ar.xxix fo.xxi.

Utꝛ liceat clerico q̄ tenet ad horas canonicas dicere matutinas sequētis diei de sero. q.v.ar.28. f.37

Utꝛ clericus bñficiatus teneat in scolis exns dicere officiū defunctoꝝ. q.vi.ar.vij fo.xxxviij.

Questionū

Tabula Questionum

Utz ille q̄ vadit ad eccl̄iā ꝓpter distributōes . al's nō iturus peccat.q.viij.ar.xi fo.liiij

¶De opere manuali

Utz opari manib⁹ sit in p̄cepto.q.vij.ar.xvij.f.xlvij

Utz illi q̄ sp̄ūalib⁹ vacāt excusent a labore manuū. q.vij.ar.xviij.fo.xlviij ¶De oz̄one z suffragijs

Utz oratio plus valeat ꝑ se facta q̄z ꝑ alio .q.viij. articu.viij fo.liij

Utz suffragia eccl'ie facta ꝑ alicꝫ diuite eq̄l'r valeāt paupib⁹ ꝑ q̄ ñ fiūt si sit eq̄l' meriti.q.8.ar.9.fo.liij

¶Questiones de peccato. Et ꝓmo in cōi. P

UTrū pct̄m sit aliq̄ natura.q.i.ar. vij fo.v

Utz si ꝓmus h̄o nō peccasset tot fuissent nati mares quot femine.q.ij.ar.xxv fo.xx

Utz si adā nō peccasset nō idem h̄omines numero saluarentur.q.v.ar.viij fo.xxxij

Utrum in peccato actuali ꝓius sit auersio q̄z cōuersio.q.v.ar.xvi fo.xl

Utz si aliꝯ intendat peccare mortaliter q̄ peccet ꝓpter hoc mortal'r.q.viij.ar.xv fo.liij

¶De periurio

Utz piurium sit grauius peccatum q̄z h̄omicidium q.i.arti.xviij fo.v

Utz accipiēs doctrinā alicui⁹ experimēti sb̄ iuramē/to ñ cōicādi teneaf seruare iuramētū. q.xij.ar.xxij

¶De peccato in sp̄m̄ sanctū ¶o.lxxij

Utz pct̄m in sp̄m̄ sctm̄ sit irremissibile q.ij.ar.xv.f.xi

¶De preceptis z consilijs

Utz ꝯsilia ordinēf ad p̄cepta.q.iij.ar.xxiij.fo.xxix

Utz p̄cepta ordie nafe p̄cedāt ꝯsilia.q.v.ar.19.f.35

Utz pctā q̄ sunt ꝺtra p̄cepta sc̄ūde tabule sint gra/niora peccatis q̄ sunt ꝺtra p̄cepta ꝓme tabule.q.v arti.xx.fo.xxxv ¶De predicatorib⁹

Utrum peccatum sit p̄dicatori habere oculum ad tē poralia.q.ij.ar.xij fol'.x

Utz possit p̄dicare ꝓpria autoritate ita vt liceat p̄di care sine licētia ꝓlati.q.xij.ar.xxviij fo.lxxij.

Utz aliꝯ ꝓhibitus a ꝓncipe seculari ꝺbeat dimit/tere p̄dicationem.q.xij.ar.xix fo.lxxij

Utz liceat p̄dicatorib⁹ recipe elemosynas ab vsura/rijs.q.xij.ar.xxx fo.lxxij

¶De prelatis

Utz liceat appetere epis̄copatū.q.xij.ar.xviij.f.lxxij

Utz pct̄m sit appetere ꝓlationē.q.ij.ar.xi fo.x.

Utz mal' ꝓlatꝰ sit honor exhibēd⁹ .q.viij.ar.7.f.liij.

¶De purgatorio

Utz duoz q̄ sunt digni eq̄li pena vnus possit citi⁹ a purgatorio librari q̄z alius.q.ij.arti.xiij fo.xi.

¶De religiosis R

UTrū religiosus vel monach⁹ peccet mortal'r co medēdo carnes.q.i.ar.xx fo.vi

Utz liceat inducere iuuenes ad religionez voto vel iuramēto.q.iij.ar.xi fo.xiij

Utz illi q̄ obligati sꝰ voto vel iuramēto ad intran dū religionē teneāf intrare.q.iij.ar.xij fo.xvi.

Utz illi q̄ sunt in seculo pct̄ores sint ad religionez attrahendi.q.ij.ar.xiij fo.xvi

Utz aliꝯ absq̄ pct̄o possit aliquē iuramēto astrin gere ad h̄ꝫ q religionē nō intret.q.iij.ar.xiij.f.xvi

Utz religiosi q̄ nihil h̄nt in ꝓ̄po vel cōi possint ele/mosynā facere q̄ eis ꝓficiat.q.ij.ar.xv fo.xvij

Utz religiosus si videat patrē suū in nēcitate absq̄ ꝓlati sui licentia possit clausꝰ exire ad seruiendū patri.q.ij.ar.xvi. fo.xvij

Utz p̄sbiteri prochiales z archidyaconi sint maioꝛ ꝓfectōis q̄z religiosi.q.ij.ar.xvij fo.xvij

Utz pueri nō exercitati in p̄ceptis sint recipiēdi vel obligādi voto vel iuramēto vel beneficijs allicie/di ad ingressum religionis.q.iiij.ar.xxiij. fo.xxvij

Utz religiosi ꝺbeant tollerare suos impugnatores q.v.arti.xxvi fo.xxxvi

Utz ille q̄ iuranit se nō intratuꝛ religionem possit licite intrare.q.v.ar.xxiiij fo.xxxvij.

Utz aliꝯ religiosus expelli ꝺbeat ꝓpter pct̄m z re ligione si sit paratus coꝛrigi z sustinere penā.q.xij ar.xxxv.fo.lxxiiij ¶De restitutione

Utz ille q̄ pecuniā accepit mutuo vt redimeret se a latronib⁹ teneaf eā restituere.q.v.ar.xvij.f.xxxiij.

Utz expulsi ꝓpter ptes possint repetere bona sua ab illis q̄ sꝰ i ciuitate manēt̄es.q.xij.ar.xxiij.fo.lxxij

Utz ille q̄ mala fide p̄scripsit teneaf ad restitutōem q.xij.arti.xxvi fo.lxxiij

Utz ille q̄ rē alienā ꝯsumpsit teneaf ad restitutōem. q.xij.arti.xxvi fo.lxxiij

¶De sacramētis.z ꝓmo de baptismo S

Utrum pueri indeoꝛ sint baptizādi inuitis paren tibus.q.ij.ar.vij fo.ix

Utz puer in deserto natꝰ possit absq̄ baptismo sal/uari in fide parentū.q.vi.ar.iiij. fo.xxxviij

Utz baptizatus transmittat peccatum originale in prolem.q.vi.ar.v fo.xl

Utz aqua baptismi habeat virtutem ad emunda/tionem.q.xj.ar.xv fo.lxxi

¶De sacramento confirmationis

Utz solus episcopus ꝺbeat ꝓferre sacramētum con firmationis.q.xi.ar.vij. fo.lxix

¶De sacramento eucharistie

Utz forma panis in sacramēto eucharistie annihile tur.q.v.ar.xi fo.xxxiij

Utz sacerdos ꝺbeat dare hostiā nō cōsecratā pct̄ori occulto h̄oc petenti.q.ij.ar.xij fo.xxxiij

Utz possit totum coꝛpus x̄pi sub spēcieb⁹ panis cō tineri.q.vij.ar.viij fo.xliij

Utz in eodem instanti sub spēb⁹ illis sit subā panis z coꝛpus x̄pi.q.vij.ar.ix fo.xliij

Utz in sacramēto altaris sint accidentia sine subie/cto.q.ix.arti.v fo.lvij

Utz spēs vini q̄ remanēt in sacramēto altaꝛ post cō

Tabula Questionum

secratōez alij liçri ꝓmisceri possint.q.x.ar.iij.f.lxiij
Utz aliqs possit audire missaz sacerdotis fornicarij quin peccet mortal'r.q.xi.ar.viij. fo.lxix.

¶De sacramēto penitētie.z ꝑmo de ꝯtritione

Utz ꝯtritus magis velit velle eē in iferno q̄z pecca re.q.i.ar.ix.fo.ij ¶De cōfessione.

Utz sufficiat si aliqs ꝓfiteat scripto.q.i.ar.x.fol.iij.
Utz aliqs possit differe cōfessionē vsqz ad q̄dragesi mā.q.i.ar.xi. fo.4
Utz sacerdos prochialis velit credere suo subdito dicēti se alteri eē ꝓfessum.q.i.ar.xij. fo.4
Utz per absolutionem sacerdotis culpa remittatur quod.iij.ar.x fo.xxiij
Utz prelatus possit subditū suū ab administratione remouere ꝓpter aliquid qđ ab eo in confessione audiuit.q.i.ar.xij fo.xxxij
Utz nō habens curā aīaz possit absoluere in foro cōfessionis.q.xij.ar.xvi fo.lxxi
Utz in aliquo casu liceat reuelare confessionem.q.xij.ar.xvij. fo.lxxij
Utz aliqs possit ꝓfessiones audire de īdulgētia dñi pape sine volūtate ꝓpria plati.q.xij.ar.xxxi.f.lxxiij

¶De satisfactione

Utz si aliqs sacerdos penitēti dicat q̄cq̄d toni fecēris sit tibi in remissionē pctōz sit satisfactio sacramētalis.q.iij.ar.xxviij fo.xxi

¶De sacramento matrimonij.

Utz mulier q̄ post votū ꝯtinētie emissuz ꝯtraxit matrimoniū in facie ecclie possit absqz pctō viro suo carnaliter ꝓmisceri.q.iij.ar.xvij fo.xviij.
Utz ille q̄ cognouit carnal'r mulierē quā despōdeat p ẏba de futuro possit habere vxorē illam cū q̄ postea ꝯtraxit p ẏba de p̄nti.q.v.ar.xv fo.xxiij
Utz possit eē matrimoniū inter xpianū z iudeā baptizatā ab eo quā carnal'r cognouit post fidē de cōtrahēdo datā.q.vi.ar.v fo.xxxvij.
Utz votū simplex ꝯtinētie dirimat matrimonium cōtractum.q.viij.ar.x fo.liij
Utz ille cui⁹ pater nec pt sustētari a filio nisi ꝯtrahē do accipiat dotē vñ patrē nutrire possit teneat cōtrahere vt patrē sustētet.q.x.ar.xi. fol'.lxv
Utz post votū simplex castitatis aliqs mrimoniuz ꝫhēs reddere debitū z exigē possit.q.x.ar.xi.f.lxv
Utz cōpaternitas causet ex pambulis ad sacramenta.puta ex catheciſmo z hmōi.q.xij.ar.xix. f.lxxij
Utz maleficia īpediāt mrimoniū.q.xi.ar.x fo.lxix
Utz frigiditas īpediat mrimoniū.q.xi.ar.xi.f.lxix.

¶De sensibꝫ sacre scripture.

Utz in verbis sacre scripture pter sensus litterales leat plures sensus.q.viij.ar.xiij fo.xlv
Utz debeāt distingui quattuor sensus sacre scripture.s.hiſtorialis vl' litteralis.allegoricus. moralis. z anagogicus.q.vij.ar.xv fo.xlvi
Utz in aliis scripturis p̄dicti sensus distingui debeāt q.viij.ar.xvi.fo.xlvi ¶De sortibꝫ
Utz liceat uti sortibꝫ magie in aplōe libroz.q.xij.arti.xxxvi.fo.lxxiiij ¶De suspitione
Utz suspitio sit pctm̄ mortale.q.xij.ar.xxxv.f.lxxiiij

¶De tempore Z

Utz sit idē tps p qđ dei⁹ mouet creaturā spūalē cum tpe qđ mēsurat motꝰ corpaliū.q.xi.ar.v fo.viij

¶De timore

Utz q̄ fiūt ex timore sint volūtaria.q.v.ar.x.f.xxiij

¶De venditione U

Utz vēditor teneat dicere vitiū rei vēdite emptori.q.ij.ar.x.fo.x ¶De veritate
Utz oportet enūciabile qđ semel est vez semp futurū esse verum.q.iiij.ar.xvij fo.xxvi
Utz veritas sit fortior iter vinū regē z mulierē.q.xij ar.xxi.fo.lxxij ¶De verbis humanis
Utz ẏba hūana habeāt vim ad mouēdū bruta siue serpentes.q.xij.ar.xiiij.fo.lxxi ¶De vestibꝫ.
Utz vti pciosis vestibꝫ sp sit pctm̄.q.x.ar.xiij.f.lxvi

¶De vicarijs

Utz vicari⁹ alicui⁹ possit vices suas ꝓmittere alteri q.xij.ar.ij.fo.lxxiij ¶De virginitate
Utz aliqs possit eē naturali'r vel miraculose sil'ẏ go z pr̄.q.vi.ar.xviij.fo.xl ¶De btā virgine
Utz liceat celebrare ꝓceptiōem btē ẏginis.q.vi.ar.v.fo.xxxviij ¶De virtutibꝫ moralibꝫ
Utz ẏtutes morales sint ꝓnexe.q.xij.ar.xxiij.f.lxxij

¶De vsura

Utz q̄cq̄d aliqs de pecunia vsuraria lucratus fuerit reddere teneat.q.iij.ar.xix.fo.xix ¶De xpo X
Utz in xpo sint due filiatōnes.q.i.ar.ij.folio ꝑmo.
Utz xps in cruce mortuus fuerit.q.i.ar.iij.fo.ꝑmo
Utz xps fuerit idē hō in triduo.q.ij.ar.i. fo.ꝑ
Utz passio xpi sine morte sufficeret ad redēptionez generis humani.q.ij.ar.ij. fo.vi
Utrū hoīes tenerent credere xpo miracula visibilia nō facienti.q.z.ar.vi fo.viij
Utz aīa xpi possit scire infinita.q.iij.ar.iij fo.xij.
Utz oculus xpi post mortē fuerit equinoce oculus
Utz xps post resurrectōem co (q.iij.ar.iiij.fo.xiij mederit cibū sibi incorpando.q.iij.ar.v. fo.xiij
Utz sit vnū numero corp⁹ xpi affixū cruci z sacens in sepulchro.q.iiij.ar.viij fo.xxiiij
Utz tot⁹ sanguis xpi q̄ est in passione ei⁹ effusus ad corp⁹ ei⁹ in resurrectōe redierit.q.v.ar.v. fo.xxxij.
Utz xps mal⁹ dilectōis signū nob oñdit trahendo corp⁹ suū i cibū q̄z patiēdo p nob.q.v.ar. vi.f.32
Utz fruitio aīe xpi in passione ꝓuenerit vsqz ad essentiam anime.q.vij.ar.v fo.xliij
Utz in xpo sint plures hypostases.q.ix.ar.ij. fo.lvi
Utz in xpo sit tm̄ vnū eē.q.ix.ar.iij fo.lvi
Utz in xpo sit vna tm̄ filiatio.q.ix.ar.iiij. fo.lvij
Utz xps sit delectabil⁹ ad indicium i terrā.q.x.ar.ij.f.lxij

¶Finiunt tituli questionū seu articuloz feliciter.

Questiones de quod

libet sancti Thome de Aquino ordinis fratrū pdica
tor incipiunt feliciter

¶Articulus primus.

QVesitum est de eo angelo et hoie De eo q̄situ est et q̄situ ad di uinā naturā. et q̄situ ad naturā humanā assum/ptā. ¶Quantū ad diui nā naturaz quesitum est Utrū btūs Būdictus in visione qua vidit to/tum mūdu diuinā essentiā viderit. Et ostendebat q̄
1. sic. Dicit enī Grego. de hac visione loquens. Anime videnti deū angusta fit omis creatura. sed videre deū est videre diuinā essentiā. ergo btūs Benedictus vi dit diuinā essentiā ¶Preterea. ibidē subdit Grego.
2. q̄ totū mūdū vidit in diuino lumine. sed nō est aliud lumē vel claritas dei q̄ ipe deus. vt idē Grego. dicit et habet in glo. Exo. xxxiij. sup illud. Nō videbit me hō et viuet. ergo btūs Būdictus vidit deū p essentiā.

¶Sed ctra est qđ dr Joh̄is p̄mo. Nemo deū vi/
Contra. dit vnq̄. vbi dr glo. q̄ null⁹ in mortali carne viuēs dei essentiā videre pt ¶Rndeo dicendū q̄ corpus cor
R⁹ ruptibile aggrauat aiam. vt dr sap. ix. Sūma autez elevatio mentis humane est vt ad diuinā essentiā vi dendā ptingat. vñ impossibile est vt mens humana dei essentiā videat. vt Aug⁹. dr. xij. sup Gen. ad lrām Nisi huic vite mortali funditus hō intereat. vel sic alienet a sensib⁹ vt nesciat vtrum sit in corpe an extra corpus. sicut de Paulo legit. scđa ad Cor. xij. Btūs aūt Būdict⁹ q̄n illā visionē vidit nec huic vite fun ditus mortu⁹ erat. nec a corpeis sensib⁹ alienat⁹. qđ pz p hoc q̄ dū adhuc in eadē visione psisteret aliuz ad idē videndū aduocauit. vt Grego. refert. vñ ma nifestū est q̄ dei essentiam nō vidit.

¶Ad p̄mū ergo dicendum. q̄ Grego. ex quadā ppor/
Ad .i. tione arguētari intendit in hijs illis. Si enī vi dentes dei gētiā in ei⁹ cōparatōe totā creaturā reputāt paruū q̄d ad videndū. nō est mirū si btūs Būdict⁹ p lumen diuinū aliud amplius videre potuit q̄ ho mines cōmuniter videāt. ¶Ad scđm dicendum. q̄ lumē
Ad 2. dei q̄q̄z dr ipe deus. q̄q̄z ꝺo aliud lumē deriuatum ab ipso. sm illud ps. In lumine tuo videbim⁹ lumē hic aūt accipit p lumine deriuato a deo

DEinde querebantur duo circa humanaz naturā in xp̄o. Primo vtrū fuerit in xp̄o vna filiatio qua refert ad patrē et ad ma/trem. an due. Scđo de morte eius. vtruz in cruce mortuus fuerit

¶Articulus Secūdus

AD primū sic procedebat. Videt q̄ in xp̄o sint due filiatōes. multiplicata enī cā re/.i
lationū multiplicant relatiōes. Genera/tio aūt est cā filiatōis. Cum ergo alia sit generatio qua xp̄s nat⁹ est eternal⁹ a patre. alia q̄ na tus tpaliter a matre. erit etiā alia filiatio qua refertur ad patrē. et alia qua refert ad matrē. ¶Ꝓ. Qđ reci 2
pit ex tpe aliq̄d absolutū absq̄z sui mutatōne. multo magis absq̄z sui mutatōe pt recipe tpaliter aliquā p prietatē relatiuā. sed filius dei ex tpe recipit aliq̄d ab solutū absq̄z sui mutatōne. qz sup illud Luce. p̄mo Magn⁹ erit et filius altissimi vocabit. dr Ambro. Nō ideo erit magnus q̄ aū partū ꝟginis magn⁹ nō fuerit. sed qz potentiā quā dei filius naturali hz. hō erat ex tpe accepturus. ergo multo magis ex tpe po/tuit accipe filius dei absq̄z sui mutatōe nouā filiatio nem. vt sic ei ꝟueniant due filiationes. vna eterna. et alia temporalis

¶Sed ctra. A quo aliq̄d hz q̄ sit tale. ab eo⁹ vni Contra.
tate hz q̄ sit vnū tale. sed a filiatōe aliqs hz q̄ sit fili/us. ergo vna filiatōe est vnus filius. sz xp̄s est vnus filius et nō duo. ergo in xp̄o nō sunt due filiationes sed vna tm ¶Rndeo dicendum. q̄ relatōes differūt in R⁹
hoc ab oīnib⁹ alijs rerū generib⁹. qz ea q̄ sunt aliorū generū ex ipa rōne sui generis hnt q̄ sint res nature. sicut q̄titates ex rōne q̄titatis. et qualitates ex rōne qualitatis. sed relatōes nō habēt q̄ sint res nature ex rōne respect⁹ ad alterū. Inuenīūt tm q̄dā respectus q̄ non sunt reales sed rōnales tm. sicut scibile refert ad sciam nō aliqua reali relatōe in scibili existente. sz po tius qz scia refert ad ipm sm ph̄m. v. metaph̄z. Sed relatio hz q̄ sit res nature ex sua cā p quā vna res na turalē ordinē hz ad alteā. qui quidem ordo natura lis et realis est ipsis ipsa relatio. vñ dextrū et sinistruz in aīali sunt relatōes reales. qz ꝟsequūtur quasdam naturales virtutes. In colūna aūt sunt respectus rō/nis tm sm ordinē aialis ad ipsam. ex eodē aūt habz aliquid q̄ sit ens et q̄ sit vnū. et ideo ꝟtingit q̄ ē vna relatio realis tm ꝓpter vnitatē causē. sicut pz de eqlitate. ꝓpter vnā em q̄titatem est in vno corpore vna equalitas tm q̄uis sint respect⁹ plures. sm quos di/uersis corꝑib⁹ dr esse equale. Si aūt sm oēs illos respectus multiplicarent realiter relatōes in vno cor pore. sequeret q̄ in vno essent accidentia infinita vel indeterminata. et sil⁹ magister est vna relatōe magi/ster omniū quos idē docet. q̄uis sint multi respectus sic etiā est vnus hō sm vnā realem filiatōem fil⁹ pa tris sui et matris sue. qz vna natiuitate vnā naturam ab vtroq̄z accepit. Sequēdo ergo hanc rōnem videt dicendum q̄ alia sit filiatio realis in xp̄o qua refert ad pa trem. et alia qua refert ad matrē. qz alia generatōe na scit ab vtroq̄z. et alia est natura quā hz a patre. et alia quā habet a matre. sz alia rō informat pactū. hoc enī est vniuersaliter tenendū q̄ nulla relatio dei ad crea

turā realiter in deo existit. sed est respectus rōnis tm. qz deus est supra omnē ordinē creature z mēsura omnis creature a qua dependet oīis creatura. z nō econuerso. multo magis q̄z hec ꝺueniant scibili respectu scie. in quo ꝓpter has causas nō est relatio realis ad sciam. ¶ Est aūt ꝺsiderandū q̄ subiectū filiatiōis nō est natura vel nature pars aliqua. Non em̄ dicimus q̄ humanitas sit filia vel caput aut oculus. In xpo aūt nō ponimus nisi vnū suppositū z vnam ypostasim. sicut z vnā personā. qō est vnū suppositū eternū in quo nulla relatio realis ad creaturā esse potest. vt iam dictum est. vnde relinquitur q̄ filiatio qua xps refertur ad matrem est respectus rōnis tm̄. nec ꝓpter hoc sequitur q̄ nō sit realiter filius virginis. sicut em̄ deus realiter est dns propter realem potentiā qua cōtinet creaturā. sic realiter est filius virginis ꝓpter realem naturā quā accepit a matre. Si autez essent in christo plura suppositā. oporteret ponere in xpo duas filiationes. sed hoc reputo erroneū z in ꝺcilys inuenitur dānatū. vñ ꝺico q̄ in xpo est vna relatio realis tm̄ qua refertur ad patrem

Ad.i. ¶ Ad primū ergo dicendū q̄ nō negamus nō esse in christo realē filiatiōez qua refertur ad matrē. quia cā relatōis deficiat. sed qz deficit subiectū talis relationis. cū nō sit in xpo aliqō suppositū creatū vel ypostasis ¶ Ad secūdū dicendū q̄ eo mō quo ille hō accepit ex tpe dei potentiā. eo mō accepit filiatōem eternā. inq̄tum scz factum est vt vna eēt ꝑsona dei z hominis. vt Ambro. ꝺidē subdit. Hoc aūt nō est factū p aliq̄d realiter absolutū. vel relatiuū tpaliter inherens filio dei. sed p solā vnionē que realiter existit in natura creata. nō aūt est realiter in ipsa ꝑsona assumente. ¶ Qō vero in ꝺtrariū obiciē necessitatem nō habet. Dicit em̄ aliquādo vnus qualis propter vnitatē substātialem subiecti. licet sint multe qualitates. vt color z sapor in pomo ¶ Articulus tercꝰ

.i. ¶ Ad secūdū sic ꝓcedebat. Uidet q̄ xps in cruce mortuus nō fuerit. si em̄ fuit mortuꝰ. aut hoc fuit qz ipe aiam a corpe separauit. aut ꝓpter vulnera Sed nō primo mō. sic em̄ sequeret q̄ iudei xpm nō occidissent. sed q̄ ipse suppⁿs fuisset homicida. qō est incōueniens. Et siliter nec secūdo mō. qz mors que accidit propter vulnera, ꝓuenit hoīe ad summā debilitatem ꝓueniente. qō in xpo nō fuit. qz clamans expirauit.

2. ergo xps in cruce nullo mō mortuꝰ fuit. ¶ ℞. Natura humana nō fuit in xpo debilioz q̄z in alys hoibus sed nullus alius hō tam cito mozeret ꝓpter vulnera manuū z pedū. vulnus autē lateris fuit ei inflictum post mortē christi. ergo in cruce mortuus nō fuit cuz nulla cā mortis eius esse videatur

Contra. ¶ Sed ꝺtra est qō ꝺr Jo. xix. Q̄ xps in cruce pendens inclinato capite tradidit spm̄. mors aūt est p separationē aie a corpe. g̃ xps in cruce mortuꝰ fuit

¶ Rndeo ꝺdm. q̄ absq̄z oīi dubio ꝺstendūz est xpm in cruce vere mortuū fuisse. Sed ad videndūz cām mortis eius ꝺsiderandū est q̄ cū xps fuit verus deus z homo. eius potestati suberat q̄cq̄d ptinet ad humanā naturā in xpo. qō in alijs puris hoīb non ꝺtingit. volūtati em̄ eoz nō subiacēt q̄ naturalia sūt Uñ hec cā assignat quare aīa xpi simul patiebat et fruebat. qz scz eo volente h̄ factū est. vt nō fieret redundantia a supioribꝰ viribꝰ in inferiores. nec impedirētur supiores virtutes a suo actu ꝓpter passionē inferioz. qō in alys hoīb ꝺtingere nō pt. ꝓpter naturalem ꝺiūctōem potentiaz adinuicē. Et sil̄r in ꝓpsito est ꝺdm. mors em̄ violenta accidit ex hoc q̄ nocumento illato natura cedit. z q̄ diu natura resistere pt tam diu mors retardat Uñ in q̄b natura est fortioz ex eq̄li cā tardius moriūtur. Erat aūt subiectū volūtati xpi qō in natura resisteret nocumēto illato. z q̄n cederet. Uñ eo volente natura resistit nociuo illato vsq̄z ad finē plus q̄z in alijs hoīb possit. ita q̄ in fine post multā sanguinis effusionē quasi īteger viribꝰ clamauit voce magna. z statim eo volēte natura cessit z tradidit spm̄. vt se ꝺm̄ nature z vite z mortis ostēderet. vñ hoc admirās cēturio dixit. vere h̄ filiꝰ dei erat. Sic g̃ z iudei xpm occiderūt nocumētuz mortifez iferētes. z tm̄ ipe aiaz suā posuit z tradidit spm̄. qz q̄n voluit natura nocumēto illato totaliter cessit. Nec tm̄ culpāḋ ē q̄ homicida. ē em̄ corpⁱ ꝓpter aīam. z nō econuerso. vñ iniuria fit aīe cū ꝓpter nocumētū corpi illatū de corpe expellit ꝺ naturalē appetitū aīe lz forte nō ꝓpter dēputatā volūtatē se interficienti. sed si aīa in sui ptātē haberet recederet a corpe q̄n vellet z iterz aduenire. nō maioris esset culpe si corpⁱ deseret q̄z q̄ habitatoz deserit domū. culpe tm̄ ē q̄ ip̄m expellat inuitⁿ. Et p hoc pz rnsio ad obiecta

Q Eínde q̄rebāt duo de āgelo ꝓmo vtz angelⁱ dependeat a loco corpali fm̄ suā entiā. an sit in loco fm̄ operatōem tm̄. Secūdo de motu āgeli vtz possit moueri de extremo i extremū sine medio ¶ Articulⁱ q̄rtus

.i. ¶ Ad ꝓmū sic ꝓcedit. Uidet q̄ āgelⁱ nō sit in loco fm̄ operatōem tm̄. ꝓus ē em̄ ee q̄z operari. g̃ ꝓus ē ee in loco q̄z operari in loco. lz posteriⁱ nō ē cā ꝑoris. g̃ operari in loco nō ē cā ēre āgelⁱ sit in loco. ¶ ℞. ꝺuo āgeli pñt operari i vno

2. loco. si g̃ āgelⁱ esset in loco solū p operatōnem. sequeret q̄ plures angeli eēnt sil̄ in vno loco. qō reputat ipossi

¶ Sz ℞. Nobiliⁱ nō dependet ab ignobiliori. lz ꝺbile Contra
eentia āgeli ē nobilior q̄z locⁱ corporeⁱ. g̃ nō dependet a loco corporeo. ¶ Rndeo ꝺdm. q̄ liter angelⁱ sit ℞ⁱ
in loco corporeo ꝺsiderari pt ex mō quo corpⁱ est in loco. Est em̄ corpⁱ in loco p operatū loci. operatus em̄ corpis est p q̄ntitatē dimēsiuā q̄ in āgelo nō inuenit. cū sit incorporeⁱ. lz loco eⁱ est in eo q̄ntitas ꝟtualis. Sicut g̃ corpⁱ est in loco p operatū dimēsiue q̄ntita-

tis. ita angel⁹ est in loco p ⁊tactū ỹtutis. Si q̄s aūt velit ỹtutis ⁊tactū opatōem vocare. ꝓpter hȳ q̄ opari est ꝓpr⁹ effect⁹ ỹtutis. dicak q̄ āgel⁹ est in loco p opatōem. ita tñ q̄ p opatōem nō intelligaf̄ sola motio. sz q̄cūq; vnitio q̄ sua ỹtute se corpi vnit pſidēdo

Ad j ¶Ad p. g̃ dom (vel ⁊tinēdo. vel quocūq; alio mō q̄ nihil ꝓhibet aliq̄d cē ꝑfus simplr. qđ nō est ꝑfus q̄z tū ad hoc. sicut corp⁹ subiectū est simplr ꝑfus supficie. sz nō q̄tū ad hȳ qđ est colorari. ⁊ silr ꝑfus simplr est corp⁹ q̄z tact⁹. tñ est in loco p tactū dimēsiue q̄ntitatis. ⁊ silr angel⁹ p ⁊tactū ỹtutis ¶Ad. ij. dom. q̄ si

Ad 2 aliq̄d mouef̄ pfecte ab vno motore nō ꝓuenit q̄ ab alio silr imediate moueaf̄. vñ rō magis valet ad oppositū eiꝰ q̄z ad ꝓpositū ¶Articulus q̄ntus

i. AD scdm sic ꝓcedebaf̄. Uidef̄ q̄ āgelus nō possit moueri de extremo in extremū q̄n p trāseat mediū. oē em̄ qđ mouef̄ ꝑfus est in mutari q̄z in mutatū cē. vt ꝓbaf̄. vi. physi. Sed si angel⁹ mouef̄ de extremo in extremū. puta de a. in. b. cū ē in b. est i mutatū cē. g̃ ꝑfus erat in mutari cē. sz nō q̄n erat in a. qz tūc nodū mouebaf̄. g̃ q̄n erat in c. qđ est mediū inter a ⁊ b. ⁊ sic oz q̄ ptrāseat medi

2. um. ¶ Ꝑ. si angel⁹ mouef̄ de a in b sine hȳ q̄ ptrāseat mediū. oz q̄ corrūpaf̄ in a ⁊ terminef̄ in b. sed hȳ ē impossibile. qz sic ñ ēet idē āgel⁹. g̃ oz q̄ ptrāseat mediū

Contra. ¶Sed ꝯ. oē qđ ptrāsit mediū oz q̄ ꝑfus ptrāseat eq̄le sibi. aut min⁹ q̄z maius. vt dr. vi. physi. ⁊ ad sensuz apparet. sed nō ꝓt cē min⁹ spaciū q̄z angel⁹ q̄ est idi

uisibilis. g̃ optz q̄ ptrāseat equale qđ est locus indiuisibilis ⁊ punctalis Infinita aūt pūcta stz inter q̄slibet duos terminos mot⁹. si g̃ nccē essz q̄ āgel⁹ in suo

Rſ°. motu ptrāsiret mediū. oz q̄ ptrāsiret ifinita. qđ ē im ¶Rñ. dom. q̄ āgelus si vlr ꝓt moueri de (possibile vno extremo ad aliud absq; hȳ q̄ ptrāseat mediū. ⁊ si vult ꝓt ptrāsire oīa media. Cui⁹ rō est. qz corp⁹ est in loco sicut ⁊tentū ab eo. ⁊ ideo oz q̄ in mouedo seqūtur loci ⁊ditōem. vt scz ptrāseat media ꝑus q̄z ad extrema loci ꝓueniat. sz cū angel⁹ sit in loco p ⁊tactuz ỹtutis. nō subdif̄ loco vt ⁊tētus ab eo. sed magis cō tinet locū sua virtute supeminēs in loco. Uñ nō hz nccē vt sequaf̄ in suo motu ⁊ditōes loci. sz volūtati siue subest q̄ applicet se p ⁊tactū ỹtutz huic loco ⁊ illi. ⁊ si vult absq; medio. sicut etiā intellect⁹ ꝓt applicari intelligendo vni extremo. puta albo ⁊ postea nigro indifferēter. vel cogitādo vel nō cogitādo de me

Ad i. diis coloribꝰ. q̄uis corp⁹ subiectū colori non possit moueri de albo in nigrū nisi p media

¶Ad ꝑmū g̃ dom. q̄ ỹbū phi ⁊ eiꝰ ꝓbatio locū hz in motu ⁊tinuo. sz mot⁹ angeli nō oz q̄ sit ⁊tinu⁹ sed ipa successio applicationū ꝑdictaz mot⁹ eiꝰ dr. sicut ⁊ successio cogitationū vel affectionū dr motus spūalis creature ꝑm Aug. viij. sup gen. ad litterā

Ad 2 ¶Ad scdm dom. q̄ hoc nō accidit p corruptōez angeli aut nouā creatōem. sz qz eⁱ ỹtus supeminet loco ¶Ad illud ꝙo qđ in ⁊trariū obiicit dom q̄ angelus nō est in loco p ꝺmēsuratōem. sz p applicatiō nē siue ỹtutis ad locū. q̄ dē ꝓt cē indifferēter ⁊ ad locū diuisibilē ⁊ indiuisibilē. Uñ ꝓt ⁊tinue moueri. sicut aliq̄d in loco diuisibili exist̄s ⁊tinue intercipiē do spaciū. scdm vero q̄ in loco indiuisibili est nō ꝓt eius motus esse ⁊tinuus nec ptrāsire oīa media Ad ꝙ

DEinde querebaf̄ de hoīe Et ꝑmo q̄ntū ad bonū nature. Scdo q̄ntū ad bonū gratie Tercio q̄ntū ad bonū glorie. ¶Circa pri

mū q̄rebāt tria. Primo de vnione aīe ad corp⁹. vtz scz aīa aduenīcte corpi corrūpank oēs forme q̄ ꝑus inerāt ⁊ subales ⁊ accntales ¶Scdo de ptāte liberi arbitrij. vtz scilz hō absq; gratia possit se ad grām ꝑparare. ¶Tercio de dilectōe naturali. vtz scz hō in statu innocentie dilexit deū plus q̄z oīa ⁊ supra seipsum ¶Articulus sextus

ꝺ. AD ꝑmū sic ꝓcedebaf̄. Uidef̄ q̄ p aduentū aīe nō excludāt oēs forme q̄ ꝑus inerāt. Dicit em̄ Ben. p. Formauit de⁹ hoīem de limo terre. ⁊ inspirauit in faciē eius spiraculū vite. frustra aūt formasset corpus si inspirādo aīaz formā quā formādo indiderat excluderet. Nō g̃ adue

.2. niente aīa tollūtur oēs forme ꝓcedētes. ¶ Ꝑ. nccē est q̄ aīa sit i corpe formato ⁊ dispositō multz dispositionibꝰ. si g̃ aduenīēs aīa oēs ꝓcedētes formas ⁊ dispo

.3. sitiones amouit. seqūtur q̄ in instāti aīa totū corpus formet. qđ videf̄ esse solū⁹ ¶ Ꝑ. aīa nō est nisi i corpore mixto. sz mixtio elemēte z nō fit solū ꝑm materiaz. sz etiā ꝑm formas. alio q̄n essz corruptio. g̃ aīa nō excludit oēs formas in materia inuētas. ¶ Ꝑ. aīa est pfectio. pfectōis aūt nō est corrūpere sz pficere. nō g̃ aduenīēs corpori corrūpit formas ꝑexistentes Contra

¶Sed ꝯ. oīs forma aduenīēs exist̄ēti in actu est forma accntalis. forma em̄ subalis facit esse actu simpliciter. sed si aīa adueniens nō ꝺstrueret ꝑexistētes formas sz eis supadderef̄. seqūref̄ q̄ aduenīret exist̄ēti in actu. qz q̄libet forma cū sit actus facit esse in actu. ergo aīa aduenīens excludit formas ꝑexistentes Rſ°

¶Rñdeo dom. q̄ impossibile est in vno ⁊ eodez esse plures formas subales. ⁊ hoc ideo. qz ab eodem hz res cē ⁊ vnitatē. Manifestū est aūt q̄ res hz cē ꝑ formā. vñ ⁊ ꝑ formā res hz vnitatē. ⁊ ꝓpter hȳ vbicūq; est multitudo formaz nō est vnū simplr. sicut hō albo nō est vnū simplr nec aīal bipes essz vnū simplr si ab alio esset aīal ⁊ ab alio bipes. vt ꝓbus ꝺt Sed sciendū est q̄ forme subales se hñt adinuicē sicut numeri. vt dr. viij. metaph. vel etiā sicut figure. vt de pti bus aīe ꝺt phs in. ij. de aīa. Semp em̄ maior numerus vel figura virtute ⁊tinet in se mīnorē. sicut quinarius q̄ternariū. ⁊ pentagon⁹ tetragonū. Et silr perfectior forma ỹtute ⁊tinet in se impfectiorē. vt maxime in aīalibꝰ pz. Aīa em̄ intellectiua hz virtutem vt ꝓferat corpi humano q̄cq̄d ꝓfert sensitiua in brutis

et similiter sensitiua facit in aialibꝫ quicquid nutritiua in plantis ⁊ adhuc amplius. frustra ꝯ esset in homine alia aia sensitiua prer intellectiuā. ex quo aia intellectiua virtute ꝓtinet sensitiuā ⁊ adhuc amplius. sicut frustra adderet quaternarius posito quinario. Et eadē rō est de oibꝫ formis subalibꝫ vsqꝫ ad materiā ꝓmā. ita ꝙ nō est in hoīe diuersas formas subales inuenire. sed solū ſm rōnem. sicut ꝓsideramus eū vt viuctē p aiam nutritiuā. ⁊ vt sentientē p aiam sensitiuā. ⁊ sic de aliꝭ. Manifestū est aūt ꝙ semp adueniente forma pfecta tollit forma impfecta. sicut etiaꝫ aduenīcte figura pentagoni tollit figura q̄drati. vñ dico ꝙ aduenīcte aia humana tollit forma subalis que ꝑus inerat. alioq̄n generatio essꝫ sine corruptōe alteri⁹. qđ est impossibile. Forme ꝛo accītales q̄ ꝑus inerāt dispōnētes ad aiam corrūpūtur q̄dē nō per se sed p accns ad corruptōem subiecti. Un manēt eedē specie. sꝫ nō eedē nūero. sicut etiā ꝓtingit circa dispositiones formaꝝ elemētariū. q̄ ꝓmit⁹ materie aduenire

Ad i. ¶ Ad p'm ꝯ dom ꝙ ſm Basiliū spira (apparēt culū vite dr ibi gra sctūspūs. ⁊ sic obiectio cessat Si aūt vt Aug⁹. dr. spiraculū vite sit ipa aia. nō oportebit dicere ꝙ alia forma formatū sit corpus hois de limo terre q̄ ipso spiraculo vite diuinitus inspirato. nō em̄ illa formatio tpe p̄cessit inspiratōem nisi forte velimus dicere illā formatōem referri ad dispositōnes accītales. puta figurā ⁊ alia hmōi. q̄ quodam rōnis ordine p̄intelligūtur in ꝛpe ante aiam intellectiuā sicut materiales dispōnes q̄bꝫ tñ p̄intelligit ipa aia intellectiua nō in q̄ꝫtū est intellectiua. sꝫ in q̄ꝫtū cōti-

Ad 2 net in se virtutē aliquā de impfectiorib⁹ formis ¶ Ad scđm dom. ꝙ aia cū aduenit corpi nō facit eē corp⁹ effectiue. sed formaliter tm̄. Effectiue aūt facit corp⁹ eē illud qđ dat corpi formā vt pficiens. vt dispōnēs aūt illud qđ ꝓpat ad formā. paulatim aūt ⁊ ordine q̄dā inducēdo materiā ad ꝓpinq̄or formā aut dispositōem. q̄nto em̄ ꝓpinq̄or fuerit forma aut dispositio tāto minor est resistētia ad introductiōem forme et dispōnis ꝯplete. facilius em̄ fit ignis ex aere q̄ ex aqua. q̄ꝫ is vtraq; forma immediate assit materie

Ad 3. ¶ Ad. iij. dom. ꝙ Auicēna posuit formas elemētoꝝ
Auicēna actu remanere in mixto. qđ nō ꝑt eē. qꝛ forme elemētoꝝ nō ꝑnt eē in vna ꝑte materie simul. ⁊ sic optz ꝙ sint in diuersis materie ptib⁹ q̄ distinguūt ſm dimēsiue q̄ꝫtatis dimēsionē. ⁊ sic oportebit ꝙ vel plura corpa sint simul. vel ꝙ nō sit mixtio vera toti⁹ ad totū. sed mixtio ad sensum ſm minima iuxta se posita

Auerrois ¶ Auerrois aūt in. iij. li. de celo dr. ꝙ forme elemētoꝝ sunt medie inter formas accītales ⁊ subales. ⁊ ꝙ recipiūt magis ⁊ min⁹. ⁊ sic formis elemētoꝝ remissis et quodāmō ad mediū redactꝫ quodāmō fit mixtio sed ꝫ est min⁹ possibile q̄ꝫ ꝓmū. nā forma subalis est termin⁹ q̄dē eē specifici. vñ in īdiuisibili est rō forme sicut rō nūeri ⁊ figure. nec ē possibile vt intēdat vl're mittat. sed oīs additio vel subtractio facit aliā spēm

Et ideo aliter dom ſm ꝑm ꝙ. de generatōe. ꝙ forme miscibiliū nō manēt in mixto actu sꝫ virtute. ꝑ ut sc̄z ꝛtus forme subalis manet in q̄litate elemēta-ri licet remissa ⁊ quasi ad mediū redacta. q̄litas em̄ elemētaris agit in ꝛtute forme subalis. alioq̄n actio q̄ est p calorē ignis nō terminaret ad formā subalez

¶ Ad quartū dꝫ ꝙ aia cūsit forma est q̄dē pfectio quedā pticularis nō aūt vltis. ⁊ ideo ea aduenīcte sic Ad 4. aliq̄d pficit vt tñ aliquid corrūpatur.

¶ Articulus. vij.

AD scđm sic ꝓcedebat Videt ꝙ hō absq; gratia p solā naturalē arbitrij libertatez possit se ad grām ꝑparare. qꝛ dr. ꝓuerb. xvi. hois est ꝑparare animū. hoc aūt de esse aliqu⁹ qđ est in ei⁹ potestate ꝯstitutū. q̄ in potestate hois ꝯstitutū est ꝙ possit se ad grām preparare nō q̄ indiget ad hoc auxilio gratie. ¶ ꝑ. Ansel. dr in li. de casu dyaboli ꝙ nō ideo aliq̄s caret grā. qꝛ deus nō vult dare. sed qꝛ ipe nō vult accipe Si q̄ vellet accipere posset accipe. pt ergo si vult se ad grām ꝑparare absq; exteriori auxilio. sed dicebat ꝙ hō indiget in hoc auxilio gratie q̄ꝫtū ad exterius mouens. Sꝫ ꝓtra hō ꝑt moueri ad ꝓuersionē nō solū ex bonis. sꝫ etiā ex pcīis. sicut si aliq̄s videat aliquem enormiter peccantē. ⁊ ex horrore peccati ad deū ꝓuertit. sed peccatū non est a deo. ergo absq; dei operatione potest se homo ad grām preparare.

¶ Sed ꝓtra. ꝑ hoc ad grām ꝑparamur ꝙ ad de Contra
um ꝓuertimur. sed ad hoc indigemus auxilio diuine gratie. Dicit em̄ Tren. iiij. Conuerte nos dñe ad te ⁊ ꝓuertemur. q̄ hō indiget auxilio gre diuine ad hoc ꝙ se ad grām ꝑparet. ¶ ꝑ. ad nihilū nō ꝑt hō se ꝑparare nisi cogitādo. sed ad hoc ipm indiget hō auxilio gratie. Dicit em̄. ij. ad Corīn. iij. Nō sufficientes sumus cogitare aliq̄d a nobis quasi ex nobis. q̄ indigem⁹ auxilio diuine gre ad hoc ꝙ nos ad grām pre-

¶ Rndeo dom. ꝙ in hac q̄stione cauē ꝑaremus Rō
dus est error ꝑ Pelagij. q̄ posuit ꝙ ꝑ liberū arbitriū homo poterat adimplere legē ⁊ vitā eternā mereri. nec indigebat auxilio diuino nisi q̄ꝫtum ad hoc ꝙ sciret q̄d facere deberet. ſm illud ꝑs. Doce me facere voluntatē tuā. Sed qꝛ hoc nimis paꝛ videbat vt solā sciētiā haberemus a deo. charitatez aūt qua p̄cepta legis implent haberem⁹ a nobis. ideo posīmodum pelagiani posuerūt ꝙ initiū boni operis est hoī ex seipso dū ꝙsentit fidei p liberū arbitriuꝫ. sed ꝙsummatio est hoī a deo. ꝑparatio autem ad initiū boni operis pertinet. Un ad errorē pelagianū ꝑtinet dicere ꝙ hō possit se ad grām ꝑparare absq; auxilio diuine gre. ⁊ est ꝓtra aplm q̄ dr ad Phil. ꝑ. Qui cepit in nobis op⁹ bonū ipe ꝑficiet. Dom est ꝙ hō indiget auxilio gratie nō solū ad merēdū sed etiā ad hoc ꝙ se ad gratiā ꝑparet. aliter tñ ⁊ aliter. Nā merēt hō ꝑ actū vir-

tutis. cū nō solum bonū agit sed bene. ad qđ requirit habitus. vt dr. ij. Ethy. Et ideo ad merendū requritur habitualis gratia. Sz ad hoc q̄ hō ꝓparet se ad habitū ꝯsequendū nō indiget alio habitu. q̄z sic esset ꝓcedere in infinitū. Indiget eīm diuino auxilio nō solum q̄tū ad exteriora mouētia. put scz ex diuina prouidentia ꝓcurant hoīni occasiones salutis. puta p dicatōes. exempla. z interdū egritudines z flagella. sed etiā q̄tū ad interiorē motū. put deus cor hoīs interius mouet ad bonū. fm illud ꝓuerb. xxi. Cor regis in manu dei. z quocūq; voluerit vertet illud. Et q̄ hoc necessariū sit ꝓbat pl⁹ in quodaz. c. de bona fortuna. Hō eīm agit volūtate. volūtatis aūt ꝓncipium est electio z electōis ꝯsiliū. Si aūt querat qualiter ꝯsiliari incipiat nō pt dici q̄ ex ꝯsilio ꝯsiliari incepit. q̄z sic esset in infinitū ꝓcedere. Un oportet aliquod exterius ꝓncipiū esse qđ moueat mentem humanā ad ꝯsiliandū z agendis. Hoc autē oportz esse aliqđ melius humana mente. nō ergo est corpus celeste qđ est infra intellectualem virtutez. sed deus vt pl⁹ ibidē ꝯcludit. Sicut ergo oīs motus inferiorū corpoz q̄ nō semp mouētur ꝓncipiū est motus celi. ita oīm motuū interiorū mentium principiuz est a deo mouente. Sic ergo nullus pt se ad gratiam ꝓparare nec aliquid boni facere nisi per diuinum auxilium. Ad .j

¶Ad primū ergo dām. q̄ per hoc q̄ hominis est se ad gratiā ꝓparare p liberū arbitriū non excludit necessitas auxilij diuini. sicut nec per hoc q̄ ignis est calefacere excluditur necessitas celestis motus

Ad 2 ¶Ad secūdum dām q̄ deus mouet oīa fm modū eoz. z ideo diuina motio a quibusdā ꝓcipatur cū necessitate. a natura aūt rōnali cū libertate. ꝓpter hoc q̄ virtus rōnalis se hz ad opposita. z ideo sic deus mouet mentē humanā ad bonuz q̄ tū hō pt huic motioni resistere. z sic ex deo est vt hō se ad gratiā ꝓparet. sed q̄ gratia careat nō habet cām a deo. sed ab

Ad 3. hoīe fm illud Osee. xiij. Perditio tua ex te israel tantūmodo ex me auxiliū tuū. ¶Ad .iij. dām. q̄ licz pctm nō sit a deo. tū deus pctm q̄nq; ordinat ad hoc vt sit alicui salutis occasio

¶Articulus .viij.

j. AD tertiū sic ꝓcedit. Uidet q̄ ꝑm⁹ hō in statu ínocētie nō dilexerit deū sup oīa z pl⁹ q̄z seipm. Sic eīm diligere deū meritoriuz est maxime. sed ꝑmus hō in statu illo nō habuit vñ posset ꝓficere p meritū. vt dr. xxiij. di. secūdi libri sniaz. g̃ ꝑm⁹ hō in statu illo nō dilexit deū

z plusq̄z seipm z sup oīa. ¶Ꝓ. sic diligere deū est maxima ꝓparatio mētis humane ad grām ꝯsequēdā. primus aūt hō in statu illo ponit grām nō habuisse. sz sola naturalia. g̃ nō dilexit deū pl⁹ q̄z seipm z sup oīa

3. ¶Ꝓ. natura in se recurua est. q̄z scz oīa q̄ amat retorquet ad se. sed ꝓpter qđ vnūqđq; tale z illud magis ergo naturali dilectōe pl⁹ diligebat seipm q̄z deum. non ergo diligebat deum sup oīa.

¶Sed ꝯ. si nō diligebat deus plusq̄z seipm. aut g̃ minus se. aut eq̄liter sibi. z vtroq; mō sequit q̄ seipo Contra hō frueret dō se nō referret in deū. frui aūt seipo inducit puersitatē peccati. vt Aug⁹. dr. g̃ ꝑm⁹ hō in statu innocētie iā erat puersus p pctm. qđ est impossibile. sequit ergo vt diligeret deū sup oīa

¶Rndeo dām. q̄ si hō fuit fact⁹ in gra. vt ex verbis Basilij z Aug. haberi pt. q̄stio ista locū nō habz Rs Manifestū est eīm q̄ existēs in gra p charitatem diligit deū sup seipm. sz q̄ possibile fuit deo vt hoiez faceret in puris naturalib⁹ vtile est ꝯsiderare ad q̄stuz dilectio naturalis se extēdere possit Dicerūt g̃ qdā q̄ hō vel āgelus in puris naturalib⁹ exīs diligit deum plusq̄z seipm naturali dilectōe fm amorē ꝯcupiscentie. q̄z scz bono diuino magis frui desiderat tāq̄z maiori z suauiori. sz fm amorē amicicie naturaliter hō pl⁹ diligit seipm q̄z deū. Est eīm amor concupiscētie quo dicimur amare illud q̄ volumus vti vel frui. sicut vinū vel aliqđ hmōi Amor aūt amicicie est q̄ dicimur amare amicū cui volum⁹ bonū. Sed ista positio stare nō pt. dilectio eīm natural' est q̄dā natural' inclinatio indita nature a deo. nihil aūt naturale est puersuz Impossibile est g̃ q̄ aliq̄ naturalis inclinatio vel dilectio sit puersa. puersa aūt dilectio est vt aliqs dilecti one amicicie diligat pl⁹ se q̄z deū. non pt g̃ talis dilectio eē natural'. ¶Dām est g̃ q̄ diligere deū sup oīa plus q̄z seipm est naturale nō solū angelo z hoi. sed etiā cuilibet creature. fm q̄ pt amare aut sensibiliter aut naturaliter. Inclinatōes eīm naturales maxime cognosci pñt in his q̄ naturaliter agūt absq; rōnis deliberatione Sic eīm agit vnūqđq; in natura sicut aptū natū est agi. videm⁹ aūt q̄ vnaq̄q; ps naturali q̄dā inclinatōe opat ad bonū totī⁹. etiā cū piculo aut detrimēto ꝓprio. vt pz cū aliqs manū exponit gladio ad defensionē capitis. ex q̄ excedet sal⁹ totī⁹ corpis Un naturale est vt q̄libet ps suo mō pl⁹ amet totū q̄z seipaz vñ z fm hāc naturalē inclinatōez. z fm politicā virtutē bon⁹ ciuis mortis piculo se exponit ꝓ bono cōi Manifestū est aūt q̄ deus est bonū cōe totī⁹ vniuersi et oīm ptiū eius. vñ q̄libet creatura suo mō naturaliter plus amat deū q̄z seipam. Insensibilia q̄dē naturaliter bruta ꝯo aialia sensitiue. creatura ꝯo rōnalis p intellectualē amorē qui dilectio dicit.

¶Ad ꝑm⁹ g̃ dō. q̄ diligere deū vt ē ꝓncipiū totī⁹ cē ad naturalē dilectōez ꝑtinet. sz diligē deū. put ē obiectū bītudinis est gratuite dilectōis in q̄ meritū cōsistit. nec tm̄ necessariū est vt in hoc sustineam⁹ sniam magistri dicētis. q̄ hō in ꝑmo statu nō habuit grām ꝑ quā mereri posset ¶Ad .ij. dām q̄ naturali dilectōe Ad .j. q̄ de⁹ naturaliter sup oīa diligit pt aliqs magis z min⁹ Ad 2. vti. z qñ in summo fuerit tunc est summa ꝓparatio ad grām habēdam ¶Ad .iij. dām q̄ inclinatio rei

naturalis est ad duo. scilz ad moueri z ad agere. illa aūt inclinatio nature q̄ est ad moueri in seipsa recurua est. sicut ignis mouet sursum ꝓpter sui ꝓseruationē. sz illa inclinatio nature q̄ ē ad agere nō ē recurua in seipa. nō em̄ ignis agit ad generādū ignē ꝓpter seipm. sed ꝓpter bonū generati. qđ est forma ei⁹. z vlterius ꝓpter bonū cōe qđ est ꝓseruatio spēi. vñ ptz q̄ nō vlr verz est. q̄ oīs dilectio naturalis sit in se recurua

DEinde querebat de his que ptinent ad bonū gratie Et ꝑmo de his q̄ ptinent ad ipm bonū gratie Scđo de his q̄ pertinent ad malū culpe qđ ei opponit Circa bonū gratie querebat. Primo quidē de eo qđ petinet ad oēs Secūdo de eo qđ ptinet ad clericos Tercio de eo qđ ptinet ad religiosos ¶Circa ea vero q̄ ad oīes ptinent querebat de duabꝫ partibꝫ penitentie. Primo de ꝯtritōe. vtrū scz ꝯtritus teneatur velle magis esse in inferno q̄z peccare Secundo de ꝯfessione ¶Articulus .ix.

I. AD ꝑmū sic ꝓcedebat Videt q̄ ꝯtritus nō debeat magis velle esse in inferno q̄z peccare. Pena em̄ inferni est eterna z irremediabilis. de pctō aūt ꝓt liberari p penitentiā. g̃ z magis debet velle peccare q̄z in inferno esse ¶Ꝓ. pena inferni includit culpā. vna em̄ de penis inferni est vermis. id est ꝓscientie remorsus de culpa. Culpa aūt nō includit penā inferni. ergo magis est eligenda culpa q̄z pena inferni

Contra ¶Sed ꝯtra est qđ Anselm. dr in lib. de similitudinibꝫ q̄ aliqs debet magis eligere esse in inferno sine culpa q̄z in paradiso cū culpa. q̄z innocēs in iferno nō sentiret penā. z peccator in paradiso nō gauderet de glia

Rō ¶Rndeo dicēdū. q̄ ꝯtritus tenet in generali velle pati magꝫ quācūq̄z penā q̄z peccare. z hoc ideo. q̄z cōtritio nō ꝓt esse sine charitate p quā oīa dimittūt peccata. ex charitate em̄ plus hō diligit deū q̄z seipm. peccare aūt est facere ꝯtra deum. puniri aūt est aliqđ pati ꝯtra seipm. Vñ charitas hoc requirit vt quālibet penā hō ꝯtritus peligat culpe. sed in speciali descendere ad hāc penā vel ad illā nō tenet quinimo stulte faceret si qs seipm vel aliū sollicitaret sup hmōi ꝑticularibꝫ penis Manifestū est em̄ q̄ sicut delectabilia plus mouent in ꝑticulari ꝓsiderata q̄z in ꝯmuni. ita terribilia plus terrent si in ꝑticulari ꝓsiderent. z aliq̄ sunt qui mīori tētatōe nō cadūt q̄ forte maiori caderet. sic aliqs audiēs adulteriū nō incitat ad libidinē. sz si p ꝓlixam deratōem descēdit ad singulas illecebras magis moueret. Et siliter aliqs nō refugeret pati mortē p xpō sed si descenderet ad ꝓsiderandū singulas penas magis retraheret. et ideo descēdere i talibꝫ ad singula est inducere hoiez in tētatōnē z ꝑbere occasionē peccādi

¶Ad ꝑmū ergo dicēdum. q̄ culpa etiam mortalis de

Ad 2 q̄ remorsus ꝓscientie nō est culpa. sz ꝓsequēs ad culpam. z posset esse sine culpa. vt in eo q̄ hz ꝓsciam errantē de ꝑterito ꝓmisso. sicut si aliqs credat aliqđ a se prius ꝓmissum esse illicitū qđ tñ licitum erat. z ipse dum faceret licitū reputabat

DEinde circa ꝯfessionē querebant tria. Primo vtz sufficiat q̄ aliqs scripto ꝓfiteat. an oporteat q̄ ꝓfiteat ꝓbo. Scđo an aliqs teneat statim confiteri habita oportunitate. vel possit expectare vsq̄z ad quadragesimā Tercio vtrū ꝑsbyter parrochialis debeat credere suo parrochiano dicēti se alteri ꝯfessum. z dare ei eucharistiam vel non.

¶Articulus decimus

AD ꝑmū sic ꝓcedebat. Videt q̄ sufficiat si aliqs ꝓfiteat scripto. ꝯfessio em̄ requirit ad manifestatōem peccati. sz pctm̄ manifestari ꝓt scripto sicut z ꝓbo. g̃ sufficit si confiteatur scripto. j

Contra Rō ¶Sz ꝫ est qđ dr Ro. x. Ore ꝯfessio fit ad salutē

¶Rndeo dicēdum. q̄ ꝯfessio est quoddā sacramētale sicut em̄ in baptismo requirit aliqd ex pte ministri. scz vt abluēs ꝓba ꝓferat. z aliqd ex pte suscipiētis sacramentū vt scz intendat z abluat. ita in sacramento penitentie ex pte sacerdotis requirit q̄ abluat sub aliqua forma ꝓbor. Ex pte ꝓo penitentis requirit q̄ se clauibꝫ ecclie subijciat pctā sua p ꝯfessionē manifestās. de necessitate g̃ sacramēti est q̄ sua pctā manifestat. z ꝯtra hoc nullus dispensare posset. sicut nec cōtra baptismū. Sed q̄ fiat manifestatio ꝓbo non est de necessitate sacramēti. alioqn nulla necessitate posset aliqs effectū huius sacramēti pcipe nisi ore ꝓfitendo. qđ ꝑz esse falsum. nā mutis vel q̄buscūq̄z q̄ ꝓbo ꝓfiteri non ꝑnt sufficit scripto vel nutibꝫ ꝓfiteri. Nulla autē necessitate ꝑt aliquis baptizari nisi aqua. ꝓpter hoc q̄ aqua est de necessitate sacramēti. Sz ex institutōe ecclesie tenet hō qui ꝑt vt ꝓbo ꝓfiteat. nō solū ꝓpter ꝫ vt ore ꝓfitens ꝓfitendo magis erubescat. vt q̄ ore peccat ore purget. sed etiam semp in oīnibꝫ sacramentis accipitur id cuius est ꝯmunior vsus. sicut in sacramētali ablutione baptismi accipit aqua qua hoīes cōmunius vtūtur ad abluendū. z in eucharistia panis qui est ꝯmunior cib⁹. vñ z in manifestatōe peccatorum ꝯuenit vti verbis q̄bo hoīes ꝯmunius z expressius suos ꝯceptus significare ꝓuenerūt. Et attendendū est q̄ in hoc sacramento nō imꝑmit caracter. sed solū ꝓfert gratia ad remissionē peccati. quā remissionem nullus ꝓsequit peccando. Peccat aūt qui ordinatōem ecclesie ꝑtermittit. vnde in baptismo qui seruat ea q̄ sunt de necessitate sacramēti ꝑtermittēs statuta ecclesie consequitur caracterem sacramenti. sed nō sacramenti effectum. hic autem nihil consequitur.

2 Ad j

Ad rōes ¶ Rationes aūt q̄ ad vtrāq; ptem indūcūtur nō multū cogūt. nā neq; manifestatio ita expresse pt fieri scripto sicut verbo. neq; qđ dicit oꝛe cōfessio fit ad salutem. intelligitur de confessione peccatorum. sed de confessione fidei

¶ Articulus. xi.

AD scđm sic ꝓcedit. Uidetur q̄ aliq̄s possit differe ꝯfessionē vsq; ad q̄dragesimā quicūq; eā seruat ꝓceptum ecclesie nō delinquit. sed ecclesia statuit q̄ semel in anno hoies ꝑpria peccata ꝯfiteātur. ergo si aliquis expectat vsq; ad terminū ab ecclesia constitutum non
2 peccat. ¶ Ꝑ. Baptismus est sacramentū necessitatis sicut & pēnitentia. sed catheczuminus nō peccat si differat baptismū vsq; ad sabbatum sanctū. ergo pari ra
3 tione nec ꝯritus peccat si differat ꝯfessionē vsq; ad quadragesimā. ¶ Ꝑ. Maioris necessitatis est cōtritio q̄ confessio. sed cōfessio sine cōtritōne nō valet ad salutem. cōtritio aūt sine cōfessione pt in aliquo casu valere. sed ille q̄ est in peccato nō tenetur statim conteri cōtritione qua velet peccatū. alioquin peccator p
Cōtra singula momenta peccaret. ergo nec cōtritus tenetur statim ꝯfiteri ita q̄ peccet si secus agat. ¶ Sed cōtra. Magis est subueniēdū morbo spūali q̄ morbo corporali. sed aliquis subiectus morbo corpali periculo se cōmitteret nisi remedium medicine quereret q̄cito posset. & ex negligentia peccaret. Multo ergo magis peccat qui differt remediū ꝯfessionis adhibere cōtra spiritualem morbū peccati

Rō Rn̄deo dicendū. q̄ laudabile ē q̄ peccator q̄cito cōmode pt peccatū suū cōfiteat. qz p sacramētū penitentie ꝯfertur gratia q̄ hoiez reddit magis firmū ad resistendū peccato. Quidā aūt dixerūt q̄ tenet confiteri q̄cito oportunitas confitēdi se obtulerit. ita q̄ si differat peccat. Sed hꝫ est cōtra rationē p̄cepti affirmatiui. q̄ licet obliget semp. nō tamē obligat ad semper. sed p loco & tpe. Tēpus aūt implēdi ꝑceptuz de cōfessione videt quādo imineat aliq̄s casus in q̄ necesse ē homini q̄ sit cōfessus. puta si immineat ei mortis articulus vel necessitas accipiēdi eucharistiā. aut sacrū ordinē vel aliq̄d hmōi ad qđ oz hoiem p confessionē purgatū ꝑparari. vnde si aliq̄d hoꝝ imineat et si aliquis confiteri ꝓtermittat peccat dūmodo debita oportunitas adsit. & qz ex ꝑcepto ecclesie omnes fideles tenētur saltē semel in āno in festo pasce precipue sacramēti cōionē accipe. iō eccl'ia ordinauit vt semel in āno q̄n imineat tps accipiēdi eucharistiaz oēs fideles ꝯfiteant. Dico ḡ q̄ differe ꝯfessionē vsq; ad hꝫ tps p se loquēdo licitū ē. sz p accidēs pt fieri illicitū. puta si imineat aliq̄s articulus in q̄ ꝯfessio req̄rat. Uel si aliq̄s ꝑpter ꝓcēptū ꝯfessionē differat. et sili' p accīs possit ee talis dilatio meritoria. si ad hoc
Ad rōes differet vt prudētiori ꝯfiteat. vel deuotius ꝑpter sacrū tēpus. Primas ergo rationes concedimus.

Ad illud vero qđ in ꝓtrariū obijcit dicendū. q̄ Ad ꝓmū morbo corpalis nisi p medicine remediū extinguat. semp inualescit in ꝑius. nisi forte etiam virtute nature fuerit extinctus. morbo aūt peccati extinguit per contritionem. vnde non est simile

¶ Articulus. xij

AD terciū sic ꝓceditur Uidetur q̄ sacerdos prochialis non debeat credere suo subdito
ſ. dicenti se alteri esse cōfessum. vt ꝑpter hoc ei eucharistiam det. Frequēter em̄ ipa cōfessione aliqui ꝓuertūtur q̄ ꝑius contriti non fuerunt. sed sacerdos debet subditum suū q̄tuz potest ad bonū inducere. ergo videt q̄ omīno ab eo exigere debeat q̄ sibi confiteat. ¶ Ꝑ. Prouerb. xxvij. dicit pastori
2 ecclesie. diligēter agnosce vultū pecoris tui. sed hꝫ nullo mō melius potest q̄z p ꝯfessionē. ergo dz ab eo exigere q̄ sibi cōfiteat. ¶ Sed cōtra. Si sibi cōfiteretur Cōtra posset dicere q̄ vellet & crederet ei. ergo etiam de hꝫ sibi debet credi q̄ sit confessus

Rn̄deo dicēdū. q̄ in foro iudiciali credit homini Rō contra se. sz nō p se. In foro aūt penitētie credit homini p se & contra se. Est ḡ distinguēdū. q̄ dupl'r fit impedimētū quo aliquis a ꝓceptione eucharistie impediat. si em̄ sit impedimentū ad forum iudiciale ptinens. puta excōicatio. nō tenetur sacerdos suo subdito credere quē excōicatū nouit nisi ei de absolutiōe cōstet. Si aūt sit impedimētū qđ ad foꝝ pnīe ptineat. s. pctm̄. tenet ei credere & iuste agit si deneget eucharistiam ei q̄ phibet se ꝯfessū & absolutū ab eo q̄ absoluere ponit. vl' autoritate apl'ica. vel autoritate epi'scopi.

Ad ꝓmū ḡ dm̄. q̄ illud bonū qđ in ꝯfessione homines ꝯsequūt iā ꝯsequunt̄ ē ille q̄ ꝯfessus se dt si vez dr. Si aūt falsuz dt pari rōe posset falsuz dicere ꝯfitendo. nec ꝑt aliq̄s alicui hoīs autoritate ꝯpelli ad ꝯfitendū petm̄. qđ alteri ꝯfessus ē q̄ absoluere potuit. qz sicut iā dictū ē ꝯfessio petoꝝ q̄ddā sacramētale ē diuino ꝑerio subiacēs. no hūano ¶ Ad. ij. dm̄. q̄ spūal' Ad 2 pastor vultū pecoris sui dz diligēter agnoscere ꝯsiderādo exteri' vitā ei'. sz p modū ꝯfessionis nō pt diligēti' scrutari. sz oz q̄ credat ea q̄ sibi a suo sbdito dicit

DEinde q̄rebāt duo de his q̄ ptinēt ad clericos Et ꝓmo de officio eccl'e. vtz ille q̄ est ꝓlatus in duab' eccl'esijs in die q̄ dicitur officiū fit in vtrāq; eccl'ia debeat vtrū q̄ officiū dicere. Scđo de studio theologie vtz aliq̄s teneat dimittere studiū theologie etiā si sit aptus ad alios docēdū ad hꝫ q̄ intēdat saluti animaz.

¶ Articulus. xiij

AD ꝓmū sic ꝓcedebāt Uidet q̄ aliq̄s in tali
i. casu debeat vtrūq; officiū dicere. Dn's ei dz rndere emolumēto. ille ḡ q̄ hz emolumētū ꝓbende in duab' eccl'esijs dz on' suffere vtri
2 usq;. vt. s. vtriusq; eccl'esie officiū dicat. ¶ Ꝑ. Justū ē videt vt si habet maius emolumentū ab vna eccl'esia

in qua forte cantat plixius officium q etiam maius onus subeat plixius officium dicendo. Nō ergo ad eum ptinet electio. sed vel debet vtrūq dicere. vel debet dicere officiū ecclesie. in q habet pinguius beneficiū. Sed in ptrariū inducebatur consuetudo.

R° ¶ Respōdeo dicendū. q supposito q aliquis licite sit pbendatus in duabꝫ ecclesijs. s. ex dispensatione cōsiderādū est q ille q in alīq ecclesia pbendaz accipit duobꝫ obligat. s. ꝺo vt ei debitas laudes exsoluat p eius beneficijs. z ecclesie de qua accipit sumptus. Ea vero q ad ecclesiam ptinēt subiacent dispēsationi platorū ecclesie. z ideo hoc debitum quod debet ecclesie debet exoluere fm q statutum est. vel p seipsum si sit prebenda que requirat residētiam. vel p vicarium si hoc sufficiat fm ecclesie statum ac consuetudinem Sed debitum qđ debet deo p seipsum debet exoluere. nō refert aūt q̄tum ad deum quibꝫ psalmis z hymnis deum laudet. vtputa vtrū dicat in vesperis. Dixit dominus. vel Laudate pueri dominū. nisi q̄tum ad hoc q homo debet sequi maiorꝫ traditiones. z quia laudes deo debet quasi vn⁹ homo. sufficit q semel officium dicat fm consuetudinē alicuius ecclesiarum quarū est clericus. Sed de electōne officij ratōnabiliter videtur q debeat dicere officium illius ecclesie in qua maiorē gradum habet. puta si in vna sit decanus et in alia simplex canonicus debet dicere officium ecclesie in qua ē decanus. Quod si in vtraq ecclesia fuerit simplex canonicus. debet dicere officiū dignioris ecclesie. q̄ꝫuis forte in minori ecclesia habeat opulentiorem pbendam. qa tēporalia nullius momēti sunt spiritualibꝫ cōparata. Si vero ambe ecclesie sint eq̄lis dignitatis. potest ergo eligere quodcunqꝫ officiū magis voluerit si fuerit absens. Si aūt fuerit in aliqua earū p̄sens. debet se cōformare illis Sol'o cum quibꝫ conuersat. Et p hꝰ pz rnsio ad obiecta.

¶ Articulus. xiiij.

AD secundū sic pcedebatur. Videt q aliquis q̄ potest saluti animarum curam impendere peccet si circa studium tēpus occupat. Dicit em̄ Galath. vltimo. Dū tempus habem⁹ operemur bonū. nulla etiam est grauior iactura q̄ tēporis. Non debet ergo aliqs totum tempus in studio expendere differens saluti animarum curam impendere. ¶ P. Perfecti tenētur ad id quod melius est. sed religiosi sunt pfecti. ergo maxime religiosi debent dimittere studium vt saluti animarū insistant. ¶ P. Peius est errare in via morū q̄ꝫ in via pedum. sed prelatus tenetur reuocare suū subditum si videat eum errare in via pedum. ergo multo magis tenetur eū reuocare ab errore qui est in via morꝫ Est aūt error si homo ptermittat quod melius est. ergo platus debet subditū cogere vt saluti animarꝫ intē Cōtra dat studio ptermisso. In contrariū inducebat consuetudo pro ratione

¶ Respōdeo dicendū. q aliqua duo possunt cōparari adinuicē. z simplr z fm aliquē casuꝫ. nihil em̄ p hibet id qđ est melius simpliciter in aliquo casu esse minus eligendū. sicut philosophari ē simplr melius q̄ꝫ ditari. sed in tēpore necessitatis ditari ē magis eligendū. z aliqua pciosa margarita ē cariorꝫ vno pane. z tamē in aliquo casu famis panis preeligeretur. fm illud Treñ. iiij. Dederūt pciosa queq̄ꝫ p cibo ad refocillādas aias. ¶ Est aūt ꝺsiderandū q in quolibet artificio simplr melior est q̄ disponit de artificio. z dicit architectorꝫ q̄ꝫ alīs manualis q̄ ope exeq̄t fm q ei ab alio disponitur. Un̄ in edificijs ꝺstruendis maiori mercede cōducit qui disponit de edificio. licz nihil manibꝫ operetur q̄ꝫ manuales artifices. qui dolant ligna z incidunt lapides. In edificio aūt spirituali sunt quasi manuales operarij. qui pticulariter insistunt cure animarꝫ. puta sacramenta ministrādo vel aliqđ hmōi pticulariter agendo. sed q̄si p̄ncipales artifices sunt episcopi qui imperāt. z disponunt qualiter p̄dicti suū officiū exequi debeāt. ppter quod z episcopi. i. supintendētes dicūtur. z simplr theologie doctores sunt quasi p̄ncipales artifices qui inquirunt z docēt qualiter alij debeant saluti animarꝫ procurare. Simpliciter ergo melius ē docere sacram doctrinam z magis meritorium si bona intentione agatur q̄ꝫ impēdere pticularem curam saluti hmōi z illius. Unde aplūs de se dicit. p. ad Eorꝫ. pmo. Non em̄ misit me xps baptisare. sed euāgelisare. q̄ꝫuis baptizare sit opus maxime conferens saluti animarꝫ et. ij. ad Thi. ij. dicit apostol⁹. pmendat fidelibꝫ hominibꝫ qui idonei erunt z alios docere. Ipsa etiaꝫ ratio demonstrat q melius est erudire de pmentibꝫ ad salutem eos qui z in se z in alijs proficere possunt q̄ꝫ simplices qui in se tantū proficere possunt. In aliq̄ tamen casu necessitate imminēte deberēt z episcopi et doctores intermisso pprio officio particulariter intēdere saluti animarum

¶ Ad primū ergo dōm. q nullā iacturaz tēporis patitur q̄ qđ est melius opatur docendo sacrā doctrinam. vel q̄ ad hꝰ p studiū se disponit. Ad i.

¶ Ad. ij. dōm. q pfectus dr aliquis duplr. vno mō qz habet pfectionem. Alio modo qz hꝰ statū pfectionis. Perfectō aūt hoīs in charitate ꝺsistit. q hoiem deo cōiūgit. Unde q̄ꝫtū ad dilectōem dei dr Deu. xvij. Ambula coram me z esto pfect⁹. q̄ꝫtū hꝰ ad dilectōez primi postq̄ dñs dixerat. Diligite inimicos vros. ꝺcludit Math. v. Estote q pfecti. Statū aūt pfectōis habere dicūt q solēniter obligāt ad aliqd pfectōi ānexū. Est aūt aliqd annexū pfectōni charitatis duplr. vno mō sicut preambulū z ppatoriū ad pfectionē. vt pauptas. castitas. z hmōi. qbꝰ hō retrahit a curis secularib⁹ rez. vt liberius vacet hijs q̄ dei sunt. Unde hmōi magis sūt q̄dā pfectōis instrumēta. ppt qđ Hiero. exponēs illd ꝓbū Petri dicēs Ecce nos reliq̄m⁹ oia z secuti sum⁹ Ad 2

te. dicit qđ nō sufficit Petro dicere. Ecce nos relinq̄ mus oīa. sed addidit qđ pfectū est. ⁊ secuti sumus te. Quicūq; ḡ vel volūtariā pauptatē vel castitatem seruāt habet qdem pparatoriū pfectōnis. sz nō dicūt habere statū pfectōis. nisi q̄ se ex solēni pfessione ad hmōi obligāt. Aliq̄d em̄ solēne ⁊ ppetuū dicit habe re statū sicut pz in statu libertatis vel matrimonij ⁊ si miliū. Alio vero mō aliq̄d ē annexū pfectioni chari tatis vt effectus. vt. s. aliqs curā aiaꝝ suscipiat. Est em̄ pfecte charitatis vt aliqs ppter dei amorē preter mittat dulcedinē ꝯtēplatiue vite quā magis amaret et accipiat actiue vite occupatōes ad pcurandū pximoꝝ salutē. Quicūq; ergo h̄ mō saluti primoꝝ intē dit hz q̄dē aliquē pfectionis effectū. sz nō hz pfectōis statū nisi eps q̄ cū quadā solēni ꝯsecratione suscipit aiaꝝ curam. Archidyaconi vero ⁊ prochiales pr̄ by teri magis habent cōmissa q̄dam officia. q̄z q p h̄ in aliquo pfectionis statu ponātur. Soli ergo religio si ⁊ epi dicūtur pfecti quasi statū pfectionis habētes vnde religiosi sunt epi. sed nō archidyaconi vel ple bani. Cū ergo dr q pfecti tenēt̄ ad id qđ melius est vez est si intelligatur de his q̄ dicūtur pfecti ppter p fectionem charitatis. Hmōi em̄ obligant ex lege in teriori q̄ inclinando obligat. vnde ad h̄ obligāt sm mensurā sue pfectionis qđ implēt. Si aūt intelliga tur de his q̄ dicūtur pfecti ppter statum sicut episco pi ⁊ religiosi nō est vez. Non em̄ tenētur epi nisi ad ea ad que se extendit cura susceptī regiminis. Et reli giosi nō tenētur nisi ad ea ad que obligātur ex voto siue pfessionis. alioq̄n esset obligatio ad infinitū. cuz tamen ⁊ natura ⁊ ars ⁊ oīs lex certos termios ha beat. dato tamē q pfecti sp tenēt̄ ad id qđ melꝰ est nō esset ad ppositū sicut ex supradictis apparet.

Ad 3 ¶ Ad tertiū dōm. q licet platus teneat subditum su um reuocare ab oī malo. nō tamē tenetur eū indu cere ad omne melius. Hec etiam ratio in ppōsito lo cum nō habet sicut nec alie ꝛc.

DEinde querebātur duo de his q̄ ptinent ad religiosos Primo vtz religiosus te neatur obedire suo prelato vt reuelet sibi aliquod secretū qđ fidei siue est cōmissum Secundo vtz teneatur sibi obedire vt reuelet oc cultam culpam fratris quā nouit.

¶ Articulus. xv

i. ADpmū sic pceditur Videtur q religiosus teneatur aliq̄d secretū fidei siue ꝯmissuz re uelare plato precipienti. Ad obediendū em̄ prelato obligauit se religiosus pfessione so lēni. ad tenendū aūt secretū obligauit se simplici pro missione. ergo magis debet obedire prelato q̄z seruare

Cōtra secretum. ¶ Sed contra est qđ Bernar. dr. Id qđ est institutum ppter charitatem nō militat cōtra chari tatem. sed pfessio obedientie quā religiosus facit pre lato instituta est ppter charitatem. ergo non militat contra charitatem qua quilibet tenetur seruare fidez proximo.

¶ Respōdeo dicēdū. q sicut Ber. dr in li. de dispē Rsō satione ⁊ precepto. Sufficiens obedientia est vt reli giosus obediat suo prelato de his q̄ ad regulam perti nent vel directe sicut ea que sunt scripta in regula. vl indirecte sicut ea que ad hec reduci possunt sicut mi nisteria exhibenda fratribꝰ ⁊ pene p culpis inflicte. et hmōi. Perfecta aūt obedientia est vt simplr in oīb obediat que nō sunt cōtra regulam vel contra deum. Sed q aliquis obediat prelato in his q̄ sunt cōtra deum vel cōtra regulā est obedientia incauta ⁊ illicita ¶ Est ergo considerandū in ppōsito vtrū sit licitum religioso secretū fidei sue ꝯmissuz reuelare. Circa qđ distinguendū est de secreto. Est em̄ aliq̄d secretuz q̄d illicitum est celare. sicut qđ in periculum vergit alio rum quibꝰ aliquis cauere tenet. Unde ⁊ in iuramen to fidelitatis continet q hmōi serui secreta debēt do minis reuelare. Ad preceptū ergo plati tenetur reli giosus tale secretū pādere. etiā si pmisit se nō reuela re. dicente Ysido. In malis pmissis rescinde fidez ni si forte in cōfessione audierit. qz tunc nullo modo est reuelandū. Est aūt aliud secretum qđ de se celari po test sine peccato. ⁊ tale secretum religiosus nullo mo do prelato pāpiente pādere debet. si sit fidei siue com missum. peccaret em̄ frangēdo fidem cōmissō.

¶ Ad primū ergo dicendū. q solēnior est obliga Ad i. tio ad seruanda ea q̄ sunt fidei ⁊ charitatis. que ē ex lege naturali ⁊ ex pmissione in baptismo facta. q̄z ea que est ex professione religionis

¶ Articulus. xvi.

AD secundū sic pceditur. Videtur q sub ditus debeat prelato precipienti reuelare i. culpam occultā alterius fratris. quia vt Hierony. dr. Non debet occultari culpa vnius in preiudiciū multoꝝ. sed pūmendū ē q pre latus culpā vnius cognoscere velit. ppter multitudi nis bonū. ergo plato pāpienti debet culpa alterius re uelari ¶ Sed cōtra ē qđ Brego. dr q ⁊ si aliquando Cōtra ppter obedientiā debem⁹ aliqua bona dimittere. nul lo tamē modo ppter obedientiā debemus aliqđ ma lum ppetrare. Sed malū esse videt culpā occultā de regendo aliū infamare. ergo h̄ propter obedientiam fieri non debet

¶ Rndeo dōm. q religiosus plat⁹ in capitulo p Rsō est sicut iudex ecclesiasticus in foro iudiciali. Uñ ad ea pt ex pcepto subditos obligare vt ei pandant pro pter q̄ pt iudex ecclesiasticus in foro iudiciali iuramē tū exigere. Est ergo sciendū q in criminib⁹ triplex est modus pcedendi. vnus p denūciationē. alius p inq̄ sitionē. alius p accusationē. In via ḡ denūciatōis in tēdit correctio delinq̄ntis. ⁊ iō sm pceptū dñi Mat. xviij. dz pcedere fraterna correctio. vt scilz corripias euz inter te et ipsum solum. q si non audierit coram

duob⁹ vel trib⁹ testib⁹. ꝛ vltimo dicat eccl̃ie. Charitatis em̃ ē vt aliq̃s parcat fratri q̃tuz ꝑt. vñ ꝓpus ꝺz niti ut corrigat ꝺsciam fratris seruata fama solitarie admonēdo. ꝛ postmodū coꝝ duob⁹ vel trib⁹. tūdez negligēda ē fama. vt emēdet ꝺsciētia ꝛ dicēdū ē eccl̃ie. in q̃ etiā ꝓcessu cōsulit cōsciētie. Nā pcōz si a ꝓncipio videret se publicatū. amitteret verecūdiā ꝛ obstinatioꝝ fieret ad peccādū Jn inq̃sitōe ꝯo ꝺz ꝓcedere infamia. Jn accusatōe ꝯo ꝺz ꝓcedere inscriptio per quā ipe obligat se ad talionē Jn inq̃sitōe aūt ꝛ accusatione intēdit pena peccātis ꝓpter multitudinis bonū. Si ḡ appareat accusatoꝝ i caplo q̃ se obliget ad talionē ꝑt platus ꝓcepto veritatis ꝺfessionē exigere. sicut ꝛ iudex ecclesiasticus iuramēto. Et silr̃ silꝑcedat infamia. ꝑt platus ꝓcepto veritatē exq̃rere. ꝛ subditi tenent obedire. Si aūt ꝓcedat ꝑ viā simplicis denunciationis nō tenet religiosus plato papiēti culpam fratris reuelare nisi ꝓcedēte monitōe eū videat incorrectū. imo magis peccaret. si ad ꝓceptū prelati reuelaret. qz plus tenet obedire euangelio q̃z plato ꝛ multo magis platus peccaret si subditū induceret ad puertendum ordinem euangelij

Ad i. ¶Ad ꝓmū ḡ ꝺom. q ꝛe pctō ꝑterito ꝛe q̃ iā aliq̃s correct⁹ ē ad secretā āmonitionē vel ꝛe q̃ ꝑt separari corrigēdus nisi cōtrariū inueniat. nō ꝑt imminere periculū multitudinis. Sz ꝛe pctō futuro qđ ē periculosuz multitudini vel spiritualr̃ vel corpalr̃ ꝓcedit obiectū. tūc em̃ nō oz āmonitionē secretaz expectare. sed statim periculo occurrere. vñ ꝛ ꝺns nō ꝺr Si peccare intēdat in futuro. sz si peccauerit in ꝑterito

Deinde q̃runt q̃ttuor ad culpam ꝑtinētia Prio vtz pctm̃ sit natura aliq̃ Secūdo vtz piuriū sit grauius pctm̃ q̃z homicidiū Tercio vtz peccet q̃ ppt̃ ignorātiā ꝺstitutionē pape nō seruat Quarto vtz monachus peccet mortaliter comedendo carnes

¶Articulus. xvij

i. Ad ꝓmū sic ꝓcedebat. Uidet q ꝑctm̃ nō sit aliq̃ natura. Dicit em̃ Joh. i. sine ipo factū ē nihil. i. pctm̃. sz qđ ē natura aliq̃ nō ꝑt dici nihil. ḡ pctm̃ nō ē natura aliqua

Cōtra ¶Sz ꝛa. Si pctm̃ nō ē natura aliq̃ oz q sit ꝓuatio pura. sz ꝓuatio pura nō ꝺr fm magis ꝛ min⁹. vt moꝛs ꝛ tenebꝛa. ḡ vnū nō eēt grau⁹ altero qđ ē icōue

Rn̄ Rn̄deo ꝺom. q pctm̃ mane trālgressio (nienis ē actus inordinat⁹. Ex ꝓte ḡ actus pctm̃ est natura aliq̃. sz inordinatio ē ꝓuatio. ꝛ fm hāc pctm̃ ꝺr nihil. ¶Et p hoc ꝑz solutio ad obiecta

¶Articulus. xviij.

i. Ad sc̃m ꝺom sic ꝓcedebat. Uidet q piuriū sit grauius pctm̃ q̃z homicidiū. Dicit Ber. q ꝛa ꝑcepta ꝓme tabule nō ꝑt dispẽsare nec deus nec hō. Cōtra ꝓcepta aūt sc̃de tabule ꝑt dispẽsare deus. sz nō hō. ex q̃ ꝑt accipi q grauius sit peccare ꝛa ꝑcepta ꝓme tabule q̃z ꝛa ꝑcepta secūde. Sz piuriū ē cōtra ꝓceptū ꝓme tabule qđ ē Nō assumes nomē dei tui in vanū. Homicidiū aūt ē contra ꝓceptū sc̃de tabule. Nō occides. ḡ grauius peccatū ē piuriū q̃z homicidiū. ¶ꝑ. Braui⁹ est peccare in deū q̃z in �proiem. sz piuriū ē pctm̃ in deū. homicidiuz in ꝓoiem. ḡ grauius pctm̃ ē piuriū q̃z homicidium. ¶Sz ꝛa. Pena ꝓportionat culpe. sz grauius punitur homicidiū q̃z piuriū. ḡ ē grauius peccatum

Rn̄deo ꝺom. q sicut apl's ꝺr ad Heb. vi. Hoies ꝓ maiores sui iurāt. ꝛ ois ꝛtrouersie eoꝝ finis est iuramētū. Frustra aūt in cā homicidij ꝛtrouersie finis eēt iuramētū. si homicidiū eēt grau⁹ pctm̃ q̃z piuriū ꝓsumeret em̃ q q̃ maiorē culpā homicidij cōmisisset. nō vereret minorē piurij incurrere. vñ ex hoc ipso q in cā cuius libet pcti ꝛferet iuramētū. manifeste oñdit q piuriū ꝓ mario pctō ꝺz haberi. nec imerito. qz per iurare nomē dei videt q̃dā diuini nomis denigratio. vñ fm locū post idolatriā pctm̃ piurij tenet. vt ex ordine ꝓcepto⁹ apparet. sz ꝛ apud gētiles usiurā ꝺz erat honoratissimū. vt ꝺr in ꝓncipio methꝫ. Primas aūt rationes concedimus Rn̄

Ad illud ꝯo qđ in ꝛriū obicit ꝺom q in iudicio hūano nō sp q̃ntitas pene mꝛdet q̃ntitati culpe. Inter dū em̃ infligit maior pena ꝓ minori culpa q̃n grauius nocumētū imminet hoīb⁹ ex minori culpa. sed fm dei iudiciū grauior culpa grauiori pena punit. vñ vt ostēdat grauitas idolatrie ꝛ piurij postq̃z in ꝓmo ꝓcepto dixerat. Nō adorabis ea neq̃z coles. subditur Exo. xxi. Ego sum ꝺns deꝰ tuꝰ visitās iniq̃tates patꝝ in filios. ꝛ postq̃z dixerat. Nō assumes nomē ꝺni dei tui in vanū. subdit. Nec em̃ habebit insontē ꝺns eū q̃ assumpsit nomē ꝺni sui frustra ¶Articulus. xix Ad ꝛciū

Ad terciū sic ꝓcedit. Uidet q q̃ facit ꝑ cōstitutōem pape ꝓ ignorātiā nō peccat. vt i. em̃ Aug. ꝺr Pctm̃ adeo ē volūtariū. q si nō ē volūtarium nō ē pctm̃. sz ignorātia causat ꝯolūtariū. vt ꝺr in. iij. eth. ḡ qđ fit ꝓ ignorantiā nō ē pctm̃ ¶ꝑ. fm iura ꝺns ꝑt repetere seruū suū ꝛ ordinatū post certū tps. hꝫ aūt ꝺz ꝓputari a tpe ordinatōis nō a tpe noticie. ḡ obligato ꝺstitutōis pape obligat a tpe noticie. ¶Sz ꝑ. Ignorātia iuris nō excusat. sz ꝺstitutio pape facit ius. ḡ q̃ facit ꝛa ꝺstitutio

Rn̄deo ꝺom. (nē pape ꝓ ignorātiā nō excusat q ignorātia q̃ ē cā act⁹ causat ꝯolūtariū Un̄ sp excusat nisi ipa ignorātia sit pctm̃. Est aūt ignorātia pctm̃ qñ ignorat q̃s q̃ ꝑt scire ꝛ tenet. Cōstitutoez em̃ pape oēs suo mō scire tenet. Si ḡ aliq̃s nesciat ꝓ negligētiā nō excusat a culpa. si ꝑ ꝺstitutionē agat. Si ꝯo aliq̃s habeat sufficiēs impedimētū ꝓpter qđ scire non poterit. puta si fuit i carcere vl in terris extraneis ad q̃s ꝺstitutio nō puenit vel ꝓpt aliq̃d silr̃. tal' ignorātia excusat vt nō peccet ꝑ ꝺstitutoez pape agēs. Et p hꝫ ꝑz solo ad obiecta ¶Articulus. xx

Ad quartū sic ꝓcedit. Videt ꝙ monachus peccet mortaliʳ ꝛmedendo carnes. Dicit enī Lanō de ꝛsecratione ꝙ monachi nō debent comedere carnes. ⁊ si cōtra fecerint debēt incarcerari. sz talis pena nō infligit nisi ꝓ pcō mortali ergo monachi comedentes carnes peccāt mortaliter

2 ¶ Ꝑ. Facere contra votum est peccatum mortale. sed monachi ex voto obligant ad seruandū regulam bti Benedicti. in qua ꝛtinetur ꝙ monachi a carnibꝫ abstineāt. ergo monachi peccant mortaliter ꝛmedendo

Cōtra carnes. ¶ Sed ꝛtra. Nullū pcm̄ mortale cōceditur alicui rōne cuiuscūqz infirmitatis. sed comedere carnes cōcedit monacho rōne infirmitatis. ḡ comedere carnes nō est pcm̄ mortale monacho

Rſ Rndeo dīm. ꝙ nihil ē pcm̄ mortale monacho. vel religioso cuicūqz ꝓ se loquēdo. qđ nō sit peccatuz mortale alteri. nisi sit ꝛrium ei ad qđ se voto ꝓfessionis obligauit. ꝓ accns tm̄ rōe scādali vel alicui⁹ hmōi posset aliqđ ei eē pcm̄. qđ nō eēt aliꝫ pcm̄. Est ergo cōsiderandū qđ sit illud ad qđ religiosus voto professionis se astringit. ⁊ siquidē religiosus ꝓfitēdo voueret se regulā seruaturz. videret se obligare voto ad singula que ꝛtinent in regula. ⁊ sic ꝛtra qđlibet eorū agendo peccaret mortaliter. Et ex hꝫ sequeret ꝙ religionis status esset religiosis in laqueū peccati mortal. qđ vix aut nunqz possent declinare. Sancti ergo patres qui ordines instituerūt nolētes hominꝫ inꝫcere dānatōnis laqueū. sz magis viam salutis ordinauerunt talē ꝓfessionis formā in q̄ periculū esse nō possz sicut in ordine fratrz predicatorz est cautissima ⁊ securissima forma ꝓfitendi. q̄ nō ꝓmittit se seruare regulam. sed obedientiā fm regulā. vñ ex voto obligant ad seruanda ea q̄ ponūtur in regula tanqz ꝓcepta ex q̄ ꝓlatus fm tenorē regule sibi ꝓcipere voluerit Cetera vero q̄ nō ꝛtinētur in regula sub ꝓcepto non cadunt directe sub voto. vnde ea ꝓtermittēs nō peccat mortaliter. Beat⁹ vero Benedictus statuit monachū ꝓfiteri nō quidē obseruare regulā. sed ꝙ profitens ꝓmittit ꝓuersionē moꝝ suoꝝ fm regulā. hoc est dictū vt fm regulā dirigat moꝛes suos. cōtra qđ facit si vel ea q̄ sunt ꝓcepta in regula transgrediat. vl etiā ꝛtēnat regulam fm ea dirigere actus suos oīno recusans. nō aūt oīa. que in regula ꝛtinent sunt ꝓcepta. quedā em̄ sunt monitōnes siue ꝛsilia. quedaz vero ordinatōnes siue statuta q̄dam vt ꝙ post cōpletorium nemo loquat. Hmōi aūt statuta que in regula ꝛtinent nō hnt vim ꝓcepti. sicut nec platus statuens aliqđ intēdit semp ad pcm̄ mortale obligare ꝑ ꝓceptū. Est aūt platus q̄si q̄dam regula animata. vnde stultū eēt putare ꝙ monachus frāgēs silentiū post ꝛpletoriū peccaret mortaliʳ nisi forte faceret hꝫ cōtra ꝓceptū plati. vel ex ꝛcēptu regule. Abstinere aūt a carnibꝫ nō ponit in regula bti Bndicti vt ꝓceptū. sz vt statutū q̄dā. vñ monachꝰ ꝛmedēs carnes nō ex hꝫ ipo peccat mortaliʳ nisi ī casu ꝓpter inobedientiā vel

Ad ꝑmū ḡdoz. ꝙ pena illa infligit monacho ꝛtumaciter ⁊ inobediēter carnes ꝛmedenti ¶ Ad scdm dīm. ꝙ ꝛmedere carnes nō ē ꝛ votū monachi nisi qñ ꝛmederet ex inobedientia vel ex ꝛcēptu. Qđ ꝛo in ꝛriū obiicit efficaciā nō hz. pcedit em̄ de his q̄ sūt fm se mala sicut homicidiū. adulteriū ⁊ hmōi. q̄ sunt oīno illicita tā sanis q̄z infirmis. Nō aūt pcedit de his q̄ sunt mala. qz prohibita. aliqđ em̄ ꝑt prohiberi sano. quod non prohibetur infirmo

Ad ꝑmū
Ad .i.
Ad 2
Ad ꝛriū

Deinde circa bonū gl'e ḡrebant duo de corporibꝫ gl'osis. Primo vtz corp⁹ gl'osuz naturaliʳ possit eē cū alio corpe nō gl'oso in eodē loco. Scdo vtz hꝫ fieri possit miraculo

¶ Articulus. xxi.

Ad ꝑmū sic ꝓcedit. Videt ꝙ corpus gl'osū naturaliʳ possit eē cū alio corpe in eodē loco. Si em̄ phibet eē cū alio corpe in eodē loco aut ē ꝓpter grossiciē siue corpulētiam aut ꝑ ꝓpter dimēsiones. sz nō ꝓpt grossitiē seu corpulētiā. qz corp⁹ gl'osuz erit ſpūale fm aplm. i. ad Cor. xv. Silr nec ꝓpter dimēsiones. qz cū tāgētia sint q̄rū vltima sūt sil'. necce ē ꝙ pūctuz vni⁹ corpis naturaliʳ sit sil'cū pūcto alteri⁹. ⁊ linea cū linea ⁊ supficies cuz supficie. Pari ḡrōe ⁊ corp⁹ cū corpe. Nō ḡ phibetur corp⁹ gl'osuz q̄n naturaliʳ possit eē sil'cū alio corpe in eodē loco. ¶ Ꝑ. Cōmē. dt in. viij. phyſ. Qđ ptes aeris ⁊ aq̄ ptim subintrāt seinuicē ꝓpter hꝫ q̄ pti sūt naturē ſpūalis. sz corpa gl'osa oīno erūt ſpūalia. vt iam dictū ē. ḡ totaliʳ poterūt subintrare alia corpa sil' eē cū eis. ¶ Sz ꝛtra. Blificatio nō tollit naturā. sz corpus hūanū nō ꝑt naturaliʳ eē sil'cū alio corpe i eodē loco in statu isto. ḡ neqz postqz erit glorificatum.

1. 1. Cōtra 1

¶ Rndeo dīm. ꝙ manifestū est ꝙ corp⁹ hūanū in statu isto nō ꝑt eē cū alio corpe in eodem loco. Si ḡ corp⁹ gl'osuz naturaliʳ possit eē cū alio corpe in eodē loco ꝓpter aliquā ꝓprietatē inditā. illa ꝓprietas auferet hꝫ ꝓpter qđ corp⁹ hūanū i statu isto ꝓhibet eē cū alio corpe in eodē loco. Est ḡ cōsiderādū qđ sit hmōi phibēs. Dicūt aūt qđā hꝫ eē grossiciē vel corpulētiam quādā q̄ tollet ꝑ totē gl'e quā nolunt subtilitatē. sz hꝫ nō ē intelligibile. nō em̄ inuenit qđ sit hmōi corpulētia vel grossicies. nō em̄ ē aliq̄ q̄litas. qz nulla q̄litas dari ꝑt. q̄ qđē remota corp⁹ possit eē cū alio corpe in eodē loco. Silr nec ꝑt eē forma nec materia q̄ sūt ptes ēntie. qz tūc integra ēntia corpis hūani non remaneret cū gl'a qđ ē hereticū. Et ideo dīm ē. ꝙ hꝫ ꝓhibēs nihil ē aliud q̄z dimēsiones qbz substat materia corpalis. necce ē em̄ vt id qđ ē ꝑ se sit cā in vnoq̄z gne. Distinctio aūt fm situ ꝑ⁹ ⁊ ꝑ se ꝙuenit q̄ntitati dimēsiue. q̄ definit eē q̄ntitas positōem hns. Vñ ⁊ ptes in subiecto ex hipso distinctōez hnt fm situ q̄ sūt subiecte dimēsioni. ⁊ sicut distinctio diuisaz ptiū vni⁹ corpis fm diuersas ptes vnius loci ꝑ dimensiones

Rſ

ita ꝑpter dimensiones diuersa corpa distinguūtur ſm diuersa loca. Duo eñ corpa facit actualis diuiſio materie corpalis. Duas ãt ptes vnius corpis diuisibilitas potẽtialis. vñ z pḥs ỏt in. iiij. phyſicoꝝ Q3 ſicut ſubintrãte cubo ligneo in aquã vel aerẽ oz q̃ cedat tñ de aqua vel aere. ita oz q̃ cederẽt dimẽſiones ſepate. ſi vacuũ ponerẽ. Cũ g̃ gl'a nõ tollat dimẽſiones corpis. dico q̃ corp⁹ gl'oſium nõ ꝑt naturaliꝝ eſſe cũ alio corpe in eodẽ loco ꝑpter aliquã ꝑprietatem inditam.

Ad i. ¶Ad ꝑmũ g̃ dõm q̃ ſicut dictũ ẽ corp⁹ humanuꝝ in ſtatu iſto ꝓhibẽt eẽ cũ alio corpe in eodẽ loco non ꝑpter corpulẽtiã aut groſſiciẽ q̃ p gl'am tollat. ſpiritualitatẽ eñ apl's opponit aĩalitati ſm quã corpus eſt alimonia indigẽs. vt Aug⁹. ỏt. Non ãt groſſiciei vel corpulẽtie. ſz impedit ꝑpter dimẽſiones. Ratio vero q̃ in ꝛtrariũ obijcit ponit inter ſophiſticas rões a pḥo in. iiij. phyſicoꝝ. Punctũ eñ z linee z ſuperficiei nõ deſtruit locus. ſz corpi. vñ nõ ſequitur. Si termini corꝑoꝝ ſe tãgẽtiũ ſunt ſimul. q̃ ꝑpter ḥ plura corpa poſſunt eẽ in eodẽ loco Ad ſcõm dõm. q̃ ſicut ibidẽ cõmẽtator exp̃mit ſubintratio illa fit p ỏdenſationẽ et dicũtur habere ſpiritualẽ virtutẽ ꝑpter raritatem. Eſſet aũt eroneũ dicere ḥ modo. q̃ ſint aeri ventiſq3 ſimilia. vt pz p Brego. in. xix. moralium.

Ad 2

¶Articulus. xxij

i. AD ſcõm ſic ꝓcedebat Uidet q̃ corp⁹ gloriosum nullo mõ poſſit eſſe ſimul cũ alio corpe in eodẽ loco. ſicut eñ ſe hz corpus vnũ ad vnũ locũ. ita duo corpa ad duo loca. g̃ ỏmutatim. ſicut vnũ corpus ad duo loca. ita duo corpa ad vnũ locũ. Sz vnũ corpus nullo mõ ꝑt eſſe in duob⁹ locis. g̃ nec duo corpa in vno loco.

2 ¶ Ḥ. Si duo corpa ſint in vno loco ſumẽt duo pũcta in duab⁹ extremitatib⁹ loci. Seq̃tur g̃ q̃ iter iſta duo puncta erũt due linee recte duoꝝ corꝑoꝝ in eodem loco exiſtentiũ. qd̃ ẽ impoſſibile. g̃ impoſſibile ẽ duo corpora eſſe in eodem loco.

Cõtra ¶Sz ỏtra ẽ q̃ xp̃s intrauit ad diſcipulos ianuis clauſis. vt habẽt Joh. xx. qd̃ eſſe nõ ꝑt niſi corp⁹ eius ſimul cũ corpe portaꝝ fuiſſet in eodẽ loco Poteſt ergo corp⁹ gl'oſuz cũ alio corpe eẽ in eodem loco.

R⁹ ¶Rñdeo dõm. q̃ ſicut iã dictũ eſt duo corpa eſſe in eodem loco ꝓhibẽtur ex dimenſionib⁹. qz materia corpalis ſm dimenſiones diuidit. dimẽſiones ãt diſtinguũtur ſm ſitũ. Deus aũt q̃ ẽ oĩm cauſa ꝓma ꝑt cõſeruare effectus in eſſe ſine cauſis proximis. vnde ſicut ꝛſeruat in ſacramẽto altaris accidẽtia ſine ſubiecto. ita ꝑt ꝛſeruare diſtinctionẽ materie corpalis et dimẽſionũ in ea abſq3 diuerſitate ſitus. Miraculoſe g̃ fieri ꝑt q̃ duo corpa ſint in eodẽ loco. vñ corpori xp̃i attribuit a ſanctis q̃ exiuit p clauſuz ỏginis vterꝝ et q̃ intrauit ianuis clauſis ꝑ ỏtutẽ diuinã. z ſil'r dico q̃ corpus gl'oſuz qd̃ erit ꝛfiguratũ corpi clarita-

tis xp̃i. poterit eſſe cũ alio corpe in eodem loco. non ꝑpter aliquã virtutẽ creatã inditã. ſz ſola diuina virtute aſſiſtente z hoc opante. ſicut z corpus Petri ſue vmbra ſanabat infirmos. ſz diuina ỏtute aſſiſtente et miracula faciente.

¶Ad primũ g̃ dõm. q̃ ꝓportione ỏmutata ſic eſt vtendũ. ſicut ſe habet ꝑmus ad ſcõm. vt duo ad tria. ita ſe hz terciũ ad quartũ. g̃ ỏmutatim ſicut ſe hz primũ ad terciũ. vt duo ad quattuor. ita ſe hz ſecũdum ad quartũ. i. tria ad ſex. z ſm hoc ratio ſic deberet procedere. ſicut ſe hz vnũ corpus ad vnũ locum. ita duo corpa ad duo loca. Ergo ſicut vnuz corpus ad duo corpa. ita vnus locus ad duo loca. z ſic nõ ſeq̃tur. q̃ ſi vnum corpus nõ poteſt eſſe in duob⁹ locis q̃ duo corpa poſſunt eſſe in vno loco. vnũ eñ corpus eẽ localiter in duob⁹ locis implicat ỏtradictionẽ. qz de ratione loci ẽ q̃ ſit terminus locati. terminus ãt eſt extra quẽ nihil ẽ rei. vnde nihil locati ꝑt eſſe in loco exteriori q̃ ſi ponaꝝ eſſe in duob⁹ locis. ſequitur q̃ ſit extra ſuũ locũ. z ita ſeq̃tur q̃ ſit locatũ z nõ locatũ. nec eſt inſtantia de corpe xp̃i. qz nõ eſt in ſacramẽto altaris localiter. ſz ꝑ ỏuerſionẽ. Ad ſcõm dõm. q̃ duas lineas rectas mathematicas eẽ infra duo puncta eſt impoſſibile. qz in eis nulla alia rõ diſtinctõnis poteſt intelligi niſi ex ſitu. ſed duas lineas naturales eẽ infra duo pũcta eſt ipoſſibile q̃dem ꝑ naturã. ſz poſſibile ꝑ miraculũ. qz remanet alia rõ diſtinctõis in lineis duab⁹ ex diuerſitate corpoꝝ ſubiectoꝝ q̃ ꝛſeruatur virtute diuina etiã remota diuerſitate ſitus

Ad i.

Ad 2

¶Incipit quodlibet. ij.

Deſitum ẽ de xp̃o de angelis z de hominib⁹ Circa xp̃m q̃ſita ſ3 duo de paſſione ei⁹. Primo vtz in triduo mortis fuerit idez hõ in nũero Scõdo vtz quidꝫ paſſio xp̃i ſuffeciſſet ad redemptionẽ humani generis ſine morte.

¶Articulus primus

i. AD ꝑmũ ſic ꝓcedit. Uidet q̃ xp̃s fuerit idem hõ in triduo. Dicit eñ Math. xij Sicut fuit Jonas in vẽtre ceti trib⁹ diebus z trib⁹ noctib⁹. ita erit filius hoĩs in corde terre. ſz nõ fuit alius filius hoĩs in corde terre. niſi filius hoĩs q̃ loq̃batur ſup terrã. alioq̃n xp̃s fuiſſet duo filij. g̃ fuit idẽ hõ in triduo mortis. ¶ Ḥ. Jonas fuit idẽ hõ in vẽtre ceti q̃ ꝑus fuerat. ſz ſicut Jonas fuit in vẽtre ceti. ita xp̃s in corde terre. g̃ etiã xp̃s fuit idẽ hõ. ¶Sz ỏtra. Remota forma ꝑtis. removetur forma totius. q̃ reſultat ex ỏpõne forme z materie. ſz in triduo mortis aĩa fuit ſepata a corpe xp̃i. g̃ deſiit eẽ humanitas. Nõ g̃ fuit idẽ nũero hõ i triduo mortis

2

Cõtra

Rſ° ¶Rñdeo dñm q in xpo fuerũt tres substãtie vnite. scz corpus aĩa z diuinitas. scz corpus z aĩa fuerũt vnita nõ solũ in vnã pſonã. sed in vnã naturã. Diuinitas eĩ in natura ꝙdem nõ potuit vniri nec aĩe nec corpi. qr cũ sit pfectissima natura nõ pt esse ps alicuius nature. sed fuit vnita aĩe z corpi in pſona in morte aũt sepata fuit aĩa a corpe. alioqn non fuisset vera mors xpi. ꝛ cuius rõne est q separet aĩa a corpe qđ p aĩam viuificat. scz diuinitas nõ fuit sepata nec ab aĩa nec a corpe. qđ pz ex simbolo fidei in quo dr filio dei dr. q sepultus est z descẽdit ad inferos. Corpe aũt iacente in sepulchro z aĩa ad inferos descẽdẽte nõ attribuerent ista filio dei nisi hec duo eẽnt ei copulata in vnitate ypostasis vel pſone. z iõ dr xpõ i triduo mortis dupliciter loq possum⁹. Uno mõ ꝙtũ ad ypostasim vel pſonã. z sic est idẽ nũero simpliciter q fuit aut ꝙtum ad naturã humanã. Et hoc dupliciter. vno mõ ꝙtuz ad totã naturã q humanitas dr. z sic xpus nõ fuit hõ in triduo mortis. vñ nec ipe hõ nec alius hõ. scz eadem ypostasis. aut ꝙtũ ad partẽ humane nature. z sic aĩa qdẽ fuit oĩno eadẽ nũero. eo q nõ est trãsmutata fm subam. corpus vo fuit idẽ nũero fm materiã sed nõ fm formã subalẽ que est aĩa. vñ nõ pt dici q simpliciter fuerit idẽ nũero. qr quelibet dñtia substãtialis excludit idẽ simpliciter. aĩatũ aũt est dñtia substãtialis. z iõ mori est corrũpi. non alterari tm. Nec itez pt dici q simpliciter nõ sit idez vel aliud. qr nõ est fm totã subam nõ idẽ aut aliud. Dñm est ergo q fm qđ idẽ fm qđ nõ idem. fm materiã eĩ idẽ. fm formã vo nõ idem

Ad.i. ¶Ad pmũ ergo dñm. q hõ est nomẽ nature. sed filius est nomẽ ypostasis. z ideo magis in triduo mortis xps pt dici filius hois ꝙ hõ. ¶Ad scm dñm q filitudo nõ attendit ibi ꝙtum ad oĩa. sed solũ ꝙtuz ad occupatõem. Nã xps fuit mortuus in corde terrõ aũt Jonas in ventre ceti.

¶Articulus secũdus

AD secũdum sic proceditur. Uidet q illa passio xpi nõ sufficisset ad redẽptõez humani generis sine morte Dicit eĩ aplus ad Hal. ij. Si ex lege est iusticia. ꝙ xpus mortuꝰ est gratis. i. inutiliter z sine cã. sed si alia passio sufficeret xps gratis mortuꝰ esset. sed hoc hz aplus p inconueniẽs. ꝙ alia passio xpi nõ sufficisset ad redẽ

2 ptionẽ humani generis. ¶ P. illud eĩ emi dr qđ iusto pcio ꝓparat. sed iustũ pcũ pro pctõ pmi parẽtis quo venditũ est in seruitutẽ genus humanũ. esse nõ potuit aliud ꝙ vita xpi. que valet omniũ hominuz vitas que p illud pctũ ꝓuat. Naz p pctũ pmi hois mors in oẽs introiuit. vt dr ad Ro. v. ergo nõ potuisset humanũ genus redimi p aliã passionẽ xpi absq

3. morte. ¶ P. Brego. dr in. iij. moral. q nisi xps mortem indebitã suscepisset nequaqz nos a morte debita liberaret. ergo passio alia nõ sufficisset ad liberatio

4 nem humani generis sine morte ¶ P. aplus dicit ad Hebre. x. q xpus vna oblatõe ꝓsummauit in eternũ sanctificatos. z ideo nõ est locus secũde oblationis. sed manifestũ est q xps ante mortẽ multas passiões sustinuit ẽsimens. laborãs. ꝓsputus. z flagellatus. si ergo iste passiones sufficissent nõ obtulisset seipsum ad mortẽ. obtulit aũt seipm hostiã deo p pctis nris vt dr ad Eph. v. z hoc p mortẽ. ergo passio xpi absq mortẽ nõ sufficisset ¶Sed contra. Iniuria vel passio alicuius mensuratur ex dignitate pſone. maiorem em iniuriã patit rex si pcutiat in facie ꝙ aliqua puata pſona. scz dignitas pſone xpi est infinita. qr est pſona diuina. ergo quelibet passio eius ꝙtũcũqz sit minima est infinita. quelibet ergo passio eius sufficisset ad redẽptõem humani generis etiã sine morte ¶ P. Bern. dr q minima gutta sanguinis xpi sufficisset ad redemptõem humani generis. potuisz aũt aliqua gutta sanguinis xpi effundi sine morte. ergo etiã sine morte potuisset p aliquã passionẽ humanũ genus redimere

¶Rñdeo dñm q ad emptõem duo requiruntur scz ꝙtitas pcij z deputatio ei⁹ ad aliqd emẽdũ. Si eĩ aliqs det pcũ nõ equalens ad rem aliquã acquirendã. nõ dr esse simpliciter emptio. sz partim emptio ptim donatio puta si aliquis emat libruz q valet viginti libras p decẽ libris. ptim emeret libz z ptim sibi dare tur. Rursus si daret etiã maius pcũ z nõ deputaret ad emẽdũ. nõ diceret emere libruz. Si ergo loquimur de redẽptõe humani generis ꝙtũ ad ꝙtitatẽ precij. sic qlibet passio xpi etiã sine morte sufficisset ad redẽptionẽ humani generis ꝓpter infinitã dignitatẽ pſone. Et sic, pcedũt due vltime rones. Si aũt loqmur ꝙtum ad deputatõem pcij. sic dñm est q nõ sunt deputate ad redẽptõnem humani generis a deo patre z xpo alie passiones xpi absqz morte. Et hoc triplr.

Primo qdẽ vt pcũ redẽptõis humani generis nõ solũ esset infinitũ valore. sed etiã esset ciusdẽ generis vt scz nos de morte p mortẽ redimeret. Secõ vt mors xpi nõ solũ esset pcũ redeptõis sed etiã exẽplũ virtutis. vt videlz homes nõ timerẽt p veritate mori Et has duas causas assignat apls ad Heb. ij. dicẽs Ut p mortẽ destrueret eũ q habebat mortis imperiũ ꝙtũ ad pmũ. Et liberaret eos q timore mortis p totã vitã obnoxij erãt seruituti ꝙtũ ad secm. Tercio vt mors xpi esset etiã sacramẽtũ salutis. duz nos virtute mortis xpi morimur pctõ z carnalibꝰ concupiscentijs z ppio effectui. z hec cã assignat p. Pe. iij Christus semel. p pctis nostris mortuꝰ est iustꝰ pro iniustis. vt nos offeret deo mortificatos qdẽ carne. viuificatos aũt spũ. z ideo humanũ genus nõ est redẽptũ p aliã passionẽ absqz morte christi.

¶Ad pmũ ꝙ dñm. q nõ sine cã deputata est mors xpi ad redẽptõem humani generꝛ ꝙtuis minor passio suffice potuisset. vt dictũ est. ¶Ad scm dñm q xps nõ soluẽdo vitã suã sed etiã quãcũqz passionem Ad .i. Ad 2.

patiendo sufficiēs ꝑciū exoluisset ꝑ redēptōe humani generis. si minor passio ad hoc diuinit⁹ ꝛputata fuisset. ꝛ hoc ꝓpter infinitā dignitatez ꝑsone xp̄i. vt
Ad 2 et 3 dictū est. ¶ Alie due rōnes ꝓcedūt ex hꝫ q alie passiones xp̄i nō fuerūt ꝛputate ad hꝫ q ꝑ eas absq; morte christi redimeretur humanū genus

QUinde querebat de angelis. Et ꝑmo q̄stū ad ꝯpositōem ipsor. Scōo q̄stū ad tempus motus ipsor. Circa ꝑmū quere/bant duo. Primo vtr angelus substantialiter sit ꝯpositus ex ēntia ꝛ esse. Scōo vtrū in angelo sit aliud suppositū ꝛ natura ¶ Articulus. ij.

AD ꝑmū sic ꝓcedit. Videt q angel⁹ substal̄r nō ꝯponat ex essentia ꝛ esse. essentia em̄ angeli est ipse angel⁹. qr ꝗdditas simplicz est ipm simplex. si g̃ angel⁹ ꝯponeret ex essen/tia ꝛ esse ꝯponeret ex seipo ꝛ alio. hoc aūt est incōue/niens. nō g̃ substal̄r ꝯponit ex ēntia ꝛ esse. ¶ Ꝑ. nullū ꝛ accīs cadit in substalē ꝯpositōnem subē. sz esse angeli est accīs. ꝓpter em̄ ꝛo attribuit Hil. in lib. de trinitate. q ē nō sit accīs ei. sz subsistēs veritas. g̃ angel⁹ nō est ēntialr ꝯpositus ex essentia ꝛ esse

Contra. ¶ Sed ꝯtra est qđ dr in cōmēto libr̄i de causis. q intelligētia quā dicimus angelū hz essentiā ꝛ esse

Rs. ¶ Rn̄deo dōm. q dupl̄r aliq̄d de aliquo ꝓdicatur Uno mō essentialr. Alio mō ꝑticipatōnem. Lux em̄ ꝓdicat de corpe illuminato ꝑticipatiue. sz si esset aliqua lux sepata ꝓdicaret de ea ēntialr. Scōm g̃ hꝫ dōm est q ens ꝓdicat de solo deo ēntialiter. eo q esse diuinū est esse subsistēs ꝛ absolutū. De qualibet aūt creatura ꝓdicat ꝑticipatōem. nulla em̄ creatura est suū ē. sz est habēs ē. Sic ꝛ de⁹ dr bonus ēntialr qr est ipa bonitas. creature aūt dicūt bone ꝑticipatiōnē. qr hnt bonitatē. vnūqđq; em̄ inq̄ntū est bonum est. fm illud Aug. in ꝑ⁹ de doc. xp̄i. q inq̄ntū sumus boni sumus. q̄cūq; aūt aliq̄d ꝓdicat de altero ꝑ ꝑticipationē oportz ibi aliq̄d ē ꝑter id qđ ꝑticipat. ꝛ ideo in qualibet creatura est aliud ipsa creatura q̄ hz ē. et ipm ē eius. ꝛ hoc est qđ Boe. dr in lib. de ebdomad. q in oī eo qđ est circa ꝑmū aliud est ē ꝛ qđ ē. Sz sciendū est q aliq̄d ꝑticipat dupl̄r. vno mō q̄si exīs de suba ꝑticipātis. sicut genus ꝑticipat a spē. hoc āt mō ē nō ꝑticipat a creatura. id em̄ ē de suba rei. qđ cadit in eius ꝛdefinitōe. Ens aūt nō ponit in ꝛdefinitione creature. qr nec est gen⁹ nec dr̄ntia. vñ ꝑticipat sicut aliq̄d nō exīstens de ēntia rei. Et ideo alia q̄stio est. an est. ꝛ qđ est. vñ cū oīe qđ est ꝑter ēntiā rei dicat accīs ē. qđ ꝑtinet ad q̄stionē an est. est accīs. et ideo ꝟmētator dr in. v. metaph. q ista ꝓpositio sortes est. est de accīntali ꝓdicato. fm q importat entitatem rei vel veritatē ꝓpositōis. sed verū est q hoc nomen ens fm q importat rem cui ꝛpetit hmōi ē. sic significat essentiā rei. ꝛ diuidit ꝑ ꝛdecē genera. nō tamē vniuoce. qr nō eadē rōne ꝯpetit oīb⁹ esse. sed substātie quide ꝑ se. alijs aūt aliter. Si ergo in angelo est ꝯpositio ex essentia ꝛ esse. non tm̄ est ꝯpositio. sicut ex partib⁹ substātie. sed sicut ex substātia. ꝛ eo qđ adhe/ret substantie.

¶ Ad ꝑmū g̃ dōm q aliq̄n ex his q̄ simul iūgun/tur relinq̄tur aliqua res tercia. sicut ex aia ꝛ corpe cō/stituit humanitas q̄ est hō. vñ hō ꝯponitur ex aia ꝛ corpe. aliq̄n aūt ex his q̄ simul iūgūtur non resultat res tercia. sed resultat qđaz rō ꝯposita. sicut rō hoīs albi resoluit in rōnem hoīs ꝛ in rōnē albi. ꝛ in tali/bus aliq̄d ꝯponitur ex seipso ꝛ alio. sicut albū cōpo/nit ex eo qđ est albū. ꝛ ex albedine. ¶ Ad. ij. dōm q esse est accidēs. nō quasi p accidens se habens. sed q̄si actualitas cuiuslibet substātie. vñ ipse deus q̄ est sua actualitas est suum esse. Ad. ij. Ad 2.

¶ Articulus .iij.

AD secūdū sic ꝓcedit. Videt q in angelo idē sit suppositū ꝛ natura. In his em̄ q̄ sunt cōposita ex materia ꝛ forma differt suppositū ꝛ natura. qr suppositū addit supra naturam spēi materiā individualē. qđ non ꝑt esse in angelo. si angel⁹ non sit ꝯpositus ex materia ꝛ forma. g̃ in angelo nō differt suppositū ꝛ natura. sed dicebat q suppositū in angelo differt a natura inq̄ntū suppositū intelligit vt habēs ē. nō aūt natura. ¶ Sed ꝯtra. sicut ē nō ponit in ꝛdefinitōe nature. ita nō poneret in ꝛdefinitōe suppositi vl̄ singularis si sup/positū vel singulare ꝛdefiniret. ergo suppositū ꝑ ē a natura nō differt. nullo g̃ mō dr̄nt suppositū ꝛ natā

¶ Sed ꝯtra. in oīb⁹ creaturis natura ꝯstituit sup/positū. sed nihil ꝯstituit seipsum. g̃ in nulla creatura est idē suppositū ꝛ natura

¶ Rn̄deo dōm q ad huius q̄stionis intelligētiā oportz ꝯsiderare qđ sit suppositū. ꝛ qđ natura. Natura aūt q̄uis multipl̄r dicat. tm̄ vno mō dr natura ipsa suba rei. vt dr. v. metaph. fm q suba habet essentiam vel ꝗdditatē rei vel q qđ est. Illud ergo habet noīe nature ꝓpt hic loq̄mur de natura. qđ habet ꝛdefinitio. vñ Boetius dr in libro de duabus naturis q natura est vnūqđq; informās specifica dr̄ntia. dr̄ntia em̄ spe/cifica est ꝯpletiua ꝛdefinitōis. Suppositū aūt est singu/lare in genere substātie. qđ dr ypostasis vel suba pri/ma. ꝛ qr sube sensibiles cōposite ex materia ꝛ forma sūt magis nob⁹ note. ideo in eis ꝑmo videam⁹ quō se hnt ēntia vel natura ad suppositū. Dicūt āt qđā q forma ptis est idē cū forma totius. q̄ dr ēntia vl̄ na/tura fm rē. sed differt sola rōne. nā forma ptis dr in q̄ntū facit materiā esse in actu. forma aūt totius inq̄n/tum ꝯstituit spēm. sicut aia dr forma ptis inq̄ntū fa/cit corpus esse in actu. ꝛ similiter dr aia forma tot⁹ in/q̄ntū ꝯstituit spēm humanam. ꝛ sic dr humanitas. ꝛ fm hoc in rebus ꝯpositis ex materia ꝛ forma natura ē pars suppositi. Nā suppositū est individuū ꝯpositū ex materia ꝛ forma vt dictū est Sed ꝑdicta po

Reprobā. sitio nō videt esse vera. qz vt dictū est natura vel eēntia dr id qđ fcat dfinitio. Diffinitio aūt in rebꝫ naturalibꝫ nō solū fcat formā sz etiā materiā. vt dr. vi. metaphꝫ. Nec pt dici q materia ponat in dfinitōne rei naturalis. sicut nō existēs de essentia eius. hoc em est ppriū accīntis vt dfiniat p aliqđ qđ nō est de eēntia eius. scz p subiectū. z ideo hnt essentiā incōplete. vt dr. vi. metaphꝫ. Relinq̄tur g̃ q in rebꝫ ꝓpositis ex materia z forma eēntia vel natura nō sit sola forma. sed ꝓpositū ex materia z forma. Restat g̃ ꝓsiderāduz cū suppositū vel indiuiduū naturale sit ꝓposituz ex materia z forma. vtz sit idē eēntie vel nature. Et hāc q̄stionē monet phus. vij. metaphꝫ. vbi inq̄rit vtrū sit idē vnūqđqz z q quid est ei⁹. et dterminat q in his que dicūtur p se idē est res z q q̄d est rei. in his autē que dicūtur p accīns nō est idē. hō em nihil est aliud q̄ q q̄d est hoīs. nihil em aliud fcat hō q̄ aīal gressibile bipes. Sed res alba non est idē oīno ei q q̄d est albū. qđ scz fcat noīe albi. nā albū nihil fcat nisi q̄litatē. vt dr in ꝑdicamētis. res autē alba est suba hns q̄litatē. Sedm hoc ergo cuicunqz pt aliqđ accidere qđ nō sit de rōne sue nature in eo differt res. z q quid est siue suppositū z natura. nā in fcatōe nature includit solū id qđ est de rōne spēi. suppositū aūt nō solū hz hec q̄ ad rōnem spēi ptinēt. sed etiā alia que ei accidūt. z ideo suppositū signat vt totū. natura āt siue q̄ditas vt ps formalis. In solo aūt deo nō inuenit aliqđ accīns pter eius essentiā. qz suū ee est sua eēntia vt dictū est. z ideo in deo est oīno idē suppositū z natura. In angelo aūt nō est oīno idē. qz aliqđ accidit ei pter id qđ est de rōne sue spēi. qz z ipm esse angeli est pter ei⁹ essentiā seu naturā. z alia q̄dā ei accidūt que

Ad j. oia ptinēt ad suppositū. nō aūt ad naturā

¶Ad pmū g̃ dām q nō solū in ꝓpositis ex materia z forma inuenit aliqđ accīns pter essentiā ipi⁹ speciei. sed etiā in substātijs spūalibꝫ. q̄ nō ꝓponūtur ex materia z forma. Et ideo in vtrisqz suppositū nō est oīno idē qđ ipa natura. hoc tamē est aliter z aliter in vtrisqz. Dupl̄r aūt aliqđ accipit vt accīns pter rōnez rei. Uno mō. qz nō cadit in dfinitōe signāte eēntiā rei. sed tm est designatiuū vel dterminatiuū alicuius essentialiū ꝓncipioz. sicut rōnale accidit aīali. vt pote pter dfinitōem ei⁹ existēs. z tm est dterminatiuū eēntie aīalis. vñ est eēntiale hoī z de rōne eius existens. Alio mō accidit aliqđ alicui qz nec est in eius dfinitōe. nec est dterminatiuū alicui⁹ essentialiū ꝓncipioz. sicut albedo accidit homini. Dis g̃ que sunt ꝓposita ex materia z forma accidit aliqđ pter rōnez spēi existens vtroqz mō. Cū em de rōne speciei humane sit q ꝓponat ex aīa z corpore. determinatio corporis z aie est pter rōnem spēi. z accidit homini inq̄ntuz est hō q sit ex hac aīa z ex hoc corpe. Sed hoc conuenit p se huic homini. de cuius rōne esset si dfiniret q esset ex hac aīa z ex hoc corpore. sicut de rōne hoīs cō

munis est q sit ex aīa z corpore. ¶Accidūt etiā ꝓpositis ex materia z forma pter rōnem speciei multa alia que nō sunt dterminatiua essentialiū ꝓncipioz. substantijs vero immaterialibꝫ creatis accidūt q̄dē aliqua pter rōnem speciei q̄ nō sunt dterminatiua eēntialiū ꝓncipioz. vt dictū est. nō tm accidunt eis aliq̄ que sunt dterminatiua essentie speciei. qz ipa natura speciei nō indiuiduat p materiā. sed p seipam. ex hoc q talis forma non est nata recipi in aliqua materia vnde p seipam nō est multiplicabilis neqz ꝑdicabilis de pluribꝫ. sed qz nō est suū esse accidit ei aliquid pter rōnem speciei. scz ipm esse. z alia quedam q̄ attribuūtur suppositō z nō nature. ꝓpter qđ suppositū in eis nō est oīno idē cum natura. ¶Ad secūdum Ad z dām q nō oīne qđ accidit alicui pter rōnez speciei est dterminatiuū essentie ipius vt oporteat illud poni in rōne eius. sicut dictū est. z ideo licz ipm esse nō sit de rōne suppositi. qz tm pertinet ad suppositū z non est de rōne nature. manifestū est q suppositū z natura nō sunt oīno idem in q̄buscūqz res nō est suū esse

¶Ad illud vero qđ in ctrariū obijcit dām. q natura dr ꝓstituere suppositū etiā in ꝓpositis ex materia z forma. nō qz natura sit vna res z suppositū alia res. Hoc em fm opinionē dicentiū q natura speciei sit forma tm q̄ ꝓstituit suppositū sicut totuz. sed qz fm modū signādi natura fcat vt ps rōne sup̄dicta. suppositū vo vt totū. natura fcat vt ꝓstituēs. z suppositū vt ꝓstitutum ¶Articulus .v.

Deinde quesitum est de tpe p qđ deus mouet creaturā spūalem fm Aug. vtruz sit idem cū tpe qđ mensurat motus corporaliū rerū. ¶Et videt pmo q sic. qz neqz Aug⁹. diuersitatē hāc tēpoz assignat neqz alqs phs vanū g̃ videbit hāc diuersitatē tēpoz assignare ¶.ꝑ. oīne qđ est in gñtū est vnū est. si ergo nō sit vnuz tēp⁹ sed diuersa. nō erit ens. qđ est inconueniens. Oportz ergo ponere vnū tēpus tm

¶Sed ctra. tēpus quo mēsurātur corpales motus est nūerus motus pmi celi. fm phm. iiij. physic. sed tēpus p qđ mouent angeli nō hz aliquē ordinez ad motū. g̃ illud tēpus est aliud a tpe corpaliū rerū. ¶.ꝑ. perpetuo z corruptibili nihil est ꝓmune nisi fm nomē. vt dr. x. metaphꝫ. sed angeli sunt ppetui. corpa aūt sunt corruptibilia. nō g̃ idē tēpus est vtrozūqz

¶Rndeo dām. q sicut Aug⁹. dr. xi. de ciui. dei. tēpora nō fuissent nisi creatura fieret. q̄ aliqđ aliq̄ motione mutare. cuius mutatōis cū aliud atqz aliud. q̄ sillis ee nō pnt. cedit atqz succedit seqtur tēp⁹. ex quo accipit. qđ etiā phus dr. iiij. physi. q optz loq̄ de tpe fm rōnem motus. nā tēpus est nūerus motus fm ꝓus z posterius. Oīes g̃ motus q̄ pnt mēsurari vna mensura hnt vnū tēpus. si qui vo motus sunt q̄ nō pnt vna mensura mēsurari. necesse est q eoz sit diuersum tēpus. Cū aūt mēsura sit homogenea mēsurato

vt dr. x. metaph. manifestū est q oīnia que sunt vni/
us generis pnt habere vnā mēsurā cōem. nō aūt q̄ st̄z
genez diuersoz. Oīnes aūt motus ꝓtinui ꝓuenīūt
in vno genere inq̄tū sunt ꝓmēsurabiles. z ideo pnt
habere vnā mēsurā cōem. mēsurant eīm oēs simplicis
simo sui generis. scz velocissimo motu primi celi. vñ
omniū motuū ꝓtinuoz pt esse vnū tēpus cōe. qđ q̄/
tem tēpus licz videat esse fm gr̄m & nūero discreto
rū. q̄ est nūerus rerū ꝓtinuaz. scz motuū sit z ipsum
ꝓtinuū. sicut dicē simplr dictū est aliq̄d discretū. sed
dicē vlne pāni est aliq̄d ꝓtinuū. discretoz aūt z cōti/
nuoz nō pt esse vna mēsura cōis. cū sint diuersoruz
genez inq̄tū sunt mēsurabilia. z ideo necc est si sint
aliq̄ motus nō ꝓtinui q tēp̄ eoz aliud a motu quo
mensurant motus ꝓtinui. manifestū est aūt q mot⁹
spūaliū creaturaz. de q̄bꝰ Aug⁹. loq̄tur dicēs creatu/
ram spūalē moueri p tēpus z nō p locū nō sunt mo
tus ꝓtinui. sed vicissitudines q̄dā discrete. Dicit eīm
q p tēpus mouet anim⁹ vel reminiscēdo qđ oblitus
erat. vel discēdo qđ nesciebat. vel volēdo qđ nolebat
Uñ manifestū est q cū tēpus nō habeat ꝓtinuitatez
nisi ex motu. q tale tēpus non est ꝓtinuū. z q est ali
ud a tpe corporaliū rerum

Ad .j ¶Ad p̄mū g̃ dōm. q Aug⁹. ex ipa dñtia motuū
Ad 2 dat intelligere dñtiā tempoz ¶Ad .y. dōm. q eo
mō aliq̄d est vnuz quo est. z dr esse. qđ eīm dr esse fm
spēm est vnū specie. nō aūt vnū nūero. vñ nō seqūtur si
sint plures hoīes q nō sit hō. z sil' non seqūtur si sint
plura tpa q nō sit tempus.

Deinde q̄sitū est de hoīe. Et primo q̄ntū ad
virtutes. Scōo q̄ntū ad pcā. Tercio q̄/
tum ad penas. Circa virtutes aūt fuit
q̄sitū z q̄ntū ad res diuinas. z q̄ntum ad
res humanas. ¶Quātuz ad res diuinas q̄sita sunt
tria. Primo circa fidē vtrū aliqs teneret credere xpo
visibilia miracula nō facienti Scōo circa fidei sa
crificiū. vtrū paruuli iudeoz sint baptizādi inuitis
parentibꝰ Tercio circa decimas q̄ dent ministris
sacrameētoz. vtrū aliqs ppter ꝓsuetudinē possit excu
sari ne decimas soluat.

¶Articulus .vi.

AD p̄mū sic p̄cedit. Uidet q xp̄o nō faciē
ti visibilia miracula hoīes credere non te
nerent. Quicūq̄ eīm non facit hoc ad qđ
j. tenet̄ pccat. sed si hoīes nō crederent xpo
miracula nō facienti nō pccarent. Dicit eīm ipe in Jo
hāne. xv. Si eīm opa nō fecissem in eis q̄ null⁹ alius
fecit pccatū nō haberēt. z loq̄tur de pctō infidelitatis
fm Aug^m. q xp̄o si nō fecisset miracula hoīes crede/
re nō tenerent. ¶P-nullus pt mutare legē nisi la/
z tor legis vel eo supior. sed xp̄us p̄dicabat q̄dā q vi
debant ptinere ad veteris legis abolitōem. sicut q ci
bi nō coinq̄narent hoiem. z qđ licet in sabbato opa
ri. si ergo nō ꝓbauit se esse legis latorē nō fuisset ei cre

dendū. sed hoc fieri nō potuisset nisi p miracula. cum
legislatorē multa miracula p̄cesserint. ergo xp̄o non
est credendū nisi miracula fecisset. Sed ꝓtra. ma/ .3
gis obligant hoīes ad credendū p̄me veritati q̄ ad
credendū visibilibꝰ signis. sed licz xp̄us miracula nō
fecisset ipe tñ verus deus existens p̄ma veritas erat. q̄
etiā si miracula nō fecisset adhuc erat ei credendum.

¶P-gratia vnionis est maioz q̄z gr̄a gratū faciēs 4
p adoptiōem. sed miracula nō sufficiēter ꝓbāt gr̄az
gratū facientē. qz vt habet Math. vij. hīs q̄ xp̄o in
iudicio dicēt. Dñe in noīe tuo virtutes multas feci/
mus. r̄ndebit nō noui vos. q multo minus miracu
la sufficiūt ad p̄bādū gratiā vnionis. si q̄ sine mira/
culis xp̄o hoīes credere nō tenerētur. neq̄z etiā mira
culis factis tenebāt̄ credere dicenti se esse deum. qđ
patet esse falsum.

Rñdeo dōm q nullus tenet̄ ad hoc qđ est supra Rō
vires suas nisi p hūc modū quo fit sibi possibile. cre
dere aūt est sup potētiā hoīs naturalē. vñ ex dono dei
puenit fm illud apl'i ad eph. ij. Gratia saluati estis
p fidē. z hoc nō ex nobis. dei eīm donū est Et ad phi.
p. dr. Uobis datū est nō solū vt in ipm credatis. sz
vt p ipo patiamini. Nō ergo tenet̄ credere fm hoc q
aduenit a deo ad credendū. ¶Aduenit aūt a deo ali
qs ad credendū triplr. Primo q̄dē p interiorē voca
tionē. de q̄ dr Jo. vi. Dis q̄ audit a patre z didicit ve
nit ad me. z ad Ro. viij. Quos predestinauit hos z
vocauit. Scōo p doctrinā z p̄dicatōem exteriorē fm
illud apl'i ad Ro. x. fides ex auditu. auditus aūt p
verbum xp̄i. Tercio p exteriora miracula. vñ dr p. ad
Cor. xiij. q signa data sunt infidelibꝰ vt scz p ea pro
uocent ad fidē. Si aūt xp̄s visibilia miracula nō fe
cisset adhuc remanebāt alij modi attrahēdi ad fidez
q̄bꝰ hoīes acq̄escere tenerent. tenebant eīm hoīes cre/
dere actori legis z pphetaz. tenebant etiā interiori vo
catōi nō resistere. sicut Isa. de se dr. Dñs deus aperuit
mihi aurē. ego aūt nō contradico. retrorsum nō abij
Isa. v. sicut de q̄busdā dr Actuū. vij. Uos semp spi/
ritui sancto restitistis

¶Ad p̄mū g̃ dōm. q inter illa opa q̄ xp̄s in hoīb Ad .j.
fecit annumerari etiaz dext vocatio interior qua q̄s/
dam attraxit. sicut Grego. dr in quadam omelia. q
xp̄s p misericordiā magdalenā traxit interius. q̄ etiā
p clementiā suscepit foris. Annūerari etiā dext eius
doctrina. cū etiā ipe dicat. si nō venissem z locut⁹ eis
nō fuissem pctm̄ nō haberēt. ¶Ad scōm dōm q Ad 2.
xp̄s poterat se ostēdere esse legislatorē nō solū facien
do visibilia miracula. sed etiā p autoritatez scripture
et p interiorē instinctū. ¶Ad .ij. dōm. q interior Ad 3.
instinct⁹ quo xp̄s poterat se manifestare sine miracu
lis exterioribꝰ ptinet ad virtutē p̄me veritatis q̄ in/
terius hominē illuminat z docet. ¶Ad .iij. dōm. Ad 4.
q miracula visibilia fiūt virtute diuina ad ꝓfirma/
tionē virtutis fide. vñ dr Math. vlti. de aplis q p/

dicauerūt vbiq; dño cooperāte ⁊ sermonē confirmante sequētibꝰ signis. Nō aūt fuit miracula semp ad demonstrandū grām eius p quez miracula fiūt. ⁊ ideo pt ꝯtingere q aliqs grām gratū faciētē nō habēs miracula faciat. sed hoc ꝯtingere nō pt q aliqs falsam doctrinā annūciās vera miracula faciat. q nisi ex tute diuina fieri pnt. sic em dē essz falsitatis testis. qđ est impossibile. ¶ Cū g xps se filiū dei diceret equalē deo hāc eius doctrinā cōprobabāt miracula q faciebat. et ideo ostēdebat xps p miracula q faciebat esse deus. Petrꝰ aūt licz eadē vel maiora miracula faceret. nō pbat esse deꝰ. sed p ea etiā pbatur q xps esset deus. q petrꝰ nō pdicabat seipm sz ihm xpm esse deū

¶ Articulus .vij.

Ad scdm sic procedebat. Videt q pueri iudeoz sint baptizādi inuitis parentibus. Maius ei. est vinculū matrimoniale q̄ius paterne potātis. q paterna potestas pt p hoiem solui. cū filiusfamilias emācipat. vinculū aūt matrimoniale nō pt solui p hoiem. fm illud Math. xix. Quos deus cōiunxit hō nō separet. sz p. pter infidelitatē solui vinculū matrimoniale. dicit em apls p. ad Cor. vij. q si infidelis discedit discedat. nō em seruituti est subiectus frater aut soror et hmōi. ⁊ canon dt q si cōiux infidelis nō vult cohabitare sine ꝯtumelia creatoris. q alter cōiugū non debet ei cohabitare. g multo magis ꝓpter infidelitatē tollit ius paterne potestatis. Sic g infideles iudei nō hnt ius paterne potestatis in suos filios. possunt g eoz filij baptizari eis inuitis. ¶ Ꝓ. magis debz hoi subuenire ꝯtra periculū mortis eterne q̄ ꝯtra periculum mortis tpalis. sed si aliqs videret hoiem in periculo mortis tpalis ⁊ ei nō ferret auxiliū peccaret. cuz ergo pueri iudeoz ⁊ alioz infideliuz sint in periculo mortis eterne si parētibꝰ relinquant. q eos in sua infidelitate informāt. videt q sint eis auferēdi ⁊ baptizandi ⁊ in fide instruendi. ¶ Ꝓ. filij seruoz sunt serui et in potestate dñoz. sed iudei sunt serui regum et pncipū. g ⁊ filij eoz. reges g ⁊ pncipes hnt potestatez de filijs iudeoz facere qđ voluerint. Nulla ergo erit iniuria si baptizarent inuitis parentibꝰ. ¶ Ꝓ. qlibet hō magis est dei a quo hz aiam q̄ patris carnalis a quo hz corpus. nō est g iniustuz si pueri iudeoz carnalibꝰ parentibꝰ auferant ⁊ deo p baptismū cōsecrantur. ¶ Ꝓ. baptismus est efficacioz ad salutē q̄ pdicatio. q p baptismū statim tollit peccati macula ⁊ reatus pene. ⁊ aperit ianua celi. sed si periculuz sequat ex defectu pdicatōis. imputat ei q nō pdicauit. vt habet Eze. xxxiij. De eo q videt gladiū venientē ⁊ nō insonuerit tuba. ergo multo magis si pueri iudeoz dānent. ꝓpter defectū baptismi imputat ad pctm eis q̄ mortuerūt baptizare ⁊ nō baptizauerūt.

¶ Sed contra. nemini facienda est iniuria. fieret aūt iudeis iniuria si eoz filij baptizarent eis inuitis q̄ amitterent ius paterne potestatis in filios iam si dles. ergo eis inuitis nō sunt baptizandi.

¶ Rndeo dicēdū. q maximā autoritatē habz ecclie cōsuetudo. que semp est in oibꝰ emulāda. q ⁊ ipa doctrina catholicoz doctoz ab ecclia autoritatē hz. vñ magis est standū cōsuetudini ecclie q̄ vel autoritati Aug. vel Hiero. vel cuiuscūq; doctoris. Hoc aūt ecclesie vsus nūq; habuit q iudeoz filij inuitis parētibus baptizarent. q̄uis fuerint retroactis tpibꝰ multi catholici pncipes potentissimi. vt Cōstātinꝰ Theodosius ⁊ alij plures. qbꝰ familiares fuerūt sctissimi epi. vt Siluester Cōstātino. ⁊ Ambrosiꝰ Theodosio. q̄ nullo mō hoc ptemisissent ab eis impetrare si hoc esset cōsonū rōni. et ideo periculosum videt hanc assertionē de nouo inducere. vt pter cōsuetudinē in ecclesia hactenus obseruatā iudeoz filij inuitis parentibꝰ baptizarent. Et huius rō est dupler. vna qdē ꝓpter periculū fidei. si em pueri nōdū vsuz rōnis habentes baptismū susciperēt. postmodū cū ad pfectā etatē puenirēt de facili possent a parentibꝰ induci vt relinquerēt qđ ignorātes susceperūt. qđ verteret in fidei detrimētū. Alia vo rō est q repugnat iusticie naturali. filius em naturaliter est aliqd patris. ⁊ ꝓmo quidē a parente non distinguit fm corpus q̄diu in matris vtero ꝯtinet. postmodum vo postq̄ ex vtero egredit añq̄ vsuz liberi arbitrij habeat ꝯtinet sub parentū cura sicut sub quodam spūali vtero. q̄diu em vsum rōnis nō hz puer nō differt q̄tuz ad ea q agit ab aīali irrōnali. vñ sicut bos vel equus iure gentiuz vel ciuili est possessoris vt vtat eo cū voluerit sicut ꝓprio instrumento. ita de iure naturali est q filius añ q̄ habeat vsum rōnis sit sub cura patris. vñ ꝯtra iusticiā naturalē essz si puer anteq̄ haberet vsum liberi arbitrij a cura parentū subtrahat. vel de eo aliqd ordinet inuitis parentibꝰ. Postq̄ aūt incipit habere vsum liberi arbitrij. tūc incipit esse suus ⁊ pt q̄tum ad ea q̄ sunt iuris diuini. vel naturalis sibīpi puidere. ⁊ tūc est inducend⁹ ad fidē nō coactiōe sed psuasione. ⁊ pt etiā inuitis parentibꝰ ꝑsentire fidei ⁊ baptizari. nō aūt añq̄ habeat vsum rōnis. Vñ de pueris antiquoꝝ patrū dr q saluabātur in fide parentū. p qđ dat intelligi q ad parētes ptinet puidere filijs de sua salute. pcipue añq̄ habeat vsum rōnis

¶ Ad pmum g dicendū. q in vinculo matrimoniali vtriq; cōiugū hnt vsum libe. ar. ⁊ vteriq; pt inuito altero fidei assentire. sz hoc nō hz locuz in puero añq̄ habeat vsum rōnis. sz postq̄ hz vsum rōnis tūc tenet filiꝰ tudo si puerti voluerit ¶ Ad .ij. dicendū. q a tpali nō est aliqs eripiendus ꝯtra ordinē iuris ciuilis. puta si aliqs a suo iudice ꝑdemnet ad mortē. nullus debet eū violēter eripe. vñ nec aliqs debet irrūpe ordinē iuris naturalis quo filius est sub cura patris vt eū liberet a periculo mortis eterne ¶ Ad .iij. dicendū. q in dcis sunt serui pncipū seruitute ciuili. q nō excludit or-

Ad j.

Ad 2

Ad 3.

Ad 4. dīne iuris naturalis vel diuini. ¶Ad.iiij.dm q hō ordinat ad ꝛcū p rōnē p quā ꝛcum cognoscere pt vñ puer añgz vsum rōnis habeat naturali ordine ordinat in ꝛcū p rōnē parētū quoz cure natural r subiacet. ꝛ fm eoz dispōnez sunt circa ipm diuina agēda

Ad 5 ¶Ad.v.dm.q piculū qd seqt ex pdicatōe omissa nulli iminet nisi ei cui est ꝯmissum pdicatōis officiū. vñ in Ezech. pmittit. Speculatorē dedi ꝛe filijs israel. puidere aūt pueris infideliū ꝛe sacramēt salutis ptinet ad parētes eoz. vñ eis iminet periculū propter subtractōem sacramētoz. si eoz puuli ꝛetrimentum salutis patiātur

¶Articulus .viij.

I. AD terciū sic pcedebat. Videt q ppter cōsuetudinē aliq ꝛobligent a iure reddēdi ꝛecimas. magis em est accipe ꝛecimas qz nō dare. sed ppter ꝯsuetudinez in aliq̄b terris aliq milites accipiūt ꝛecimas. ꝛ hz ab ecclia tolerat. g multo magis ppter ꝯsuetudinē aliq ꝛobligat vt ꝛecimas nō soluāt neqz soluere teneantur.

Contra. ¶Sed ꝯ. ius diuinū nō abolef p dissuetudinē. sz ꝛecime debet ꝛe iure diuino. g p dissuetudinē nō abolef ius reddēdi ꝛecimas. tenent g hoīes reddere ꝛecimas ꝯtraria ꝯsuetudine nō obstāte

Rñ. ¶Rndeo dm. q ea q̄ st ꝛe iure positiuo p dissuetudinē abolent. ea ꝛo q̄ st ꝛe iure naturali vel iure diuino nulla dissuetudine aboleri pnt. Nulla em dissuetudine fieri pt vt sit licitū furari vel mechari. Est g ꝯsiderādū ad ppositā qstionē vtz dare ꝛecimas sit ꝛe iure diuino vel ꝛe iure positiuo hūano Jus aūt diuinū in nouo ꝛ veteri testamēto ptinet. ꝛ qdē nō apparet in nouo testamēto aliqd pceptū datū ꝛe decimis soluēdis in ꝛoctrina dico euāgelica vel aplica. Qd em dr Math. xxiij. ꝛe solutōe decimaz. hz oportuit facere ꝛ illa non omittere. ꝛ quod dr phariseus Lu. xviij. Decimas ꝛo oīm q possideo magis videt ad statū veteris testamēti ptinere qz obseruantie noui testamēti formā ponere. In veteri aūt testamēto triplex genus pceptoz erat. qdā em erāt pcepta moralia. qdā iudicialia. qdā cerimonialia. Precepta moralia sunt q̄ st indita naturali rōni ad q hoīes oī tpe obligant. vt honora patrē ꝛ matrez. nō mechaberis. nō furtū facies ꝛ silia. Precepta aūt iudicialia sunt per q iudicia exercebant. puta si quis furaret vnā ouē redderet quattuoz. ꝛ hmōi precepta non sunt indita rōni naturali. nō em rō naturalis hz q ille qui furat ouem magis reddat quattuoz qz tres vel vnā. Sed tñ p hmōi pcepta ꝛterminat moralē pceptum. habet em rō naturalis q ille qui furat ꝛebeat puniri. sz q tali pena puniat. hoc ꝛterminat p pceptum iudiciale. Precepta aūt cerimonialia veteris legis sunt. que ptinent ad obseruātiā diuini cultus. ꝛ sunt ordinata ad figurandū aliqd futurum. sicut immolatio agni paschalis figurabat occisionē christi. Est ergo ꝯsiderādū vtz preceptū ꝛe decimis psoluendis sit morale vel iudiciale. vel cerimoniale. Si em morale est. ad hoc oēs tenent ꝛ oēm tempore. nulla obstante contraria ꝯsuetudine. sed hoc nō videtur. q rō naturalis nō dictat magis q homo ministris dei ꝛet ꝛecimā qz vndecimā vl nonā ptē fructuū. Si āt sit pceptū iudiciale. nō tenētur ad ꝛecimas dandas. sicut nō tenentur oēs ad iudiciū fm iudicia in lege veteri cōscripta. quia illa iudicialia precepta sunt specialiter illi populo data ꝯsideratis ꝯditionib eius. nō em eadem oēm expediūt. Si aūt sit preceptū cerimoniale. nō solum obligaret. sed etiā obseruatū induceret in peccatū. peccaret em si quis agnū paschalem immolaret. q̄ post aduentū veritatis cessauerūt figure. Dicendum est ergo sicut antiqui magistri dixerūt q quedā precepta legis sunt pure moralia. vt nō occides. nō furtum facies. quedā aūt pure sunt cerimonialia. vt immolatio paschalis agni. ꝛ circūcisio. quedam aūt sunt media fm aliquid moralia. ꝛ fm aliquid cerimonialia. sicut preceptum ꝛe obseruatione sabbati. est morale qz tum ad hoc q aliquod tempus quieti ꝛeputetur ad vacandū diuinis. hoc em ratio naturalis habet. sed q dies septima sit ꝛeputata. hoc est ex ꝛeterminatōe dei ppter aliquā figuram. vñ hoc est cerimoniale. Sic ergo preceptum ꝛe decimis persoluendis est quidē fm aliquid morale. vt scz qui p toto populo diuino obsequio vacant stipendijs populi sustentētur. sicut ꝛ qui in alijs officijs reipublice seruiūt a populo sustentant. ꝛ fm hūc modū ꝓponitur hoc pceptum in nouo testamento. Dicit em dns Mathei. vij. Dignus est operarius cibo suo. ꝛ aplus dicit. p. ad Coz. ix. q dominus ordinauit vt qui euāgeliū enūciant ꝛe euāgelio viuant. ꝛ qui altario ꝛeseruiūt ꝛe altario viuant. Sed qz tū ad ꝛetermināndū numez decime nō est ꝛe iure naturali. neqz est pceptuz morale. sed est cerimoniale inqz tum refert ad figurandū aliquid circa christū. vel etiā est iudiciale fm ꝯuenientiam ad illū populū. in quo multitudo ministroz tali taxatione opus erat ad ministroz dei sustentatōem. Sic ergo hoc ꝯmune qd est prouidere ministris dei in necessarijs vite est ꝛe iure diuino quasi morale preceptū ꝛ ꝛe iure naturali existens Ad quemlibe aūt principē qui potest leges condere pertinet ius naturale ꝯmune p ius positiuū ꝛeterminare. nihil em est aliud ius positiuū qz ꝛeterminatio iuris naturalis. sicut ius naturale habet q malefactor puniat. sz q tali pena puniat. hoc ꝛeterminat p ius positiuū. Quia ergo ecclesia habet potestatē ꝯdendi legē in his que ptinent ad cultum dei. potuit p ecclesie statutum taxari quantitas eoruz que sunt danda ministris dei a populo. ꝛ vt esset quedā ꝯsonantia noui ꝛ veteris testamēti. ¶Statuit ecclesia vt taxatio veteris testamenti seruaret etiā in nouo. Uñ oēs tenētur ad ꝛecimas velint nolint. posset aūt ecclesia statuere

si causa subesset vel in maiori vel in minori nūero puta q̄ daret octaua vel duodecima. sicut ꝛ q̄ dꝛ de/cima. Patet g̃ q̄ nulla ꝯsuetudo contraria soluit ho/minē ab obligatione reddēdi decimas. q̄ hec obliga/tio fundat sup̄ ius diuinū ꝛ sup̄ ius naturale. vñ ip̄ tenent hoies reddere decimas. si ecclesia exigat etiam contraria ꝯsuetudine nō obstāte. ꝛ in terris in quib⁹ est consuetudo q̄ decime soluant. ipa consuetudo q̄si expostulat decimas. vnde peccaret q̄ non redderet. sz in terris in quib⁹ non est consuetudo cōmunis q̄ de/cime dētur. ꝛ ecclesia nō petit. videtur ecclesia remitte/re dū dissimulat. ꝛ ideo hoies in terris illis non pec/cant decimas nō dādo. Duz em̄ cet dicere q̄ omnes hoies Italie ꝛ orientaliū ptiū dānarent⁹ qui decimas nō soluūt. Et hmōi argumentū possumus ab apo/stolo accipe. cui cū deberent⁹ necessaria victus ab his quib⁹ predicabat. tn̄ non accipiebat. nec tamē pecca/bāt q̄ ei nō dabāt alio quin male cū eis egisset nō acci/piendo p̄sertim cū ip̄e dicat Actu. xx. Nō em̄ subter/fugi quo minus annūciarē vobis omne ꝯsiliū dei. et ideo apl's nō exigebat q̄d sibi debebat⁹ ne daret⁹ aliq̄d offendiculū euāgelio vt ip̄e dꝛ. vñ nō bñ facerent re/ctores ecclesiaꝝ si in terris illis decimas exigerent in quib⁹ nō est consuetudo dari si p̄babiliter crederent q̄ ex hoc scandalum nasceretur

Ad ꝯriū

Ad illud g̃ q̄d in ꝯtrariū obijcit dom. q̄ milites q̄ accipiūt decimas in aliq̄b⁹ terris nō hñt ius accipi/endi decimas. hz em̄ ius e spūale debitū ministris dei. vñ nō cadit in laicā p̄sonā. sz res ille tpales q̄ a iure exigunt⁹ ex ꝯcessione ecclie date sunt aliq̄b⁹ militib⁹ ꝓpter aliq̄ seruitia q̄ fecerūt ecclesie. sicut ꝛ ecclesia po/test remittere ipos fructus qui debꝛ p decima. non tamen remittit ius exigendi decimas. nec tollit debi/tum reddendi

DEinde quesitū est de his q̄ ptinēt ad ꝺtu/tes circa res hūanas. ꝛ circa hz q̄sita sunt duo Prio vtz filius teneat obedire pare/tib⁹ carnalib⁹ in indifferētib⁹ Scdo vtz venditor teneat dicere emptori vitiū rei vendite.

¶Articulus. ix.

AD primū sic procedit. Videt⁹ q̄ filius te/neatur obedire parentib⁹ carnalib⁹ q̄ztum ad oīa. Dicit em̄ Deutr. xxi. Si genuerit hō filiū ꝯtumacē ꝛ pteruū q̄ non audiat patris aut matris ip̄ius lapidib⁹ eū obruet populꝰ ciuitatis. sed pena talis nō infligeret⁹ nisi grauiter pec/caret nō obediēdo. ergo filius tenetur obedire parētib⁹ carnalib⁹ p omnia. ¶ P. Apostolus dꝛ ad Col. iij. fi/lij obedite parentib⁹ p omnia. ¶ P. Precepta moza/lia affirmatiua q̄uis non ad semp obligēt. tamē nū/q̄ ꝯtrariū facere licet. sed preceptū morale affirmati/uū est de honoratione parentū. ergo nūq̄ licet irreue/rentē esse parenti. q̄d esset si eius mandato nō obedi/retur. tenet⁹ ergo filius in oīb⁹ parentib⁹ obedire

¶Sed cōtra. Nō minus obediendū ē patrib⁹ spūa/libꝫ q̄z carnalib⁹. sz magis vt habet⁹ p apl'm ad Heb. xij. sed patrib⁹ spūalib⁹ non tenent⁹ subditi obedire ī indifferentib⁹. Religiosi em̄ q̄ obedientiā p̄fitent⁹ nō tenētur obedire suis platis. nisi in his q̄ sunt fm regu/lā. vt Ber. dꝛ in li. de dispēsatōe ꝛ pcepto. g̃ nec parē/tib⁹ carnalib⁹ filij tenent⁹ in indifferentib⁹ obedire

Cōtra

Rñdeo dom. q̄ cū obedientia plato debeat⁹ ad illa se extendit debitū obedientie ad q̄ se extendit ius platōis Habet āt pater carnalis ius platōis in filiū Prio q̄dē q̄ztū ad domesticā ꝓuersationē. Sic em̄ ē pater familias in domo sicut rex in regno. vñ sicuti subditi regis tenent⁹ obedire regi in his q̄ ptinent ad guberna/tionē regni. ita etiā filij ꝛ alij domestici tenent⁹ obedi/re patrifamilias in his q̄ ptinēt ad dispēsationem do/mus. Scdo q̄ztū ad mozē disciplinā. vñ apl's dꝛ ad Heb. xij. Patres q̄dē carnis nostre habuim⁹ eru/ditores. ꝛ obtēperabamus eis. dz em̄ pater filio non solū educationē. sz etiā disciplinā. vt p̄hs dꝛ. In his ergo filius tenet⁹ obedire patri carnali ꝛ nō alijs

Rꝰ

Ad p̄mū g̃ dom. q̄ loq̄t⁹ ibi moyses de ip̄erio pa/terno q̄d ptinet ad disciplinā mozē. vñ ibidē dicitur Monita nra audire ꝓtenit ꝓmissionib⁹ vacat ꝛ lu/rie atq̄z ꝓuiuijs. ¶ Ad. ij. dom. q̄ apl's dꝛ obedien/dū ē parētib⁹ p oīa ad q̄ se ius platonis extendit. ¶ Ad. iij. dom. q̄ nō exhibet⁹ irreuerētia p̄cipieti si nō obedit ei in his in quib⁹ obedire non tenetur

Ad i.

Ad 2

Ad 3

¶Articulus. x.

AD scdm sic procedit Videtur q̄ vēditor nō teneatur dicere vitiū rei vendite emptori q̄z fm leges ciuiles vēditor ꝛ emptor sein/uicē decipiūt. nulla āt posset ee exceptio si vēditor rei vēdite vitiū emptori dicere teneret⁹. g̃ nō tenet⁹. sed dicebat⁹ q̄ leges nō loquūtur fm foꝝ con/sciētie. sed q̄ nūc loq̄mur ē fm foꝝ dctiosuz. ¶ Sed cōtra. fm p̄hm in. ij. ethy. Intentio legislatoris est ci/ues facere bonos. q̄d ergo licet fm leges nō est cōtra riū virtuti. ꝛ ita etiā nō est ꝯtrariū ꝯscientie. ¶ Sed cōtra est fm leges ciuiles. Si aliq̄s vendat aīal moz/bidū tenet⁹ de vitio. ergo tenebat⁹ dicere vitiū empto/ri. ¶ P. Tullius dicit in li. de officijs. Quod ad offi/cium boni viri ptinet vt dicat emptori illud p q̄ res minus vēderet⁹. hmōi āt ē vitiū rei vendite. ergo vē/ditor tenet⁹ dicere emptori vitium rei vendite.

Replica

Cōtra

1

2

Rñdeo dom. q̄ aliq̄d ptinet ab bonū viz q̄d tn̄ hoies nō tenētur. sicut ad bonū viz pertinet q̄ libera/liter amico sua bona largiatur q̄uis ad hoc nō tenea/tur. Sed aliq̄d ptinet ad bonū virū ad q̄d tenetur. s. q̄ reddat alicui q̄d debitū est. nā actus iusticie ē vt red/datur alicui q̄d ei debꝛ. Et ideo vnusq̄sq̄z venditor ad hoc tenet⁹ vt iustam vēditionē faciat. nō āt vt faci/at vēditionē liberalē dimittens aliquid de precio iu/sto. Justicia aūt est eqlitas q̄dā vt dicit in. v. ethyco. Est ergo iusta venditio q̄n pciū acceptū ab habente

Rꝰ

equak rei vēdite iniusta āt si nō eē. sz plus accipiat. Si ḡ vitiū rei vēdite faciat rē mīr valere qz pciū impositū a vēditore iniusta erit vēdito. vñ peccat occultās vitiū. Si āt nō faciat rē mīr valere qz pciū iposītū. qz forte vēditor mīr pcium imponit ppter vitiū tunc nō peccat tacens vitiū. qz vēditio nō est iniusta et forte eēt sibi damnosuz si vitiū diceret. qz emptor vellet habere rē etiā p minori pcio qz valeret. Liberaliter tñ faceret si dānū suū ppriū ptēneret vt satisfaceret voluntati alterius. licet ad hoc nō teneatur

Ad i. ¶Ad pmū ḡ dōm. q p illud dictū legis nō habeē q licitū sit simplr vēditori accipe emptorē. z ecōuerso. sz dz aliqd eē licitū sz legē qđ p legē nō punīē sicut fm legē veterē licebat libellus repudij. ¶Ad. ij. dōm

Ad 2 q pcepta legis sunt ductiua ad pfectā ȳtutē. tñ actꝰ pfecte ȳtutis nō cadūt sub pcepto legis hūane. sz p hibet qdā grauiora vt gradatim hoīes retracti a malis p seipos ad ȳtutē exerceanē. pmittit āt qdā minora pctā eis pnā nō infligēs. qz sine his nō facile inuenitur hoīm multitudo. z de talibꝰ ē acceptio q ē inter vendētes z emētes. qz plurimi sunt q volūt vili emere. z care vendere. vt Aug. dt in li. de trinitate

Ad ōriū primum Ad ōriū secundū Ad illud ȳo qđ pmo in ōriū obijciē dōm. q illđ intelligēdū ē qñ morbꝰ pecoris facit pecꝰ minꝰ valere qz vēdaē. ¶Ad. ij. dōm. q ea rōe Tullꝰ dt q vir bonus nō tacet vitiū rei vēdite. qz ad vitz bonū non ptinet accipe aliqđ. acceptō āt nō ē si id qđ tacet de re vēdita nō facit rē mīr valere qz pciū qđ. p ea accipiē

Deinde quesitū est de peccatis. Et circa hz quesita sunt duo Primo vtz pctm sit appetere plationē Scdo vtz pctm sit pdicatori habere oculū ad rem tpalem

¶Articulus. xi.

i. Ad pmū sic pceditē. Videē q pctm sit appetere plationē. Nō em videē q possit appeti sine pcto id qđ nō fuit in statu nature integre. sz solū in statu nature corupte. sz platio nō fuit in statu nature integre. sz icepit esse post pctm qñ dictū ē mulieri. Sub viri ptāte eris. ḡ pec

2 catū ē plationē appetere. ¶Ꝓ. Appetitꝰ videē esse de his q ptinēt ad statū future glorie. sz in futuro cessabit oīs platō. vt dt qdā glo. i. ad Loz. xv. ergo peccatū est appetere plationē. ¶Sz contra ē qđ dz. i. ad

Cōtra Thi. v. Qui bene psunt pbyteri duplici honore digni habeātur. sed nō ē peccatū appetere illud cui debetur honor. qui nō debetur nisi virtuti. ergo non est peccatum appetere plationem.

Rꝰ Rndeo dōm. q hāc qstionē soluit Aug. xix. de ciui. vbi dt q locus supior sine q populus regi nō pt et si administrē vt decet. tñ indeceter appetit. Cuꝰ rō est. qz q appetit plationē aut ē superbꝰ aut iniustus Iniusticia em ē q aliqs velit sibi plus de honore accipe aut de potestate aut de alijs homibꝰ bonis nisi sit maioribꝰ dignꝰ. vt dz in. v. eth. q āt aliquis estimet se esse magis dignū plationē oibꝰ illis sup qs plationē accipit superbie z psumptōis ē. vñ pz q qcūqz plationē appetit aut ē iniustus. aut superbꝰ. z ideo nullꝰ suo appetitu dz ad plationē puenire. sz solū dei iudicio. fm illud apli ad Heb. v. Nemo sibi assumit honorē. sz qui vocat a deo tanqz Aaron. pt tñ aliqs licite appetere se esse dignū plationē vel opa boni plati. pro quibꝰ debetur honor.

Ad rōes Ūñ pz rnsio ad vltimū. Prime vero due rōnes nō recte cludūt. qz etiā ea q nō fuerūt in statu innocentie nec erūt in statu glē possunt licite appeti sicut subijci. penitere z alia hmōi. quis platio qtū ad aliquid fuisset in statu innocētie z futura sit in statu glē sz qtū ad supioritatē gradus. z qtū ad gubernationē vel regimē. nō āt qtum ad coactam seruitutem

¶Articulus. xij

i. Ad scdm sic pceditē. Videē q peccatuz sit pdicatori habere oculū ad tpalia Dicitur em Lu. xij. Querite pmo regnū dei. Glo sa. i. bona eterna. z hec oīa adijciēē vobis. Glo. etiā nō q̄rentibꝰ. ḡ nō licz pdicatori habere oculū ad terrena. ¶Sz ctra ē qđ dicit. i. ad Loz. ix. debet q arat in spe arare. Glo. stipēdioz tpaliū. ḡ licz pdicatori de quo ibi loquit habere oculū ad terrena

Cōtra Rndeo dōm. q habere oculū ad terrena cōtingit duplr. vno mō sicut ad mercedē vel pmiū. z sic pdicatori nō licz habere oculū ad terrena. qz sic faceret ut angelū venale. Alio mō sicut ad stipēdia p necessitate sustētatōis vite. z sic licz habere pdicatori oculuz ad terrena. vñ p. ad Thi. v. sup illđ. Qui bñ psunt psbiteri de. dt glo. Aug. Necessitatis ē accipe. vñ innuit charitas ē ptere. nō tñ venale ē euangeliū p his. Si em sic vēdūt magnā rē vili vēdūt. accipiat ḡ sustētationē necessitatis a populo mercedē dispēsationis a domino. Et p hz pz rnsio ad obiectum

Ad obie ctum. Deinde qsitū fuit de penis pctoz. Et pmo de ipsis penis. Scdo de remissione penaz Circa pmū qsita sunt duo. Prio vtz aīa sepata possit pati ab igne corporeo. Scdo vtz duoz q eadē pena sz digni vnꝰ diutius moreē in purgatorio qz alꝰ ¶Articulus. xij.

Ad pmū sic pceditē. Videē q aīa a corpe sepata non possit pati ab igne corporeo. qz. sz pm qđ nō tāgit nō agit. sz ignis corpe nō tāgit aīam sepatā a corpe cū nō habeat termios corpales. q āt se tāgūt hnt vltima sil ḡ aīa sepata non patiē ab igne corporeo. ¶Ꝓ. Illa q z patiūē adinuicē iuicē ōuti pnt. sz aīa nō pt ouerti in ignē corporeū nec econuerso. ḡ aīa nō pt pati ab igne corporeo. ¶Ꝓ. Ber. dt q nihil ardet in inferno. nisi ppria voluntas. sed ppria volūtas cū sit qddaz spirituale nō pt eē materia ignis corpalis. ḡ aīa a corpe sepata nō pt ab igne corporeo pati. ¶Sed ctra ē qđ

Cōtra dicit Isa. vltimo. Ignis eoz nō extinguetur

R⁹ Rñdeo dñm. q̄ pati multip̄l̄r dr. vno modo pati cōiter dictum est idē qđ recipere fm q̄ sentire ⁊ itel ligere est quodđā pati. ⁊ h̄ modo aīa coniūcta corpi patiť a reb⁹ corporeis sentiendo ⁊ intelligēdo. ſz an sepata a corpe possit h̄ modo a reb⁹ corporeis pati. alterius questionis ē ppter quosđā q̄ dicūt q̄ aīa separata a corpe ⁊ etiā angelus pt accipe cognitionē a reb⁹ sensibilib⁹. ſz si etiā hec opinio esset vera. tñ pati sentiēdo ⁊ intelligēdo ē pficī nō puniri. nisi forte per accns inq̄ntū id qđ sentiť vel intelligiť repugnat vo lūtati. ſz ipm sentire vel intelligere fm se ꝯsideratum penale nō est. Alio modo dr pati ppie loquēdo fm cōtrarietatē agēntis ad patiēs. put. ſ. pati dicimur cū aliq̄d nobis aduenit qđ ē cōtrariū nature vel volun tati nostre. ⁊ fm h̄ infirmitas ⁊ tristicia passiones di cunť. Et hec q̄dē passio dupl̄r ē pt. vno mō p recep tionē forme ꝯrarie. sicut aq̄ patiť ab igne q̄ntū cale fit. ⁊ p ꝯsequēs diminuitť q̄litas naturalis ei⁹. h̄ mō sepata aīa nō pt pati ab igne corporeo. qr nec calefie ri pt. nec desiccari. nec fm formā aut q̄litatē quācūq̄ ignis corporei imutari. Alio mō dr pati oīne illō qđ q̄cūq̄ mō ipetiť a suo ppio ipetu vel inclinatōe. sicz si dicim⁹ lapidē descēdētē pati cū ipediť ne descendat. p ueniat. ⁊ sicz dicim⁹ hoiem pati cū detinetť vel ligat ne vadat q̄ vult. ⁊ ita p modū ligatōnis cuiusdā aīma patiť ab igne corporeo vt Aug⁹. dr. xxi. de ciuita. dei. Nō em̄ h̄ est ꝓtra naturam spūs corpi alligari. cum videam⁹ aīam naturaliť alligari corpi ad viuificāduz ipm. Demones etiā p nigromātiā potestate supiorū demonū alligant aliq̄b⁹ imaginib⁹ vel aliq̄b⁹ alijs re bus. vñ multo magis pnt spūs alligari diuina ⁊tu te igne corporeo. nō vt dent vitā. ſz vt accipiāt penā. sicut Aug. dr. Sz qr qđ ē minoris ⁊tutis nō pt sua ⁊tute ligare id qđ est maioris ⁊tutis. inde ē q̄ nullū corpus pt ligare spm̄ qui est maioris virtutz nisi ali qua supiori virtute. ⁊ ppter h̄ dr q̄ ignis corporeus agit in aīam sepatā. nō virtute ppria. sed inq̄ntū ē in strumentū diuine iusticie vindicantis

Ad .i. Ad ꝑmū g̃ dñm. q̄ ignis tāgit aīam. nō q̄dē tac tu mathematico q̄ attēdit fm termios q̄ntitatios. ſz magis ꝯactu ⁊tutz nō ppie. ſz quā h̄z inq̄ntū ē in
Ad 2 strumētū diuīe iusticie. ¶ Ad. ij. dñm. q̄ rō illa pce
Ad 3 dit de passione q̄ ē p susceptōem forme ꝯrie ¶ Ad. iij dñm. q̄ ppa volūtas dr ardere in inferno. qr meret ardorem.

¶ Articulus. xiiij

i. AD scdm sic ꝓcedebať Videť q̄ duoz q̄ sūt digni eēli penavn⁹ nō possit citi⁹ a purga torio liberari q̄ alt⁹. Judiciū em̄ post mor tē nō ē h̄ois. sed dei q̄ fm veritatē iudicat vt dr ad Ro. ij. Sz ꝺ veritatē iudicaret si vni eoz q̄ sūt digni eēli pena infligereť grauior pena sensus q̄ alteri. Dilatio ār gle ē maior pena q̄ acerbitas pene sensus. qr sicz dr Chrisſ. sup Mat. Carere visione di uina ē maior pena q̄ qlibet pena sensibilis. g̃ vn⁹ eo rū q̄ digni sunt eēli pena nō maiorem dilatōem gle patiet altero citius liberato. ¶ ℔. Malū fm Aug. dr. qr nocet. nocet ār qđ admit bonū. dilatio ār gle admit maius bonū. ſ. bonū increatū. g̃ maius malum. ⁊ sic idē qđ ꝓus. ¶ Sz cōtra est qđ magister dr in. iiij. 3 sniaz dist. xlv. q̄ ille p quo fiūt plura suffragia citi⁹ a penis purgatorij liberať. Cōtingit ār q̄ p vno eoz q̄ digni sunt eēli pena fiūt plura suffragia q̄ p alio. g̃ vnus citius liberabiť. ¶ ℔. In fine mundi inuenium 4 tur aliq̄ cremabilia q̄dā habētes quoz dilatō a gl'ia nō erit tā diuturna. sicut eoz q̄ mō cremabilia dese rūt ad purgatoriū. qr brevis mora erit inter mortem et resurrectionē. vt Aug. dr. ergo pari rōne ⁊ nūc eoz qui equalia cremabilia deserūt vnus pt minus differ ri a gl'a q̄ alius. ⁊ sic erit citius liberatus a penis.

R⁹ Rñdeo dñm. q̄ ista questio fundať supra virtu tem suffragioz. vtz. ſ. suffragia facta p aliquo valeāt illi solum p quo fiunt ad liberationem. vl̄ etiā alijs Circa qđ aliqui dixerunt q̄ nō magis valent illi q̄ alijs. immo forte magis valent alijs si sint melius di spositi ad recipiēdū suffragioz virtutē. ⁊ ponūt exē plū. sicut si accendať cereus in domo p aliq̄ diuite. q̄ sit cecus illuminat oēs in domo existentes. ⁊ forte ali os magis illuminat si habeant limpidioꝛē visum. et fm hanc opinionē duoz q̄ ob equales culpas i pur gatorio detinētur. vnus nō pt citius liberari q̄ alter. sed hāc opinionē nō reputo verā. Cuius rō ē. qr suf fragiū vnius valet alteri ppter duo. Uno mō ppter vnitatē charitatis. qr oēs q̄ sunt in charitate sunt q̄si vnū corpus. ⁊ ita bonū vnius redundat in oēs. sicut manus deseruit toti corpi. ⁊ sil'r quodlibet corporis mēbrum. ⁊ fm hoc quodcūq̄ bonū factum ab aliq̄ valet cuilibet in charitate existenti. fm illud ps. Par ticeps ego sum omniū timētiū te ⁊ custodientiū mā data tua. Alio mō fm q̄ p intentionez alicui⁹ actus eius trāsfertur in altez. puta si aliq̄s p altero soluat aliq̄d debitum p eodē habeť ac si ille solueret p q̄ sol uitur. Primo ergo modo valet opus bonū p modū meriti cuius radix est charitas. Sed scdo mō opus vnius valet alteri p modū satisfactionis. put vnus p altero satisfacere pt si h̄ intendat. ⁊ talis valor attē ditur in suffragijs q̄ ad h̄ fiunt. vt p ea hoies liberent a debito pene. Et ideo dñm est q̄ suffragia p istū mo dū nō valēt nisi illis p quib⁹ fiūt. ⁊ fm h̄ si p aliq̄ fi unt multa suffragia citius liberať a pena purgatorij q̄ alij p q̄b⁹ nō fiūt. etiā si eēlia pcta detulerit. Con cedēdū tñ ē q̄ suffragia p vno facta oīb⁹ valēt inq̄ntū. ſ. oēs q̄ sciūt gaudēt ex charitate de bonis q̄ ex cha ritate fiūt. ⁊ fm h̄ vez ē q̄ illis p quib⁹ nō fiūt plus valent suffragia. si sint maioris charitatis.

Ad ꝑmū ergo dicēdū. q̄ pcto veniali cū nō hab⁹ Ad i.
at auersionē a deo p se loquēdo nō debetur pena caren tie visionis diuīe nec simpl̄r nec ad tps. Sz q̄ ad tē pus retardētur a visione diuina h̄ ꝓtingit p accidēs

quia scz q̄diu digni sunt aliqua pena nō possunt pti
cipare summā felicitatē q̄ in dei visione cōsistit. iusti/
cia aūt respicit penā p se debitam pctō. nō aūt eā que
Ad. ij. 3. 4. per accidēs ꝺsequitur. Per hꝫ pz respōsio ad. ij. Terciū
cōcedimus. z q̄rtū silr. Illi tn qui in fine mūdi viui
reperiēt pax habebūt de cremabilibꝫ pcedentibꝫ tribu
lationibꝫ ꝑpurgati. poterit etiā fieri vt acerbitas pe
ne modici tpis recōpenset diuturnitatē pene in alys

Deinde quesitū fuit de remissione pctōrum Et circa hoc q̄sita sunt duo Primo vtz peccatū in spūmsctm̄ sit irremissibile Se
cūdo vtz cruce signatus q̄ moritᵉ anteqz iter arripiat trās marinū plenā habeat pctōz remissio
nem. ¶Articulus.xv

1. ¶Ad primū sic ꝓcedebat. Uidet q̄ peccatum in spūmsctm̄ nō sit irremissibile. Una ē em dignitas z maiestas patris z filij z spūsscti sz pctm̄ in filiū nō ē irremissibile Dicit em Mat. xij. Quicūqz ꝺbū ꝺtra filiū hominis dixerit re
mittet ei. g̃ pctm̄ in spūmsctm̄ nō ē irremissibile.

Cōtra ¶Sz ꝺtra ē qđ ibidē ꝺr q̄ dixerit ꝺtra spūmsctm̄ ꝺ/
bū nō remittet ei neqz in hoc seculo neqz in futuro

Rs° ¶Rūdeo dicendū. q̄ de pctō in spūmsctm̄ tripl'r aliq̄ sunt locuti. Doctores em ātē Aug. intellexerūt pecca
tū in spūmsctm̄ ee blasphemiā dictā ꝺtra spūmsanctus aut opa eius. vel etiā cōtra diuinitatē dei patris aut filij. q̄ etiā pater z filius cōiter sumendo spūssanctᵘ ē q̄ deus spūs est. vt ꝺr Joh. iiij. Peccatū aūt in filiū hoīs intelligūt blasphemiā in xpo fm humanā na
turā. z vtroqz mō peccabāt iudei in xpm. primo em mō ꝺtra cū peccabant miracula q̄ p spūmsanctū ꝺ/
tute sue diuinitatis faciebat ꝓncipi demonioz attri/
buendo. Secō aūt mō ꝺtra eū peccabāt dicendo Ecce homo vorax potator vini. z publicanoz amicᵘ vt dicit Math. xi. Hāc ergo secōam blasphemiā ꝺr remissibilē. q̄ habebāt aliquā excusationē ꝓpter infir/
mitatē carnis quā in xpo videbāt. aliā vero blasphe
miā ꝺr irremissibilē. q̄ nullā excusationē habebāt vi
dentes manifesta indicia spūssancti z diuinitatis. p
pter hꝫ fm Chrysō. pseuerantibꝫ non fuit remissa hec blasphemia neqz in hꝫ seculo neqz in futuro. q̄ in hꝫ seculo puniti sunt ꝓ ea p romanos z in futuro cru
ciabunt in inferno. Secōm Augᵘ. vero spūsancto q̄ est charitas patris z filij attribuit remissio pctōrum Ille ergo cōtra spūmsanctū peccat vel blasphemat vl verbū ꝺr corde ore aut ope q̄ hꝫ agit p impenitētiam vsqz ad finē vite sue. vt nō fiat ei remissio pctōrum. z tūc planū ē q̄ hꝫ pctm̄ in spūmsanctū nō remittit neqz in hꝫ seculo. neqz in futuro. Doctores vero moderni dixerūt q̄ q̄ patri attribuit potētia. filio sapiētia. spi
ritui scō bonitas. pctm̄ ex infirmitate ē pctm̄ in patrē peccatū ex ignorātia ē pctm̄ i filiū. pctm̄ ex certa ma
licia ē pctm̄ in spūmsanctū. Quia g̃ ignorātia vel in/
firmitas excusat pctm̄ vel in toto vel in pte. dicūt q̄ peccatū in patrē vel in filiū remittit. q̄ vel totalr cul
pa caret. vel culpa diminuit. malicia ꝺo nō excusat peccatū sz aggrauat. z ideo pctm̄ in spūmsanctū nō re
mittit neqz in toto neqz in pte. q̄ nō hꝫ in se aliquā rōnem venie p quā diminuat culpa. z si aliqn̄ remit
tatur hꝫ magis ē ex misericordia dei remittētis q̄ etiā mortᵒs incurabiles curat q̄z ex remissibilitate pecca
ti. Et p hoc pz solutio ad obiecta Solō

¶Articulus.xvi.

2. ¶Ad scām sic ꝓcedit. Uidet q̄ cruce signa/
tus q̄ moritᵉ anteqz iter arripiat habeat ple
nā idulgētiā pctōz. ad hꝫ em q̄ idulgētia alicui valeat requirit q̄ sit he penitēs z cō/
fessus vt ꝺtinet in lra papali. sz cruce signatᵘ decedēs
anteqz iter assūptū hꝫ hec oīa q̄ requrūt fm formā lre ad
papiēdā plenā indulgētiā pctōz. g̃ plene ꝓcipit eaz

3. ¶Ꝓ. Solus deus remittit pctm̄ q̄tū ad culpā. Cū ergo papa ꝺat indulgētiā oīm pctōz. hꝫ nō ē referen
dū ad culpā. sz ad vniuersitatē penaz. Ille ergo q̄ ac
cipit cruce fm formā lre papalis nullam penā patie
tur ꝓ suis pctis. z sic statim euolabit plenā remissio
nē pctōz ꝺsecutᵘ. ¶Sz ꝺtra. Aug. ꝺr in. xv. de tri. q̄
nō ē ide abstrahere telū z sanare vulnᵘ. Telū em pec
cati abstrahit ꝑ remissionē pctī. vulnᵘ aūt sanat ꝑ re
formationē imaginis. g̃ q̄dē fit ꝓ opa satisfactōis. sz
cruce signatᵘ decedēs anteqz iter arripuit nullū labore sustī
nuit ad reformatōem imaginis. g̃ nō dū ē sanatus vul
nus. z sic nō poterit ad glāz statī peruenire anteqz penas
purgatorias patiat. ¶Ꝓ. Quilibet sacerdos vtr ta/
libꝫ ꝺbis. ego absoluo te ab oīb pctis tuis. si g̃ cru
ce signatᵘ decedēs cuolaret. pari rōne q̄libet alius a q̄
cūqz sacerdote absolutus qđ est inconueniens

Rs° Rūdeo dicendū. q̄ ad euidētiā huius q̄stionis q̄ sic sū
pra dictū ē opᵘ vnū ꝑt ee satisfactoriū. ꝓ alio ad quē
p intētionē facientis refert. xps aūt ꝓ ecclia sua sangui
nē suū fudit. z multa alia fecit z sustinuit q̄z estimaᵒ
est infiniti valoris ꝓpt dignitatē psone. vn ꝺr Sap.
vij. q̄ infinitᵘ ē in illa thesaurᵘ hoīb. Silr etiā z ocs
alij scti intētōz habuerūt in his q̄ passi sūt. z fecerūt
ꝓpter deū. vt hꝫ eēt ad vtilitatē nō solū sui. sz etiā tot
us eccle. Totᵘ g̃ iste thesaurᵘ ē in dispēsatiōe eiᵒ q̄ pest
gnali eccle Un̄ petro dns claues regni celoz ꝺmisit.
Math. xvi. Qn̄ g̃ utilitas vel necessitas ipius eccle hꝫ
exposcit ꝑt ille q̄ pest eccle de ista infinitate thesauri
cōicare alicui q̄ ꝓ charitatē fit mēbr eccle de ꝑdicto
thesauro q̄tū sibi vilz fuerit oportunū. vel vsqz ad
totalē remissionē penaz. vel vsqz ad aliquā certā q̄ti
tatē. ita. s. q̄ passio xpi z alioz sctōz ei ꝺputet ac si ipe
passus eēt q̄tū sufficeret ad remissionē sui peccati. si/
cut ꝺtingit cū vnᵘ ꝓ alio satisfacit. vt dictū ē. Ad hꝫ g̃
q̄ indulgētia alicui valeat tria requrūt. Primo cā pti
nēs ad honorē dei vel ad necessitatē aut utilitatē eccle
Secō autoritas in eo qui facit. Papa em ꝑt princi
paliter. alij vero inq̄tū potestatem ab eo recipiūt vel

ordinariā vel ꝓmissam seu delegatā. Tercio requritur vt sit in statu charitatis ille q̄ indulgētiā petere vult Et hec tria designant in lra papali. Nā cā ꝓueniens designat in hijs q̄ ꝓmittit de subsidio terre sancte. Auctoritas vero in hijs q̄ fit mentio de autoritate apl̄orum Petri z Pauli. z ipsius pape. Charitas aūt recipientis in hijs q̄ dr. Oīmib⁹ vere penitentib⁹ z confessis. non dicit z satisfactis. q̄ indulgētia nō excusat a contritione z confessione. sz cedit in locū satisfactionis. Est ḡ dām in questione ꝓposita q̄ si fm formā papalis littere indulgētia ꝓcedat accipientib⁹ crucē in subsidium terre sancte. cruce signatus statim habet indulgētiam. etiā si decedat anteq̄ iter arripiat. q̄ sic causa indulgentie erit nō iter. sed votum itineris. Si aūt in forma littere cōtineat q̄ indulgentia detur his qui transierint ultra mare. ille q̄ decedit anteq̄ trāseat nō hz indulgentiā. q̄ nō hz indulgentie causam

Ad 1. ¶ Ad primū ergo dicendū. q̄ in hijs vltimo casu deficit in cruce signato decedente illud qđ est ꝓncipalis

Ad 2 us. s. indulgentie causa. ¶ Ad. ij. dicendū q̄ p autoritatem solus deus culpā remittit. sed ministerio etiaz sacerdos inq̄ntū exhibet sacramentū remissionis peccati. puta in baptismo vel penitētia. z tamē indulgētia nō se extendit ad remissionē culpe. q̄ nō est sacramētalis. vñ nō sequtur ordinē sed iurisdictionē. potest em̄ z nō sacerdos indulgentiā facere si sit ei ꝓmissuz et ideo pena totaliter remittit si causa desit. non aūt

Ad 3 si causa desit. ¶ Ad. iij. dicendū. q̄ satisfactio z est punitiua inq̄ntum est actus indicatiue iusticie. z est etiā medicatiua inq̄ntum est q̄ddam sacramētale. Indulgentia ergo supplet locū satisfactionis inq̄ntum est punitiua. quia. s. pena quā alius sustinuit imputatur ei ac si ipse sustinuisset. z ideo reatus pene tollit. sed nō succedit in locū satisfactionis inq̄ntum est medicatiua. q̄ adhuc remanēt ꝓnitates ad peccandū vere licte ex priori peccato ad quas sanandas necessarius est labor satisfactionis. z ideo cruce signatis duz viuūt ꝓsulendū est vt nō ptermittant satisfactōis opera. inq̄ntum sunt pseruatiua a peccatis futuris. licz reatus pene sit totaliter solutus. nec ad hoc requiritur aliqs labor. q̄ sufficit labor passionis xpi. morientib⁹ aūt nō ē necessaria hmōi pseruatio. sed solum libra

Ad 4 tio a reatu pene. ¶ Ad quartū dicendū. q̄ verbū sacerdotis dicentis. Absoluo te ab oīmib⁹ peccatis tuis nō refertur ad penam. sed ad culpam cuius absolutioni ministerium impendit. Non potest aūt aliquis absolui ab vna culpa quin absoluatur ab oīmib⁹. pena vero potest totaliter dimitti vel particulariter. particulariter q̄dem in absolutione sacramentali pena dimittitur. totaliter vero in spirituali gratia indulgentie. sicut etiam dns dicit Joh. viij. mulieri adultere. Non te ꝓdemnabo vade z amplius noli peccare

¶ Incipit quodlibet tercium

Desicuz ē de deo. de āgelis. de hoīb⁹. z de creaturis pure corpalib⁹. De eo q̄ sitū est z q̄sitū ad naturā diuinā. z q̄sitū ad naturā humanā assumptā Circa diuinā naturā q̄sita sūt duo de potētia dei. Primo vtz deus possit facere q̄ materia sit sine forma. Scdo vtz possit facere q̄ idē corpus simul localiter sit in duob⁹ locis.

¶ Articulus primus

Ad primū sic ꝓcedit Videt q̄ deus possit facere q̄ materia sit sine forma. Sicut enim materia fm suū esse dependet a forma. ita accidens a subiecto. sz deus pt facere q̄ accidens sit sine subiecto. vt pz in sacramēto altaris. ergo pt facere q̄ materia sit sine forma. ¶ Sed contra. z Deus nō pt facere ꝓtradictoria esse simul. sed materiam esse sine forma implicat ꝓtradictionē. eo q̄ eē materie importat actū q̄ē forma. Nō ergo deus potest facere q̄ materia sit sine forma

¶ Respōdeo dicēdū. q̄ vnīuscuiusq̄ rei virtus acti- Rs
ua ē estimanda fm modū essentie. eo q̄ vnūquodq̄ agit inq̄ntum est ens actu. vnde si in aliquo inueniatur forma aliqua vel natura nō limitata seu ꝓtracta erit virtus eius se extendēs ad omnes actus vel effectus ꝓuenientes illi nature. puta si intelligeret esse calor p se subsistens vel in aliquo subiecto qđ reciperet ipm fm totū eius posse. sequeret q̄ haberet virtutem ad ꝓducendū oīes actus z effectus caloris. si vero aliqđ subiectū nō recipet calorē fm eius totuz posse. sed cū aliqua ꝓtractione z limitatione nō haberet ꝑtutem actiuā respectu omniū actuū vel effectuū caloris. Cū aūt deus sit ipsum esse subsistens manifestuz est q̄ natura essendi cōuenit deo infinite absq̄ oīi limitatione z cōtractione. vnde eius virtus actiua se extendit infinite ad totū ens z ad oīe id qđ pt habere rationē entis. Illud ergo solū poterit excludi a diuina potentia. qđ repugnat rōni entis. z hoc nō ꝓpter defectum diuine potētie. sed q̄ ipm nō pt esse ens. Vñ nō potest fieri. Repugnat aūt rōni entis nō ens simul z fm idē existens. vñ q̄ aliquis simul sit z nō sit a deo fieri nō potest. nec aliquid cōtradictionē includens. z de hmōi ē materia eē actu sine forma. oīe em̄ qđ ē actu vel ē ipse actus vel ē potētia ꝑticipās actum ens aūt actu repugnat rōni materie. q̄ fm propriaz rōem est ens in potentia. Relinquit ergo q̄ non possit esse in actu nisi inquātum participat actuz. actus aūt ꝑticipat a materia nihil ē aliud q̄z forma. vñ idē est dictum materiam esse in actu. z materiam habere formā. Dicere ergo q̄ materia sit in actu sine forma ē dicere ꝓtradictoria eē simul. vñ a deo fieri non potest

Ad .i. Ad illud ergo qđ in ꝓtrariū obiciē dđm q accidēs ſm ſuū eē dependet a ſubiecto ſicut a cā ſuſtētante ipm et qz deus pt ꝓducere oēs actus ſcdaz cauſarū abſqz ipſis cauſis ſecūdis pt ꝓſeruare in eē accidēs ſine ſubiecto. ſz materia ſm ſuū eē actuale dependet a forma in qztū forma ē ipe actꝰ eius. vnde nō eſt ſimile

¶Articulus ſecūdus

i. AD ſcdm ſic ꝓcedit. Videt q deus poſſit facere vnū corpus ſil' eſſe local'r in duobꝰ locis. Difficilius em̄ ē q hec ſuba mutet in illā ſubam qz q hꝰ accidēs mutet in illud accidēs. ſz in ſacramēto altaris ex hꝰ q diuīa virtute ſuba panis remanētibꝰ eius dimēſionibꝰ ſm qs cōmēſurat loco ꝓuertit in ſubam corpis xpi. ſeqtur q idē corpꝰ xpi ſit nō local'r ſm ꝯmēſuratōem ꝓpriarū dimēſionū ſz ſacramētal'r in pluribꝰ locis ſit. g̃ pt facere q ꝓuertat dimēſio huiꝰ corpis in dimēſiones alterius corpis. z ſic erit idē corpꝰ localiter duobꝰ locis ſimul. ¶Sz ꝓtra. Oia duo loca diſtinguūt ad inuicē ſm aliquā loci ꝓtrarietatē q ſunt ſurſum z deorſuz. ante z retro. dextz z ſiniſtrū. ſz deus nō pt facere q duo ꝓtraria ſint ſimul. hꝰ em̄ implicat cōtradictionē. ergo deus nō pt facere q idē corpus localiter ſit ſimul in duobꝰ locis

Cōtra

Rſ ¶Rñdeo dđm q aliqđ corpꝰ eſſe localiter in aliq loco nihil ē aliud qz corpꝰ circūſcribi z ꝓpheđi a loco ſm ꝯmēſuratiōē ꝓpriaz dimēſionū. qđ aūt cōprehendit a loco aliq ita eſt in ipo loco q nihil eius ē extra locū illū. vnde ponere q ſit localiter in hꝰ loco. et tū ſit in alio loco ē ponere cōtradictoria eē ſimul. vn de ſcdm premiſſa hꝰ a deo fieri non poteſt.

Ad i. ¶Ad illud ergo qđ in ꝓtrariū obiciē dđm q difficilius ē hꝰ accidēs mutari in illud accidēs qz hanc ſubſtātiā mutari in illā ſubam. tū qz due ſubſtātie cōueniūt in ſubiecto materiali qđ ē ps eēntialis vtriuſqz ſube. tū qz ſubſtātia hꝰ indiuiduationē p ſeipaz. Accidēs vo nō ē indiuiduabile p ſeipm ſz p ſubiectum vñ nō pt ei ꝓuenire q hꝰ accīs ꝓuertat in hꝰ accidens dato tū q hec dimēſio ꝓuerteret in illā dimēſionem nō ſequeret q idē corpꝰ eēt in duobꝰ locis ſimul. ſed in vno tm̄. qz ſicut poſtqz ſuba panis ꝓuerſa ē in ſubſtātiā corpis xpi. ita nō ſunt ibi due ſube. ſz vna tātuz ita etiā ſi hec dimēſio huius corpis ꝓuertat in illam dimenſionē alterius corpis. ita nō erūt due dimēſiones ſed vna tm̄. z ſic non commenſurareť diuerſis locis. ſed vno tantum

DEinde q̃ſitū ē de eo qztū ad humanā naturā aſſumptā. z circa hꝰ q̃ſita ſunt tria Primo qztū ad aiam. vtz ſcz aīa xpi ſciat infinita Scdo qztū ad corpus vtz ſcz oculus xpi poſt mortē dicať equoce oculus vel vnoce. Tercio qztum ad actum coniuncti qui ē cōmeſtio. vtz. ſ. poſt reſurrectionem xpus vere ꝓmedit incorporando ſibi cibum ¶Articulus .iij.

AD p̄mū ſic ꝓcedit. Videt q aīa xpi non poſſit ſcire infinita Nullū em̄ donū creatū cū ſit infinitū pt eleuare creaturam ad id qđ ē ꝓpriū dei. qz tale ē infinitū. ſz gratia vnionis ē donū creatū. ꝯgnoſcere aūt infinita ē ꝓpriū dei cuiꝰ ſapiētie nō ē nūerus. g̃ aīa xpi p grām vnionis nō pt eleuari ad ꝯgnoſcēdū infinita. ¶D. Dionius. pi. c. celeſtis hierarchie ponit tria ſibi ꝓportōnata q̃ ſunt ſuba. virtus. z opatio. ſz ſuba aīe xpi nō pt eſſe infinita g̃ neqz virtus eius neqz opatio pt eē infinita vt infinita ꝯgnoſcat. ¶Sz ꝓtra. Intellectꝰ aīe xpi nō ē minoz q̃ volūtas eiꝰ. ſed meritū xpi qđ eſt actus volūtatis aīe eius ē infinitū. qz fuit ſufficiens ad infinitoz pctōz abſolutōnē. ē em̄ ꝓpiciatū p peccatis totius mūdi. vt dr. i. Jo. i. g̃ z actus intellectiuus aīe xpi pt eſſe infinitus vt infinita cognoſcat.

Rſ Rñdeť dđm. q hꝰ ē opus multiplici diſtinctōne. Primo em̄ conſiderādū ē q infinitū pt dici z ſm formā z ſm materiā. Dicit em̄ infinitū ex eo q nō finit finitur aūt z materia p formā inq̃tū materia q̃ eſt in potētia ad diuerſas ſpēs determinat ad vnā ſpēm per formā. z forma p materiā inq̃tū forma ſpēi q̃ nata ē eſſe in pluribꝰ indiuiduis ſm q recipit in hac materia determinat ad indiuiduū Sicut g̃ materia ſine forma hꝰ rōem infiniti. ita z forma ſine materia. z ideo qz ipa eēntia diuina nō ē recepta alicꝰ materiali. nec hꝰ pmixtionē alicuiꝰ potētie. ſz eſt purus actus ſubſiſtens. iō dr infinita. z qz vnūqdqz ꝯgnoſcit p formā et ſm q ē in actu. ideo infinitū ſm materiā eſt ſm ſe ignotū vt dr in. iij. phyſi. Infinitū aūt ſm formā ē ſm ſe notiſſimū. ſed q̃ ad nos ē ignotū. qz excedit noſtri intellectus ꝓportionē. z qz q̃tas ē diſpō materie z infinitū q̃tatis attendit ſm potentiā in aſſumēdo vnū poſt alterz. z ideo infinitū q̃tatis ē ſm ſe ignotū z nō pt aliqs intellectus ꝯgnoſcere infinitū q̃titatis in poſt aſſumēdo vnū poſt alterz. ſ. numerādo p tē poſt tē. Jtē conſiderādū ē q vtroqz mō ꝓtingit aliqđ eſſe infinitū ſimpl'r. z aliqđ ſm qđ. Si em̄ aliqđ corpus ſit infinitū ſm longitudinē. nō aūt ſm latitudinē eſt infinitū ſm qđ Si vero fuerit infinitū ſm oēs dimēſiones. erit infinitū ſimpl'r. Sil'r ſi itel ligat forma alicuius ſpēi eſſe nō in materia vt platonici poſuerūt. erit infinita ſm qđ. q̃tum. ſ. ad indiui dua illius ſpēi. erit tm̄ finita inq̃tuz. ſ. determinat ad genus z ſpēm. Sed diuina eēntia ē ſimpl'r infinita. qz ē abſoluta ab oīni circūſcriptione g̃nis vel ſpeciei

Jtē conſiderādū ē q duplex ē ſcia. vna dr ſcia viſionis p quā ꝯgnoſcūtur ea q̃ ſunt. erūt. vel fuerūt Alia ſimplicis noticie p quā ꝯgnoſcunť ea q̃ nec ſunt nec erūt nec fuerūt. ſz eē pñt. Dicēdū ergo q deus ꝯgnoſcendo ſuā eſſentiā. qz cōprehendit eā cognoſcit ſcietia ſimplicis noticie infinita ſimpl'r. qz cognoſcit oīa q̃ ipſe facere pt. nō tm̄ cognoſcit ea in poſt aſſumendo ſcz nūerādo vnū poſt aliud. ſz oīa ſil'. Aīa vero xpi

nō ꝓhendit ēentiā dei. ⁊ p ois neqz ꝑtutē eius. vñ nō pt cognoscere oia q̄ dꝰ facere pt. ⁊ ideo nō cognoscit infinita simplr. ꝓhendit aūt aīa xpi totā potentiā creature. In potētia aūt creature sunt infinita nō simplr. qz potētia creature nō se extendit ad oia que deus pt. sed fm aliqd genꝰ. sicut ꝯtinuū est in potentia ad infinitas diuisiones. vñ aīa xpi scia simplicis notitie cognoscit infinita fm q̄d. q̄ ſtz in potētia creature. Et p hoc pz rnsio ad obiecta. nā ꝑme due rōnes Ad j et 2 Ad 3. precedūt de cognitōne infiniti ꝛ simplr. ¶Ad. iij. dom q voluntas aīe xpi est ꝑtus finita simplr. sicut et intellectꝰ eius. meritū aūt xpi hz infinitatē ex dignitate. ingrātū scz est meritū dei ⁊ hominis

¶Articulus .iiij.

AD scdm sic ꝓcedit. Videt q oculus xpi post mortē nō fuerit eq̄uoce oculus. Corpus em̄ xpi ⁊ q̄libet partiū eius sustentificat ꝑ ypostasim dei ꝟbi. sed ypostasis ꝟbi dei māsit vnita corpi xpi ⁊ ptibꝫ eius post mortem. q̄ fuit idē fm subam corpus xpi post mortē ⁊ ante fm totū ⁊ fm oēs ptes eius. nō q̄ oculus xpi fuit eq̄uoce oculꝰ post mortē ¶ Ꝓ. phi loq̄ non nouerūt nisi de hoīe puro. sed xps nō fuit purꝰ hō sz hō ⁊ deus. q̄ ꝓ phs dt oculū hois mortui esse eq̄uoce oculū. nō habet locū in christo.

¶Sed ꝯtra. xps est vnius hō cū alijs hoīb. ⁊ mors eiꝰ fuit vera sicut ⁊ aliox hoīm mors. cū q̄ oculus cuiuslibet hois mortui eq̄uoce oculꝰ dicat. videt q̄ etiā oculꝰ xpi post mortē sit eq̄uoce oculus

¶Rn̄deo dom. q eq̄uocū ⁊ vniuocū dr fm ꝛeſinitiuā rōnem eādez vel nō eādē. rō aūt ꝛeſinitiua cuiuslibet spēi sumit q̄ forma specifica ipius. forma aūt specifica hois est aīa rōnalis. vnde remota aīa rōnali nō pt remanere hō vniuoce sz eq̄uoce tm̄. optz autez idē accipe in ptibꝫ qđ est in tota natura. sicut aīa se hz ad totū corpus. ita ps aīe se hz ad ptez corpis. vt visus ad oculū. vt dr in scdo de aīa. vñ separata aīa a corpe sicut nō dr hō nisi eq̄uoce. ita nec dr oculus nisi eq̄uoce. ⁊ h indifferēter. sine ꝓsupponat alia forma substalis in corpe ante aīam rōnalē. vt q̄dā volunt sine nō vt magis videt ꝟsonū veritati. quodcūqz em̄ essentialiū ꝓncipioꝝ subtrahat iam nō remanebit eadem rō spēi. vñ nec nomē vniuoce dicet. Solo aūt h mō aīa recedente remaneret corpus humanū ⁊ ptes eius fm eādem rōnem spēi. si aīa nō vniret corpi vt forma. sed tūc segret q̄ nec p vnionē aīe esset substalis generatio. nec p sepatōem corruptio. qđ q̄dē ponere in corpe xpi est hereticū. Dicit em̄ Dama. in. iij. libro q̄ corruptōis nomē duo fcat. significat em̄ hūanas has passiones famē. sitim. labore dauoz pforatōem mortē scz sepatōem aīe a corpe. ⁊ q̄cūqz talia. significat etiā corruptio pfectā corpis in ea ex qbꝫ ꝯpositū est elemēta destructōem ⁊ dissolutōem. huius experimentū. corpus diuinū nō habuit. vt ait ꝓpheta. nō dabis sanctū tuū videre diastorā. i. destructiōem. In corruptibile aūt fm insipientē Julianū ⁊ Balanum corpus dñi dicere fm ꝓmū corruptōis significatuz an resurrectōem impiū est Si em̄ incorruptibile nō omosion scz substātiale nobis ⁊ non veritate facta sunt queqz facta esse euāgeliū ait. ⁊ opinione ⁊ nō veritate saluati sumus. Sicut g̃ xps in triduo mortis ꝓpter sepatōem aīe a corpe. que est vera corruptio. nō dr fuisse hō vniuoce. sed hō mortuus. ita nec oculus eius in triduo mortis fuit vniuoce oculus. sz eq̄uoce. sicut oculus mortuus ⁊ eadē rō est de alijs partibus corporis christi

¶Ad ꝓmū ergo dom q substātia dr duplr. q̄nqz em̄ sumit ꝓ ypostasi. ⁊ sic verz est q corpus xpi sustētificatū māsit ꝑ ypostasim dei verbi. nō em̄ p mortez soluta est vnio ꝟbi neqz ad aīam neqz ad corpꝰ. ⁊ sic remanet simplr idē corpus nūero fm ypostasim siue suppositū. qđ est ꝑsona ꝟbi. Alio mō accipit suba ꝓ essentia vel natura. ⁊ sic corpus xpi sustētificat ꝑ aīaz sicut ꝑ suā formā. nō aūt ꝑ verbū. qz verbuz nō unit corpori vt forma. h em̄ est hereticū fm heresim Arrij et Appolinaris. q̄ posuerūt ꝟbū esse in xpo loco aīe. Sequeret etiā q̄ esset vnio dei ⁊ hois facta in natura qđ ptinet ad heresim Eutices Sic g̃ corpus xpi post mortē est simplr idē fm subam. que est ypostasis. nō aūt fm substantiā que est essentia vel natura. Unio vocatio aūt ⁊ eq̄uocatio nō respicit suppositū. sz eēntiā vel naturā quā significat ꝛeſinitio. ¶Ad scdm dom. q etsi xps nō sit purus hō. est tamē verus hō. ⁊ mors eius fuit vera mors. vñ quicqd est verz de hoīe intellectum est hō. ⁊ de morte hominis. totuz est verum de xpo ⁊ de morte eius. Ad j. Ad 2.

¶Articulus .v.

AD terciū sic ꝓcedit. Videt q xpus post resurrectōem vere comederit cibū sibi incorporādo. qz vt Aug. dr in lib. octuaginta trium q̄stionū. si fallit veritas nō est. vñ nulla fictio decet xpm qui est veritas. esz aūt fictio si nō vere sibi cibū incorporaret quem ipe comedere videbat. vere ergo comedit incorporādo sibi cibū.

¶Sed ꝯtra est qđ Dama. dr in. iij. libro. q xps et si gustauit cibū post resurrectōem. sed nō lege nature sed dispensatōis nō veritatē credere faciēs resurrectionis. et q hec eadē caro est q̄ passa est ⁊ resurrexit

¶Rn̄deo dom q aliqd dr esse verum dupliciter. uno mō veritate fcatōis. alio mō veritate naturalis spēi sicut vox est vera veritate fcationis qñ fcat ee qđ est Veritas aūt naturalis spēi dependet ex principijs speciei. nō aūt ex effectibꝫ. vel ex his quocūqz modo cōsequūtur. vnde vox dr vera veritate naturalis speciei qñ formatur debitis instrumentis. ⁊ ex ore aialis ꝓfertur cū quadā imaginatōne etiā si a nullo audiat. qđ est effectus ꝓsequens vocē. legūtur aūt in scripturis absqz necessitate ⁊ angeli comedisse. ⁊ xps post re Rn̄. Am x̄i ad quae dicit ꝑ ꝛeſrectōm Vera d dr duplr { Repugnantia Vna d

surrectõem. ⁊ vtraq; comestio fuit vera. vt Aug⁹. ⁊t in. xiij. de ciui. dei. aliter tñ ⁊ aliter. In angelis eñ fuit vera veritate ꝑcatois. qz vt Aug⁹. ibidẽ ⁊t. angeli comederũt. nõ qz indigebãt. sed qz volebãt ⁊ poterant vt hoibꝫ quadã sui ministerij humanitate ꝯgruerẽt In xp̃o aũt fuit vera comestio veritate naturalis speciei. fuit eñ exercita naturalibꝫ instrumẽtis ad hunc actũ ordinatis. ⁊ etiã fuit vera veritate ꝑcatois. qz significabat veritatẽ humane nature in corpe resurgẽte. q aũt cibꝫ ꝯuertat in corpus est quoddã ꝓsequẽs comestionẽ. Vñ etiã in nobis si cibꝫ nõ ꝯuertat sed statim ꝑ vomitũ ejiciat nihilominus vera fuit comestio que ꝓcessit. Nõ aũt ꝯueniebat vt in corpus xp̃i cibꝫ ꝯuerteret. qõ iam erat extra statum generatois ⁊ corruptois. vñ cibꝫ ille fuit virtute xp̃i resolut⁹ in ꝑcedentẽ materiã. nõ aũt in xp̃i corpus cõuersus. ⁊ tñ fuit vera comestio absq; aliqua fictõe. Und patz responsio ad obiecta

DEinde q̃situm est de angelis. Et circa hoc quesita sunt tria ꝓmo vtrum aliquo mõ angelus sit cã aie rõnalis. Sc̃o vtz angelus influat in aiam humanam. Tercio vtz angel⁹ malus. i. dyabolus inhabitet substantialiter hominẽ in quolibet peccato mortali

¶Articulus vi.

1. AD ꝓmuz sic ꝓcedit. Videt q angelus sit cã aie rõnalis. Quecũq; em̃ qualificãtur in natura ita tñ q vnũ coz est ꝑs altero in ordine nature id qõ est ꝑs est cã ei⁹ qõ est posterius. sed aia ⁊ angelus qualificant in natura sunt em̃ hõ ⁊ angelus in natura pares. officio dispares. angelus tñ ꝑs est in ordine nature q̃z aia humana. qz est simplicioz. ergo angelus est cã aie rõnalis

Contra ¶Sed ꝓtra. aia rõnalis educit in esse p creatõem sed creare cũ sit potentie infinite est solꝰ dei. nõ ergo angelus ꝑt esse causa anime rõnalis.

Rñ ¶Rñdeo dicẽdum. q impossibile est id qõ p creationem ꝓducit ab alio causari q̃z a ꝓma omniũ cã. Cuius rõ est ꝑm platonicos. qz q̃to aliqua cã est superioz. tanto eius causalitas ad plura se extendit. vñ optz vt in effectibꝫ id qõ ad plura se hz ad superiorẽ cãm referat. ⁊ Manifestũ est aũt q in ordine ꝓncipioz essentialiũ q̃to aliqua forma est posterior tãto est magis ꝓtracta ⁊ ad pauciora se extendit. q̃to aũt forma est prioz ⁊ ꝓpinquioz subiecto ꝓmo tanto oportz q ad plura se extendat. Sequit̃ ergo q forme posteriores sunt ab inferioribꝫ agentibꝫ. priores vero ⁊ cõmuniores a superioribꝫ. Et sic relinquit̃ q id qõ est ꝓmum subsistẽs in vnoquoq; sit a ꝓma omniũ cã. Quelibet ergo alia cã ꝑter ꝓmã optet q agat ꝑsupposito subiecto. qõ est effectus cause ꝓme. nulla g̃ cã alia ꝑt creare nisi ꝓma cã q̃ est deus. nam creare est ꝓducere aliquid nõ ꝑsupposito subiecto. Quecũq; g̃ non ꝑnt ꝓduci in esse nisi p creatõem a solo deo causantur.

Hec aũt sunt illa que cũ sint subsistentia vel nõ sunt ꝯposita ex materia ⁊ forma. sed sunt forme in suo eẽ subsistentes. sicut sunt angeli. vel sunt ea q̃ si sint cõposita ex materia ⁊ forma. tñ materia eoz nõ est in potentia nisi ad vnã formã. sicut est in corpibꝫ celestibus. Utraq; em̃ hec ꝓducũtur absq; ꝓductiõe ꝓmi subst̃tis in eis. ꝑnt aũt ꝓduci in actũ absq; ꝓductione ꝓmi subiecti. tam ꝯposita ex materia ⁊ forma q̃rum materia est in potẽtia ad diuersas formas. ⁊ sic in eadẽ materia ꝑnt sibi diuerse forme succedere. taz etiã forme q̃ nõ sunt subsistẽtes in suo eẽ. q̃ q̃dẽ non dicũtur eẽ qz ipa habeant esse. sed qz subiecta hñt aliqualiter eẽ fm ea. vñ nec ipe fm se dicũt fieri vel corrupi. sz in q̃z subiecta fiũt entia in actu vel nõ entia fm ipas. Alia aũt rõnalis est subsistẽs in suo esse. alio quin nõ posset habere operatõem absq; cõione sue materie. Vñ relinq̃tur q aia rõnalis nõ possit ꝓduci in esse p creatõem. ⁊ ita q angelus nullo modo sit causa eius sed solus deus

¶Ad ꝓmũ ergo qõ in ꝯtrariũ obijcit dñm. q ꝓma ꝓpositio inducta videt includere opposita. si em̃ aia et angel⁹ parificant in natura. angelus nõ est ꝓpr aia fm ordinẽ nature. nisi dicant parificari in natura. qz ꝯueniũt in natura nõ q̃dẽ spẽi generis. nõ aũt optet q omniũ q̃ ꝯueniũt in natura generis vel spẽi id qõ est ꝑs sit cã omniũ alioz. ⁊ q̃dẽ in eadẽ specie nõ ꝑt vnũ esse ꝑs altero ꝓprie loquẽdo ordine nature. qz spẽs ꝑdicat equaliꝫ de oibꝫ indiuiduis. vt ꝺr. iij. metaphy. In generibꝫ aũt nõ est sic. nã inter spẽs vnius generis vna est naturaliꝫ ꝓr ⁊ pfectior altera. Est autẽ in indiuiduis vnius spẽi vnũ altero tpe ꝑs. ⁊ q̃libꝫ aliqõ indiuiduũ qõ est ꝑs tpe sit cã cuidaz alterius qõ est posteri⁹. vt pater est cã filij. sicut in obijciẽdo tãgebat. nõ tñ hoc est vliter verũ. Nõ em̃ hõ q̃ est pfectissima spẽs aialis est cã actiua aliaz spẽz. vñ nõ optz q angelus sit cã factiua aie. Procedit aũt hec rõ fm opinionez quorũdã ponentiũ deũ agere p necessitatẽ nature. vt sic ab vno simplici nõ fit nisi vnũ ũmediate qõ sit cã alterius. ⁊ sic vsq; ad vltima rerũ. Nos aũt ponim⁹ deũ agere oĩa p suã sapientiã p quã ordinẽ rerũ disponit. et sic ab ipso diuersi gradus rerũ immediate p creationẽ producũtur

¶Articulus .vij.

AD ſecũdũ sic ꝓcedit. Videt q angel⁹ nõ possit influere in aiam. duoz em̃ distãtiũ vnũ nõ influit in alterũ nisi p aliqõ medium. sed angelus ⁊ aia distant ab inuicez. cũ nõ sit dare aliqõ mediũ p qõ influat influxus ab angelo in aiam. videt q angel⁹ nõ possit influere in

Contra. aiam ¶Sz ꝓtra. Dionysius dr. viij. c. cele. hier. homines purgant. illuminãtur. ꝛ pficiũtur ab angelis sed hoc nõ fit nisi ꝑ quẽdã influxũ. ergo angelus potest influere in aiam humanã

Rñ. ¶Rñdeo dõm. q vnũqdq; agẽs agit fm modũ sue nature. ꝛ ideo vbi ignoratr modus nature rei. necesse est etiã vt modus actiõis eius ignoretur. Modus aũt nature angelice est nobis ignotus fm q in se est. Nõ eñ in hac vita scire possumus de eis qd sz. sed aliqualẽ cognitõem de eis habere possumus ꝑ similitudinẽ sensibiliũ rerũ. vt Diony. dr ꝑ. ca. ij. ca. ce. hierar. Uñ ꝛ modũ actõis ipoz cognoscere nõ possumus nisi ꝑ similitudinẽ sensibiliũ agentiũ. Inuenimus aũt in sensibilib agentib q id qd̃ est in actu agit in id qd̃ est in potentia. ꝛ q oportz q agens conũgat patienti fm situm ꝑ corporalem ꝓtactũ. Qñ aũt natura intellectualis est superior tanto est magis actualis. vtpote deo similior. q est actus pur9. vñ superiores angeli possunt agere in inferiores angelos et in aias nostras. sicut id qd̃ ẽ in actu agit in id qd̃ est in potentia. et hmõi actio dr influxus. Qd̃ autez est in corporalib situs est in spũalib ordo. nã situs est qdam ordo ptiũ corporaliũ fm locũ. ꝛ ideo ipse ordo substãtiaz spũaliũ ad inuicẽ sufficit ad hoc q vna influat in alterã. nec requirit ibi mediũ corporale vel locale. qz hmõi actões sunt supra locũ ꝛ tẽpus que in corpalib sunt. Et ꝑ hoc pz solo ad obiecta

¶Articulus .viij.

Ad terciũ sic ꝓcedit Uidet q dyabol9 semper substãtialr inhabitet homini qñcũq; peccat mortaliter. Culpa eñ mortalis opponit gratie. sed spũssctus semp inhabitat hoiem cũ gratia. fm illud ꝑ. ad Cor. iij. Tẽplũ dei estis ꝛ spũs dei habitat in vobis. ergo etiaz spũs immũdus semp inhabitat hominẽ cũ culpa mortali

Contra. ¶Sed ꝓtra est q dyabol9 ꝑ pctũ inhabitat hominez sicut ꝑ suũ effectũ. sed nõ oñe pctm mortale est a dyabolo. sed qñq; a carne ꝛ mũdo. g̃ dyabolus nõ semp inhabitat hoiem cũ culpa mortali

Rñ. ¶Rñdeo dõm. q dyabolũ inhabitare hominem ꝑt intelligi dupliꝛ. vno mõ qz̃tũ ad aiam. alio mõ qz̃tum ad corpus. Quãtũ ad aiam. qdẽ nõ ꝑt diabol9 inhabitare hoiem substãtialiter. qz solus deus illabitur menti. nec ita diabolus causat culpã sicut spũs sanctus grãm. spũs eñ sanctus interius opat. sz diabolus exterius suggerit. vel qz̃tũ ad sensum. vel qz̃tũ ad imaginatõem. Dicit tñ inhabitare affectuz hois ꝑ affectũ malicie. nõ solũ qñ ex eius suggestione peccatũ ptractat. sz etiã per quodcũq; peccatuz mortale. qz ex quolibetcũq; peccato mortali hõ seruituti diaboli adijcit. Sed qz̃tũ ad corpus diabolus ꝑt hominẽ substãtialiter inhabitare. sicut pz in arreptitijs. sz hoc magis ptinet ad rõnem pene qz̃ ad rõnem culpe. Pene aũt corporales huius vite nõ semp cõsequũt culpã. sed quãdoq; peccãtibus nõ inferũtur. ꝛ qñq; non peccãtib inferũtur. vt dicit Joh. ix. de ceco nato et hoc est fm altitudinẽ incõprehensibiliũ iudiciorũ dei. vñ nõ cũ qualibz culpa mortali diabolus inhabitat hominẽ substãtialiter etiã qz̃tũ ad corpus. Et ꝑ hoc pz responsio ad obiecta.

Deinde quesitũ est de hominib. Et ꝓmo quesita sunt quedã ptinentia ad quosdã hoies excellentioris status. scz ad doctores ꝛ religiosos Secũdo quedã pertinentia ad homies inferioris status. scz laicos Tercio qdam ptinentia cõiter ad oes hoies. ¶De doctoribz sacre scripture quesita sunt duo. Primo vtrũ liceat q aliqs ꝑ se petat licentiaz in theologia docendi

Secũdo vtz auditores diuersoz magistroz theologie habẽtiũ ꝓtrarias opiniones excusent a peccato si sequãtur falsas opiniones magistroz suorum.

¶Articulus .ix.

Ad primũ sic ꝓcedebat. Uidet q nemini liceat ꝑ se petere licentiã in theologia docendi. Doctores sacre scripture adhibent ministerio verbi dei sicut ꝛ plati. sed non licet alicui petere prelatõem. ymo vt Gregorius dr in registro. recusantib dignitates eccliastice sz ꝓferẽtes. petentib aũt sunt denegande. ergo neq; alicui licet petere cathedrã magistralẽ ad docendũ in sacra scriptura. ¶ꝑ. Aug9. dr. xix. de ciui. dei. Locus superior sine quo populus regi nõ ꝑt etsi administretur vt decet incõuenienter tñ appetitur. ergo ꝛ incõuenienter petit. pari ergo rõne cathedra magistralis q est etiaz locus superior

¶Sed ꝓtra est qd̃ Grego. dr in pastorali. q gradus magistroz est periculosus. gradus aũt discipulorz est securus. sed hoc videt ad pfectõnem ptinere. vt aliqs ꝓpter aliqd̃ bonũ periculis se exponat. ergo videt esse laudabile q aliqs cathedrã magistralez appetat et pro se petat.

Contra.

Rñ. ¶Rñdeo dõm. q ad euidentiam huius qstionis oportz triplicẽ differentiaz ꝓsiderare cathedre magistralis ad cathedrã pontificalem. Quarũ ꝓma est q ille q accipit cathedrã magistralẽ nõ accipit aliquaz eminẽtiã quã ꝓus nõ habuerat. sz solũ oportunitatẽ cõicãdi sciam quã ꝓus nõ habebat. nõ eñ ille q licentiat aliquẽ dat ei scientiã. sed autoritatẽ docendi. Ille vero q accipit cathedrã episcopalẽ accipit eminentiã potestatis quã ꝓus nõ habebat. sed qz̃tum ad hoc in nullo ab alijs differebat. ¶Secũda differẽtia est q eminentia scientie que requirit ad cathedrã magistralem est pfectio hois fm seipm. eminentia vo potestatis que ptinet ad cathedrã pontificalez est hois ꝑ ordinẽm ad aliũ. ¶Tercia differẽtia est. q ad cathedram pontificalẽ fit hõ ydoneus ꝑ charitatẽ excellẽtem. vñ dñs anteq; Petro suaz ouiũ curaz cõmitteret quesiuit ab eo Symon iohãnis diligis me plus

his. vt dr Joh. vlti. Ad cathedrā autē magistralem reddit hō ydoneus ex sufficiētia scie His ḡ ꝓsideratis manifestū est q̄ appetere aliq̄d qđ ptinet ad pfectōez suiꝑsius est laudabile. vñ appetitus sapiētie est laudabilis. Dicit em̄ sapīe. vi. q̄ ꝓcupiscētia sapientie p ducit ad regnū ꝑpetuū. Appetitus aūt potestatis sꝑ alios est vicios⁹. q̄ vt Brego. dr. Cōtra naturā sꝑbire est hoīem hoī velle dominari. vñ si ille q̄ dat licentiā ad cathedrā magistralē posset eminētiā sapientie dare. sicut ille q̄ ꝓmouet ad cathedrā pōtificalem dat eminētiā potestatis. essz simplr exposcenda. cū tñ petere excellentiā potestatis sit turpe. Cū aūt ille q̄ accipit licētiā ad cathedrā magistralez accipiat solā oportunitatē cōicandi q̄ licet petere hmōi licētiam q̄tum in se est nullā videt turpitudinem ꝓtinere q̄ cōicare alijs scientiā quā q̄s hz laudabile est. z ad charitatē ptinēs. fm illud Sap. viij. Quā sine ficti one didici. z sine inuidia cōico. Et p. Pe. iiij. dicitur Unusq̄sq̄z sicut accepit grām in alterutz illā administrātes. Potest tñ turpitudinē ꝓtinere rōne presumptōis. q̄ esset si ille q̄ non est ydoneus ad docendum peteret docendi officiū. Sed hec ꝓsumptio nō equaliter est in petentib⁹ licentiā ad docendū. z in petētib⁹ pontificatū. Nā sciam p quā aliq̄s est ydoneꝰ ad docendū pt aliq̄s scire p certitudinē se habere. charitatē aūt p quā aliq̄s est ydoneus ad officiū pastorale nō pt aliq̄s p certitudinē scire se habere. et ideo semp est vitiosum pōtificatū petere. nō semp aūt vicios⁹ est petere licentiā docendi. q̄tuis honestius sit q̄ p alium petat. nisi forte aliq̄n ex cā aliqua spūali. Per hoc ergo pz rñsio ad ꝑmas duas rōnes. Ad terciuz dđm. q̄ quicūq̄z nō cauet pericula videt cōtinere id cuius detrimentū pericula inducere pñt. z qz laudabile est q̄ hō ꝓtinat bona corporalia ꝓpter bona spūalia. laudabile est q̄ aliq̄s periculis corpalib⁹ se exponit ꝓpter spūalia bona. sed cōtinere spūalia bona est valde vicios⁹. z ideo q̄ aliq̄s periculis spūalib⁹ se exponat est valde vituperandū. Imminēt aūt pericula spūalia his q̄ hñt magisteriū locū. sed pericula magisterij cathedre pastoralis euitat scia cū charitate. quā hō nescit se p certitudinē habere. pericula aūt magisterij cathedre magistralis vitat homo per scientiā quā hō pt scire se habere. vñ nō est silis rō de vtroq̄z

Ad j et 2

Ad 3.

¶Articulus .x.

Ad secundū sic ꝓcedit. Videt q̄ auditores diuersoz magistroz tenētiū diuersas opiniones excusent a peccato erroris. si opiniones magistroz suoz sequātur. Dicit em̄ dñs Math. xxiij. sup cathedraz moysi sederūt scribe et pharisei. oīa q̄ dicūt vobis seruate z facite. multo ergo magis seruāda sunt illa q̄ tradūtur a doctoribus sacre scripture. ergo nō peccāt q̄ eoz opiniones

j.

Contra ¶Sed ꝓtra est qđ dr Math. xv. Si (sequūtur cecus ducatū ceco prestet. ambo in foueā cadunt. sed quicūq̄z errat cecus est inq̄tū errat. ergo q̄cūq̄z sequitur opinionē erātis magistri in foueā peccari cadit

¶Rñdeo dđm. q̄ diuerse opiniones doctoz sacre scripture siq̄dē nō ptineāt ad fidem z bonos mores absq̄z periculo auditores vtrāq̄z opinionē sequi pñt. Luc em̄ hz locū qđ apls dr ad Ro. xiiij. vnusquisq̄z in suo sensu abūdat. In his ꝙ nō ptinent ad fidem z bonos mores nullus excusat si sequat erroneā opinionē alicuius magistri. In talib⁹ em̄ ignorantia nō excusat. alioq̄n ymunes a pctō fuissent qui secuti sunt opinionē Arrij. Nestorij. z alioz hereticoz. nec pt excusatōem habere ꝓpter simplicitatē auditoz. si in talib⁹ erroneā opinionē sequat. In rebus em̄ dubijs nō est de facili pstandus assensus q̄r immo vt Aug⁹. dr in lib. iij. de doctrina xp̄iana. Consulere debet quis regulā fidei quā de scripturarū planioribꝰ locis z ecclesie autoritate pcepit. Qui ergo assentit opinionē alicuius magistri ꝓtra manifestuz scripture testimoniū. sine ꝓtra id qđ publice tenetur fm ecclie autoritatē. nō pt ab erroris vicio excusari

Ad j

¶Ad illud ergo qđ in ꝓtrariuz obijcit dđm q̄ iō ꝓmisit sup cathedrā Moysi sederūt scribe z pharisei vt qđ postea subdit oīa que dixerint vobis seruate et facite. de illis intelligat que ad cathedrā ptinēt. ad quā nō ptinēt ea q̄ sūt ꝓtra fidē vel bonos mores

DEinde q̄situm est de his q̄ ptinent ad religiosos. Et ꝑmo q̄tū ad ingressuz religionis. Secūdo q̄tuz ad ea que ꝓueniūt iam in religione existētib⁹ Circa ꝑmū quesita sunt quattuor. Primo vtz liceat iuuenes inducere ad religionis ingressum p obligatōnem voti vel iuramenti. Scdo vtruz si sint obligati voto vel iuramēto possint absq̄z pctō in seculo remanere Tercio vtrū liceat pctōres ad religionē inducere. Quarto vtrum peccēt qui aliquem iurare faciūt ne religionem ingrediatur.

¶Articulus .xi.

ADꝑmū sic ꝓcedebat. Videt q̄ nō liceat iuuenes inducere ad religionez voto vel iuramento. Illicitū em̄ est ꝓtra ecclesie ꝓhibitōem agere. sed innocētius quartus prohibuit in quibusdā litteris ad religiosos directis hmōi voti susceptōem. ergo peccant qui voto vel iuramento aliquos ad religionem obligare ꝓsumūt

j

¶ꝑ. extra de regularib⁹ z trāseūtib⁹ ad religionez ca. ꝑ. dr. Nullus tondeat nisi legittima etate z spontanea volūtate. sed q̄n adolescētes obligati voto vel iuramento ad religionē suscipiūtur tonsurant nō in legittima etate nec ꝓpria voluntate. sed necessitate obligatōis voti vel iuramenti. ergo hoc videt esse illicitū.

2.

ꝑ. magis est necessariū vt aliqui adducantur ad fidem xp̄ianā quā ad aliquā religionē. sed ad fidem christianā nō sunt aliqui inducendi necessitate. sed volūtate. Dicit em̄ xlv. distin. c. de iudeis. qđ

3

nō vl sed libera animi volūtate ⁊ facultate vt ꝓuertā
tur suadendi sunt. Ergo multo minus imponenda
est necessitas voti vel iuramēti vt aliqui ad religio-
4. nē adducātur. ¶ Ꝓ. hoc esse videt ꝓtra honestatē reli
gionis. adolescentiū eñ sicut facilis est ingressus ad
religionē. ita etiam facilis est egressus. sed ex hoc reli
gio ꝛhonestari videt ꝙ ꝛfacili recipiāt eos q̄ ꝛ faci
li exeūt. ergo inꝯueniens videt adolescētes ad reli-
5. gionē recipe. ¶ Ꝓ. nō sunt facienda bona vt veni
ant mala. sed ex illo bono ꝙ inuenes inducūtur ad re
ligionē sequūtur multa mala. qz apostatāt ⁊ illegitti
mas nuptias ꝓtrahūt. ⁊ multa alia illicita ꝓmittūt
6 ergo nō sunt ad religionē aduocādi. ¶ Ꝓ. Matꝫ.
xxiij. ꝺr dñs. Ue vobis scribe ⁊ pharisei qui circuitꝫ
mare ⁊ aridā. vt faciatis vnū proselitū. ⁊ cuꝫ fuerit
factus faciatis eū filiū ihenne duplo q̄ꝫ vos. qꝺ pro
posito videt ꝓpetere Efficiūtur eñ sic ītrātes ihenne
filij duplr. Primo q̄dem q̄a male intrant. scꝫ ꝓtra. p
hibitionē ecclesie. Secūdo qz etiā male exeūt aposta
tando. ergo qui eos inducūt ve diuine maledictōis
7 incurrūt. ¶ Ꝓ. hoc videt esse ꝓtra necessitatē ꝓbatio-
nis. Dicit eñ pma Jo. iiij. nolite oīi spiritui crede-
re. sed probate spūs si a deo sunt. hoc aūt nō videt eē
a deo vt tales religionē ingrediant. cū frequēter exe-
ant post ingressum. Dicit eñ Actuū. v. Si est ex ho
minib⁹ ꝯsiliū hoc ⁊ opus dissoluet. si vero ex deo est
ꝯsiliū nō poteritis dissoluere. q̄ videt ꝙ ꝓtra deū fa-
Contra ciant qui eos inducūt ¶ Sed ꝓtra. quicunqꝫ ꝓt se
obligare ꝺyabolo ꝓt etiam se obligare deo. sed pue-
ri possunt se obligare ꝺyabolo peccando. vt ꝺr extra
de delictis puerorꝫ. c. pueris. ergo etiā possunt se obli-
gare voto vel iuramento ad seruiendū deo in religio
ne. ¶ Ꝓ. xx. q. j. ꝺr. ꝙ firma erit virginitatis pfessio
ex quo adulta iam etas esse incepit. ⁊ que solet apta
nuptijs reputari. ergo pūt etiā in tali etate aliq̄ obli
Rñ. gari ad religionē voto vel iuramento

Rñdeo ꝺd. ꝙ humani actus ꝓpter diuersos ca-
sus vniforme iudiciū habere nō possunt. nec tñ si cō
tingit aliquid in aliquo casu esse malū ꝓpter hoc in
dicādū est esse simpliciter illicitū. Posset ergo ꝓtin
gere aliquis casus in quo aliquē adolescentē ad reli-
gionē obligare vel etiā recipere illicitum esset. puta si
ꝓstaret vel ꝓbabiliter crederetur de eius incōstantia
vel si quid aliud esset hmōi que diligenter ꝓsideran
tur in religionib⁹ bene institutis. Dicere aūt ꝙ malū
est recipere adolescentes ad religionē est ꝺyabolicum
qz sup illud Exoꝺ. v. Quare Moyses ⁊ Aaron sol
licitatis populū ab operib⁹ suis. ꝺicit glo. origi. No-
die quoqz si Moyses ⁊ Aaron. id est ꝓphetic⁹ et
sacerdos talis sermo animā sollicitet ad seruiciū dei ex
ire de seculo renūciare omnib⁹ que possidet attendere
legi ⁊ verbo dei. cōtinue audies vnanimes ⁊ amicos
pharaonis dicentes. Uidete qūo seducūtur homi-
nes et peruertūtur adolescentes. et postea hec erant
tunc verba Pharaonis. ⁊ nūc amici eius loquūtur
Est etiā cōtra christi preceptum. Dicit eñ Matheꝰ
xix. ꝙ oblati sunt ei parvuli vt manus eis impone-
ret ⁊ oraret. discipuli aūt increpabāt eos Jesus aūt
ait eis. Sinite parvulos ⁊ nolite eos prohibere ve-
nire ad me. Qꝺ exponens origenes sup Matꝫ. ꝺr
ꝙ discipuli Jesu prūsq̄ discant rōnem iustitie. rep-
hendūt eos qui pueros ⁊ infantes offerūt christo. do
minus aūt exhortatur discipulos suos ꝺdescende-
re vtilitatib⁹ puerorū. Hoc ergo attendere debemus
ne per estimatōnem sapientie excellentiores contem
namus. quasi magni pusillos ecclesie prohibētes pu
eros venire ad Jesum. Si tamen pueri infantū eēnt
vt nōdum vsum rōnis habrent. illicitum esset. ad re
ligionem attrahere absq̄ consensu parentū. non qz
etiā infra annos pubertatis pueri in religione recipi
non possunt de consensu parentū. qz vt dicit. xx. q. p.
ca. Addidisti. Et monachi ⁊ quicūqꝫ etiā pueri in-
fantie annis a parentib⁹ monasterio tradi possunt.
Sed hoc ideo dictum est. qz pueri quousq̄ꝫ ad an-
nos discretiōis peruenerint sunt fm ius naturale in
potestate parentum. vnde sicut inuitis parentib⁹ nō
sunt infideliū filij ad baptismū rapiendi. ita etiam
nō sunt religioni applicandi. Jam vero postq̄ꝫ vsuꝫ
rōnis habuerint per liberum arbitriū habent suiipsi-
us potestatem in his que ad anime spectant salutem
vnde inuitis parentib⁹ possunt ⁊ ad baptismū ⁊ ad
religionem induci. De volūtate aūt parentū etiam
in infantia ad baptismuꝫ recipiūtur ex ordinatione
apostolorū. vt Dionysius dicit vltimo ca. celestꝫ hie
rarchie. vt in reb⁹ diuinis pueri nutriantur ⁊ nō ha-
beant aliam vitam nisi diuinā ꝓtemplationeꝫ. Et ea
dem rone in infantie annis monasterijs pueri a pa
rentibus offerūtur. vt dictum est. Sed quia in que-
stione additur de obligatione iuramenti ⁊ voti. ne
hoc remaneat indiscussum cōsiderari debet ꝙ fm di-
uersam cōditionem inuenū est in talib⁹ procedendū.
Si eñ essent adeo firmi ꝙ nō timerētur a religionis
proposito resilire. nō esset necessariū eos iuramento
vel voto obligare. Et similiter si eēnt adeo mobiles
ꝙ nec etiā crederent iuramēto vel voto posse firmari
sed vt plurimū contingit ꝙ simplex propositū de fa-
cili mutant. obligationē aūt voti vel iuramenti om
nino obseruant. vnde cum voto vel iuramento ad
frugem melioris vite obligantur magnū beneficiuꝫ
eis prestatur. vnde Augustinus dicit in epistola ad
Armariū ⁊ Paulinū. Non te vouisse penitеat. imo
gaude iam tibi nō licere qꝺ cum tuo detrimento licu
isset. felix est necessitas que in meliora ꝓpellit. Ad j.

¶ Ad primum ergo ꝺdm ꝙ Innocentius in qui-
busdam litteris ad religiosos directis que incipiūt
Non solum in fauorem. sic dicit. Uobis de fratrum
nostrorū consilio in virtute obedientie sub pena excō
municationis autoritate presentiū districtius inhibe

mus hẽ ante annũ probatõis elapsum. qui est maxime in subsidiũ fragilitatis humane regulariter institutus quẽcũ ad professionem vestri ordinis seu ad renũciatõem seculi faciendam recipere preiudicatis. Qñ aũt ad probatõnem nõ recipiantur iuuenes vel q̃ voto vel iuramento nõ obligẽtur ad intrandũ sine preiudicio temporis probatõnis nũquã inuenit

Ad 2 prohibitum. ¶Ad secũdũ dñm. q̃ legittima etas iudicat tempore pubertatis. vt patz per capitulũ inductũ. tũc em̃ maxime incipit homo liberũ vsum rationis habere de his que pertinent ad suam salutem. Est aũt sciendũ q̃ est duplex necessitas. vna que excludit volũtatem. scz necessitas coactiõis. z alia que ex volũtaria obligatione causat. z volũtatem nõ excludit. z huiusmodi est obligatio iuramẽti vel voti Uñ per coactõnem non sunt trahendi homines vel ad fidem vel ad religionez. sed voto vel iuramento ad hoc eos obligare nihil phibet. Et de hac necessitate Augustinus dt. Felix necessitas que ad meliora cõpellit Et per hoc pz solutio ad terciũ ¶Ad quar

Ad 3 et 4 tum dñm. q̃ in rebz volũtarijs sicut z in naturalibz nõ est iudicandũ facile qđ cõtingit in paucioribz. sed qđ ꝺtingit vt in pluribz. q̃ aũt intrantes religionem exeant hoc cõtingit vt in paucioribz. multo em̃ plures de intrantibz remanent vt experimento probatur q̃z exeant. ¶Ad quintũ dñm. q̃ cũ dicit. non sunt

Ad 5 facienda bona vt veniant mala si ly vt teneatur caute aliter est omnino verũ. peccaret em̃ si quis ea intentione aliquem ad intrandũ religionẽ induceret vt postmodũ apostataret. Si vero ly vt tenetur ꝺsequuntur sic ab oñibz bonis esset abstinendum. q̃ vix sunt aliqua humana bona ex quibz occasionaliter nõ pñt sequi aliqua mala Unde dr Eccle. xi. Qui obseruat ventum nõ seminat. z qui ꝺsiderat nubes nunq̃ metet. Tũc aũt solum aliqđ bonũ esset permittendum propter consequens malum. quãdo malũ ꝺsequens esset multo maius q̃z bonũ. et vt frequentius accideret. Dominus aũt nõ pretermisit eligere duodecim discipulos ex quibz vnus erat futurus dyabolus. vt dicit Johan. vi. nec apostoli pretermiserũt eligere septem dyacones propter vnũ Nycolaũ. qui ex eis ceꝛuit. Multo ergo minus religiosi debent pretermittere multorũ salutem propter paucos qui apostatare inueniũtur.

Ad 6 ¶Ad sextum dñm. q̃ illi qui obligati iuramẽto vel voto religionẽ intrant nõ faciunt cõtra prohibitõnem ecclesie. vt ostensum est. vnde ex hoc q̃ intrant nõ efficiũtur filij iehenne. sed filij vite eterne. quã dñs promittit Math. xix. relinquentibz temporalia propter ipsum. sed ex hoc q̃ exeũt post professionem efficiũtur iehenne filij. sed hoc nõ preiudicat recipiẽtibz eos nisi eoꝝ malis exemplis sint peruersi. vnde signãter dominus dicit. Facitis eum filium iehenne duplo q̃z vos. q̃ vt Crisosto. dr Malorum magistrorũ prouocatus exẽplo fiebat peior magistris. ¶Ad septimũ dñm. q̃ rõ illa sapit manicheorũ hereum. qui hanc rõnem ad duas erroneas ꝺclusiones adducũt. ¶Primo quidem ad hoc q̃ omnia copora corruptibilia nõ sunt a deo. si em̃ inquiũt a deo essent. non dissoluerentur ¶Secũdo ad hoc q̃ charitas semel habita nunq̃z amittatur. ita q̃ qui peccat mortaliter nunq̃z gratiaz habuit. Si em̃ inquiũt gratiam habuisset hoc fuisset opus dei. z ita dissolutũ nõ fuisset. qđ etiã hec rõ intendit. vt scilz si aliqs nõ pseuerat in religione q̃ ꝓpositũ de intrãdo religionem a deo nõ fuerit Est ergo sciendũ q̃ verba illa nõ dicũtur ad ostendendũ q̃ illa que sunt a deo in ꝓpetuũ maneant z corrumpi nõ possunt. sed ad ostendendũ infallibilitatem diuine ꝓuidẽtie. Non em̃ pt esse vt dei ꝓuidentia fallatur. vnde signãter nõ ꝺt opus dei esse indissolubile. sed ꝓsiliũ. sm q̃ diuinã ꝓuidentiam quibusdã datur donuz gratie ad presentem iusticiam. z tamen non datur eis donũ perseuerantie. Quibusdam autẽ datur etiam donum perseuerãtie. vt patz p Augustinũ in libro de bono perseuerantie.

¶Articulus xij.

Ad secũdũ sic ꝓceditur Uidet q̃ illi qui obligati sunt voto vel iuramento ad intrandum religionẽ nõ teneanẽ intrare. Oñis em̃ xpi actio nostra est instructio. sed dñs nõ imponebat hominibz necessitatẽ. sed hoc relinq̃batur eoz libere volũtati. vñ dicebat cuidã. vt habetur Math. xix. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. Et iterũ. si vis ꝑfectus esse vade z vende oĩa q̃ habes z da pauperibz. Et apls ꝑ. ad Corin. vij. de virginibz aũt ꝑceptũ dñi nõ habeo. Consiliũ aũt do. ergo videt q̃ nõ ex necessitate teneanẽ aliqui religionẽ intrare propter iuramentũ vel votum. ¶Ꝑ. nullus potest iuramẽto vel voto obligari ad aliquid in quo detrimentum perfectionis patiatur. sed p hoc q̃ aliqui religionem intrant detrimentum pfectiõis patiũtur. Impediũtur em̃ propter religionis obseruantiam a visitatione infirmorum. z collectione ecclesiarum. z aliꝭ operibz pietatis. in qua summa christiane religionis ꝺsistit. vt Ambrosius dicit super illud prima ad Thimeũ. v. Pietas ad oñia vtilis est. ergo illi qui iurauerũt vel vouerũt religionem intrare nõ tenentur. ¶Ꝑ. Prosper dicit in secũdo de vita contemplatiua. sic abstinere vel ieiunare debemus vt non nos ieiunandi vel abstinendi necessitati subdamus. Sed illi qui sunt in religione ex necessitate ipius voti vel obedientie abstinent vel ieiunant. ergo minus merentur. Non ergo ad religionis statuz potest aliquis iuramento vel voto obligari ¶Prete rea. Uirtus est circa difficile z bonum. sed difficilius est bene viuere in seculo q̃z in religione. ergo magis est virtuosum. Non ergo ad statum religionis aliquis iuramento aut voto obligari potest

S ¶ ꝓ. Cōmunis vtilitas ꝑferenda est bono ꝑuato. sed ꝓ hoc ꝙ aliqui religionē intrant ꝛogatur cōmuni vtilitati. Si em̄ omnes religionē intrarent. non essent qui plebiū curam ageret. ⁊ ita populus sine ꝛectoꝛib⁹ remaneret. g̃ meliꝰ faciūt si nō itrāt religionē

Cōtra q̄ si intrēt ¶ Sz ɔ̄ ē qđ dr in ꝑsal. Vouete ⁊ reddite domino deo vestro. vbi dr glo. ꝙ vouere volūtati cōsulitur. sed post voti ꝓmissionē redditio necessario exigitur Item ecclē. v. dr. Si quid vouisti deo ne moreris reddere. displicet em̄ ifidelis ⁊ stulta ꝓmissio

Cōfirmaꝯ ¶ ꝓ. Aug. dr in epla ad Armariū ⁊ Paulinā Quia tam vouisti. iam te obstrinxisti. aliud tibi facere nō licet ꝓiusq̄ esses voti reus. liber fuit ꝙ esses inferioꝛ. q̄uis nō sit gratulanda libertas qua fit vt non debeatur quod cum lucro redditur

Rꝯ Rn̄deo dicendū. ꝙ dicere ꝙ illi q̄ voto vel iuramento sunt obligati ad intrandū religionē nō tenet̄ intrare. est manifeste hereticū. Quicūq; em̄ dr nō esse pcm̄ id qđ est ɔtra ꝓceptū dei hereticus iudicatur. sicut hereticus iudicaret quicūq; diceret ꝙ fornicatio simplr nō sit pcm̄ mortale. est em̄ cōtra hꝰ ꝓceptū Nō mechaberis. vt sancti exponūt. Sūt aūt excellētioꝛa ꝓcepta ꝑme tabule q̄ ordinātur ad dilectiōnem dei. q̄z ꝓcepta secūde tabule q̄ ordinātur ad dilectionē ꝓximi. vnde quicūq; dr ꝙ sine ꝑcc̄ato ꝑteriti ꝓssit aliq̄d ꝑtinēs ad ꝓcepta ꝑme tabule ē manifeste hereticus. Cū aūt impletio voti ꝑtineat ad latriam manifestū est ꝙ quicūq; dr votum nō esse implēdum loquit̄ cōtra ꝑmū ꝓceptū ꝑme tabule quod est de cultu latrie soli deo exhibendo. Qui vero dr iuramentū nō esse implendū loquit̄ cōtra secūdū ꝓceptū ꝑme tabule qđ est. Non assumes nomē dei tui in vanū. Unde manifeste est hereticus quicunq; hꝰ dr nisi forte dicat ꝙ intrare religionē sit illicitum. Iuramenta em̄ vel vota facta de rebꝰ illicitis nō sunt obligatoria fm̄ illud Isidoꝛi. In malis ꝓmissis rescinde fidem. Sed hꝰ itez est hereticū dicere ꝙ nō sit licitū intrare religionē. Est em̄ expresse cōtra xpi cōsilia. vñ q̄cunq; dr ꝙ ille q̄ est obligatus voto vl iuramēto ad intrandū religionē ꝑt absq; ꝑcō in seculo remanere est manifeste hereticus. si tn̄ in hꝰ ꝑtinaciter ꝑseueret

Ad i. Ad primū ergo dicendū. ꝙ necessitas voti vel iuramēti nō excludit voluntatē vt supra dictū est. Sicut em̄ aliquis ex lege cōmuni obligatur ad obseruanda dei ꝓcepta. que tamē volūtarie seruat. vnde et dns dr. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. sic ille q̄ emisit iuramētū vel votū obligat ex quadā ꝓuata obligatione. ⁊ tamē volūtarie implet iuramētum vel votū. ita tn̄ ꝙ ante iuramētū vel votum licitum ē ei facere vel nō facere. vñ ⁊ dns dixit. Si vis ꝑfectus esse. ⁊ Paulus de virginitate ɔsiliuz dat. sed post iuramentū vel votū illicitum est non implere.

Ad 2 ¶ Ad. ij. dicendū. ꝙ illa ratio cōtinet hereſim damnatam. ſ. ꝙ melius sit in seculo remanere. ⁊ operib⁹ pietatis vacare q̄z religionē intrare. Cōtinetur em̄ inter ꝛectoꝛes Vigilātij ɔtra quē Iero. scribēs dr. Ista venena ꝓfidie catholice fidei sociare conat̄ impugnare virginitatē odisse pudicitiam in conuiuio secularitū contra sanctoꝝ ieiunia ɔclamare. ⁊ postmodū contra singulos articulos a Vigilantio ꝓpositos disputans venit ad istū articulum dicens. Qđ aūt asserit eos melius facere qui vtunt̄ rebꝰ suis ⁊ paulati fructus possessionū pauperib⁹ diuidunt. q̄z illos q̄ possessionib⁹ venūdatis semel oīa largiūtur non a me ei. sed a deo respondebit̄. Si vis esse ꝑfectus vade et vende oīa q̄ habes ⁊ da pauperib⁹. ⁊ veni sequere me. Iste quē tu laudas secūdus aut tercius gradus ē quē ⁊ nos recipimus dūmodo sciamus ꝓma secundis ⁊ tercijs ꝑferenda. Et ideo in li. de ecclesiasticis dogmatib⁹ cū alijs ꝛectoꝛib⁹ etiam iste damnat̄ cum dr. Bonū est facultates cū dispensatione pauperib⁹ erogare. melius ē ꝓ intentōne sequēdi deum insimul donare. ⁊ absolutū sollicitudine egere cum xpo. nec solus status religionis ꝑfertur elemosynis quas quis facit in seculo. sed etiam virginitati in seculo obseruate. Dicit em̄ Aug⁹. in li. de virginitate. Nemo q̄z tum puto aulus fuit virginitatē ꝑferre monasterio

¶ Ad. iij. dicendū. ꝙ idem opus factū ex voto laudabilius ⁊ magis meritoꝛiū est q̄z si fiat sine voto. qđ ex hoc ꝑtz. quia cū oīnis actus de se tanto est magis laudabilis ⁊ meritoꝛius. q̄nto ex dignioꝛi virtute ꝓcedit. sicut opus iusticie si fiat ex charitate laudabilius erit. Manifestū est aūt ꝙ cū aliq̄s ieiunat absq; voto facit actū virtutis. qui est abstinētie. Cum autē ieiunat implens votū. actū abstinētie facit ex latria que cū ordinet nos ad deum est nobiliꝰ virt⁹ q̄z abstinentia. vel quecūq; alia virtus q̄ ordinat nos circa bona creata. ꝓpter qđ ⁊ Aug. dr in li. de ꝛginitate Qđ nec ꝛginitas. q̄z ꝛginitas ē honoraū. sed q̄ē deo dicata. quā vouet ⁊ seruat cōtinētia pietatis. ꝙ ergo Prosꝑ dr sic abstinere vel ieiunare debemus. vt nō nos ieiunādi vel abstinēdi necessitati subdamus. intelligendū ē de necessitate coactionis q̄ volūtatez excludit. Unde subdit. Ne iā nō deuoti. sed inuiti rem volūtariā faciamus. Necessitas aūt voti ⁊ iuramenti nō excludit volūtatē. vt dictū est. Qđm aūt ē vlteriꝰ ꝙ si illis q̄ ieiunāt ex voto nō placet fm̄ se ieiunium. placet tn̄ sibi ꝑpletio voti. magis merēt ceteꝛz paribꝰ quā ille ieiunās cui placz fm̄ se ieiunīū. qz magis est meritoꝛiū delectari in actu latrie q̄z in actu abstinētie

Ad 4 Ad. 4. dꝛz. ꝙ duplex ē difficultas. vna ē q̄ ex ardui tate opis. sicz ꝛginitatē seruare ⁊ hmōi. ⁊ tal' difficultas facit ad augmētū ꝛfutz. Alia difficultas ē ex ipe dimēt̄z ⁊ pericul' imminentib⁹. ⁊ tal' difficultas nō facit ad augmētū ꝛfutis. ſz ad diminutōem ipſi⁹ Nō em̄ videt ē prudens nec multum amare bonum ꝛfutis qui pericula non cauet. ⁊ talis difficultas ad bene vtendum imminet in seculo remanentibus.

Ad 5 ¶Ad. v. dicendū. q illa fuit ratio Vigilantij hereti/ci vt pz p Hiero. qui dr in libro ꝯ Vigilātiū. Nō st̄ a studio suo monachi deterendi. q̄uis a te lingue vi/pree morsus seuissimos patiūtur. quib⁹ argumēta/ris ⁊ dicis. Si oēs se clauserint ⁊ fuerint in solitu/dine quis celebrabit ecclesias q̄s seculares hoies lu/crifaciet. quis peccātes ad virtutes poterit exhortari. Hoc em̄ modo si oēs tecum fatui sint. sapiens esse quis poterit ⁊ virginitas non erit approbanda. Si em̄ oēs virgines fuerint nuptie nō erunt. interibit humanū genus. Rara est virtus. nec a pluribꝫ appe/titur. Stultus ē ergo hmōi timor cū religionis bo/nū sit tam difficile ⁊ arduū. vt pauci religionem in/trent in cōparatione multitudinis in seculo remanē/tis. sicut si q̄s timeret haurire aquā ne flumē deficeret

¶Articulus. xiij.

i. AD terciuz sic pcedit. Videtur q illi q̄ sunt in seculo peccatores nō sunt ad religionem attrahendi. Oportet em̄ prius exercitari in operib⁹ pceptoꝝ q̄z intrare ad implet̄ionez consilioꝝ vt de minori perueniat ad maius. sed illi q̄ sunt pct̄ores in seculo nō sunt exercitati in operib⁹ p/ceptoꝝ. ergo nō sunt attrahēdi vel recipiendi in reli/
Cōtra gione. in q̄ oz seruari cōsilia. ¶Sed ꝓtra ē qđ domi/nus Matheū publicanū ad statū pfectois vocauit vt habet Math. ix. Oīs aūt xpi actio nostra ē in/structio. g̃ etiā ⁊ nos debemus peccatores q̄ sunt in se/culo ad religionē aduocare ⁊ suscipere

Rō Rñdeo dicendū. q maxime vtile ē peccatoribꝫ vt ad religionē trāseant. Peccatoribꝫ em̄ duo sunt ne/cessaria ad salutē. Primo q̄dem vt de pctis preteritis penitentiā agāt. Secūdo vt de cetero a pctis abstine/ant. Ad vtrūq⁹ aūt hoꝝ maxime opat religio. Pri/mo em̄ status religionis est status pfecte penitētie vt nulla satisfactio adequari pt penitētie religiosoꝝ. q̄ ⁊ se ⁊ sua totaliter deo dant. vñ p nullo pctō imponi/ potest hoi p penitētia vt religionē introcat in cōmu/tationē satisfactōnis q̄ttūcūq⁹ grauis. Sicut religio/nis ingressus. vt pz. xxxviij. q. ij. ca. āmonere. vbi ste/phanus papa quēdā qui vxorē interfecerat inducit vt ingrediat monasteriū ⁊ humiliatus sub manu ab/batis cūcta obseruet que sibi fuerint iperata. alioq̄n iniūgit ei grauissimā penitētiā si eligit in seculo rema/nere. Silr etiaz ad vitanda pctā plurimū valet reli/gionis status. Difficile em̄ ē q̄ in seculo ꝓmorantes a rebꝫ mūdi nō alliciāt. ppter qđ Mat. xix. sm expo/sitionē Chri. dñs hꝫ dr ee impossibile q̄ diues q̄. s. diui/tijs inheret p amorē intret in regnū celoꝝ. hz q̄ diues q̄ hz diuitias intret ē valde difficile. vñ ⁊ eccl. xxxi. dr. Btūs diues q̄ inuēt⁹ ē sine macula. Et hmōi difficultatē subdit dicēs. q̄s ē hꝫ ⁊ laudabim⁹ eū. ppt qđ vt Greg. dr. Sācti viri vt ab illicitis abstineāt etiā licita ptermittūt. vñ manifestū ē q nō peccāt. sed lau/dādi st̄ q̄ pctōres ad religionē trahunt Nā ⁊ dñs de/

seipo dr Nō veni vocare iustos st̄ pctōres ad pniam

Ad illud g̃ qđ in ꝓtrariū obijcit dom. q illa rō p/cedit ⁊ ꝓtra rōem doctrine euāgelice. ⁊ contra rōem phie. Et ꝓtra doctrinā q̄dē euāgelicā. q̄ ꝓsilia euāge/lica ad hꝫ dant vt p ea hō facilius salutē ꝓsequat Unde status seculariū periculosioꝝ esse dr q̄z religionis sta/tus. Stultū est aūt dicere q alicui q̄ debilioꝝ ē ppter peccata q̄ ꝓmisit nō sit ad securioꝝ viam fugiendu. Est etiā ꝓtra doctrinā phicam. q̄ docet illos q̄ sūt ad vitia proni in cōtrariū debere reflecti. sicut faciūt illi qui tortuosa lignoꝝ dirigunt Ad ꝓmū

¶Articulus. xiiij

AD quartuz sic pcedit. Videt q aliquis absq⁹ peccato possit aliquem iuramento ꝙ. astringere ad hꝫ q religionē nō intret. Qđ em̄ licitū est fieri licitū ē iurare. sed licitū est alicui seculari q numq⁹ religionē intret g̃ licite po/test hꝫ iurare. Qui ergo tali iuramento aliquē astrin/git nō peccat. qz nō facit eū iurare aliquid illicitum

¶Sed ꝓtra. Propositū intrādi religionē a spūsctō Cōtra est. vt habet. xix. q. i. ca. Due. sz resistere institutū spūs sancti ē graue pctm̄ de q̄ stephanus reprehēdit iudeos Act. vij. dicēs. Vos semp spūisancto restitistis. g̃ il/le qui aliquem iuramento astringit ad nō intrandū religionem grauiter peccat

Rñdeo dom. q sicut supra dictū est in actib⁹ hu/Rō manis nō est aliqđ simplr iudicādū licitū vel illicitū ppter id qđ accidit in aliq̄ pticulari casu. sed ppter id qđ est vt in pluribꝫ. sicut etiā in rebꝫ naturalib⁹ cō/sideratur qđ in pluribꝫ ē Cōtingit aūt in aliq̄ casu q absq⁹ pctō aliqs pt astringere aliquē iuramēto ad hoc q religionē nō intret. puta si cēt matrimonio li/gatus ⁊ vellet absq⁹ ꝓsensu vxoris religionē intrare. vel in casib⁹ silib⁹. Simplr aūt loquēdo inducere ali/quē ad iurādū q religionē nō intret graue est pctm̄. Si em̄ aliqs vellet religionē intrare ⁊ imineret oꝑ tunitas tpis ⁊ oēs circūstantie ꝙuenirēt grauiter pec/caret q̄ eū ab ingressu religionis phiberet. vnde dñs Math. xviij. ꝓminat de phariseis q̄ nec ipsi intrabant in regnū celoꝝ. nec alios intrare sinebāt. Cū aūt ali/qs facit aliquē iurare q religionē non intrabit impe/dit eū q̄ttū in se ē ab ingressu religionis sm q̄dcūq⁹ tēpus. ⁊ sm quācūq⁹ circūstātiā oportunā. qz in vni/uersali includuntur omnia particularia. Unde ma/nifestū est q grauiter peccat

Ad id ꝙo qđ obijcit in ꝓmū dom. q q̄uis licituz Ad ꝓmū sit ab aliq̄ bono ope abstinere. tm̄ illicitū ē vel sibi vel alij ipedimētū apponere q̄ min⁹ in illud bonū op⁹ p/cedere possit. sicut licitū est nō dare elemosynaz huic paupi. illicitū tm̄ ē se vel aliū iuramēto astrigere ad hꝫ q alicui elemosyna n̄ det. cui⁹ rō ē. qz ptermittere actū ꝑtutis pt aliqs absq⁹ pctō eo q pcepta affirmatiua que st̄ de actib⁹ ꝑtutis nō obligāt ad sp. Sz ipedimētuz boni opis directe ꝑtuti ꝓtrariatur. ⁊ ideo cadit sub

prohibitione p̄cepti negatiui qđ obligat ad sp̄. Ūñ oīa talia iuramēta sunt illicita nec sunt obseruāda sed illi q̄ h̄ iurāt. iurādo peiurī fiūt. q; iuramētuz hoīnē obligare nō p̄t contra charitatē dei ꝛ prīmi. vñ q̄uis licitū sit alicui religionē nō intrare. illicitū tñ ē impedimētū iuramēti apponere sibi vel alij. Est eñ cōtra pfectionem vite ꝛ contra ꝯsilium xp̄i

DEinde q̄sita sunt tria de his q̄ cōpetunt in religione ēntib⁹. Primo vtz religiosus q̄ nihil dz habere in ꝓprio vel cōi possit elemosynā facere de his q̄ sibi ab aliis i elemosynā dātur Scđo vtz aliq̄s in religione existēs scēs patrē suū graui necessitate oppīmi. possit exire absq; licētia p̄lati sui vt subueniat patri Tercio vtz status religionis sit pfectior q̄z status sacerdotum parochialium ꝛ archidyaconoz.

¶ Articulus. xv.

AD primū sic ꝓcedit. Videt q; religiosi q̄ nihil h̄nt de ꝓprio vel cōi nō p̄nt elemosynā facere q̄ eis pficiat. nō eñ pficit elemosyna faciēti nisi debito mō fiat. sed tales religiosi nō p̄nt elemosinā debito mō facere. debet eñ elemosina de ꝓprio fieri. ſm illud Thobie. q̄rto. Si multū tibi fuerit abūdāter tribue. Si āt modicum idipm libēter impartire stude. g̃ tales religiosi qui nihil suū h̄nt nec in ꝓprio nec in cōi nō p̄nt elemosinā facere q̄ eis pficiat. Sed si quā elemosinam de elemosinis sibi factis faciūt. eis pficit a q̃bz elemosinaz ꝓceperūt. ¶ Sz ꝓtra. Inter alia opa elemosinaz largitio plurimū inuenit esse fructuosa. Dicit eñ Dañ. v. Peccata tua elemosinis redime. Si g̃ religiosi elemosinas facere nō possunt q̄ eis pficiāt. vident ee peioris ꝯditionis q̄z alij etiā in spūalibz bonis

Rō Rñdeo dīm. q; religiosi q̄uis ꝓprīū habere non p̄nt. possunt tñ alic̄uz rez dispēsationē habere. siue de fructibz possessionū cōmuniū. siue etiā de elemosinis ꝑticulariter eis collatis. nec refert q̄ tū ad ꝓpositū p tinet vtz hmōi dispēsationē habeāt autoritate sui oīdinis vel autoritate alicui⁹ superioris p̄lati. His g̃ q̃bz dispēsatio ꝯmissa ē p̄nt meritorie elemosinā facere de bonis q̄ eoz dispēsationi ꝯmittūt ſm q; eis ꝯmittit et hmōi elemosina meritoria ē ꝛ eis q̄ minime ministeriū exequūt. ꝛ illis q̄z vsibz hmōi res reputate nosc̄unt. Si ꝓ aliq̄s religiosus sit cui nō sit hmōi rez Solō dispēsatio ꝯmissa. ei nō licet elemosinā facere. Et p̄r hoc patet responsio ad obiecta ¶ Articulus. xvi

AD scđm sic ꝓcedit. Videt q; religiosus si videat patrē suū esse in necitate etiā absq; p̄lati sui licētia possit clausū exire ad subueniendū patri. Nō eñ p̄termittendū est mādatū dei ꝓpter hoīm traditiones Ūñ dns Mat. xv. ꝓtra quosdā dr. Irritū fecistis mādatū dei ꝓpter traditiones vestras. Sed ad subueniendū parentibz hō astringit p̄ p̄ceptū diuinū. Honora patrē tuuz ꝛ matrē tuā. in q̄ quidē honore intelligit necessariorum subuentio. g̃ videt q; nō obstātibz religionis obseruātijs. q̄ sunt hoīm statuta debeat aliq̄s religiosus exire clausū ad subueniendū parentibz ſm p̄ceptum dei

¶ Sz ꝯ. Spūalia sp̄ pferenda sunt carnalibz. sed religiosi se obligauerunt ad obsequiū spūalis patris. s. dei. cui magis tenent ur ſm illud ad Heb. xij. q̄to magis obtēpabim⁹ patri spūali ꝛ viuem⁹. Nō g̃ dñt dimittere suū ordinis obseruātias vt parentibz carnalibz mi/ Contra

Rñdeo dīm. q; aliter ē dīm de illo q̄ (nistrent. nōdū religionē intrauit. ꝛ aliter de illo q̄ iā in religione ē pfessus. Ille eñ q̄ nōdū religionē intrauit si videat patrē suū in magna necitate cui p aliū subueniri nō posset. nō dz religionē intrare. sz tenet ministrare parentibz matīe si absq; periculo p̄ti possit in seculo remanere. Si ꝓ p aliū possit ei⁹ parentibz ministrari p̄t si vult religionē intrare. vñ Chrī⁹. exponēs illud. Dimitte mortuos sepelire mortuos suos. dr q; malū est abducere hoīem a spūalibz. ꝛ maxīe cū fuerint q̄ ministeriū parentū ꝓpleāt. Erāt eñ alij q̄ ꝓplere possent illi⁹ funeris sepulturā. Postq̄z ꝓ aliq̄s est iā in religione pfessus ē mortuus mūdo. Ūñ p spūalem mortē debligat a cura ipēdēda parentibz. sicut etiam debligaret p mortē corpalē. ꝛ iō nō peccat. nec ꝓtra p̄ceptū dei agit si in clausto remaneat sub p̄cepto p lati sui parentū ministratōe p̄termissa. Est eñ fact⁹ impotēs ad reddēdū debitū ministeriū absq; ꝓpria culpa. Debet tñ q̄itū p̄t salua ordinis obedictia satagere vt p se vel p aliū suis parentibz subueniat si in necessitate fuerint constituti. Ad

Ad illud ꝓ qđ in ꝓriū obijcit dīm. q; religios⁹ tenet ad iplēdū id qđ ad religionē ptinet nō solū ex traditōe hūana. sz etiā ex p̄cepto diuino. Obligat eñ ex voto emisso ad obediēdū p̄latis suis. Impletio āt voti cadit sub p̄cepto diuino ¶ Articulus. xvij

AD tertiū sic ꝓcedit. Videt q; p̄ sbyteri ꝓchiales ꝛ archidyaconi sint maioris pfectōnis q̄z religiosi. Dicit eñ Chrī. in suo dyalogo. Si talē mihi aliquē abducas monachū q̄lis vt ſm exaggeratōem dicā Helyas fuit. non tñ illi ꝯpandus est q̄ tradit⁹ populis ꝛ multoz pctā ferze ꝯpulsus īmobilis p̄seueranit ꝛ fortis. ¶ Ꝺ. Parū post dr. Si q̄s mihi ꝓponeret optionē vbi mallē placere in officio sacerdotali an in solitudine monachoz sine ꝓpatōe eligerē illud. qđ ꝑius dixi. nec cessabā laudās ꝛ btōs prūciās eos q̄ officiū eccl̄ie bñ administrare potuissent. ꝛ qđ laudabā tāto studio ꝛ beatū prūciabā non vtiq; refugerē si idoneum me ad hmōi gubernationē viderē. ¶ Ꝺ. In sequēti. ca. post modū dr. Bñ inq̄z āmonuisti dulcissime. Istoz eñ sz secularū nec recordari oportz cū de sacerdotio fit q̄stio. Uez si q̄s in ꝓuersatione multoz posit⁹ p̄t imꝑturbatū illum nitorē plene sanctitatis ꝛ continentie splendorem. ꝛ alia monachoz bona incorrupta

et incōcussa seruare oīmib⁹ est p̄ferendus Ex quibus oīmib⁹ videtur q̄ p̄sbyteri p̄rochiales ⁊ archidyaconi si bene in ministerio ecclesie viuant sint oīmib⁹ etiā religiosis p̄ferendi. ¶ P. Chrisō. in eodē libro dr. Si quis administrato sacerdotio illius ꝓpositi. s. monachalis iudices conferat. tm̄ eos distare reperies q̄tū inter p̄uatū distat ⁊ regem. sed multo maius est bene exercere regis officium q̄ cuiuscūq̄ p̄sone p̄uate. ergo multo maius est q̄ sacerdos p̄rochialis vel archidyaconus bene se habeat in suo officio q̄ religiosus in suo ¶ P. Episcopi sunt in statu pfectiōi q̄ religiosi. alioquin nō liceret ꝛe religione ad episcopatum transire. sed p̄sbyteri p̄rochiales ⁊ archidyaconi similiores sunt episcopis q̄ religiosi. q⁹ sicut ep̄us habet curā aiaꝝ in suo epatu. ita p̄sbyter in sua parochia. ⁊ archidyacon⁹ in suo archidyaconatu. ḡ archidyaconi ⁊ plebani sunt magis in statu pfectionis q̄ religiosi. ¶ P. Bonum publicū p̄ferendū est bono p̄uato. ⁊ vita actiua ē magis fructuosa q̄ ꝓplatiua. nullūq̄ sacrificiū est ꝛeo acceptius q̄ zelus aiarum. Sed archidyaconi ⁊ plebani intendūt vtilitati cōi multitudinis zelo salutis aiaꝝ in actiua vita fructificantes. ergo p̄ferendi sunt religiosis qui saluti p̄prie studēt. in vita ꝓtemplatiua ꝛeo seruientes. ¶ P. Cui amplius a ꝛeo cōmissum ē magis meretur si bene administret. sed sacerdoti vel archidyacono ā plius cōmissuꝝ videt. q⁹ plus ab eo req̄retur in iudicio. ergo bene administrando amplius meretur

Cōtra ¶ Sz cōtra ē qđ dr. xix. q. i. c. Due. Si quis in eccl̄ia sua ab epo populū retinet ⁊ secularit̄ viuit si afflatus spūsancto in aliq̄ monasterio vel regulari canonice saluare se voluerit. q⁹ lege p̄uata ducit nulla ratio exigit vt publica cōstringat. sed lex p̄uata que ē lex spūsancti vt ibidē subdit nunq̄ ducit hominez de statu magis pfecto ad statū minus pfectū. sz facit hoiem ascēsiones in corde suo disponere. vt in psal. dr. ḡ status religiosoꝝ ē pfectior q̄ status plebanoꝝ.

R⁹ Rndeo dām. q⁹ pfectio spūalis vite ex charitate pēsanda ē q̄ qui caret spūaliter nihil est. vt dicit p̄. ad Corꝝ. xiij. Ab eius aūt pfectione simplr aliq̄s dicitur ē pfectus. Unde dr ad Col. xiij. Sup omnia charitatem habete q̄ est vinculū pfectionis. Amor ā tm̄ transformatiuā hz. qua amās in amatū quodā modo transfertur. Unde Dyonisi. iiij. ca. ꝛe diui. no. Est aūt extasim faciens diuinus amor nō sinens sui ipsoꝝ amātes esse. sed amatoꝝ. Quia ergo totū ⁊ pfectū est idem. vt dr in. iij. physi. ille pfecte charitatem hz qui totaliter in ꝛeū p amorē trāsformat seipsum ⁊ sua oīmino postponēs ꝓpter ꝛeū. Un̄ Aug. dr. xiij de ci. dei. q⁹ sicz ciuitatē babilonis facit amor sui vsqz ad ꝛcēptū dei. ita ciuitatem dei facit amor dei vsqz ad contēptū sui. Et in li. lxxxiij. q. q⁹ pfectio charitatis ē nulla cupiditas. Grego. etiā sup Eze. dr q⁹ cū q̄s aliquid suū ꝛeo vouet ⁊ aliq̄d nō vouet sacrificium est. Cū vero oīme qđ habet. oīme qđ viuit. omne qđ sapit. oīmipotēti ꝛeo vouet holocaustū ē qđ latina lingua dicit totū incēsum. Cuiuscūq̄ ḡ mēs sic ē effecta interius vt seipm ⁊ oīnia sua cōtenat ꝓpter ꝛeū. Hm illd aplī ad Phil. iij. Que mihi aliq̄n fuerūt lucra arbitratus sum vt stercora vt xp̄m lucrifaciā iste pfectus est siue sit religiosus siue secularis siue cleric⁹. siue laicus. etiā matrimonio iūct⁹. Abraā em̄ matrimonio iūctus erat ⁊ diues. cui dns dr Gene. xvij. Ambula coraī me ⁊ esto pfectus. Et Eccl. xxxi. dr. Beatus diues q̄ inuētus ē sine macula ⁊ post auꝝ nō abijt. Et post pauca subdit. Qui ꝓbatus ē in illo ⁊ pfect⁹ inuētus ē. sed aduertendū q⁹ aliud ē esse pfectū. ⁊ aliud est esse in statu pfectōis. Sūt em̄ aliq̄ in statu pfectōnis q̄ nondū sunt pfecti. sed interdū etiā peccatores sunt etiā aliq̄ pfecti q̄ in statu pfectionis nō sunt. Et q̄uis status multa significet ⁊ rectitudinē ⁊ firmitatē ⁊ si q̄ sunt alia hm̄oi. tm̄ cū dicimus aliq̄s ee in statu pfectionis accipit status p ꝺditōne fm q⁹ libertas vel seruitus dr status. put ꝺsuenit dici q⁹ error p̄sone aut conditionis vel status impedit matrimonium. nō aūt error fortune aut q̄litatis. ⁊ hm̄ mō accipit stat⁹ ij. q. vi. Si q̄s in cā capitali vel causa status interpellatus fuerit nō p exploratores. i. p̄curatores. sed per seipsos est agendū. Sic ergo accipiēdo statum. illi ꝓprie in statu pfectōnis esse dicūt q̄ se seruituti subiciunt ad opera pfectōnis implēda. Manifestuz ē ār q⁹ seruitus libertati opponit. Libertas ār faciendi q̄d libet p votum totaliter. q⁹ volūtatis ē vouere necessitatis ē reddere vt supra dictū ē. Un̄ qui se ad aliq̄d voto obligat. in q̄tū necessitati se subiicit. quodammodo ꝺstituit se seruū libertate se ꝓuans. Si q̄dem ergo aliq̄s se voto obliget ad aliq̄d p̄ticulare op⁹ implēdū ꝺstituit se q̄dammō seruū nō simplr sz fm q̄d respectu. s. illius ad qđ se obligauit. Si vero simplr p votū totam vitā suam ꝛedicet ꝛeo ad implenda ea que sunt opa pfectionis. ꝓpter ꝛeum simplr seipsuz seruū constituit. ⁊ p hm̄ ponitur in statu pfectionis vt et totū se ꝛeo vouendo. holocaustū offerre dicitur. vt Grego. dr. Hoc aūt mō obligant totam vitā suam ad ea q̄ sunt pfectionis epi in sua cōsecratōne pfessionem quādā facientes q̄ obligātur ad curā gregis suscepti. fm illud. i. ad Thi. vlti. Bonū certamē fidei apprehendere vitam eternā in q̄ vocatus es ⁊ confessus bonā pfessionē coraī multis testib⁹ vel in ordinatione vel in predicatōne. vt glosa dicit. religiosi etiā in sua pfessionē totā vitam suā obligāt ꝛeo ad ea q̄ sunt pfectionis. vnde ⁊ vteraz serui dicūtur. Dicit em̄. ij. ad Corꝝ. iiij. Non em̄ p̄dicamus nosmetipos. sed iesum xp̄m. nos aūt seruos vestros ꝓpter iesum. qđ ptinet ad epos. religiosi etiaz serui vel famuli noiant. vt dr Dyoni. vi. c. eccle hierar. Et iō tā religiosi q̄ epi sz in statu pfectōis. vn̄ ⁊ vtrisqz in assūptōe hm̄oi stat⁹ solēnis bn̄dictio adhibet. vtz p Dyo. vi. ⁊ v. c. eccle. hie.

Archidyaconi aũt vel plebani nõ obligant voto to
tam vitam suã ad id qõ cura gregis requirit. vñ nec
in eoz institutione aliqua eis benedictio adhibetur
que exhibetur monachis ꝓpter pfectionẽ assumptaz
vt dicit. vi. ca. eccle. hierarchie. Et ideo ex hoc q cõ
mittitur eis cura parochie vel archidya. cõstituũtur
quidem in aliquo officio. nõ aũt assumũtur ad statũ
pfectionis. alioquin essent apostate dimittẽdo par
rochias z prebendas sine cura in ecclesijs cathedrali
bus accipiendo. Nullus eñ a statu pfectionis disce
dere potest nisi mortaliter peccando z apostatando.
Et inde est q Dyonisius in eccle. hierar. pfectionem
attribuit solis episcopis q̃si pfectiuis. z monachis
quasi pfectis. illuminationẽ vero attribuit presbyte
ris tanq̃ illuminatoribꝫ ꝑ sacramẽtoz administra
tionem. z sacro populo tanq̃ illuminãdis. purgatõ
nem vero dyaconibꝫ tanq̃ purgatoribꝫ. z ordini im
mundoz̃ tanq̃ purgandis

Ad i. Ad ꝓmũ ergo dicẽdũ. q ad oñes illas Chri. au
toritates breuiter respõderi posset. q nõ loq̃tur de sa
cerdote prochiali. sz de episcopo q̃ anthonomatice sa
cerdos dr quasi summꝰ sacerdos. z hic modus loqn
di ẽ plurimũ cõsuetus vt sacerdotes epi nominẽtur.
Et hec respõsio videt cõgruere fm intentionẽ opis.
in quo Chrisо. Basiliũ consolat de sua promotione.
vterq eñ erat in epm electus. vt tamẽ particulariter
ad singula respondeamus

Ad ꝓmũ ergo dõm. q si qs cõsideret verboz̃ cir
cũstantiã nihil ad ppositum faciũt. ꝓmittit eñ si illi
qui in secretis habitãt multoz sermonibꝫ nõ mouẽ
tur digna q̃dem laude ẽ patiẽtia. nõ tamẽ idoneũ ar
gumentũ veritatis. cũ vero fuerit in mediꝭ fluctibꝫ
et de tempestate nauẽ liberare potuerit tũc merito te
stimoniũ pfecti gubernatoris ab oñibꝫ ꝓmeretur et
tunc cõcludit. Ita ergo z nũc mihi si talem aliquez
adducas monachũ. qualẽ vt fm exaggerationez di
cam. Helyas fuit tamẽ q̃dũ solus ẽ si nõ pturbak.
neq̃ grauiter peccat. q̃ppe q̃ nõ hz q̃bꝫ stimulet atq̃
eraspereẽ. nõ tñ illi cõparãdus ẽ q̃ traditus populis
et multoz̃ pcã ferre cõpulsus ĩmobilis pseuerat et
fortis. qz sicut in trãquillitate ita in tẽpestate guber
nauit semetipm. vbi manifestũ ẽ q nõ cõparat statũ
statui. sz ĩpeccabilitatẽ ĩpeccabilitati. q eñ monachꝰ
in claustro habitãs nõ peccet nõ est ita euidẽs argu
mentũ virtutis sicut si pbyter vel epus vel quicunq
rector populi in mediꝭ pturbatoribꝫ abstinet a pcto
sicut nõ ẽ argumẽtũ tãte idustrie si gubernator absq̃
periculo nauiget in mari trãquillo acsi nauigaret in
mari tẽpestuoso. z tñ ad industriaz naute ptinet vt
mare tẽpestuosuz deuitet. Sic g ex ꝓmissis ꝟbis nil
aliud ostẽdi pt nisi q periculosioz ẽ statꝰ habentis cu
rã aiaz q̃ monachi. z in maiori periculo ĩocẽtez se
seruare maioris ꝟtutis ẽ argumẽtũ. vñ maioz virꝰ
reqrit ad hꝫ q aliqs ꝓseuet se a pcto ũnunẽ inter po
pulos q̃ in religione. sz maioris ꝟtutis ẽ vitare pe
ricula religionẽ intrãdo q̃ pericula nõ vitare. Quã
to eñ aliqs magis amat suã salutẽ. tãto magis cui
tat sue salutis pericula. Et p hꝫ etiã pz respõsio ad. ij. Ad 2
Nõ eñ dr q mallet cẽ in officio sacerdotali q̃ in so
litudine monachoz. sz q mallet placere in hꝫ q̃ in il
lo. Quilibet eñ sapiẽs magis vellet habere tãtã vir
tutẽ p quã posset etiã inter pericula securꝰ existere q̃
talem ꝟtutẽ q̃ posset extra pericula saluari. sz qz pre
sumptuosuz ẽ vt aliqs talẽ ꝟtutẽ se habere psumat p
quã possit etiã inter pericula cẽ tutus virtuosius ẽ q
se extra pericula ponat. Vñ ipe subdit. Qõ laudabã
tãto studio z bonũ ꝓnũciabã. s. officiũ administratõ
nis ecclesiastice nõ vtiq̃ refugerẽ si idoneũ ad eꝰ gu
bernationẽ me viderẽ. Prudenter g refugiebat. qz tã
tam ꝟtutẽ p quã idoneus esset nõ sibi supbe ascribe
bat. Et silr respõsio pz ad terciũ. Si qs eñ in cõuer Ad 3
satione multoz̃ positus pt ĩpturbatũ illũ nitorem
plene sanctitatis z cõtinẽtie splendorẽ z alia mona
choz̃ bona incoꝛrupta z incõcussa seruare oñibꝫ pfe
rendus est. Maioris eñ virtutis indiciũ est vt puri
tatẽ pfectam aliqs ꝓseruet etiã inter pericula purita
tis q̃ si eã extra pericula cõseruaret. Sz tñ paz ama
re puritatẽ suam cõuincit. qui puritatis pericula nõ
euitat inter q̃ difficillimũ ẽ z rarissimũ. oĩmodã puri
tatẽ seruare. sicut maxima puritas fuit beate Agnetꝭ
que etiã in lupanari posita virginalẽ puritatẽ serua
uit. z tñ qz puritatis amatrix erat nunq̃ in lupanari
hãc suã virtutẽ ostẽdere elegisset. sed q̃sto magis pu
rã mẽtẽ habebat. tãto magis lupanar ꝓpria volũta
te elegisset. z sile ẽ in oĩbꝫ talibꝫ. ¶ Ad. iij. dõm. q au Ad 4
toritas illa nõ ptinet ad pfectionẽ vite. sz ad differen
tiã dignitatis. Sic eñ ꝓuatus distat a rege sicut nõ
habẽs platiõnẽ ab habente. hꝫ ãt in questione nõ ver
titur an sit maioz dignitate platiõis quicũq̃ habens
curã aiaz religioso curã aiaz nõ habẽte. ¶ Ad. v. di Ad 5
cendũ. q alia rõ ẽ de epis z plebanis. Nã epi ꝓncipa
lem populi curã habẽt. plebani ãt z archidyaconi sũt
subministratores z coadiutores eoz. Unde dr. xvi.
q. i. Omnibꝫ presbyteris z dyaconibꝫ z reliquis cle
ricis attendendũ ẽ vt nihil absq̃ epi proprij licentia
agant. nõ vtiq̃ missas sine suo iussu quisq̃ pbytero
rũ in sua prochia agat nõ baptizet. nec q̃q̃ absq̃ eꝰ
premissa faciet. z. i. ad Loz. xij. dr in glosa q opitu
lationes sunt q̃ maioribꝫ fuerũt opus. vt Tyꝰ apo
stolo. vel archiepm epis. gubernatores ꝟo sunt. mino
rũ psonaz gubernatores vt sunt pbyteri. vñ si qs rec
te ꝓsideret hꝫ mõ in regimine ecclie ꝓpanẽ archidya
coni z plebani ad epm sicut in regimie tpali ꝓpositi
et baliui ad regẽ. z ĩo sicꝫ rex coronaf z inũgif i regno
nõ ãt ꝓpositi vel baliui. ita etiã eps in eccla. nõ ãt ar
chidyaconi vel plebani. z ꝓpterea hꝫ epatus ẽ ordo in
cõparatõne ad corpꝰ mysticũ. non ãt plebanatus vel
archidyaconatꝰ. sed officiũ tantũ. Episcopis ergo ꝛ

miles sunt archidyaconi ⁊ plebani sicut coadiutores ⁊ ministri. ſz religioſi sunt epiſcopis ſiles in ppe-
Ad 6 tua obligatõe q̄ facit ſtatū pfectõis. ¶ Ad. vi. dõm. q̄ aliq̄ duo opera vel in bono vel in malo pñt multipliciter adinuicē ꝯparari. vno mõ ꝑm ſuū genus ſicut dicim⁹ cõtinẽtiā ẏginalē ꝑeminere in bono ꝯtinentie vidualī. in malo ẏo homicidiū furto. ⁊ hm mõ vita actiua ē fructuoſior q̄z cõtẽplatiua. ſz ꝯtẽplatiua merito maior ē q̄z actiua. vt Brego. dr in. vij. moral. zelus etiã aiaz ē ſacrificiū deo acceptiſſimū. ſi tñ ordinate fiat. vt. ſ. ꝑmo hõ habeat curã ſaluẓ ſue ⁊ poſt modū alior. alioqn nihil ꝓdeſt hoi ſi vniuerſuz mũdū lucret aie vero ſue detrimẽtū patiat. vt dr Matth xvi. Allio mõ pt opus opi ꝯparī in bono vl in malo nõ ꝑm ſe ſz in ordine ad aliũ actũ. ſicut abſtinẽtia pfertur in bono ſumptioni cibi. tñ aſſumere cibũ cum aliq̄ ꝓpter charitatẽ ꝑferẽ abſtinẽtie. ⁊ in malo adulteriũ ꝑferẽ furto. tñ furari gladiũ ad occidẽdũ ē gra-uius q̄z adulteriũ. Tercio ꝑferẽ opus opi in bono vl malo ex volũtate facientis. Qñ em̃ ꝓmptioni volũtate fit melius vel ꝑfectius iudicaẽ. Si ẏ cõparem⁹ opa plebani vel archidyaconi opibꝫ religioſorum tercio mõ ꝯparationis vel ꝑm ꝓmptitudinẽ volũtatis tunc incertũ iudiciũ ē. qz ille q̄ ex feruẽtiori charitate opat opa magis meritoria hz. Si vero ꝯparent ſecunda cõparatione p ordinẽ ad aliqd̄ aliud opus ſic opa religioſi ſunt incõparabiliter eminẽtiora opibꝫ archidyaconi vel plebani. ea em̃ q̄ religioſi agũt ad illã radicẽ referunt q̄ totã vitã ſuã deo deuouerũt. vñ nõ ē periculandũ q̄d faciãt. ſz magis q̄ ad q̄libet faciẽda ſe deuouerunt. ⁊ ſic q̄dãmõ ꝯpant ad eos q̄ aliqd̄ ſingulare bonũ opus faciũt. ſicut infinitũ ad finitũ. Qui em̃ dat ſe alicui ad faciẽdũ oĩa q̄ iubet in infinituz. magis ſe dat ei q̄z ille q̄ dat ſe ei ad aliqd̄ opus faciẽdũ. Uñ ſuppoſito q̄ religioſus ꝑm exigentiã ſue religionis faciat aliqd̄ opus qd̄ ſit puũ ꝑm ſe. ſed tñ recipit magnã intẽtionẽ ex ordine ad ꝑmã obligationez q̄ ſe totũ deo dedit. Si vero ꝯparent ipa opa ꝑm ſe ꝑm pmũ modũ ꝯpationis. ſic aliq̄ pticularia opa q̄ plebani faciũt vel archidyaconi ſunt maiora aliqbꝫ pticularibꝫ opibꝫ q̄ religioſi faciũt. ſicut maius ē intẽdere ſaluti aiaz q̄z ieiunare vel ſilẽtiũ tenere vl aliq̄ hmõi Si tñ oĩa oibꝫ ꝯparent multo maiora ſunt opa religioſor. Etſi em̃ ꝓcurare ſalutẽ alior ſit maius q̄z intẽdere ſibi ſoli loquẽdo in gñe. tñ nõ q̄cũq̄z mõ intẽdere ſaluti alior ꝑferẽ ei qd̄ ē q̄cũq̄z mõ intendere ſue ſaluti. Si em̃ aliqs totaliter ⁊ pfecte intẽdit ſue ſaluti multo maius ē q̄z ſi aliqs multa pticularia opa agat
Ad 7 ad ſalutẽ alior ſi ſaluti ꝓprie ⁊ ſi ſufficiẽter. nõ tñ perfecte intẽdat. ¶ Ad. vij. dõz. q̄ bñ adminiſtrare aliq̄d eſt plus ⁊ min⁹. Uñ ſi illius cui plus ꝯmiſſum ē tãto ſit melior adminiſtratio q̄to maius ē qd̄ ei ꝯmittitur abſq̄z dubitatõe plus meret. Si ẏo ille cui minus ꝯmittit multo plus facit q̄z ille cui mai⁹ ꝯmittitur. etiã ſi bene faciat. tñ alius plus meret qd̄ etiam in reb⁹ hũanis apparet q̄ minus bñficium ꝓcipit ſi plus ſeruiat. magis dz ee acceptꝰ. Quãuis ãt habẽti curã aiaz ſit plus ꝯmiſſū q̄ztũ ad dignitatẽ. qz tñ religioſus maiora opa facit. vt dictũ ē magis meretur

Deinde q̄ſitũ ē de hiis q̄ ꝓtinent ad laycos. Et ꝓmo de matrimonio. vtz. ſ. mulier q̄ poſt votũ ꝯtinẽtie emiſſuz ꝯtraxit matrimoniũ in facie eccl̃ie poſſit abſq̄z peccato viro ſuo carnaliter ꝯmiſceri. Scõo de vſura vtz aliquis poſſit licite retinere illud qd̄ acq̃rit licitis mercimonijs ꝛc pecunia vſuraria ¶ Articulus. xviij

Ad ꝓmũ ſic ꝓcedit. Uidet q̄ mulier que poſt votũ ꝯtinẽtie emiſſuz in facie eccl̃ie cõtraxit cũ aliq̄ poſſit ei poſtmodũ abſq̄z i. pcto carnaliter cõmiſceri. Qd̄ em̃ fit autoritate eccleſie caret pcto cũ fiat autoritate xpi. ſm illd̄ aplũ. ij. ad Cor. ij. Nã ⁊ ego qd̄ donaui ſi qd donaui ꝓpter vos i ꝑſona xpi. Sz ꝓdicta mulier ex hoc ipo q̄ in facie eccl̃ie ꝯtraxit matrimoniũ autoritate eccl̃ie poteſtatẽ accepit ad matrimonij actũ q̄ eſt carnaliter copula. ergo nõ peccat ſi viro ſuo carnaliter cõmiſceatur. ¶ Sz cõtra. Uotũ ꝯtinẽtie ē excellẽtius q̄z votũ ab Cõtra
ſtinẽtie. qz nõ ē digna pderatio cõtinẽtis aie. vt dr Eccle. xxvi. Sz q̄ facit cõtra votum abſtinẽtie peccat mortaliter. puta ſi aliqs frãgeret ieiuniũ ſexte ferie q̄ ſp ſe in ſexta feria ieiunatuz vouiſſet. ergo multo magis ſp peccat mortaliter ꝑſona que cõtra votum continẽtie emiſſum alteri ꝑſone carnaliter cõmiſcetur.

Rñdeo dõm. q̄ votũ cõtinẽtie ē duplex. ſimplex Rõ
ſz ſolẽne. Solẽne ãt votũ cõtinẽtie ꝑdit matrimoniũ ꝯtrahẽdũ ⁊ dirimit iã cõtractũ. i. facit vt nõ ſit matrimoniũ qd̄ cõtrahit poſt votũ ſolẽne Unde matrimoniũ poſt votũ ſolẽne nõ excuſaẽ a pcto. etiã ſi q̄s matrimoniũ in facie eccl̃ie de facto cõtrahat. et carnali copula vtaẽ. Uotũ ẏo ſimplex ꝑdit quidẽ matrimoniũ ꝯtrahẽdũ. ſz nõ dirimit iã cõtractum. Nõ em̃ facit q̄ matrimoniũ ſequẽs ſit nullũ. ſed ſolũ q̄ matrimoniũ ꝯtrahẽs mortaliter peccat. Matrimonio ãt exiſtẽte mulier nõ hz ſui corpis poteſtatez ſed vir. ⁊ ſiliter ecõuerſo. nullus ãt pt alteri denegare qd̄ eius ē. ⁊ ideo mulier matrimonio ꝯiuncta etiã ſi ſimplex votũ ꝑceſſerit nõ pt denegare viro ſuo corporis vſum ꝑcipue poſtq̄z fuerit matrimoniũ p carnalẽ copulã cõſummatũ. nemo ãt facies qd̄ dz peccat. Unde cõiter ab oĩbꝫ dr q̄ mulier q̄ poſt votũ ſimplex continẽtie matrimoniũ cõtractũ carnali copula cõſummauit. iã nõ peccat reddẽdo debitũ viro. ſz an peccet exigẽdo debitũ dubiũ videt q̄buſdã dicentibꝫ q̄ etiam abſq̄z pctõ exigere pt ne intolerabile ſit ſibi matrimonij onus. ſz verius dici videt q̄ nõ peccat reddendo qz hm neceſſitatis ē peccat ãt exigẽdo. qz hm ē volũtatis qua tenet aſtricta p obligationẽ ꝑcedẽtis voti. Hui⁹ ãt diuerſitatis rõ ē. qz votũ ſolẽne hz ꝓmiſſionem

cum quadã traditione. vñ votum ꝓtinentie nõ solẽ nizatur nisi p̃ suscepcõem ordinis sacri. p̃ quẽ homo actualiter diuino cultui mancipat. vel p̃ ꝓfessionez ad certã regulã ⁊ suscepcõem habitus ꝓfessoꝝ. qz sic etiã hõ actualiter mãcipat ad seruiendũ deo in religione. Totũ aũt simpler hz p̃missionẽ sine traditione manifestũ est q̃ postq̃z aliqs rem que erat sue potestatis alicui nõ solũ p̃mittit. sed etiã tradit. nõ ꝑt eã vlterius alteri dare. puta equũ vel vestẽ ⁊ silia. etiam si postmodũ alteri donare voluerit secũda datio nõ valet. Unde postq̃z aliqs per votũ solẽne ꝓtinentie corpus suũ deo nõ solum promisit. sed etiã tradidit ad celibem vitam agendã nõ potest illud vlterius ꝓiugi dare. vt sic ex necessitate reddere debituz teneat. Qui vero p̃mittit aliq̃d alicui. nõdum tñ tradit illud. si postmodũ alteri actualiter illud tradat. licz p̃missionis fidẽ frangat. tñ secũda datio valet. ita q̃ ille cui datur ꝑt re data vti vt vult. Sic ergo ꝑsona que per simplex votũ deo corpus suũ promisit celibem vitaz ducendã. si postmodũ corporis sui potestatẽ tradat ꝓiugi actualiter p̃ matrimoniũ ꝓsummatum. peccat quidẽ frangens fidem voti. tñ donatio tenet. ⁊ ꝓiux habet in eius corpore potestatẽ. vnde nõ peccat debitum reddens. vñ oportz ad vtrũq̃z rndere

¶Ad p̃mũ ergo dõm. q̃ mulier que emisit votuz ꝓtinentie ꝓtrahens in facie ecclie nõ accipit ab ecclesia autoritatẽ vt carnali copula vtat. qz si ecclesie cõstaret de voto emisso matrimoniũ inhibuisset. si aũt sciret ⁊ dispensaret in voto simplici ꝓtinentie autoritate apostolica. post dispensatõnem non peccaret mulier neq̃z exigendo. neq̃z reddendo debitũ. ¶Ad secũdũ q̃d est in ꝓtrariũ dõm. q̃ eadez rõ est ⁊ in voto ꝓtinentie ⁊ in voto abstinẽtie. Sicut enim ꝑsona que post votum simplex ꝓtinentie emissum suupsius potestatem ꝓiugi tradit absq̃z pcõ carnali copula vtit debitũ reddens. ita si post votũ abstinentie suũ ꝑsius potestatẽ alteri tradit religionẽ intrando absq̃z pcõ ꝑt ieiuniũ soluere sm obedientiam ꝓlati ⁊ obseruantiam religionis. p̃ q̃d votum solẽnizatũ ab aliis votis absoluitur

Ad. j.

Ad 2

¶Articulus xix.

AD secũdũ sic ꝓcedit. Uidet q̃ quicũq̃d aliquis de pecunia vsuraria lucratꝰ fuerit reddere teneat. Dicit enim apl̃us ad Roma. xi. Si radix sancta ⁊ rami. ergo ecõuerso si radix infecta ⁊ rami. sed radix huius lucri est infecta et vsuraria. ergo totũ est infectũ ⁊ vsurariũ. non ergo potest licite hmõi lucrũ retinere

j

Contra.

¶Sed ꝓtra. quilibet ꝑt licite tenere id q̃d legitime acquisiuit. sed id q̃d acq̃ritur de pecunia vsuraria interdũ legitime acquirit. g̃ licite ꝑt retineri.

Rõ

¶Rndeo dõm. q̃ huius questionis veritas potest apparere si ꝓsideretur rõ quare vsuraz accipere sit peccatũ. nõ enim est pctũ solum qz est ꝓhibitum. sed quia est ꝓtra rõnem naturalẽ. vt etiã ꝑsius dt in primo politicoꝝ. ¶Ad cuꝰ euidentiã ꝓsiderandũ q̃ rerum in vsum hominis venientiũ quedã sunt quarũ vsus nõ est ipsius rei ꝓsumptio. ⁊ si ꝓtingat rem deteriorari vel ꝓsumi per vsuz hoc est per accidẽs. sicut domus. vestis. liber. equus. ⁊ hmõi. non enim vti libro est delere ipsum. neq̃z vti domo est destruere ipsam. et in talibz aliud est dare vsum rei. ⁊ aliud est dare substantiã rei. ⁊ ꝓpter hoc quãdo p̃ accõmodationem vsus talꝭ rei alteri cõceditꝰ nõ ꝓpter hoc dominiũ rei transfertur. ⁊ ꝓpter hoc etiã ꝑt vendi vsus rei dominio rei remanente apud dominũ. sicut pz in ꝺuctione ⁊ locatione. qui sunt ꝓtractus liciti. Quedã vero res sunt quarũ vsus nihil est aliud q̃z ꝓsumptio ipsaꝝ rerũ. sicut pecunia qua vtimur expendendo. vinũ quo vtimur bibendo. ⁊ sic de aliis hmõi. in quibz vti re nihil aliud est q̃z ꝓsumere ipsam. ⁊ ideo in talibus quãdo cõceditur vsus rei p̃ mutuũ transfertur etiã rei dominiũ. qz ergo vsus rei non est sẽparabilis ab ipsa re. quicũq̃z vendit vsum taliũ rerũ retinẽdo sibi obligatõnem ad sortem reddendã. manifestũ est q̃ idem vendit bis. q̃d est ꝓtra naturalẽ iusticiam. et ideo exigere vsuram est sm se iniustũ Tenet ergo alius id q̃d accipit vltra sortem restituere. qz iniuste accepit. ⁊ per consequens damna ⁊ interesse. sed cum ipsius pecunie vsurarie nõ sit aliꝰ vsus q̃z ipsa eius substantia rõneiam dicta. Patz ꝓsequẽter q̃ ex quo pecuniã vsurariam reddit. de vsu pecunie nihil reddere tenet. teneretur aũt reddere aliquis id q̃d lucratus esset de domo aliena vel de equo vel aliquo hmõi. etiam postq̃z res hmõi reddidisset. quia in talibz appꝛciatur res ⁊ vsus rei

Ad. j.

¶Ad illud ergo q̃d in ꝓtrariuz obiicitur dõm q̃ pecunia vsuraria nõ se habet p̃ modũ radicis ad lucrum q̃d de ea fit. sed solũ p̃ modũ materie. radix enim aliqualiter habet virtutẽ cause actiue inquantuz ministrat alimentũ toti plante. vnde in humanis actibus volũtas ⁊ intentio ꝓparantur radici. que si peruersa fuerit opꝰ erit puersuz. nõ aũt hꝰ est necessariuz in eo q̃d est materiale. ꝑt enim aliqs interdũ malo bn vti

DEinde quesitũ est de his que ꝑtinent communiter ad oẽs hoies Et ꝓmo q̃ztũ ad aiam Secũdo q̃ztuz ad corpus. Tercio q̃ztum ad actũ hois Circa animã quesita sunt tria Primo q̃ztum ad substãtiaz eius vtrũ sit ꝓposita ex materia ⁊ forma Secũdo q̃ztũ ad cognitõem eiꝰ Tercio q̃ztũ ad pnã ipius

¶Articulus xx.

AD ꝓmũ sic ꝓcedit. Uidet q̃ aia sit ꝓsita ex materia ⁊ forma. intellectꝰ enim humanus cõparatur ad substantias intellectuales superiores p̃ recessum simplicitatis. sed oẽ q̃d recedit a simplici incidit in aliquã ꝓpositionem. ꝓma aũt cõpositio est ex materia ⁊ forma. ergo

j.

anima humana. est ꝓposita ex materia ⁊ forma

Contra ¶Sed ꝓtra est qđ pḥus dr in. iij. de aīa. q̄ species rerū materialiū. put sunt in ipsis rebꝫ nō sunt intelligibiles actu. q̄ sunt in materia. sed put sunt in anima intellectiua humana sunt intelligibiles actu. ergo nō sunt in materia Nō ergo aīa humana est ꝓposita ex materia ⁊ forma.

Rō ¶Rñdeo dīm. q̄ si materia dicaī oīe illud qđ est in potētia quocūq̄ mō ⁊ forma dicaī oīs actꝰ. necesse est ponere q̄ aīa humana ⁊ quelibet substātia creata sit ꝓposita ex materia ⁊ forma. oīe enī substantia creata est ꝓposita ex potentia ⁊ actu. Manifestū est enī q̄ solus ds est suū esse quasi essentialiter existens. inq̄tum scz suū esse est eius substātia. quod de nullo alio dici pt. Esse enī subsistens non potest esse nisi vnum. sicut nec albedo subsistens non potest esse nisi vnū. oportz ergo q̄ quelibet alia res sit ens participatiue. ita q̄ aliud sit in eo substantia participans esse. ⁊ aliud ipsum esse participatum. Oīe aūt participans se habet ad participatū sicut potētia ad actum. vnde substantia cuiuslibet rei create se habet ad suū esse sicut potentia ad actū. Sic ergo oīnis substantia creata ꝓposita est ex potētia ⁊ actu. id est ex eo qđ est esse. vt Boetius dicit in libro de ebdo. sicut albū cōponitur ex eo qđ est albū ⁊ albedine. Si vero materia ppie accipiatur pro illo qđ est potētia tm̄. sic impossibile est q̄ aīa humana sit ꝓposita ex materia ⁊ forma. Et hoc potest manifestari dupliciter. Primo quidem ex eo q̄ est intellectualis substātia. manifestum est enī q̄ intellectus in actu est intellectum in actu. Intellectū enī in actu est aliquid inq̄tuz est immateriale. est enī aliquid pfecte cognoscibile inq̄tuz est in actu. non autē inq̄tum est in potentia. vt dicit ix. metaph. Unde cū materia sit ens in potentia. forma in materia existens. nō potest esse pfecte cognita vt intellecta in actu. Unde sequit q̄ nulla substātia intellectiua cuius perfectio est ipsum intellectum in actu sit materialis. eo q̄ oportet pfectionem proportionari perfectibili. ¶Secūdo apparet idem ex hoc q̄ aīa est forma. cuz enī forma sit actus. et id qđ est in potentia nō possit esse actus. impossibile est q̄ aliquid cōpositum ex materia ⁊ forma fīm se totum sit forma. Si ergo aīa que ponitur cōponi ex materia ⁊ forma sit forma fīm aliquā sui partez. que est actus. cuius nulla ps est materia. sequit q̄ aīe pars nō sit materia. ḥ enī dicim⁹ aīam qđ est actꝰ corpis aiati

Ad. j. ¶Ad illud vero qđ in ꝓtrariū obiicit dīm q̄ potentia ⁊ actus sunt pīma ꝓncipia in genere substātie. materia aūt ⁊ forma sūt pīma ꝓncipia in genere substantie mobilis. vnde nō oportz omnē ꝓpositionem in genere substātie esse ex materia ⁊ forma. sed ḥ solū necesse est in substātijs mobilibꝫ.

Deinde quesitū est de aīa q̄tum ad eius cognitionem Et circa hoc quesita sunt duo. Primo vtrū aīa separata a corpore cognoscat aliā aīam separatā. Secūdo vtrū liceat ab aliquo morīēte exigere vt statū suū post mortem ānūciet

¶Articulus xxi.

Ad pmū sic pceditur. Uidet q̄ aīa separata a corpore nō cognoscat aliā aīam homis quā in hac vita cognouit. Oīnis enī cognitio p aliquā fit silitudinez. sed in vna aīa nō fuit expssa alterius aīe silitudo in hac vita. q̄ posset in ea post mortē remanere. ergo vna aīa separata nō pt aliā cognoscere. ¶Ꝓ. pḥs dr in pmo de aīa. q̄ corrupto corpe aīa nō reminiscit. non g recognoscit aīam hois quā in hac vita cognouit.

Contra ¶Sed ꝓtra est. q̄ sicut dr Luc. xvi. diues in inferno fīm animam positus recognouit Lazarū in sinu Abrahe fīm aīam existentem

Rō ¶Rñdeo dīm. q̄ cū nulla substātia ppria operatione destituat necesse ē ponere cū aīa intellectiua post mortē remaneat. q̄ aliquo mō intelligat. necesse ē autem ei attribuere alterū triū modoz intelligēdi. vt scz intelligat vel abstrahēdo spēs intelligibiles a rebꝫ sicut nūc intelligit corpori vnita. vel p spēs intelligibiles in corpe acquisitas ⁊ in ea ꝓseruatas post mortem. vel etiā p aliquas spēs ꝓcreatas vel qualitercūq̄ dēsup influxas. Quidaz ergo dicūt q̄ aīe separate intelligūt abstrahēdo spēs intelligibiles a rebꝫ. Sed hoc esse nō pt. Abstractio enī spēz intelligibiliū a rebus sensibilibꝫ fit mediāte sensu ⁊ imaginatōe. quoz operatōes cū sint p organa corporalia aie separate attribui nō possunt Unī alij hoc negātes dicūt vlteriꝰ q̄ nec etiā p spēs acq̄stas a rebꝫ sensibilibꝫ dū esz in corpore aīa separata intelligit. Ponūt enī Auicennā sequētes q̄ spēs intelligibiles nō ꝓseruāntur in intellectu possibili nisi dum actu intelligit. sed ꝓseruantur spēs particulares rerū sensibiliū solū in imaginatiua et memoratiua. ad quas dum intellectus possibilis se ꝓuertit de nouo influūt in ipsum spēs intelligibiles ab intellectu agente. Cū ergo vis imaginatiua ⁊ memoratiua corrūpatur corpe corrupto. eo q̄ est virtus organi corporalis. sequit q̄ aīa post mortē nullo mō intelligere possit p aliqs spēs a rebꝫ sensibilibꝫ acceptas. Unī relinquit fīm eos q̄ aīa separata intelligat p spēs ꝓcreatas sicut ⁊ angeli. Sed hec qđē positio irronalis videt q̄tum ad vtrumq̄ dictoz. Qz enī spēs intelligibiles in intellectu possibili nō cōsequentur est ꝓtra rōnem. qđ enī in aliquo recipit est in eo p modū recipientis. Unī cuz intellectus possibilis habeat esse stabile ⁊ immobile. oportz q̄ spēs intelligibiles in eo recipiant stabiliter ⁊ imobiliter. Est etiam ꝓtra Aristo. q̄ dr in. iij. de aīa q̄ intellectus possibilis cū sciat singula. hoc est accipiens spēs singulorū vt sciens. id est sicut ꝓtingit in scia vel in eo q̄ ḥz sciam. tūc dr fīm actū. hoc autē ꝓfectim accidit cum possit opari p sēipm Est qđē ergo ⁊ tūc potētia quo

dammodo. nō tamen simpliciter. sicut ante addiscere aut inuenire. Ex quibꝫ verbis apparet qꝫ spēs intelligibiles quādoqꝫ sunt habitū in intellectu possibili. qꝫuis actu nō operet. Illud etiā qꝫ dicūt animā humanā habere spēs intelligibiles ꝯcreatas irrōnabiliter dꝛ. ¶ Si em̄ pt eis vti dum est corpi vnita. sequitur qꝫ possit hō intelligere ea quorū sensum nō accepit. vtputa qꝫ cecus intelligat colores. qđ patz esse falsum. Si aūt p vnionem corporis totaliter impꝫditur aīa humana vt spēbus intelligibilibꝫ ꝯcreatis vti nō possit. sequitur qꝫ vnio corporis ꝛ anime non sit naturalis. Id em̄ qđ est in natura rei nō totaliter impedit p aliquid qđ est rei naturale. alioquin natura facere alterū illorū frustra. Sic ergo dicendum est qꝫ aīa separata intelligere pt quedam p spēcies intelligibiles quas p sensus a rebꝫ acquisiuit dum esset in corpore. Sed iste modus cognoscendi nō sufficit. qꝛ multa cognoscit aīa separata que nos in hac vita nō cognoscimus. maxime qꝛ inconueniens videtur qꝫ aīe illorū qui in maternis vteris moriūtur q̄ forte nullum intellectus vsum habuerūt. ꝛ p ꝯsequēs nec aliquas spēcies intelligibiles acquisitas nihil post mortem intelligant. Unde oportz addere qꝫ aīa in sui separatione a corpore recipit influxū spēcierū intelligibiliū a natura superiori. scz diuina sm naturalem ordinem quo experimur qꝫ aīa humana quanto magis a corporeis sensibꝫ abstrahitur. tanto magis potest esse particeps superioris influxus. sicut pz in dormientibꝫ ꝛ alienatis. qui etiā q̄dam futura puident. Sic ergo aīa separata potest aiam aliam cognoscere tam p notitiam quā de ea acquisiuit in hac vita hominis siue p aliquā similitudinem effectus ipsius qui est vita hominis. siue p aliquā similitudinē influxā a deo naturali influxu. Ad j et ꝛ Et p hoc patz responsio ad pmū

¶ Ad secūdū dōm. qꝫ phus loquit q̄tum ad memorari ꝛ reminisci. qđ est p actus cuiusdaz potentie sensitiue vtentis organo corpali. quo corrupto cessat actus talis potentie

¶ Articulus .xxij.

i. AD secūdū sic pcedit. Uidetur qꝫ nō liceat ab aliquo moriente requirere qꝫ reuelet statum suū post mortē. Nō em̄ licet inq̄rere que deus vult esse abscondita. sm illud Eccl. iij. Altiora te ne q̄sieris. sed deus vult eē abscōditū statum aīe post mortē. qđ patz ex hoc qꝫ diuiti petēti vt Lazarus mitteretur ad fratres suos viuentes est hoc denegatū. sicut dꝛ Lu. xvi. Non ergo licet hoc a morientibꝫ inquirere

Contra ¶ Sed ꝛra est qđ dꝛ. ij. Math. xij. Sancta ꝛ salubria est cogitatio p defunctis exorare. sed ad hꝝ hō puocat p hoc qꝫ cognoscit necessitatē eoꝝ quā habēt post mortē. g̃ licitū est ꝛ sctm̄ hoc a morientibꝫ req̄rere

Rō ¶ Rndeo dōm. qꝫ cū pctm̄ sit ꝛra naturā. vt patz p Dama. in. ij. lib. requirere p impletiōem naturalis desiderij nō est pctm̄ nisi aliqua inordinatio adiūgatur. sicut pz in sumptiōne cibi ꝛ potus. hō aūt naturaliter scire desiderat. Un̄ si req̄rit alicuius rei notitiam nō est peccatū. nisi forte p accidens. hoc est p aliquā inordinatōem adiūctam. puta si p studiū ꝛ inq̄sitionē alicuius scientie alqs impediat ab his qbꝫ tenet intendere. puta si pdicator impediat ab officio debite pdicatōis ppter studiū geometrie. aut etiaz si aliquis inquirat aliqd cognoscere supbe ꝛ psumptuose de sua facultate confidens. vel si qua alia hmōi inordinatio circa hoc ꝛingat. nulla aūt inordinatio in hac inq̄sitione videt si aliqs req̄rat a moriente cognoscere statū post mortē submittendo tm̄ hoc diuino iudicio. Un̄ nulla rō videt quare deceat dici hoc esse pctm̄. nisi forte ex dubitatōe fidei de futuro statu quasi tentādo inq̄rat.

¶ Ad illud vero qđ in ꝛrariū obiicit dōm. qꝫ deus vult nobis multa sic esse abscondita. quorū notitiam p pprijs viribꝫ aut merito acq̄rere nō possumus. que tm̄ vult reuelari humiliter ꝛ pie querentibꝫ. Sm illud Math. xi. Abscondisti hoc a sapientibꝫ ꝛ prudentibꝫ ꝛ reuelasti ea parūulis. vnde nō est mirum si supbis fratribꝫ supbi diuitis deus aliqua noluit reuelari que tamen vult reuelari fidelibꝫ pie ꝛ humiliter requirentibus Ad j.

DEinde quesitū est de aīa q̄ztū ad pnaz. Et circa hoc q̄sita sunt duo. Primo vtrum aīa possit pati ab igne corporeo. Scōo vtrū dānati in inferno gaudeāt de pnis inimicoꝝ suoꝝ quos videt secū puniri.

¶ Articulus .xxij.

AD primū sic pcedit. Uidet qꝫ aīa separata nō possit pati ab igne corporeo. Actio em̄ agentis est pportionata passioni patientis. sed actio ignis cū sit corpus physicum est actio naturalis que ꝯsistit in mouere. g̃ nihil patit ab igne corporeo nisi qđ mouet. sed aīa nō mouet. cum sit impartibilis. nihil aūt impartibile mouet. vt pbat. vi. phy. g̃ aīa nō patit ab igne corpeo .j.

¶ Sed ꝛra est qđ diues in inferno sm aīam existens dꝛ. Crucior in hac flāma. vt dꝛ Lu. xvi. Contra

¶ Rndeo dōm. qꝫ aīa patit pnā ab igne corpeo. sicut fides catholica docet. qꝫ aūt ignis corpoꝛe agat in aīam separatā hoc nō hz ex natura sua. sed inq̄sitū est instrumentū diuine iustitie. vt dꝛ ꝯmuniter. ¶ Ad uertendū tamē est qꝫ nullū instrumentū agit in virtute superioris agentis. nisi excedendo aliquā actōnem sibi ꝯnaturalē. alioquin frustra adhiberet ad effectuz sicut serra inq̄sitū est instrumentū artis facit arcā secādo. ꝛ aqua baptismalis abluit aīam vt instrumentū diuine misericordie corporaliter abluēdo. Si ergo ignis corporeus agit in aīam vt est instrumentū diuine iustitie punientis. necesse est qꝫ hoc fiat p aliquā actionē igni corporeo cōnaturalē. Nō aūt pt dici qꝫ Rō

ignis alteret aiam calefaciendo vel desiccādo aut ig/niendo ipsam. Vñ relinq̄tur modus quē Aug⁹. po nit. xxi. de ciuitate dei. vt scz aia separata vel spūs de/monis patiat pnā p alligatōnem quādam ab igne corporeo. Videmus em̄ spūm corpori alligari q̄q̄z quidē naturaliter sicut aia alligat corpori .q̄q̄z aūt quadā superiori virtute. sicut p virtutē superiorē de/monū inferiores demones alligātur arte nigromantia .imaginibꝫ. z anulis. vel alijs hmōi rebꝫ. Mul/to ergo magis virtute diuina demones vel etiā ani/me alligari possunt igne corporeo vt ab eo assumāt
Ad.j. penam. Unde pz responsio ad illud qđ in ꝓrari um obijciebatur. qđ processit de actōne ignis que est per alterationem

¶Articulus .xxiiij.

Ad j. Deinde dū sic ꝓceditur. Videt q̄ damna/ti in inferno gaudeāt z consolent de penis inimicoꝝ suoꝝ quos secū vident in infer no puniri. qz sup illud Isa. xxiij. Omnes pncipes terre surrexerūt de solijs suis. dicit glo. Hie/ronymi. q̄ solacium est malis inimicos suos socios habere penarum

¶Sed ꝓtra. oīe gaudiū diminuit dolorē. vt pz Contra p phm. vij. ethico. sed dolor damnatoꝝ est finitus in tensiue. tantū ergo possent multiplicari inimici ali/cuius dānati in inferno q̄ totaliter dolor eius delere tur. qđ est ꝓtra diuinā iusticiam.

¶Rūdeo dicendū. q̄ nihil phibet idem fm diuersas Rs rōnes esse delectabile z tristabile. tm̄ simplr dr tale ab eo qđ pertinet. ab eo vero qđ est minus denominat fm q̄d. Dicēdū est ergo q̄ pena inimici ꝯsiderata ab eo qui est in inferno hz quodāmodo rōnem delecta/bilis. z quodāmodo rōnem tristabilis. Rōnem q̄dē delectabilis habet in q̄ntuz impletur volūtas dānati de malo inimici sui. descendūt em̄ ad infernū dānati cū armis. id est cū affectionibꝫ prauis. vt dr. Ezech. xxiij. Sed ex alia parte hz rōnem tristabilis ꝓpter duo. Primo q̄dem in q̄ntum in pena inimici implet diuina iusticia quā odiūt z blasphemant damnati in inferno. fm illud Apoc. xvi. Estuauerūt homines estu magno z blasphemauerūt nomen dñi. ¶Secū do ꝓpter vermem ꝯscientie. Sic em̄ in eis praue af/fectiones remanēt q̄ z tm̄ de eis dolent ad punitionez nō ad purgatōez. fm illud Sap. v. Penitentiā agē tes z pre angustia spūs gemētes. vñ sicut penitētes in hac vita dolent z de dolore gaudēt. ita dānati in in ferno gaudēt de penis inimicoꝝ suorum. z tm̄ de ipso gaudio magis dolent. z pcipue si pstiterint eis dam nationis cām. Et p hoc pz rnsio ad obiecta

¶Articulus xxv.

i. Deinde q̄stū est de hoie q̄ntuz ad corporis sexū. vtrū scz si ꝓmus hō nō peccasset tot fuissent nati mares quot femine. z videt q̄ sic. In paradyso em̄ vbi fm Aug^m. fu/isset thorus immaculat⁹ z nuptie honorabiles nul lus ꝓtinuisset. sed oīes matrimonio vsi fuissent. vt impleret pceptū dñi ꝓmis hoibꝫ datum. Crescite z multiplicamini z replete terrā. vt habet Gen. ꝓ° Sz in statu innocentie nullus masculꝰ habuisset plures vxores. nec aliqua mulier plures viros. nec aliquis aut aliqua morte sensisset. g̃ sequit q̄ tot mares na/scerent quot femine

¶Sed ꝓtra est qđ dr Grego. liij. moza. sup illud Contra Nūc em̄ dormiens silebo. dicit. si parentū ꝓmū nulla putredo peccati corrūperet nequaq̄ ex se filios iehen ne generaret. sed hi qui nūc p redemptorem saluādi sunt soli ab eo electi nascerent. sed qui nūc saluandi sunt nō sunt equaliter mares z femine. Ergo neq̄ in statu innocentie equaliter mares z femine

¶Rūdeo dicendū. q̄ si adaz nō peccasset nec alicꝫ de Rs stirpe eius. satis ꝓbabiliter videt ꝯcedendū q̄ tot na scerent mares quot femine sicut nō ꝓbat.

¶Ad illud ꝯo qđ in ꝓtrariū obijcit pt dici. q̄ cuz Ad j. soli deo sit certus numerus electoꝝ incertū est vtrum inequales saluent mares z femine. vel equaliter tot mares quot femine. scz si supponit q̄ nō inequali nu mero mares saluētur z femine. pt dici q̄ cū dr. hi qui nūc p redemptorē saluādi sunt dc. pnomen nō facit ꝓsonalem demonstratōem. sed simplicē. sicut cum dr hec herba crescit in orto meo. vt intelligat nihil ali/ud significari q̄z q̄ soli saluādi ab eo nascerent. quia nullus nascendo ab eo traheret dānatōnis causam. Nō aūt pt dici q̄ idez hoies numero nascerent qui nūc nascūtur. Manifestū est em̄ q̄ nō pt esse idē hō numero si ab alio patre vel alia matre nascat. cū aūt multi sint qui ex pluribus vxoribus filios suscipi/unt. q̄ saluātur si in statu innocentie pluralitas vxo/rum nō fuisset. impossibile esset q̄ idem hoies nūero tūc nascerent qui nūc saluātur.

Deinde quesitū est de actibꝫ ꝯmunibꝫ oīi bus hoibꝫ. Et ꝓmo de ꝯscia. Secūdo de penitētia. Circa ꝓmū q̄sita sunt duo Primo vtrū ꝯscientia possit errare. Se/cūdo vtrū ꝯscientia erronea liget.

¶Articulus .xxvi.

j. Ad ꝓmū sic ꝓceditur. Videt q̄ ꝯscientia erra re nō possit. qz ad Ro. ij. dr glo. q̄ ꝯscientia est lex intellectus nostri q̄ est lex nature. sz lex naturalis errare nō pt. ergo nec ꝯscien/tia ¶P. Basilius dr q̄ ꝯscientia est naturale iudi catoriū. sed naturale iudicatoriū nō pt errare. vt pz in ꝓmis pncipijs indemonstrabilibꝫ. de q̄bꝫ hō natu raliter iudicat. ergo ꝯscia nō potest errare

Sed ꝓtra est qđ dñs dr Johā. xvi. discipulis lo Contra quens. venit hora vt oīis qui interfecerit vos arbi/tretur se obsequiū pstare deo. sed hoc nō est nisi ꝯsci entia errante. g̃ ꝯscientia pt errare.

¶Rūdeo dicendū. q̄ ꝯscia sicut ipsum nomen sonat Rs.

importat applicatōnem scientie vel notitie humane ad aliquē ppriū actū. Oīis aūt notitia quā hō habet pt ad suū actum applicare siue memoriam. put hō dr habere ꝯscientiā testificicantē q̄ fecerit aliquid vel nō fecerit. siue etiā sciam vniuersalē vel particularem. p quā hō potest cognoscere vtrū aliq̄d sit faciendum vel nō faciendū. ⁊ fm hoc ꝯscia dr vrgere vel impedire. Manifestū est aūt q̄ si accipiamus diuersas hois cognitōes in aliqua pt esse error. ⁊ in aliqua nō. In ꝑmis em̄ ꝑncipijs naturaliter cognitis. siue sint speculatiua siue sint opatiua. nullus pt errare. sicut in hoc. oīe totū est maius sua parte. vel nulli iniuriā esse faciendā In alijs aūt humanis cognitōibꝰ magis pticularibꝰ siue ptineāt ad ptez sensitiuā. siue ad rōnem inferiorē q̄ cōsiderat humana. siue ad rationem superiorem q̄ cōsiderat diuina. pt multiplr̄ error accidere Manifestū est aūt q̄ in applicatōe multaz cognitionū ad actū puenit error quecūq̄z cognitionū fuerit erronea. sicut pz q̄ falsitas accidit in cōclusione quecūq̄z ꝑmissaz fuerit falsa. Sic ergo licet in cognitōe ꝑmorz ꝑncipiorz iuris naturalis non sit error. tñ qr in alijs ꝑncipijs iuris humani vel diuini pt error accidere. ideo ꝯscia hois errare pt. sicut pz q̄ hereticus q̄ hz ꝯsciam nūq̄z iurandi hz ꝯscientiaz erroneā. ꝓpter hoc q̄ credit oīe iuramētū esse ꝯtra ꝓceptū dei. licet in hoc nō erret q̄ estimat nihil esse faciendū ꝯtra preceptū diuinū.

Ad.j. ¶Ad ꝑmū g̈ dm̄. q̄ ꝑncipia pticularia hñt virtutē ꝯcludendi ex ꝑmis ꝑncipijs vniuersalibꝰ. vnde ꝯclusio attribuit ꝑncipaliter ꝑmis ꝑncipijs sicut effectus cause ꝑme. ⁊ eadē rōne. qr virtus ꝯscie ꝑncipaliter dependet ex ꝑncipijs iuris naturalis. sicut ex primis ⁊ p se notis ꝑncipaliter ꝯscientia dr lex naturalis vel etiā naturale iudicatoriū. Un̄ pz solo ad scdm

¶Articulus xxvij.

j. AD scdm sic ꝓcedit. Videt q̄ ꝯscientia erronea nō liget ad pctm̄. vt em̄ Aug⁹. dr. xxij ꝯtra Faustū Oīe pctm̄ est ꝯtra legez eternā. q̄ est lex dei. sed q̄q̄z ꝯscia errans ꝓpter id q̄d nō est ꝯtra legē dei. sicut pz in hereticis qui ꝯscia erronea ꝓhibēte nolūt iurare nec comedere carnes aut bibere vinū. Nō g̈ ē eis pctm̄ si ꝯtra ꝯsciaz hz faciāt. ⁊ ita ꝯscia erronea nō obligat ad pctm̄.

2. ꝓ. ꝯscia erronea q̄q̄z dictat homini q̄ faciat id q̄d est ꝯtra legē dei. sicut heretico sua ꝯscia erronea dictat q̄ ꝑdicet ꝯtra fidem catholicam. sed faciendo cōtra legem dei pecc̄at mortaliter. si g̈ etiā faciendo ꝯtra ꝯscientiā erroneā peccaret mortaliter. sequeret̄ q̄ vtrobiq̄z esset pctm̄. siue ꝑdicaret ꝯtra legē dei siue nō. ⁊ ita esset ꝓplexus. q̄d videt̄ esse incōueniēs. qr sequeret̄ q̄ nō pateret ei via salutis. cū tñ oīibꝰ pateat ꝑ penitētiā in hac vita. nō g̈ ꝯscia erronea ligat.

Contra ¶Sed ꝯtra est q̄d ad Ro. xiiij. sup illud. oīe q̄d nō est ex fide pctm̄ est. dr glo. q̄ qui facit ꝯtra ꝯscientiam edificat ad ichennam

¶Rñdeo dm̄. q̄ cū actus recipiat spēm ab obiecto. nō recipit spēm ab eo fm materiā obiecti. sz fm rōnem obiecti. sicut visio lapidis nō recipit spēm a lapide sed a colorato. q̄d est ꝑ se obiectū visus. Ois aūt actus humanus habet rōnem pcī vel meriti in q̄ntum est volūtarius. obiectū aūt volūtatis fm ꝑmā rōnem est bonū apprehensum. ⁊ ideo actus humanus iudicat virtuosus vel vicios⁹ fm bonū apprehensum in q̄d ꝑ se volūtas fert. ⁊ nō fm materiale obiectū actus. sicut si aliq̄s credens occidere patrez occidat seruū. incurrit patricidij pctm̄. ⁊ ecōtrario si q̄s venator putās occidere seruū debita diligentia adhibita occidat casualiter patrē. inuenis est a patricidij crimine. Si ergo aliq̄d fm se nō est ꝯtra legem dei. vt leuare festucam de terra vel iurare apprehēdat errante ꝯscientia. vt ꝯtra legē dei existens. ⁊ sic voluntas in ipm̄ feraf. manifestū est q̄ volūtas fertur ꝑ se loquēdo ⁊ formaliter in id q̄d est ꝯtra legē dei. materialiter autem in id quod non est contra legē dei. immo forte in id q̄d est fm legē dei. et ideo manifestū ē q̄ est ibi ꝯtempt⁹ legis dei. ⁊ ideo necesse est q̄ sit ibi pctm̄. Et ideo dm̄ est q̄ oīis ꝯscientia siue recta siue erronea. siue ī ꝑ se malis siue ī indifferētibꝰ ē obligatoria ita q̄ qui ꝯtra ꝯsciam facit pecc̄at

¶Ad ꝑmū dd. q̄ licet hereticus qui iurat cōscia erronea ꝯtradicēte materialiter loquendo nō faciat ꝯtra legē dei. tñ formaliter loquēdo ꝯtra legem dei facit. vt ostensuz est. ¶Ad.ij dm̄. q̄ si alicui dictat ꝯscientia vt faciat illud q̄d est ꝯtra legē dei. si nō faciat pecc̄at. ⁊ similiter si faciat pecc̄at. qr ignorātia iuris nō excusat a pctō. nisi forte sit ignorātia inuincibilis sicut est in furiosis ⁊ amentibꝰ. q̄ie oīno excusat. nec tñ seq̄tur q̄ sit ꝓplex⁹ simplr̄. sed fm q̄d. potest em̄ erronea ꝯsciam deponere. ⁊ tūc faciens fm legē dei non pecc̄at. Nō est aūt inconueniēs q̄ aliquo posito aliq̄s hō sit ꝓplexus. sicut sacerdos qui tenet̄ cantare. si sit in pctō pecc̄at cātando ⁊ nō cantando. nec tñ est simpliciter ꝓplexus. qr pt penitentiaz agere ⁊ absq̄z pctō cantare. sicut etiā in syllogisticis vno quodā inconuenienti dato alia ꝯtingūt. vt dr ꝑmo physicoꝝ.

Ad j. Ad ij. Ad ij.

DEinde quesitū est de penitentia. Et circa hoc q̄sita sunt duo. Primo vtrū si aliq̄s sacerdos penitēti dicat q̄cq̄d boni feceriz sit tibi in remissionez pctoꝝ. sit satisfactio sacramentalis. Scdo vtrū ei qui ꝑmisit diuinum officiū dicere cū teneret̄ ad ipm̄ possit imponi alia penitentia ꝓ tali omissione. vel sit ei imponenduz q̄ iteret quod omisit Articulus xxviij

AD ꝑmū sic ꝓcedit. Videt̄ q̄ ꝑdicta satisfactio nō sit sacramentalis. Sacramentalis em̄ satisfactio ad aliquid ligat. sed ille cui ꝑdictus modus satisfactionis indicit̄ ad nihil ligat. ergo videt̄ q̄ nō sit sacralis satisfactio

Contra ¶Sed ꝓtra. illa videt ee sacramētalis satisfactio qua pfecta ad nihil aliud hō tenet. sed penitēs cui sic satisfactio iūgit a sacerdote nihil aliud tenet implere. cū nihil sit aliud sibi mādatū. ergo hmōi satisfactio est sacramentalis.

Rō. Rndeo dōz. q hic est quadruplici distinctōe vē dū. Primo em ꝯsiderandū est q peccatoz est debitoz alicui⁹ satisfactōis duplr. Uno mō ex iniūctōne sacerdotis. Alio mō ex pctō ꝓmisso. vñ si cōtingat q sacerdos minorē satisfactōez iponat penitēti q̄z sit illa ad quā obligat ex q̄titate sui pcti subtracto eo qđ remittit virtute clauiū z ꝓtritōis pcedentis. nihilominus penitēs ad aliq̄d vlterius obligat. qđ si i hac vita nō pficit in purgatorio exoluet. z ecōuerso. si sacerdos iponat maiorē penitētiā q̄z penitēs facere tenetur. pfata remissione. q̄ est facta p vim clauiū et cōtritione pcedēte. nihilominus penitens tenet facere qđ sibi iniūctū est si assit facultas. ¶Scdo ꝯsiderādum q o⁹ qđ q̄s facit ex iniūctōe sacerdotis duplr valet penitēti. vno mō ex natura opis. alio° ex vi clauium. Cū em satisfactio a sacerdote absoluente iniūcta sit ps pnie. manifestū est q in ea opat vis clauiū. ita q amplius valet ad expiandū pctm̄ q̄z si ꝓpꝛio arbitrio hō faceret idē op⁹. Tercio ꝯsiderādū est q satisfactio ad duo valet. valet em ad expiatōem culpe pteri te. valet etiā ad cautelā culpe future. sicut cū hō ieiunat p hoc plt ei remediū ꝓtra futuras ꝯcupiscētias carnis. Itē q̄rto ꝯsiderādū ē q sacerdos pt penitenti satisfactōem iniūgere vel ex ꝓpꝛio arbitrio. vel etiaz ex ꝯsilio alieno. Est g̈ dōm. q sicut sacerdos pt iniūgere satisfactōem penitēti ex arbitrio alieno. ita z ex arbitrio ipsius penitentis. sicut si dicat. facias hoc si potes. z si nō potes facias h̄. z sic videt cū sacerdos dt. q̄cq̄d boni feceris sit tibi in remissionē pctoz. vidētur aūt satis ꝯueniens q sacerdos non oneret penitentē graui pondere satisfactōis. qz sicut pu⁹ ignis a multis lignis suppositis de facili extinguit. ita possz ꝯtingere q paru⁹ affect⁹ ꝓtritōis in penitēte nup excitatus ꝓpter graue onus satisfactōnis extingueret pctōz totaliter desperāte. Un melius est q sacerdos penitēti indicet q̄ꝫta pnia esset sibi. p pccis iniūgēda. z iniūget sibi nihilominus aliq̄d qđ penitēs tolerabiliter ferat. ex cui⁹ impletōe assuefiat vt maiora impleat. q etiā sacerdos sibi iniūgere nō attentasset. z hec q̄ pter iniūctōem expssam facit accipiūt maiorē vim expiatōis culpe ꝓterite ex illa generali iniūctōe qua sacerdos dt. q̄cq̄d boni feceris sit tibi in remissionē peccatoz. Un laudabiliter ꝯsuevit hoc a multis sacerdotibus dici. licet nō habeant maiorem vim ad prebendum remedium cōtra culpam futuram. z q̄ztum ad hoc talis satisfactio est sacramentalis inq̄ztum virtute clauium est culpe cōmisse expiatiua. Et p hoc pz rnsio ad obiecta

¶Articulus xxix.

Ad scdm sic ꝓcedit. Uidet q ei q omisit dicere diuinū officiū sit iniūgēdū q̄ iterato dicat. q eīm tenet ad aliqđ debitū spūale implēdū nō pt liberari nisi idē debitū soluat. si g̈ aliqs tenebat ad hoc debitū vt scz diuinū officiū diceret. videt q nō posset absolui nisi h̄ debitū soluat. Sz ꝓtra est q pnie sunt arbitrarie. g̈ p pctō talis omissiōis q̄cūq̄z pena fm arbitriū sacerdotis pt iponi. Contra.

¶Rndo dōm. q in oi diuino officio est hoc cōe qđ ptinet ad laudē dei z ad suffragiū fideliū. sed distinguit vnū officiū ab alio fm diuersitatē tēporiz et locoz. Rōnabiliter em institutū est vt diuersimode deus laudet fm ꝯgruentiaz tēporiz z locoz. z ideo sicut in officijs diuinis exoludis obseruāda est congruitas loci. ita etiā ꝯgruitas tpis. q̄ qđē obseruari nō posset si oporteat iniūgere omittēti q horas dicere q̄s omisit. forte em in ꝯpletorio diceret. iaz lucis orto sydere. z in tpe paschali diceret officium dñice passionis. qđ essz absurdū. z iō nō videt ee iniūgendū ei q̄ omisit diuinū officiū q horas easdē repetat. sz aliqd ad dinā laudē ptinēs. puta dicat septē psalmos. vel vnū psalteriū. vel aliqd ap̄lus fm q̄titatez delicti. ¶Ad illud ꝯo qđ in ꝓtrariū obijcit dōz. q tpe debito officij ꝓtereūte iam est impotens ad soluēdum tpe debito. z ideo qz hoc nō pt facere. iniūgēda est ei alia penitentia. Ad j.

Deinde q̄stiū est de creatura pure corpali. Et circa hoc q̄sita sunt duo. Primo de arcu nubiū q̄ dr yris. vtrū sit signuz diluuij nō futuri. Scdo vtz possit demōstratiue ꝓbari q mūdus nō sit eternus

¶Articulus .xxx.

Ad ꝓmū sic ꝓcedit. Uidet q arcus nubiuz nō sit signū diluuij nō futuri. Illud enim qđ fit ex necessitate nature nō videt esse institutū ad aliqđ ꝑcandū. arcus nubiū. pueniet ex necessitate ꝓpter oppositōem solis ad nubē roridā. g̈ nō videt esse ꝑcatiuū diluuij nō futuri. H. z hmōi apparitōes aeris. sicut yris z halo. i. circul⁹ cōtinens solē z lunā z alia hmōi caussant ꝑcipue ex vaporib⁹ humidis in aere existentibus. ex qbus sequūt pluuie q̄ diluuiū faciūt. g̈ apparitio iridis magis est signū diluuij futuri q̄z diluuij nō futuri. ¶H. si est signū diluuij nūq̄z futuri. aut ē signū diluuij nūq̄z futuri. aut est signū diluuij nō futuri vsq̄z ad aliqđ tēpus. Si aūt est signū diluuij nūq̄z futuri nō oportuisset q apparuisset nisi semel. si aūt diluuij nō futuri vsq̄z ad aliqđ tēpus opteret tps esse determinatū. qđ qđē determinari nō pt nec autoritate scripture. nec rōne humana. ergo frustra hmōi signū datur. 3

¶Sed ꝓtra est qđ dr gen. viij. Arcū meū ponā in nubibus. z erit signū federis inter me z inter terram. z postea subdit. z nō erūt vltra aque diluuij ad delendum vniuersam carnem. Contra

R° Rñdeo dñm. q in his q in veteri testamēto dicūt ꝓmo q̄dē obseruāda ē veritas lr̄alis. Sz qz vetus testamētū ē figura noui plerūq; in veteri testamēto sic aliq̄ ꝓponūt vt ipe modus loquendi aliq̄d figurari designet. Dñm ē g q qz cause rez multis sz latentes effec⁹ aūt sunt manifestiores ꝓponunt effectus in designatione causaz. Est āt cōsiderādū. q pluuiaz cā efficiens q̄dē est sol. materialis vo vapor humidus eleuatus ex terra z aqs p virtutē solis. hec āt duo in triplici dispōne se pnt habere. Quīq; em calor solis omnino supuincit vapores z exiccat eos. z tūc pluuie sequi non pnt. vñ in egypto z in terris multū calidis nō sunt pluuie. In estate etiā ꝓpter ꝓpinq̄tatē solis sunt pluuie rariores. in hyeme vo frequētiores. Quīq; vo ecōtrario virtus solis ad hz vsq; valet q vapores multiplicat. sed tñ nō pt eos dessiccare. z tunc superabundāt pluuie. z est ratio diluuij aquaz. Quīq; vo medio mō se hz. vt. s. virtus solis nō solū opetur ad elevationē vapoz. sz etiā hz victoriā sup eos. vt nō tātum multiplicent q diluuiū ducere possint. neq; etiam vapores oīno dessiccent. z pluuia non sequat. z ex hac media dispōne vel cōparatione solis ad vapores causat iris. q nō apparet vaporibo oīno dessiccatis neq; etiā eis oīno in aere supabūdātibo. z iō iris ē signū diluuij nō futuri inq̄stū ꝓcedit ex tali cā q repugnat diluuio. Iō āt scriptura tali mō loquendi vtit qz p iridē fcat xps. p quē ptegimur a spūali diluuio

Ad i. Ad ꝓmū ergo dñm. q iris ꝓcedit naturalr ex talibus causis q repugnāt diluuio. z iō ꝓuenīter iris dicitur ee signū diluuij nō futuri. ¶ Ad. ij. dñm. q iris

Ad 2 pt significare pluuias. sz nō supabundantes vsq; ad

Ad 3 hoc q faciāt diluuiū. ¶ Ad. iij. dñm. q iris semel apparēs significat q tādiu nō erit diluuiū q̄diu sol. z vapores in eadē dispōne consistūt. z ideo nō est sufficiēs q frequenter apparet

¶ Articulus. xxxi.

AD secūdū sic ꝓcedit. Videt q demōstratiue pbari possit mūdū nō esse eternū. Si

i. em mūd⁹ eet eter⁹ nō posset ꝓputari numerus ānoz ab initio mūdi. Hic aūt numerus assignabit paschali cereo. sic g nō posset paschalis

2 cereus in ecclesia bñdici ¶ Ꝑ. Ꝑ pacte ꝓputant fm excrescētia annoz lunariū sup ānos solares. sed talis excrescētia ꝓputari nō posset si mūdus esset eternus. g mūdus nō ē eter⁹. g demōstrari pt q mūdus nō sit

Cōtra eternus. ¶ Sz cōtra. Id qđ ē fidei demōstrari nō pt quia fides ē nō apparētiū. vt dr ad Heb. xi. sed mūdū ex quodā ꝓncipio tpis esse creatū est fidei articulus. Unde z ꝓphetice a Moyse dictū est. In principio creauit deus celū z terram. vt Grego. dr in ꝓma omel. Ezech. ergo mūdum nō esse eternū non potest demonstratiue probari

R° Rñdeo dñm. q ea q simplici volūtati diuine subsistūt demōstratiue pbari nō pnt. qz vt dr ꝑ. ad Cor. ij Que sunt dei nemo nouit nisi spūs dei. Creatio autē mūdi nō dependet ex alia cā nisi ex sola dei voluntate. vñ ea q ad ꝓncipiū mūdi ptinēt demōstratiue pbari nō pnt. sz sola fide tenēt ꝓphetice p spūm sctm reuelata. sicut apl's post ꝓmissa ꝺba subūgit. Nobis āt reuelauit deus p spm sctm. Est āt valde cauēdū ne ad ea q fidei sunt aliqs demōstratōes adducere ꝓsumat ꝓpter duo. Primo q̄dē. qz in hm dr rogat excellētie sue cui⁹ veritas oēm rōem hūanā excedit. fm illd Eccle. iij. Plurima supra sensum hoīs ostensa sunt tibi. q aūt demōstratiue pbari pnt rōni humane subdūt Secūdo qz cū plerūq; tales rōnes frīuole sint. dāt occasionē irrisionis infidelibo dū putāt q ꝓpt rōes hmōi his q sz fidei assentiam⁹. z hm expsse apparet in rōnibo hm inductis q dersibiles sz z nullius momēti Qđ em Ad. i. p⁹ inducit de cereo paschali nō hz robur nisi autoritatis. pbare āt p autoritatē nō ē demōstratiue pbare. sed fidē vl opinionē facere. z tm multo eēt validior autoritas sacre scripture q̄m bñdictio paschal' cerei ꝓserti cū sine assignatiōe ānoz mūdi cereus paschal' bñdici possit. Nō em ē de necitate paschalis cerei talis assignatio Un in multis terris nō ē ꝺsuetū q aliq̄d cereo asscribatur. Qđ etiā sēdo opponit dersibile ē. nō em ex- Ad 2 crescētie ānoz lunariū ad solares ꝓputant ab initio mūdi. sz ab aliq̄ determinata radice. puta ab aliqua oppositione solis z lune. vel ab aliqua ꝓiunctione. vl ab aliquo hmōi. sicut est in omnibo aliis computationibo astronomicis

¶ Incipit Quodlibet quartum

¶ Articulus primus.

Uesitur ē de rebo diuinis z hūanis. Circa res diuinas q̄stū est ꝓmo de essentialibo. Sēdo de psonalibo. Circa essentialia q̄stū ē Primo de scia dei. Secūdo de eius potētia. Circa sciāz quesitū est vtz in deo sint plures ydee. Et videtur q i. sic. Dicit em Aug. li. lxxxiij. q. q deus singula propris rationibo creauit. z alia ratione hominem. z alia ratione equū. Sed rationes rez in mente diuina dicūtur ydee. vt pz p Aug⁹. ibidem. ergo sunt plures ydee. ¶ Ꝑ. fm hoc sunt aliqua distincta q deus earū distinctionē cognoscit. Cognoscit aūt eaz distinctō- 2 nem in seipso. ergo distinctaz rez sunt in deo plures et distincte ydee. ¶ Sed contra. Oīne nomen qđ in diuinis dr aut est essentiale vt deus. aut personale vt 3 pater. aut notionale vt generās. sed hoc nomē ydea neq; est personale neq; notionale. quia nō cōuenit tribus personis. ergo est nomē essentiale. sed nullū essentiale multiplicatur in diuinis. ergo non possum⁹ dicere q in deo sunt plures ydee

R⁹ Rñdeo dñm. q duplex ē pluralitas. Una q̄dem est pluralitas rez. z fm h̄ nō sunt plures ydee in deo Noīat em̄ ydea formā exēplarē. Est āt vna res q̄ est oīm exemplar. s. diuina eētia. quā oīa imitant inq̄z tū sunt z bona sunt. Alia vero pluralitas ē fm intel/ligētie rōem. Et fm h̄ sunt plures ydee. licet em̄ oēs res inq̄tū sunt diuinā essentiā imitētur. nō tñ vno z eodē mō oīnia imitant ipam. sed diuersimode z fm diuersos gradus. Sic g̃ diuina eētia fm q ē imitabilis h̄ mō ab hac creatura est ppria rō. z ydea hmōi creature. z sīr de aliis. vñ fm h̄ sunt plures ydee fm q intelligit diuina essentia fm diuersos respect⁹ q̄s res habēt ad ipam eā diuersimode imitātes. hmōi āt respectus nō solū intelligunt ab intellectu creato. sed etiā ab intellectu increato ipsius dei. Scit em̄ deus z ab eterno sciuit q diuerse creature diuersimode eēnt eius essentiā imitature. z fm hoc ab eterno fuerūt in mēte diuina plures ydee. sicut rōnes ppriē rez intellecte in deo. Hoc em̄ significat nomen ydee. vt sit. s. q̄ dā forma intellecta ab agēte. ad cui⁹ silitudinē exterius opus pducere intendit. sicut edificator in mente sua preconcipit formā domus que est quasi ydea domus in materia fiende

Ad i. Ad ꝑmū g̃ dñm. q Aug. intelligit esse aliā z aliā
Ad 2 rationē fm diuersitatē respectuū. vt dictū ē. ¶Ad. ij. dñm. q cū dr fm h̄ res sunt distincte put deus earuz distinctionē cognoscit. hec locutio ē duplex. q enim dr scdm q deus cognoscit pt referri ad cognitionem diuinā ex pte cogniti vel ex pte cognoscētis. si ex pte cogniti sic vera ē locutio. ē em̄ sensus q h̄ mō res sūt distincte. sicut deus cognoscit eas esse distinctas. Si vero referat ad cognitionē ex pte cognoscētis sic locutio falsa ē. erit em̄ sensus q res cognite illū modū distinctionis habēt in intellectu diuino quē habēt in seipsis. qđ falsū ē. qz in seipis res sunt diuise eētialiter. nō āt in intellectu diuino. sicut etiā res in seipis sunt materialr. in intellectu āt diuino imaterialr. z in
Ad 3 hoc vltimo sensu ꝓcedebat obiectio. ¶Ad. iij. dñm. q rō illa ꝓcedit de pluralitate reali. talis em̄ pluralitas in noib⁹ essentialib⁹ nō inuenit. sz solum pluralitas que est fm intelligentie rationem

Deinde q̄situ est de ptinētib⁹ ad potentiaz dei. Et ꝑmo vtz in deo sit ⁊tus Secūdo de q̄dā effectu diuine ⁊tutis vtz. s. aque sint sup celos. Tercio ad q̄d virtus diuina se extēdere posset.

¶Articulus secūdus.

Ad ꝑmū sic ꝓcedit. Videt q in deo nō sit
i. virtus. qz vt ph̄s dr in ꝑ. de celo. Virtus est vltimū potētie. sz diuina potētia nō h̄z vltimū cū sit infinita. g̃ in deo nō ē virtus
Cōtra ¶Sz ctra. Oīne immediatū opationis ꝓncipiū ⁊tus est. Opatio em̄ oīs a ⁊tute aliq̄ ꝓcedit. sz in deo ē aliquod immediatum opationis principium. quia deus immediate aliqua opatur. ergo in deo est virtus.

Rñdeo dñm. q ⁊tus q̄liter cūq accipiat̄ semꝑ po- R⁹
tētie ꝓplemētū. Et inde ē q ⁊tus vnīuscuiusq rei est q̄ bonū facit habētē. z opus ei⁹ bonum reddit. vt dr in ij. etħ. tūc em̄ oīndif potētia ē ꝓpleta q̄n z agēs ē pfectū z actio pfecta. Cū g̃ potentia dei sit maxime ēpleta potissime in deo ⁊tus inuenit. vñ dr Sapi. xij Virtutē oīndis tu q̄ nō crederis in virtute ꝓsumat⁹. et in ps. Magnus dñs z magna virtus eius.

Ad ꝑmū g̃ dñm. q q̄nq⁹ ⁊tutes notificant nō p Ad. i.
aliqđ qđ de ⁊tute eētialr pdicet. sz p id adqđ ⁊t⁹ or dinat. Ab eo em̄ spēm h̄z sicut Aug. dr. q fides ē credere qđ nō vides. Credere em̄ nō ē ipa fides. sz actus ad quē fides ordinat. Et h̄ mō ph̄s definit ⁊tutē cū dr q ⁊tus ē vltimū potētie. qz. s. ⁊tus rei attendit in ordine ad h̄ in qđ vltimo pt. sicut ⁊tus eius q̄ pt ferre centū libras. vt ipe ibidē dr. nō ꝓsistit in h̄ vt ferat decē. sz in hoc q ferat illud vltimū in qđ vltimo pt. s. centū. Sic ergo virtus cuiuslibet rei non attendit in vno eoz q̄ pt. sz respectu totius qđ pt. Virtus g̃ diuina nō pt attēdi fm aliqđ vnū opus ipsius. qz nullus opus eius ē qđ adequat eius ⁊tutez vt deus āplius facere nō possit. sz ⁊tus eius attendit fm totū in qđ pt hoc āt ē infinitū. qz. s. deus infinita facere pt. vñ z ⁊tus dei est infinita. z h̄ ē vltimū ei infinita posse. sicut virtuti finite est vltimū aliqua determinata posse.

¶Articulus. iij.

Ad secūdū sic ꝓcedit. Videt q aque habē- Cōtra
tes verā spēm aq̄ elemētaris sup celos erī i. stāt. Nō em̄ dr minor mūdus ppter silitudinē quā h̄z cū mūdo maiori. sed videmus q in corpe hūano supponit cerebz qđ h̄z naturā aq̄ cordi qđ h̄z pprietatē ignis inq̄tū est fons naturalis caloris. g̃ etiā in mundo maiori aq̄ supponit alis elemētis. Et hec rō videt Aug. i. xi. de ci. dei. vbi dr de q̄busdā q pōderib⁹ elemētoz mouēt z iō nō putāt aq̄z fluidā grauēq̄z naturā in supioribus mūdi locis potuisse ꝓstituti. q fm rōnes suas si ipi hoiem facere potuissent. nō ei pituitā qđ grece flegma dr z tam q̄z in elemētis corpis nostri aq̄z vicē obtinet in capite ponerēt. ¶Sz ꝯ. Partes mūdi sunt optime z ordinatissime dispōsite fm suā naturā. sz h̄ qđ h̄z spēm aq̄ naturalr ē pōderosuz. z ita naturalr subsidet corporibus leuib⁹ aeri z igni. Nō g̃ aliqđ h̄ns verā spēm

Rñdeo dñm. q in sacra (aq̄ supra celos exīstit. R⁹
scriptura q̄ mētiri nō pt exp̄sse dr aquas esse supra celum. Dicit em̄ Beñ. p. Q⁹ diuisit aquas que sunt sb firmamēto ab aq̄s q̄ sunt supra firmamētum. Et in ps. dr. Aque que sup celos sunt laudent nomen dñi Et iō sicut Aug⁹. dr in. ij. sup Beñ. ad lr̄am. Quoq̄modo vel qualescūq aque ibi sint esse ibi eas mīnime dubitem⁹ Maior q̄ppe ē scripture huius autoritas q̄z oīs humani gnis capacitas. Sz sicut Aug. ꝑmo eiusdē lib⁹. dr. Turpe est nimis z pniciosum atq

maxime cauēdū vt xp̄ianū de his reb⁹. s. naturalib⁹ q̄ si fm christianas litteras loquentē ita delirare q̄libet infidelis audiat. vt quēadmodū dr toto celo errare conspiciēs risum tenere vix possit. z nō tā molestum est q̄ erās hō deridet. sz q̄ autores nostri ab eis qui foris sunt talia sensisse credunt. z cū magno cor exitio de quor salute satagim⁹ tanq̄ indocti reprehendūt atq̄ respuūtur. z ī sicut ipse subiungit multiplices expositōes ipse posuit in verbis genesis. vt si accipiatur vna expositio q̄ alteri expositōi nō p̄iudicetur que forte melior ē. Sic g̃ q̄ dicit de aq̄s supra celos existentib⁹ multiplr intelligi pt. Uno mō vt per firmamētū vel p celos nō intelligam⁹ firmamētū vel celum in quo sunt sydera. sed hūc aerē in quo aues volare dicūtur. supra quē aerē aque vaporabiliter eleuā tur z exinde pluie generātur. Et de hac expositione dicit Aug⁹. in. ij. sup Gene. ad litterā. Hanc cōsideratiōnē dignissimā iudico. Qđ em̄ dr neq̄ cōtra fidez est z p̄mptu posito documēto credi potest. Si autez p firmamētū vl̄ celos intelligat firmamētū vbi sunt sydera posita. sic sciendū est de hr firmamēto diuersas opiniones fuisse. Quidā em̄ posuerūt firmamētum illud ex q̄ttuor elemētis ꝯpositū q̄ videt esse positio Empedoclis. z fm hr nihil phibet dicere supra hr celū sydereū ee aq̄s elemētares tāq̄ simpliciores z supereas etiā ignē q̄ vocet celū empireū. Alior ät positio est q̄ celū vel sit ignee nature. sicut posuit Plato. vel nō sit de natura q̄ttuor elemētor. sz hūs altior ē natura. sicut posuit Aresto. Utraq̄ istor suppositio inconueniēs videt supra firmamētū illud aquā elemētarez materialr ee dispositā. Nūc em̄ sicut Aug. dr in. ij. super Gen. Quēadmodū deus instituerit naturas rerū nos ꝯuenit q̄rere nūq̄d in eis vel ex eis miraculū potētie sue velit opari. sz tn aliq̄les aq̄s supra hm̄oi firmamētū ponere possum⁹. vno mō vt p aq̄s intelligimus totā materiā corpalē. sicut accipit in p̄ncipio Gen. fm exp̄em Augustini. Et ideo fm hūc intellectum. aquas esse super celos sydereos nihil est aliud dicere q̄z aliq̄d de materia corpali sup hos celos existere. z hr etiā a dictis phor moderno nō discordat q̄ ponūt supra octauā sphērā in q̄ sunt stelle aliam sphērā in q̄ nulla ē stella. z hāc exp̄es ponit Augusti. sup Gen. contra manicheos. Alio mō pt dici q̄ sicut celū empireū dr igneū. nō q̄ habeat spēm ignis sz ꝓpter splēdorē. ita etiā aq̄ sup celos dicūt nō quia habeāt spēm aq̄. sz q̄r hūt dyaphanēitatē ad modum aque. vt sit supmū celū fm q̄ empireū dr sit totum splēdidū. fm aūt q̄ aqua dr sit totū dyaphanū. Tertiū ät celū qđ dr sydereū sit partim lucidū parti dyaphanū. sic g̃ fm q̄cūq̄ opinionē pt veritas sacre scripture saluari diuersimode. Unde nō est coartādus
Ad j sensus sacre scripture ad aliquid hor.

Ad p̄mū g̃ dām. q̄ hō assimilat maiori mūdo q̄tuz ad aliq̄d in q̄tū. s. ꝓstat ex corpali z spūali natura. sicut z totū vniuersuz. nō tn q̄tū ad oia assimilatur vniuerso. Ordo em̄ partiū in hoie nō est fm q̄ exigit earū natura. sz put exigit rō finis. Ponit em̄ cor in medio. vt ex eo diffundant opationes vite de facili p totū corpus. Cerebr ät ponit in supmo vt opationes aiales q̄ ibi q̄dāmodo pficiunt nō impediant p diuersas corpis trāsmutationes. sicut etiā ordo cognitionis humane non est fm ordinē naturalē ꝯgnoscibiliū. sz q̄ ad nos. Aug. ät nō inducit hr asserendo. sz obuiādo his q̄ scripturā praue interpretantur

Deinde ꝯsiderādū ē de his ad que diuina potētia se extēdere potest. Et circa hr q̄rūtur duo Primo vtr deus possit aliquid in nihilū redigere. Secūdo si aliquid esset in nihilum redactuz vtr deus possit illud reparare idem numero ¶ Articulus .iiij.

Ad p̄mū sic p̄cedebat. Videt q̄ deus possit aliquid in nihilū redigere. Eḡlis em̄ ē distantia nō entis ad ens. z entis ad non ens. sed deus pt ex nihilo aliq̄d facere. g̃ de⁹ pt ex aliquo facere nihil. ¶ Sz ꝯtra. Deus nō pt esse cā defectiua. sz cā q̄ facit tedere in nō esse ē cā defectiua. g̃ deus nō pt redigere aliq̄d in nihilum. Cōtra

Rndeo dām. q̄ de potētia dei dupl̄r loquī possu⁹. Uno mō absolute ꝯsiderādo eius potentiam Alio mō ꝯsiderando ip̄am in ordine ad sapiētiā vel p̄sentiā suā. Loquēdo g̃ absolute de dei potētia. sic deus potest vniuersam creaturā redigere in nihilum Cuius rō est. q̄r creatura nō solum p̄ducit in ee dno agēte. sz etiā p actionē dei ꝯseruat in esse fm illud ad Heb. i. Portās oīa verbo virtutis sue. Un̄ Aug. dr. iiij. sup Gen. ad litterā. Q̄s virtus dei si aliq̄n ab eis q̄ creata sunt regēdis cessaret. sil̄ z illoruz cessaret spēs oīsq̄ natura ꝯcideret. Sicut ät deus ꝓpria voluntate agit z nō ex necessitate nature ad rez p̄ductionem. ita ecīā ad eaz ꝯseruationez. z ī pt subtrahere suā actionē a reb⁹ ꝯseruādis. z hoc ipso oīa in nihilū decīderent. Si vero loḡmur de potentia dei in ordine ad eius sapientiā z p̄sentiā sic nō potest fieri q̄ res in nihilū redigant. q̄r nō habet hoc diuina sapiētia. Creauit em̄ deus vt essent omnia. vt dicit Sap. primo. non vt in nihilum cederent. Rs⁹

Primū g̃ ꝯcedimus. fm q̄ procedit de potentia absoluta. ¶ Ad. ij. dām. q̄ cā defect⁹ alicui⁹ pt esse aliq̄d dupl̄r. Uno mō ex ꝓpria intētione. sicē cū aliq̄s subtrahēdo lumē causat tenebras. z hr mō nō opz q̄ sit cā defectiua illud qđ causat defectū. sic ät deus pt ee alicuius defectus cā vel excecatōnis vel obduratōis. etiā ānihilationis si vellet. Alio mō aliq̄d pt ee cā defectus p̄ter intētionē. z sic semp oz q̄ cā defectus sit defectiua. q̄r ex defectu agētis ꝓtingit q̄ nō inducat p̄fectionem in suo effectu. z sic deus nullo modo potest esse causa defectus vel tendēdi in non esse Ad .i. Ad .2.

¶ Articulus .v.

AD secūdū sic ꝓcedit. Uidetur q̄ deus non
i. possit id qđ in nihilū redactum est idez nu
mero repare. Dicit em̄ ph̄s in scđo de gene
ratione. q̄ ea q̄z substātia corrūpit nō reite
rātur eadē numero. ſz eoz q̄ in nihilū redigūtur sub
stātia corrūpit. g̃ eadem numero iterari non possunt
2 ¶ Sz ꝓtra ē qđ Aug. dt. iij. de ci. dei. Si caro huma
na oīm̄ ꝑyisset modis. nec vlla ei⁹ materies in vi
lis latebris remāsisset. vnde si vellet eā repararet oīm̄
potēs. ſz si nulla materia remanēte de corrupta quod
corrūpit in nihilū redigit. g̃ deus id qđ in nihilū est
3 redactū ꝑt idē nūero repare. ¶ ꝑ. Differētia ē causa
numeri. sicut Dam̄. dt. sed nihilū nō facit aliquā dif
ferētiā. q̄z nō entis nō sunt species neq̄z dr̄ie fm̄ phi
losophū. g̃ id qđ repatur a deo ꝑt ee vnū t idē nume
ro q̄uis in nihilū fuerit redactum.

R° Rndeo dđm. q̄ in his q̄ in nihilū redigi p̄nt ē q̄/
dā differētia attēdēda. q̄dā em̄ sunt q̄z vnitas in sui
rone hz durationis ꝯtinuitatē. sicut pz in motu t tē
pore. t iō interruptio taliū indirecte ꝯtrariat vnitati
eoz fm̄ numez. Ea vero q̄ ꝯtradictōnem implicant
nō ꝯtinētur sub nūero de possibiliū. q̄z deficiūt a ra
tione entis. t iō si hm̄oi in nihilū rediganť de⁹ ea nō
potest eadē numero repare. Hoc em̄ esset facere ꝯtra/
dictoria simul esse vera. puta si motus interruptus
esset vnus. Alia vero sunt quoz vnitas nō hz in sui
ratione ꝯtinuitatē durationis. sicut vnitas rez pma
nētiū. nisi p accidens inq̄ntū eoz esse subiectū est mo
tui. Sic em̄ t mensurat hm̄oi tpe t eoz esse vnum t
continuū fm̄ virtutē t cōtinuitatē tp̄is. t q̄z natura
le agens nō ꝑt ista ꝓducere sine motu. inde ē q̄ natu
rale agens nō ꝑt hm̄oi reparare eadē numero si in ni/
hilū redacta fuerint vel si fuerint fm̄ substātiam cor
rupta. sed deus ꝑt repare hm̄oi sine motu. q̄z in eius
potestate ē q̄ ꝓducat effectus sine causis medijs. t iō
Ad. j. 2 potest ea eadē nūero repare etiā si in nihilum elapsa
Ad 3 fuerint. Ad pz rsp̄sio ad ꝑmū t secūdū. ¶ Ad. iij.
dđm. q̄ nihilū nō ē differētia alicuⁱ entis. si p hoc q̄
aliq̄d reducat in nihilū interrūpat ꝯtinuatio essendi
q̄ ptinet ad vnitatē mot⁹ t eoz q̄ sequūť ad motū

DEinde quesitū est de ꝑsonalibꝫ q̄ ptinēt ad
ꝑsonā filij. Primo q̄ntū ad naturaz diui
nā. Scđo q̄ntū ad naturā assumptam

Circa ꝑmū q̄stra sunt duo Prio vtrū
pater eodē verbo dicat se t creaturā Secūdo vtrū
filius sua filiatione distinguat a spiritusancto

¶ Articulus. vi.

AD ꝑmū sic ꝓcedit. Uidet q̄ pater non eo/
dem ꝟbo dicat se t creaturā. Dicere em̄ se so
i. li patri ꝯuenit. vt Aug. dt. vij. de tri. Sed
dicere creaturā cōuenit toti trinitati. ea em̄
q̄ importāt respectū ad creaturā toti trinitati ꝯueni/
unt. vt pz ꝑ Dyoni. ij. ca. de di. no. g̃ pater nō eodem
2 verbo dt se t creaturā. ¶ ꝑ. Creatura ꝓcedit a deo per
modū voluntatis. Filius aūt q̄ est ꝟbū q̄ pater dicit
seipsum ꝓcedit a deo ꝑ modū nature. q̄z vt Hyl. dicit
in li. de synodis. Oīm̄ creaturis subam voluntas
dei attulit. Filio aūt natura dedit natiuitas. g̃ nō ē idez
verbū q̄ pater dt seipsum. t quo dicit creaturam.

¶ Sz ꝓtra ē qđ Aug. dt. ij. sup Gene. ad lram. Qđ Cōtra
dixit t facta sunt. i. verbū genuit in quo erat vt fieret
creatura. sed ꝟbū genuit dicens seipm̄. g̃ idem ē ver/
bū quo dt seipsum. t quo dicit creaturam

Rndeo dđm. q̄ sicut Aug. dt. xv. de trini. Uerbū R°
dei repr̄sentat aliq̄liter ꝑ verbum nostri intellectus
quod nihil ē aliud q̄z quedā acceptio actualis nostre
noticie. cū em̄ id qđ scimus actu considerando con/
cipimus. hoc verbū nostri intellectus est. Et hoc est
quod verbo exteriori significam⁹. sed quia nos non
totum id qđ habitu scimus actu mēte cōcipimus. ſz
de vno intelligibili mouemur ad aliud. inde est q̄ in
nobis nō est vnū solum verbū mentale. sed multa q̄
rum nullū adequat nostrā scientiaz. sed deus quicq̄d
scit actu intelligit. Et ideo in mente eius nō succedit
verbum verbo. t sicut eadē sciētia scit se t oīm̄a alia.
ita etiā eodem verbo exprimit seipsum t omnia alia.
nec esset eius verbū pfectum. vt Aug. in eodez libro
dicit. si aliquid min⁹ esset in eius verbo q̄z in ei⁹ scien
tia. vnde quicq̄d pater scit totū vnico suo verbo dt.
et sic necesse est q̄ idem verbum sit quo dt seipsum. t
quo dicit creaturam

Ad ꝑmū g̃ dđm. q̄ dicere si ꝓprie sumať ē ꝓduce/ Ad 1
re ꝟbū qđ soli patri ꝯuenit. t iō si dicere in diuinis
ꝓprie sumať solus pater dt. q̄z solus ipe gnat ꝟbum
Hoc em̄ ꝟbo exprimit q̄cq̄d tota trinitas scit. q̄z triuz
ꝑsonaz ē vna scia. t ex hac rone ꝟbū importat respectū
ad creaturā inq̄ntū ē expressio quedā scientie quā pa/
ter cōiter hz cum alijs ꝑsonis de creatura. ¶ Ad secū Ad 2
dū dđm. q̄ aliud est verbū t id quod dicitur verbo.
hoc em̄ verbo quod est lapis significat res q̄ non est
verbū sed corpus. vnde nihil phibet creaturam ꝓce
dere a deo ꝑ modum voluntatis. Uerbū autem quo
dicitur creatura per modum nature.

¶ Articulus. vij

AD scđm sic ꝓcedit. Uidet q̄ filius distin
guat filiatione a spūsancto. Eodē em̄ mo
i. do aliquis ꝯstituit t ab alio distinguit. ſz
ꝑsona filij cōstituit filiatione q̄ ē ꝓprietas
personalis. id ē cōstituens personam filij. ergo filiatō
ne distinguitur a spiritusancto. ¶ Sed ꝓtra ē quod Cōtra
Boetius dt in li. de tri. q̄ sola relatō in diuinis mul
tiplicat trinitatē. Et Ansel. dt in li. de ꝓcessione spūs
sancti. q̄ ibi solū distinguūtur ꝑsone diuine. vbi oc/
currit relationis oppositio. sed filius nō opponitur
relatiue spiritui sancto filiatōne. sed solū patri. g̃ filiⁱ
nō distinguit filiatōe a spūsancto. ſz solū a patre.

Rndeo dđm. q̄ hoc modo se hnt ꝓprietates ꝑso R°
nales in diuinis ad distinguendū personas sicut se

habēt in rebꝫ naturalibꝫ formę ſubales ad diſtinguē das ſpēs rer. ſic tñ q̄ a creaturis exēpla ad dm̄ aſſum pta nō oīno ſilia ſñt. In rebꝫ āt naturalibꝫ diſtinguit aliq̄d p formā ſuā ab alio dupl̄r. Uno mō ſm dire/ctā oppōnem formę ad formā. ⁊ hꝰ mō diſtinguitur vnaq̄q res naturalis ab oībꝫ ſpēbꝫ ſui gn̄is q̄ habēt formas oppoſitas ſm q̄ gen⁹ diuidit oppoſitis dif/ferētijs. ſicut ſaphirus diſtinguit ſua forma ab oībꝫ aljs ſpēbꝫ lapidū. Alio mō diſtinguit res naturalis p ſuā formā ſm habere ⁊ nō habere. ⁊ hꝰ mō q̄ꝫ ali quā formā naturalē diſtinguit ab oībꝫ nō habentibꝫ formā illā ſicut ſaphir⁹ p ſuā formā naturalē diſtin/guit nō ſolū ab aljs gn̄ibꝫ lapidū. ſꝫ a ſpēbꝫ aīaliuꝫ et plātarꝫ. Sic g̃ dom. q̄ fili⁹ ina filiatōe diſtinguit q̄ dē a patre ſm oppōem relatinā filiatōnis ad pater/nitatē. ſꝫ a ſpūſcto diſtinguit filiatōe p hꝰ q̄ ſpūſſan/ctus nō hꝫ filiationē quā filius hꝫ. Et p hꝰ pꝫ reſpon Solō ſio ad obiecta

¶Articulus. viij

Deinde queſitū eſt de filio q̄ꝫtū ad naturaꝫ aſſumptā. Et circa hꝰ q̄ſitū eſt. vtꝫ ſit vnū numero corpus xp̄i affixū cruci. ⁊ iacens in ſepulchro. Et videt q̄ nō. q̄ ſ. q̄cūq̄ꝫ dif/ferūt ſpecie differūt nūero. ſꝫ corpus xp̄i appēſuꝫ in cruce ⁊ iacens in ſepulchro differt ſpecie eo mō quo mortuū ⁊ viuū differūt ſpecie. ergo nō eſt vnū ⁊ idez Cōtra numero. ¶Sed cōtra. Quecūq̄ꝫ ſunt vnū ⁊ idē ſup poſito vel hypoſtaſi ſunt vnū ⁊ idē numero. ſed corp⁹ xp̄i iacens in ſepulchro ⁊ appenſuꝫ cruci eſt vnum et idem ſuppoſito vel hypoſtaſi. q̄ hypoſtaſis verbi dei nunq̄ ſeparata eſt ab eius corpe. g̃ corpus xp̄i ē vnū et idē nūero appēſuꝫ cruci ⁊ iacens in ſepulchro

Rñ° ¶Rñdeo dicendū. q̄ circa hoc cauende ſunt due damnate hereſes. quaꝝ vna eſt arianoꝝ. qui cum po/nerent xp̄m aīam nō habuiſſe. ſed verbū fuiſſe corpo/ri loco aīe p conſequēs poſuerūt q̄ verbū ſeparatum ē in morte a corpe. ſicut manifeſte pꝫ in quodā ſermo/ne arianoꝝ. contra quē Aug. diſputat. Alia vero eſt hereſis galanicaꝝ que fuit in ſexta ſynodo damnata. Qui cum ponerēt vnā naturam compoſitam ex diuini tate ⁊ humanitate. poſuerūt illam naturā ſimpl̄r in corruptibilē. ⁊ ita poſuerūt corpus xp̄i ſimpl̄r incor/ruptū. nō ſolū corruptione putrefactionis q̄ fides catholica tenet ſm illud ps. Nō dabis ſanctū tuum videre corruptionē. ſed etiā corruptionē q̄ ptinet ad rationē mortis. q̄ eſt ímpiū. vt pꝫ p Dama. in. iij. li bro. Sic ergo ad excludendam primā hereſim opꝫ nos ponere idētitatem ſm ſuppoſitum in corpe xp̄i appenſo cruci ⁊ poſito in ſepulchro. Ad excludendū vero ſecūdam hereſim oꝫ nos ponere veram differen tiam mortis ⁊ vite. Sed q̄ prima vnitas maior eſt q̄ꝫ ſecūda differētia. dom eſt q̄ eſt idē numero corp⁹ Ad .i. xp̄i appenſum cruci ⁊ iacens in ſepulchro.

¶Ad primum ergo dicenduꝫ. q̄ ratio illa non te net in corpore chriſti ꝓpter vnitatem hypoſtaſis.

¶Articulus. ix.

Deinde q̄ſitum eſt de rebꝫ humanis. Et p/mo de gratia. Secūdo de gratie ſacramen tis. Tercio de actibꝫ humanis. Circa p/mū querebat⁹. vtꝫ deus ſemp faciat nouā gratiam. Et videt q̄ ſic. Aug⁹. ẽm. viij. ſup Gene. ad i. litterā ꝓpat infuſionē gratie illuminatōm. ſicut inq̄t aer p̄ſente lumine nō factus ē lucidus ſꝫ fit. q̄ ſi fact⁹ eſſet nō fieret. ſed etiā abſente lumine lucidus manē ret. ⁊ ſic hō deo p̄ſente illuminat⁹. abſente āt continue tenebrat⁹ a quo nō locoꝫ interuallis. ſed voluntatis auerſione diſcedit. ſed ſol ſemp facit nouū lumen in aere. ergo deus ſemp facit nouam gratiā in anima.

¶Sꝫ c. Nobilioris creature nobilio⁹ ē ee. ſed gra eſt Cōtra nobiliſſima creatura. q̄ eſt pfectio nature rationalis create. g̃ eius ee ē nobiliſſimū. nō g̃ durat ſolū in mo mento. ⁊ ita nō ſemp deus facit nouam gratiam

Rñ° Rñdeo dom. q̄ dupler ē actio. Quedā g̃ fit cum motu. ⁊ talis actio ſemp eſt cū aliq̄ inouatōne. q̄ ſꝫ in motu aliq̄d fit ⁊ aliq̄d deſinit eſſe inq̄ꝫtū acceditur ad terminū. ⁊ recedit a termino. ⁊ ꝓpter hꝰ phs dt in viij. phyſi. q̄ in oīmi motu ē quodāmodo fieri ⁊ coꝝ rumpi. Alia āt actio eſt q̄ eſt ſine motu p ſimplicem cōicatōnem formę. inq̄ꝫtū. ſ. agens ſuā ſilitudinē im primit recipienti diſpoſito. ⁊ talis actio in ꝓncipio q̄/dem ē cū innouatōne ſm q̄ de nouo acq̄rit forma in ſubiecto. ſꝫ cōtinuatio ipſius actōnis ſicut nullū ha bet motū adiunctū. ſꝫ ſimplicē influxū ſiue cōicatio/nem. ita etiā nulla hꝫ innouatōnem. ⁊ hꝰ mō cauſat gratia a deo in aīa. Unū dom eſt. q̄ q̄diu durat gra/tia in aīa. deus in aīa opatur cauſans eam. non tñ ita q̄ faciat ſemp nouā gratiā. ⁊ q̄ ſingulis momētis ex iſtens coꝝrūpat. ſed qꝫ eandem gratiā quā ꝓmo infu dit ſemp opatur in aīa ꝓſeruans ipſam q̄d q̄dez dif ficile ē ad intelligendū nō valētibꝫ abſtrahere conſi deratōem ſuā ab actōnibꝫ q̄ ſunt cū motu in q̄bꝫ ſem per aliq̄d innouatur. vt dictum eſt.

Ad ꝓmū g̃ dom. q̄ lumē ſp fit ī aere. qꝫ ſp actōne Ad j ſolis illuminatꝫ ꝓſeruat. ñ q̄ ſp fiat aliud ⁊ aliꝰ lumē

Deinde q̄ſitū ē de ſacramētis gre. Et ꝓmo de ſacramēto pnie. vtꝫ p abſolutōnem ſa cerdotꝫ remittat culpa. Scdo de ſacramē to matrimonij vtꝫ vir poſſit accipe cru/cē ſi timeat de incōtinētia vxoris nō valētꝫ viꝫ ſequi

¶Articulus. ix.

Ad ꝓmū g̃ ſic. ꝓcedebat. Uidet q̄ p abſo/lutōem ſacerdotꝫ culpa remittat. Dicit ẽm Hugo de ſcto vic. i lib. de ſacramentꝫ. Qđ ſniam Petri ſeq̄t ſnia celi. ſꝫ ſnia celi eſt de i. remiſſione culpe. g̃ remiſſio culpe ſeq̄t p ſniam Petri q̄ ē ſacerdotis abſoluētis ¶. Sacramēta ſñt medi cine ꝓtra pcta. ſꝫ p medicinā ſanat vulnera vel egri/tudines. g̃ egritudo vel vuln⁹ pcti ſanat p ſacramētū pnie. ſed ſacramentū pnie aſſumatur in hoc qđ dicit

Ego te absoluo. sicut sacramētū baptismi in ꝯ q ꝺt. Ego te baptizo. ğ p absolutōem sacerdotis dimittit culpa. ¶ Sꝫ ꝛra ē qꝺ p solā ꝛritionē dimittit pec-
3 catū ſm illud ꝑs. Diri ꝓfitebor aduſuꝫ me iniuſtici-as meas dño. ꝛ tu remiſiſti ipietatē pcti mei. ſꝫ ꝛritio pcedit absolutionē ſacerdotis. qꝛ ſacerdos nō ꝺꝫ aliquē absoluere niſi eſtimet eū ꝛritū. ğ remiſſio cul pe pcedit absolutionē ſacerdotis. Non ergo p absolutionē ſacerdotis culpa remittitur

R° Rñdeo ꝺicendum. q ſacrā duplr opant. Uno° ſm q exhibent in actu. Allio° ſm q habent in voto. ꝛ ꝯ io. qꝛ ſacramēta opant vt inſtrumēta diuine miſericor-die iuſtificātis. Dei āt ē reſpicere ad hoīs cor. ſm illud i. Reg. xvi. Hoies vidēt ea q̄ parēt. ꝺeus āt ītue tur cor. ꝛ iō q̄uis res naturales nō agāt niſi ꝑſentia liter adhibite. ſacramēta tn̄ agūt etiā ſm q ſt̄ in vo-to. ſꝫ plenius ſacramētalē effectū inducūt. qn̄ actu ex hibent. ſicut ꝓz in baptiſmo. Nā cathecuminus ſi ſit adultus ꝛ habeat baptiſmū in voto. iā ꝓſecut⁹ eſt effe ctū baptiſmi q̄ztū ad emūdationē a pctō ꝛ ꝓſecutōez gratie q̄ ē ꝑius effect⁹ ꝺei. Sꝫ qn̄ actu baptiſmuꝫ ſuſcipit ꝓſeq̄t plenius q̄ſdā ſacramētales effectus. qꝛ ſuſcipit caracterē ꝛ remiſſionē toti⁹ pene. Si quis tn̄ eēt q̄ nō ꝑus haberet baptiſmū in voto q̄z actu bap-tizaret. ſicut p̄cipue patꝫ in pueris. ſil' recipit p bap-tiſmū gr̄ām remittētē culpā ꝛ oēm aliū ſacramēti ef fectū. ꝛ ꝯ etiā ꝛtingeret in adulto ſi ſil' cū baptizaret votū baptiſmi habere ic̄iperet. ꝛ idē ē etiā in ſacramē to penitētie qꝺ ꝓſummat in diſpſatōne miniſtri ab-ſoluentis. Cū eīm aliq̄s actu abſoluit ꝓſeq̄t plenarie ſacramēti effectū. ſꝫ ſi añq̄z abſoluat habeat hoc ſacra mētū in voto qn̄. ſ. ꝑponit ſe ſubiȷcere clauiꝫ eccl'ie. iā ꝟtus clauiū opat in ipo ꝛ ꝓſeq̄t remiſſionē culpe. ſi q̄s tn̄ in ipa absolutiōe incipit ꝛteri ꝛ claues eccl'ie habere in voto. in ipa absolutiōe ſacerdotis culpa ei dimittit p gr̄ām q̄ infundit in ꝯ ſacramento ſicut et aliȷs ſacramentis noue legis. vñ q̄nq̄z ꝛtingit q aliq̄ nō pfecte ꝛriti ꝟtute clauiū gr̄ām ꝛritōnis ꝓſequū tur dūmō nō ponāt obicē ſp̄uiſctō. ꝛ idē ē in aliȷs ſa cramētis noue legis in q̄ꝺ gr̄a ꝓfert. videt tn̄ eē diſ ferētia inter baptiſmū ꝛ penitētiā ꝑpter ꝯ q ſacramē tū penitētie ſp exhibeat adultis in q̄ꝺ vt plurimū cō-tritio pcedit tpe cfeſſionē ꝛ absolutionē. baptiſm⁹ aūt multotiēs ꝓfert pueris in q̄ꝺ votū baptiſmi nō p̄cedit. omnino aūt ſimile appareret ſi etiam bap-tiſmus exhibꝛetur adultis

Ad .i. Ad p̄mū ğ ꝺicendum. q ꝟbū Hugonis nō ē ſic intelli-gēdū q̄ſi ſnia Petri in ſacerdote abſoluēte pcedat tē-pore ſniam celi. i. ꝺei remittēt⁹ culpā. ſꝫ qꝛ ſnia Petri
Ad 2 approbat ſniam ꝺei. ¶ Ad. ij. ꝺicendum. q medicina ſacra mētalis opat nō ſolū actu adhibita. ſꝫ etiā in ꝑpoſi-to exiſtēs. ꝛ iō q̄nq̄z ſanatio vulneris pcedit ſacramē
Ad 3 talē absolutionē. ¶ Ad. iij. ꝺicendum. q nūq̄z ꝑt eē vera cō tritio ſine voto clauiū eccl'ie q̄ztūcūq̄z ſit ꝺolor ꝺe pec cato p̄terito ꝛ ꝑpoſitū abſtinendi in futuꝫ. ꝛ ideo in cōtritione culpa remittit ¶ Articulus. xi.

Ad ſcꝺm ſic pceditur. Uideꝫ q vir poſſit ac cipere crucē ad trāſfretādū vltra mare no lente vxore. ſi ꝺe ei⁹ incōtinētia timeat. Nō i. ꝺꝫ eīm hō p̄termittere ꝑpriā ſalutē p ſa lute aliena. ſꝫ hō ꝑcurat ꝑpriā ſalutē p ꝯ q cruce ſi gnatur ꝓſequēs plenā remiſſionē pctoꝝ. ğ nō ꝺꝫ ꝯ p̄termittere vt ꝓuideat ſaluti vxoris. ¶ Sꝫ cōtra eſt Cōtra qꝺ Aug. ꝺt. Si abſtines ſine vxoris volūtate. tribu is ei fornicatōis licētiā ꝛ pctm̄ illius tue iputabit ab ſtinētie. ſꝫ accipiēdo crucē ipediꝫ a redditiōe ꝺebiti. ğ videt q pctm̄ vxoris ſi ꝛtingat viro imputatur.

Rñdeo ꝺicendum. q ea q̄ ſunt neceſſitatis nō ſunt p̄- R°
termittēda ꝑpter ea q̄ ſunt ꝑprie volūtatis. Unꝺe etiā dñs Math. xv. reꝓhēdit phariſeos q̄ ꝺocebant p̄ter-mittere mādatū ꝺe honoratōe parētū vt aliq̄ volūta rie oblationes ꝺeo offerent. Ex neccitate aūt viro imi net vt gerat curā vxoris. qꝛ caput mulieris eſt vir. vt ꝺr. i. ad Cor. xi. Sꝫ q accipiat crucē ad trāſfretādū ſubiacet ꝑprie volūtati. Unꝺe ſi vxor ſit talis q̄ ſeq̄ nō poſſit ꝑpter aliqꝺ legitimū impedimētū. ꝛ ꝺe eius in cōtinētia timeat nō ē ei ꝓuidēdū vt accipiat crucez et ꝺimittat vxorē. ſecus āt ē ſi vxor ꝛtinere voluntarie ꝑponat. vel velit ꝛ poſſit ſequi vir̄ ſuum.

Ad p̄m ğ ꝺicendum. q ꝯ etiā ad ſalutē ꝑpriā viri ptinet Ad j
vt gerat curā ꝺe ſalute vxoris q̄ viri regimini ꝺimittit

Deinde q̄ſitū ē ꝺe actibꝫ hūanis. Et p̄mo ꝺe actibꝫ ptinētibꝫ ad platos. Scꝺo ꝺe actibꝫ q̄ poſſunt ptinere ad oēs. Pertinet aūt ad platos p̄cipere diſpēſare in p̄cepto excōicare rebellātes p̄ceptis ꝛ bn̄ficia eccl'iaſtica ꝓfer re. Unꝺe circa p̄mū q̄rūtur q̄ttuoꝝ. Primo ꝺe obedien tia ad p̄cepta platoꝝ. vtr̄. ſ. religioſus teneat obedire plato ſuo p̄cipienti ei in ꝟtute obedientie q̄ reuelet ei cri mē fratris occultū. Scꝺo circa diſpēſatōem vtr̄ pa pa poſſit diſpēſare in bigamia. Tercio circa excōica tionē. vtr̄ aliq̄s teneat vitare excōicatos illos ꝺe q̄z excōicatione etiā inter peritos ē diuerſa ſnia q̄buſdā ꝺicentibꝫ eos excōicatos eē. ꝛ aliȷs nō eē. Quarto cir ca collationē bn̄ficioꝝ. vtr̄ platus eccl'ie licite poſſit ꝺare bn̄ficiū ꝓſanguineo ſuo iꝺoneo exiſtenti ſi equa facilitate occurrat ei alius magis iꝺoneus.

¶ Articulus. xij.

Ad p̄mū ſic pceditur. Uideꝫ q ſubditus nō teneat obedire plato p̄cipienti reuelationez i. criminis occulti. Nullus eīm tenet obedi re alicui ꝯ qꝺ nō ſubꝺit ei⁹ iuꝺicio. ſꝫ oc culta nō ſubꝺunt iuꝺicio hūann. ſꝫ ſoli iuꝺicio ꝺiui no. ğ circa eoꝝ reuelationem nullus tenet obedire p̄-lato p̄cipienti ¶ Sꝫ ꝛra ē qꝺ platus in capᷣo religio Cōtra
ſoꝝ pt p̄cipere id ꝺe q̄ iuꝺex ſecularis vel eccleſiaſti-cus pt exigere iuramētū. ſꝫ q̄nq̄z iuꝺex ſecularis vl' ec cleſiaſticus exigit iuramētuꝫ ab aliq̄ vt reueleꝫ id qꝺ

scit de aliquo occulto. vt dt quedã decretalis de purgationib9. ergo pari rõne ipse platus in capitulo pt etiã religiosis pcipere in virtute ipius obedictie. vt dicant ei si qd sciũt de aliquo crimine occulto

¶ Rñdeo dicendum. q pctm̃ dupliciter pt esse occultũ Uno mõ simplr. ita scz q ad multoz notitiam nullo mõ puenit. z tale peccatũ occultũ nocet soli facienti. et ideo qui tale pctm̃ occultũ fratris scit solũ. hoc debet intendere vt fratris peccãtis salutem procuret. vñ institutus est a dño ordo correctõnis fraterne. vt primo qdem corripiat aliquis fratrẽ occulte peccantem inter se z ipm solũ. postmodũ adhibeat duos vl tres testes. z tũc tandẽ si non corrigat dicat ecclesie. Scda quem ordinẽ si prelatus pcipiat vt pctm̃ fratris occultũ ei dicat nõ est obediendũ. z ipse peccat pcipiendo. q3 oportz deo magis q3 hoib9 obedire. Si autez peccatũ fratris nõ sit adeo occultũ quin z p aliquas inspiciones in multitudinis notitiã veniat vñ multoz scandalũ oriat. iam pctm̃ nõ solum nocet illi. sz multis. z q3 bonũ multitudinis pfertur bono vnius ideo platus debet disquirere veritatẽ de facto vt scandalũ multitudinis cesset. vel p pnaz peccãtz. vel per eius excusatõnem. Et ideo in tali casu potest pcipere scienti crimen fratris q manifestet. z ille cui pcipitur tenet plato obedire. Sic em̃ cũ nõ sit dño occultuz crime pertinet ad iudiciũ plati. z in h3 casu loq̃t decretalis. nõ aũt in pmo. Un pz mõsio ad obiecta

¶ Articulus xiij.

AD scdm̃ sic procedit. Uidet q papa nõ possit dispensare in bigamie irregularitate. nõ em̃ pt ab hoie dispensari in his q̃ sunt diuinitus instituta. vt Ber. dt in lib. de dispẽsatione z pcepto. sed doctrina apli in qua cõtinet q bigamus nõ promoueat. vt p. ad Thi. iij. z ad Tytuz pmo est diuinitus promulgata. fm illud apli. ij. ad Thi. vltimo. An experimentũ q̃ritis eius q̃ in me loquitur xps. g̃ papa nõ pt cũ bigamis dispẽsare

Contra. ¶ Sed dicta est qd in decretis dr. l. dist. q papa cũ quodã bigamo dispensauit

Rñ. ¶ Rñdeo dicendum. q papa h3 plenitudinez potestatis in ecclia. ita scz q q̃cũq3 sunt instituta p eccliam vel eccle platos sunt dispensabilia a papa. Nec em̃ sñt que dicũtur esse iuris humani vel iuris positiui. Circa ea vero q̃ sunt iuris diuini vel iuris naturalis dispensare nõ pt. q3 ista hñt efficaciã ex institutõne diuina. Jus aũt diuinũ est qd ptinet ad legẽ nouã vel veterẽ. Sz hec est differtia inter legẽ vtrãq3. q3 lex vetus determinabat multa tam in preceptis cerimonialib9 pertinentib9 ad cultũ dei q3 etiã in preceptis iudicialib9 ptinentib9 ad iusticiã inter hoies obseruandaz. sed lex noua que est lex libertatis hmõi determinatões non h3. sed est dictata preceptis moralib9 naturalis legis z articulis fidei z sacramẽtis gratie. Uñ z dicit lex fidei et lex gratie. propter determinatõem articulorum fidei z efficaciam sacramentoz. Cetera vero que pertinent ad determinatõnem humanoz iudicioz. vel ad determinatõem diuini cultus libere pmisit xpus. qui est noue legis lator. platis ecclesie z pncipib9 christiani populi determinãda. vñ oñes hmõi determinationes pertinent ad ius humanũ in quo papa potest dispensare. In solis vero his que sunt de lege nature et in articulis fidei z sacramentis noue legis dispensare nõ pt. hoc em̃ nõ esset posse p veritate. sed dicta veritatem. Manifestũ est aũt q bigamũ nõ pmoueri neq3 est de lege nature. neq3 pertinet ad articulos fidei. neq3 est de necessitate sacramẽti. Qd patz ex hoc q si bigamus ordinẽt recipit ordinis sacramentũ. sz hoc pertinet ad quãdam determinatõem diuini cultus. vñ circa hoc pt papa dispensare. licet dispensare nõ debeat nisi ex magna z euidenti cã. sicut etiã posset dispẽsare circa hoc q aliquis sacerdos nõ indutus vestibus sacris consecraret corpus christi. Et est eadẽ ratio de oib9 aliis hmõi que ex institutõe hũana processerũt

In bigamo pr dis. sup. p.

¶ Ad pmũ ergo dicendum. q apls dupliciter in doctrina sua aliqua proposuit. quedã qdem sicut promulgans ius diuinũ. sicut illd qd habet ad Gal. v. Si circũcidimini christus vobis nihil proderit. z multa alia hmõi. et in hoc papa nõ potest dispẽsare. quedã vero sicut propria autoritate aliqua statuens. Uñ ipe dicit p. ad Corin. xi. Cetera cũ venero disponã. z infra. xvi. mãdauit vt collecte que fiunt in sanctos per vnã sabbati fiant. qd nõ pertinet ad ius diuinũ. Et similiter etiã quod dicitur de bigamo nõ promouendo nõ est iuris diuini. sed institutio autoritatis humane diuinitus homini dcesse.

Ad .j.

¶ Articulus .xiij.

AD tertiũ sic procedit. Uidet q nõ deberent vitari illi excõmunicati circa quoz excõmunicatõem sapientes dctraria opinãtur q3 fm iura epus nõ pt auferre beneficiuz qd̃ clerico pcessit sine culpa. sed nõ minus debet communio fideliũ cuiuslibet fideli q3 beneficiũ. clerico sibi ab epo collatũ. ergo nec communio fideliũ est alicui subtrahenda sine culpa. Sed q̃n dubitatur an causa subsit promptior debet esse animꝰ boni viri ad interpretandũ in mitiorẽ partez. ergo ex quo dubitat de excõmunicatõe aliquoz magis debet aliqs p hoc stare q nõ sunt excõmunicati. et ita non debet eos vitare

.j

¶ Sed dicta est. q si aliqs percussus in bello moriat si ignoret quis cũ percusserit. propter dubiũ quilibet qui in bello interfuit irregularis habet fm iura. ergo a simili videt q ex quo dubiũ est de aliquib9 an sint excõmunicati q propter maiorẽ cautelã sunt vitãdi

Contra.

¶ Rñdeo dicendum. q dubitatio de excõmunicatione aliquoz aut precedit sententiã iudicũ aut sequit. si precedit. puta cũ nõdũ est declaratũ p iudicis dctenssum aliquos esse excõicatos nõ sunt vitãdi quousq3 certo iudicio terminet. In hoc em̃ casu verũ est q in mi

Rñ.

riorem partē interptari debemus. Unū 7 deutro. xvij. dr. Si difficile 7 ambiguū apud te iudiciū esse pspexeris 7 indicū intra portas tuas videris verba variari. venies ad sacerdotes 7 ad iudicē quereseqz ab eis et facies quodcūqz dixerint. sed si ambiguū oriatur post ꝯcordē iudicū determinatōem magis standum est sententie iudicū duplici rōne. Primo qdē qz iudices sollicitius discutientes negotiū plenius pnt pcipere veritatē. etiā si sint minus periti qz alij q̄ pfunctorie ꝓstituūt 7 extra ordinarie. Scdo qz hoc esset in magnū nocumentū utilitatis ꝯmunis status hoīm si sententie nō starēt. sed qlibet p suo libitu vellet sententie calūniā ingerere. qz sic litigia essent interminabilia. 7 ideo in tali casu magis est standū sententie iudicū. nisi forte sit p appellatōnem suspensa. Et per hoc pz responsio ad obiecta

¶ Articulus .xv.

AD quartū sic pcedit. Uidet q̄ platus ecclesie nō possit ecclie curam ꝓmittere suo ꝓsanguineo q̄ iuis ydoneo postposito meliori. Pater em̄ sue filie q̄rit sponsum q̄z magis pt ydoneū. 7 sponsus sue sponse q̄rit fidelissimū custodē p posse. sed maior platus ad ecclesiaz sibi subiectā ꝓparat. vel sicut pater ad filiā. vel sicut sponsus ad sponsam. g̃ debet ei de psona ydonea puidere q̄tum melius pt ¶ P. Johānes euāgelista maxime fuit ydoneꝰ. 7 tū qz ꝓsanguineus xpi erat fm carnem ptulit ei Petrū in regimine ecclie. ergo etiā platus si habeat ꝓsanguineū eque ydoneū nō debet ei puidere in ecclia magis q̄z alij eque ydoneo. Multo ergo minus si sit minus ydoneus

Contra. ¶ Sed ꝓtra est. q̄ fin ordinez rectū charitatis hō plus debet diligere sibi magis ꝓiūctos. sz his quos magis ex charitate diligimus etiā magis debemus puidere vnde eoz meritū crescat. Cū ergo ex bona dispensatōe ecclie crescat meritū bene administrātis. videtur q̄ platus magis debeat suis q̄z extraneis puidere. etiam si sint minus ydonei

Rs. ¶ Rñdeo dīm. q̄ aliter est dīm de ꝓsanguineo p̄lati eque ydoneo. 7 aliter de minus ydoneo. Si em̄ sit eque ydoneus. pt platus suū ꝓsanguineū pferre. nisi forte ex hoc scandalū oriat. vel aliq̄ exinde malū exemplū accipiāt. vt pbabiliter psumi possit q̄ alij p̄lati hoc exēplo inducātur ad dandū suis ꝓsanguineis etiā minus dignis. 7 hoc ideo. qz ex quo nihil deperit utilitati ecclie cuz eque ydoneo puidet licz circa hmōi puisionē etiā amori naturali satisfacere. q̄ non est ꝓtrarius charitati. sed magis charitate informat. Et hoc significat gen. xlviij. vbi Pharao dixit ad Ioseph de fratribus suis. Si nosti in eis viros industrios ꝓstitue eos magistros pecoz meoz. si vero sit minus ydoneus ꝓsanguineus prelati nō debet eā preficere ad curā ecclie postposito meliori. duplici rōne. Primo qdem hoc videt esse ꝓtra fidelitatē quam in bono dispensatore dīs requirit. Nō em̄ faceret fideliter negotiū alicuius dīi qui possit rem eius meliorare. si hoc ptermitteret vt suis consanguineis satisfaceret. Scdo qz hoc videt esse ꝓtra fidelitatē que in bono dispensatore ad psonarum acceptōem ptinet que ꝓsistit in hoc q̄ aliqs accipit p causa ꝓditiōem psone q̄ nō facit ad negotiū. sicut si aliqs daret sententiā pro aliquo qz diues est. 7 nō qz iusticiā hz. que est ꝓditio faciens ad negotiū. Esse aūt ꝓsanguineū nō est aliq̄ ꝓditio ptinens ad curā ecclie. q̄ nō obtinet iure sanguinis sed diuino munere. Esset autem ꝓditio faciens ad negotiū circa dispensatōez patrimonialiū bonoz. vñ si epus de patrimonialib bonis magis puideat suo ꝓsanguineo minus ydoneo. nō est acceptio psonaz. sed si rōne ꝓsanguinitatis ei puideat in patrimonio crucifixi. nō caret vicio psonaz acceptiōis quā Aug⁹. dr in ecclesiasticis gradib dispensandis exponēs illud qd habet Ja. ij. Nolite in psonaz accepti one habere fidē dīi nostri Jesu xpi. Hic. etiaz dr et habet. viij. q. p. Extraneus ex alia tribu a Moyse eligit vt signaret ꝓcipatū in populos nō sanguini differendū esse. sed vite. At nūc cernimus plurimos hāc rē beneficio facere. vt nō querāt eos in eccl'ia columnas eligere quos plus cognoscāt eccl'ie pdesse sz quos vel ipi amāt vel quoz sunt obsequijs deliniti

DEinde q̄situ est de actib q̄ pnt ad oēs homines ptinere. Et ꝓmo de actib ptinentibus ad vim intellectiuā. Scdo de actib ptinentib ad vim appetitiuam Circa primū q̄sita sunt tria. Primo utz possit aliqs sine pecato appetere scire scientias magicas. Scdo utrū enū ciabile qd semel est verū semp sit verū. Tercio utrum magister determinādo q̄stiōes theologicas magz debeat vti rōne vel autoritate

¶ Articulus xvi.

AD primū sic pcedebat. Uidet q̄ hō sine pctō possit appetere scire scias magicas. Nō em̄ est pctm̄ appetere illud p qd ponitur intellectus hoīs in optimo. sz p quālibet sciam ponit intellectus hoīs in optimo. qz verū est bonū intellectus. vt dr. vi. Eth. Scia aūt verorū est. g̃ hō pt licite appetere scire quācūqz sciam. 7 ita sine pctō pt hō appetere scire scientias magicas

¶ Sed ꝓtra. phibitio nō est nisi de illicito. sed scie magice sunt phibite. g̃ illicitū est appetere eas scire Contra.

¶ Rñdeo dīm. q̄ actus humanus pt dici bonus dupliciter. Uno mō ex genere. Alio mō ex circūstantia. Ex genere qdem dr esse actus bonus. ex eo q̄ actus cadit supra debitā materiā. debita aūt materia appetitus est bonū. vnde appetere quodcūqz bonū est bonū in genere. omnis aūt scientia siue quecūqz cognitio bonū est aliqd alioquin deus cui nihil mali ineſt nō haberet omnē sciam tā bonoz q̄z malorz. vñ appetere quācūqz sciam vel notitiā quarūcūqz rerū siue bona- Rs.

rum siue malaz est bonuz in genere. sed tñ fm diuersas circūstātias additas pt esse bonū vel malū. z pcipue hec diuersificant fm intentōem finis. Nā si aliquis appetat scire scias magicas vt eis etiaz vtat est malū. si aūt appetat eas scire vt eas confutet z reprobet. sic est bonū z licitū. Similiter etiā ex ꝺditiōe plone pt hoc diuersificari. vel etiā ex mō appetendi. si em̄ sic aliqs appetat scire hmōi scias vt eaz notitiaz pferat alijs vtiliorib rebꝫ. inordinatus est appetitus. z similiter si sit talis plona ad quā nō ptineat hoc scire inordinate hoc appetit

Ad.j. ¶Ad pmū g̃ ꝺdm q̃ ois scia ponit intellectuz ab aliquo sui bono. quia oīe verū est quoddā intellectus. sed nō oīis scia ponit intellectū in sui optimo sed illa sola q̃ est circa pmā veritatē. nec etiā verū est

Ad 2 q̃ magice artes sunt scie. sed potius sunt q̃dā fallacie dæmonū ¶Ad scām ꝺdm. q̃ hmōi artes sunt. phibite q̃zū ad suuz vsum. si vero phiberet alicui etiam earum studium propter periculū vtendi. tūc esset malum quia prohibitum

¶Articulus .xvij.

AD scām sic pcedit. Videt q̃ nō oportet

j. enūciabile qꝺ semel est verū. semp futurū esse verz. si em̄ hoc esset verū in alijs enūciabilib z de futuro. sz in illis hoc nō ē verū. q̃ vt ꝺt phus .ij. de generatiōe. Futurus ꝙs incedere nō incedet. g̃ nō oportz enūciabile qꝺ semel est verum

2. semp esse futurū verū ¶Ꝺ. si ptes sunt eedē z totū est idē. sed ptes enūciabilis sunt ꝑdicatū z subiectū et ꝺpositio. g̃ idē est enūciabile existēte eodē ꝑdicato et subiecto z ꝺpositione. sed taliter existente eodē enūciabili ꝺtingit q̃ sit q̃nqz verū z q̃nqz falsum. sicut ꝙ enūciabile sortē sedere est verū eo sedēte. z falsum eo nō sedente. fm illud phi in ꝑdicamētis. Ex eo q̃ res est vel nō est oro est vera vel falsa. g̃ enūciabile qꝺ se

3. mel est verū nō ꝓpter hoc semp est verz. ¶Sz cōtra ista enūciabilia sortem currere z sortē cucurrisse. z sortem fore currurū nō differūt nisi fm diuersam ꝺsignificatōem tpis. sed diuersa ꝺsignificatio non tollit idētitatē nois. idem em̄ nomē ꝺt esse ꝑ oīes casus et in singulari z in plurali numero. ergo etiaz ꝑdicta tria enūciabilia sunt enūciabile. sz si vnū hoz semel sit verū. semp oportz q̃ aliqꝺ coz sit verz. q̃ si semel est verū q̃ sortes currit. ꝓus erat verū q̃ sortes cucurrit. et postea erit verū q̃ sortes curret. g̃ si enūciabile aliqꝺ semel est verū semp erit verū

R⁹. ¶Rñdeo ꝺdm. q̃ huius dubitatōnis vis in hoc ꝺsistit. vt sciaf vtz sit idē enūciabile qꝺ ē de pñti. ꝑterito. z futuro. si em̄ hoc verū sit ꝺsequēs erit q̃ enūciabile qꝺ semel est verū semp erit verū. licet forte ꝙ dubitatōem aliquā habere possit circa enūciabilia de futuro ꝺtingenti. sed hoc est altioris inq̃sitiōis. Si vero sint diuersa enūciabilia de ꝑsenti. ꝑterito. z futuro est autē idem enūciabile qꝺ est de ꝑsenti qualitercūqz res se habeat manifestū est q̃ idez enūciabile q̃nqz est verū q̃nqz est falsum fm q̃ ꝓus ꝺt in ꝑdicamentis q̃ eadē oratio z opinio q̃nqz est vera q̃nqz est falsa. Ad cuius euidentiā sciendū. q̃ fm phm in ꝓmo peryermenias tria quedā ꝑ ordinē inueniūtur. Nā voces sunt signa intellectuū. intellectus aūt sunt rerū similitudines. manifestū est aūt q̃ vnitas vocis significatiue vel diuersitas nō ꝺpendet ex vnitate vel diuersitate rei ſcate. alioq̃n nō esset aliqꝺ nomen eq̃uocum. fm hoc em̄ si sint diuerse res essent diuersa nomina z nō idem nomē. ꝺpendet ergo vnitas vel diuersitas vocis ſcatiue siue cōplexe siue incōplexe ex vnitate vel diuersitate vocis vel intellectus. quoruz vnū sz vox est signū z nō signatū tm̄. intellectus aūt signū z signatū sicut z res. Potest g̃ nomē vel enūciabile esse aliud z aliud. vel ꝓpter diuersitatē vocis tm̄. sicut est in synonimis in q̃b est diuersa vox. sed idē ſcatū oīno. vel etiā cum diuersitate vocis pt esse diuersitas ītellectuū. siue ꝓpter diuersitatē rei intellecte siue ꝓpter diuersitatē modi intelligēdi. z hoc cōtingit q̃nq̃z est diuersitas ꝺsignificatōis. que ꝺsequitur diuersum modū intelligēdi vnā z eandē rem. z ꝑcipue hoc apparet in tpe qꝺ ꝑ se ꝺmiscet operatiōi intellectus humani ꝺponētis z diuidentis. vt ꝺt. iij. de aīa. Et ideo ꝺdm est q̃ nō est idē enūciabile sortez sedere z sortē sedisse vel sessurū esse. sed sortē sedere est idē enūciabile. q̃ est eadē vox z idē modus ſcandi. et iō pz q̃ idē enūciabile pt q̃nqz ee verū q̃nqz falsuz Un duo ꝓma ꝺcedimus ¶Ad. iij. ꝺdm. q̃ diuersitas ꝺsignificatōis tollit nois identitatē intantū q̃ obliqui fm phm nō sñt noia. sunt tñ vnū nomē non simplr. sz inq̃tū ꝺueniūt in vno ordine declinatiōis Ad j et z Ad z.

¶Articulus .xviij.

AD terciū sic pcedit. Videt q̃ magister determinās q̃stiones theologicas magis deberat vti autoritatib q̃z rōnib. q̃ in qualibet scia q̃stiones optime determinātur ꝑ ꝓ. j. ma ꝓncipia illius scie. sed ꝓma ꝓncipia scie theologice sunt articuli fidei. q̃ nobis ꝑ autoritates innotescūt. ergo maxime questiones theologice sunt determinande ꝑ autoritates

¶Sed ꝺtra est qꝺ ꝺr ad Titū ꝑ. Ut sint potētes exortari in doctrina sana z ꝺtradicētes reuincere. sed ꝺtradicentes melius reuincūtur rōnib q̃z autoritatibus. ergo magis optet determinare questiones ꝑ rōnes q̃z ꝑ autoritates Contra

¶Rñdeo ꝺdm. q̃ quilibet actꝰ exequēdus est fm q̃ ꝺuenit ad suū finē. Disputatio aūt ad duplicez finem ꝑt ordinari. Quedā em̄ disputatio ordinat ad remouendū dubitatōem anita sit. z in tali disputatione theologica maxime vtendū est autoritatib q̃s recipiūt illi cū quib disputat. puta si cū iudeis disputet optz inducere autoritates veteris testamenti. Si cū manicheis qui vetus testamentum respuūt. R⁹

oportz vti solū autoritatibꝫ noui testamēti. si aūt cū scismaticis q̄ recipiūt vetus ⁊ nouū testamētū. nō āt doctrinā sctoꝝ nostroꝝ. sicut sunt greci. oportz cū eis disputare ex autoritatibꝫ noui vel veteris testamēti et illoꝝ doctoꝝ quos ipsi recipiūt. si aūt nullā autoritatē recipiūt optz ad eos ꝯuincēdos ad rōnes naturales ꝯfugere Quedā vero disputatio ē magistralis in scholis nō ad removendū errorē. sz ad instruē dū auditores vt inducātur ad intellectum veritatis quē intendit. ⁊ tūc oportz rōnibꝫ inniti investigantibꝫ veritatis radicē. ⁊ facientibꝫ scire quo sit verū qđ dr alioq̄n si nudis autoritatibꝫ magister q̄stionem determinet certificabit quidez auditor q ita est. sed nihil scientie vel intellectus acq̄ret. sed vacuus abscederet.

Et p hoc patz rnsio ad obiecta

¶Deinde quesitum est de rebꝫ ptinentibꝫ ad vim appetitiuā. Et pmo de bonis Scdo de malis. Circa pmū querūtur duo de martyrio. Primo vtrū aliqs absq̄ pfecta charitate possit se ad martyriū offerre. Scdo vtrz sustinere martyriū p xpo sit in p̄cepto

¶Articulus xix.

Ad pmū sic pcedit. Videt q aliqs absq̄ pfecta charitate possit se martyrio offerre qz sup illud ps. Ideo dilexi mādata tua sup aurū ⁊ topasion. dr glosa. q minima charitas plus diligit dei legē q̄z miliaria auri ⁊ argēti. et eadē rōne q̄z oīa tpalia. sed id qđ minus diligimꝰ exponimus magis p eo qđ magis diligimꝰ ergo ⁊ oīa tpalia. ⁊ etiā ppriā vitaz p̄t exponere p xpo qui hz minimā charitatem

Contra. ¶Sed ꝯtra. si aliquis absq̄ pfecta charitate p̄t se offerre martyrio. ergo pari rōne poterit martyriū sustinere absq̄ charitate pfecta. sz hoc videt esse falsuz sm illud Joh. iij. Maiorē charitatē nemo hz q̄z vt aiam suā ponat q̄s p amicis suis. ergo aliqs absq̄ charitate pfecta nō pt se ad martyriū offerre

Rñ. ¶Rñdeo dicendum. q in operibꝫ virtutū duo sunt attendenda. scz id qđ fit. ⁊ modus faciendi. Contingit aūt idē factū qđ fit sm aliquā pfectā virtutem fieri. etiā nō solū ab habente paruā virtutē. sed etiā a non habēte virtutē. sicut aliqs nō hns iusticiam p̄t facere aliqđ opus iustū. Sed si attendamus ad modū faciendi ille q̄ nō hz virtutē nō p̄t opari sicut ille q̄ habet. nec ille q̄ hz paruā sicut ille q̄ hz magnā qui opat faciliter ⁊ prompte ⁊ delectabiliter. qđ nō ita facit ille q̄ caret virtute vel qui paruā hz. Sic ergo dicendū est q hoc opus qđ est offerre se martyrio vel etiā martyriū sufferre p̄t facere nō solū charitas pfecta. sed etiaz impfecta. ⁊ qđ plus est etiā ille q̄ caret charitate. sm illud a pli p. ad Corin. xiij. Si tradidero corpꝰ meū ita vt ardeā. charitatē aūt nō habeā. ꝛc. sz charitas pfecta hoc facit prompte ⁊ delectabiliter. sicut pz de Laurētio ⁊ vincentio. q in tormentis hylaritatē ostēderūt hoc aūt nō p̄t facere charitas impfecta. vel etiā ille q̄ charitate caret. Et p hoc pz rnsio ad obiecta

¶Articulus xx.

Ad scdm sic pcedit. Videt q pati martyriū ppter xpm nō sit in p̄cepto. Minus .i. em videt q hō xt sua q̄z q ppriū corpus ponat. vt dr Grego. in illa omelia. Ego sum pastor bonus. sed dimittere oīa sua ppter xpm nō cadit sub p̄cepto sed sub ꝯsilio. g̃ etiam exponere corpus suū martyrio nō cadit sub pcepto.

Contra. ¶Sed ꝯtra est qđ aug⁹ dr. xiij. de ciuita. dei. Cum dictū est homini. morieris si peccaueris. Nūc dr martyri. morere ne pecces. sed illud qđ oportz nos facere ne peccemus cadit sub p̄cepto. ergo mors martyriz cadit sub precepto

Rñ. ¶Rñdeo dicendum. q aliqđ cadit sub p̄cepto dupliciter. Uno mō absolute. Alio⁹ sm animi pparatōem. qz em̄ p̄ceptū importat rōnem debiti. illud absolute cadit sub p̄cepto qđ est debitū ppter aliqđ p̄existens. sicut p̄ceptū de honoratōe parentū. vel de amādo deuz Sed q̄ndoq̄z ꝯtingit q id qđ facit aliqđ esse debitū nō dū p̄cessit. sed p̄t occurrere. vñ hoc cadit sub p̄cepto nō absolute sed sm p̄paratōem animi. ita scz vt hō habeat animū paratū ad faciendū illud. qđ debitum reddit ex aliqua cā occurrēte. ⁊ hoc mō exponit aug. illa dñi pcepta q̄ ponūt Math. v. Si q̄s te pcusserit in vnā maxillā p̄be ei ⁊ aliā. qz scz si opus esset ⁊ hꝰ exigeret salus alioz hō deberet esse paratꝰ ad hoc faciendū. ⁊ p hūc modū sustinere martyriuz ppter xpm cadit sub pcepto. qz scz hō debet habere animū paratū vt p̄ius p̄mitteret se occidi q̄z xpm negaret vel mortaliter peccaret. ⁊ sic etiā relinq̄re bona ppria cadit sub p̄cepto. qz debet eē paratus animꝰ xpiani magis sustinere rapinā bonoz suoz q̄z xpm negare vel mortaliter peccare. Per hoc pz rnsio ad obiecta.

¶Deinde quesitū est de actibꝫ malis. scz de p̄mis motibꝫ. Circa q̄s q̄sita sūt duo. Primo vtrz p̄mi motus semp sint pcta. Secūdo vtrz in infidelibꝫ sint pcta mortalia

¶Articulus xxi.

Ad pmū sic pcedebat. Videt q p̄mꝰ motus semp sit pctm̄. dr magister. xxi. dist. ij. libri sententiaz. q tentatio a carne nō p̄t esse sine pcto. sed q̄cūq̄z est p̄mus motꝰ est tentatio a carne. g̃ p̄mus motus nō p̄t esse sine peccato

Contra. ¶Sed ꝯtra est qđ ad Rom. vi. sup illud. Nō g̃ regnet pctm̄ in vestro mortali corpe. dr glo. Nō p. habet ꝯcupiscentiā q̄ vitari nō p̄t. sed illud qđ nō p̄t vitari nō est pctm̄. ergo cōcupiscentia que est p̄mus motus non est peccatum.

Rñ. ¶Rñdeo dicendum. q motus importat inclinatōnem quādā ad terminū. q̄ quidē inclinatio ptinet ad appetitū in humanis actibꝫ. Est aūt in hoie triplex appetitus. vnus q̄dem naturalis sm q vis appetitiua

pertinet ad aiam vegetabilē. sicut ⁊ vis digestiua et expulsiua ⁊ retentiua. Secūd⁹ appetitus est sensualitatis. q̄ mouet fm apphensionē sensus. Tercius appetitus est volūtatis q̄ mouet fm iudiciū rōnis. Peccatū qđ hz rōnez culpe ex quo nūc loq̄mur nō pt esse nisi in actu volūtario. q̄ scz est aliqualiter in potestate peccātis. actus aūt appetitus naturalis non subiacet imperio rōnis. sicut nec actus aliaz potentiarum vegetabilis aie. ⁊ ideo in actu talis appetitus nō pt ꝯsistere culpa. sicut q̄ hō esuriat vel sitiat absq; culpa est. ⁊ idē dō̄m est in aliis hmōi. Sed act⁹ appetitus sensitiui subiacet imperio rōnis. qz rō pueniens ipm pt eū imperare vel etiā impedire. ⁊ ideo talis motus pt iam habere rōnem culpe. ⁊ si sequat̄ iudiciū rōnis potent etiā esse pctū mortale. sicut ⁊ mot⁹ exteriorū mēbroz impati a rōne. Si aūt pueniat iudicium rōnis est q̄dē pctū si tendat in aliq̄d illicitū. qz in potestate hois fuit ipm cohibere. est tū veniale pctū ⁊ leuissimū. vt pz p Aug̃m. xij. de trini. ⁊ hoc dr̄ p̄m⁹ motus peccati. motus aūt supioris appetitus. i. volūtatis ꝯsequēs iudiciū rōnis iam pt esse pctū mortale.

Ad .j. Primū ergo ꝯcedimus. ¶Ad .ij. dō̄m. q̄ ꝯcupiscentia nō pt vitari sic q̄ nullus ꝯcupiscentie motus surgat. qz dū resistit vni insurgit alius. possunt tū vitari singuli. ⁊ ex hoc quilibet hz aliquid de rōne peccati. licet non habeat rōnem perfecti peccati. qđ est peccatum mortale

Ad 2

¶Articulus xxij.

AD scđm sic ꝓcedit. Videt q̄ p̄mi motus in infidelibꝰ sint pctā mortalia. quia sicut Anſel. dr̄ in lib. de gratia ⁊ libe. ar. Eos q̄ nō sunt in xp̄o Jesu. seqtur damnatio si sentiūt ꝯcupiscentiā. etiā si nō ꝯsentiāt. sed sentire cōcupiscētiā est habere p̄mū ꝯcupiscētie motū. g̃ infideles q̄ nō sunt in xp̄o Jesu peccāt mortaliter fm primos motus. qz dānatio nō debet nisi pctō mortali.

¶P̄. quilibet hō debet habere originalē iusticiā fm̄ qua ꝯcupiscētia repmebat̄. sed ꝑ hoc debitū est q̄libz ꝯcupiscētie motus. g̃ q̄libet concupiscētie motus est pctū mortale. omne eīm qđ est ꝯtra debitū habet peccati mortalis rōnem

Contra.

¶Sed ꝯtra. q̄to est gradus altior tāto est casus grauior. sed altior est gradus fidelis q̄ infidelis. cū ergo p̄mi motus fideliū nō sint pctā mortalia. multo minus p̄mi motus infidelium

R⁹

¶Rñdeo dō̄m. q̄ p̄mus motus sicut dictū est. est motus sensualitatis pueniens deliberatōez rōnis. eadem aūt natura sensualitatis est ⁊ rōnis in fidelibꝰ et in infidelibꝰ. Ad naturā aūt sensualitatis ⁊ rōnis pertinet q̄ motus sensualitatis q̄ est absq; deliberatōe ratiōis non possit esse pctū mortale. qz pctū mortale est qđ ꝯsistit in auersione a deo. ad quē ouerti non pt hō nisi p rōnem. ⁊ p ꝯsequēs auersio a deo q̄ ꝯstituit pctū mortale nō pt esse nisi in rōne. vt pz p Aug̃m. xij. de trini. Et ideo dō̄m est q̄ p̄mi motus infidelium nō sunt pctā mortalia. sed venialia

¶Ad p̄mū ergo dō̄m. q̄ dictū Anſel. dependet ex verbo apli q̄ ꝯcludit ad Ro. viij. q̄ nihil est dānatio nis his q̄ sunt in xp̄o Jesu. q̄ nō fm carnē ambulāt. Videt ergo q̄ his q̄ nō sunt in xp̄o Jesu sit aliquid damnatōis. etiā si nō fm carnē ambulēt motibꝰ carnis ꝯsentientes. alioq̄n nihil plus haberēt hi q̄ sunt in xp̄o Jesu q̄z alij. Est ergo aliq̄d dānatōis his q̄ nō sunt in xp̄o Jesu si sentiāt motus carnis. q̄uis non ꝯsentiūt. qđ q̄dem qualiter sit intelligēdū ex ꝓcessu apli apparet. premiserat eīm reparatōnem gratie inchoatā esse in his qui sunt in xp̄o Jesu q̄tū ad mentem. licz nō q̄tū ad carnē. Premiserat eīm. Ego ipse mēte q̄dē seruio legi dei. carne aūt legi peccati. scz propter legē fomitis. q̄ adhuc manet in corpis mēbris. Ne g̃ hi q̄ sunt in xp̄o Jesu viderent adhuc priſtine dānatōi subiacere ꝓpter fomitē mot⁹. ꝯcludit apls q̄ nihil est dānatōis his q̄ sunt in xp̄o Jesu si nō fm carnē ambulāt. qz dānatio originalis pcci soluta est p grām xpi. q̄uis actu remaneat fomes peccati. damnatōem ꝑ actualis pcci nō incurrūt. qz nō ambulant fm carnē. In infidelibꝰ vero manet pctū originale nō solū actu sed etiā reatu. ⁊ ideo in eis aliquid damnatōnis est ex pte originalis pcci. nō aūt ex pte actualis si ꝯcupiscētijs nō ꝯsentiāt. Ex hoc ergo nō seqtur q̄ in infidelibꝰ p̄mus motus inducat damnationē pcci mortalis. sed seqtur q̄ habeat annexā dānationē originalis peccati. ¶Ad scđm dō̄m. q̄ debitū originalis iusticie ptinet ad ipsam psonam infidelis rōne humane nature quā a p̄mo parente traxit. cui collata est originalis iusticia. ⁊ ideo id qđ ptinet ad defectū originalis iusticie ptinet ad pctū nature. scz ad pctū originale. non aūt ad pctm actuale quale est peccatum mortale.

Ad .j.

Ad 2

¶Articulus xxiij

QUestio est vtrū pueri nō exercitati in p̄ceptis sint recipiendi vel obligādi voto vel iuramento. vel beneficijs alliciendi ad ingressum religionis. Et videt q̄ nō. Perfectio eīm ꝯsilior anteq̄z ordinātur religiones a xp̄o exordiū sumpsit. sed xp̄s p̄mo ꝯsiliū pfectiōis dedit adolescenti. qui p̄cepta seruauerat. vt pz Mat. xix. ergo soli illi qui sunt exercitati in preceptis sunt ad religionē obligādi vel recipiēdi. ¶P̄. Grego. dicit sup Ezech̃. Nemo repente fit summ⁹. sed in bona ꝯuersatiōe a minimis quis inchoat vt ad magna pueniat. sed magna sunt ꝯsilia que ptinēt ad pfectionem vite. minora aūt sunt p̄cepta que ptinēt ad omnem iusticiā. ergo p̄us debent pueri exercitari in preceptis q̄z ad ꝯsilia inducātur. ¶P̄. Exod. xxi. dr̄. Si quis aperuerit cisternā decideritq; bos vel asinus in eam. dominus cisterne reddet pecum iumentoz. sed ille qui aliquē puerū nōdum in p̄ceptis exercitatū

Ad .j.

ad religionem inducit. quodāmodo apparit ei cisternā. qz pleriqz tales religionē ingredientes egrediūtur et in desperatōem incidūt quasi in quādā spūalem cisternā. g̃ videt q̄ ille q̄ eū inducit hoc ei impnte ad
4. pctm̃ ¶ Ad illud qđ est expedies cōmuni vtilitati nō est tollendū. sed expedit cōmuni vtilitati q̄ hoies p/pria libertate vtant ad bonū faciendū. g̃ nō est aliqđ auferenda talis libertas p obligatōem voti vel iura/
5. menti. ¶ Ad. 4. Beatus Bñdictus monachoz institutoz almificus in sua regula statuit q̄ venientib⁹ ad religionē nō sit facilis p̄bendus ingressus sed p̄bandū sit an spūs a deo sit. g̃ multo minus sunt aliq̄ muneribus vel bñficijs alliciendi ¶ Ad. 5. Brego. dt̄ et habet in decretis dist. xlviij. scimus q̄ edificati parietes nō prius tignoz pondus accipiūt nisi natiuitatis siue humore siccent. ne si ante pondera q̄z solidentur accipiant cūcta simul ad terrā fabricā deponāt. sed pueri q̄
6 nōdū sunt exercitati in p̄ceptis sunt quasi parietes nōdū desiccati. g̃ nō sunt eis imponēda tigna. i. gravia religionis instituta ¶ Ad. 6. status religionis est
7 status penitētie. sed pueri excipiūtur ab omi penitētie cohertōe. vt habet in decretis. de pñia dist. iij. g̃ nō
8 sunt ad religionē inducendi ¶ Ad. 7. sicut dr̄. xx. q. iij. Qđ q̄s nō optat nec eligit. p̄fecto nō diligit. qđ aūt nō diligit facile ptēnit. sed pueri anteq̄z sint exercitati nō habent firmā electōnem. g̃ nec firmaz dilectionem. facile g̃ religionē ptēnēt si in tali etate ad religi
9 onē inducātur ¶ Ad. 8. Proner. xiij. dr̄. substantia festinata minuet. sed videt esse nimia festinātia q̄ aliq̄s ad filia nolet nōdū in p̄ceptis exercitat⁹. g̃ videt q̄ bonoz spūaliū substātia de facili minuat. ergo nō
10 sunt ad religionē inducendi. ¶ Ad. 9. nō minor cura est adhibenda in ingressu religionis q̄z in susceptōne ordinis. sed in ordinib⁹ phibent ad maiores accedere q̄ minores nō acceperūt. g̃ etiam nec debet aliq̄s ad obseruantiā filioz i religionē trāsire nisi p̄us prece
11 ptis obseruatis. ¶ Ad. 10. duo sunt homini necessaria scz intelligere verū et operari bonū. sed in intelligēdo verū stultus reputaretur qui prius ad difficiliora se transferret q̄z leniora intelligeret. ergo stultum est in p̄paratiōe boni q̄ aliq̄s p̄us trāseat ad filia q̄z in p/
12 ceptis exerciteē ¶ Ad. 11. cuilibet in religione existēti cōuenit curā agere alioz vel saltē suip̄sius. sed in his q̄ eligūtur ad aliquā curā ecclīasticā oportz eligere meliores. g̃ optz eos qui ad religionē assumūtur eligere meliores. hi aūt sunt q̄ sunt exercitati in p̄ceptis. g̃
13 tales sunt ad religionē inducendi. ¶ Ad. 12. illud qđ est in se bonū si ex eo sumat peccati occasio est abijciēdum sicut serpens eneus quē Moyses fecerat ex mādato dñi ad sanādū filios israel. vt habet nūeri. xxi. Ezechias cōbussit. qz ex eo sumebat ydolatrie occasio. subtiliter etiā q̄uis benedictio sit fm se bona. tñ reprehendit si minor presente maiore benedicit. Cuz ergo aliqui inexercitati in preceptis sumāt occasionem peccati ex ingressu religionis ab ea recedētes. q̄uis religio sit fm se bona. tñ videt q̄ inexercitatos ad religionē inducere sit vitandū. ¶ Ad. 13. Brego. dt̄ et habet in decretis dist. xlviij. Casum appetit q̄ ad summi loci fastigia postpositis gradib⁹ per abrupta q̄rit ascensum. sed p̄cedere ad filia nō obseruatis p̄ceptis est postponere gradū. g̃ videt q̄ hoc sit casum q̄rere. et ita ad hoc nō sunt aliq̄ inducendi ¶ Ad. 14. Dama. dt̄ in scō libro. q̄ nō est inutile inexpertū exp̄tez ip̄robatū incorruptōe frui vt nō in superbiā incidat et iudiciū dyaboli. ergo pari rōne nō est inutile improbatos et inexpertos in p̄ceptis ad statū ptēplatiōis assumi ad quē religio ordinat. ¶ Ad. 15. Brego. dt̄ in. vi. moral⁹. Post lye amplexus ad rachelē Jacob pueni
16 qz p̄fectus quisq̄z ante actiue vite ad fecūditatē iūgitur. et post ptemplatiue ad requiē copulat. sed actiua vita cōsistit in obseruātia p̄ceptoz. status aūt religionis ptinet ad vitā ptemplatiuā. ergo nō sunt aliqui ad religionē inducendi anteq̄z sint in p̄ceptis exercitati ¶ Ad. 16. nulla p̄missio est facienda cuius solutio nō est licita. sed soluere aliq̄d alicui p ingressu re/
17 ligionis nō est licitū. vñ dr̄ p. q. ij. Nunq̄z legim⁹ domini discipulos vel eoz ministerio cuersos quēpiā ad dei cultū aliquo muneris interuētu prouocasse. g̃ non sunt aliqui promissionib⁹ ad religionem allic/
18 iendi. ¶ Ad. 17. nullus qui nō est exercitatus in armis fm leges est admittēdus ad militiā corporalē. sed religio est status militie spūalis. g̃ nō sunt aliq̄ recipiēdi ad religionē nisi p̄us exercitati in p̄ceptis quasi in q̄busdā spūalib⁹ armis. ¶ Ad. 18. qui nō p̄t se obliga
19 re ad minus. non p̄t se obligare ad maius nisi sit necessariū. sed puer ante decimūquartū annū nō potest se obligare ad matrimoniū qđ minus est. ergo multo minus ad religionē ¶ Ad. 19. legit Marci. v. q̄ domi
20 nus demoniacū curatū nō p̄misit secū intrare nauim q̄ significat crucē et religionē. p demoniacū autē curatū signātur hoies a peccatis diuersi. ergo non sūt ad religionē accipiendi p̄cōres statim diuersi anteq̄z in preceptis exercitent ¶ Ad. 20. bonorum operum fru
21 ctus habere debemus quando de egypto eximus. vt dicit quedam glosa Exodi. xij. sed exire de egypto est exire de mūdo religionem intrando. ergo illi qui volunt religionem intrare debent p̄us fructum bonoruz operū habere per obseruantiā p̄ceptoruz ¶ Ad. 21. Au
22 gustinus dicit in libro de sermone dñi in monte. q̄ omnis presumptio est coercenda. sed magna p̄sumptio videt esse q̄ aliquis velit ascendere ad arcem cōsilioz nōdum obseruatis preceptis. ergo tales sūt coercendi et non alliciendi ad religionis ingressum.

¶ Ad. 22. Aug⁹. dt̄ in eodem libro. q̄ maiora maioribus. et minora vero minoribus sunt exhibēda. sed cōsilia sunt maiora. ergo nō sunt pueris inexercitatis exhibenda. et ita pueri nōduz exercitati in p̄ceptis non
23 sunt ad religionē trahendi.

Cōtra 1. ¶ Sz cōtra ē qđ dr. xx. q. ij. Si in qlibet. ⁊ infra. Parentib⁹ sane filios suos religionē tradere nō ap̄li⁹ q̄z vltra decimū quartū annū etatis sue licētia eē poterit Postea vero aut cū volūtate parētuz eoz. aut si sue deuotionis sit sollicitariū votū erit filijs licitū religionis assumere cultū. sed post quartūdecimū ānū nō stati sunt hoīes in p̄ceptis exercitati. g̃ p̄ñt religionez ingredi pueri anteq̄z sint in p̄ceptis exercitati. ¶ P. 2 Maius ē q̄ aliq̄s assumat ad regimē sui ⁊ alioz. q̄z q̄ recipiat in religione in q̄ sub regimine alterius viuit. sed Salomon adhuc puer existēs assumptus ē ad regnū sui ⁊ alioz. Un dicit p. Paralip. xxix. Locutus est Dauid rex ad oēm ecclesiam. Salomonez filiū meū elegit deus adhuc puez ⁊ tenellū. g̃ multo magis p̄ñt pueri nō exercitati in p̄ceptis ad religionē recipi vel induci. ¶ P. Illud votū nō est illicituz 3 ex quo nō reddunt aliq̄ rei si soluāt. sed sicut dr Ambro. Ille q̄ in puellaribus ānis p̄tinētiā vouerūt nō cōstituunt ree ni votū exoluāt. g̃ q̄ aliq̄ voto astringāt ad religionē in puerilibus ānis nō est illicitum. ¶ P. 4 Nihil ē illicitū p qđ aliq̄s a bono nō retrahit. sed q̄ p uocat ad melioza nō retrahit a bono. g̃ cū status religionis sit melior in q̄ obseruant p̄silia. q̄z status vite secularis. in quo simpl̄r obseruant p̄cepta. videt q̄ nō sit illicitū inducere pueros ad religionē voto vel iuramento. aut etiā beneficio añq̄z sint in p̄ceptis exercitati. ¶ P. xx. q. p. dicit. Firma tūc erit ꝺ̄ginitaz p 5 fessio exquo adulta iā etas esse ceperit. ⁊ q̄ solet apta nuptijs deputari. sed non stazim in hac etate viri vel mulieres sunt in p̄ceptis exercitati. ergo añq̄z aliqui in p̄ceptis exercitētur. licite possunt religioni astrin 6 gi ⁊ voto vel iuramento. ¶ P. Si talis obligatō eēt illicita. s. qua pueri nō exercitati in p̄ceptis voto vel iuramēto ad religionē obligātur. aut hz esset. q̄z ē fm se mala. aut q̄z est ꝓhibita. hz nō est fm se mala. q̄z sic executio siue adimpletio p̄missionis esset pioz ⁊ pseuerātia pessima. Cuius ꝓtrariū videmus q̄z adiplentes ea q̄ p̄miserant in puerilibus annis. ⁊ in his p̄missis pseuerātes maxime p̄mēdātur. Similiter etiam nō est illicita talis obligatio. q̄z ꝓhibita. Nō em̄ ꝓhibet lege veteri. Dicit em̄ Numeri. xxx. Mulier si quispiam voluerit ⁊ se astrinxerit iuramēto que in domo patris sui ⁊ in etate adhuc puellari si cognouerit pater votū qđ pollicita est. ⁊ iuramētū quo obligauit aiam suā. ⁊ tacuerit voti rea erit q̄cquid pollicita est. ⁊ iurauit ope cōplebit. sinaūt vt audierit contradixerit pater vota ⁊ iuramēta eius irrita erūt. nec obnoxia tenebit spōsioni eo q̄ ꝓtradixerit pater. Similiter etiā nō ē ꝓhibitū iure canonico. q̄z in decreto Leonis papē hec eadē autoritas inducit. Sil̄r etiaz non ē ꝓhibitū lege euāgelij q̄ maxime inducit hoīes a recedēdo a mūdo. ⁊ sequēdū p̄fectionis opa. ergo licitū est obligare voto vel iuramēto pueros nōduz exercitatos in p̄ceptis ad religionem

Rñdeo dōm. q̄ hz qđ p questionē hz inducit dubi tationē nō hz nisi q̄ q̄dā ꝓtētioni studētes veritatem obnubilare conāt. Un hz locū habēt ꝟba q̄ Aug⁹. dr in. ij. de ci. dei. Qm̄ ille ē maioz ⁊ deterioz insipiētium morb⁹ aiaz quo instabiles mor⁹ suos etiā post rōem plene redditā siue nimia cecitate q̄ nec apta cernunt. siue obstinatissima ptinacia q̄ ⁊ ea q̄ cernūt non fuerūt tāq̄z ipam rōem veritatēq̄z defendūt sit necessitas copiosius dicēdi plerūq̄z res claras velut eas nō solū spectātibus intuēdas. sz q̄dam mō tāgendo palpātibus offeram⁹. ⁊ tamē q̄s disceptādi finis erit. si respōdendū esse ipsis respōdentibus nos existimem⁹. Naz q̄ vel nō possunt intelligere qđ vel tā duri sunt aduersitate mētis. vt etiā si intellexerint nō obediāt respondent ⁊ loquūtur iniq̄tatē atq̄z infatigabiliter vani sz q̄z dicta ꝓtraria si toties velimus refellere q̄tiēs obnixa fronte statuerint. nō cogitare qđ dicant. dum q̄ cunq̄z mō nostris disputationib⁹ cōtradicant. q̄z sit infinitū ⁊ erumnosuz ⁊ infructuosuz vides. Erit ergo hz mod⁹ seruādus vt veritas manifeste ⁊ q̄si palpabiliter ostēdat. ⁊ si qua in ꝓtrariū dicta fuerint q̄ aliud pōdus nō habeant ꝓtēnant ne semp oporteat inutiliter eadē replicare. Sz si q̄s ꝓtrariū dicere voluerit scribat qđ dicit vt alij intelligentes dijudicare possint an deceat veritatē Primo ergo circa ꝓpositā questionē vt singula discutiam⁹ p̄siderādū ē pueros etiā infra ānos pubertatis in religionē recipi nō est fm se malū imo est expediēs ⁊ fructuosuz. q̄z illud qđ a puericia assuescim⁹ semp pfectius ⁊ firmius retinemus fm illud Prouer. xxij. Adolescēs iuxta viam suā gradit ⁊ etiā cū senuerit nō recedet ab ea. ⁊ ideo ap̄li instituerunt vt pueri etiā infantes ad xp̄ianā religionē reciperent. vt in ea nutriti firmius ⁊ pfecti⁹ ei inhererēt. Et hz est qđ Dyoni. dr in vl. c. eccle. hierar. fm legem sanctā confirmati infantes ad habitū sanctū habebūt consuetudinē ab oīni remoti erroze ⁊ immūde vite exptes hoc diuinis nostris ducib⁹. i. apostolis ad mētem venit. vt visum est suscipere infantes Multo aūt magis excedit xp̄iana infidelium vitaz q̄z vita religiosoz vitā secularium. p̄sertim cum in primitiua ecclesia omniū christianoz erat pfectissimus religionis status. fm illud Actu. iiij. Multitudinis credētiū erat coz vnū ⁊ aīa vna. nec quisq̄z eoz q̄ possidebat aliq̄d suū esse dicebat. sz erāt illis oīnia cōia. ad cuius vite exēplar oēs religiones sunt institute. Et iō religionū institutores in eadē ca qua ap̄li moti sunt ad recipiēdū infantes ad religionē. vt ptz de beato Būdicto q̄ vt in. ij. dyalogoz legit recepit nutriendū in religione maur duodennē ⁊ Placidum septēnē. Est tū qdā differētia circa hz attendēda. Nā pueri añ annos pubertatis ex naturali iure sunt sub cura parētū ꝓpter hz q̄ patiunt defectum discretionis rōis fm quē possint bñ regere seipsos. ⁊ ideo in hac etate possunt qdē religioni tradi si a parentib⁹ offerātur. et

erit rata traditio ꝑcipue si cū ad ānos pubertatis ꝑuenerint ratā habuerint paternā oblatōem. vñ Bre-
go. dr & habet. xx. q. i. addidisti. Si pater vel mater
filiū filiam ve intra septa monasterij in infantie an-
nis sub regulari tradiderint disciplina vtq; liceat eis
postq̄ pubertatis impleuerint ānos egredi & matri-
monio copulari ꝙ oīno ꝛeuitam⁹. qz nephas ē vt
oblatis a parētib⁹ ꝛco filijs volūtatis frena relaxent
Si āt in hac etate ꝓpria sponte se religioni tradide
rint ꝓt hoc ꝑ assensum vel dissimulatōem parētū ra
tum esse. vñ dr. xx. q. ij. Si in q̄libet minori etate vel
religionis tonsurā vel religioni velle ꝛebitā in vtro
q3 sexu filijs aut vnus aut ābo parentes ꝛederint. aut
forte vel nolētib⁹ vel nescientib⁹. s. parentib⁹ a se susce-
ptā nō mox visam in filijs abdicauerint. sz vel coraz
se vel ꝑo palāq3 in ꝓuentu eodez filios talia habere
pmiserint ad secularē reuerti habitū filijs ipsis quā
doq3 penitus nō licebit. Si ꝛo pueri annos pubertā
tis trāscenderint. possunt etiā inuitis parētib⁹ ad reli-
gionē trāsire. nec sunt repellēdi imo magis aduocan
di. Ut em̄ Brego. dr in q̄dam omel. Ad vitā bonaz
alius in puericia. alius in adolescētia. alius in iuuen
tute. alius in senectute. alius in ꝛecrepita etate pduci
tur. Et cū in nulla etate sint repellendi. minus tamē
sunt repellēdi in puericia. Dicit em̄ Chrisо. sup Ma
theū. Quis mereat appropinq̄re xpo si repelleret ab
eo simplex infantia. nā si sancti futuri sunt. q̄d veta-
tis filios ad patrē venire. Si āt pctores futuri sunt
vt q̄d sniam ꝺdēnatōnis ꝓferātis anteq̄ culpā vide-
atis. q̄ q̄dem dānatōnis sniam ꝓtulit aliq̄. cum di
cūt. nō sunt recipiēdi pueri ad religionē. qz exibūt et
peiores efficient. Sed q̄ addūt q̄dam q oz pueros
prius exercitari in ꝓceptis. & postea trāsire ad cōsilia
obseruāda in religione. ex falso intellectu pcedit. Ar
bitrant em̄ q ꝓcepta ꝑparēt viā ad cōsilia. Nō est āt
sic imo potius ꝺsilia parāt viā ad ꝓcepta seruanda.
qz ꝑ cōsilia remouet hō a reb⁹ seculi circa q̄s occupa
tus difficile ē q innocētiam seruet. Unde Hyl. dr super
Math. Graue onus innocētia subit incrementum
opū occupata. rem em̄ solius famulatus dei nō sine
seculi vitijs assequar. Et ideo dns dicit Math. xix.
Q difficile qui pecunias habet intrāt in regnū celo-
rū. qz difficile est q homo ꝓcepta seruet. quib⁹ intrat
in regnū nisi sequēs cōsilia diuitias relinquat. & ideo
pueri ad hoc q innocētiā seruare possint in obseruātia
mādatoz sunt ꝓparādi. & q̄dāmō ꝓmunīdi in exer-
citio ꝺsilioz. nec sunt repellēdi. q̄uis inerudīti vide-
antur in ꝓceptis. Dicit em̄ Origē. sup Math. Quidā
puerilē sermonē hostes offerāt saluatori pueros & in
fantes. Qui āt videt pfectiores ꝓsq̄ discāt ad ratō
nē iusticie repḥendūt eos. q̄ pueros & infantes adhuc
min⁹ eruditos offerūt xpo. dns āt hortat discipulos
suos ꝺdescēdere vtilitatib⁹ pueroz Hoc g ꝛcem⁹ at
tendere ne essentiā sapie excellētioris ꝓtenam⁹ quasi
magni pusillos eccl'ie ꝓhibētes pueros venire ad Je
sum. Sz q̄ vlteri⁹ q̄rit an ātereligionis ingressum
sint voto vel iuramēto ad religionē obligādi mani-
feste pz q sic. Sicut em̄ in malo q̄to volūtas ē ma-
gis affirmata ad malū. tāto pei⁹ ē sicut in obstinatis
ptz. et q̄ ex malicia pcēat. ita etiā in bonis tāto volū
tas melioꝛ ē. q̄to ē magis firmata & astricta ad bonū
Cū g bonū sit q pueri ad religionē veniāt. multo me
lius ē q eoz volūtas sit ad ḥ firmata q̄ fit voto vel
iuramēto. vñ & Dauid dicebat Juraui & statui custo
dire iudicia iusticie tue. & Aug. dr in epl'a ad Pauli
nā & Armētariū. Felix necessitas q̄ ad meliora cōpellit.

Ultimo āt ꝑsiderādū restat an sint bnficijs allici
endi. & sic q̄dē ꝓuētōe vel pacto pciū alicui ꝛef. vel q̄d
cūq3 terrenū bnficiū vt religionē ītret. ḥ ē illicitum.
Si āt aliq̄s ei aliq̄ bnficia tpalia cōferat vt auferat
impedimēta. q̄b⁹ ipedit a religionis ingressu. vel etiaz vt
eū nutriat vel doceri faciat ad ḥ q sit religioni apt⁹. &
ḥ nō ē illicitū sz ē laudabile. Sili' & si bnficijs tpali-
bus aliq̄s aliquē allicіat vt eū fauorabilē sibi reddat
nō intēdēs gl'am ꝓpriā. sz gl'am dei & proximi salutem
laudabile ē. sicut & apl's ꝛe seipo dr. i. ad Coz. x. Per
oīa oīb⁹ placeo. Deus etiā aliq̄s tpalib⁹ bnficijs alli
cit ad bñ agēdū. In eccl'esijs etiā q̄busdā tpaliuz di-
stributōib⁹ alliciūt aliq̄ ad eccl'ie ꝛeseruiendū nō q ꝑ
mū accipiāt. sz st̄ q̄dā secūdario illectiua ad seruien
dū ꝛco. sic & dns dr Math. vi. Prio q̄rite regnū dei
et iusticiā ei⁹. & hec oīa. s. necessaria vite adijcient vobis

Ad ꝓmū. g dom. q xps ad ꝺsilia inuitauit adole Ad i
scētē in ceptis exercitatū. ita etiā vocauit Matheū
publicanū nō exercitatū in ceptis. sz potius ꝛeis
implicatū. ex q̄ accipe possum⁹ q ad ꝺsilia obseruan
da in religione aduocādi sunt nō solū exercitati in ꝑ
ceptis. sz etiā nō exercitati. ¶ Ad. ij. dom. q diuersi- Ad 2
tas graduū dupl'r attēdi ꝓt Uno mō in diuersis sta
tib⁹ seu ꝺditionib⁹. & sic nō opz q̄ tēdit ad maiorem
statū vel ꝺditōne q ꝑus exerciteꝛ in minori statu vl'
cōditōne. sicut videm⁹ q illi q volūt fieri milites nō
ꝑus exercitant in lanificio. sz a puericia exercēt in mi-
litia. Sili' q volūt fieri clerici nō ꝑus exercent in vi-
ta laicali. sz a puericia instruunt in vita clericali. & ḥ
mō q volūt religiosi fieri nō oz q ꝑus exerceant in vi
ta seculari. sed optimū ē eis si a puericia exerceant in
vita religionis. qz magis poterūt in ea ꝓficere. Unde
dr Tren. iij. Bonū ē viro cū portauerit iugū dni ab
adolescētia sua. Alio mō pōt accipi diuersi grad⁹ in
eodē statu vel ꝺditōne. & ḥ mō dr Brego. q in q̄libet
bona ꝓuersatione incipiēdū ē a minoribus vt ad maio
ra ꝑueniat. Sicz em̄ milites a rudimentis militie. &
clerici a rudimētis clericature. ita etiā & religiosi inci-
piūt a rudimētis religionis vt ꝑficiāt vsq3 ad sūmū
¶ Ad. iij. dom. q duplex ē occasio. s. data & sumpta. Ad 3
Tūc q̄dē dat alīq̄s occasionē alicui ruēdi. vl' in cister
nā cadēdi qū facit aliq̄d. vel dr min⁹ recte. ex q̄ datur

primo occasio ruine, z tūc ruina primi iputatur dā ti occasionē. Aliqū aūt nō est occasio data. sed sumpta. puta cū aliqs inducit aliquē ad bonuz z ipse ex hō fit deterior nō est relinquēda monitio bona ppter hō q̄ ille sumit inde occasionē ruine. Unū z dns non dimisit p̄dicationē veritatis ppter scandalū phariseorū. vt habet Math. xv. Et Aug. dr in epla ad Bonifaciū. vt habet. xxiij. q. iiij. Ipse pietas. z infra. Q̄ si plurimi ēent in domo ruitura. z inde saltē vnus liberari posset atq; id q̄ facere conaremur. alij semetipsos p̄cipitatione vetarēt dolerem⁹ de ceteris. vez de

Ad 4 vnius saltē salute ꝓsolaremur. ¶ Ad. iij. dōm. q̄ libertas necessitati coactōnis opponit q̄ ē necessitas absoluta. z talis necessitas ē cohibēda. Sed necessitas q̄ est ex suppōne finis nō opponit libertati. z tali necessitate expedit vti ad cōem vtilitatē. alioq̄n nec pacta pmissionibz firmata. nec iuramēta in rebz humanis fieri deberēt Multo aūt magis p hmōi expedit hoies

Ad 5 obligari ad diuina q̄ sunt meliora. ¶ Ad. v. dōm. q̄ difficultas ingressus obseruat in religionibz p hoc q̄ datur intrātibz ānus ꝓbatōnis in quo difficultates

Ad 6 religionis experiunt. ¶ Ad. vi. dōm. q̄ parieti nondū desiccato nō est onus tignoz ꝑponendū. tū nō phibetur quin sit paries desiccādus. Desiccat aūt paries a prauo humore. secularis affectus p religionē. z ideo cōuenit q̄ ꝑus exercitent aliq̄ in religione q̄z eis onꝰ plationis aut sacroz ordinū imponat. de hō onere loq̄tur Grego. vt pz p ea q̄ pcedūt in illo capitulo. z in

Ad 7 scda omelia Ezech. ¶ Ad. vij. dōm. q̄ status religionis z ē status penitētie. z est exercitiū siue schola perfectionis. vñ ad religionē recipiēdi sunt peccatores p/pter penitētiā. z recipiēdi sunt pueri innocētes quasi in schola q̄dā pfectionis vt pfectius innocētiā cōser

Ad 8 nent. ¶ Ad. viij. dōm. q̄ si oīno inuiti pueri ad religionē inducerent. timēdū ēet de casu futuro. sed ex quo ꝓpria volūtate se obligāt z religionē ingrediūt

Ad 9 nō habet locū rō inducta. ¶ Ad. ix. dōm. q̄ sicut magnū z puū multū z paucū sm phm dicunt relatiue. ita z festinatū siue velox z tardū. Nā festinatuz siue velox ē qd̄ in puo tpe multū mouet. Illa g̃ suba mi nuitur q̄ est festinata in respectu ad debitū modū. puta si aliqs aliquē statū aggressus statim a ꝓncipio cōremptis rudimētis illius status ea q̄ sunt pfectoz in statu illo attēdare vellet. Nō est aūt suba festinata si exercitiū pfectōnis z q̄si quādā schola que est religio a pueritia aliquis aggrediat. Tantū est em culmen pfectionis vt etiā si a pueritia q̄s hmōi pfectionez aggrediat. semp habet vbi proficiat. sicut z Aug. dr ad Volusianū de doctrina xpiana Tāta est ignt xpiano rum pfunditas litteraz vt in eis quotidie pficerem si eas solas ab incunte pueritia vsq; ad decrepitaz senectutem summo studio meliore ingenio conarer ad

Ad 10 discere. ¶ Ad. x. dicendū. q̄ diuersi ordines sunt quasi diuersi gradus vnius clericalis vite. z ideo oportz vt a minoribz incipiat qui ad maiores tendit. Non aūt oz q̄ qui tendit ad sacros ordines q̄ exerciteť in his q̄ ptinent ad inferiorē statū laicalis. s. vite. z sil̄r in vita religionis oz q̄ a rudimentis eius incipiat q̄ religionē ingrediť vt ad summū apicē religionis pertingere possit. nō tñ oz eum prius esse exercitatū in se

Ad ij culari vita. ¶ Ad. xi. dicendū. q̄ in intelligibilibz etiam oz q̄ aliqs a minoribz in eadē scientia incipiat vt ad maiora pueniat. nō tñ oz q̄ quicūq; vult addiscere aliquā sciam maiorē q̄ exerciteť in q̄libet minori. sicut q̄ volunt addiscere liberales artes nō oz q̄ prius exerciteńt in mechanicis. sz solum hō oz q̄ minor scientia parat viā ad maiorem. Vita aūt secularis non parat viā ad religionē. sed magis ab ea abducit. vnde Grego. dr in ꝓncipio moraliū. Cū adhuc me cogeret animꝰ ꝑsenti mūdo q̄si specieten⁹ deseruire cepe rūt multa ex eiusdē mundi cura succrescere vt in eis iam nō specie. sed qd̄ ē grauius mēte retinerer. Econuerso aūt obseruātia consilioz parat viā ad tutius et pfectius ꝓcepta diuina obseruāda q̄ necesse ē in se

Ad ij culari vita obseruari. ¶ Ad. xij. dōm. q̄ rō illa i multis deficit. ꝓmo q̄dem. q̄z ille q̄ religionē intrat. nō ad hoc eligit vt sui vel alterius curā gerat magis q̄z āte sed magis vt sit sub cura z obedientia alterius. Secūdo q̄z hō nō ꝓcediť ab oīibz q̄ necesse sit eligere meliorē ad regimē plationis. sed fm q̄sdā sufficit eligere bonū. Tercio q̄z si oz eligere meliorē ad plationē. non q̄dem oz simplr meliorē eligere. sz meliorē id ē magis ydoneum ad hō. pueri aūt etsi nō sint meliores simplr q̄z adulti. sunt tñ magis ydonei ad hoc vt in religione nutriant. vñ Ansel. in li. de similitudinibz cōparat eos qui a pueritia nutriunt in religione angelis alios aūt hoibz. q̄z ageli a ꝓncipio. hoies ꝓcessu tpis ad vitaz eternā pueniūt. Quarto q̄z ad episcopatū nō eligit nisi vnꝰ. z ideo maior necessitas ē q̄ melior assumat. q̄z de intrantibz religionē q̄ plures accipi pnt. ¶ Ad.

Ad ij xij. dōm. q̄ nō solū illud qd̄ ē petū ꝑbet occasionem ruine. sz etiā illud qd̄ hz spēm mali. Unū z apls dicit ꝓ. ad Thes. v. Ab oī specie mala abstinete vos. et q̄z serpēs eueus. z si fm se esset bonus ex sui institutōne. tñ spēm habebat mali ppter sil̄itudinē idolatrie. io apud eos q̄ erāt ad idolatriā pni nō erat dimittē dus. sz laudabilit fuit subtracꝰ. Introitus aūt religionis nec ē fm se malū. nec hz spēm mali. Bñdictio aūt et si sit de gñe suo bona. tñ ad hō q̄ sit actꝰ ꝑutis exigitur q̄ sit vestita debitis circūstātijs. i. vt sit ꝓueniens et pone z loco z tpi. Nō est aūt ꝓueniēs pone q̄n minor pōte maiore bñdicit. q̄z sicut dr ad Heb. vij. Sine vlla ꝓtradictione qd̄ minus ē a maiore benedicit.

Ad ij ¶ Ad. xiij. dōm. q̄ ille q̄ accedit ad cōsilia nō querit ascensum p abruta postpositis gradibz. sed magis recedat q̄ pōt hoīem ipedire ab obseruatione ꝓceptoz. sicut dictū est. ¶ Ad. xv. dōm. q̄ fm dictū Dam. magis ēet ꝓtrariū ꝓcludēdū. io em dr de hoibz etiā post

regenerationē incorruptibilitatē nō statim addit. ḋa hoc nō ēet eis vtile. ſz ſupbiēdi occaſio. Abūdantia em̄ tpaliū ⁊ corpaliū bonor̄ ē materia ſupbie. ⁊ ideo vtile ē hoi ad ſupbiā vitādā vt ad ꝓſilia trāſeat. tpa/
Ad 16 lium bonor̄ ſupabūdātiam dereliquens. ¶ Ad. xvi dom̄. q̄ āplexus Rachelis ſignat ḋetē ꝓtēplationis ad quā etiā ꝓſilia ſequētes nō ſtati a ꝑncipio pueni re pñt. ſz poſt lōgū exercitiū bonor̄ op̄r̄. facilius tñ ad ꝑdictā quietē pueniē ꝑ obſeruātiā ꝓſilior̄ q̄ ꝑ ex
Ad 17 ercitiū mādator̄ in vita ſeculari. ¶ Ad. xvij. dom̄. q̄ ſi beneficijs tpalib⁹ alios alliciant ad religionē cū pacto ſicut pz in emptione ⁊ vēditōe ē illicita ſolutio. Si aūt aliqs alicui ꝓuideat ſine pacto nō ē illicita ſolu/ tio. vñ poſt ꝓmiſſa ꝙba in eodē. ca. ſubiūgit. Niſi for te de paup̄r̄ alimēto ḋs incōtigue ꝓponat. Et iterū
Ad 18 ſubdit. Dū tñ abſit pactio. ⁊ ois ceſſet ꝯuētio. ¶ Ad xviij. dom̄. q̄ ſtat⁹ religionis q̄ztū ad eos q̄ in eo ꝓfe cerint ē ſpūalis militia. q̄ztū ꝙo ad eos q̄ de nouo in/ trāt ē q̄ſi cuiuſdā tyronicinij exercitiū. ⁊ oz ad maio rē ꝓfectū q̄ a ꝑncipio aliqs hmōi exercitiū ſubeat. ſi/
Ad 19 cut ⁊ de exercitio militie tpalis. Vegetius docet in li. de re militari. ¶ Ad. xix. dom̄. q̄ obligatio pficiens matrimoniū corpale nō pt fieri ante ānos pubertat̄ cui obligatōi ſilis ē ꝓfeſſio q̄ fit in religione ad ꝓpe tue remanēdū in ea. ſz āte ānos pubertatis pt fieri ali
Ad 20 qua ſpōſio futuri matrimonij. ſicut ē in ſpōſalib⁹ cui aſſilat obligatio q̄ fit ad religionē. ¶ Ad. xx. dom̄. q̄ ſicut glo. ibidē exponit p hȳ q̄ dēmoniac⁹ curat⁹ vole bat ee in naui cū xp̄o. ſignificat dēsideriū eor̄ q̄ ſunt a pctō mūdati in q̄ cupiūt diſſolui ⁊ ee cū xp̄o. hȳ non ſtati eis ꝓcedit. ſz oz q̄ ꝑus in hac vita labor̄et ānūci
Ad 21 ando ꝙbū dei. Vñ pz q̄ nō ē ad ꝑfectū. ¶ Ad. xxi. dom̄. q̄ q̄zto aliqs magis exercitat⁹ in bono ex egyp to. i. ex ſeculo ad religionē trāſit. tāto facilius in ea ꝑ ficere pt. ſz qr̄ in ſeculari vita ūminent multa pericula q̄b⁹ hmōi exercitiū ꝙtutis ip̄edit. tutius ē q̄ a ꝓnci/
Ad 22 pio ip̄edimēta dirūpat ꝑ obſeruātiam ꝓſilior̄. ¶ Ad xxij. dom̄. q̄ difficilius ē obſeruare ꝑcepta in vita ſe/ culari q̄z in vita religioſa. Magna em̄ ſ̄tus r̄gitur ad hȳ q̄ aliqs in ſeculo viuēs ſe ūmaculatū a vitijs ſe/ culi ſeruet. Vñ dr̄ eccle. xxxi. Beat⁹ dives q̄ inuen/ tus ē ſine macula Et poſtea ſubdit. Quis ē hȳ ⁊ lauda bimus eū. Fecit em̄ miracula in vita ſua. Et iō maio ris ꝑſumptionis ee videt. Si tñ ſit ꝑſumptio q̄ ali q̄s in ſeculo viuēs ꝓſiderat ſe ūmaculatū q̄z q̄ tante virtutis ſe nō exiſtimās ad religionē trāſeat. vt facili us a pctī macula ſeruet ad modū zachei. q̄ cū ſtatu ra puſillus ēet ad hȳ q̄ ſ̄pm videret aſcēdit arborē ſic
Ad 23 comor̄. i. ficū fatuā ꝑ quā religio dēsignat ¶ Ad. xxiij dom̄. q̄ in vnoq̄q ſtatu maiora maioribꝫ ſt̄ attribu enda. ⁊ tñ q̄ ad maiorē ſtatū ꝑficere vult. oz q̄ dū mi nor ē ꝓmordia illi⁹ ſtat⁹ accipiat. ſm illud eccle. xxv. Que in iuuētute tua non congregaſti in ſenectute quō metes. ⁊ iō ad hȳ q̄ aliqs ꝓueniat ad ꝑfectionem reli gionis oz q̄ a ꝑncipio etatis ſue ad hmōi aſſuefcat

¶ Articulus. xxiiij

Secūdo q̄r̄it. vtr̄ cōſilia ordinent̄ ad ꝑcep/ ta. Et videt̄ q̄ nō. Illud em̄ ad qđ ordina/ tur aliud poſterius ē. qr̄ finis ē poz in intē tione ⁊ poſterior in executione. ſz obſerua tionē ꝑceptor̄ cōſtat ee priorē in executione q̄z ip̄le/ tionem cōſilior̄. vt pz Matȟ. xix. de adoleſcēte qui dixerat ſe ſeruaſſe legis ꝑcepta a iuuētute ſua cui dat̄ cōſiliū ꝑfectionis. g̃ videt̄ q̄ ꝓſilia nō ordinent̄ ad ꝑ cepta ſicut ad finē. ſz potius ecōuerſo. ¶ ꝓ. Finis ē q̄ 2
fectior his q̄ ſunt ad finē. ſz ꝓſilia ſunt ꝑfectiora ꝑcep tis. qr̄ ꝓſilia ptinēt ad ꝑfectōis ſtatū. ꝑcepta aūt ptinet ad eōem iuſticiā. vñ ⁊ cōſilia ꝑceptis ſupadduntur. vt pz hȳ q̄ Matȟ. xix. dīs dr̄ adoleſcēti q̄ ꝑcepta ſer/ uauerat. Adhuc vnū tibi deeſt. ſi vis ꝑfectus eſſe ⁊c. ergo ꝓſilia nō ordinant̄ ad ꝑcepta. ſed potius ecōuer ſo. ¶ ꝓ. ſm̄ ꝓm in. ij. phyſi. Sicut ſe hȳt principia 3
ad cōcluſiones. ita ſe hȳt fines ad ea q̄ ſunt ad finē. ſz talis ē habitudo ꝑncipior̄ ad cōcluſiones. q̄ poſitis principijs ponūtur cōcluſiones nō aūt ecōuerſo. quia cōtingit ex falſis ſyllogiſare ver̄. g̃ talis ē habitudo finiū ad ea q̄ ſunt ad fines. ſz poſitis ꝑceptis nō po/ nūtur ꝓſilia. Multi em̄ obſeruāt ꝑcepta q̄ nō obſer uant cōſilia. g̃ cōſilia nō ordinant̄ ad ꝑcepta ſicut ad finē. ¶ ꝓ. Aug. dr̄ in li. de ſancta virginitate. Mira 4
biliter dicit̄ q̄ ꝑpter pñs ſeculū virginitatem eſſe ſolū obſeruandā ſentiūt. ſed obſeruatio ꝑceptor̄ pri net ad ꝑſens ſeculū. g̃ conſiliū virginitatis nō eſt im plendū ꝑpter ꝑcepta. ⁊ eadē rō eſt de alijs conſilijs. ¶ ꝓ. Precepta ptinere vident̄ ad vitā actiuā. cōſilia 5
aūt ad vitā ꝓtēplatiuā. Vñ Matȟ. xix. vbi enume/ rāt̄r ꝑcepta legis. dr̄ glo. Ecce vita actiua. vbi āt poſtea ſubdit. Si vis ꝑfectus eſſe ⁊c. dixit. Ecce vi/ ta contēplatiua. ſz vita actiua ordinat̄ ad ꝓtemplati uā ⁊ nō ecōuerſo. g̃ ꝑcepta ordinant̄ ad cōſilia ⁊ non ecōuerſo. ¶ ꝓ. Domin⁹ bis miraculoſe legit̄ turbas 6
refeciſſe. Primo q̄dem q̄n ſaciauit. v. milia hoīm ex quinq; panib⁹ ⁊ duob⁹ piſcib⁹. vt legit̄ Matȟ. xiiij Secūdo q̄n de ſeptē panib⁹ ⁊ paucis piſcib⁹ ſatiauit quattuor milia hoīm. vt habet̄ Matȟ. xvi. ⁊ ſic dicit glo. Matȟ. xiiij. Quinq; milia ꝑ quinq; ſenſib⁹ cor poris. ita ſunt q̄ in ſeculari habitu exterioribus recte vti nouerūt. Vel. v. panib⁹. i. legalib⁹ ꝑceptis adhuc neceſſe ē vt inſtruant̄. Nā q̄ mūdo integre renūciant q̄ttuor milia ſunt ⁊ ſeptē panib⁹. i. euāgelica ꝑfectio ne ſublimes. ⁊ ſpūali gratia reficiunt̄. ſz primo pa/ uit dīs q̄nq; milia hoīm ex q̄nq; panib⁹ q̄z quattu or milia ex ſeptē. g̃ ꝑcepta ſt̄ ꝑfectiora ſ̄ſilijs ⁊ nō ecōuer ſo. ¶ ꝓ. Diſpōes pcedit̄ ꝑfectionē ⁊ ordinant̄ ad ip 7
ſam. ſz ꝑcepta ſt̄ diſpōes ad ꝓſilia. dr̄ em̄ glo. Hier. in ꝑncipio marci. Quattuor ſt̄ q̄litates de q̄b⁹ ſcīa euāgelia ꝓcedūt ꝑcepta. mādata. teſtionia. exē. In ꝑ cept̄ iuſticia In mādat̄ charitas In teſtionijs fides.

In exēplis pfectio ad quā ptinēt ꝯsilia ꝛ nō ecōuer
8 so. ¶ Ꝓ. Primo nō ē aliq̄d prius. sed sicut dr q̄dam
glo. sup ps. Charitas ꝑmo mouet pdē ad reditū vi
te. dr actu ār charitatis dant pcepta. ergo nihil ē ꝑius
in vita spūali q̄z pcepta. Nō ergo cōsilia ordināt ad
9 pcepta. sz potius ecōuerso. ¶ Ꝓ. Sup illud ps. Si
cut ablactatus sup matrē suā ꝛc. dr glo. Sicut q̄nq̄z
tpa notant in pcreatione carnali. ita ꝛ in spirituali.
Primū ergo tps ē ꝓceptōnis. secūdū ē in vtero ali
tionis. iij. missionis. iiij. portatōnis ꝛ lactationis. v.
ablactationis. ita ꝛ in vtero matris ecclesie. ꝑmo ꝺci
pimur dū fidei rudimētis instruimur Inde quasi in
vtero alimur in eisdē ꝑmordijs ꝓficiētes. Deide ma
nibꝰ ecclesie portamur ꝛ lacte nutrimur. donec iā grā
diusculi a lacte matris accedam⁹ ad mēsam patris.
et postea subdit. Multi vero hūc ordinē puertunt.
vt heretici ꝛ scismatici se ante tps a lacte separantes.
vñ extinguunt. Sz separi a lacte ē facilioribꝰ dimit
tis ad difficiliora trāsire. Cū ergo ꝯsilia sint difficī
liora q̄z pcepta. videt q̄ periculo extinctōnis se expo
nāt q̄ ad ꝯsilia accedūt. nisi prius educati in precep
10 tis. Precepta ḡ ordinātur ad cōsilia ꝛ nō ecōuerso.
¶ Ꝓ. Grego. dr sup Eze. qđ ex pcepto bonū facere in
choandū ē. sed id qđ est incipiētiū ordinat ad id qđ
11 pfectōnis ē. ꝛ nō ecōuerso. ergo pcepta ordinant ad
cōsilia. ꝛ nō ecōuerso. ¶ Ꝓ. Virtus imitat naturā. sz
natura opatur ꝑfus in corpe aialis ea q̄ ptinēt ad esse
sicut membra ꝓncipalia q̄z ea q̄ sunt de bene esse. ergo in
ꝓgressu virtutis ꝑora sunt pcepta q̄ sunt de esse virtu
tis q̄z ꝯsilia q̄ sunt de bene ee ipsius. ꝛ sic idē qđ prius
12 ¶ Ꝓ. Sicut ē ordo in addiscēdo. ita etiā in opando
sz in addiscēdo oz incipe a facilioribꝰ vt ad difficilio
ra ꝓueniat. ergo in opando oz ꝑfus implere pcepta q̄
13 sunt facilioza. ꝛ sic transire ad consilia. ¶ Ꝓ. Math.
v. dr in glo. q̄ sermo diuinus ē nobis via qua curri
mus. sz sermo diuinus ꝑordinat precepta ꝯsilijs. vt
pz Math. v. vbi primo ponit id qđ pceptū est anti
qs. ꝛ postea supaddit a dño id qđ pfectois ē. ḡ vide
tur q̄ obseruātia pceptoꝝ sit ꝑordināda obseruatio
14 ni ꝯsilioꝝ. ¶ Ꝓ. Illud qđ est mīmū in aliq̄ gne oz
dinat ad id qđ ē marimū in gne illo. sz nihil ē min⁹
in vita xpiana q̄z obseruātia pceptoꝝ. nihil ār maius
q̄z obseruātia ꝯsilioꝝ. ḡ pcepta ordinant ad consilia
15 ¶ Ꝓ. Hiero. dr sup Math. Qui pcepta legis ꝛplere
negligit pfectiora ꝛplere nō pt. ergo opz q̄ prius ali
qui ꝛpleāt pcepta q̄z cōsilia. ꝛ sic pcepta ordinātur
16 ad consilia. ¶ Ꝓ. Prius ē a quo nō ꝓuertit ꝺna esse
di. sz a pceptis nō ꝓuertitur ꝺna essendi ad consilia.
Non em sequit. Si aliqs seruat precepta q̄ seruet
consilia. ergo obseruatio preceptoꝝ naturaliter pro
Cōtra cedit ꝛ ordinatur ad obseruantiam consilioꝝ
i. ¶ Sz ꝓtra ē qđ Aug. dr in ench. Quecūq̄z mandat
deus ex q̄bꝰ vnū ē Nō mechaberis ꝛ q̄cūq̄z nō iubent
sz spūali ꝯsilio mouent ex q̄bꝰ vnū ē. Bonū ē homi
ni mulierē nō tāgere. tūc recte fiūt cū referant ad dilī
gendū deū ꝛ ꝓximū ꝓpter deū. sz hec duo cadūt sub
precepto. vt pz 2 Math. xxij. ergo consilia ordinātur
ad pcepta. ¶ Ꝓ. Illud qđ electōnis est ordinat ad id ꝛ
qđ est necessitatis. qz electio est eoꝝ que sunt ad finez
sz cōsilia sunt electionis. pcepta ār necessitatis. ḡ cōsi
lia ordinant ad pcepta. ¶ Ꝓ. Illud p qđ aliq̄d plen⁹ z
us pficit ordinat ad illud. sz p ꝯsilia plen⁹ ꝛ tutius
cōseruant pcepta. ḡ consilia ordinātur ad precepta
Rñdeo dīm. q̄ pcepta dant de actibꝰ ꝧtutū. Du Rs°
plex ār ē virtutis actus. s. interiores ꝛ exteriores. ꝛ vterq̄z
actus sub legis pcepto cadit. vñ Aug⁹. dr ꝓtra Faus
stū. q̄ qr iudei nō intelligebāt homicidiū nisi p inter
emptionē corpis humani. aperuit dns oēm iniquū
motū ad noccdū fratri in homicidij genere ꝛputari
Sil'r etiā tūmō corpalē cū femīa illicitā cohabitatō
nē vocari mechiā. q̄ erat in lege ꝓhibita. sz dns ꝛmō
strauit etiā interiorē ꝛcupiscētiā ad h̄ ptinere. Unde
manifestū ē q̄ etiā interiores actus ꝧtutū sub pcepto
cadūt. Cōsilia ḡ ordinant ad pcepta. Et fm q̄ sz de
interioribꝰ virtutū actibꝰ ꝛ fm q̄ sunt de exterioribus
actibꝰ. sz diuersimode. Nā ad interiores actus virtu
tū ordinant sicut in finē. Oēs em interiores act⁹ ꝧtu
tū morales ptinēt ad mētis puritatē vt. s. mens hoīs
a passionibꝰ inordinatis ꝛ ab exterioꝝ rez cupidita
te sit libera Et vlteri⁹ oēs ꝧtutes tā morales q̄z the
ologice ordinent ad dilectōem dei ꝛ ꝓximi Et ad hec
duo oīa ꝯsilia ordināt sicut ad finē. s. ad charitatem
dei ꝛ ꝓximi. ꝛ ad mētis puritatē. vñ dr in collatiōibꝰ
patrū. Quicūq̄d nos ad ꝧtutē cordis ꝑt dirigere. to
ta ꝧtute sectādū ē. q̄cūq̄d ār ab hac retrahit. vt pudici
tiam ꝛ vitiū ꝛcuitādū ē. Pro hac em vniuersa agim⁹
atq̄z tolleram⁹. ꝓ hac patria parētes. dignitates. di
uitie. delitie mūdi hui⁹ ꝛ voluptas vniūsa ꝛtēnit. vt
sz puritas cordis ꝓpetua retineat. Et postea subdit.
Pro hac ieiunioꝝ inedia. vigilias. labores. corporis
nuditatē. lectionē. ceteraq̄z ꝧtutes ꝛbere nos suscipe
nouerim⁹. vt ꝑ illas ab vniuersis passionibꝰ noxijs
illesas ꝑparet cor nostr̄ ꝛ seruare possum⁹. ꝛ ad perfe
ctionē charitatis istis gradibꝰ imitādo ꝓcēdere. Et
h̄ idē Aug. dr de moribꝰ eccl'ie. Nō reiciēdis inq̄t ge
neribꝰ ciboꝝ q̄si pollutis. sz ꝛcupiscētie pdomāde et
dilectōi fratr̄ retinēde inuigilat oīs intētio. Et ibi
dem dr. Charitas ꝑcipue custodit si charitati virtus
charitati sermo. charitati habit⁹. charitati vnit⁹ apta
tur. vñ ꝛ apl's. i. ad Cor. vij. Uirginitatis ꝯsiliū ad
h̄ ordinādū docet vt mulier inupta cogitet q̄ sz dei.
quo placeat deo. ꝛ dns Math. xix. pauptatis ꝯsiliū
ad h̄ ordinat vt hō deū sequat qđ fit ꝑ rectitudinem
et puritatē interioris affectus. Sic ergo ꝯsilia ordi
nātur sicut in finē ad pcepta fm q̄ sunt de interioribꝰ
actibꝰ virtutum. Sed fm q̄ sunt de actibꝰ exterioribꝰ
bus. puta non occides. nō furtum facies ꝛc. ordinā
tur ꝯsilia ad pcepta nō sicut ad finem. Nō em ꝓpter

hoc hō virginitatez ſeruat vt ab adulterio abſtineat. neqz hȳ fine aliqs ſuis abrenūciat vt nō furetur aliena cū exteriora opa ꝓsilioꝝ ſint maiora qȝ exteriora opa preceptoꝝ. Ordinant tñ ad ea inqȝtū faciūt ea tutiꝰ et firmius ꝓseruari. Qui em̄ ſua dimittit multo magis abſtinet a rapiēdis alienis Unī ⁊ Aug. ꝺt in. xix libro ꝓtra Fauſtū. Oīa ex hebreoꝝ lege ꝓmemorata dñs ꝓmēdauit vt q̄cq̄d ex pſona ſua inſup loq̄ret vel ad exp̄onem ꝓmēdādā valeret ſi q̄d illa obſcurū poſuiſſet. vel ad tutius ꝓseruādū q illa voluiſſet. Et in libro ꝺe ſermone dñi in mōte ꝺt. Qꝺ dū fiūt illa q̄ addunt ad pfectionē multo magis fiūt illa q̄ p̄miſſa ſunt ad inchoationē. Sic g̃ pȝ q ꝓsilia ordināt ſicut ad finē ad p̄cepta. put ſunt ꝺe interioribꝫ actibꝫ virtutū. Sȝ ad p̄cepta fm q ſunt ꝺe exterioribꝫ actibꝫ ordinātur ꝓsilia ad hȳ q tutius ⁊ firmius ꝓseruentur p modū remouētis phibēs. ⁊ p̄mū hoꝝ ē cā ſecūdi Firma em̄ exterioꝝ actuū obſeruatio cauſat ex interiori affectione mentis bene diſpoſite.

Ad i. Ad p̄mū g̃ ꝺom. q fm q̄ſdā diues ille mētitus ē dicēs ſe p̄cepta obſeruaſſe. ⁊ pcipue q̄tū ad vnū preceptū qꝺ ibidē ꝓmemorat ptinēs ad interiorē actuȝ ſcȝ Diliges primū tuū ſicut teipſum Unī Origenes ꝺt ſup Matheū. Scriptū ē in euāgelio fm Hebreos. Qꝺ cū dñs diriſſet ei. Uade ⁊ vēde oīa q̄ habes Cepit em̄ diues ſcalpere caput ſuum. ⁊ nō placuit ei Et dixit ad eū dñs. Quo dicis. feci legē ⁊ pphetias ſcriptū ē in lege. diliges primū ſicut teipſum. ⁊ ecce multi fratres tui filij Abrae amicti ſunt ſtercore moriētes p̄ fame. ⁊ domus tua plena ē multis bonis. et nō egrediť ex ea oīnino aliq̄d ad eos. ipoſſibile em̄ ē implere p̄dictū mādatū ⁊ eē diuitē ⁊ maxime habere tātas poſſeſſiones Et hȳ idē ꝓfirmat p Hiero. q ꝺt ſup Matȝ. Mētitur adoleſcēs. Si em̄ qꝺ poſitū eſt in mādatis. diliges primū tuū ſicut teipm ope compleſſet. quo poſtea audiēs vēde omnia q̄ habes ⁊ da paupibꝫ triſtis abiiſſet. Sȝ qz Chriſo. ⁊ alij expoſitores dicūt adoleſcētē illū nō fuiſſe mētitum vtrūqȝ ſaluari pt. Nā hȳ p̄ceptū. Diliges primū tuū ſicut teipſum. dupl'r pt obſeruari. Uno mō iperfecte vt. ſ. aliqs nō faciat ꝓtra primū qꝺ nō vult ſibi fieri. ⁊ vt ſine detrimēto primo ſubueniat. Allio mō vt. ſ. ad ſubueniēdū neceſſitatibꝫ primoꝝ corpalibꝫ ita ſe habeat ſicut ad ſubueniēdū neceſſitatibꝫ pximis. hȳ em̄ modo nō iplet hȳ preceptū q̄ cū multas diuitias habeat ſibi eas reſeruat pmittēs primū egere Cōſilia ūt ad hȳ ordinant vt p̄cepta pfectius cuſtodiant. Et ſō dñs obſeruāti p̄cepta iperfecte ſupaddit ꝓsilia p q̄ p̄cepta p
Ad 2 fectius obſeruent. ¶ Ad. ij. ꝺom. q pfectio vite in preceptis fm q ſunt ꝺe interioribꝫ ȳtutū actibꝫ conſiſtit eſſentialr. Nā charitas ē vinculū pfectōis. ſicut apl's ꝺt ad Col. iij. Et iō cū dñs p̄cepta charitatis poſuiſſet Matȝ. v. ſubiūgit. Eſtote g̃ pfecti. Sȝ in conſiliis q̄ ſunt ꝺe q̄buſdā exterioribꝫ actibꝫ ꝓsiſtit pfectio inſtrumētaliter. qz. ſ. hmōi ꝓsilia ſunt q̄ſi q̄dā inſtrumēta p q̄ facilius ad pfectionē pueniť. Unī in collationibꝫ patrū ꝺr Jeiunia vigilie meditatō ſcripturarū nuditas ac p̄uatio oīum facultatū nō pfectio ſȝ pfectionis inſtrumēta ſunt. qz nō in ipſis conſiſtit diſcipline illius finis. ſȝ p illa pueniť ad finē. Et Aug. dicit in libro ꝺe pfectōne iuſticie. Sic audiam⁹ p̄cepta pfectionis ne curzere negligam⁹ ad pfectionē charitatis. Et Hiero. ſup Matheū ꝺr exponēs illud. Ecce nos relinq̄mus oīa ⁊ ſecuti ſum⁹ te. Quia inq̄t non ſufficit tñ relinq̄re. iūgit qꝺ pfectū ē. ⁊ ſecuti ſum⁹ te q̄d g̃ erit nobis. q̄ſi diceret fecim⁹ qꝺ iuſſiſti. q̄d g̃ dabis p̄mq. Precepta g̃ imꝑfecte obſeruata ptinēt ad cōem iuſticiā Sȝ pfectio vite ꝓsiſtit in ipa plena obſeruātia p̄ceptoꝝ. ¶ Ad. iij. ꝺom. q aliq̄d ad finē ordinať ꝺupl'r. Uno mō vt neceſſariū ad finem ſine q̄ Ad 3
finis cē nō pt. ſicut cibꝰ ad vitā corpis obſeruandaȝ Allio mō ſicut neceſſariū ad finē. ſine q̄ ad finem nō ita bene puenire pt ſicut equus ordinať ad iter. Non qz ſine equo aliqs ire nō poſſit. ſȝ qz in equo meli⁹ vadit. Silr ⁊ ꝓsilia ordinant ad p̄cepta. Nō qz ſine cōſilijs p̄cepta obſeruari nō poſſint. Et q̄tū ad interiores actus ⁊ q̄tū ad exteriores. Nā Abraā q̄ ⁊ coniugio ⁊ diuitijs vtebať fuit corā deo pfectus. fm illud Ben. xvij. Ambula corā me ⁊ eſto pfect⁹. Sȝ qz p̄cōſilia facilius ⁊ expeditius ad pfectā p̄ceptoꝝ obſeruantiā pueniť ¶ Ad. iij. ꝺom. q Aug. in verbis illis Ad 4
intēdit excludere q̄ſdā dictū q credebāt ȳginitatez eſſe neceſſariā ſolū ad carendū tribulatione corpis q̄ in matrimonio ſuſtineť. obſeruato ūt p̄ceptoꝝ ⁊ ſi in hoc ſeculo fiat. nō tñ ptinet ad hȳ ſeculū ſȝ futuro ſeculo ꝓiūgit. ¶ Ad. v. ꝺom. q p̄cepta ptinēt ⁊ ad actiuam ⁊ p̄eplatiuā vitā. Cōſilia ẽo ſunt inſtrumenta cōtēplatiue vite. ſȝ ibi pceſſit mētio ꝺe p̄ceptȝ ordinātibꝫ ad primū. q̄ ptinēt ad vitā actiuā. ¶ Ad. vi. dicē Ad 6
dū. q etiā in ipſo exercitio p̄ceptoꝝ ꝓtingit inuenirī differētiā pfectōnis Unī nō ꝑt dici q numerus quinq̄ miliū ptineat ad p̄cepta. ⁊ numerus q̄ttuoꝝ milium ad cōſilia. Sȝ p̄mū ptinet ad imꝑfectam obſeruantiā p̄ceptoꝝ. q̄lis etiā in ſeculari vita interdū habetur. Secūdū vero ptinet ad pfectā obſeruātiā preceptoꝝ ad quā ordinant ꝓsilia. Nec tñ qz p̄mo dñs pauit q̄nq̄ milia q̄ q̄ttuoꝝ milia. opȝ q aliqs prius exerceať in vita ſeculari q̄ trāſleat ad religionē. qz etiam religionē intrātes nō ſtatim pfectionē adipiſcūť ſȝ ad pfectionē aſſequēdā ſe exercitāt. ſicut ⁊ intrātes ſcholas loyce nō ſtatim efficiunt logici. ſȝ ad hȳ ſe exercitāt. Unī ⁊ religio q̄dā pfectionis ſchola eſt. ¶ Ad Ad 7
vij. ꝺom. q exēpla q̄ traduntur in euāgelio ſunt exēpla xp̄i q̄ ptinēt nō ſolū ad cōſilia. ſȝ etiā ad pfectam obſeruātiā p̄ceptoꝝ. vñ ⁊ ibidē ſubdit exēpla vt hȳ. Diſcite a me qz mitis ſum ⁊ humilis corde. ¶ Ad. viij. Ad 8
ꝺom. q charitas hȝ multos gradus. Nā p̄mo ē charitas incipiēs ⁊ poſtea pficiēs. ⁊ vltimo pfecta vnde

charitas in spirituali vita. ⁊ est principiuz ⁊ finis

Ad 9 ¶Ad nonū est dicendum. q̄ obseruatio consiliorum est difficilior q̄z obseruatio preceptorum q̄tuz ad exteriores actus. tamen obseruatio preceptorum perfecta q̄tum ad interiores actus est longe difficilior. Difficilius em̄ est deponere animi cupiditates q̄z possessiones. ⁊ tamen difficilius est obseruare exteriores actus preceptorum sine consilijs q̄z cum consilijs. sicut ex premissis patet. ¶Ad decimum dicendum. q̄ incipientes sunt in ordine instruendorum

Ad 10 ab alijs. ⁊ ideo ex precepto mouentur ad aliquid faciendum tam in vita seculari q̄z in religione. sed quādo iam perficiūtur operātur ab interiori habitu quasi ex seipsis non solum consilia sed etiam p̄cepta.

Ad 11 ¶Ad vndecimum est dicendum. q̄ sicut dictum est charitas ⁊ est principium spiritualis vite ⁊ finis. et ideo ⁊ ipsa precedit inchoata tanq̄z de esse existens spūalis vite ⁊ ipsa sequitur tanq̄z pertinens ad perfectum esse spiritualis vite. ⁊ tamen ea que sunt de bene esse ordinantur ad conseruatōem eorum que sunt

Ad 12 de esse rei ¶Ad duodecimum est dicendum q̄ etiam in disciplinis prius addiscūtur ea per que alia perfectius intelliguntur. q̄uis illa facilius sit intelligere vel habere fm̄ communem modum. sicut facilius est scire argumentari eo modo quo etiam ydeote vtuntur dyalectica quadam q̄z scire regulas logice. et tamen preaddiscūtur regule logice ad hoc q̄ aliquis perfectius argumentari valeat q̄z communiter ydeote argumentantur. ⁊ similiter facilius est obseruare precepta fm̄ imperfectum modum q̄z obseruare consilia. ⁊ tamen qui tendunt ad perfectam precep-

Ad 13 torum obseruationem oportet q̄ incipiant a consilijs sicut a quibusdam instrumentis. ¶Ad decimumtercium est dicendum. q̄ illa que ibi dominus superaddit. non sunt consilia sed precepta. vt patet ex ipsis verbis domini que ibi ponuntur. Tum etiā ex expositione Augustini in libro de sermone domini in monte.

Ad 14 ¶Ad decimumquartum dicendum. q̄ obseruantia preceptorum fm̄ imperfectum modū est minimum in vita spirituali. sed est maximum si

Ad 15 obseruetur perfecte. ¶Ad decimumquintum dicendum est. q̄ perfectiora euangelij non solum sunt

Ad 16 consilia. sed etiam precepta. vt ex dictis patz ¶Ad decimumsextum est dicendum. q̄ illud a quo cōsequitur consequentia essendi. et si sit prius natura quodammodo. non tamen oportz q̄ semper sit prius tēpore. Non enim in angelis viuere precedit intellige re. q̄uis non omne viuens sit intelligens. quia statim a principio angeli vitam perfectam habent. que est intellectualis. Et similiter qui volūt plenius precepta custodire. statim a principio consilia assumere debent. licet non omnes obseruantes precepta obseruent consilia

¶Finis quarti quodlibeti.

¶Incipit quodlibet quintum.

QVesituz est de deo ⁊ angelis ⁊ hominibz. De deo quesituz est et q̄tum ad naturā diuinā. ⁊ q̄tum ad naturaz assumptā. q̄tum ad naturā diuinā quesituz est et de scientia ⁊ de potētia dei. Circa scientiā dei q̄stita sunt duo. Primo vtruz deus sciat primū instans in quo potuit creare mūdū. Secūdo vtrum p̄sciti a deo possint demereri.

¶Articulus primus

AD p̄mū sic procedit. Videtur. q̄ deus sciat p̄mū instans in quo potuit mūdū creare. deus em̄ potuit creare mūdū anteq̄z creauerit. nō aūt potuit creare ipm̄ in infinitū ante. q̄ sic esset ei coeternꝰ. ergo est dare aliq̄d instans in quo primo potuit creare mūdū. ſz deus sua scientia totū ꝓprehendit. ergo deus scit p̄mū instans in quo potuit creare mūdum

¶Sed cōtra. deus nihil scit q̄d eius omnipotentie preiudicet. p̄iudicaret aūt eius omnipotentie si esset aliq̄d instans in quo p̄mo potuit creare mūdū. q̄ sic eius potentia ad illud instās limitaret. ꝯ deus nescit p̄mū instans in quo potuit creare mūdū

¶Rūdeo dōz. q̄ dupliciter dr aliquid fieri in aliqua mensura loci vel tēporis. Uno mō presuppposita ipa mensura. ⁊ sic particulares effectus p̄ducuntur a deo vel ab alijs agentibz in loco vel tempore. Alio modo vt simul cū eo quod fit producat mēsura loci vel temporis. et hoc mō mūdus a deo in esse p̄ducitur nō quidē quasi in aliquo loco vel tempore p̄existente sed q̄ simul cū mūdo ⁊ locus ⁊ tēpus producat. Uñ aliter est intelligendū cū dr q̄ deus potuit facere aliquem particularem effectum. puta equū vel hominem anteq̄z fecerit. vel etiā alibi q̄z fecerit. ⁊ aliter cū hoc de mūdo dr. Nam cū de homine vel equo hoc dr signatur aliq̄d tempus vel locus aliquis esse in quo homo a deo fieri potuerit. Sed cū hoc de mūdo dicitur nō signat q̄ sit aliq̄d tempus ante mūdū. nec aliquis locus extra ipsum. sed significat q̄ deus potuit mensurā loci aut temporis mūdi facere maiorē. Si ergo querat vtrū potuerit mūdū facere in infinitum anteq̄z fecerit. si hoc ꝺdem referatur ad potentiaz facientis manifestū est q̄ in infinitū ante facere potuit. dei em̄ potentia est eterna. cui nihil accrescere potuit. vt inciperet q̄nq̄z facere mūdū cū ꝓus non potuerit. Si vero referat ad ipsum mūdum. sic nō potuit fieri vt esſz semp̄ suppposita catholice fidei veritate. que hz mūdū q̄nq̄z nō fuisse. sicut em̄ deus non pt facere

1. Contra.

R⁹

vt qđ fuit nō faceret. vt infra dicēt. ita nō ꝑt facere vt qđ fuit qñ qz nunqz nō fuerit. Sc̄dm hunc ergo sēsum dicit q deus nō potuit mūdū facere in infinitū anteqz faceret. Sed adhuc intelligendū est q infinitum ðr dupl'r. Uno mō in actu. et sic ðr fm modum predictū q deus nō potuit facere mūdum in infinitū anteqz fecerit. id est q duratio mūdi in infinitū ante precesserit. Alio mō ðr infinitū fm potentiā. z sic potuit deus in infinitū mūdū facere anteqz fecerit. quia qztumcūqz ante detur eū fecisse adhuc potuit eū plus facere. Et sic nō est dare ꝑmū instans in quo deus potuit facere mūdū. Est aūt dare ꝑmū instans in quo fecerit. sicut etiaz est dare suprēmū vbi vlqzquo deus mūdū fecerit. nō tñ est dare suprēmū vltra qđ facere nō potuerit. Et sic ꝑz q questio cessat.

¶Articulus .ij.

j. Ad ſecūdū sic ꝓceditur. Uidet q ꝑsciti a deo nō possint demereri. sicut em̄ aliq̄ stz electi a deo ab eterno ad grām habendam ita etiā aliq̄ sunt ꝑsciti a deo ad hoc q sue nature relinquant. sed naturalibꝫ nō meremur neqz demeremur. ergo ꝑsciti a deo nō demerentur

Contra ¶Sed ꝓtra. nullus damnatur a deo nisi propter demeritum. cū deus sit iudex iustus. sed prescīti damnantur a deo. ergo demerentur

R°. ¶Rñdeo dđm. q scientia dei comparat ad res creatas sicut ars ad artificiata. Unde sicut ars nō solum est cognoscitiua sed factiua eorum que fm artē fiunt eorum vero que ab artis regulis deuiātur est cognoscitiua. ita etiā scientia dei est factiua z cognoscitiua omniū bonorū. malorū vero siue peccatorū que sunt deuiationes quedam ab eterna lege ipsius sciētia dei est cognitiua. nō autez causatiua. Et sic patz q boni qui per gratiā iustificātur nō solū sunt a deo ab eterno precogniti. sed etiam electi ad gratiam habendaz peccatores autē qui nō iustificātur per gratiā non stz electi vel preordinati a deo ad culpam. sed solum prescīti q nō sunt per gratiā habituri. sed sue nature sunt relinquendi. Quia vero oīne agens potest in id qđ est infra se. nō autē in id quod est supra se. natura sibi relicta non potest in actum meritorium qui est supra facultatem nature. Potest autē in actum peccati qui est demeritorius. sicut in aliquid infra naturā humanam existens. homo em̄ peccando descendit a dignitate sue nature. Et sic ꝑz q ꝑsciti ꝑnt demereri

Ad .j. ¶Ad primū ergo dicendū. q hoc quod dicitur q naturalibꝫ nō meremur neqz demerentur potest intelligi dupliciter. Uno modo sic q naturalia ipsa non sunt merita vel demerita. z sic verū est. qz merita sunt supra naturam. demerita sunt contra naturam Alio mō potest intelligi sic q naturalia non sunt principia merendi vel demerendi. z sic falsum est. Naturalia em̄ adiuta p grām sunt ꝓncipia merendi. sibi aūt relicta ꝑnt esse ꝓncipia demerendi. vt dictū est.

Deinde circa potentiā quesita sunt duo. Primo vtrū deus possit virginē corruptam reparare. Secūdo vtrū deus possit peccare si vult.

¶Articulus .iij.

Ad primū sic ꝓcedit. Uidet q deus possit virginē reparare. Ad omnipotentiam em̄ dei pertinet q nō sit impossibile apud eum oīne verbū. vt ðr Lu. p. sed hoc est quod dam verbū virginem reparare post lapsum. ergo deus ꝑt virginē reparare post lapsum

¶Sed ꝓtra est qđ Hiero. ðr. Cū deus cetera possit nō ꝑt reparare virginē post ruinā. z habet in decretis. xxxij. q. v. Contra

¶Rñdeo dđm. q in virginitate duo possum⁹ cōsiderare. quoz vnū est ipsa integritas mentis z corporis. z sic deus ꝑt virginē reparare post ruinā. Potest em̄ mentē reintegrare p grām. z corpus cōsolidare p miraculū. Alia aūt est causa integritatis ꝓdicte qz sez mulier virgo nō fuit cognita viro. z qztuz ad hoc deus nō ꝑt virginē post ruinā reparare. nō em̄ ꝑt facere vt iam ea que est cognita viro nō fuerit cognita. sicut nec de aliquo qđ factū est ꝑt facere q factum nō fuerit. Potentia em̄ dei se extēdit ad totum ens. vñ solū id a dei potentia excludit qđ repugnat rōni entis. z h̄ est sil' esse z nō esse. et eiusdē rōnis est qđ fuit nō fuisse. Un̄ Aug⁹. ðr. xxvi. ꝓtra faustū. Quisquis dicit si omnipotens est deus faciat vt ea q facta sunt facta nō fuerint. nō videt se hoc dicere faciat vt ea q vera sunt eo ipso quo vera sunt falsa sint R°

¶Ad primū ergo dđm. q cū verbum sit ꝓceptus mentis nihil qđ ꝓtradictionem implicat verbum dici potest. quia non cadit in conceptu mentis. vt probatur in. iij. metaphysice Ad j.

¶Articulus .iij.

Ad ſecūdū sic ꝓcedit. Uidet q hec sit falsa. deus ꝑt peccare si vult. De quocūqz em̄ possum dicere q hō ꝑt facere si vult ꝑt etiam simpliciter dici q hō ꝑt facere illud. si g̃ hec ꝓpositio est vera. deus ꝑt peccare si vult. sequitur q hec sit vera. deus ꝑt peccare. sed hoc est erroneum. ergo z primum.

¶Sed ꝓtra. cūqz vult peccare peccat. sed sequitur si deus peccat ꝑt peccare. g̃ sequit si vult ꝑt peccare. Contra

Rñdeo dđm. q hec ꝓiunctio si ordinē quēdā importat. Potest aūt in ꝓposito duplicē ordinē importare. Uno qdē mō ordinem cause siue ꝓncipij. z hoc mō ꝓpositio falsa est. volūtas em̄ dei est ꝓncipium z causa respectu creaturarū. nō aūt respectu eoz que pertinent ad diuinā naturā. vñ nō dicimus q pater genuerit filiū volūtate sed naturaliter. vt ꝓz p Hylarium lib. de syno. Potentia aūt dei ad ipam naturā diuinā ptinet. vnde hoc ipm qđ est posse peccare non est subiectum diuine volūtati. alioquin volūtas dei R°

esset principiū immutatōis diuine nature. qđ est impossibile. Allio mō pt importare ordinem ꝓsequētie et sic hec loquūtio est vera. si deus vult peccare. pt peccare. sequit̄ em̄ sine ꝓditione si argumentamur ex impossibili posito. deus vult peccare. ergo pt peccare. oīa em̄ que vult pt. sed nō ecōuerso

Ad.j. ¶ Ad ꝑmū ergo dđm. q̄ cuz đr. si hō vult currere pt currere. antecedēs est possibile. ⁊ ideo ꝓsequēs est simpliciter possibile. sed cū dicit sic. si deus vult peccare pt peccare. aīcedens est impossibile. vñ nihil ꝓhibet conditionalem esse verā ꝓsequēte exīte ipossibili

Inde q̄tum ad naturam assumptā q̄sita sunt duo. Primo vtrū totus sanguis quē christus in sua passione effudit in resurrectione ad corpus eius redierit. Secūdo in quo xp̄us nobis magis signū dilectōis exhibuerit. vtrū in hoc q̄ xp̄us passus est ꝑ nobis. vel in hoc q̄ corpus suū dedit nobis sub sacro in cibum

¶ Articulus .v.

Ad ꝑmū sic ꝓceditur. Videt q̄ totus sanguis christi qui est in passione eius effusus ad corpus eius in resurrectōe redierit Resurrectio em̄ nostra ꝓformis erit resurrectioni christi. ꝟm illud ad Phil. iij. Reformabit corpus humilitatis nostre ꝓfiguratū corpori claritatis sue. sed ad corpus nostrum in resurrectōe redibit totū qđ fuit de veritate humane nature. sanguis aūt christi in passione effusus fuit de veritate humane nature. ⁊ sacer đr ꝟm illud. Que sacer cruor perūxit fusus agni corpore. ergo videt q̄ sanguis xp̄i in passione effusus in resurrectōe ad corpus eius redierit

2. ¶ Ꝑ verbū dei nunq̄ depositū qđ in nostra natura assumpsit. partibꝫ humane nature ab inuicem in passione separatis. sed verbū dei assumpsit in natura nostra nō solū corpus. sed etiā sanguinē. ergo sanguis ille nunq̄ fuit a verbo depositus. redijt ergo ad ipsum in resurrectione

Contra ¶ Sed ꝓtra est. q̄ in aliquibꝫ ecclesijs sanguis xp̄i vsq̄ hodie dicitur seruari

Rō ¶ Rñdeo dđm. q̄ in resurrectōne tam xp̄i q̄ nostra totum qđ fuit de virtute humane nature reparabitur. nō aūt illa q̄ de veritate humane nature nō fuerūt. ⁊ q̄uis circa ea q̄ sunt de ꝟitate hūane nāe sit diuersa diuersoꝝ opinio. ꝟm quālibet opinionē nō totus sanguis nutrimentalis. id est qui ex cibis generatur ptinet ad veritatē humane nature. Cum ergo xp̄s ante passionē comederit ⁊ biberit. nihil ꝓhibz in eo fuisse aliquē sanguinē nutrimentalem. qui ad veritatē humane nature nō ptinet. ⁊ quē opteret ad corpus eius in resurrectōe redire. Sed q̄ spēaliter sit questio de sanguine in passione effuso ꝑ redemptiōe humani generis. de hoc magis dicendū videt q̄ totus in resurrectōne ad corpus christi redierit triplicī rone. Quarū ꝓma accipi pt ex etate christi patientis

Passus est em̄ in pfectissima etate in qua maxime ea que in hoīe inueniūtur ad veritatē humane nature ꝑtinere vident̄ tanq̄ ad maximā pfectiōem adducta. Secūda sumit̄ ex merito passionis. si em̄ sanctoruz martyrū ille partes in quibꝫ passionē ꝑ xp̄o sustinuerūt quēdam ꝓuilegiatū fulgorē in resurrectōe hñt. vt Aug⁹. dicit. xxi. de ciui. dei. ergo multo magis sanguis christi quem ꝑ salute humani generis effudit. ad gloriosam resurrectōem reparatus est. Tercia rō potest sumi ex ipsa virtute passionis. sanguis em̄ ille in passione effusus humanū genus sanctificauit. ꝟm illud ad Hebre. vlti. Jesus vt sanctificaret ꝑ sanguinem suū populū extra portam passus est Humanitas aūt christi salutifera virtutē habuit ex virtute verbi sibi vniti. vt Dama. đr in. iij. li. Vñ manifestū est q̄ sanguis in passione effusus qui maxime fuit salubris fuit diuinitati vnitus. et ideo oportuit q̄ in resurrectōe iungeret̄ alijs humanitatis partibꝫ. sanguis aūt christi qui in quibusdā ecclesijs ostenditur đr ex quadā imagine christi pcussa miraculose fluxisse. vel etiam alia ex corpore christi. Et ꝑ hoc patet responsio ad obiecta.

¶ Articulus vj.

Ad secūdū sic ꝓcedit. Videt q̄ xp̄us maius dilectōis signū nobis ostendit tradēdo corpus suū in cibū q̄z patiendo ꝑ nobis. Charitas em̄ patrie pfectior est q̄z charitas vie. sed beneficiū illud quo nobis christus ꝓtulit corpus suū dans nobis in cibū. magis assimilat charitati patrie in qua plene fruemur deo. Passio aūt quā ꝑ nobis subijt magis assimilat charitati vie in in qua nobis pro xp̄o imminet patiendū. Ergo maius est dilectōis signū q̄ christus corpus suū tradidit nobis in cibū q̄z q̄ xp̄s passus est ꝑ nobis

¶ Sz ꝑ est qđ đr Jo. xv. Maiorē charitatem nemo hz q̄z vt aīam suā ponat q̄s ꝓ amicis suis. Contra.

¶ Rñdeo dđm q̄ illud qđ est potissimū in vnoq̄q genere est mēsura omniū eoz que sunt illius generis. vt ꝑz ꝑ ꝓhm. x. Metaph. potissimū aūt in genere amoris hominū est amor quo quis amat seipsum Et ideo ex hoc amore necesse est mensuram accipere omnis amoris quo q̄s aliū amat. Vñ et. ix. eth. ꝓhs đr. q̄ amicabilia que sunt ad alterū veniūt ex amicabilibꝫ que sunt ad seipsum. Pertinet aūt ad amorez quo q̄s amat seipm vt velit sibi bonuz. vñ tanto aliquis alium amare ꝓbatur q̄to magis bonū qđ sibi vult ꝓpter amicū ꝑmittit. ꝟm illud Prouer. xij. q̄ negligit dānū ꝓpter amicū iustus est. Vult aūt hō sibi triplex bonū particulare. quē sunt aīa. corpus. et res exteriores Est ergo aliqđ signū amoris qđ aliquis in rebꝫ exterioribꝫ ꝓpter aliū ꝑtrimentū patiat maius aūt amoris signū si etiaz corporis. ꝓpriꝫ ꝑtrimentū patiatur. vel labores. vel verbera vt̄ amico sumendo. maximū aūt dilectōis signū si etiā aīam Rō

suā ꝺponere velit pro amico moriendo .q. ergo xp̄s pro nobis patiendo animā suā posuit maximū fuit dilectōis signū. q. aūt corpus suū ꝺedit in cibū sub sacramento ad nullū ꝺtrimentum ipsius ptinet. vñ p3 q. primū est maius dilectōis signum. vñ & hoc sacramentū est memoriale quoddā figura passionis xp̄i. veritas aūt ꝑtinet figure & res memoriali

Ad.j. ¶Ad p̄mum ergo dom. q. exhibitio corpis xp̄i in sacramēto h3 q̄dem figurā quādā charitatis. q̄ diligit nos ꝺeis in patria. sed passio eius ptinet ad ipam ꝺei dilectōem. nos a pdītōe ad patriā reuocantē. dilectio aūt ꝺei nō est maior in patria q̄ sit in p̄senti

¶Articulus vij.

Deinde circa angelos q̄situm est vtrum. scz vtr̄ Lucifer sit subiectū eui. Et videt q. sic. sicut subiectū tpis est p̄mū tpale simplicissimū. ita subiectū eui videt esse simplicissimū euiternū. hoc aūt est lucifer qui inter angelos suprem⁹ fuit ꝑm suā naturā creatus. Eui autē nō rndet gratie sed nature. alioq̄n corpa celestia que nō sunt susceptiua gratie euo mēsurari non possent. Cū ergo dona naturalia integra remāserint in ꝺemonibꝫ post pctū. sicut Dio. ꝺt. iiij. c. ꝺe di. no. videt q. eui sit in Lucifero sicut in subiecto

Contra ¶Sed ꝓtra. euum est q̄dam eternitatis participatio. sed angeli beati magis sunt ꝑticipatoe eternitatis q̄ lucifer. q̄ est ꝺetatitudinis expers. g̃ lucifer nō est subiectū eui. h3 magis supmus btoꝝ angeloꝝ.

R⁹ Rndeo dom. q. ex ignorātia lingue grece ꝓuenit q. cōiter apud multos eui ab eternitate distinguit. ac si distingueret antropos ab hoīe. qꝺ em̄ in greco ꝺr eui in latino eternitas. Et sic etiā Dio. x. ca. ꝺe di. no. p eode vtit eternitate & euo. sed qz noibꝫ vtendū est vt plures. si vtrūq; distinguamus abinuicē euum nihil aliud erit q̄ eternitatis participatio. vt scz ēntialis eternitas ipsi ꝺeo attribuat. eui aūt quasi participata eternitas substātijs spūalibꝫ. q̄ sunt sup̄ tempus. qz ꝺo id qꝺ p ēntiā ꝺr semp est mensura ipsius qꝺ ꝺr p ꝑticipatōem. pt dici q. p̄ma mēsura omniū euiternoꝝ est ipa ꝺei eternitas. sicut etiā substātia ꝺei est mensura oīs subē. vt ꝺt cōmentator. x. metaph. si q̄s tñ velit accipe mēsurā homogeneā. i. eiusde generis. Dicūt q̄dā q. nō est vna mēsura cōis. sed qꝺlibet euiternū h3 suū eui. sed hi ꝑpriā vocem ignorāt. sic em̄ essz verū qꝺ dicūt. si oīa euiterna essent equalia sic em̄ vnū eoꝝ nō esset mensura alterius. hoc aūt nō est verū. qz in angelis est accipe p̄mū medium & vltimū. nō solū ꝑm ꝺiuersas hierarchias & ordines. sed etiā ꝑm ꝺiuersos angelos in eodez ordine. vt patz ꝑ Dio. x. c. celest3 hierar. Et qz semp illud qꝺ est simplicissimū est mensura in quolibet genere. sicut ꝺr. x. metaphy. Ideo necesse est vt duratio simplicissimi euiterni sit eui omniū euiternoꝝ. & ita simplicissimum euiternū est subiectū eui. ¶Sed attendendū q. substātie spūales mensurant euo nō solū q̄tum ad earum subam. sed etiā q̄tū ad eaꝝ ꝑpriā operatōnem. Un̄ in lib. ꝺe causis ꝺr q. sunt in momento eternitatis ꝑm suba & opatōem. & sic optz q. ille angelus q̄ est subiectū eui sit simplicissimus. nō soluz q̄tum ad essentiā sed etiā q̄tū ad opatōem. talis aūt est supremus omniū angeloꝝ cuius operatio maxime est in vno qꝺ est ꝺe⁹ vnita. Un̄ supremus omniū angelorū est subiectū eui. nō aūt lucifer.

Ad j. ¶Ad p̄mū ergo dom. q. aliqui posuerūt Lucifer nō fuisse supremū angeloꝝ. sed sicut Dama. ꝺt fuit p̄mus eoꝝ qui ꝑerant ordini terrestri. Si vero cōcedamus ꝑm Grego. q. fuerit suprem⁹ omniū. tūc dom est q. sua opatio auersa est ab vno p̄mo & ꝓuersa ad multitudinē inferioꝝ rerū. quarū p̄matū appetijt. Et ꝑm hoc ꝺemones ꝺcidūt a summa simplicitate eui. vñ Dio. ꝺt. iiij. c. ꝺe di. no. q. ꝺemones dicūtur mali ꝓpter hoc q. infirmāt circa opatōem naturalez

Deinde q̄situm est ꝺe hominibꝫ. Et primo q̄tum ad ea possunt omibꝫ esse cōmunia Secūdo q̄tū ad ea que ptinēt ad quosdam eoꝝ status. Circa ꝓmunia ꝙo q̄situm est quadrupliciter. Primo quidē ꝺe his que ptinent ad naturā hoīs. Secūdo ꝺe his q̄ ptinent ad sacramenta. Tercio ꝺe his que pertinent ad virtutes. Quarto ꝺe his que ptinēt ad ꝓcepta. Circa p̄mū q̄sita sunt tria. Primo q̄tum ad psonas hominum vtrū scz si Adā nō peccasset idem homines numero saluarent⁹ qui nūc saluātur. Secūdo q̄tum ad intellectū. vtrū scz verbū cordis sit species intelligibilis. Tercio q̄tum ad volūtatez. vtrū scz ea que p timorē fiunt sint voluntaria

¶Articulus viij.

Ad p̄mū sic ꝓcedit. Uidet q. si Adam nō peccasset nō ijdem hoīes numero saluarent⁹ qui nūc saluātur. Si em̄ Adā nō peccasset soli electi nascerent⁹. g̃ nō fuissent nati illi peccatores qui finaliter sunt reprobati. & ꝑ ꝯsequens nec eoꝝ filij. qz si nō sunt ijdem patres. cōsequens est neq; filios esse eosdez. multi aūt nūc saluant⁹ ex reprobis parentibꝫ nati. ergo si Adā nō peccasset nō ijdem saluarētur qui nūc saluātur. ¶Pꝑm pbm semen est supfluū alimēti. sed alijs cibis hō & vsus fuisz in paradyso si nō peccasz ab his q̄bꝫ nūc vtitur. g̃ aliud fuisset semen. & ꝑ ꝯsequens alij filij.

¶Sed ꝓtra est quod Grego. ꝺt. iiij. moral. Si primū parentē nulla putredo pcci corrūperet neq; ex se filios iehenne generaret. sed hi q̄ nūc ꝑ redēptorem saluādi sunt soli ab eo electi nascerentur. Contra

¶Rndeo dom. q. cuz in generatōne hoīs sicut et alioꝝ aialium semen patris sit agens. materia vero a matre ministrata sit sicut patiens. exquo corp⁹ humanū format. impossibile est eūdem filiuz nasci. siue sit alius pater siue sit alia mater. sicut etiā nō est idem R⁹

numero sigillū. siue sit alia cera. siue sit aliud corpus sigilli. ex cuius impssione cera sigillat. Et q̄nis superfluū alimēti sit semē fm pḣm. diuersitas tn alimentoꝝ nō sufficeret ad diuersificādū filios qui ex semine nascūtur. q̄ ex illis cibis nō sumit semen nisi quatenꝰ aliqualr in substam parentū ꝯuertūtur. Dicit q̄ dā sequētes Anselm. q̄ si hō nō peccasset in illa ꝑma tētatōe statim ꝯfirmatus fuisset z ipe z oēs q̄ ab eo nascerent. ita q̄ oēs q̄ nascerētur fuissent electi. Uñ cū nūc multi q̄ saluātur ex pctoribꝫ nascūtur. sicut in obiectiōe tāgebat. ꝯsequēs est q̄ essent alij parentes saluādoꝝ. z p ꝯsequēs alij filij. Sed hec positio nō videt esse vera. q̄ fm Aug̃m. xiiij. de ci. dei. Status corpis in hoīe ꝓportionabilr rñdet statui aie. q̄diu ḡ hō habuit corpus aiale potens mori z nō mori indigens alimētis. tādiu habuit aiam potentē peccare et nō peccare. habuit aūt corpus aiale q̄diu fuit in statu generādi q̄ etiā fuisset si post illā ꝑmā tentatōnem nō peccasset. Et ideo possibile fuisset si ꝑmus hō tūc nō peccasset q̄ etiā ipse vel eius posteri postmodū peccarent. vt Hugo de sctō vic. dr. Uñ ex hoc nō sequitur parentū diuersitas. q̄ nūc sunt aliq̄ peccatores tunc aūt nō essent. sed est aliud. vñ necesse est ponere diuersitatē parentū. q̄ in ꝑmo statu vnus hō nō habuisset plures vxores. nec etiā aliq̄ ex fornicatōe vel adulterio nascerent. qđ nūc ꝯtingit etiā in his q̄ saluātur multi em̄ filij vnius parētis ex pluribꝫ vxoribꝫ nati saluātur. sicut pz de filijs Jacob. Multi etiā ex fornicatione vel adulterio nati. alioquin eis frustra sacramenta salutis adhiberent. Uñ relinq̄tur q̄ aliq̄ nūc saluātur qui si ꝑmus hō nō peccasset nō nascerent. z p oēs nō salu̇arent. nec tn dei ꝑdestinatio falleret. q̄ deus ꝑdestinauit hoies habēs sciam futuri euentus Qđ ꝯo Brego. dr q̄ si ꝑmus hō nō peccasset neq̄q̄ ex se filios iehene generaret indubitāter verū est. Non em̄ in filios trāsfunderet pctm̄ originale fm̄ q̄ hoies filij ire nascūtur. Qđ aūt subdit q̄ hi soli q̄ nunc saluandi sunt nascerētur. intelligendū est q̄ pnomen facit simplicē demōstratōem. q̄ sc̄z soli electi nascerent q̄tuz ē ex rōne originis nō aūt demōstratōem psonalem. q̄ alie psone essent hominū qui saluarentur. Et per hoc patz responsio ad obiecta.

¶Articulus ix.

i. AD secūdū sic ꝓcedebat. Uidet q̄ ꝟbū cordis sit spēs intelligibilis. ꝟbū em̄ cordis est quo intellectus videt. hoc autez est spēs intelligibilis. ḡ ꝟbuz cordis est spēs

2. intelligibilis ℙ. cognitio intellectiua a sensu oriť sz illud qđ sensus sentit est spēs sensibilis. ḡ ꝟbū cordis quo intellectus intelligit est spēs intelligibilis

Contra ¶Sed ꝯtra. ꝟbū cordis interius est qđ exteriori ꝟbo fcať. sz ꝟbū exteri nō fcat spēm intelligibilez. ḡ verbū interius nō est ipsa spēs intelligibilis

Rñ. ¶Rdeo dđm. q̄ fm Aug̃m. xv. de tri. Uerbū cordis importat quoddā ꝓcedens a mēte siue ab intellectu. ꝓcedit aūt aliq̄d ab intellectu inq̄tū est ꝟstitutum p opatōem ipius. Est aūt duplex opatio intellectus fm pḣm. iij. de aīa. Una q̄dā q̄ vocať indiuisibiliū intelligētia. p quā intellect⁹ formatur in seipso de finitōem vel ꝓceptū alicuius incōplexi. Alia aūt est opatio intellectus ꝯponētis z diuidētis fm quā formatur enūciatōem. et vtrūq̄z istoꝝ p opatiōem intellectus ꝟstitutoꝝ vocať verbū cordis. quoꝝ primū significať p terminū incōplexū. secūdū vero ſcať p orationem Manifestū est aūt q̄ oīs opatio intellectus ꝓcedit ab eo fm q̄ est factus in actu p spēm intelligibilē. q̄ nihil opať nisi fm q̄ est actu. Uñ necē est q̄ spēs intelligibilis q̄ est ꝑncipiū opationis intellectus alis differat a ꝟbo cordis qđ p operatōem intellect⁹ formatur. q̄juis ipm verbū possit dici forma vel spēcies intelligibilis. sed sicut p intellectū ꝟstituta ꝓut sicut forma artis quā intellectus adinuenit. vt dr q̄dam species intelligibilis

¶Ad ꝑmū ḡ dđm. q̄ intellectus intelligit aliq̄d dupl̄r. Uno mō formalr. z sic intelligit spēcie intelligibili qua fit in actu. Alio mō sicut instrumēto quo vtitur ad aliq̄d intelligendū. z hoc mō intellect⁹ verbo intelligit. q̄ formať verbū ad hoc q̄ intelligat rē Ad. j.

¶Ad. ij. dđm. q̄ cognitio sensus exteriorꝭ pficiť p solam immutatōem sensus a sensibili. vñ p formā que sibi a sensibili impmiť sentit. non aūt ipe sensus exterior formať sibi aliquā formā sensibilē. hoc aūt facit virtus imaginatiua. cuius forma quodāmō silē est verbum intellectus Ad z.

¶Articulus x.

AD terciū sic ꝓcedit. Uidet q̄ ea q̄ fiūt ex timore nō sint volūtaria. Necessitas aūt volūtati ꝯtrariať. vt dr. v. metapḣ. sed ea que fiūt ex timore dicūtur ex necessitate fieri. non ergo sunt volūtaria. i

¶Sed ꝯtra. oēe qđ q̄s opať ꝓpter finē est volūtariū. sed ea que q̄s opatur ex timore opať ꝓpter finem. sc̄z ad vitandū malū qđ timet. sicut q̄ ꝓjicit merces in mari vitat subuersionē nauis. ergo hmōi sunt volūtaria. Contra.

Rñdeo dđm. q̄ cū bonū sit volūtatis obiectū. ḣ mō se hz aliq̄d ad hoc q̄ sit volūtariū. q̄ mō se hz ad hoc q̄ sit bonū. Contingit aūt aliq̄d in vniuersali cōsideratū esse bonū. qđ tn fm̄ aliquas particulares circūstantias reddit malū. sicut generare filios est bonū sed generare filios ex natura sua est malū. z sīliter cōtingit aliq̄d in vniuersali ꝯsideratū esse malū qđ tamen fm aliquas particulares circūstantias fit bonū sicut occidere fm se est malū. sed occidere hoīem pernicioſum multitudini est bonū. z q̄ actōes circa singularia iudicātur bone vel male. z p ꝯsequēs voluntarie vel inuolūtarie. simplr q̄dē ꝯsideratis singularibus circūstantijs. fm q̄d aūt fm q̄ in vniuersali con Rñ.

sideranť .ea ꝺo que extimore fiūt in vlī quidē ꝺsiderata sunt mala ⁊ inuolūtaria. sed si ꝺsiderent fm singularia q̄ circūstāt sic sunt bona ⁊ volūtaria. sicut ꝑ uere merces in mari fm se ꝺsideratū est malū ⁊ non volūtariū sed in tali casu est bonū ⁊ volūtariū. vñ ⁊ pḥs ꝺt. iij. ethi. Qꝫ hmōi mixta sunt ex volūtario ⁊ inuolūtario. simplr aūt sunt volūtaria .fm quid autem inuolūtaria ⁊ ex necessitate facti. Et ꝑ hoc patet responsio ad obiecta.

DEinde circa sacramēta q̄situz est. Primo de sacramento eucharistie. Scᵒ̄o de sacramento pnie. Tercio de sacramēto matrimonij Circa eucharistiā q̄sita sꝫ duo. Primo vtz forma panis annihilet. Scᵒ̄o vtruz sacerdos dare debeat hostiā nō ꝺsecratam peccatori occulto hoc petenti.

¶Articulus xi.

1. AD ꝑmū sic ꝓcedit Videt ꝙ forma panis in sacrāmēto eucharistie annihilet Illud em̄ annihilari videt qđ desinit esse ⁊ in nihil ꝺuertit. sed forma panis facta ꝺsecratione desinit esse. nec est dare in qđ ꝺuertat. nō em̄ cō uertit in materiā corꝑis xꝑi. nec etiā in formā eius q̄ est aīa. alioq̄n aīa esset ibi ex vi sacramēti. ḡ forma panis annihilat ꝓ Aug⁹ ꝺt sup illud Jo. xvij. Clarifica me pater ⁊c. si humana natura ꝺuertit in ꝺbuz si diligētius cogitam⁹ hō periret in deo. sed illud annihilari ꝺr qđ perit. ḡ si panis ꝺuertit in corpus xꝑi. videt ꝙ annihiletur

2. Contra ¶Sed ꝯ est. qz sicut Aug⁹. ꝺt li. lxxxiij. q. De⁹ nō est actor tendēdi in nō esse. est aūt actor sacramēti eucharistie. ḡ in illo sacramēto nihil annihilatur.

R⁹. ¶Rñdeo dom̄. ꝙ annihilatio quēdā motū ꝑportat. oīs aūt motus ꝺnoiat a termino ad quē. vñ terminus annihilatōis est nihil. ꝺsecratio aūt panis in sacramēto eucharistie nō terminat ad nihil sꝫ ad corpus xꝑi. alioq̄n nō esset dare quō corpus xꝑi incipiat esse sub sacramēto. nō em̄ incipit ibi esse ꝑ motū local̄. alioq̄n desineret esse in celo. Relinq̄tur ḡ ꝙ in cō secratōe panis nō est aliqua annihilatio. sed trāssubstantiatio panis in corpus christi.

Ad .j. ¶Ad ꝑmū ḡ dom̄. ꝙ sicut in generatiōe naturali neq̄ forma neq̄ materia generat aut corrūpit. sꝫ totū ꝺpositū. ita etiā in sacramēto altaris nō est querēdū seorsum de forma aut materia in qđ ꝺuertat. sꝫ totus panis ꝺuertit in totū corpus xꝑi inq̄tū est corpus qz si in triduo mortꝫ xꝑi fuisset ꝺsecratio facta nō fuisset ibi aīa. sꝫ corpus exanime. sicut in sepulcbro iacebat Ad .ij. dom̄. ꝙ perire diceret natura ḥūana si ꝺueteret in ꝺbū q̄tū cē desineret. qđ ꝑtinet ad terminū a q̄. nō aūt si annihilet q̄tū ad terminū ad quem

Ad 2

¶Articulus xij.

1. AD scᵒ̄m sic ꝓcedebat Videt ꝙ sacerdos nō debeat dare hostiā nō ꝺsecratam petēti occulto ḥ petēti. nō em̄ ꝺz sacerdos pctm̄ occultum publicare. publicaret aūt si ei daret hostiā nō ꝺsecratā. cū alijs socijs daret ꝺsecratā. ḡ sacerdos nō ꝺz dare hostiam nō ꝺsecratā pctōri occulto ḥ petēti ꝓ hostia cōsecrata a sacerdote alicui fideli ꝓrecta a circūstantibꝫ adorat. si ḡ exhibet hostia nō ꝺsecrata loco ꝺsecrate. q̄tū est in se faciet ppl'm ydolatrare. qđ est graue peccatū. nō ḡ sacerdos ꝺz pctōri occulto petēti dare hostiā nō ꝺsecratā. Sꝫ ꝺtra est. qz sacerdos est medicus aīaz. sapiēs aūt medic⁹ vitat q̄tū ꝑt periculū infirmi quē accepit in cura. pctōri aūt cui⁹ curā ḥz imminet magnū ꝑriculū si in ꝺsecrata mortalis pcī corpus xꝑi accipiat. qz q̄ māducat ⁊ bibit indigne iudiciuz sibi māducat ⁊ bibit. vt ꝺr ꝑ. ad Cor. xi. ḡ sacerdos bñfacit si ei⁹ piculū euitet ꝓrrigēs ei hostiā nō ꝺsecratā.

¶Rñdeo dđ. ꝙ vitati nō aliq̄ fictio est (cratam R⁹ adhibēda. qz nulla est ꝺuentio lucis ad tenebras. vt apl's ꝺt. ij. ad Cor. vi. ⁊ ꝑpter hoc Aug⁹. ꝑbat li. lxxxiij. q. ꝙ corꝑ xꝑi nō fuit fantasticū. qz veritas q̄ est xps nō potuit fallere. ⁊ ideo in sacramētis ecclie nihil est ꝑ fictōem agendū. ⁊ ꝑcipue in sacramēto altaris in quo totus xps ꝓtinet. esset aūt q̄dā fictio si hostia nō ꝺsecrata loco ꝺsecrate daret. Et cū etiā sacerdos q̄tū in se est ꝑpl'o fieret ydolatrādi occasio. q̄ q̄uis pctm̄ ydolatrie non incurreret estimans probabiliter hostiā esse ꝺsecratā. tm̄ sacerdos in hoc ipo ꝙ hostiā nō ꝺsecratā ꝑpl'o exhiberet adorādā ydolatrie crimen incurreret. Unde hoc in nullo casu est faciē dū vt hostia nō ꝺsecrata exhibeat vni vel pluribꝫ tāq̄ ꝺsecrata. Debet ḡ sacerdos pctōrez occultū ꝑ⁹ q̄dē monere vt penitētiā agat ⁊ sic ad sacramētuz accedat ꝙ si penitere noluerit debet ei occulte inhibere ne alios cōicantibꝫ in publico se imisceat. ꝙ si se imiscuerit. debet ei dare hostiā ꝺsecratā. Unde ꝓma duo ꝺcedimus

Ad terciū dom̄. ꝙ stultus essꝫ medicus q̄ cū maiori suo piculo minus piculū infirmi vellet impedire. puta si vellet ipe venū bibere ne infirmus biberet vinū. Multo aūt magis peccat sacerdos fictōez faciens in sacramēto xꝑi q̄z peccator indigne sumens. Unde stultus esset sacerdos si vt vitaret peccatū subditi ipse grauius peccaret fictionem faciens in sacramento veritatis. Ad 3a Ad 3a

DEinde circa sacramētū pnie q̄sita sꝫ duo Primo vtrū ꝑlat⁹ debeat subditū suū ab administratōe remouere ꝓpter aliq̄d qđ ab eo in ꝺfessione audiuit. Scᵒ̄o vtz in meliori statu moriatur ille q̄ morit in via eūdi vltra mare q̄z ille q̄ morit in redeūdo

¶Articulus xiij.

1. AD ꝑmū sic ꝓcedit. Videt ꝙ ꝑlatus possit subditū suū ab administratōe remouere ꝓpter aliq̄d qđ ab eo in ꝺfessione audiuit. qz qđ institutū est ꝑ charitate ꝺtra charitatē nō militat. sꝫ signū ꝺfessionis institutū est ꝑ cha-

ritate Nō ḡ militat ꝓtra charitatē ex q̄ teneꝝ plat⁹ saluti subditoꝝ ꝓuidere Est āt qñqꝫ ꝓtra salutē subditi si ei administratio dimittat. vtputa si habeat occasionē reciduādi in pctm̄. ḡ nō obstāte sigillo ꝓfessionis p̄latus dꝫ eū ab administratōne remouere

Cōtra ¶ Sꝫ ꝓtra ē. qꝛ nihil ē faciendū in p̄iudiciū ꝓfessionis. Esset āt p̄iudiciū ꝓfessionis si subdit⁹ ab administratōne remoueret ꝑpter crimē qđ suo p̄lato ꝓfessus ē. qꝛ p ꝫ alij retraherēt a ꝓfitendo. Non ḡ debet p̄latus subditū ab administratōne remouere ꝑpter ꝑccatum qđ ei confessus est.

R⁹ Rn̄deo dꝺz. q̄ id qđ p ꝓfessionē audit nullo mō est manifestādū nec ꝫbo nec signo nec nutu. nec etiaꝫ aliq̄d ē faciēdū. vñ in suspitionē pcti aliqs possit deuenire. Si ḡ amotio subditi ab administratōne possit inducere ad manifestādū pctm̄ in ꝓfessione audiū vel ad aliquā ꝑbabilē suspitionē hñdā de ipo. nullo mō p̄lat⁹ deberet subditū ab administratōne remouere. puta si in aliq̄ monasterio eēt ꝓsuetū q̄ priores nō amouerent de suis ꝓratibꝫ nisi ꝑpter culpā. manifestaret āt pctm̄ ꝓfitētis p remotionē ab administratione. Vñ si abbas hz faceret grauiter peccaret tanq̄ ꝓfessionē reuelās. Posset tn̄ eū secreto charitatiue admonere vt cū instātia peteret cessionē si hz videret saluti ei⁹ expedire Si ꝫo p amotionē ab administratione pctm̄ nullaten⁹ manifestaret. puta si in aliquo monasterio eēt cōsuetū q̄ abbas p suo libitu de facili aliqs ab administratoe remoueret tūc alia occasione accepta posset subditū sibi ꝓfessuꝫ ab administratione remouere. z debet hz facere cū debita tn̄ cautela si tal⁹ administratio eēt subdito piculosa in posteruꝫ cuius etiā z in hz casu melius eēt q̄ eū induceret ad cessionē petēdā. Si ꝫo piculū in posterꝫ nō timeret nō oporteret q̄ p pctō pteritoꝝ pniam deleto eū ab administratōe remoueret. sicꝫ etiā Aug. dꝺ in li. de adulterinis cōiugijs. Cū adhuc deputam⁹ adulteros q̄s credim⁹ pnia cē sanatos. qñqꝫ eīm penitētes innocētibus meliores sunt. Et p hz pz mīsio ad obiecta

¶ Articulus. xiiij.

i. AD scdm̄ ꝓcedebat. Videt q̄ melius moriatur cruce signat⁹ q̄ moriēs in via eundi vltra mare q̄z ille q̄ moriēs redeūdo. Qui eīm moriēs in eūdo q̄si ꝓsequēdo votū suū vt se exponat morti ꝓ xpo. z ita moriēs tāq̄z martyr. q̄ autē moriēs redeūdo nō moriēs ī ꝓposito exponēdo se xpo et ita moriēs q̄si cōfessor. hz maior ē stat⁹ martyꝝ q̄z cōfessoꝝ. ḡ in meliori statu moriēs q̄ moriēs in eūdo. q̄z q̄

Cōtra do iā ꝓsummauit votū suū. q̄ āt moriēs in eūdo non dū ꝓsummauit. hz est q̄si in p̄ncipio. Perfectū āt melius est imꝑfecto. z finis p̄ncipio. ḡ melius moriēs q̄ moritur in redeundo q̄z qui moritur in eundo.

R⁹ Rn̄deo dꝺm. q̄ q̄to aliqs cū pluribꝫ meritis moritur tanto melius moritur. merita āt manēt hominī nō solum illa que actu agit. sed etiā illa q̄ iam fecit. Quasi apud deū ꝓposita sm illud. ij. ad Thi. ij Scio cui credidi z certus sum. qꝛ potens est ꝓpositū meū seruare. Manifestū ē āt q̄ ille q̄ moriēs in redeūdo de vltra mare ceteris paribꝫ cū pluribꝫ meritis moriēs q̄z ille q̄ moriēs in eūdo. Habet eīm meritum ex assumptione itineris. z vlterius ex psecutōne in qua forte multa grauia ē passus. z iō ceteris paribꝫ melius moriēs ille q̄ moriēs redeundo. Cuius ire sit magis meritoriū q̄z redire genus opis considerando

Ad pmū ergo dꝺm. q̄ illud ꝓpositū exponendi se morti ꝑpter xpm habuit etiā ille in eūdo. nec hoc meritū ꝑdidit si ea pctō immunē custodiuit. Ad .i.

DEinde circa matrimoniū q̄sita sunt duo. Primo si aliqs desponderat aliquā per verba de futuro. z postea carnal⁹ cognoscat. nō q̄dem q̄si cōsentiēs in matrimonium. sed solūmodo volens fraudulenter surripere copulam carnalē si postmodū ꝓtrahat cuꝫ alia p ꝫba de p̄nti. vtꝫ secda sit uxor eius. Scdo si vir accuset uxorē de adulterio occulto vtꝫ mulier teneatur in iudicio suum ꝑccatum confiteri

¶ Articulus. xv

AD pmū sic ꝓcedebat. Videt q̄ ille q̄ cognouit carnal⁹ quā desponderat p verba de futuro nō possit habere uxorē illā cū q̄ postea ꝓtrahit p verba de p̄nti. Judicio eīm eccl'ie cōpellit stare cū pma quā carnal⁹ cognouit q̄z eccl'ia pt facere psonas illegitimas ad ꝓtrahēdū. ḡ videt q̄ talis nō possit cū alia muliere habere matrimoniū. z ita illa cū q̄ secdo ꝓtraxit p ꝫba de p̄nti non erit uxor sua. ¶ Sꝫ ꝺ eq̄ error hoīs nō p̄iudicat veritati matrimonij. hz ex errore hoīs plumētis esse cōsensuꝫ vbi fuit carnal' copula ꝓtingit q̄ p iudicium eccl'ie ꝓpellit aliqs illā habere quā cognouit carnal⁹ post cōtractū p verba de futuro. ḡ nō p̄iudicat veritati secdi matrimonij qđ ē rite cōtractū p ꝫba de p̄nti Cōtra

Rn̄deo dꝺz. q̄ sicut Leo papa dꝺt. Cā matrimonij ē cōsensus p verba de p̄nti exp̄ssus sine q̄ cetera etiam cū coitu subsecuta frustrant. Remota āt cā remouet effect⁹. vñ cū in ꝓmo matrimonio ponat nō fuisse cōsensus. manifestū ē q̄ nō fuit matrimoniuꝫ. Et qꝛ posita cā ponit effect⁹ ꝓsequēs ē vt secdm̄ fuerit matrimoniū in q̄ ponit fuisse mutuus cōsensus p ꝫba de p̄nti exp̄ssus inter psonas a matrimonio solutas R⁹

Ad pmū ḡ dꝺm. q̄ eccl'ia ī his q̄ ad matrimoniū ptinēt triplr se hz. Uno q̄dē mō p modū iudicātis. z qꝛ hoies videt ea q̄ apparēt sm q̄ dꝺ. i. Regū. xvi. Oportet q̄ iudex eccl'iastic⁹ iudicet sm ea q̄ sibi apparēt p ꝓfessiones ptiū z p ydoneos testes z p alia legitima documēta q̄bꝫ in oibꝫ adhibitis ꝓtingit q̄ꝫ veritatē latere. z p̄cipue in his q̄ ptinēt ad interiora cordis q̄ humano testimonio ꝓbari nō possunt. Et si p aliq̄ signa exteriora de his possit aliqua coniectu Ad .i.

ra habri. z ideo iudiciū ecclesie circa ea que ad matrimoniū ptinēt si veritas lateat. nō impedit sequēs matrimoniū ꝓtrahēdū. nec dirimit iam contractum Alio mō se hz p modū phibentis vel puniētis. zh̄ qdem impedit matrimoniū ꝓtrahēdū. sz nō dirimit iam ꝓtractū. puta vxoricide penaz imponit ecclesia. vt vlterius a matrimonio abstineat. Si tñ cōtrarerit matrimoniū nō dirimit. Tercio mō se hz p modū statuētis qđ fit solū autoritate summi pōtificis z sm̄ hoc psone alique reddunt illegitime ad ꝓtrahēdum. ita q si etiā ꝓtrahant matrimoniū dirimit. vt pz in q̄busdā gradib⁹ ꝓsanguinitatis z affinitatz. vl etiā de adultera cū q̄ dedit ei fidem de ꝓtrahēdo. vel cum machinatus est in mortem vxoris

¶Articulus.xvi

i. AD scđm sic ꝓcedit. Videt q mulier accusata de adulterio nō teneat suū pctm̄ in iudicio ꝓfiteri. Nullus em̄ tenet suū pctm̄ occultū publicare. sz adulteriū mulieris ē occultū Si āt in iudicio ꝓfiteret ipm̄ veniret ī publicū. nō g̃ tenet mulier accusata de adulterio suū peccatū in iudicio ꝓfiteri. ¶Sz ꝓtra ē. qz dz pstare iuramētū de veritate dicēda. sz nullo mō dz deierare. g̃ dz veritatē ꝓfiteri de suo peccato.

Cōtra

Rn̄deo dđm. q circa h̄ ē distinguēdum. Si em̄ adulteriū sit oīno occultū nō dz pctm̄ suum in iudicio ꝓfiteri. nec dz ab ea exigi iuramētū de veritate dicēda. qz occulta soli diuīo iudicio reseruant. sm̄ illđ p. ad Cor. iij. Nolite aī tps iudicare. q̄usq̄ veniat dñs q illuminabit abscōdita tenebraz. Sz q̄n de ulterio pcessit infamia vel aliq̄ signa euidētia apparēt q̄ vehemētē suspitionē facere pñt. vel q̄n est semiplene pbatum. tunc debet ab ea exigi iuramētū de veritate dicenda. z ipsa tenetur confiteri veritatem Et per hoc pz responsio ad obiecta

R⁹

DEinde circa ꝟtutes q̄sita sunt duo. Primo circa iusticiā. s. si aliq̄s incidēs ī latrones pmittat eis pecuniā p sua liberatione. si mutuo eā accipiat ab aliq̄ suo amico vtz restituere teneat. Scđo circa abstinētiam vtz aliq̄s peccare possit nimis ieiunādo vl vigilādo

¶Articulus.xvij.

i. AD ꝑmū sic ꝓcedebat. Videt q ille q pecuniā accepit mutuo vt redimeret se a latronib⁹ nō tenet eā restituere. qz vt Aug⁹. dt Tpe necessitatis oīa sunt cōia. sz null⁹ dz q̄si ꝓpriū petere id qđ ē cōe. vt Ambrosius dt. z habetur in decre. di. xlvij. Cū g̃ ille q in latrones incidit fuerit in maxima necessitate ꝓstitutus. vtpote in periculo mortis exīs videt q factū sit sibi cōe aliqđ quod erat alterius. z ita nō teneat ei restituere q mutuauit ac si eēt ꝓpriū ei⁹. ¶. ꝑ. Nullus tenet facere z eōpēsationē alicui p eo qđ ille facere tenebat. sz ille q mutuauit pecuniā tenebat ꝓximū suū a mortis piculo liberare. sm̄ illud Prouer. xxiiij. Eruе eos q̄ ducūtur ad mortē. g̃ videt q ille q ē liberat⁹ nō teneat ei restituere pecuniā mutuatā. ¶Sz ꝑ ē qđ dñs dt Mat. vij. Oīa q̄ vultis vt faciāt vobis hoīes z vos facite illis sz ille q liberat⁹ ē a latronib⁹ vellet sibi restitui si qđ mutuasset. g̃ etiā ipe dz restituere qđ mutuo accepit

Cōtra

Rn̄deo dđm. q iusticie actus ē vnicuiq reddere qđ sibi debet. Vñ cū rōe ꝓtract⁹ bone fidei q̄ fuit iter mutuātē z mutuo accipiētē restitutio debeat ex iusticie pcepto tenet ille q mutuo accipit pecuniā ei reddere creditori. Et tanto magis q̄sto in maiori necessitate

R⁹

Ad ꝑmū g̃ dđm. q tūc in necessitate fuit oīa cōia cū hō nō pt sibi de suo subuenire. ridiculū em̄ eēt si q̄s famē patiēs nollet accipe panē quē haberet in arca z diceret se accipe panē alienū q̄si cōem. q̄ āt p amicos possum⁹ p nos aliq̄liter possumus. vt dt ps in. iij. etc. Iste āt q in latrones incidit pt se p amicos liberare mutuū accipiēdo. Et iō nō fuit ei oīa cōia. ¶Ad. ij. dđm. q vnusq̄sq tenetur ad liberādū ꝓximū a morte sm̄ suā ꝓditōnem z modū. z h̄ qdē ꝓuenīēter ipleuit ille q pecuniam mutuauit. nō āt tenebat eā donare in casu q̄ ille poterat per mutuū liberari

Ad. i.

Ad z

¶Articulus.xviij.

AD scđm sic ꝓcedebat Videt q hō nō possit peccare nimis ieiunādo vel vigilando Deus em̄ nō pt nimis ab hoīe diligi. sed pbatō dilectōnis ē exhibitō opis. vt Greg. dt in omel. q̄dā. g̃ videt q nō possit aliq̄s peccare nimis ieiunādo vel vigilando ꝓpter deum.

¶ Sed contra est qđ Ber̄n. confitet se peccasse de h̄ q nimis corpus suū ieiunio z vigiliis debilitauit

Cōtra

Rn̄deo dđm. q sm̄ pḣm in ꝓmo poli. Aliter est iudicādū de fine. aliter de his q̄ sunt ad finez. Illud em̄ qđ querit tanq̄ finis absq̄ mensura q̄rendum ē In his aūt que sunt ad finē est adhibenda mēsura sm̄ q portōnem ad finem. sicut medicus sanitatē que est finis eius. facit q̄tūcunq̄ pt maiorē. sz adhibet medicinā sm̄ q conuenit ad sanitatē faciendā. Est g̃ considerandū. q in spūali vita dilectio dei est sicut finis. Jeiunia aūt z vigilie z alia exercitia corpalia non q̄rūtur tanq̄ finis. Quia sicut dt ad Roma. xiiij. non est regnum dei esca z potus. sed adhibent tanq̄ necessaria ad finem. i. ad domandas concupiscentias carnis. sm̄ illud apli ꝑ. ad Cor. ix. Castigo corpus meum z in seruitutem redigo ꝛc. Et ideo hmōi sunt adhibenda cū quadā mēsura rōnis. vt. s. concupiscentia deuitet z natura non extinguat. sm̄ illud ad Roma. xij. Exhibeatis corpa vestra hostiam viuentē. z postea subdit. Rōnabile obsequium vestz. Si vero aliq̄s in tantū ꝟtutem nature debilitet per ieiunia z vigilias z alia hmōi. q non sufficiat debita opera exeq. puta predicator predicare. doctor docere. cantor cantare. z sic de aliis. absq̄ dubio peccat. sicut etiaz peccaret vir qui nimia abstinentia se impotentez redderet

R⁹

ad debitū vxori reddēdū. Unū Hiero. dr. De rapina holocaustū offert q̄ vel cibū nimia egestate vel somni penuria īmoderate corp⁹ affligit. Et itez rōnalis hois dignitatez amittit q̄ ieiuniū charitati vigilias sensus integritati pfert. Et p hꝫ pz resp̄sio ad obiecta.

Deinde circa pcepta questa sunt duo Primo vtz p̄cepta ordine nature pcedāt consilia Scōo vtz pcta q̄ fiūt ꝺtra pcepta scōe tabule sint grauiora pctis q̄ fiunt cōtra pcepta prime tabule. ¶Articulus. xix

1. Ad pmū sic pceditur. Uidet q̄ p̄cepta ordine nature p̄cedant consilia. Illud em̄ ē pus ordine nature ad qđ natura p̄mo instigat. sed pcepta sunt de p̄mo instictu nature. qz sunt de dictamine rōnis naturalis. nō āt consilia. g̃ pcepta sunt p̄ora ordine nature q̄z consilia.

¶Sed ꝺtra ē. qz pus natura dr aliq̄d esse tripliciter

Cōtra Uno mō sicut impfectū ē pus pfecto. Et hꝫ mō pcepta nō sunt p̄ora ꝺsilijs. qz in pceptis charitatis p̄cipue ꝺsistit pfectio. Scōo p modū cause tpe p̄centis effectū. z sic etiā nō sunt p̄ora. qz nō est necessarium q̄ aliquis pus impleat pcepta q̄z ꝺsilia Tercio p modū originis q̄n p̄ncipiū est simul tpe sicꝫ z lux solis z radius. Sz nec hꝫ mō pcepta sunt p̄ora. quia lo mō p̄cepta ordine nature pcedunt consilia.

Rº Rñdeo dōm. q̄ circa hꝫ necesse ē duo considerare. Primo q̄d sit ē pus ordine nature. Scōo q̄d sit p̄ceptū z q̄d ꝺsiliū. Quibꝰ manifestis euidēter apparebit qđ q̄rit. De p̄mo ergo sciēdū ē q̄ fm philm in. v. cōpationē loci ad p̄ncipiū illiꝰ ordinis. sicꝫ in loco pr ad pⁿ disciplinę. Sic g̃ z in ordine nature dr aliq̄d esse pus p ꝺpationem ad nature p̄ncipia. Que quidem sunt q̄ttuor cause. Unde fm vnūquodq̄z genꝰ cause pus in ordine nature ē qđ ppinq̄us est cause. Quarum āt cause sunt q̄ttuor. tres tñ earꝫ. s. efficiens. formalis. z finalis ꝺcurrūt in idē. Unde relinquit q̄ ordo nature sit duplex. Unus q̄dē fm rōnem cause materialis fm q̄ impfectū ē pus pfecto z potētia actu. Alius āt ordine nature ē fm rōem aliarꝫ triū causarꝫ fm quā pfectū est pus impfecto. z actus potētia. Unde phs dr in. v. meth. q̄ alia sunt potestate p̄ora. alia perfectione. z qz forma est magis natura q̄z materia. vt pbatur in. ij. physi. Conuenientius dr ē pus natura actus q̄ ē p̄or subā z specie. vt dr in. xi. meth. q̄z potentia. qua in vno z eodem est prior generatione z tē pore. Unde z phs dr in scōo peryhermenias. Qđ ī his q̄ ꝺtingit esse actu z potestate ea q̄ sūt actu sūt natura priora. tpe posteriora Circa scōm ꝺo. s. circa rōem cōsilij z pcepti ꝺsiderandū ē. q̄ pceptū ī portat rōem debiti. debitū āt aliq̄d est duplr. Uno mō fm se. z hꝫ modo finis ē debitus in vnoquoq̄z negocio. Medius em̄ ꝑpter se dꝫ querere sanitatē. Alio mō est aliq̄d debitū ꝑpter aliud. s. id sine quo nō p̄t peruenīri ad finē. sicut medicus dꝫ indicere diētā infirmo sine q̄ nō p̄t sanari. Illud vero qđ ordinat in finē vt melius aut facilius finem cōsequatur. si sine hoc aliqualiter possit haberi finis. nō hꝫ rōnem debiti. Finis āt spiritualis qui lege diuina ordinat est duplex. Unus q̄dem p̄ncipalis. s. adherere deo p charitatē. Unde dr p. ad Thi. i. Finis p̄cepti charitas est. Alius aūt ē finis secundarius q̄si dispositiuus. s. puritas z rectitudo cordis q̄ cōsistit in interioribꝰ actibꝰ aliarꝫ virtutum. Unde apls dr ad Roma. vi. Habetis fructus vestrū in sanctificatōe. Sicut em̄ in gnatōne naturali finis ē z ipa forma substalis z vltima dispō ad formā Unde manifestū est q̄ p̄ncipalia p̄cepta diuina sunt quidē de dilectione dei z p̄rimi. vt pz Math. xxij. Scōa ꝺo de interiori sanctificatione. fm illud. i. ad Thes. iiij. Hec est voluntas dei sanctificatio vestra. Omnia ꝺo alia q̄ sunt spūalis vite ordinātē ad predicta sicut in finē. sed dupliciter. Quedā em̄ sunt talia sine q̄bꝰ p̄dicti fines ee nō p̄nt. z hec cadūt sub p̄cepto. sicut nō habebis deos alienos. Non furtū facias tē. Quedā āt sunt sine q̄bꝰ ad p̄dictos fines pueniri p̄t. vñ nō cadūt sub p̄cepto. Sz qz p hmōi facilius z melius pueniē ad fines p̄dictos dantē de eis ꝺsilia. sicut pz de pauptate virginitate z alijs hmōi. z ē sile si aliqs deberet ex pcepto ee rome certo die. teneret etiaz ex debito pcepti romā ire. nō āt teneret ex p̄cepto ire eques. qz sine hꝫ posset romā puenire. cū caderet hꝫ sb cōsilio inq̄ntū eq̄tādo facilius z melius pueniret ad finē Dis g̃ visis pz de facili id qđ q̄rebat. Si em̄ ꝺparemus ꝺsilia ad pcepta finalia q̄ sunt de dilectōe dei z p̄rimi de interiori cordis puritate. manifestū ē q̄ pcepta sūt p̄ora ꝺsilijs naturalr ordine pfectōis. sicut actus naturalr p̄or ē potēa. z finis his q̄ sūt ad finē. sz ꝺsilia erāt p̄ora naturalr ordine gnatōis tpis inq̄ntū. s. p cōsilia ad puritatē pfectā cordis. z pfectā dilectōez dei z p̄rimi puenim⁹. Si āt ꝺparem⁹ ꝺsilia ad alia p̄cepta q̄ ordinant ex necitate in p̄dictos fines. sic erit duplex ꝺsideratio. Nā in ꝺsilijs necesse ē vt includant pcepta. Qui em̄ oīa dimittit nō rapit aliena. z qui virginitatē seruat nō mechat. sicꝫ etiā q̄ eqtat vadit. sz nō ꝺuenit. Erit g̃ vna ꝺpatio ꝺsiliorꝫ ad p̄cepta absolute ꝺsiderata. z sic hoc modo p̄cepta erunt ordine nature p̄riora cōsilijs. sicut genꝰ ē naturalr p̄us specie. ꝺsilia āt ecōuerso p̄ora naturalr pceptꝭ. sicꝫ spes sūt p̄ores fm naturā q̄z gna. vtz p phm i. i. phy. ꝺpat em̄ genꝰ ad spem sic potētia ad actū. pcepta āt absolute supta se hnt p modū gnis ad obseruātiā pceptorū cū ꝺsilijs. z sine cōsilijs. sicꝫ nō mechari ad nō mechari cū virginitate. z ad nō mechari cū matrimonio z ire cōtē ad ire eqtē z ad ire pditē. Alia ꝺo ꝺpatio est ꝺsiliorꝫ ad pcepta sine ꝺsilijs obseruata. sicꝫ si cōparem⁹ eūtē in equo ad eū q̄ vadit pditō. Similis

em̄ est cōpatio virginis seu cōtinētis ad matrimoniū. ⁊ paupis ꝓpter xp̄m ad eū qui in seculo suis cōtentus est. Et sic simplr ordine nature consilia sunt ꝑ/ora p̄ceptis tanq̄ pfecta imperfectis. nec oportz q̄ p/cepta sic accepta p̄cedāt naturalr ordine generatio/nis ⁊ tpis consilia. Non em̄ oz q̄ ille qui vult conti/nētiam vel virginitatē seruare prius matrimonio iū gatur. neq; etiā oz q̄ ille q̄ vult cē paup ꝓpter xp̄m. ꝓius secularē vitā agat in qua suis diuitijs sit ꝓtent⁹ sicut etiā nō oz q̄ ille q̄ vult ire eques Romā prius vadat pedes. ⁊ postea eques. ſz melius ē si a p̄ncipio eques vadat. Et p hoc pz responsio ad obiecta

¶ Articulus. xx.

i. AD secūdū sic p̄cedit. Videt q̄ p̄cta q̄ sūt contra p̄cepta secūde tabule sint grauio/ra pctis q̄ sunt ꝓtra p̄cepta p̄me tabule. Peccatū em̄ ꝓtra p̄cepta secūde tabule ē cōtēpto bono incōmutabili cōmutabili bono adhe/rere. sicut pz in furto ⁊ adulterio ⁊ aliis hm̄oi. Sed contēptus incōmutabilis boni ē pctm̄ ꝓtra p̄cepta p̄me tabule quib⁹ ordinamur ad exhibendā reueren tiā deo. ergo p̄cta q̄ sunt cōtra p̄cepta secunde tabule includūt p̄cta q̄ sunt ꝓtra p̄cepta p̄me tabule. ⁊ ali/
⁊ quid addūt. ḡ sunt grauiora. ¶ P. Symonia ē ma/ximū pctm̄. sed symonia cū sit spēs auaritie ē contra p̄cepta secūde tabule. ḡ p̄cta q̄ sunt ꝓtra p̄cepta secū/
Cōtra de tabule sunt grauiora. ¶ Sz cōtra ē qđ p̄cta cōtra p̄cepta p̄me tabule sunt infidelitas. desperatio. ⁊ alia hm̄oi. q̄ sunt grauissima p̄cta. ergo p̄cta que sunt cō tra p̄cepta prime tabule sunt grauiora

Rñ Rñdeo dicēdū. q̄ formalis rō peccati mortalis ꝓsi stit in auersione a deo Si em̄ eēt inordinata ꝓuersio ad bonū ꝓmutabile sine auersione a deo nō eēt pecca tū mortale. p̄cepta ät p̄me tabule p̄m se ordinät dire/cte hominē in deū. Vñ dicunt ad dilectionē dei pti/nere. Et ideo p̄cta que sunt cōtra p̄cepta p̄me tabule directe ⁊ p̄m se importät auersionē a deo. p̄cta ät que sunt ꝓtra p̄cepta scde tabule p se q̄dē inordinät nos p̄ncipalr circa bona cōmutabilia circa q̄ ordinamur p p̄cepta scde tabule. ex consequēti ät inordinät nos a deo. In vnoquoq; ät genere potissimū ē id qđ est p se. Unde p̄cta q̄ sunt ꝓtra p̄cepta p̄me tabule p̄m su um genus sunt grauissima in genere peccatoz.

Ad i. Ad p̄mū ergo dicendū. q̄ ꝓceptus dei p se intētus ē in pctis q̄ sunt ꝓtra p̄cepta p̄me tabule. sic ät non ex necessitate includit in pctis que sunt ꝓtra p̄cepta se/cūde tabule. nō em̄ ille q̄ fornicat intendit hoc age/re in contēptū dei. Sed intēdit p̄ncipaliter delectari ad qđ sequit q̄ deū cōtēnat p̄ter p̄ncipalē intentionez
Ad 2 mādata eius trāsgredies. ¶ Ad. ij. dicendum. q̄ symonia nō est maximū pctm̄ simplr. sed maximū inter illa q̄ cōmittunt circa ꝓtract⁹ pecuniarios. ⁊ hoc etiā est ex hoc q̄ irreuerēter se hz hō ad res sacras. in q̄ attingit pec cata q̄ sunt contra p̄cepta prime tabule

DEinde q̄ritur de his que ptinent spe/cialiter ad quosdā hominū status. Et p/mo de his q̄ ptinent ad platos Scdo de his q̄ ptinēt ad doctores. Tercio de his q̄ ptinēt ad religiosos. Quarto de ptinentib⁹ ad clericos. Circa p̄mū q̄rit tria. Primo vtrū beatus Matheus vocatus sit statim a theloneo ad statum apl'atus ⁊ pfectōis. Scdo vtz ille q̄ eligi tur canonice in ep̄m melius faciat ꝓsentiendo electio ni de se facte vel eā recusando. Tercio vtz p̄latus q̄ dat beneficiū ecclesiasticū alicui suo consanguineo spēs p q̄ suū gen⁹ exaltari ⁊ ditari ꝓmittit symoniā

¶ Articulus. xxi.

AD p̄mū sic p̄cedebat. Videt q̄ btūs Ma theus nō fuit vocat⁹ statim a theloneo ad i. statū apl'atus ⁊ pfectionis. Dicit em̄ Gre go. sup Ezechielē. Nemo repēte fit summ⁹ Sed status apl'atus ⁊ pfectionis euāgelice est sum/mus status humane vite. ḡ Matheus nō fuit stati vocatus ad statum pfectionis ⁊ apostolatus.

¶ Sz ꝓtra ē qđ Hiero. dicit sup Matheū q̄ de publi/ Cōtra cano repēte fit apl's. Et Beda dicit sup lucā q̄ de publi cano in apl'm. de theloneo in euāgelistā mutatus est. Et q̄dā glo. dicit Luc. v. Qz nulla prorsus cogitatōe vel respectū hui⁹ vite sibi reseruauit. qđ ē pfectionis euāgelice. ḡ statū vocat⁹ ē ad statū apl'at⁹ ⁊ pfectionis

Rñdeo dicendum. q̄ q̄stio ista ex dictis euangelij deter Rſ minari pt. Si em̄ loq̄mur de apl'atu manifestū ē ex narratione Mathei Marci ⁊ Luce q̄ dñs post vo cationē Mathei aliquāto spacio tpis interiecto ex suis discipul'. xij. apl'os elegit inter q̄s vn⁹ fuit Ma theus. Et sicp̄z q̄ statim a p̄ncipio fuit vocat⁹ ad discipulatū xp̄i. nō ät ad apl'atū nisi ex p̄ordinatio nē xp̄i q̄ eū in apl'm sumēdū disponebat. ⁊ ex h̄ intel/ligēda sūt verba Hiero. ⁊ Bede. Si ät loq̄mur de p fectione euāgelica sic manifestū ē q̄ statim a p̄ncipio vocat⁹ ē ad statū pfectōnis. Dicit em̄ Luce. v. q̄ surr/gēs relictis oib⁹ secut⁹ ē eū. qđ etiā ad disciplinatum xp̄i ptinebat. ex illud qđ dicit Luce. xiiij. Nisi q̄s renū ciauerit oib⁹ his q̄ possidet nō pt cē discipulus meus

Ad p̄mū ḡ dicendum. q̄ sicut in vita hūana pt accipi Ad i dupl'r. Uno mō ex ꝓportione stat⁹ ad statū ex q̄ i hūana vita vn⁹ stat⁹ ē maior alio. ⁊ aliq̄s ē summ⁹. ⁊ sic nihil phibet aliquē fieri repēte sūmū. i. attingere ad statū summū. ⁊ h apparet tā in spūali q̄z in secula ri. Inueniūt em̄ aliq̄ stati a pueritia ad statū religio/nis q̄ ē pfectissim⁹ ꝓuolasse vel ꝓprio arbitrio. sicut btūs Jo. Bap. ⁊ btūs Bndict⁹. vel etiā reuotione parentū sicz illi q̄ monasteriis traduntur a parentibus Sic nō oz vt aliq̄s seculari vita exerceat añq̄z ad re ligionē trāseat. sicz nō opz q̄ aliq̄s exerceat in laicali vita añq̄z clericꝰ fiat. sil'r etiā aliq̄ repēte assumit ad regnū vl' ab ipa pueritia. sicz salomō ⁊ Josy. reges iu da. vl' etiā i vltio statu. sicz Saul. ⁊ Eccle. vi. dr. q̄ de

carcere cathenisq; interdū ꝗs ad regnum ꝓgreditur. Allio° ꝑt accipi summū ꝑ ꝓpationē graduū ꝙ sunt ꝑ fectio vnius hoīs. ⁊ sic intelligit Grego. ꝙ nemo re/ pēte fit summ⁹. Dicit em̄ Aug⁹. sup canonica Jo. ꝙ charitas nō mox vt nascit pfecta ē. Nā vt pficiatur nascit cū fuerit nata nutrit cū fuerit nutrita roborat cū fuerit roborata pficit. Cōtingit tm̄ qnq; ꝙ vn⁹ hō repēte incipit ab altiori gradu sctitatis q̄ sit summū ad qđ ptingit pfectio alter⁹ hoīs. vt ꝓz de btō Bñdicto ⁊ q̄ Grego. đt in. ij. dya. ꝙ pntes ⁊ secuturi oēs agnoscāt Bñdictus puer ꝓuersatōis gratiā a perfe/ ctione cepisse ¶Articulus. xxij.

1. AD scdm̄ sic pceditur. Uidet ꝙ melius faci at q̄ ꝓsentit electioni canonice de se facte q̄ qui eā recusat. Dicit em̄ Greg. xij. mo raliū. Potestas cū pcipit nō ex libidine amāda ē. sz qn̄ aliqs ꝑ canonicā electōnē epalē digni tatē adipiscit nō pcipit eā ex libidine. ergo debet eaz amare. Nō ergo debet eā recusare. ¶Sed cōtra ē qđ Grego. dicit. xxviij. moralium. ꝙ prelatio ꝑ meliorē intentionem fugienda est.

Rñ° Rūdeo dicendum. ꝙ in eo q̄ electōni canonice de se fa/ cte ꝓsentit ꝓsiderari ꝓcipue dz qđ intēdit. Si em̄ in tendit aliqđ tpale puta honorē diuitias excutere se a iugo religionis. aut aliqđ hmōi. manifestū ē ꝙ ē pua intētio. Un̄ melius faceret si nō assentiret. Si āt intēdit pfectū eccl̄ie sic planū ē ꝙ bona ē intētio. vñ Aug. đt. xix. de ci. dei. In actōne nō amād⁹ ē honor in hac vita siue potētia. sz opus ipm̄ si recte atq; vtili ter fit. i. vt valeat ad salutē subdito⁹. Et inducit illđ apli qđ habet ꝑ. ad Thi. iij. Si ꝗs epatus desiderat bonū opus desiderat. Sz tm̄ sciēdū ē ꝙ ad hoc⁹ ma xima requirit ydoneitas. qz vt Gregori. đt in pastora. tū distare solet a grege pastoris vita ad qđ humana fragilitas fm̄ ꝓprias vires sufficiēs nō est. fm̄ illud apli. iij. ad Coz. Et ad hec ꝗs tā ydoneus. sz tamē ex auxilio gratie diuine hoies ydonei ⁊ sufficiētes red dunt. sicut ipe postmodū subdit Idoneos nos fecit ministros noui testamēti. Potest g̃ aliqs laudabil⁹ cōsiderās ꝓpriū defectū ex hūilitate officiū platōnis recusare. Sicut Jere. đt. Nescio loqui. qz puer ego sum. ꝑt etiā laudabil⁹ ꝓsentire ex charitate fraterna vt salutē primoz procuret. sicut Jsaias q̄ đt. Ecce ego mitte me. Sz sicut Grego. đt in pasto. In vtroq; ē subtiliter intuēdū. qz ⁊ is q̄ recusauit plene nō resti/ tit. ⁊ is q̄ mitti voluit ātē se p altaris calculū purga tū vidit. ne aut nō purgat⁹ adire ꝗsq; sacra ministe/ ria audeat. Aut quē supna gratia elegit sub humili tatis specie supne dispōni cōtradicat. Quia g̃ valde difficile ē purgatū se quēlibet posse agnoscere platio nis officiū tutius declinat. nō tū ptinaciter. cum ad suscipiēdū hoc supna voluntas agnoscitur.

Ad j Ad ꝑmū g̃ dicendum. ꝙ illud ꝙbū Grego. nō debet sic intelligi. Potestas cū ex libidine pcipit amāda ē. sz ita. Potestas cū pcipit nō ē amāda ex libidine. subdit em̄. sz ex lōganimitate tolerāda. ¶Ad. ij. dicendum Ad 2 ꝙ melior ē intentio plationē fugiētiū fm̄ ꝓpriū deside rium. dūmō nō assit necessitas ex pte ipōnētis hō onus Un̄ Aug. đt. xix. de ciui. dei. Supior locus sine quo populus regi nō ꝑt. ⁊ si ita teneat vt decet. tū indecē ter appetit. Ociū em̄ sanctuz q̄rit charitas veritatis negocium iustum suscipit necessitas charitatis

¶Articulus. xxiij.

AD terciū sic pceditur. Uidet ꝙ platus qui dat beneficiū ecclesiasticū alicui suo con 1. sanguineo vel amico vt alij ei⁹ ꝓsangui/ nei exaltent symoniā ꝓmittat. Est em̄ sy monia studiosa volūtas emēdi vel vēdēdi aliquid spūale aut spūali annexū. sz in casu ꝓdicto videt esse emptio ⁊ vēditio in qbꝫ ē liberalitas. Nic āt hō sperat vt liberaliter recōpenset. ergo est ibi symonia.

¶Sz ꝓtra ē qđ Jsa. xxxiij. sup illud. beat⁹ q̄ excutit Cōtra manus⁹ suas ab oīi munere Dicit glo. ꝙ triplex ē mu nus. a manu. a lingua. ab obsequio. qđ nullum ē in ꝓposito casu. ergo non est ibi symonia.

Rñ° Rūdeo dicendum cū symonia circa emptionē ⁊ vēdi/ tionē ꝓsistat hō distinguēdū videt. qz si plat⁹ intēdit obligare eū cui dat bñficiū ecclesiasticū ad aliquā re cōpēsationē faciēdā sibi vel suis ꝓsanguineis intētio symoniaca ē. Intēdit em̄ quādā tacitā vēditionem. Si hō nō intēdat ad hec eū obligare. sz ūtēdat ꝙ ille sibi vel suis ꝓpria spōte tpaliter recōpēset est quidem praua intentio ⁊ carnalis. sed nō symoniaca.

Ad. j. g̃ dicendum. ꝙ fm̄ ꝓz i. iij. eth. Liberalitas nō ē Ad. 1. circa quēlibet vsuz pecunie. sz ē circa donatōes ⁊ sūp/ tus. symonia āt est circa emptionē ⁊ vēditionem

DEinde circa doctores q̄sita sz duo. Prio si doctor sp̄ pdicauit aut docuit ꝓncipal⁹ ꝓpter inanē gl̄am vtq; habeat aureolā si i morte periteat. Secdo vtz si ex doctrina alicui⁹ doctoris aliq̄ reuocent a meliori bono vtz ille doctor teneat illā doctrinā reuocare ¶Articu. xxiij

AD ꝑmū sic pceditur. Uidet ꝙ ille q̄ sp ꝓpt 1. inanē gl̄am docuit ꝑ pniam aureolā re/ cipet. Aureola em̄ doctrine debet fructui .s. ꝓfessioni fideliū fm̄ illud ad Phil. iij. Gaudiū meū ⁊ corona mea. sz potuit ꝓtingere ꝙ ex pdicatione ei⁹ q̄ ꝓpter inanē gl̄am ꝓncipal⁹ pdica/ uit secut⁹ est fructū ꝓuersionis fideliū. g̃ si peniteat debe tur ei aureola. ¶ ℘. Sicut ꝛginitati debet aureola. 2 ita ⁊ doctrine. sz si illa q̄ cū virgo sit carne. mēte tm̄ ē corrupta. penitētiā agit. recuperat aureolā. g̃ pari ra tione ⁊ doctor q̄ ꝓpter inanē gloriam predicauit

¶Sz ꝓtra est qđ opa mortua ꝑ penitentiā non reui Cōtra niscūt. sz opa istius doctoris ꝓpter inanē gl̄am pdi cantis fuerāt mortua. id est cū peccato facta. ergo nō reuiuiscunt ꝑ penitentiā ad ꝑmiū consequendum

R° Rñdeo dñm. q cū aureola iportat quādā singularē excellentiā pmij nccē ē q plupponat aureā. sicut cōpatiuus plupponit positiuū. z hꝫ figurat Exo. xxv vbi dr. Facias sup coronā aureā alterā aureolā Et iō q nō merek aureā. i. pmiū cēntiale. nō merek aureolā q ät ppter inanē gl'am opank nō merenk pmiū essentiale. qz receperūt mercedē suā. vt dr Math. vi. vnde nec merenk aureolā. pnitētia ät restituit hoi pmia pus habita. Nō ät ofert ei ea q nō habuit nisi inqtuz ipe mor pnīe ē meritoriū. vñ talis nō merek aureola

Ad i. Ad pmū g dñm. q ouersioni fideliū debk aureola plupposito merito cēntialis pmij in eo q pdicauit alioqn locū hꝫ qđ dr Math. xvi. Quid pdest hoi si vniuersū mūdū lucrek. aie ño detrimētū patiatur

Ad 2 ¶ Ad. ij. dñm. q aureola ỹginitatis debk integritati carnis q manet post pnīam. z iō debk ỹginī penitēti aureola. Sz aureola doctrie debk actui doctoris qui trāsit. z iō post pnīam non debk aureola doctori nisi actus reiteretur. ¶ Articulus. xxv

1. AD scdm sic pcedit. Videk q p doctrinam alicui⁹ aliq retrahank a meliori bono q ille teneak suā doctrinā reuocare. Talis em doctor in sua doctria facit scādalū actiuū. qz doctor informat intellectū. intellect⁹ ät informat affectū. z p dñs actū. sz scādalū actiuū tenek q̄libet mouere. g talis doctor tenek suā doctrinam reuocare.

2 ¶ Ꝓ. Spūalia sunt tpalib⁹ potiora. sz in tpalib⁹ vt Aug. dr nō dimittit pctm nisi restituat ablatū. ergo multo magis doctori q facit dānū in spūalib⁹. nō dimittit pccatū nisi restituat ablatū. qđ fit p reuocatō

Cōtra nem doctrine. ¶ Sed ꝓtra est qđ Grego. dr. Veritas nō est dimittenda ppter scādalum

R° Rñdeo dñm. q hꝫ distinguēdū videk. Si em doctor doceat falsaz doctrinā teneak eā modis oib⁹ reuocare. Et maxime si ex ea spūale dānū seqtur. Si ño doceat verā doctrinā pt ex ea seq detrimētū spūale in auditorib⁹ dupl'r Uno modo ex defectu ipsius q docet. Pmo mō. qz doctrinā subtilēr altā ꝓponeret rudib⁹ q nō ēent illius doctrine capaces q ex hꝫ detrimētū salutis incurrerēt ꝓtra exēplū apli q dr p. ad Coz. iij. Tāqz puulis in xpo lac potum dedi vobis nō escam Scdo mō qz ꝓfuser inordinate ꝓponit nō pferens maiora minorib⁹. ꝓtra id qđ Grego. dr in pastorali. Sic laudāda sunt bona sūma. desperenk vltima. sic nutriēda sꝫ bona vltia ne dū sufficere credūt. neqqz tēdak ad summa. Et in his casib⁹ tenek doctor ex cuius doctrina dānū spūale accidit. ꝓtra hꝫ dānū remediū ponere inqtū pt exponēdo saltē doctrinam suaz

Alio mō pt ptingere ex defectu alioz. puta si aliq dicēdo aliq erronea inducerēt hoies ad aliquā religionē. Utpote si dicerēt q q̄cunqz intrat talē religionē statim erit eqlis meriti. sicut beatus Petrus Et in hoc casu nō tenek cessare a sua doctrina. Intrare em religionē ppter errorē nō ē bonū. Uñ sic nō retrahit hoies a meliori bono talis doctor. z hꝫ est qđ Grego. dr in pasto. Sicut incauta locutio in errorē ptrahit ita indiscretū silētiū eos q erudiri poterant in errore derelinquit. Et p hꝫ pz responsio ad obiecta Solo

DEinde circa religiosos q̄sita sꝫ duo. Primo vtz religiosi teneant patiēter tolerare iniurias sibi factas. Scdo vtz ille qui iurat se nō intratuz religionē possit licite religionem intrare.

¶ Articulus. xxvi.

AD pmū sic pcedit. Videk q religiosi non debāt tolerare suos ipugnatores. In im- i. pugnatione em pfectoz viroz deus ipugnak. vñ dñs Saulo pseqnti discipulos xpi dr Actu. ix. Saule saule qđ me pseqris. Sz pfecti viri nō dñt ipugnatores dei tollerare. g neqz impugnatores ꝓprios. ¶ Ꝓ. Quilibet pfect⁹ dz obuiare his q statui pfectōnis piudicant. vñ apls dr. ij. ad Coz. vi. Ut nō vitupek ministeriū nrm. sz p hꝫ q pfecti ipugnāt statui pfectōnis derogak. g pfecti viri nō dñt tolerare suos ipugnatores. ¶ Sz contra est Cōtra qđ Grego. dicit. Nō sumus pfecti si alioz inordinationes ferre non possumus.

Rñdeo dñm. q pfecti viri dupl'r impugnari pñt R° Uno qđē mō qtū ad psonas ppias. vtpote cū inferunt eis iniurie psonales. Alio mō pñt impugnari qtū ad statū eoz. vtputa cū aliq ỹbis vel factis p fectōnis statui derogāt. Et hec duo tāgunt Jaco. v. Nōne diuites opp̄mūt vos p potētiā qđ ptinet ad psonales iniurias. Nōne ip si blasphemāt bonuz nomē qđ inuocatū ē sup vos. qđ ptinet ad religionem vel statū Jn iniurijs g psonalib⁹ decet pfectos viros esse maxie patiētes vt sint etiā parati plura sufferre. fm illud Math. v. si qs pcusserit te in dextra maxilla pbe ei alterā. Statū ño suū impugnari nō dñt patiqtū resistere pñt. hꝫ em vergeret in iniuriā dei. vñ ꝓtra qsdā dr Ezech. xiij. Nō ascēdistis ex aduso. nec opposuistis vos murz p domo isrl. Et iō dñs iniurias q ꝓtra hūanitatē ei⁹ inferebāt patiēter tolerauit. sic cū iudei dicebāt Ecce hō vorax z potator vini. vt habetur Mat. vi. z sicut dyabol⁹ dixit ei. Mitte te deorsuz qđ videbak ad ppriā iniuriā ptinere. Sz iniurias dei non tolerabat. vñ phariseos dure redarguit Mat. xij. Quia dicebāt q ī beelzebub ejiceret demonia. qđ ptinebat ad iniurias spūssti. Et silr cū dyabolus ei dixit. Hec oīa tibi dabo si cadens adoraueris me. qđ ad iniuriā dei ptinebat. Statī em cū repulit dicēs Vade retro sathana. vt habek Mat. iiij. vbi dicit Chrisō. Illius discam⁹ exēplo nostras qdē iniurias magnanimiter sustinere. Dei ät iniurias nec vsqz ad auditū sufferre. qm in ppriis iniurijs ec quelibet patiētē laudabile est. Iniurias ät dei dissimulari nimis est impiū. Et p hoc pz responsio ad obiecta

¶ Articulus. xxvij

.i AD scōm sic ꝓcedit Videt ꝙ ille q̄ iuravit se nō intraturꝫ religionē nō possit licite intrare. oīs em̄ obligatio licita est adimplenda ꝛ licitū erat ei nō intrare religionē. g̃ cū ad h̄ iuramēto se obligauit. videt ꝙ teneat nō intrare

Contra ¶Sed ꝛra est. qz nullū ip̄edimētū spūalis ꝓfectus est ex ꝛco. sed iuramētū est ex ꝛco. g̃ ꝙ iuramētū nō impedit spūalis ꝓfectus intrādi religionē.

Rſo. Rn̄deo dd̄. ꝙ obligatio iuramēti triplr se ꝑt hēre Q̄nqz em̄ ē illicita obligatio ⁊ de re illicita. puta cuꝫ aliq̄s iurat se fornicaturꝫ. ⁊ tale iuramētū nō tenetur h̄ adiplere. nec etiā ē licitū ip̄leri Q̄nqz ꝯo ē obligatio licita. ⁊ de re licita. puta cū aliq̄s iurat se elemosynā daturꝫ. ⁊ tale iuramētū ꝑterire nō ꝛz. Q̄nqz ꝯo ē obligatio illicita ꝛz de re licita. puta cū aliq̄s iurat se nō facturꝫ aliq̄d maꝰ bonū qd̄ m̄ facere nō teneť. puta nō ieiunare vel nō dare aliquā elemosynā. vel religionē nō intrare. Tūc em̄ id ad qd̄ se iuramēto obligat licitū ē. ꝛz tm̄ obligatio ē illicita. qz p h̄ hō q̄tū in se est obfirmat se ꝛ grām spūſcti. q̄ facit hoīz i suo corde ascēsiones disponere. vn̄ tale iuramētū licite ꝑt hō ip̄lere. abstinēdo ab illo bono qd̄ facere nō teneť. nō tm̄ cogit̄ ex illo iuramēto ad h̄ q̄ impleat qd̄ iuravit. qz iuramētū ad h̄ q̄ sit obligatoriū dz hēre tres comites. iudiciū. iusticiā. ⁊ ꝛitatē. vt h̄etur Diere. iiij Huic āt iuramēto deest iudiciū discretōnis. qz ꝙgit in exteriozē exitū retrahendo a meliori bono. Et p h̄ ꝑz rn̄sio ad obiecta ¶Articulus .xxviij

j. DEinde circa clericos q̄sitū ē vn̄. vtz. s. li ceat clerico q̄ teneť ad horas canonicas dicere matutinas sequētis diei de sero Et videt ꝙ nō. dz em̄ eccl'. xxi. lasciuꝰ ⁊ ip̄rudobſuat tps. cū am̄ dies incipiat a media nocte videt ꝙ matutinas sequēz diei dicat i die p̄cedēti. g̃ videt ꝙ h̄ ad lasciuiā ⁊ ip̄udentiā ptineret. ⁊ ita videt esse

Contra. Sz ℈. dꝰ clemētiozꝫ q̄libet hoīe. ꝛz hō nō ꝑtm̄ imputat debitozi i culpā si debitū sibi reddat an̄ tps

Rſo Rn̄. dd̄. ꝙ h̄ ꝯsiderāda ē intētio (g̃ mlto minꝰ deꝰ q̄ q̄ puenit tps i matutinis dieēdis. vl' in q̄buscūq̄ horis canonicis. si em̄ h̄ facit ꝑpter lasciuiā vt sez q̄ tius somnolētie ⁊ voluptati vacet. nō ē absq̄ ꝑcto. si ꝛo h̄ faciat ꝑpter necessitatē licitaꝫ ⁊ honestaꝫ occupationū. puta si clericꝰ aut magr̄ dz videre lectiones suas de nocte. vel ꝑpter aliq̄d aliud hmōi. licite ꝑt de sero dicere matutinas. ⁊ in alijs horis canonicis tps ꝓuenire. sicut etiaz h̄ in solēnib' eccl'ijs fit. qz melꝰ est ꝛco vtrūq̄z reddere sez ⁊ debitas laudes. et alia honesta officia. g̃ ꝙ ꝑ vnū aliud impediať

Ad .j. ¶Ad p̄mū g̃ dd̄m. ꝙ q̄tū ad ꝛtractꝰ ⁊ alia hmōi dies incipit a media nocte. ꝛz q̄tū ad eccl'iasticū officiū ⁊ solēnitatū celebritates incipit dies a vespis. vn̄ si aliq̄s post dictas vespas ⁊ opletoriū dicat matutinas. iam hoc ptinet ad diem sequentem

¶Incipit quodlibet. vi.

¶Articulus primus.

QVesitꝫ est de ꝛco. de angelo. de hoīe. et de creaturis pure corporalib'. Circa deū q̄sitū est vnū vtruꝫ sez vnitas essentie ponat in numez cū vnitate ꝑsone. Et vi- .j.
deť ꝙ nō. sunt em̄ tres ꝑsone diuine. si ergo vnitas essentie poneret in nūez cū vnitate ꝑsone. sequeretur ꝙ in ꝛco esset quaternitas. qd̄ est hereticū. nō g̃ vnitas essentie ponit in nūez cū vnitate ꝑsone.

Contra. ⁊ Sed ꝛra. si vnitas essentie sit penitus idē cū vnitate ꝑsone nō ponēs cū ea in nūez. sequereť ꝙ de quo cūq̄z p̄dicať vnū p̄dicať ⁊ reliquū. sed vnitas essentie p̄dicať de trib' ꝑsonis. dicimus em̄ ꝙ pater ⁊ filius ⁊ sp̄ūſctus sunt vnū. g̃ vnitas ꝑsonalis p̄dicabiť de eis. vt dicať ꝙ pater ⁊ filius ⁊ sp̄ūſanctꝰ sunt vnus quod patet esse falsum

Rſo ¶Rn̄deo dd̄m. ꝙ vnūqd̄q̄z inq̄ꝝtū est vnū intantum est ens. vn̄ ens ⁊ vnū ꝙuertūtur. Est aūt vnūqd̄q̄z ens p suā formā. vn̄ ⁊ vnūqd̄q̄z p suam formā h̄z vnitatē. ⁊ inde est ꝙ q̄ est ꝓpatio forme ad formā. ea dem est ꝓpatio vnitatis ad vnitatē. Deus aūt est formaliter ꝛcus p suā cēntiā. ꝑprietas aūt ꝑsonalis est quasi forma ꝑstitues ꝑsonā. q̄ quidē realiter distinguiť ab alia ꝑsona. ꝑpter oppositōem relatiuā. ꝛz p ꝑprietas ꝑsonalis nō distinguiť realiter ab cēntia. aliquin sequereť ꝙ in ꝛco essz ꝓpositio. ⁊ ꝙ aliq̄d adueniret ei p modū accēntis. Nā oē qd̄ est extra cēntiā rei accēntaliter aduenit. differt tm̄ ꝑprietas ꝑsonalis ab cēntia fm̄ modū intelligēdi ⁊ fcandi. Nā cēntia dr absolute. ꝑprietas vero ꝑsonalis importat relationē. vn̄ ꝑz ꝙ vnitas ꝑsone nō ponit in nūez cū vnitate cēntie. quasi realiter ab ea differēs. sed solum fm̄ modū intelligēdi. Et p hoc ꝑz rn̄sio ad obiecta. nā Ad .j
p̄mū ꝑcedebat fm̄ dēntiā rei. q̄ qz nō est in diuinis inter vnitatē cēntie ⁊ ꝑsone. iō nō ꝑt poni ēternitas in ꝛco. Secūdū ꝯo ꝑcedebat fm̄ differētiaz q̄ est ex Ad ꝛ.
mō intelligendi ⁊ fcādi. ex qua ꝑuenit ꝙ dicimꝰ ꝙ pater ⁊ filius ⁊ sp̄ūſctus dicūtur vnū. sed nō vnus.

DEinde circa angelos querebanť duo. Primo de actōe ipsoz. vtz sc̄ilz q̄cquid agūt agant p imperiū volūtatis. Sc̄do de loco ipsoz. vtrū sez possint cē in cōuexo celi empirrei. qd̄ etiā q̄rebať circa corpa gloriosa.

¶Articulus .ij.

AD secūdū sic ꝓcediť Videt ꝙ nō quicq̄d agit angelus agat p imperiū voluntatis volūtas em̄ equaliter se h̄z ad ꝓpinqua .j

et remota. si ergo angelus ageret p solū imperiū vo/
lūtatis seqret q nō differret ad hoc q angel⁹ aliqd
ageret quod esset ppinquū vel remotuz illud in qō
agit. z sic nūq̄ opteret q æ celo ad terrā descenderet.
ad aliqd hic agendū. qō est ɔtra traditōem sacre scri
2. pture ¶ Ꝑ. q̄tum ad volūtatē nō differt vnitas et
multitudo. sicut em̄ aliqs pt velle mouere vnā rē. ita
pt velle mouere plures res vel etiā totū vniuersum.
si ergo angelus ageret solū p imperiū volūtatis seq/
retur q posset mouere totū vniuersum. qō est impos/
sibile. cū ipse sit pars vniuersi. nō ergo angelus agit
solo imperio volūtatis

Contra. ¶ Sed ɔtra. Dis actio est ab aliqua ẏtute. sed in
angelo nō est alia virtus q̄z intellectus z volūtas. in
tellectus nō agit nisi p volūtatē. g̃ oīs actio ange/
li est p impiū volūtatis

Rñ° ¶ Rñdeo dīm. q oīs actio cuiuscūq̄z rei est p for
mā nature illius rei. nā z si sint aliq̄ forme accīta
les ꝓncipia actionū alicuius rei. oportz q hmōi acti
ones reducātur sicut in ꝑmū ꝓncipiū in formā spec
ificā illi⁹ rei agentis. sicut actio calozis ignis reducit
sicut in ꝑmū ꝓncipiū in formā subalē ipsius q̄ etiā
ꝓncipiū oīm accīntiū ꝑprioz ignis. z ideo oz se ali/
ter habere in actōib⁹ alicui⁹ rei hñtis naturā simplicē
z in actōib⁹ rei hñtz naturā ɔpositā Si em̄ fuerit ali
qd hñs naturā simplicē. oīs actio eius erit fm ꝑpri
etatē z modū illi⁹ nature. qō nō ɔtingit si habeat na
turā ɔpositā. Dis em̄ actio ignis est fm ꝑprietatem
nature ignis. in cultello aūt ignito est q̄daz actio nō
ptinēs ad ꝑprietatē ignis. scz incisio. Et hꝰ etiā ɔsi/
derandū est in substātijs spūalib⁹. Alia em̄ hūana nō
est totaliter intellectus. sz pticipat intellectualitatez
vñ est in ea aliq̄ ẏt⁹ z actio q̄ nō ptinet ad intellectu/
alē naturā. sicut pcipuepz in his q̄ ptinēt ad aiaz ve/
getabilē. sz angel⁹ est totaliter intellectualis nature.
et ideo oz q oīs eius actio sit fm intellectū. vñ btūs
Dio. dī. iij. c. æ di. no. q angeli hñt subas z ẏtutes
et opatōes intellectuales. intellect⁹ aūt non agit nisi
mediāte volūtate. qz mot⁹ volūtatis est inclinatio se
quēs formā intellectā. Unū optz q q̄cq̄d angel⁹ agit
agat p imperiū volūtatis. Sz tm̄ ɔsiderandū est q cuz
ẏtus sit media inter essentiā z opatōem optz q ẏt⁹
et opatio cuiuslibet rei ꝓportionet essentie ei⁹. vñ supe
rioris angeli cui⁹ est essentia nobilioz est etiā ẏtus effi
cacioz. sicut ad intelligēdū ita etiā ad agēdū in res ex
terioꝛes. z fm hoc actio angeli limitat ad aliquē effe
ctū. qz nec virtutem nec essentiam habet infinitaz.

Ad .j. ¶ Ad ꝑmū g̃ dīm. q actio volūtatis angelice ra
dicat in essentia eius a qua pcedit eius virtus z ope
ratio. optz aūt mouēs esse simul cuz mobili qō ab eo
mouet. vt habet. vij. phy. z ideo optet subam angeli
aliq̄liter ɔiūgi reb⁹ quas mouet Ad. ij. dīm. q qz
Ad 2 actio volūtatis limitat fm modū essentie. nō oportz
q angelus possit agere oīa q̄ pt velle

¶ Articulus .iij.

Adscdm sic. pcedit. Uidet q angelus nō
possit esse in ɔuexo celi empirrei. dt em̄ An
sel. ꝓ. In nihilo nihil esse pt. sz extra celum .j
empirreū nihil est. g̃ angelus nō pt esse in
ɔuexo celi empirrei. sic em̄ esset extra celū empirreū.

Ꝑ. videt q nec corp⁹ gloriosum ibi possit esse. om z
ne em̄ corpus ncce est in loco ce. sed extra celū empir
reū nō est aliqs locus. ergo nō pt esse corpus glorio/
sum extra celū empirreū

Contra. ¶ Sed ɔtra. si nō pt e aut angel⁹ aut corp⁹ glo/
riosum. aut hoc est q nō pt ibi ascēdere. aut q nō pt
penetrare. ꝑfunditatē celi empirrei. aut q indiget lo
co ɔtinētie. aut q indiget ɔseruāte. sed oīa hec sunt
remota a ꝑfectōe corpis glorioſi. multo magis a cō
ditiōe angeloꝝ. ergo corpus gloriosum z angelus
possunt esse in ɔuexo celi empirrei

Rñ° ¶ Rñdeo dīm. ad euidētiā hui⁹ qōnis q apd an/
tiqs æ loco fuerūt due opiniones maxime ꝓbabi/
les. quaz vna fuit q loc⁹ sit q̄dā spaciū siue dimēsi
ones p se exñtes. q̄ q̄dē opinio si ẏa esset corpi deberet
loc⁹ ex hꝰ ipo q corp⁹ est dimēsiones hñs. qs ncce est
aliqs dimēsiones occupare. Sz hec opinio æ loco
est a pho. iiij. phy. reꝓbata. Un alia opinio ē eius
q loc⁹ sit superficies corpis ɔtinētis. nō q̄dē inq̄tum
est hui⁹ corpis q̄ imediate cōtinet. alioq̄n seq̄ret q
corp⁹ q̄elcēs nō semp esset i eodē loco. puta si hō sta
ret in fluuio p cui⁹ æcursum semp renouarent⁹ diuer
se superficies aq̄ circa ipm. sz superficies corpis imedia/
te ɔtinētis hz q sit loc⁹ ex ordine ad ꝑmū ɔtinēs. vñ
accipit idē loc⁹ fm̄ eūdē situ ad ꝑmū ɔtinēs. z ꝓpter
hoc loc⁹ est īmobilis. fm g̃ hāc opinionē q̄ ẏa ē. ne/
cessitas existēdi in loco ɔuenit corpi. ex hꝰ q̄ æpēdet
a ꝑmo ɔtinēte. z ꝓpter hꝰ ꝑmū ɔtinēs nō est in loco
nisi p accns. z fm ptes. vt dī. iiij. phy. Angel⁹ aūt nō
æpēdet a ꝑmo ɔtinēte. nec etiā corp⁹ glorioſuz q̄d p
ficit p aiam ex diuina fruitōe btificatā. z iō nulla ne
cessitas est q corp⁹ glorificatū aut angel⁹ ab aliq̄ lo
cali corpe ambiat. z ꝓpter hꝰ nihil phibet corp⁹ glori
ficatū vel etiā angelū in ɔuexo celi empirrei esse Ad.j

¶ Ad ꝑmū g̃ dīm. q verbū illud Anſel. intelligē
dū est in vi affirmatōnis. nō em̄ possibile est q aliqd
sit in nihilo tāq̄z in ɔtinēte. sed iste intellect⁹ nō facit Ad.z.
ad ꝓpositū. ¶ Ad. ij. dīm q rō ista ꝓcedit æ corpe
æpendente a ꝑmo ɔtinēte.

Deinde quesitū est æ his q̄ ptinent ad ho
minē. Et ꝑmo æ spūalib⁹. Secdo æ cor/
poralib⁹. Circa spūalia q̄sitū est. Pri/
mo æ sacramētis. Secdo æ virtutibus.
Tercio æ peccatis Circa sacramenta q̄sita fu⁹ duo
æ baptismo. Primo æ necessitate baptismi. vtz. s. pu
er qui nascit in æserto vbi nō pt aqua haberi mouēs
sine baptismo saluari possit in fide matris fidelis
Secūdo æ impedimento matrimonij qō. ꝓuenit ex

baptismo. Utr si xpian⁹ qui baptizat iudeā cui pri
mo desiderat fidē dē cōtrahēdo si baptizaret cogno/
scens eā postea carnaliter ꝯsummet matrimoniū.

¶Articulus iiij.

Ad pmū sic ꝓcedit. Videt q puer ille in de
serto natus possit absq; baptismo saluari
in fide parentū. Nō em est minoris effica
cie fides tpe gratie q̄ tpe legis nature. sed
tpe legis nature saluabantur pueri in fide parētū. vt
Grego. dr. g̃ etiā nūc tpe gr̃e ¶Ꝑ ꝓ xpm nō est ar/
tata hoīb⁹ via salutis. cū ipe dicat Joh. x. Ego veni
vt vitā habeāt & abūdātius habeāt. sed an xpi aduen
tū saluabant aliq pueri in fide parentū. g̃ multo ma
gis nūc post xpi aduentū

Contra ¶Sz ꝫ est qđ dr dns Jo. iij. Nisi qs renatus fue
rit ex aqua & spūsctō nō pt intrare in regnū celoz

Rs ¶Rndeo dīm. q ab illa dānatōe quā humanuz
gen⁹ incurrit ꝓpter pctm pmi parētis null⁹ pt libera
ri nisi p xpm q solus ab illa dānatōe ūmunis inuenit
ita sz vt ei incorpet sicut capiti mēbz. Hoc āt tripl'r
fieri pt. Primo q̄dē p susceptōem baptismi. sm illd
ad Gal. iij. Oēs q in xpo baptizati estis xpm ꝑduisti.
Scdo p sanguis effusionē ꝓpt xpm. qz p ꝫ etiā ali/
quis passioni xpi ꝯformat a qua efficaciā sortit ba/
ptism⁹. Un dr de martyrib⁹ Apoc. vij. q lauerūt sto/
las suas in sanguine agni. Tercio p fidē & dilectōez
sm illud Prouer. xv. p misericordiā & fidē purgant
pctā. & act. xv. fide dr purificās corda eoz. Et p fidē
xps habitat in cordib⁹ nostris. vt habet ad Eph. iij.
Un & ipse baptism⁹ dr fidei sacramētū. Et sm ꝫ dr
esse triplex baptism⁹ scz aque. spūs. & sanguinis. qz
alia duo supplēt vicē baptismi aq̄. si tñ assit ꝓpositū
suscipiēdi talē baptismū. ita scz q articulus necessi/
tatis nō aūt ꝓtēptus religionis sacramētū excludat.
manifestū est aūt q ī pueris nōdū hūtib⁹ vsuz rōnis
nō pt esse motus fidei & dilectōis. aut ꝓpositū susci/
piēdi baptismū. & iō nō pūt saluari nisi p baptismū
aq̄. vel p baptismū sanguinis. si ꝓpter xpm occidā/
tur. ex quo nō solū xpiani sed etiā martyres fiunt. vt
Aug⁹. dr de innocentib⁹. & sic pz q puer ille in deser/
to moriēs sine baptismo salutē nō ꝯsequit

Ad j. ¶Ad pmū g̃ dīm. q sm quosdā tpe legis nature
nō sufficiebat ad salutez puuloz sol⁹ motus fidei in
parentib⁹. sz requirebat aliqua exterior ꝓtestatio fidei
p aliqđ sensibile signum Et sm hoc nihil differebat
id qđ tūc requirebat ab eo qđ nūc requirit ad salutē. nisi
q nūc illud signū sensibile est determinatū. tūc erat in
determinatū & p voto adhibebat. Alioz opinio est.
q solus interior mot⁹ fidei relatus ad salutem pueri
sufficiebat ad salutē pueri. nec tñ nūc diminuta est fi
dei virtus. sed augmentatur gradus salutis. qz nunc
qui saluātur p xpm statim introducūtur in regnū ce
lorū qđ tūc nō erat. vñ nō est inconueniens si ad hoc
amplius aliqđ requiratur. scz baptism⁹ vt dr Joh. iij.

¶Adscdm dīm. q p xpm in hoc ipso est amplia/ Ad 2
ta hoīb⁹ via salutis. q nūc p eū apta est eis ianua vi
te eterne. q añ clausa erat p pctm pmi parentis

¶Articulus v.

Ad scdū sic ꝓcedit. Videt q nō possit eē
matrimoniū inter xpianū & iudeā baptiza
tā ab eo. quā carnaliter cognouit post fidē de
ꝓtrahēdo datā. Dicit em in decre. xxx. q. i. i
pater eius baptizauit. g̃ multo minus si ipemet ba/
ptizasset eā nō posset eā habere in vxorē. si g̃ ille xpia/
nus baptizauit iudeā nō pt eā in vxorē accipe.

¶Sed ꝓtra est. qz sm iura cū post fidē datā de cō Contra.
trahēdo p ꝟba de futuro seq̄tur carnalis copula est
matrimoniū plumptū plumptōe iuris. ꝓtra quā nō
admittit ꝓbatio. sed ita est in ꝓposito. ergo est verū
matrimonium.

¶Rndeo dīm. q spūalis cognatio ipedit matri/ Rs
moniū ꝓtrahēdū & dirimit iā ꝓtractū. manifestū est
aūt q ex ꝫ q xpian⁹ baptizauit iudeaz. ꝓtrahit inter
eos spūalis cognatio. qz illa filiā ei⁹ spūlis. vñ nullū
est matrimoniū sequēs. etiā si expresse ꝫhat p ꝟba de pre
senti. & etiā subsequat carnalis copula. Et p ꝫ pz re/
sponsio ad obiecta. Nā qđ dictū est de plumptōe iu/ Ad j.
ris. intelligendū est qñ nō interuenit aliquod impe/
dimentū matrimonij.

Deinde q̄situ est de ꝟtutib⁹. Et pmo q̄tuz
ad fidē. vtr sz certitudo adhesiōis q̄ est
in heretico vel malo catholico sit act⁹ ipi
us fidei virtutis. Scdo de q̄busdā ptinē
tib⁹ ad religionē sive ad latriā. Tercio de q̄busdā pti
nentib⁹ ad charitatē ¶Articulus vi.

Ad pmū sic ꝓcedit. Videt q certitudo ad
hesionis i heretico vel malo catholico sit
act⁹ fidei ꝟtutis. qz sm ꝑm. ij. etho. Tria j.
sunt in aia. potētia. passio. & habit⁹. sz illa
certitudo adhesionis nō pt attribui potētie. qz ē me
ritoria vel demeritoria. potentijs aūt nō meremur ne/
q demeremur. silr nō pt ptinere ad passiōes. qz passi/
ones ptinēt ad appetitū sensitiuū. q̄ nō pt exercēdi ad
h⁹ q inhereat ꝟtati diuine. g̃ relinq̄t q ptineat ad ali
quē habitū. sz habit⁹ ad quē ptinet certitudo adhesi
onis est ꝟt⁹ fidei. g̃ certitudo adhesionis in heretico
vel malo catholico ē act⁹ ipius fidei ¶Ꝺ. oē qđ agit .2
ad silitudinē alicui⁹ videt agere in ꝟtute illi⁹. sz here
ticus p certitudinē adhesionis q credit agit sm silitu/
dinē fidei. qz intātū certitudinaliter inheret inq̄tum
estimat se rectā fidē habere. g̃ opat ī ꝟtute fidei. & ita
videt q illa certitudo adhesiōis sit act⁹ ꝟtutis fidei.

Ꝺ. tota firmitas spūalis edificij est a fide. sm illd
Mat. vij. Uenerūt flumina. flauerūt vēti & nō potu .3
erūt mouere eē. fundata em erat sup firmā petrā. s. p
fidē. sed certitudo adhesionis ad firmitatē spūalem
ptinet. ergo est actus virtutis fidei.

Contra. ¶Sed ꝓtra. qꝺ nō est nō ꝑt agere. sed in hereticō vel malo catholico nō est virt⁹ fidei. g̃ certitudo adhesionis nō ꝑt in eis esse actus virtutis fidei

R⁹ ¶Rñ. ꝺꝺm. q si aliq̃s id qꝺ est ꝯmune multz accipiat vt ꝓpriū vni. ncce est q ꝛcipiat. certitudo aūt adhesionis nō est ꝓpria ꝟtutis fidei. Primo q̃ꝺē qꝛ ꝯuenit ꝟtutiꝫ intellectualiꝫ. puta sapie. scie. z itellectui. Scꝺo qꝛ ꝯuenit nō solū fidei vere sz etiā falsе. sicut em̄ est opinio vera z falsa. ita z fides. nec minus firmiter inheret aliq̃s ḟitati q̃ falsitati. vt pḟs ꝺt. vij. ethi. Terꝺo qꝛ certitudo inhesiōis nō sp ꝯuenit ex aliq̃ habitu. sz ex ꝓprio arbitrio aliq̃s ꝑt assensuz suū firmare ad aliq̃ꝺ verꝫ vel falsuz añq̃ habeat habitū. Quarto qꝛ certitudo inhesiōis nō solū cōpetit fidei formate. q̃ est virt⁹. sz etiā fidei informi. q̃ nō est ꝟt⁹. Ꝺm̄ē g̃ q in heretico certitudo inhesiōis ē act⁹ falsе fidei. Jn malo aūt catholico est act⁹ fidei informis. z sic in neutro est actus virtutis fidei.

Ad .j. ¶Ad ꝓm g̃ ꝺꝺ q diuisio illa daꝫ ꝛ his q̃ sñt in aīa ꝑ modū ꝓncipij act⁹. nā ois opatio aīe aut ē ex aliq̃ passiōe. aut ex aliq̃ habitu. aut ex pura potētia hmōi aūt certitudo inhesiōis nō ꝑt ee ex passiōe. in malo āt catholico ē ex hītu fidei informis. sed in heretico ē vel ex hītu puerso fidei vel ex pura poña. sicut in ꝓnci⁹ añq̃ habitū acq̃siuerit. Non em̄ ꝑt dici q puersa fides sit habit⁹ infusus. Qꝺ aūt ꝺr q potētijs nō meremur neq; ꝛemeremur. si sic intelligaf q nō meremur neq; ꝛemeremur h̄ ipso q habem⁹ potētias. verꝫ est. si aūt sic intelligaf q pura potētia nō possit ee ꝓncipiū merēdi neq; ꝛemerēdi. verꝫ est q̃tū ad meritū. qꝺ nō ꝑt esse sine gratia. nō est aūt verꝫ q̃tū ad ꝛemeritū. alioq̃n ille q̃ a ꝓncipio peccat añq̃ acq̃rat habitū vicio sum nō ꝛemerek. Ad.ij.ꝺꝺm. q aliq̃ꝺ ꝑt agere fm

Ad 2 silitudinē alicui⁹ ꝺupl⁹. Uno mō fm silitudinē verā. z sic vere agit aliqual⁹ in ꝟtute illi⁹. Alio mō fm silitudinē apparentē. z sic agit in apparētia virtutiꝫ illi⁹. z ita est in ꝓposito. vñ in heretico certitudo adhesionis est act⁹ fidei apparētis. nō aūt fidei vere

Ad 3. ¶Ad.iij.ꝺꝺm. q sicut ex fide vera ꝛpendet firmitas spualis edificij. ita etiā ex fide falsa ꝓcedit firmitas ꝺyabolici edificij

Deinde q̃tū ad actus latrie siue religiōis q̃sita sunt quattuoꝛ. Primo ꝛ celebratōe festoꝛ. vtz sz liceat celebrare festuz ꝛceptionis ꝺñe nostre. Scꝺo ꝛ solutōe officioꝛ. vtz sz clericꝰ hñs beneficiū cū cura vl̄ sine cura exist̄s in scholis teneaf ꝺicere officiū mortuoꝝ Tercio ꝛ collatōe bñficioꝝ vtz sz eps teneaf ꝺare bñficiū meliori Quarto ꝛ solone ꝛcimaꝝ. vtz. s. aliquis paup teneaf ꝛcimas ꝺare ꝺiuini sacerdoti

¶Articulus vij.

Ad primū sic ꝓcedit. Uideꝫ q liceat celebrare ꝛceptōem ꝺñe nostre. Si em̄ nō licet hoc uō est nisi qꝛ fuit ꝛcepta in originali pctō. sed nō fuit ꝛcepta in originali pctō. vt videꝫ. qꝛ beata virgo facta est vt spāli mō essz habitaculū ꝛi. g̃ ꝛbuit ad hoc spāliter ꝓparari. nō aūt ꝓparata est spāl⁹ fm coꝛp⁹ qꝺ ꝛceptū est ex semiñ cōmixtione. nec etiā q̃tū ad aīaz. qꝛ aliq etiā legūf sctifi cati in vtero. z ita relinq̃f q fuit spāl⁹ ꝓparata ꝑ immunitatē ab originali pctō. z sic licet eius conceptionem celebrare

¶Sed ɔ̄ est q ḧ ꝓuilegiū solius xp̄i ꝺr esse q sine Contra originali pctō est ꝛceptus. nō ergo ꝛpetit beate virgini. z ita eius ꝛceptio nō est celebranda.

¶Rñdeo ꝺꝺm. q hic inducunf ꝺue qōnes. vna R⁹ ꝓncipalis. z altera accessoria. sz an btā ꝙgo fuerit cōcepta cū originali. qꝺ oꝛ ꝓmo ꝛterminari ¶Est g̃ ostꝛandū q vnuscuiusq; pctī originale ꝯhit ex ḧ q fuit in adā fm seminalē rōnē. vt Aug. ꝺr sup Gen ad litterā. oēs aūt illi in adā fuerūt fm seminalē rōnē. q nō solū ab eo carnē acceperūt. sed etiā fm naturalez modū originis ab eo sunt ꝓpagati. sic āt ꝓcessit ab adā btā virgo. qꝛ nata fuit ꝑ ꝯmixtionē sexuū sicut z ceteri. z ideo cōcepta fuit in originali pctō. z includif in vniuersitate illoꝝ. ꝛ q̃ apl⁹ ꝺr ad Ro. v. Jn q̃ oēs peccauerūt. a qua vniuersitate sol⁹ xp̄us excipif. q in adā nō fuit fm seminalē rōnē. alioq̃n si hoc alteri cōueniret q̃ xpo nō indigeret xp̄i redemptōe. z ideo nō tm̄ ꝛbem⁹ ꝺare matri q subtrahaf aliq̃ꝺ ḧonoꝛi filij. q est saluatoꝛ omniū ḧominū. vt ꝺr apl⁹. ꝑ. ad Thi. iij. q̃uis aūt btā ꝙgo in originali ꝛcepta fuerit. credif tñ in vtero fuisse sanctificata añq̃ nata. Et iō circa celebratōem ꝛceptōis ei⁹ ꝺiuersa ɔsuetudo eccliārū inoleuit. nā romana ecclia z plurime alie ɔsideratēs ꝛceptōem virginis in originali pctō fuisse. festū ꝛceptōis nō celebrāt. aliq̃ ꝺo ɔsiderātes sctificatōez eius in vtero. cuius tēpus ignoraf. celebrāt ꝛceptionē. credif em̄ q cito post ꝛceptōem z aīe infusionem fuerit sanctificata. vñ illa celebritas nō est referenda ad ꝛceptōem rōne ꝛceptōis. sed potius rōne sanctificatōis. Sic g̃ nō est ideo celebrāda ꝛceptio ꝓdicta qꝛ fuerit sine pctō originali ꝛcepta. nō em̄ ꝑ hoc tollit quin fuerit spāliꝰ ceteris ꝓparata. eo q in ipa satiffactōe copiosius ceteris mun⁹ gratie accepit. nō solū vt purgareꝫ a pctō originali. sed vt tota eius vita redderet immunis ab oñi pctō tā mortali q̃ veniali. vt ꝺr Anselmus ¶Articulus .viij.

Ad scꝺm sic ꝓcedit. Uideꝫ q clericus bñficiatus teneaf in scholis exns ꝺicere officium mortuoꝝ. Ille em̄ q recipit bona tpalia alicui⁹ tenet ei in spualiꝫ recōpensare sed iste clericus accipit bona q̃ fuerūt ꝛfunctoꝝ. g̃ teneꝫ ꝑ eis ꝺicere officiū mortuoꝝ

¶Sed ꝓtra. ille q̃ min⁹ recipit min⁹ tenef. sz clericus q̃ in scholis moꝛaf min⁹ recipit q̃z alij q̃ inecclia residētiā faciūt. q̃ recipiūt quotidianas distributōes ergo nō teneꝫ ꝺicere officiū mortuoꝝ sicut illi.

Contra

Rſ° ¶ Rñdeo dñm. q clericus ex hoc ipso q̃ est cleri/cus. et p̃cipue in sacris ordinib⁹ ꝯstitutus tenet di/cere horas canonicas. Uidet̃ em̃ tales spūaliter eē assumpti ad laudē diuinam. ſm illud Ysaie. Om/nē q̃ inuocat nomē meū in laudē meā creaui illū. ſz in q̃tū clericus est beneficiat⁹ in hac eccl̃ia. tenet di/cere officiū ſm modū illi⁹ eccl̃ie. Est ḡ cōsiderādū q̃ officiū mortuoꝝ q̃nq̃ i eccl̃ia dr. sicut ordinarie pti nens ad eccl̃ie officiū. sicut in tota eccl̃ia in die aīar dr officiū p mortuis. z in qualibet eccl̃ia est aliq̃ sup hoc spēalis ꝯsuetudo. puta vt dicat ordinarie offici um mortuoꝝ semel in septimana. vel qualitercunq̃ aliter ſm certū tēpus. Et ad hmōi officiū mortuorū teneť cleric⁹ bñficiat⁹ in aliq̃ eccl̃ia. etiā in scholis exi stens. z p hoc satisfacit mortuis quorū recipit bona. Aliq̃n ēo dr officiū mortuoꝝ in eccl̃ia extraordina/rie. ꝓpter aliquā cām spēaliter emergentē. puta ad p̃ces alicui⁹ p̃sone vel ꝓpter aliq̃d hmōi. et ad hmōi officiū mortuoꝝ nō teneť cleric⁹ existēs in scholis Et p hoc pz rñsio ad obiecta

¶ Articulus .ix.

AD terciū sic ꝓcedit. Uideť q̃ epūs peccet dans bñficiū bono si ptermittat meliorem qr q̃ facit ꝯtra ꝓscīam edificat ad iehēnam sed iste eps ptermittēs meliorē videt facere ꝯtra ꝓscīam. ḡ peccat mortaliť edificās ad iehēnā.

Contra. ¶ Sed ꝯtra est. q̃ etiā ſm iura sufficit dare bono si sit ydoneus ad seruiendū in eccl̃esia

Rſ° ¶ Rñdeo dd. q̃ aliq̃s p̃t dici melior dupliť Uno mō simpliť q̃ est sanctior plus hñs de charitate. Allio mō dr aliq̃s melior quo ad aliq̃d. contingit aūt q̃nq̃ aliquē eē meliorē simpliť q̃ tñ nō est melior q̃tū ad hoc q̃ bñficiū p̃cipiat. qr ali⁹ forte p̃t eccl̃iam magis iu/uare. vel p ꝓsiliū sapie. vel auxiliū potētie. vel qr ser/uiuit in eccl̃ia. Nō ḡ eps teneť semp dare meliori ſm pliciter. sed teneť dare meliori quo ad hoc. nō em̃ p̃t esse q̃ vnū p̃ferat alteri nisi ꝓpter aliquā cām. q̃ siq̃/dē p̃tineat ad honorē dei z vtilitatē eccl̃ie iaz q̃tū ad hoc iste est melior. Si aūt illa cā ad hoc nō p̃tineat erit acceptio p̃sonar. q̃ tāto est grauior q̃nto in rebus diui nis ꝯmittit. Un̄ sup illud Ja. ij. Tu sede hic bñ. ꝛc. Dicit glo. Aug. si hāc distātiā sedendi z stādi ad ho nores eccl̃iasticos referam⁹ nō est putādū leue eē pec catū in acceptiōe p̃sonar habere fidē dñi gl̃ie. Quis em̃ ferat eligi diuitē ad sedē honoris eccl̃ie ꝯtempto paupe sanctioꝛe z instructioꝛe. Et p hoc pz rñsio ad obiecta

¶ Articulus .x.

AD quartū sic ꝓcedit. Uideť q̃ paup nō te neat̃ decimas soluere diuiti sacerdoti. ideo institutū est vt decime soluāt̃ ad sustēta/tionē ministroꝝ eccl̃ie. sed sacerdos diues hz alias vñ sustentet̃. ḡ nō sunt ei decime soluēde. z p z cipue a paupe. ¶ P. in multis terris decime nō sol uuntur. qđ m̃ plati corrigerēt si hoīes ex necitate iuris diuini decimas soluere teneret̃. nō ḡ videť q̃ p̃tim paupes teneant̃ soluere decimas diuitib⁹ sacerdotib⁹

¶ Sed ꝯtra est qđ dñs Math. xxiij. dr. hec opoꝛ fuit facere sez iudiciū z veritatē. z illa nō omittere. s. ea q̃ p̃tinēt ad decimaꝝ solutōem. ¶ P. Luce. xvij. pharisens dr. decimas do omniū q̃ possideo. Contra

¶ Rñdeo dñm. q̃ sicut phs docet. v. ethi. Mediū iusticie accipiť nō solū q̃ ad nos sicut in ceteris virtu tib⁹. sed etiā ſm rē. qr sez in alijs ꝯtutib⁹ attendūť di uersę ꝯditōes p̃sonar ſm̃ q̃s mediū diuersificat. sicut circa cibos. qđ est multū vni est paucū alteri vel mo/deratū. sed in iusticia nō variat̃ mediū ſm diuersas p̃sone ꝯditōes. sed attēdit̃ solū ad q̃titatē rei. qui em̃ emit rē aliquā debet tātū soluere q̃tū valet. siue a pau pere siue a diuite emat. reddere aūt debitū est act⁹ iu/sticie. z ideo ad hoc q̃ alicui reddat̃ qđ ei debet̃ nō re fert vtrū sit diues vel paup. Decime aūt sacerdotib⁹ debent̃ in ꝯmuni qđē ſm ius naturale. naturaliter aūt rō dictat vt illi q̃ p populo in spūalib⁹ laborāt. a po pulo stipēdia siue sustentatōis accipiāt. Et ſm hoc etiā in nouo testamēto est iure diuino sancitū. nam vt dr p̃. ad Lor. ix. Dñs ordinauit his q̃ euāgeliū annūci ant vt de euāgelio viuāt. sed in lege veteri iudiciali p̃cepto tax̃ata est q̃titas eius qđ ministris dei est po/pulo soluēdū. sez decima. z hoc etiaz eccl̃ia statuit in populo xp̃iano soluendū. vñ cuz sacerdotib⁹ decime debeant̃. tum de iure naturali. tuz de iure diuinoꝝ. tū etiā ex statuto eccl̃ie. q̃uis sacerdos sit diues nihilo/minus paup teneť ei decimas soluere

¶ Ad p̃mū ḡ oz rñdere dupliť. Uno mō vt dicat̃ q̃ decimaꝝ solutio institute est nō solū ad sustētatio nē ministroꝝ eccl̃ie. sed etiā ad sustētatōem pauperū. qb⁹ debet de domo dei puideri. vñ dr Malach. iij. In ferte oēm decimatiōez vt sit cib⁹ in domo mea. z sic sa cerdoti qui nō solū sibi sed paupib⁹ prouidere debet q̃tūcūq̃ diuiti sunt decime necarie. Allio mō p̃t dici q̃ necitas sustētatōis ministroꝝ fuit rō eccl̃iastice in stitutōis de decimaꝝ solutōe. sed ex quo officiū est. ali cui debitū p statutuz eccl̃ie. nihil omin⁹ ei debet q̃uis sit diues. ¶ Ad. ij. dñm. q̃ sicut paulus laudabiliť non exigebat sumptus q̃ sibi. ꝓpter p̃dicatōem euā gelij debant̃. ne qđ impedimētū fieret euāgelio aut scandalū fidelib⁹ xp̃i. nō tñ illi peccabāt nō ministrā tes sumptus quos apli's sibi debitos remittebat. ita etiā plati eccl̃ie laudabiliť faciūt nō exigēdo decimas in terris illis in qb⁹ ꝓpter dissuetudinē timēt scāda/lū generari. nec peccāt illi q̃ nō soluūt decimas in ter/ris in qb⁹ nō est ꝯsuetū. peccarēt aūt si obstinate exi gentib⁹ dare recusarent. z ideo vt huic petō obuient sacerdotes in terris illis nō exigūt decimas.

Ad j.

Ad 2

DEinde q̃ritur de actib⁹ charitatis. Et p° de obediētia. vtrū sit magis meritoriū obe dire plato vel facere aliq̃d ad dictū fratr̃ Scđo de elemosyna.

¶Articulus .xi.

Ad ꝓmū sic ꝓcedit. Videt ꝙ magis sit meritoriū obedire ꝓlato q̄ facere aliq̄d ad dictū fratris. Maiori em̄ merito maius detrimentū opponit. sed magis demeret ille q̄ est inobediēs ꝓlato. q̄ ille q̄ nō assentit dicto fratrꝫ ꝙ magis meret aliq̄s obediendo ꝓlato q̄ assentiēs dicto fratris. ¶Sed ꝛtra vbi est maior humilitas ibi videt esse maius meritū. qz humilibꝫ dat dꝰ gratiā. vt dr Jaco. iiij. sed maioris humilitatis videt eē ꝙ aliq̄s equali se subijciat faciēs aliq̄d ad dictū eius q̄ ꝙ aliq̄s subijciat se supiori obediens ꝓlato. ꝙ magis videt meritoriū esse ꝙ aliq̄s faciat ad dictum fratris q̄ ꝙ obediat prelato.

¶Rndeo dd. ꝙ aliq̄s actꝰ ꝓt dici magis meritorius dupl̄r. Uno mō ex genere opis. ꝛ sic ille actꝰ est magis meritorius q̄ est excellētioris virtutis. Manifestū est aūt ꝙ latria ꝓ quā aliq̄s seruit deo est excellentior virtꝰ q̄ bñficentia, qua q̄s satisfacit ꝓximo. sicut ꝛ diligere deū est magis meritoriū q̄ diligere ꝓximū. qd aūt aliq̄d fiat ad dictum fratis ptinet ad amicitiā vel bñficētiā qua q̄s diligit ꝓximū. ꝙ autē obediat ꝓlato inq̄tū est dei minister. ptinet ad religionem qua q̄s colit ꝛ diligit deū. ꝛ ideo magis est meritoriū ꝙ aliq̄s faciat aliq̄d obediens ꝓlato vel suās votū q̄ si aliq̄d faciat ad dictū fratris. Alio mō ꝓt dici aliq̄s actus magis meritorius ex eo ꝙ ꝓcedit ex maiori charitate. licet sit minor ex suo genere. ꝛ sic nihil ꝓhibet magis mereri illū q̄ facit aliq̄d ad dictuz fratris. Primū g̃ ꝓcedimus. ¶Ad .ij. dd. ꝙ ille q̄ facit aliq̄d ad dictū fratris facit ꝓpria sponte. vñ minoris humilitatis videt eē q̄ ꝙ aliq̄s obediat prelato tanq̄ supiori.

Ad .j.

Ad 2.

Deinde q̄situ est de elemosyna. Et ꝓmo de elemosyna clericorum. Secundo de elemosynis q̄ fiunt ꝓ mortuis

¶Articulus .xij.

Ad secūdū sic ꝓcedit. Videt ꝙ clerici peccēt mortal̄r si ea q̄ eis supfluūt in elemosynis nō largiātur. qz sup illud Luc. iij. Qui hz duas tunicas det vnā nō habēti. dr glo. de duabꝫ tunicis diuidēdis dat ꝓceptū. qz si vna diuidat nemo vestit in dimidia tunica ꝛ nudus remanet q̄ accepit ꝛ q̄ dedit. sed ꝓ largitōem vnius tunice intelligit largitio eoz q̄ supfluunt ad necitatē vite. vt ꝓz ꝓ ea q̄ in eadē glo. ꝓmittūtur. ꝙ dare supflua est in ꝓcepto. sed q̄ trāsgredit ꝓceptū peccat mortal̄r. ꝙ ille ꝛ q̄ nō dat supflua paupibꝫ peccat mortal̄r. Ꝑ. preceptū plus obligat q̄ ꝛsiliū. sed dare oīa q̄ quis possi det est ꝛsiliuz. ꝛ tñ ad hoc hō obligat in casu extreme necitatis. ꝙ etiaz extra casum extreme necitatis tenet aliq̄s supflua dare paupibꝫ. cū hoc sit ī ꝓcepto. ꝛ ita q̄ nō largit peccat mortaliter. Ꝑ. q̄cūq̄z ꝛsumit qd̄ est alterius tenet ad restitutōez. sz bona clericoz sunt

Ad .j.

Ad 2.

3.

pauperū. vt ꝓz ꝓ glo. Dic. sup illud Isa. ij. Rapina pauperz in domo vestra. ꝙ si clerici inutiliter bona ecclesiastica ꝛsumūt tenētur restituere paupibꝫ alīude si habuerint. Ꝑ. quicūq̄z facit se impotentez ad id qd̄ tenet facere peccat mortal̄r. sed clerici faciendo supfluas expensas faciūt se impotētes ad subueniendū paupibꝫ ad qd̄ tenētur. ꝙ videt ꝙ peccēt mortal̄r. 4

¶Sed in ꝛtrariū videt esse ꝛsuetudo que apud multos preualuit Contra

¶Rndeo dd̄m. ꝙ aliter videt se habere circa bona patrimonialia ꝛ circa bona ecclīastica. Nā bonoz patrimonialiū vel licite acq̄sitoz hō vere est dns. vñ q̄tū ptinet ad ꝛditōez ipius rei ꝓt re sua vti vt vult et ex hac pte nō accidit pctm̄. ꝓt tñ pctm̄ accidere ex inordinato mō vtendi. vel ꝓ supabūdātiā. dū sz inutiliter ꝛsumit bona ꝓpria in ea in q̄ nō optz. vel fm defectū. inq̄tū sz nō erogat ea in q̄ optz. vtroq̄z em̄ mō corrūpit ꝯtus. vt dr. q. etḥ. bonoz vero ecclīastizoz clerici nō sunt vere dni. sed dispensatores. fm illud ꝓ. ad Coz. iz. Dispensatio aūt mihi credita est. Pertinet aūt ad dispensatorē vt fideliter distribuat ea q̄ eius dispensatōi ꝛmittūtur. fm illud ꝓ. ad coz. iiij. Dic iam querit inter dispensatores vt fidelis q̄s inueniat. In his g̃ ꝓt dupl̄r pctm̄ ꝛtingere. vno mō ex ꝛditōe ipius rei. dū sz vsurpat sibi q̄si rem ꝓpriā et in vsus suos conuertit id qd̄ essz alijs erogādū. Alio mō ex inordinato vsu eoz q̄ in ptē suam cedūt. sicut etiā de alijs dictū est. Dez qz hoz dispensatio fideli dispensatoris ꝛmittit. vt dictū est. si q̄s bona fide dispenset ecclīastica bona inde accipiens qd̄ sibi ꝛuenit fm ꝛditōnem status ꝛ pson̄e. ꝛ alijs largit fm q̄ sibi videt bona fide expedire. nō peccat mortal̄r etiā si forte aliq̄d plus in suos vsus ꝛuertat q̄ oporteat. talia em̄ qz in singularibꝫ est eoz iudiciū nō pñt ꝓ oīno dā certitudinē ꝺfiniri. vñ si nō sit multꝰ excessus ꝓt ꝛpati bonā fidē dispēsatoris. si ꝙo multꝰ excessus fiat nō ꝓt latere. ꝛ ita nō ꝓt cū bona fide dispēsatoris hāgi. si aūt nō ꝛseruet bonā fidē in dispēsando peccat. Ad ꝓm̄ g̃ dd. ꝙ sicut Aug. dr in li. de ser (mortal̄r mone dni in monte. illa ꝓcepta q̄ dns tradidit Mathei. v. q̄ ꝓcusserit te in vnā maxillā ꝓbe ei ꝛ alterā. et que ibi sequūtur sunt intelligēda fm ꝓparatōem animi. vt sz hō sit paratus hoc facere q̄n necitas hoc requirit. Un̄ nō semp est pctm̄ mortale q̄n hō hoc nō facit. sed q̄n videt necessitatē imminere. si nō facit tūc peccat mortaliter. ꝛ eadez rō est de hoc ꝓcepto qui hz duas tunicas det vnā nō hīti. ꝛ de oīb̄z silib̄z. Unde non semper peccat mortaliter quotiēscūq̄z non det pauperi qui superfluum habet. sed quando necessitas imminet. Quādo autem sit talis necessitas ꝙ obliget ad peccatum mortale. non potest rōne determinari. sed ꝛmittitur prudentie ꝛ fidei dispensantis. vñ si bona sit det quādo sibi videtur expedire immunis est a peccato. alioquin mortaliter peccat

Ad 2 ¶Ad.ij.dom.q illa eadē q̄ sunt cōsilia cadūt sub p̄/cepto fm aī ꝓpationē. nullū em̄ ꝓsiliū ē pfectꝰ q̄z q̄ hō tradat aiam suā p fratrib⁹ suis. z tm̄ hꝫ cadit sub p cepto fm animi ꝓpationē. fm illud ꝑ. Joh. ij. z nos dexm⁹ p fratrib⁹ aiam ponere. z silr dare oīa sua pau peribꝰ cadit sub p̄cepto fm animi ꝓpatōem. vt. s. hō sit paratꝰ hꝫ facere si necessitas imineat. Minor tm̄ ne cessitas req̄rit ad supflua erogāda q̄z ad oīa exhiben/
Ad 3 da. tm̄ hꝫ totū rōne vsū determinari nō ꝑt. sz ꝓmittitur pudētie. vt dictū ē ¶Ad.ij.dom. q bona ecclesiasti/ca nō solū sunt dispēsanda paupib⁹. sz etiā eccl̄ie mi/nistris. vñ fm canones dēbēt diuidi hꝫ mō vt aliq̄ ps cedat in vsus pauper̄ z aliq̄ ps in vsus ministror̄ z in cultū eccl̄ie. Aliter g̃ dom ē de illis eccl̄iasticis bonis que ꝑncipalr sunt attribuenda necessitatibus pauperum z ex consequenti necessitatibus ministro/rum. sicut sunt bona hospitaliuz z alior hmōi. Et aliter de illis bonis q̄ sunt ꝑncipalr attributa vsibus ministror. sicut sunt pbēde clericor z alia hmōi. Nā in ꝑmis bonis pctm̄ ꝓmittit nō solū ex abusu. sz etiam ex ipa rer ꝯditione dū aliqs in suos vsus assu/mit qd ē alteri⁹. Et iō tenet ad restitutionē tanq̄z de fraudator rei aliene. In secūdis vo bonis nō ꝓmitti tur pctm̄ nisi p abusum. sicut z de bonis patrimonia
Ad 4 lib⁹ dictū ē. vñ nō tenet q̄s ad restitutōē. sz solū ad penitētiā pagēdā. ¶Ad.iiij. dom. q neq̄z moderat⁹ vsus diuitiaz neq̄z bona fides dispōnis saluari vi/detur in eo q̄ sciēter supfluas expēsas facit in volup/tuosis ꝓuiuys z alijs hmōi supfluitatib⁹. z sic nō est dubiū q in talib⁹ pccat mortalr. Unde dr Math. xxv. ij. Si dixerit malus seruꝰ ille in corde suo. Morā facit dns meus venire. z cepit pcutere ꝓseruos suos. Qd ptinet ad supbū z crudele dominiū. māducet āt et bibat cū ebriosis. qd ptinet ad supflua z voluptu/osa ꝓuiuia veniet dns serui illi⁹ die q̄ nō spērat z ho/ra q̄ ignorat z diuidet eū. s. a societate sctoz ptēq̄z eꝰ ponet cū ypocritis. s. i iferno. Unde ibi subdit Ibi erit fletus z stridor dentiū. Si āt aliqs nō multū in tali/bus excedat ꝑt bona fide fieri ab aliq̄ q vult fm dcē tiā sui status morem gerere his quib⁹ conuiuit

DEinde q̄sitū ē de elemosynis q̄ fiūt p mor/tuis. Et circa hꝫ q̄sita sūt duo. Primo vtruz mortuꝰ patiat aliqd dētrimētū si executor eiꝰ differat se dare elemosynas q̄s ipse in testamēto dari mandauit. Secdo vtz executor licite possit differre distributionē elemosinaz ad hꝫ q res de funct⁹ melius vēdāt in posterz ¶Articulus. xiij

i. ADpmū sic ꝓcedit. Videt q mortuꝰ nullū dētrimētū sentiat ex hꝫ q elemosyne q̄s mā dauit dari retardāt. Hmōi em̄ retardatō puenit ex negligētia executoris. sz negli/gētia vniꝰ nō iputat alteri. g̃ nullū dētrimētū mortu
Cōtra us patit ex hmōi tarditate. ¶Sz cōtra est q ꝓpter hmōi tarditatē retardant orones z sacrificia q fierēt p aīa defuncti ex q̄b⁹ plurimū iuuarent. ergo ex huiusmodi tarditate patitur dētrimentum.

Rñdeo dom. q hꝫ ē opus duplici distinctōe. Pri/mo q̄dē ex pte ipsius dētrimēti. Distinguendū ē em̄ duplex dētrimētū. nā q̄ddā dētrimētū ē q̄d ptinet ad tolerātiā pene. fm illud. i. ad Cor. iij. Si cui⁹ opꝰ ar/serit dētrimētū patiet. Aliud āt est q̄d ptinet ad sub/tractionē remedij. Secūdo etiā distinguēdū ē ex pte elemosyne circa quā ꝑt ꝓsiderari etiā dētrimētum ipsius elemosyne z effect⁹ ipsius. Quātū g̃ ad meri tū elemosyne nullū dētrimētū patit defunctus ex pdi cta tarditate. maxie si q̄tū in ipo fuit curā adhibuit vt hmōi elemosyne cito darēt. q̄ meritū ꝑncipalr ex volūtate z intētōne dependet. sz q̄tū ad effectū elemo syne patit dētrimētū nō q̄dē vt p hmōi tarditatē pu niatur. sz q̄ remediū ei nō adhibet dū suffragia dif/ferunt ex quib⁹ plurimū iuuaretur.

Ad pmū g̃ dom. q negligētia vniꝰ nō iputat alte Ad i
ri ad pēnā. ꝑt tm̄ redūdare in alter̄ q̄tū ad defectuz re medij fm q vnus hō ab alio iuuari potest

¶Articulus. xiij.

ADsēdm sic ꝓcedit. Videt q executor dz tardare distributionē elemosynaz ad hꝫ q i. res defuncti melius vēdāt. Quia ex hꝫ seq̄/tur q plures elemosynas poterit facere p defuncto ex q̄b⁹ defunct⁹ magis iuuabit. g̃ si differat videt q laudabilr z fideliter hꝫ faciat. ¶Sz cōtra est. Cōtra q̄ ex tarditate elemosynaz seq̄t retardatio remedij q̄ forte defunctus indiget. g̃ videt q hmōi retardatōne grauet defunctus potius q̄z iuuetur

Rñdeo dom. In mora modici tp̄is nō videt esse Rs
magnū piculū. Unde si executor p modicū tp̄s elemo/syna dare differat vt rebus defūcti melius vēdātis ꝯplio/res elemosynas dare possit. laudabilr hꝫ facit. Si ꝫo cōuersio p multū tp̄s differat elemosynas distribue/re vt nō multo ꝯpliores elemosynas faciat. nō videt cē absq̄z culpa. q̄ forte defunct⁹ a purgatorio libera/retur in q̄ existēti remediū suffragioz maxime neces/sariū erat. hꝫ āt req̄rit prudētis executoris examē. vt. s. cōsideratis dilatione tp̄is z cōditione psone q̄ credi tur citius vel tardius liberāda. z etiā q̄titate augmē ti elemosynaz faciat qd̄ videbit expedire defuncto.

DEinde q̄sitū est de pctis. Et circa hꝫ q̄sita sunt tria. Primo de pctō originali vtruz sez ille qui baptizatus est trāsmittat pec catum originale in plem. Secūdo de pec cato actuali in gñali. quid. s. sit ꝑnus. vtz aūsio a deo vel ꝓuersio ad ꝓmutabile bonū. Tercio spāliter de mendatio qd̄ mēdaciuz sit grauius. vtz illud qd̄ sit verbo. vel illud quod fit facto ¶Articulus. xv.

ADpmū sic ꝓcedit. Videt q ille q̄ ē baptizatus nō trāsmutat pctm̄ originale i. plē i.
In eo em̄ q̄ nascit tria pnt ꝓsiderari. s. cor/pus. aīa. z vnio vtriusq̄. sz nō ꝫhit pctm̄

originale ſm corp⁹ qđ ꝓtrahit a parentib⁹. qz parentes erāt totaliter a pcto originali mūdati. ſiliter etiā nec ꝑz aiaz quā hꝫ ex creatōne dei in quē pctm̄ nō cadit z p ons neqz etiā ſm vnionē vtriusqz. g̃ ille q̄ naſcit ex baptizatis nullo mō ꝺ̄hit pctm̄ originale. ¶ Sz ꝺ̄ ē. qz remediū nō adhibet niſi vulneri. ſz baptiſm⁹ q̄ ē medicinale remediū ꝓtra vuln⁹ originale pcti adhibet parvulis baptizatoꝝ filijs ſm cōem eccl̄ie ꝓſuetudinē. g̃ puuli baptizatoꝝ filij cū originali peccato naſcūtur. Cōtra

Rñdeo ꝺ̄m. q̄ pctm̄ qđ ex trāſgreſſione ꝓmotū parentū i oēs poſteros originaliter ꝺriuat nō abolet niſi p grām xpi q̄ ꝺ pctō dānauit pctm̄ in carne. vt ꝺr ad Ro. viij. Sz hꝫ q̄dā ordine pagit̄. Nā ꝓmo in ſtatu pñtis vite p ſacrā gr̃e xpi remouet pctm̄ originale q̄tū ad inq̄natōem aie. vt. ſ. nō iputet hoī ad culpā. Remanet tn̄ interim q̄tū ad corruptōem fomitis in carne. vñ apl's dicebat ad Roma. vij. Ego ipe mente ſeruio legi dei. carne ār legi pcti inq̄tum. ſ. ꝺcupiſcit aduerſus ſpm̄. vñ hō baptizat' ſm mētē viuit in nouitate ſpūs. ſz ſm carnē adhuc retinet vetuſtatē. Ade z iō ſicut p ſpūalē gn̄ationē q̄. ſ. p euāgeliū alios ꝓducit filios in xpo abſqz pctō. ita etiā ſm gn̄ationez carnalē ꝓducit filios in vetuſtatē Ade cū pctō originali. Et p hꝫ pz rñſio ad obiecta. ¶ Articul⁹. xvi. Rō

Ad ſcōm ſic ꝓcedit. Videt q̄ in pctō actuali ꝓus ſit aūſio q̄z ꝑūſio. Auerſio em̄ importat regreſſum a termio. ꝓuerſio aūt accessum ad terminū. ſz i motu corporali corporali ꝓus ē receſſus a termio q̄z accessus ad terminū. g̃ z in ſpūali motu ꝓus eſt auerſio q̄z conuerſio. Cōtra

¶ Sz ꝺ̄ ē qđ Hyo. ꝺr. iij. c. ꝺ di. no. Nemo intēdēs ad malū opat. ſz intēdēs ab bonū. g̃ ꝓus animꝰ peccāt ꝑūtit p appetitū ad bonū ꝓmutabile q̄z auertat a deo. Rō

Rñdeo ꝺ̄m. q̄ pctm̄ ꝓncipaliter in volūtate ꝓſiſtit vt Aug. ꝺr. Quātū ār ad volūtatem illud ē ꝓus qđ ꝓncipaliter intēdit. z iō in pctis in qbꝫ ꝓncipaliter intenditur fruitio boni ꝓmutabil'. ſicꝫ in luxuria. auaritia et ſilibꝫ ꝓus ē naturaliter ꝺuerſio q̄z auerſio q̄ nō ē ꝓncipaliter intēta. ſz ꝑter intentionē ꝓſequit ex inordinata cōuerſione. In pctis ār in qbꝫ directe intendit auerſio a deo ſicut ē infidelitas. deſpatio z alia hmōi. ꝓus eſt auerſio ab incōmutabili bono z poſtea ē ꝺuerſio ad cōmutabile bonū. ſicut pz in illis q̄ deſperātes ſeipos tradunt impudicitie. vt ꝺr ad Eph. iiij. Ad

Ad ꝓmū g̃ ꝺ̄m. q̄ q̄uis in motib⁹ opabilib⁹ receſſus a termio ꝓr ſit in executōe. acceſſus tn̄ ad terminū ꝓr ē in intentōe in q̄ ꝓncipaliter ꝓſiſtit peccatum.

¶ Articulus. xvij.

Ad tertiū ſic ꝓcedit. Videt q̄ maior pctm̄ ſit cū aliq̄s mētit facto. q̄z cū aliq̄s mentit ore. Maius em̄ pctm̄ ē videt cū aliq̄s mētiēdo abutit eo cui magis credit. ſz ſic Anſ. ꝺr in li. ꝺ veritate. Magis creditꝫ factis q̄z verbis. g̃ grauius peccat q̄ mētit factis q̄z verbis. i.

¶ Sz ꝓtra ē qđ Aug. ꝺr li. ꝺ doctrina xp̄iana. Inter oīa ſigna ꝓpriū locū tenēt ore ba. his ār abutit ille q̄ ore mētit. g̃ videt q̄ grauꝰ peccat ille q̄ mētit ore q̄z Cōtra

Rñdeo ꝺ̄m. q̄ ſicut Amb. ille q̄ mētit facto. ꝺr in q̄dā ſer. Nō ſolū in falſis ore bis. ſz etiā in ſilatz. opib⁹ mēdaciū ē. Pctm̄ ār mēdacij ꝓncipaliter q̄dē conſiſtit i īrētōe fallēdi. vñ ille q̄ ꝺr falſum qđ putat eē verū nō mētit. Magis ār ē reus mēdacij ille q̄ ꝺr verū qđ putat eē falſum. vt pz p Aug. in li. ꝺ mendacio. Vñ cū eadē intētio fallēdi ſit in eo q̄ mētit ore bo. z in eo q̄ mētit facto. vterqz eq̄liter peccat. ore bū em̄ z factū aſſumūt vt inſtrumēta fallēdi. Vñ nō refert q̄tū ad peccatū mēdacij. vtrz aliq̄s ore bo vel ſcripto vel nutu vel q̄cūqz facto mētiat. ſicꝫ nō refert q̄tū ad pctm̄ homicidij. vtrz q̄s gladio vel ſecuri iterficiat hoīem. Et p hoc pz reſponſio ad obiecta. Rō

¶ Articulus. xviij.

Deinde q̄ſitū eſt circa corpa hoīs vtrz. ſ. aliq̄s poſſit eſſe naturaliter vel miraculoſe ſil' virgo z pater. Et videt q̄ nō poſſit eē miraculoſe. qz pr̄ z mater ſil' ſunt gn̄atōis ꝓncipia. ſz aliq̄ mulier miraculoſe fuit ſil' ore go z mat g̃ pari rōne aliq̄s vir miraculoſe pt ſil' eſſe ore go z pat. Videt q̄ nō poſſit eē abſqz miraculo. qz demon incubus pt furari ſemē viri ore gnis in ſomnis polluti et trāſfundere i matricē mulieris ex q̄ q̄dē ſemie pt cōcipi. ples cui⁹ pater nō ē demon incubꝰ. ſz ille ex cui⁹ ſemie generat qđ agit in ore tute ei⁹ a q̄ ē reſolutū. g̃ videtur q̄ etiā abſqz miraculo poſſit aliq̄s ſil' eē ore go et pater. ¶ Sz ꝺ̄. Mulier abſqz miraculo nō pt ſil' eē virgo z mater. g̃ pari rōne nec vir abſqz miraculo pt ſil' eē ore go z pr̄. Itē videt q̄ nec p miraculū. qz ſi filius dei q̄ ē nat⁹ miraculoſe de ore gie ex alia pte corpis ore gialis carnē aſſūpſiſſet q̄z ex illa. vñ mulier naturaliter ꝓcipit. puta de manu aut pede nō diceret filius ore gnis. ſicut nec Eua dicta ē filia Ade. q̄uis ſit formata de coſta ipſius. ſed non poſſet cōtingere ſalua virginitate viri q̄ ex eadem pte corpis. z in eodem loco ꝑlē generaret. ſicut naturaliter generat. ergo nec etiā miraculoſe fieri poſſet q̄ aliquis ſimul eſſe virgo z pater. l.

Rñdeo ꝺ̄m. q̄ ad huius euidentiā videre opor tet quid ad virginitatem requirat. Requirunt autē tria ad eius pfectionem q̄z. Primū eſt principale et formale. ſ. electio ſiue intentio voluntatis. ſicut z in oīb⁹ moralib⁹. vnde iſtud ex neceſſitate ad virginitatem requirit q̄ aſſit alicui aſſidua voluntas nunq̄z experiendi delectationē venereā. Scōm ār eſt materiale. ſ. paſſio appetit⁹ ſenſitiui. ſ. delectatio quā q̄s expit in actu venereo cui⁹ ꝓuatio reḡrit ad pfectam virginitatē materialiter. Nā paſſiones ſenſitiue ſūt materia ore tutū moraliū. ſi tn̄ ꝑter electionē ꝓprie volūtatis hꝫ ꝓtigat. puta cū q̄s in ſomno polluit. vl' cū mulier p violētiā ab hoſte oppmit nō perit ore tus g̃initatz. vt pz p Aug. i ꝑ. ꝺ ci. dei. Tertiū ār ē q̄ſi p accīs Rō

et cōcomitāter se hīs ad ꝟginitatē.s. corpalis integritas. vñ si claustra pudoris alr corrūpāt q̄z pvenereū actū puta si obstetrix vl medicꝰ ferro icidat ad sanā dū nihil ꝟginitati deperit. sicꝫ Aug. dr in.p.de ci.dei. Sic g̃ si ꝟginitas accipiat fm pfectū suū ee put ad virginitatē tria pdicta ꝛcurrūt. mulier q̄dē saluaꝟginitate nō pt ee mater ita q ꝛcipiat ꝛ pariat nisi miraculose. qz ples egredi nō pt cū hꝫ q pmaneāt claustra pudoris iuiolata nisi p miraculū. sicut accidit in matre dei. Posset tn forte absq miraculo mulier salua oīmoda ꝟginitate ꝛcipe. sicut dr accidisse de q̄dā puella putescēte quā ꝓpter pudoris custodiam in lecto suo pater habebat. q dū sōno polluereť semē ad matricē descēdit ꝛ puella ꝛcepit Vir ãt absq oī semis resolutōe nō pt ee pr neq naturalr neq miraculose. qz si de corpe eiꝰ ples alr miraculose formareť nō posset dici pr. si ꝟo ꝟginitas largius accipiať put solū requirit interiorē electōem mētis. sic pz de muliere q̄dē q naturalr pt ee mater ꝟginitate tali manente. sicut si aliq̄ p violētiā oppmereť ab hoste ꝛ inde ꝛcipet ꝛ multo magis hꝫ posset miraculose fieri. Vir ãt salua tali ꝟginitate posset ee pr naturalr. ppť pollutionē nocturnā q̄ q̄cūq casu ad matricē mulieris pueniret. nō ãt iret mr. tū qz ꝟgo miraculose facta ē mater spūsancto formāte corpꝰ plis ex purissimis sanguinibꝰ eius vt Dam. dr. Resolutō ãt semis sine q̄ vir pr ee nō posset nō ꝛgruit opatōni spūsctī. tū qz vir in gnatōe ē. sicꝫ agēs. mulier sicꝫ patiēs Deo ãt ꝛpetit agere ꝛ nō pati. vñ magis ꝛgruit vt dꝰ miraculose suppleat id qđ deest ex pte viri q̄z id qđ deest ex pte mulieris. Et per hoc pz responsio ad obiecta.

¶Articulus. xix

L Deinde vltimo q̄situ ē de creatura pure corporali. vtrz. s. celū empireū habeat influtiā sup alia corpa. Et videť q nō. qz oīe corpꝰ qđ naturalr ifluit in alia corpa p ns influit in pinq̄ q̄z remota. si g̃ celū empireū ifluret in corpa iferiora p ns ifluret in celū aqueū qđ est sibi ꝓpinq̄us q̄z in celū sydereū. sz hꝫ videť ee inconueniēs. qz celū sydereū simlius ē celo empireo cum neutrz sit de natura q̄ttuor elemētorꝝ. q̄z celū aqueuꝫ qđ ē de natura q̄ttuor elemētorꝝ. qz ille aq̄ dicunť ibi posite ad refrigerādū caloꝛē ꝓuenientem ex motu celi rōe cuiꝰ saturnꝰ q̄ ē altior iter planetas dr habere frigiditatē. Nō g̃ celū empireū ifluit in corpa iferiora

Cōtra ¶Sz ꝛtra ē qđ in li. de itelligētijs dr. q oē qđ influit in alia ē lux vel lucē hīns. ꝛ in ꝛmēto dr q oīs influentia ē p virtutē lucis. sz celū empireū maxime hꝫ lucē inter alia corpa. g̃ maxime in alia corpa influit.

R° Rñdeo dōm. q q̄dā ponūt celū empireū nō habere ifluētiā in reliq̄ corpa. qz nō ē institutū ad effectꝰ naturales. sz ad hꝫ sit locꝰ btōꝝ. Et hꝫ q̄dē mihi aliquādo visuꝫ ē. sz diligētius ꝛsiderās magis videtur dōm q̄ influat in corpa inferiora. qz totū vniūsiuꝫ ē vnū vnitate ordinis. vt pz p phm. ix metꝫ. Nec aūt vnitas ordinis attēdit fm q̄ q̄dā ordine regūt corporalia p spūalia ꝛ inferiora corpa p supiora. vt Aug. dr in. iij. de tri. Un si celū empireū nō ifluereť in corpora inferiora celū empireū nō ꝛtineret sub vnitate vniuersi. qđ ē inconueniēs. Videť ãt ꝓprius effectꝰ eius ee ꝓpetuitas ꝛ pmāsio in iferioribꝰ corpib. Nā fm phm in. xi. metꝫ. In celo sunt ꝓncipalr duo motus. q̄z vnus ē ab oriēte in occidētē q vocať diurnꝰ. ꝛ ē sup polos eq̄noctiales. ꝛ quia iste ē vniformis causat ꝓpetuitatē in inferioribꝰ motib. Alius ãt motꝰ ē ab occidēte in oriētē quo mouet sol ꝛ alij planete q̄ est sup polos zodiaci p quē planete accedunt ꝛ recedūt a nobis. vñ iste motus ꝓprie causat differētiam generationis ꝛ corruptionis ꝛ ceteroꝝ motuum in istis inferioribꝰ. ꝛ sic ꝛtinuat gnatio ꝛ corruptio horū inferiorꝝ quousq̄z deus vult. q̄ q̄dē q̄ztū ad ꝛtinuitatē causat a ꝓmo motu. q̄ztū ãt ad ꝛtrarietatē a secūdo. sicut ãt vniformitas motꝰ ꝓcedit difformitatē ita etiā vnitas q̄tis ꝓcedit vniformitatē motus. q̄a moueri ē se aliter habere nūc q̄z ꝓus. quiescere ãt ē eo modo se habere nūc vt ꝓus. ꝛ sic quies hꝫ puram vnitatē. vniformitas ãt motus hꝫ vnitatē cuz diuersitate. ꝛ iō primū celū. s. empireū singulariter p suā q̄tez influit. Secm ãt celū ē qđ dr aqueū p suū motū vniformē. Terciū ãt celū. s. sydereū p suū motum difformē. hꝫ ãt ē ꝓpriū huic corpi. q̄ influat absq motu in q̄ztū ē supmū attingēs quodā mō ordinē substātiaꝝ spūaliū. put Dyo. dr. ij. ca. de di. no. q dūna sapiētia coniūgit ꝓncipia secdoꝝ finibꝰ primoꝝ

Ad pmū g̃ dōm. q celū empireū magis ifluit in celū aqueū q̄z in inferiora corpa inq̄ztū. s. celū aqueū plus recipit de ifluētia celi empirei. vt vniformitas motus ostēdit. vñ etiā magis ꝓuenit cū celo empireo rōne sue vniformitatis q̄z celum sydereū. Est ãt de celestib corpalib duplex opinio Una. s. q sint de natura elemētorꝝ fm quā celū empireū eēt de natura ignis. celū aqueū de natura aque vel aeris. celū ãt sydereum ē ꝛpositū ex vtraq natura. qz in pte ē lucidū in pte dyaphanū. Et ad hanc opinionē ptinet q dicitur aquas eē ibi ad infrigidandū. Alia ãt ē opinio q corpa celestia nō sunt de natura q̄ttuor elemētorū. sed q̄nta essentia fm quā etiā celū aqueū nō ē de natura q̄ttuor elemētorꝝ. sed dr aqueū ꝓpter dyaphaneitatē. sicut dr celū empireū. i. igneū ꝓpter lumen. Contrariū ꝛcedimus. q̄z is liber de intelligētijs nō sit autoritatis alicuius. nec etiā verꝫ sit q omnis influxus sit ratione lucis. nisi lux metaphorice accipiatur p omni actu. put omne agens agit inq̄ztum est ens actu. vel hꝫ ꝓt esse verꝫ in solis corpalib in q̄bꝰ ꝓprie dicit lux inq̄ztum. s. lux corpalis est forma primi corporis agētis. s. celi. cuius virtute oīa corpa inferiora agunt. Et hec ad ꝑtem dicta sufficiant.

Ad i

¶Incipit quodlibet septimū

Quesitum ē de tribꝰ. Primo q̄daꝫ ptinētia ad substās spūales. Scdo q̄ dā ptinētia ad sacramētum altaris. Tercio q̄dā ptinentia ad corpa dānatoꝝ. Circa subas spūales q̄rebatur. Primo de cognitōe eaꝝ. Scdo de fruitōe aīe xpi tēpore passionis. Tercio de pluralitate in substātijs spiritualibꝰ inuēta. Circa pmū q̄rebāt q̄ttuor. Primo vtꝝ aliq̄s ītellectꝰ creatꝰ possit diuinā essentiā videre immediate. Scdo vtꝝ ītellectꝰ creatꝰ possit sil'plura intelligere. Tercio vtꝝ ītellectꝰ angelicꝰ possit intelligere singularia. Quarto vtꝝ noticia quā Aug. dꝰ ꝙ lē mētis sit accidēs vel nō. ¶Articulus Primꝰ

1. AD pmū sic pcedit. Videt ꝙ nullus intellectus creatꝰ possit diuinā essentiā imediate videre. Intellectꝰ em̄ creatꝰ cuꝫ indifferēter se habeat ad oīa intelligibilia nō pt cognoscere determiate aliq̄d nisi p obiectū sibi determinet. sed diuina ēntia nō ē obiectū qđ possit ītellectū determiare. qꝛ ē summū in entibꝰ & maxime gnalitatis et nullo mō determiatū. ḡ intellectꝰ creatꝰ ipam videre nō pt. ¶Ꝓ. Ad hꝰ ꝙ ītellectꝰ cognoscat aliq̄d oꝫ ꝙ fiat in actu. Nihil em̄ opat̄ fm ꝙ ē in potētia. sꝫ fm ꝙ est actu. Intellectꝰ aūt nō fit in actu nisi fm ꝙ intelligibili informat. Cū ḡ ēntia diuina non possit p se ipsam informare ītellectū vt formal'r faciat ipm esse in actu oꝫ si dꝛ p intellectū cognosci ꝙ p aliquā sui similitudinē intellectū informet ad hꝰ ꝙ cognoscat. &
3. ita nō poterit imediate nisi p silitudinē videri. ¶Ꝓ. Ad hꝰ ꝙ intellectus creatꝰ ēntiā diuinā videat oꝫ ꝙ p lumē glie pficiat. sed lumē glorie ē mediū distans et ab ipo ītellectu & ab ipa ēntia diuia q̄ ē beatitudo increata cū lumē p̄dictū dicat creatura. ḡ ītellectꝰ creatꝰ nō pt videre diuinā ēntiā imediate. ¶Ꝓ. fm phꝫ in. ij. de aīa. Sicut sensus se hꝫ ad sensibile. ita se hꝫ intellectus ad ītelligibile. sꝫ ad hꝰ ꝙ sensus visus suū obiectū pcipiat duplici medio indiget. s. lumine & specie q̄ ē silitudo rei vise. ḡ hoc idē ē necessariū ītellectui in visione diuine ēntie. & sic nō imediate eā videbit. ¶Sꝫ ꝓtra ē qđ dꝛ. i. Jo. iij. Videbimꝰ eū sicuti ē. ¶Ꝓ. Ad hꝰ ꝙ intellectꝰ ītelligat nihil aliud videtur requiri nisi ꝙ intelligibile fiat in actu & ꝙ intellectui cōiungat. sed essentia diuina p seipam est intelligibilis in actu cum sit immaterialis intellectui etiam pſens est. qꝛ vt dicit Aug. deus vnicuiq; rei ē vicinior q̄ ipa res sibi. ergo intellectus creatus essentiam diuinā poterit immediate videre.

Cōtra

Rꝰ Rādeo dām. ꝙ absq; dubio tenēdū ē ꝙ diuina ēntia in patria imediate ab ītellectu glorificato videat. Ad cuius euidētiā sciēdū ē ꝙ in visione ītellecti tria tripler mediū cōtingit esse. Unū sub q̄ ītellectus videt qđ disponit eū ad videndū. & hꝰ ē in nob lumen intellectus agētis qđ se hꝫ ad intellectū possibilē nostrū. sicut lumē solis ad oculū. Aliud mediū est q̄ videtur. & hꝰ ē spēs ītelligibilis q̄ intellectū possibilē determinat. & hꝫ se ad intellectū possibilē sicut spēs lapidis ad oculū. Terciū mediū ē in q̄ aliquid videt. & hꝰ est res aliq̄ p quā in cognitionē alterꝰ ꝛcuenimꝰ sicut in effectu videmus cām. Et in vno similiuꝫ vel cōtrarioꝝ videt aliud. & hꝰ mediū se hꝫ ad ītellectum sicut speculuꝫ ad visum corpalē. in q̄ oculus aliquā rē videt. Primū & mediū & secūdū nō faciūt mediatā visionē. imediate em̄ dꝛ aliq̄s videre lapidem. q̄ꝫuis eū p spēm eius in oculo receptā & p lumē videat. qꝛ visus nō ferꝛ i hec media sic i visibilia. sꝫ p hec media ferꝛ in vnū visibile qđ ē extra oculū. Sꝫ terciuꝫ mediū facit visionē mediataꝫ. visus em̄ ferꝛ pmo in speculū sicut in visibile q̄ mediāte accipit spēm rei vise in specie vel speculo. silr ītellectus cognoscēs cām in causato ferꝛ in ipm causatū sicut in q̄ddā ītelligibile. ex q̄ trālit in cognitōem cause. Et qꝛ essentia diuina in statu vie in effectibꝰ suis cognoscit nō videmus eā imediate. Un in patria vbi imediate videbitur tale mediū penitus subtrahet. Silr etiaꝫ nō ē ibi mediū scdm. s. aliq̄ spēs ēntie diuie ītellectū informās. qꝛ qn̄ aliq̄d videt imediate p speciē suaꝫ opꝫ ꝙ spēs illa repsentet rē illā fm cōpletū esse siue spēci. alias nō diceret res illa imediate videri. sꝫ q̄dā vmbra ei. sicut si silitudo lucis in oculo fieret p modū coloris q̄ est lux obūbrata. Cū aūt omne qđ recipit in aliq̄ recipiat in eo p modū recipientis ipossibile ē in ītellectu creato silitudinē diuie ēntie recipi q̄ eam pfecte fm totā suā rōem repsentet. Un si p aliquā silitudinē talē ēntia diuia a nobis videret imediate nō videremꝰ ēntiā diuinā. sꝫ quādā vmbrā ei. Restat ḡ ꝙ solū pmū mediū erit in illa visione. s. lumē glie. q̄ intellectꝰ pficiet ad videndū essentiā diuinā de q̄ i ps Jn lumine tuo videbimꝰ lumē. Hoc aūt lumē nō est necessariū ad hꝰ ꝙ faciat ītelligibile in potētia eē ītelligibile in actu ad qđ ē nobis necessariū lumē intellectꝰ agētis. qꝛ ipa diuia essentia cū sit a materia sepata ē p se actu ītelligibilis. sꝫ erit necessariū tm̄ ad pficiendū intellectū. ad qđ etiā nūc lumē intellectus agētis valet. p̄dictū aūt lumē glie sufficienter pficiet intellectū ad videndū diuinā ēntiā. eo ꝙ ipa essentia diuina totaliter lux intelligibilis ē. Un lumē glie ab ea in intellectū dēscēdens facit hꝰ respectu diuine essentie in intellectu qđ facit respectu aliorꝝ intelligibilium q̄ nō sunt lux tm̄ spēs rei intellecte simul & lumē. sicut si lux sensibilis p se exīsteret ad eius visionem sufficeret lumē oculū pficiens sine aliqua similitudine

Ad pmū ḡ dām. ꝙ aliquid dꝛ determiatū dupl'r. Primo rōne limitatōnis. Alio mō rōne distinctōis Essentia aūt diuina non est quid determinatum pmo

Ad 1.

modo. sz scdo mō. qz forma nō limitat nisi ex hꝫ q̄ in alio recipit cui materia ꝯmēsurat. Jn ēntia āt diuina nō ē aliq̄d in alio receptū eo q̄ ē eius ē ipa diuina natura subsistēs qđ in nulla re alia ꝯtingit. Naz q̄libet res alia hz ē receptū z sic limitatū. z inde ē q̄ ēntia diuina ab oib⁹ distinguit. p hꝫ q̄ ē in alio nō recipi. sicut si ēet aliq̄ albedo exīs nō in subiecto ex hoc ipo distingueret a q̄libet albedine in subiecto existēte q̄uis in rōne albedinis nō ēet recepta. z sic nec limitata. Pz ḡ q̄ ēntia diuina nō ē q̄d gñale in ēndo. cū sit ab oib⁹ alijs distincta. sz solū in causando. ḡa id qđ ē p se ē cā eoz q̄ p se nō sunt. Unū ēe p se subsistens ē cā oīs ēe in alio recepti. z ita ēntia diuina ē
Ad 2 intelligibile qđ pt ꝺterminare intellectū. ¶Ad.ij.di
Ad 3 cēdū. q̄ intellect⁹ creat⁹ fit actu ad vidēdū diuina es/ sentia p lumē gl'e. z hꝫ sufficit. vt dictū ē. ¶Ad.iij.di cēdū. q̄ illud lumē gl'ie q̄uis z ab ēntia diuina z ab intellectu sit differēs p ēntiā. nō tn facit mediatam
Ad 4 visionē. vt ex dictis pz. ¶Ad.iiij.ꝺdz. q̄ visibilia nō sunt lux tn. z ío oz ad hꝫ q̄ visus ꝺterminēt ad ea q̄ nō solū sit ibi lumē. sz etiā spēs rei vise. Essentia aūt diuina ē pure lux. z ío nō req̄rit aliquā aliā speciē q̄z ipm lumē vt videat. sicut ex dictis pz.

¶Articulus.ij.

i. AD scdm sic ꝓcedit. Uidet q̄ intellect⁹ creatus possit sil' plura itelligere. Potentia eīm sensitiua cū sit material' est inferior z magis ꝯtracta q̄z itellectiua. sz sensus pt sil' plura sentire sicut sensus cōis sil' sentit albū z dulce. dū eoz differētiā cognoscit. ḡ intellect⁹ multo fortius pt sil' plura intelligere. ¶Ꝓ. Plura intelligibi/
2 lia pñt simul cognosci inq̄tū sunt vnū. sz oīa intel/ ligibilia sunt vnū inq̄tū sunt intelligibilia. ḡ oīa in
3 telligibilia pñt sil' cognosci. ¶Ꝓ. Sicut se hz intel/ lectus in habitu ad intelligibile in habitu. ita se hz i tellectus in actu ad itelligibile in actu. sz intellect⁹ in habitu sil' plura intelligibilia cognoscit in habitu. ḡ
4 intellect⁹ in actu sil' plura intelligit in actu. ¶Ꝓ. Ad cognitionē intellect⁹ sufficit spēs rei intelligibilis in intellectu exīs. sz spēs intelligibiles nō se ipediūt q̄n sil' sunt in intellectu cū nō sint ꝯrarie. eo q̄ sūt a materia sepate. ḡ intellect⁹ nō ipedit quin possit sil' plura
5 intelligere. ¶Ꝓ. Capacitas intellect⁹ ē maior q̄z cu/ iuscūq̄z corpis. sz aliq̄d corp⁹ est in q̄ sil' pñt plures spēs etiā ꝯtrarioz fieri. sicꝫ pz q̄ in vno pūcto aeris in q̄ se intersecāt due līnee directe a duab⁹ visibilib⁹ ad duos vidētes ē spēs vtrūsq̄z visibil'. ḡ multo fortius plures spēs actu possunt sil' ēe in itellectu. z ita
Cōtra intellectus pt simul plura intelligere. ¶Sz ꝯra est qđ dicit phūs in.ij. topicoz. Contingit plura scire. intelligere vero vnum solum.

R⁹ RNdeo dīm. q̄ intellect⁹ duplr aliq̄d intelligit. sz ꝑmo z ex ꝯnti. Ex ꝯnti q̄dē ꝯtingit plura sil' itel/ ligere inq̄tū hñt ordinē ad vnū intelligibile ꝑmū. et hꝫ cōtingit duplr. Uno⁹ ex vnitate ei⁹ q̄ intelligit sicut q̄n plura intelligibilia p vnā spēm intelligūt. sicut intellect⁹ diuin⁹ oīa sil' videt p vnā ēntiā suā. z eodē mō intellect⁹ creat⁹ vidēs ēntiā diuinam pt sil' oīa videre q̄ p ēntiā diuinā videt. Alio⁹ ex vnitate ei⁹ qđ intelligit. s. q̄n plura intelligūt vt vnū. totum essi vnū ē ꝑmo intellectū. z illa plura sunt intellecta ex ꝯnti in illo. sicut cū intellect⁹ intelligit lineā simul intelligit ptes linee. vt ꝺr in.iij. de aīa. Et sil' cū itelligit ꝓponem itelligit sil' subiectū z ꝓdicatū. z cū itel/ligit sil'itudinē vel differētiā aliq̄z sil' intelligit ea q̄z est sil'itudo vel dīna. Sz q̄ itellect⁹ sil' intelligat plura itelligibilia p⁹ z ꝑncipal'r est impossibile. Cuius ratio est. qz intellectus fm actū est oīno. i. pfecte res intellecta. vt ꝺr in.iij. de aīa. qđ q̄dem intelligēdū est nō q̄ essentia itellectus fiat res intellecta vel species eius. sz qz ꝯplete informat p speciē rei intellecte. duz eā actu intelligit. Uñ intellectū simul plura actu intelligere ꝑmo idē ē ac si res vna sil' esset plura. Jn rebꝰ eīm materialib⁹ videm⁹ q̄ vna res nūero nō pt esse sil' plura in actu. sed plura in potētia. vel fm dispōnem pt esse vnū z idē. Jdem eīm aer ē simul potentia aq̄ z ignis. z possunt etiā simul dispões ad vtrūq̄z q̄tum ad aliq̄d ineē eidem. sicut si aer ex vna pte calefieret z ex alia inspisaret. sz q̄ aer simul actu sit ignis z aqua est impossibile. z sil'r etiā q̄ aliquid sit simul actu lapis z ferrū que nō vidētur cōtraria sz dispata. Intellectus aūt ex ipa rōne sue potētie est simul potētia oīa intelligibilia. sicut z sensus oīa sensibilia. Potētia aūt sensitiua p sil'itudines sensibiliū reducit in actuz duplr. Uno modo incōplete p modū dispōnis. qz sz species sensibiles sunt in ea vt dispões qđ appellat Auicēna eē vt in thesauro. Alio mō pfecte qū. s. species sensibiles actu informāt potētiam sensitiuaz. z hꝫ vocat Auicēna apphēsionē sensus distinguens potētias sensitiuas apphēdētes ab illis in q̄b⁹ sunt forme sensibiles. vt in thesauro. z sil'r in intellectu in habitu sunt sil'itudines intelligibiliū vt dispões. sz quādo sunt actu intellecte sunt in eo vt forme pficiētes. z tūc itellectus fit oīno res itellecta. z hꝫ cōtingit p intētionē que cōiungit intellectuz itelligibili et sensuz sensibili. vt dicit Aug. Uñ pz q̄ sicut vna res materialis nō pt esse simul plura actu. ita vn⁹ intellectus nō pt simul plura itelligere ꝑmo. Et hꝫ ē quod Alga. ꝺr. q̄ sicut vnuz corpus nō pt simul figurarī pluribꝰ figuris. ita vn⁹ itellectus nō pt simul plura intelligere. Nec pt dici q̄ itellectus iformet pfecte sil' plib⁹ speciebꝰ itelligibilib⁹. sicut vnū corpus sil' informatur figura z colore. quia figura z color nō sūt forme vnius generis. nec in eodem ordie accipiūtur. qz nō ordināt ad pficiēdum in esse vnius rōnis. sz oēs forme intelligibiles inq̄tū hmōi sunt vnius generis. et in eodē ordine se habet ad intellectū inq̄tum ꝑficiunt intellectum in hoc qđ est esse intellectū in actu

Unde plures spēs intelligibiles se habent sicut figure plures vel plures colores q̄ simul in actu in eodez esse non possunt fm idem

Ad j Ad p̄mū g̃ dom. q̄ sil'r dom ē de potētia sensitiua id ē nō pt plura simul sentire. sz ex p̄nti inq̄stū plura accipiunt vt vnū. sic plura sensibilia vniūt in vna differētia. z plura sensibilia q̄ sūt vniunt in vno toto. Un̄ q̄n sentit totū sentiunt sil' plures ptes ex p̄nti. z tūc itētio sensus nō ferē ad aliquā ptiū p̄ncipaliter sz ad totū. q̄z si ad aliquā ptium ferret vt ad sensibile p̄ncipale nō simul sentiret alia. z iteꝝ sensus cōis q̄uis sit vna potētia fm ēntiā. tn̄ aliq̄ mō multiplicat fm ē inq̄stū diuersis sensib⁹ applicat. sicut vnū cētrū diuersis lineis. vn̄ imutatōes oīm sensibiliū sil' terminant ad sensuz cōem. sicut motus q̄ ēet p oēs lineas posset sil' terminari ad cētrū. sz intellect⁹ nō multiplicat mō p̄dicto in plures potentias. Et iō nō est sile. ¶ Ad. ij. dom. q̄ cognoscibilia q̄ simul cognoscūt opz q̄ accipiant vt cognoscibile vnū nūero. oīa ā intelligibilia inq̄stū hmōi sūt vnū gñe nō nūero. z iō rō nō seq̄t. ¶ Ad. iij. dom. q̄ iam pz ex p̄dictis q̄ nō codē mō se hz intellect⁹ in habitu ad intelligibilia in habitu q̄ sunt in ipo vt dispōnes z intellectus in actu ad intelligibilia in actu q̄ sūt in ipo vt vltime pfectōes. ¶ Ad. iiij. dom. q̄ nō solū p hibet res aliq̄ ē plura ꝺtraria actu simul. sz etiā plura ē dispata. vt pz ex dictis. vn̄ q̄uis forme intelligibiles in intellectu nō sint ꝺtrarie. nihilomin⁹ tn̄ in tellectus phibet simul plura intelligere. vt ex dictis pz. ¶ Ad. v. dom. q̄ spēs sensibiles q̄ sunt in medio dererete sunt ibi p modū dispōnis. z nō p modū vltime pfectōnis. q̄z sunt ibi sicut in q̄dā fluxu. z iō nō est simile

Ad 2 Ad 3 Ad 4 Ad 5

¶ Articulus. iij.

i. AD terciū sic p̄cedit. Uidet q̄ intellectus angelic⁹ nō possit cognoscere singularia. Si em̄ cognoscit aut cognoscit p speciez acq̄sitā aut ꝺcreatā. nō p acq̄sitā. q̄z vel illa ēet particular. z p p̄ns material. z ita in intellectu āgeli ūmateriali ēe nō posset. vel ēet vl'is. z sic p eā singulare cognosci nō posset. Sil'r nec p ꝺcreatā. quia spēs ꝺcreata āgelo a p̄ncipio sue creatōis fuit in ipo ad cognitionē āt alicui⁹ sufficit q̄ spēs ei⁹ sit in intellectu. z ita si p spēm cōcreatā posset aliq̄d particulare cognosci dū ē p̄ns a p̄ncipio creatōis sue illud cognouisset q̄n adhuc erat futuz q̄d nō pt ēe. q̄z futura cognoscere solius dei ē Isa. xli. Annūciate q̄ ventura sūt in futuz z sciem⁹ q̄m dij estis vos. g̃ angel⁹ singularia cognoscere nō pt. Si dicat q̄ spēs ille ꝺcreate faciūt cognitionē p̄ntiū. nō āt futuroz. ¶ Contra Nō pt aliq̄ cognitio noua fieri nisi fiat aliq̄ innouatio in cognoscēte. sz p hz q̄ particulare q̄d erat futuz sit p̄ns nō fit aliq̄ innouatio in intellectu āgelico. cum nihil recipiat a re extra. g̃ si p̄us dū erat futuz nō cognoscebat. nec dū fit p̄ns cognoscere poterit. Si dicatur q̄ q̄uis nihil recipiat. tn̄ forma quā apd̄ se habeat p̄us applicat ad particulare q̄d ꝺ nouo fit. ¶ Cōtra. Intellect⁹ nō pt aliq̄d ad aliud applicare nisi p cognoscat z q̄d applicat z cui applicat. q̄z p̄us est cognoscere duo fm se q̄uz ꝺparationē vni⁹ ad alterū. g̃ applicatio p̄dicta seq̄ret cognitionē singulariū. z sic nō posset ēe cā eius. ¶ P. Si āgelus cognoscit singularia aut cognoscit vna spēcie. aut pluribus. sz nō pluribus. q̄z sic oporteret q̄ infinitas spēs apud se haberz cū infinita sint particularia ad mun⁹ in potētia. sil'r nec vna. q̄z sic intellect⁹ angelic⁹ equaret intellectui diuino q̄ vno. s. essentia diuina plura intelligit. g̃ intellectus āgelic⁹ singularia cognoscere nō pt. Si dicat q̄ nō cognoscit p vnā spēm oīa. sz p vnā spēm oīa indiuidua vniꝰ spēi. z nō alia. ¶ Cōtra. Illa vna spēcies nō se hz magis ad vnū indiuiduū q̄uz ad aliud. sz oz q̄ p spēm intelligibilē intellect⁹ determinet ad determinatū cognoscibile. g̃ p spēm illā non poterit cognoscere hꝰ particulare determinate. ¶ Sz ꝺtra ē q̄d ꝺz ad Heb. i. Oēs sūt administratorij spūs tc. q̄d nō posset esse nisi cognoscerēt singulares homines

3 4 5 Cōtra

Rñdeo dom. q̄ angelus absq̄z dubio singularia cognoscit. Ut āt videam⁹ modū q̄ hꝰ possibile sit sciendū ē. q̄ ad hꝰ q̄ singulare aliq̄d cognoscat oz q̄ in potētia cognoscitiua sit sil'itudo ei⁹ inq̄stū particulare ē. Ois āt forma de se cōis ē. Un̄ additio forme ad formā nō pt ēe cā indiuiduatōis. q̄z q̄tcūq̄z forme simul aggregent. vt albū. bicubitū. crispū z hmōi nō cōstituūt particulare. q̄z hec oīa simul sunt in vno. ita z in pluribus potētijs ē possibile inueniri. Sz indiuiduatio forme ē ex materia p quā forma cōtrahit ad hꝰ determinatū. vn̄ ad hꝰ q̄ particulare cognoscat oz q̄ in cognoscēte nō solū sit sil'itudo forme. sed aliqliter materie. Sil'itudo āt rei cognite dupl'r ē in cognoscēte. Uno⁰ sicut causata a re. sicut in his q̄ cognoscūtur p spēm abstractā a rebus. Alio mō sicut cā rei. vt pz in artifice q̄ cognoscit artificiatū p illā formā per quā ipm facit. Spēs āt q̄ ē in sensu causata a re sensibili inq̄stū nō ē oīno a ꝺditionibus materialibus ꝺpurata ē sil'itudo forme fm q̄ ē in materia. z iō p eā cognoscit particulare. Sz q̄z fm q̄ in intellectu nostro recipit spēs rei sensibilis. ē oīno iā a materialibus cōditionibus ꝺpurata. nō pt intellectus noster p eā directe particulare cognoscere. sz p quādā reflexionē intellectus ad potētias sensitiuas a q̄bus spēs intelligibiles abstrahunt. Per formā āt q̄ ē cā rei hꝰ mō cognoscitur res fm q̄ forma illa ē cā eius. z q̄z artifex hō p formā artis nō ꝺducit materiā. sz materia ꝑsupposita inducit formā artis. forma artis q̄ ē in mēte artificis nō ē sil'itudo artificiati nisi q̄ ad formā tn̄. vn̄ p eā nō cognoscit artificiatū in particulari. nisi formā artificiati p sensuz accipiat. Artifex āt increatus. s. deus nō solū ꝺducit formā sz etiā materiā. Un̄ rones ydeales in mēte ipsius exītes nō solū sunt efficaces

ad cognitionē vniuersaliū. sed etiā ad singularia cognoscenda a deo. Sicut aūt ille rōnes ydeales effluunt in res p̄ducendas in cē suo naturali in quo particulariter vnūqq̄ subsistit in forma ⁊ materia. ita p̄cedūt in mentes angelicas vt sint in eis p̄ncipiū cognoscendi res sm suū totū esse in quo subsistūt. ⁊ sic p ispās influxas sibi ab arte diuina angeli nō solū vniuersalia sed etiā particularia cognoscūt. sicut ⁊ deus Est tn differētia in duobꝰ. Primo q̄ ydee q̄ sunt in mente diuina sunt forme factiue rerū. ⁊ nō solū p̄ncipia cognoscendi. sed ispās que recipiūt in mēte angelica sunt solū p̄ncipia cognoscendi. ⁊ nō sunt factiue sed exemplate a factiuis. Secōdo q̄ intellectus q̄nto est altior ⁊ psp̄icacior tanto ex vno pt plura cognoscere. Et q̄ intellectus diuinus est altissimus per vnā simplicē ētiā suam oīnia cognoscit. nec est ibi aliqua pluralitas formaꝝ ydealiū nisi sm diuersos respectus diuine essentie ad res cognitas. sed in intellectu creato multiplicat sm rem q̄d est vnū sm rem in mente diuina. vt nō possit oīa p vnū cognoscere pauciores formas ad plura cognoscenda efficaces. Et hoc est q̄d Dio. dr. xij. ca. cele. hierar. q̄ supiores ordines habēt scientiā magis vniuersalē in inferiori bus. Et in lib. de causis dr q̄ intelligentie superiores habent formas magis vniuersales. hoc tn obseruato q̄ in infimis angelis sunt forme adhuc vniuersales in tantū q̄ p vnā formā possunt cognoscere oīa in diuidua vnius spēi. ita q̄ illa spēcies sit ppria vniuscuiusq̄ particulariū sm diuersos respectus eius ad particularia. sicut essentia diuina efficitur ppria sillibet humanus qui est vltimus in ordine substātiarū intellectualiū habet formas in tātū particulatas q̄ nō potest p vnā spēm nisi vnū quid cognoscere Et ideo filitudo spēi exīstēs in intellectu humano nō sufficit ad cognoscenda plura singularia. ⁊ ppter hoc intellectui adiūcti sunt sensus q̄b singularia accipiat.

Ad .1. ¶Ad p̄mū ergo dōm. q̄ angelus nullo mō cognoscit singularia p spēm acquisitā. q̄ nec p spēm acceptam a re. sic em̄ res agerent in intellectu eius. q̄d est impossibile. neq̄ p aliquā spēm de nouo influxā a deo reuelante ipsi angelo aliq̄d de nouo. q̄ spēs quas angelus habet apud se ꝯcreatas sufficiūt ad oīa cognoscibilia cognoscēda. sed sm q̄ p altius lumen intellectus angeli eleuat ad altiores ꝯceptiōes ex illis spēb̄ p̄odire pt. sicut etiā ex eisdem fantasmatū spēcieb̄ intellectus pphete lumine pphetie adiut ad aliquam cognitōem accipit ad quā nō sufficiebat naturale lumen intellectus agentis. Restat ergo vt angelus cognoscat singularia p spēs ꝯcreatas. sicut aūt p vnā spēm ꝯcreatā pt cognoscere diuersa indiuidua. ita etiā multo amplius pt p vnā spēm cognoscere q̄c quid est in vno indiuiduo. vt nō oporteat eūz aliam spēciem habere qua cognoscit colorez ⁊ odorē vnius pomi. sed simul cognoscendo hoc pomum cognoscit quicq̄d est in pomo illo ⁊ essentialiter ⁊ accidentaliter. Effectus aūt nō est in causa sua vt in ea possit cognosci nisi sit causa determinata ad effectū illū. sicut p̄z in causis necessarijs quibꝰ cognitis cognoscūtur effectus earū. Sed causa p̄tingens nō determinat ad effectum suū nisi qn̄ actu p̄ducit ipsum. vn̄ in causa cōtingente nō est effectus eius vt in ea possit cognosci nisi qn̄ iam actu productus est. et ideo angelus p spēcies ꝯcreatas cognoscens causas vles oīnīū singulariū p̄tingentiū non cognoscit naturali cognitione effectus earū anteq̄z sint in actu. sed statim cum actu sunt. ¶Ad scōm dōm. q̄ qn̄ aliq̄d incipit esse p̄sens angelus de nouo cognoscit illd̄ nō facta aliqua innouatōe in ipso angelo. sed in re cognoscibili in q̄ est aliquid q̄d p̄ius nō fuit. q̄d sine ea cognita non cognoscit. Ad 2

¶Ad tercīū dōm. q̄ applicatio illa est intelligenda p modū illū quo deus ydeas ad res cognoscendas applicat nō sicut medium cognoscibile ad aliud. sed sicut modus cognoscēdi ad rem cognitam. alꝰ nihil valeret ad ppositū. sicut ostensum est in obiciendo. Ad 3.

¶Ad quartū dōm. q̄ intellectꝰ angeli neq̄z vna spēcie cognoscit omnia neq̄z tot spēcies habet quot sunt indiuidua. vt ex dictis p̄z. Ad 4.

¶Ad quintū dōm. q̄ illa vna spēcies efficitur rō cognoscē di q̄dlibet indiuiduū sm respectū ad ipm. vt ex dict̄ p̄z Ad 5

¶Articulus .iiij.

AD quartū sic p̄cedit. Videt q̄ notitia que ab Aug⁹. dicit̄ ples mentis nō sit in mente sicut accīs in subiecto. Nullū em̄ accīs i excedit suū subiectū. ⁊ notitia excedit mentem. q̄ mens nō solū seipam sed ⁊ alia p notitiā nouit. ergo notitia nō est accīs mentis ¶.p̄. nullum ꝛ accidens est equale sub subiecto. sed notitia est equalis menti. alꝰ in notitia. mente. ⁊ amore nō ꝯsisteret imago trinitatis. q̄d Aug⁹. ponit. ergo notitia nō est accīs mentis. ¶.p̄. hoc idem videt ex verbis Augustini. q̄ in. ix. lib. de trini. dicit q̄ notitia ⁊ amor in aīa exīstūt substātialiter. vel vt ita dicā essentialr. nō tanq̄z accīs in subiecto. vt color aut figura in corpe. .3

¶Sed ꝯtra. notitia mentis nihil aliud esse videtur q̄z scientia. sed sciēcia est accidens. cuz sit in p̄ma specie qualitatis. ergo ⁊ notitia. Contra.

¶Rñdeo dōm. q̄ notitia quattuor modis accipit. Primo p ipsa natura cognoscitiua. Secūdo p potentia cognitiua. Tercio p habitu cognoscitiuo. Quarto p̄o ipso cognitōis actu. Sicut etiam hoc nomen sensus q̄nq̄z nominat naturā sensitiuā. put. s. est p̄ncipiū huius nature. q̄d est sensibile. q̄nq̄z vero nominat ipsam potētiā. quādoq̄z vero actū. Loquē do ergo de notitia p̄mo mō accepta ꝯstat q̄ nō est in substātia mentis sicut accīs in subiecto. sed substantialiter ⁊ essentialr. sicut dicit̄ q̄ rōnale est in viuo. et Rō

viuū in ente. Si aūt loquamur de notitia trib⁹ alijs modis accepta. sic dupl̄r ꝑt ꝯsiderari. vel ſm quā cō paratur ad cognoscentez. z sic ineſt cognoscenti sicut accidēs in subiecto. z sic nō excedit subiectū. qz nun q̄ inuenit̄ ineſſe alicui nisi menti. Uel ſm quā ꝯparat̄ ad cognoscibile. z ex hac parte nō hz q̄ insit. hz q̄ ad aliud sit. illud aūt qđ ad aliq̄d dr nō habet rōnez accidentis. ex hoc q̄ est ad aliq̄d. sed solū ex hoc q̄ in est. z inde est q̄ sola relatio ſm rōnem sui generis cuz substātia remanet in diuinis. nec tn̄ est ibi accīs. Et ꝓpter hoc notitia ſm ꝯsideratiōem istā nō est in aīa sicut in subiecto. z ſm hāc ꝯparatōem excedit men tem inq̄ztum alia a mente p notitiā cognoscūtur. ſm hāc etiā ꝯsideratōem ponit̄ trinitatis imago. qz etiā ꝑsone diuine distinguūt̄ ſm q̄ ad alterū sunt. z ſm hoc est quedā equalitas notitie ad mentē inq̄ztum se extendit ad oīa ad que ꝑt se extendere meus. Et sic pz responsio ad obiecta.

¶ Articulus .v.

Deinde querit̄ de fruitiōe aīe xp̄i in passio ne. Et videt̄ q̄ illa fruitio puenerit vsq; ad essentiā aīe. Alia em̄ xp̄i pfecte fruebat̄ sed nō esset pfecta fruitio si ad essentiam aīe nō peruenirēt. sed ꝯsisteret tm̄ in vna potentia. s. in supiori rōne. ergo puenieb at vsq; ad essentiā anime.

¶ Ꝓ. aīa xp̄i pfectius fruebat̄ q̄ aīe sanctoz in pa z tria. sed fruitio sanctoz in patria ptingit vsq; ad eēn tiam aīe. ergo multo fortius in xpo

Contra. ¶ Sed cōtra. nihil fruit̄ nisi qđ cognoscit. qz ſm Aug⁹. fruimur cognitis in quib⁹ ꝓpter se volūtas delectata ꝙquiescit. sed cognoscere nō est essentie aīe sed potētie. g̃ fruitio ad eēntiā aīe nō pueniebat

¶ Rn̄deo dīm. q̄ fruitio in actu q̄dā cōsistit quo Rō vcus videt̄ z amat̄. actus aūt nō est nisi rei subsistēn tis. vñ ꝓprie loquendo neq; potentia aīe fruit̄ neq; essentia. sed hō vel aīa p se subsistens. sed tn̄ potentia aīe sunt p̄ncipia opationū vite. sicut essentia aīe ē p̄n cipiū esse viuentis. z ſm hoc oꝑtz dicere q̄ supior rō cuius obiectū est res eterna qua fruendū est z p̄ncipi um fruitiōis quo scz aīa fruitur. ad alias aut̄ vires vel ad aīe essentiā fruitio ptinere nō ꝑt nisi p quādaz redūdantiā. put scz ex illa fruitōne superioris rōnis aliquis effectus in essentia aīe vel in potentijs inferi oribꝰ relinq̄tur. z sic aliquo mō pueniebat fruitio ad essentiā aie xp̄i in passione. z aliquo mō nō. Si em̄ ꝯsideret̄ essentia aīe in passione xp̄i. put est actus cor poris. sic fruitio ad eā nō pueniebat. alꝰ corpꝰ eius glorioſum factū fuisset. Silr̄ nec ad essentiā ſm q̄ est radix inferioz viriuz. qz sic fruitōis gaudiū dolo rem passionis qui erat in viribꝰ inferioribꝰ totaliter euacuasset. pueniebat aūt ad essentiam aīe ſm q̄ erat radix superioris ratiōis. z qz essentia aīe est simplex z est tota in qualibet sua potētia. ideo dicit̄ q̄ tota ani ma fruebatur in christo inq̄ztum scz est radix superi oris rōnis. et tota patiebatur inq̄ztum scz est actus corporis z radix inferioz virium.

¶ Ad primū ergo dīm. q̄ non impedit̄ pfectio rei Ad j. nisi p hoc q̄ tollitur aliq̄d de essentialibus rei. gloria aūt corporis z inferioz viriū ptinet ad gaudiū acci dentale beatitudinis. et ideo q̄uis in xpo fruitio non puenerit ad essentiā aīe ſm q̄ est actus corporis. z ſm q̄ est radix inferioz viriū. nō sequit̄ q̄ fruitio fuerit impfecta in xpo siue beatitudo. ¶ Ad scdm dīm. q̄ Ad 2. aīa christi pfectius fruebatur q̄ aīe sanctoruz in pa tria loquendo intensiue. nō aūt loquendo extensiue. qz in patria gaudiū fruitionis ad inferiores vires. z etiā ad corpus glorificatuz peruenieret. qđ si in christo fuisset viator nō fuisset.

Deinde querit̄ de pluralitate in substātijs spūalib⁹ inuenta. Et querūtur duo. Pri mo vtrū imensitas diuina excludat plu ralitatē ꝑsonaz. Secūdo vtruz angelica simplicitas patiat̄ ꝯpositiōem ex subiecto z accīte

¶ Articulus .vj.

Ad primū sic ꝓcedit̄. Uidet̄ q̄ immēsitas di uina excludat pluralitatem ꝑsonaz. Oīne em̄ imensum cū sit indeterminatuz. stat in vno. sed quicquid est in diuinis est immē suz. cū ergo ꝑsona sit in diuinis stabit̄ i vno. ita q̄ nō erūt ibi plures ꝑsone. si dicat̄ q̄ ꝑsone hoc modo in vno stant q̄ oīes sunt vna eēntia ¶ Contra. sicut z essentia est immensa ita z ꝑsona. sed imensitas essen tie facit q̄ sit vna essentia tm̄. si dicat̄ q̄ ꝑsona nō est immensa nisi immensitate essentie

¶ Contra. persona ſm intellectum addit aliq̄d su ꝓ pra essentiā. sed q̄cquid intelligit̄ in diuinis intelligi tur vt immensum. g̃ ꝓter immensitatez essentie est in eo immensitas ꝑsone. q̄ faciet in diuinis vnā tm̄ ꝑ sonā. Sed ꝯtra est qđ dr ꝑ. Joh. iiij. Tres sunt q Contra testimoniū dant in celo

¶ Rn̄deo dīm. q̄ imensitas nō excludit pluralitatē nisi ſm q̄ tollit determinatōem q̄ est pluralitatis p̄ncipiū p̄mū. Sicut aūt dictū est p̄us duplex est determinatio. scz limitatōis z distinctōis. In diuinis aūt nullo mō cadit determinatio limitationis. cadit aūt ibi determinatio distinctionis dupl̄r. Uno mō ſm q̄ distinguitur p essentiā ab oīb⁹ creatis. vt nō limitatū a limitato. Alio mō ſm q̄ ꝑsona distinguit tur a ꝑsona p relatōnem originis. que q̄dem distin ctio nō est ꝓpter aliquā limitatōem ſm rōnē oppo sitionis que est in relatione. vñ hanc distinctōem im mensitas diuina nō excludit. z p ꝙsequens nec plu ralitatē ꝑsonaz. Et p hoc pz responsio ad p̄mum Ad j.

¶ Ad scdm dīm. q̄ q̄uis ꝑsona sit immensa. ta Ad 2. men immēsitas est essentiale nō ꝑsonale. sicut ꝑsona est bona bonitate essentiali. vñ nō oꝑtz q̄ immensi tas faciat indistinctiōem in ꝑsonis. sed solū in eē na ture ¶ Ad terciū dīm. q̄ ꝑsona nō dr aliq̄d ſm in Ad 3.

tellectū addere supra ēntiā quasi intellectus debeat intelligere aliqd additū essentie. esset enī intellect⁹ falsus. sed qz intelligēdo pſonā intelligo ēntiā de necessitate. sed nō ecōuerso. vñ obiectio nō pcedit.

¶Articulus .vij.

Ad j. AD scdm sic pceditur. Videt q in angelis nō sit ꝯpositio accidētis z subiecti. qz esse accidētale causat ab esse substātiali. ergo et ꝯpositio accītalis a ꝯpositōe substāti/ali. sed in angelis nō est ꝯpositio substātialis. qz sunt substātie simplices. vt Dio. dt. ergo nec ꝯpositio accidentalis. 2 ¶Ꝓ. Boetius dt in lib. de tri. q forma simplex subiectū esse nō pt. sed angeli sunt forme simplices fm Dio. ergo nō pnt ee subiectū accītis

Contra ¶Sed ꝯtra est qđ Aug. subas spūales ponit differre a simplicitate diuina p hoc q est in eis ꝯpositio accidentis z subiecti

Rſ. ¶Rndeo dōm. q ex hoc aliquid est susceptiuum forme substātialis vel accītalis q aliqđ habet possibilitatis. qz de rōne potentie est vt actui substernat̄ q forma dr. De angelis autem diuersi diuersa sentiūt. Quidā enī dicūt q sunt ex materia z forma cōpositi. Alij dicūt q sunt ꝯpositi ex esse z qđ est. vt Boetius dicit. Et vtroqz mō oportz ponere potētialitatē in angelo. De pmo enī mō pz. silliter patere pt de scdo. qz omne qđ nō est suū esse oportz q habeat esse receptuz ab alio. qđ est sibi cā essendi. Et ita in se ꝯsideratū est in potentia respectu illius ee qđ recipit ab alio. z hoc mō ad minus potētialitatē ponere oportz in angelo. qz angelus nō est suū esse. hoc enī solius dei est. Et ita relinquit q angelus possit esse subiectū accītal' forme.

Ad j. ¶Ad pmū g dōm. q subalis simplicitas in angelis excludit ꝯpositōem materie z forme. nō aūt ꝯpositionē ex esse z qđ est. quā ꝯpositōem ad minus accidentalis ꝯpositio in angelis pſupponit. z iterū nō oportz q si esse accītale causat a substātiali q ꝯpositio accītal' a ꝯpositōe subali causaret. qz suba aliq mō simplex pt esse subiectū accidētis. vt dictū est.

Ad 2 ¶Ad 2ām dōm. q Boetius loqtur de illa forma simplici. que est actus purus. cui nihil potentialitatis admiscetur. z talis est solus deus

DEinde queritur de sacramēto altaris Et circa hoc querūtur tria. Primo vtrz corpus xpi fm totā suā qntitatē ꝯtineat̄ sub speciebus panis. Scdo vtrū in eodē instāti sit panis z corpus xpi. Tertio vtrz deus possit facere q albedo z alie qualitates sint sine quātitate. sicut facit q qntitas in sacramēto altaris sit sine subiecto.

¶Articulus .viij.

j AD pmū sic pceditur. Videt q nō possit totū corpus xpi sub illis spēbꝫ panis ꝯtineri. nō enī pt etiā p miraculū fieri vt duo ꝯtradictoria sint simul vera. vt Aug. dr ꝯtra faustum. hoc aūt sequeret si totū corpus xpi subesset illis speciebꝫ. si enī est sub illis spēbꝫ totū nō est maius illis spēbꝫ. cū nō excedit eas. z tm fm rei veritatez est maius. cū sit bicubitū vel amplius. et sic erit eodem maius z nō maius. ergo nō pt etiā p miraculū fieri. q sub illis spēbꝫ ꝯtineat totū

¶Sed ꝯtra. vbicūqz est ps alicuius corpis est et totū corpus. nisi corpus sit diuisum. sed corpus xpi Contra. nō est diuisuz. cū sit impassibile. g cū aliqđ corporis xpi sit sub illis spēbꝫ. vt dr Marh. xxvi. hoc est corpus meū. oportz q sub illis spēbꝫ totum corpus christi contineatur.

¶Rndeo dōm. q sub illis spēbꝫ absqz dubio cōtinet̄ totū corpus xpi z tota qntitas eius. ¶Ad cuius Rſ. euidentiā sciendū est. q in sacramento altaris dupliciter aliqđ ꝯtinet̄. Uno mō ex vi sacramenti. Alio mō ex naturali ꝯcomitātia. verbi gratia. sub spēbus panis ꝯtinet̄ z corp⁹ z sanguis xpi. sed corpus ex vi sacramēti. sanguis ex ꝯcomitātia naturali. qz corpus xpi nō est sine sanguine. sub spēbꝫ aūt vini est ecōuerso. Illud aūt ꝯtinet̄ sub sacramēto ex vi sacramenti qđ est trā substātiatōis terminus. z ꝓpter hoc aīa z diuinitas nō ꝯtinent̄ in sacramento ex vi sacramēti. cū panis z vinū in ea nō ꝯuertāt. sz ex naturali ꝯcomitantia qua aīa inseparabiliter vnit̄ illi corpori z diuinitas humanitati. Cū aūt ex pte panis suba trāseat et qntitas maneat cū reliqs accidētibꝫ. pz q directe trā substātiatōis terminus est suba corpis xpi. z sic ipsa substātia corporis xpi est ibi ex vi sacramēti. sed qntitas ex naturali ꝯcomitātia Un pz q substātia corporis xpi ꝯmediate hz ordinē ad dimensiones panis remanētes. qntitas aūt corpis christi quasi ex ꝯsequēti Ecōuerso aūt est in ordine locati ad locū. qz substātia locati ordinat̄ ad locū mediātibꝫ dimēsionibꝫ propꝛijs. z inde est q oportet dimensiones locati ꝯmēsurari dimēsionibꝫ loci ꝯtinētis. nō aūt dimēsionē corporis xpi ꝯmensurari dimēsionibꝫ spēi. z ideo sub qbuslibet parvis dimēsiōibꝫ panis pt esse totū corp⁹ xpi. sicut tota natura substātie alicuius corpis salvatur in qualibet pte illius corpis.

¶Ad pmū ergo dōm. q non sequit̄ ex hoc corp⁹ Ad .j. xpi nō esse maius illis spēbꝫ. qz nō ꝯtinet̄ sub eis qua si ꝯmēsuret̄. z sic nō seqtur ꝯtradictoria esse simul

¶Articulus .ix.

AD scdm sic pceditur. Videt q in eodē instāti sub spēbꝫ illis sit suba panis z corpus xpi. accipiat̄ enī vltimū instās in quo ē panis. z pmū instans in quo est corpus xpi. Aut ergo sunt duo instātia. aut vnū. sed nō duo. qz cū inter quelibet duo instātia sit tēpus mediuz. esset aliqđ tēpus dare in quo non esset ibi nec corpus xpi nec suba panis. ergo oportz q sit vnū instās. z sic in eodem instāti ibi est panis z corpus xpi. Si dicat̄ q nō est dare vltimuz instās in quo est panis. Contra Esse panis mēsurat̄ quodā tēpore. sed mensura pro/ 2.

ꝓia equa ℓ mensurato. ergo in quolibet īstāti illius
3 tpis est ibi panis. ⁊ sic in vltimo īstāti. ¶ Ꝓ. sicut
se hz tps ad motū ɔtinuū. ita se hz īstās ad mutatio
nē īstātaneā. sed tps includit vtrūqz terminū ɔ mot⁹
ɔtinui. ḡ ⁊ vnū īstās includit vtrūqz t̄minū trā subst̄ā
tiatiōis. q̄ ē mutatio īstātanea. et⁹ āt t̄mini sūt panis
et corpus xp̄i. ergo in eodē īstāti est panis ⁊ corpus
4 xp̄i ¶ Ꝓ. in qualibet mutatōe īstātanea simul est
verū dicere qd̄ fit ⁊ factū est. qz in īnstanti nō est acci
pere ꝓus ⁊ posterius. ḡ cū transubstātiatio sit muta
tio īstātanea simul est verū dicere q fit ibi corp⁹ xp̄i
et factū est. ergo corpus xp̄i simul est ibi ⁊ nō est. sed
qñ nō est ibi corp⁹ xp̄i est ibi suba panis. ḡ simul in
eodē īstāti est ibi corpus xp̄i ⁊ suba panis

Contra ¶ Sed ɔtra. due forme subales diſperate nō p̄nt
in eodē īstāti eidē ineſſe. sed forma panis ⁊ corpus
xp̄i sunt hmōi. ḡ non p̄nt simul eidem ineſſe ⁊ in eo
dem īnstanti

Rō. ¶ Rn̄deo dd̄m. q nullo mō in eodē īstāti est ibi
corpus xp̄i ⁊ suba panis. nec est assignare vltimū in
stans in quo est ibi panis. sed vltimū tēpus qd̄ con
tinuat ad īstās illud in quo ꝓmo est ibi corpus xp̄i
¶ Ad cuius euidentiā sciendū est. q in rebꝰ naturali
bus mutatōes īstātanee sunt termini motus semp
Cui⁹ rō est. qz hmōi mutatōnes hñt ꝑ terminis for
mā ⁊ ꝓuatōem. sic gn̄atio ignis ignē ⁊ nō ignē. In
ter formā aūt ⁊ ꝓuatōem nō p̄t esse aliqd̄ mediū nisi
p accns. inq̄ntum scz illud qd̄ ꝓuatur forma magis
et minus appropinquat ad formā rōne alicui⁹ dis
positōis ad formā. que intendit vel remittitur p mo
tum ɔtinuū. Et ideo oportz p̄existere motū alteratiōis
qui terminetur ad generatōem. ⁊ sic alteratio hz duo
os terminos. vnū sui generis. scz vltimā dispositōez
que est necessitas ad formā. qz alteratio est motus in
qualitate. ⁊ aliū alterius generis. scz formā subalem
Et eodē mō illuminatio est terminus motus loca
lis solis. que est mutatio īstātanea existēs inter for
mā luminis ⁊ ꝓuatōem ei⁹. scz tenebras. Cuiuslibet
autē motus q̄ mensurat aliquo tpe optz q vltimus
terminus sit in vltimo īstāti temporis. Un̄ cū for
ma substātialis sit q̄dam terminus alteratōis. optz
q in vltimo īstāti illius tpis introducatur forma
substātialis. corruptio aūt ⁊ generatio simul currūt.
qz generatio vnius est corruptio alterius. optz ergo
q in vltimo īstāti illius tpis sit terminus corrupti
onis vnius. vt aeris. ⁊ terminus generatōis alteri⁹.
vt ignis Termin⁹ aūt corruptōis est nō esse. opter ḡ
q in vltimo īnstanti illius tpis sit ꝓmo nō aer ⁊ pri
mo nō ignis. sed añ vltimū īstās alicuius tpis nō
p̄t accipi penultimū. qz inter q̄libet duo īnstantia est
tēpus mediū fm ph̄m. ⁊ sic nō est accipe vltimū in
stans in quo sit aer. sed in toto tpe mēsurante motū
alteratōis erat aer. Et in vltimo īstāti eius est ꝓmo
nō aer. ⁊ ꝓmo ignis. ⁊ sil̄iter trā subst̄ātiatio est termi
nus cuiusdā motus qui ꝓsistit in ꝓcessu verborum
vñ in vltimo īnstāti tpis mēsurantis illā ꝓcessionem
est ꝓmo nō panis. ⁊ ꝓmo corpus xp̄i. ⁊ sic nō est vlti
mū īstās in quo est panis. sed vltimū tēpus Inter
tēpus aūt ⁊ īstās nō optz q aliqd̄ cadat mediū. si
cut nec inter lineā ⁊ p̄ctū. ⁊ sic nō oportet q aliqñ ne
qz sit panis neqz corpus xp̄i. Et ita pz solutio ad
ꝓmū. ¶ Ad secūdū dd̄m. q p̄ctū additū vel sub Ad 2.
tractū lineę nō facit maius vel minus. ⁊ sil̄iter est de Ad 2.
īnstāti appositio tpi vel subtracto ab eo. Un̄ q̄nis
in vltimo īnstāti tpis mēsurātis esse panis nō sit pa
nis. tn̄ nō sequitur q tēpus illud sit maius q̄z duratio
eē panis. et sic q mēsura nō equet mensurato. Ad
terciū dd̄m. q īnstans dr mensurare mutatōnem ali Ad 3.
quā īstātaneā. inq̄ntum mensurat terminū eius ad
quē. qz terminus eius quo ꝓiūgit cū toto motu p
cedenti. ⁊ ita mensurat tpe mēsurāte motū p̄cedentē
sed tēpus mēsurat motū rōne vtriusqz termini. ⁊ iō
nō est sil̄e. ¶ Ad. iij. dd̄. q fieri dr dupl̄r. vno mō Ad 4
moueri ad esse. ⁊ sic illud qd̄ generat in toto tpe alte
ratiōis p̄cedentis dr fieri. ⁊ hoc mō loqtur ph̄s de fi
eri in. vj. phy. vbi ostēdit q oīne factū esse p̄cedit fie
ri. ⁊ oīne fieri p̄cedit factū esse. ⁊ sic nō est verū q ali
quid fiat ⁊ factū sit. sed sic est verz q illud qd̄ fit non
est. Alio mō dr fieri res qñ introducit forma. ⁊ sic fi
eri nō est moueri sed terminari motū. vñ sicut simul
terminat motus ⁊ terminatus est. ita simul aliqd̄ fit
et factū est. sed hoc mō illud qd̄ fit est. qz termin⁹ fa
tionis est esse. in quo ponit esse illud qd̄ dicitur hoc
modo moueri

¶ Articulus .x.

AD terciū sic ꝓcedit. Uidet q deus nō pos
sit facere q albedo aut aliqua qualitas cor
poralis sit sine q̄titate. qz q̄titas est ꝓma 1
dispositio corpis ex eo q immediate adhe
ret subē. vt dr Boe. sed p̄mū in quolibet genere est
cā eoz que sunt post. vt dr. ij. metaph̄. ḡ a q̄titate ha
bent oīa alia accītia q sunt dispositōnes corpales. ḡ
remota q̄titate nulla qualitas corpalis remanet.

¶ Ꝓ. qualitas spūalis vt scīa vel virtus est nobi
lioz q̄z qualitas corpalis. sed qualitas spūalis etiaz 2
miraculose nō posset esse sine subiecto. vt videt. ergo
multo minus qualitas corpis posset esse sine subie
cto ad minus qd̄ est q̄titas ¶ Ꝓ. magis est remo 3
tum a natura q q̄litas corpalis sit oīno sine subiecto
q̄z q sit in subiecto spūali. qz esse in subiecto spūali
est qualitatis spūalis que est in ꝑdicamēto eodē cuz
qualitate corpali. sz esse oīno sine subiecto est subē q
est aliud ꝑdicamentū. sed nō posset miraculose fieri q
qualitas corpal' esset in subiecto spūali. vt albedo in
angelo. ḡ multo minus p̄t fieri q qualitas corpalis
nō habeat subiectū ad minus q̄titatē ¶ Ꝓ. magis 4
dependet qualitas a suba q̄z econuerso. sed dr nō pos
set facere aliquā subaz creatā absq̄z oīni accīte. qz ad

minus oportz q creature insit relatio ad suū creatorem. g̃ multo minus p̄t fieri q qualitas sit absq; om
Contra ni subiecto ¶Sed ꝓtra. ꝓpter hoc p̄t fieri q in sa
5. cramēto altaris q̄ztitas sit sine suba. qz q̄ztitas p eēntiā a substantia differt. sed siliter qualitas differt per essentiā a q̄ztitate. ergo eadē rōne fieri posset vt qualitas esset sine q̄ztitate

Rs ¶Rn̄deo dn̄m. q diuine potētie rōne sue immēsitatis attribuendū est q q̄cquid in effectū nō sonat tn̄ aliqua sunt q̄ natura creata nō patit vt fiant ꝓpter aliquā repugnātiā. quā importāt rōne ꝓtradictionis implicite. z de talibꝫ ꝙsueuit a q̄busdā dici q deus p̄t ea facere q̄ius fieri nō possunt. Ut g̃ videamus vtrū fieri possit a deo q albedo sit sine q̄ztitate. Sciēdū est q in albedine z qualibet alia q̄litate corporali est duo ꝙsiderare. scz ipsam naturā albedinis q quā spēm sortit. z indiuiduatōez eius fm q est hec albedo sensibilis ab alia albedine sensibili distincta. Posset ergo fieri miraculo vt natura albedinis subsisteret absq; oīi q̄ztitate. tn̄ illa albedo nō esset sicut hec albedo sensibilis. sed etiā q̄dā forma intelligibilis ad modū formaꝝ separataꝝ. quas Plato posuit sed q hec albedo sensibilis indiuiduata esset sine q̄ztitate fieri nō posset q̄ius fieri possit q q̄ztitas indiuiduata sit sine suba. qz q̄ztitas nō indiuiduat solū ex subiecto sicut alia accīntia. sed etiā ex situ q est de rōne ipsius q̄ztitatis dimensiue. que est q̄ztitas positionem habens. Et ideo possibile est imaginari duas lineas separatas eiusdē spēi nūero diuersas fm diuersum situm. alīs linea non essz diuisibilis ex ipsa rōne sui generis. nō em̄ diuidit linea nisi in lineas. plures aūt albedines eiusdez spēi sine subiecto imaginari est impossibile. Et sic pz q albedo nō indiuiduat nisi ex subiecto: et ꝓpter hoc non posset esse indiuidua nisi esset in aliquo subiecto ad minus in q̄ztitate. sed q̄ztitas hz vn̄ indiuiduat etiā absq; subiecto. Et ideo
Ad.j. p̄t p miraculū esse hec q̄ztitas sensibilis etiam absq; subiecto. sicut ptz in corpore christi.

¶Ad p̄mū g̃ dn̄m. q albedo si sine q̄ztitate essz ita
Ad 2 nō essz corpalis qualitas sed spūalis. vt ex dictis pz
Ad 3. ¶Ad secūdū dn̄m. q de qualtate spūali oīno idē dicēdū videt qd̄ de qualitate corpali dictū est Ad tertiū dn̄m. cū substātia spūalis q̄ztitate careat non p̄t fieri q qualitas corpalis sit in substantia spūali
Ad 4. nisi p modū illum quo potest esse sine q̄ztitate. vt dictū est ¶Ad quartū dn̄m. q ex hoc ipso q substātia creata ꝓparatur ad deū ꝙsequitur ipsam aliquod accidens. sicut ipsa relatio creationis aut seruitutis. aut alia similis rō. Unde sicut deus non p̄t facere q creatura nō dependeat ab ipso. ita nō posset facere q esset absq; hmōi accidētibꝫ. posset autez facere q esset absq; alīs accidētibꝫ. Accidens autē nō habet subiectum ex hoc q ꝓparatur ad deum. z ideo nihil prohibet quin deus facere possit aliquod accidens esse sine subiecto ¶Ad quintū qd̄ obijcit ꝓtra. pz q nō est eadē rō de q̄ztitate et qualitate. vt ex dictis pz Ad 5

¶De inde queritur de corpibꝫ damnatoruz. Et circa hoc queruntur tria. Primo vtrū corpora dānatoꝝ sint incorruptibilia. Secūdo vtrū resurgent cū suis deformitatibus. Tercio vtrum puniantur in inferno vermе et fletu corporali ¶Articulus xi.

¶Ad primū sic ꝓcedit. Videt q corpora dānatoꝝ in erūt incorruptibilia Corp⁹ em̄ nō p̄t esse incorruptibile nisi p naturā vt celeste. vel p grām innocentie. vt corpus hoīs in p̄mo statu. vel p glorīā. sicut corpus xpi in resurrectōne. sed nullū istoꝝ ꝓpetit corporibꝫ dānatorum ergo corpora dānatoꝝ nō erūt incorruptibilia. Si dicat q erūt incorruptibilia ex decreto diuine iusticie vt ꝑpetuo puniātur ¶Contra. culpe nō debet pena ꝑpetua nisi fm q hz aliqd ꝑpetuitatis. sed ꝑpetuitas culpe nō est ex ꝑte corpis. sed ex ꝑte voluntatis. q̄ eligit ꝑpetuo in peccato manere. ergo diuina iusticia nō req̄rit q corpus eternaliter puniat. ¶P. corp⁹ nō
5. punit pro pctō aie nisi inq̄ztū est organu aie operātis pctī. sed in aliqbꝫ actibꝫ p̄t esse pctm̄ mortale in quibꝫ corpus nō ꝓmunicat. sicut pz in pccis spūalibus. ergo si aliqs p eis solis dānetur corporaliter eius nō debet pena ꝑpetua ¶P. sicut aliqs dānat̄ ꝓpter peccatū trāsgressionis. ita dānatur ꝓpter pctm̄ omissionis. sed in omissione nihil cooperat corpus. ergo nō
4 debet sibi pena ꝑpetua si ꝓpter pctm̄ omissionis aliquis dānetur. z sic diuina iusticia nō req̄rit corpora dānatoꝝ esse incorruptibilia

¶Sed ꝓtra. remota cā remouet z effect⁹. sz post Contra.
resurrectōem cessabit motus celi. q̄ est cā corruptionis in corpibꝫ. ergo cessabit corruptio. z sic corpa dānatoꝝ nō erūt corruptibilia.

¶Rn̄deo dn̄m. q corpa dānatoꝝ erūt incorrupti Rs
bilia q̄ius sint passibilia. Incorruptibilitatis aūt p̄ma cā z p̄ncipalis est iusticia diuina q̄ obseruabit corpora dānatoꝝ in ꝑpetuis penis. Sed cā secūdaria z quasi coadiuuās erit quies motus celi. quo quiescente nulla actio vel passio poterit esse in corpibꝫ ptinēs ad trāsmutatōem nature. vn̄ z corpa damnatoꝝ nō patient ab igne passione nature. qua natura corpis humani trāsmutet a natura sua. sz patient passione aīe. sicut organū sensus a sensibili suscipiendo silitudinē qualitatis sensibilis

¶Ad p̄mū ergo dn̄m. q rō illa ꝓcedit ex insuffi- Ad .j.
cienti diuisione. est em̄ hic alia cā ico rruptōis a rebꝫ q̄ tāgūtur in obiectōe. scz decretū diuine iusticie. q̄ius possit dici aliquo mō q etiā p naturā erūt incorruptibilia. inq̄ztū scz remouet naturale corruptōis p̄ncipiū. scz motus celi ¶Ad .ij. dn̄m. q pctm̄ z rō Ad 2.
nem culpe z ꝑpetuitatis hz ex aīa. nō ex corpe. vnde si ent corpus punit̄ p pctō inq̄ztū est instrumentū pec

cati rōnem culpe hūtis ab aīa. ita ppetuo puniri dz
inq̄tū ist̄rumētū est pcci qō hz ppetuitatē ex volūta
Ad 3. te ¶Ad. iij. dōm. q hec nō est rō principal'r quare
corp⁹ punit p pctō aīe. q est instrumētū aīe operan/
tis pctm̄. sed magis qz est pa essentialis hois q̄ opat
ppie em̄ loquēdo hō est q̄ peccat p aīam. z tō si pu/
niret aīa tm̄ non puniret q̄ peccauit. sez hō. nec tm̄ est
verū q aliq̄s actus sit hois in vita p̄nti in quo cor/
pus nō cōicet. qz q̄uis in actib⁹ intellectiue ptis nō
cōicet corpus sicut instrumētū actus. cōicat tm̄ sicut
repsentās obiectū. qz obiectū intellect⁹ est fantasma
sicut color visus. vt dz. iij. de aīa Fantasma aūt nō est
sine organo corpali. z sic pz q etiā in intelligendo z
Ad 4. in alijs actib⁹ aīe vtimur alic̄ mō corpe ¶Ad. iiij.
dōm. q p pctō omissionis nō dānat aliq̄s qz aliq̄d
agat. sed qz omittit illud qđ est debitū fieri ab aīa z
a corpe inq̄tū corpus cōmunicat actib⁹ aīe. z ita eo
dem modo pctm̄ transgressionis z omissionis perti/
net ad corpus z aīam

¶Articulus xij.

AD sedz sic pceditur Videt q corpa dānatoz
resurgēt sine deformitatib⁹. Resurrectio em̄
fiet diuina virtute q̄ est pfectissima. sed vir
tutis pfecte pfecta est opatio z effectus. g̃
corpa resurgentiū erūt pfecta. z ita corpa dānatoruz
resurgent sine deformitatib⁹
Contra ¶Sed ctra est sapie. xi. Per q̄ peccat q̄s p hec et
torquet. sed dānati peccauerūt p corpa deformitatez
hūtia. ergo resurgent cū deformitatib⁹.
Rs. ¶Rūdeo dōm. q deformitas in corpe pt esse du/
obz modis. Uno mō ex defectu alicui⁹ membri. z talis
deformitas vt cōiter dz in corpib⁹ dānatoz non erit.
qz oēs resurgēt incorrupti. i. sine defectu alicui⁹ mem
bri. vt sic totū corpus puniat in reprobis. z p̄mietur
in electis. Alio mō pt esse deformitas vel defect⁹ cor/
poris ex indebita pportōe partiū. sicut febris accidit
ex indebita pportōe humoz. z sicut gibbo accidit ex
superabūdātia carnis in aliqua pte. z de tali deformita
te vel defectu est duplex opinio. Quidā em̄ attēden/
tes damnatōez reproboz vt nihil eis mali deesset di/
xerūt q talib⁹ deformitatib⁹ nō carebūt. Alij vero at
tendentes virtutē resuscitātis. q̄ sicut naturā ordidit
in ope creatōis. ita naturā in resurrectōe repabit. di/
cūt q oīes defectus q̄ ex vicio nature acciderūt. ac/
tor nature amouebit. vt febrē z hmōi. Sed defectus
q̄ ex prava volūtate pcesserūt i reprobis remanebūt
sicut sunt macule z reatus pctoz. Quid aūt horz ve
ri⁹ sit Aug. in ench. sub dubio relinq̄t dicēs. q nulla
dz esse q̄stio de pulcritudine illoz quoz est certa dā/
natio. His visis facile pz solo ad obiecta.

¶Articulus xiij.

AD terciū sic pceditur. Videt q corpa dāna/
toz punient ignibus z fletu corpalibus Dicit
em̄ Judith vlti. Dabit ignez z vermes in
carnes eoz. sed vermis spūalis nō dat in carnez. sed
magis in aīam. g̃ vermis quo reprobi punient non
est tm̄ spūalis sed etiā corpalis. Jte Lu. xiij. dr q̄da
glo. q p fletū quē dns reprobis ominat pt pbari ve
ra corpoz resurrectio. qđ nō esset si fleret ille esset tm̄ spi
Sed ctra est q vermis q̄ punient (ritual'. g̃ rē Contra.
reprobi est imortalis. Isa. vl. Uermis eoz nō mori
etur. sed nullū aīal hz ordinē ad imortalitatē nisi hō
g̃ vermis ille nō erit materialis. ¶Ꝓ. in fletu corpa/ .2
li fit q̄dā resolutio lachrymaz. sed oīne corp⁹ finitus
a quo aliq̄d ptinue resoluit nisi fiat aliqua restaura/
tio tāde consumit. cū g̃ in corpib⁹ damnatoz nulla re
stauratio fiat expditi. videt q fletus qui erit in eis p
petuus non erit materialis Rs

¶Rūdeo dō. q circa hoc Aug. li. xx. de ci. dei. ponit
diuersas opiniones sic dicēs Jn pnis maloz z inex
tinguibilis ignis z viuacissimus ꝓmis ab alijs atq̄
alijs aliar atq̄ aliar est exposit⁹. Alij q̄ ppe vtrūq̄ ad ani
mū retulerūt. alij vtrūq̄ ad corp⁹. alij ad corp⁹ ignē
ad aīam tropice vermē. qđ ee credim⁹ videt. Cū se/
quētes Aug^m. dicim⁹ q vermis ille erit spūalis. vt
ipe remorsus conscie interi⁹ aīam corrodēs vermis di/
cat. z siliter fletus erit spūalis. vt ipe dolor fletus di/
cat. Aliquo tm̄ mō posset dici corpalis flet⁹ etiā sine
lachrymaz emissione. vt fletus dicat non solū dolor Ad .1.
aīe. sed dispositio qua corp⁹ disponit aīa dolente.

¶Ad p̄mū g̃ dōm. q locutio illa tropica est. z sic
possum⁹ p carnes exponere aīas ipioz q̄ carnales fu
erūt Ad. ij. dō. q flet⁹ corpal' mō pdicto sine la/hry Ad 2.
marū emissione sufficit ad ꝓfitatē resurrectōis insinu
andā. si tm̄ sustineret q vermis z fletus essent corpa/
les. posset dici q diuina virtute z vermis ille sustin/
taret z lachrymaz expditio restauraretur

DEinde querit de sensib⁹ sacre scripture Et
circa hoc querūtur tria. Primo vtrū p̄ter
sensus litterales in verbis sacre scripture
alij sensus lateant. Secūdo de nūero sen
suum sacre scripture. Tercio vtz isti sensus inuenī/
tur in alijs scripturis ¶Articulus xiij.

AD p̄mū sic pceditur Videt q in eisdē ꝓbis
sacre scripture nō lateāt plures sensus. qz
dictiōib⁹ semel sumptis nō est vtendū eq̄ i
uoce vel multiplr. sed pluralitas sensuuz
facit multiplicē locutōez. g̃ in eadē locutōe sacre scri
pture nō p̄nt plures sensus latere. ¶Ꝓ. sacra scri/ .2
ptura ordinata est ad intellectū. sm illud ps. Decla/
ratio sermonū tuoz dat intellectū. sed multiplicitas
sensuū obnubilat intellectū. g̃ nō debēt in sacra scri/
ptura multi sensus esse. ¶Ꝓ. id qđ pt esse occasio .3.
erroris dz in sacra scriptura vitari. sed ponere alic̄s
sensus preter litteralem in scriptura pt esse occasio er
roris. qz quilibet posset exponere sacrā scripturaz sm
q ipse vellet ad confirmationem opinionis sue. er/
go non debent esse plures sensus in sacra scriptura

4 ¶ P. Aug. dr. ij. sup Gene. ad litterā. Qz maior est sacre scripture auctoritas q̄ oīs humani ingenij p/spicacitas. ergo ille sensus q̄ nō hz auctoritatē ad aliquid ꝯfirmādum nō est ꝯueniens sensus sacre scripture. sed nullus sensus pter litteralē hz robur ad aliquid ꝯfirmādum. vt pz p Diony. in epla ad Titz Dicit em̄ q̄ simbolica thcologia. i. que ex silib⁹ procedit nō ē argumētatiua. g̃ sacra scriptura alios sensus pter litteralē nō hz. ¶ P. Quicunq; sensus ex verbis alicuius scripture trahit quē auctor nō intendit. nō est sensus pprius. qz auctor p vnā scripturā nō pt intelligere nisi vnū. qz nō cōtingit plura simul intelligere fm plm. g̃ nō possunt esse plures sensus pprij sacre scripture. ¶ Sed ctra est qđ dr Danie. xij. Pertrāsibūt plurimi z multiplex erit sciētia ¶ P. Hiero. dicit in plogo biblie loquēs de apoc. In verbis singulis multiplices latent intelligentie.

R° Rndeo dīm. q̄ sacra scriptura ad hz diuinitus ē ordinata vt p eā nobis veritas manifestet necessaria ad salutē. manifestatio ãt vel exp̄ssio alicui⁹ veritatis potest fieri de aliq̄ rebꝫ z verbis. inq̄ntū. s. verba significāt res z vna res pt esse figura alterius. Actor ãt rerum nō solū pt ꝟba accōmodare ad aliq̄d significandū. sz etiā res pt disponere in figurā alterius. z fm hz in sacra scriptura manifestat veritas dupl̄r. Uno mō fm q̄ res significāt p verba. z in hz consistit sensus litteralis. Alio mō fm q̄ res sunt figure aliar⁹ rerū. z in hz consistit sensus spūalis. z sic sacre scripture plures sensus cōpetunt.

Ad 1. Ad pmū g̃ dīz. q̄ varietas sensꝰ q̄z vn⁹ ab alio nō pcedit facit multiplicitatē locutōis. sed sensus spūlis semp fundat sup litteralē z pceda. ex eo. Un in ipa aliq̄ multiplicitas. ¶ Ad. ij. dīm. q̄ fm q̄ Augst. dr in li. de doc. xpia. Util̄r ē a deo dispositū vt veritas in sacra scriptura cū aliq̄ difficultate manifestet. Est em̄ hz vtile ad tollendū fastidiū. qz ad ea q̄ sunt difficilia maior surgit attētio. q̄ tediū tollit Si militer ex hz tollit sup̄bie di occasio. dū hō difficulter veritatē sacre scripture capere pt. Sil̄r p hz veritas fidei ab irrisione infideliū defendit Unde dīs Mat. vij. Nolite inquit sctīs dare canibꝫ. Et Dionysius. Thimoteū monebat vt sctā ab ūmundis incōtaminata seruaret. Et ita pz q̄ expedit veritatē fidei sub diuersis sensibꝫ in sacra scriptura tradi. ¶ Ad. iij. dicendū. q̄ sicut dr Aug⁹. in li. de doctri. xpi. Nihil est qđ occulte in aliquo loco sacre scripture tradat. qđ nō alibi manifeste exponit. Un spūalis expositio sp dz habere fulcimētū ab aliq̄ litterali exp̄one sacre scripture. z ita vitat omis erroris occasio. ¶ Ad. iiij. dicendū. q̄ nō est pter defectū auctoritatis q̄ ex sensu spūali nō pt trahi efficax argumētū. sz ē ex ipa natura silitudinis. in q̄ fundat spūalis sensus Una enim res pluribꝫ silibus ee pt. vñ nō pt ab illa q̄n in scriptura sacra pponit pcedi ad aliquā illar⁹ determinate. sed est fallacia ꝟsequētis. Uerbi gra. Leo pter aliquā silitudinē significat xp̄m z dyabolū Un p hz q̄ aliqđ de leone dr in sacra scriptura ad neutz pt fieri processus in sacra scriptura argumentādo. ¶ Ad. v. dīm. Ad 5 q̄ auctor p̄ncipalis sacre scripture est spūs sctūs. q̄ in vno ꝟbo sacre scripture intellexit multo plura q̄z per expositores sacre scripture exponāt vl̄ discernāt. nec est etiā incōueniens q̄ hō q̄ fuit actor instrumētalis sacre scripture in vno ꝟbo plura itelligeret. qz pphete vt Piero. dr sup Osee Ita loquebāt de factis presentibꝫ q̄ etiā intēderūt futura significare. Un nō ē ipossibile sil̄ pla itelligere in q̄tū vnū ē figura alteri⁹

¶ Articulus. xv.

Ad secūdū sic procedit. Uidetur q̄ non debeant distingui quattuor sensus sacre scripture. s. historialis vel litteralis. allegoricus. moralis. z anagogicus Sicut em̄ in sacra scriptura aliq̄ figurate dicunt de xpo. ita etiam figurate dicūt de multis aliis hoīb⁹. sicut Daniel. 8. Per hyrcū capraz significat rex grecoz Sz hmōi figuratiue locutiones nō faciūt aliquē sensum p̄ter litteralē in sacra scriptura. g̃ nec sensus allegoricus per quē exponunt de xpo ea q̄ in figura ipsius p̄cesserūt. debet g̃ alius sensus ab historico poni. ¶ P. Una ē ecclesia capitis z mēbroz. sed sensus allegoricus videt ptinere ad caput ecclesie. s. xp̄m. sensus moralis videtur ptinere ad mēbra eius. s. fideles. g̃ sensus moralis non debet ab allegorico distingui. ¶ P. Moralis sensus est qui ad moz instructionē pertinet. sed sacra scriptura in plurib⁹ locis fm litteralem sensum mores instruit. ergo moralis sensus non debet distingui a litterali. ¶ P. Sicut xp̄us est caput ecclesie militātis. ita est caput triūphantis. nec est alius z alius xp̄us. ergo nec sensus anagogicus p quez aliqua exponunt de ecclesia triumphāte debet esse alius ab allegorico quo aliqua exponunt de xpo z ecclesia militāte. ¶ P. Si isti quattuor sensus essent de necessitate sacre scripture quelibet ps sacre scripture deberet hos quattuor sensus habere. sed hoc falsum est. Ut enim Aug⁹. dicit sup Gene. ad litterā. In quibusdā sensus litteralis q̄rendus est solus. ergo hi quattuor sensus non sunt de necessitate expōnis sacre scripture. Lōtra

¶ Sz ctra ē qđ Aug. dr in p̄ncipio sup Gen. ad litterā. In oibꝫ libris sctis oz intueri q̄ ibi eterna intuētur. q̄ ibi facta narrēt. q̄ futura p̄nūciāt. q̄ agēda p̄cipiunt Primū ãt ptinet ad sensum anagogicū. Secūz ad historicū. Terciū ad allegoricū. Quartū ad moralē. g̃ quattuor sūt sensus sacre scripture. ¶ P. Beda sup Gen. in p̄n° dr. Quattuor sūt sensus sacre scripture. historia q̄ res gestas loq̄t. allegoria in q̄ aliud ex alio intelligit. tropologia. i. moralis locutio in q̄ de moribꝫ ordinādis tractat. anagogia p quā de sūmis et celestibꝫ tractaturi ad superiora reducimur.

R° Respondeo dicendū. q̄ distinctio istoꝝ quattuoꝝ sensuū ꝑ mō accipi dꝛet. Sicut em̄ dictuꝫ est sacra scriptura veritatē quā tradit duplr manifestat p verba ꝛ p rerum figuras. Manifestatio āt q̄ est p verba facit sensum hystoricū siue litteralē. vnde totuꝫ id ad sensum litteralē ptinet qđ ex ipsa verboꝝ significatione recte accipit. Sed sensus spiritualis vt dictum est accipit vel ꝓsistit in hoc q̄ quedā res per figurā aliaꝝ rerum exp̄mūtur. qꝛ visibilia solent eē figure inuisibiliū. vt Dyoni. dicit Inde est q̄ sensus iste qui ex figuris accipit spūalis vocat. veritas autē quā sacra scriptura p figuras nos tradit. ꝛ ad duo oꝛdinat. s. ad recte credendū. ꝛ ad recte opandum. Si ad recte opandū sic est sensus moralis qui alio nomine tropologicus dicit. Si āt ad recte credenduꝫ oportet distinguere fm ordinem credibiliū. Ut em̄ Dyonisi. dꝛ. iiij. ca. cel. hierar. Status ecclesie medius est inter statum synagoge ꝛ statū ecclesie triūphātis. Uetus ergo testamētum figura fuit noui. vetus simul ꝛ nouū figura sunt celestiū. Sensus ergo spiritualis ordinatus ad recte credendū potest fundari in illo mō figuratōnis. quo vetus testamētū figurat nouū. ꝛ sic est allegoricus sensus vl' typicus. fm q̄ ea que in veteri testamēto ꝓtigerunt exponūtur de xpo ꝛ ecclesia. vel ꝑt fundari in illo mō figuratōnis quo nouū simul ꝛ vetus significāt ecclesiā triūphantē. et sic est sensus anagogicus

Ad 1. Ad p̄mū ergo dicendū. q̄ hyrcus vel alia hmōi p que alie ꝓsone a xpo in scripturis designātur nō fuerunt res alique. sꝫ silitudines imaginarie ad hoc soluꝫ ostense vt ille ꝓsone significarent. Unde illa significatio qua p illas silitudines ꝓsone ille aut regna designātur. non ptinet nisi ad hystoricū sensum. Sed ad xp̄m designandū etiaꝫ illa q̄ in rei veritate ꝓtigerūt ordinātur sicut vmbra ad veritatem. ꝛ iō talis significatio q̄ p hmōi res xp̄us aut eius mēbra significātur facit aliū sensuꝫ ꝑter hystoricū. s. allegoricū Si alicubi vero inueniat q̄ xps significat p hmōi imaginarias silitudines. talis significatō nō excedit sensum litteralē. sicut xps significat p lapidē q̄ excisus ē

Ad 2 de mōte sine manibꝰ Dan. ij. ¶Ad. ij. dom. q̄ sensus allegoricus nō solū ptinet ad xp̄m rōe capitis. sꝫ etiam rōne mēbroꝝ. sicut q̄ p duodecī lapides electos de iordane Josue. vij. significant duodecī apli. Sed moralis sensus ptinet ad mēbra xp̄i q̄ntum ad ꝓprios eoꝝ actus. ꝛ nō fm q̄ considerātur vt membra.

Ad 3 ¶Ad. iij. dicendū. q̄ moralis sensus nō dicit oīs sensus p quē mores instruūt. sꝫ p quē instructō morū sumit ex silitudine aliq̄ rei gestaꝫ. Sic em̄ moralis sensus ē pars spūalis. ita q̄ nūq̄ est idē sensus

Ad 4 moralis ꝛ litteralis ¶Ad. iiij. dom. q̄ sic̄ sensus allegoricus ptinet ad xp̄m fm q̄ ē caput ecclie militantis iustificās eā ꝛ gram infundēs. ita ꝛ sensus anagogicus ptinet ad eū fm q̄ ē caput ecclie triūphantis glorificās eā. ¶Ad. v. dom. q̄ q̄ttuoꝝ istis sensus non attribuūt sacre scripture vt in q̄libet eaꝝ pte sit istis q̄ttuoꝝ sensibꝰ exponēda. sꝫ q̄nq̄ istis q̄ttuoꝝ. q̄nq̄ tribus. q̄nq̄ duobꝰ. q̄nq̄ vno tm̄. Jn sacra em̄ scriptura ꝑcipue ex ꝓpoꝝ posteriora significant. ꝛ iō q̄nq̄ in sacra scriptura fm sensuꝫ litteralē dꝛ aliq̄d de ꝓpoꝝ qđ ꝑt spūalr de posterioꝝ exponi. sꝫ nō ꝓuertit. Inter oīa āt q̄ in sacra scriptura narrāt. ꝓma sunt illa q̄ ad vetus testamētū ptinēt. ꝛ iō q̄ fm lram sensuꝫ ad facta veteris testamenti spectāt ꝑnt q̄ttuoꝝ sensibꝰ exponi. Secūda ꝓpo sꝫ illa q̄ ptinēt ad statū p̄ntis ecclie in qbꝰ illa sunt ꝓpa q̄ ad caput ptinēt respectu eoꝝ q̄ ptinēt ad mēbra. qꝛ ipm corpꝰ vez xp̄i ꝛ ea q̄ in ipo sunt gesta. sunt figura corpis xp̄i mystici. ꝛ coꝝ q̄ in ipo gerunt vt in ipo. s. xpo exēplū viuēdi sumere debemus. Jn xpo etiā futura glia nobis p̄mōstrata est. vñ ea q̄ ad lram de ipo xpo capite dicūt p̄nt exponi ꝛ allegorice referēdo ad corpus eiꝰ mysticū. ꝛ moralr referēdo ad actꝰ nros q̄ fm ipm dñt reformari ꝛ anagogice inq̄tū in xpo ē nobis iter glie ꝛmonstratuꝫ. Sed q̄ fm litteralē sensum dꝛ aliq̄d de ecclia nō ꝑt exponi allegorice. nisi forte ea q̄ dicunt de ꝓmitiua ecclesia exponant q̄tū ad futuꝫ statū ecclie p̄ntis. p̄nt tm̄ exponi moralr ꝛ anagogice. Ea ꝓpo q̄ moralr dicūtur fm sensum lralem nō ꝓsueuerūt exponi nisi allegorice. Illa ꝓpo q̄ fm sensuꝫ lralem ptinēt ad statum glorie nullo alio sensu ꝓsueuerūt exponi eo q̄ ipa nō sunt figura alioꝝ. Sed ab oīb̄ alijs figurata

¶Articulus. xvi

Ad terciū sic ꝓcedit. Uidet q̄ ī alijs scripturis p̄dicti sensus distīgui dꝛeāt. Sensus em̄ spūales i sacra scriptura accipiūt ex q̄busdā silitudinibꝰ. sꝫ in alijs sciēcijs ꝓcedit etiā ex q̄busdā silitudinibꝰ. ḡ in scripturis aliarū sciaꝝ p̄nt sensus plures inueniri. ¶ Ꝓ. Poetice ar ꝛ tis ē veritatē rez aliq̄bꝰ silitudinibꝰ fictis designari. ḡ videt q̄ ꝛ in dictis poetaꝝ sensus spūales inueniant ꝛ nō solū in sacra scriptura. ¶ Ꝓ. Phs dꝛ q̄ q̄dām dꝛ vnū ꝛ q̄dām dꝛ multa dꝛ. ḡ videtur q̄ in alijs sciēcijs in vno sensu p̄nt designari plures. ꝛ sic nō solū sacra scriptura hos sensus spūales hꝫ. ¶ Sꝫ ꝓtra ē qđ dꝛ Gregō. Lōra xxij. moral'. Sacra scriptura oēs sciās atq̄ doctrias ipso etiā locutōnis sue more trāscēdit. qꝛ uno eodem q̄ sermone dū narrat gestū ꝓdit mysterium.

R° Rñdeo dom. q̄ spūalis sensus sacre scripture accipit exꝫ q̄ res curꝫ suū pagētes significant aliq̄d aliud qđ p spūalē sensuꝫ accipit. Sic āt ordināt res in curꝫ suo vt ex eis talis sensus possit accipi qđ eiꝰ solius ē q̄ sua ꝓuidētia res gubernat q̄ solus deus est. Sicut em̄ hō ꝑt adhibere ad aliq̄d significādum aliquas voces vel aliquas similitudines fictas. ita deꝰ adhibet ad significationē aliquoꝝ ipm cursum rerū sue ꝓuidentie subiectaꝝ. Significare aūt aliquid p

verba vel p similitudines fictas ad significādū tm̄ ordinatas. nō facit nisi sensum lr̄alem vt ex dictis pz. Un̄ in nulla scia humana industria inuēta ppze loquendo p̄t inueniri nisi litteralis sensus. sed solū in ista scriptura cui⁹ spūssctus ē actor. hō so instrumētū. fm illud p̄s. Lingua mea calamus scribe ⁊c.

Ad j Ad p̄mū g̃ dom. q in alijs scietijs p̄cedit ex similib⁹ argumentādo nō q ex ꝟbis q̄b⁹ vna res significatur. significetur ⁊ alia res. ¶ Ad. ij. dom. q ficte es poetice nō sunt ad aliud ordinate nisi ad significandū. vn̄ talis significatio nō supgredit modum lr̄alis Ad 3 sensus ¶ Ad. iij. dom. q q̄ dr vnū q̄dāmodo dr multa. s. in potētia fm q conclusiones sunt potētia in p̄ncipijs. Ex vno em̄ p̄ncipio multe conclusiones sequūt. nō q in alijs scietijs p modū significatōnis qd dr de vna re simul de alijs intelligat vt significatū. licet intrahi possit p argumētationem ⁊c.

QUestio ē de ope manuali. circa qd̄ q̄runt duo. Primo vtr opari manib⁹ sit in p̄cepto Scdo vtr ab h̄ p̄cepto excusentur illi q spūalib⁹ op̄ib⁹ vacant

¶ Articulus. xvij.

AD p̄mū sic p̄cedit. Videt q opari manibus sit in p̄cepto. ij. ad Thes. iij. Si quis j. nō vult opari nō māducet. Audiuimus em̄ ⁊c. Glo. Qd̄ ī cipio. q audiuim⁹. 2 ergo ⁊c. ¶ Ꝓ. Aug. in li. de ope monachor. Audiāt 3 ergo q̄b⁹ h̄ p̄cepit ap̄l's q nō h̄nt h̄ac potestatē. ¶ Ꝓ. Nullus dz excōicari vt iura dicūt nisi p mortali. sz nullus p̄ccat mortal̄r nisi ꝓtra p̄ceptū faciēs. Cum ergo ille q cessat ab ope manuali iure possit excōicari vt p̄z p illud qd̄ dr. y. ad Thes. iij. Si q̄s nō obedierit verbo nostro p epistolā hūc notate. ⁊ ne ꝓmiscemini cū illo vt ꝓfundat. videt ergo q opari manib⁹ 4 sit in p̄cepto. ¶ Ꝓ. Ille q̄ p̄ccauit tenet penam debitam p pctō subire ex necessitate p̄cepti. sz omnes in Ada p̄ccauerūt. ad Roma. v. Pena āt pctī adest labor manualis Gene. iij. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. g̃ oīb⁹ est p̄ceptum manib⁹ laborare. 5 ¶ Ꝓ. Ad Ephe. iiij. Qui furabat iam nō furet. magis āt laboret operando manib⁹ suis. Glosa. Laboret operando non solum per seruos sed etiaz manibus. Illud āt quod ad oīes ptinet ē p̄ceptū nō ꝓsilium 6 ergo ⁊c. ¶ Ꝓ. Labor manualis necessarius ē ad sustētationem vite corpalis. sicut actus virtutū sunt necessarij ad sustentationē vite spūalis. sz actus virtu- 7 tum sunt in p̄cepto. ergo ⁊ laborare manib⁹. ¶ Ꝓ. Illud ad qd̄ seq̄tur pctm̄ mortale non potest sine pctō mortali fieri. sed ad nō laborare seq̄tur nō māducare qd̄ q̄q̄z est pctm̄ mortale. ij. ad Thes. iij. Qui non operatur nō māducet. ergo nō opari manib⁹ ē pctm̄ mortale. ergo eius oppositum est in p̄cepto.

Cōtra i. ¶ Sz ꝓtra. Nō est ꝓtrariū p̄cepto vel ꝓsilio p̄ceptū dīi vel ꝓsiliū. sed dīs vel p̄cipiēdo vel consulendo dicit Mat. vi. Nolite solliciti esse anime vestre ⁊c. Huic āt ꝓtrariat labor manuū. q̄ q labor āt manib⁹ est in p̄cepto. ¶ Ꝓ. Lex vetus q̄tū ad p̄cepta moralia sufficienter ꝓtinebat que necessaria sunt ad salutē. 2 Un̄ dīs Math̄. xviij. Si vis ad vitā ingredi serua mādata. ⁊ loq̄tur de mādatis decalogi. Un̄ subdit. Nō homicidiū facies. nō furaberis. sz in p̄ceptis veteris legis nihil ꝓtinet de labore manuū. g̃ labor manuū nō ē in p̄cepto. ¶ Ꝓ. Ad p̄cepta seruāda oēs 3 tenent. sz ad labores manuū nō oēs tenēt. alias q̄ sūt diuites ⁊ manib⁹ nō laborāt mortal̄r peccarēt. g̃ labor manuū nō est in p̄cepto. ¶ Ꝓ. Ad p̄cepta nō magis tenēt religiosi q̄z seculares. sz ad laborādū manibus vidēt magis teneri religiosi q̄z seculares Unde 4 Aug. in li. de opib⁹ monachor. monachos reprehendit qr nō laborāt. nō āt alios. g̃ ⁊c. ¶ Ꝓ. Usus liberaliū artiū nobilior ē q̄z mechanicar⁹ q in ope manuali cōsistit. sz usus liberaliū artiū nō ē in p̄cepto. g̃ multo

Rñdeo dīm. q iudiciū ⁊c (min⁹ labor manuū Rs vnaq̄q; re sumēdū ē fm finē ad quē ordinat. Labor āt manuū ad tria ē vtilis inuenitur. Primo ad otiū tollendū. Un̄ Hiero. ad rusticū monachū. Sē per aliq̄d op̄is facito vt te dyabolus inueniat occupatū. ⁊ q intelligat de ope manuali. p̄z p illud qd̄ sb iūgit. Vel fiscellā texe iūco. ⁊ postea subdit. vel desiderijs ē ois ociosus. Scdo ad corpus domāduz. vn̄. ij. ad Cor. vi. Alijs carnis maceratōib⁹ ꝓiungit vbi dr in laboribus. s. operę. qr manib⁹ suis opabat. et subiūgit. In vigilijs ⁊ ieiunijs ⁊c. Tercio ordinat ad q̄rendū victū Actu. ij. Ad ea q̄ mihi op⁹ erāt ⁊ his q mecū erāt ministrauerūt man⁹ iste. Si g̃ ꝓsideret labor manuū fm q ordinat ad tollēdū ociuꝫ vel corpus domādū. sic idē iudiciū ē de labore manuum ⁊ de alijs exercitijs ad eadē ordinatis. Nō em̄ ē in p̄cepto q tollat ociū tali aut tali occupatōne. sz sufficit ad ociū tollēdū q̄cūq; licita occupatōne ab ocio q̄s desistat. ⁊ sic occupatio laboris manuū nō est in p̄cepto ꝓsiderato h̄ fine. Et silis ē rō de labore manuū fm q ordinat ad corpus domādū. qr multis exercitijs corpus domari p̄t. sicut vigilijs. ieiunijs. ⁊ multis hmoi. Unde nullū cor ingitū ordinat ad talem finē est in p̄cepto in spāli. q̄uis in generali sit in p̄cepto corpus domare q̄licunq; exercitio q̄ mortificet cōcupiscētie reprimātur. Scdm āt q ordinat ad victum q̄rendū sic videt esse in p̄cepto. Un̄ dr. i. ad Thes. iij. Operemini manib⁹ vestris sicut p̄cepimus vobis. nec solum in p̄cepto iuris positiui. sed etiā iuris naturalis Illa em̄ sunt de lege naturali ad q̄ hō ex suis naturalib⁹ inclinat. Sic āt ex ipa dispositōne corporis p̄z. homo naturalē ordinationē habet ad op⁹ manuale. ppter qd̄ dicit Job. v. Hō ad laborē nascitur. ⁊ auis ad volādū. Cū āt alius a alijs natura sufficiēter ꝓuiderit in his q̄ ad sustentationem suę vitę

pertinēt in cibis armis ⁊ tegimentis hoī in his non
puidit. qz ipe est pdictus rōne. p quā sibi potest prouī
dere in oīnib⁹ supradictis. vndez erit sibi loco omni
um pdictoz manus conuenies ad diuersa opa. qui
bus ꝛceptiones rōnis diuersis artificijs exeqtur. vt
dicit. xiij. de aīalib⁹. Sciendū tn est. q duplex est
pceptum legis nature. quoddā qđ ordinat ad tollē
dū defectum vnius singularis psone. vel spirituale
sicut de actib⁹ virtutū. vel corpale sicut pceptum qđ
dns dedit hoi Gene. j. De omni ligno qđ est in pa
radyso comede ⁊c. Aliud vero ē qđ ordinat ad tol
lendū defectum totius speciei. sicut hꝫ qđ dr Gene. j.
Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terrā. In hꝫ em̄ p
cipitur actus generatōis q̄ natura saluat ⁊ multi
plicat. Hoc āt interest inter hec duo genera pcepto
rū. qz pmū pceptū legis nature q̄libet tenet singulari
ter obseruare. sz ad scdm̄ pceptū nō tenet q̄libet singu
lariter. In his em̄ q̄ ptinet ad spēm oīes hoies cō
putādi sunt q̄si vnus hō. pticipatōne em̄ spēi plures
hoies sunt vnus hō. vt dr Porphirius. Sicut aūt
hō vnus hz diuersa mēbra q̄bus occupat in diuer
sis officijs ordinatis ad tollendū ppriū defectum q̄
nō pnt oīa p vnū mēbr exerceri. sicut oculꝰ videt to
tū corpus. ⁊ pes totū corpus portat. ita oz esse in his
que ad totā spēm ptinēt. Nō em̄ sufficeret vnus hō
ad exercenda oīnia q̄bus humana societas indiget.
Et ideo diuersis officijs oz occupari diuersos. vt dr
ad Roma. xij. Sicut in vno corpe multa mēbra ha
bemus ⁊c. Hec āt diuersificatio hoīm in diuersis of
ficijs ptingit. Primo ex diuina puidentia q̄ ita ho
minū status distribuit vt nihil vnq̄z desse inueniat
de necessarijs ad vitā. Scdo etiā ex causis naturalib⁹
ex q̄b⁹ ptingit q in diuersis hoīb⁹ sunt diuerse incli
nationes ad diuersa officia vel ad diuersos modos
viuēdi. Quia q̄ labore manuuz aliq̄s pt subuenire ⁊
ppzio defectui ⁊ alieno. cū nō possit vnꝰ hō in oībus
sibi sufficere. sz indiget alieno auxilio. ptz q pceptuz
de labore manuū q̄dāmodo sub vtroq̄z gne pdictoz
pceptoz ptinet. Inq̄ztū em̄ labore manuū vnꝰ sub
uenit necessitatib⁹ alioz sic ptinet ad secūdū genꝰ na
turaliū pceptoz. Inq̄ztū āt aliq̄s p hꝫ suis necessitati
bus subuenit ptinet ad pmū genꝰ. sicut pceptuz de
comedēdo. Preceptū āt qđ ordinat ad tollendū
defectū corpalē nō obligat nisi defectu existente. vñ si
esset aliquis q̄ posset viuere sine cibo nō obligaret p
cepto de comedēdo. Sic q̄ pceptum de labore manu
um nō obligat aliquē singulariter sm̄ q ordinat ad
tollendū defectū cōem aliq̄ mō neqz sm̄ q ordinatur
ad tollēdū ppriū nisi defectu existēte. ⁊ iō ille q̄ habet
vnde licite viuere possit nō tenet manibo opari. q̄ āt
nō hz vñ alias viuat. vel nisi aliq̄ illicito negocio vi
ctū acq̄rat tenet manibus laborare. Et hꝫ pz p ap̄lm
in tribus locis vbi de manuū opatione pceptū dat.
pmo ad Eph. iiij. vbi phibēdo furtū inūgit manu
um opationē. Qui furabat iā nō furet magis āt la
boret manib⁹ suis. Scdo p. ad Thes. iiij. vbi pcipit
laborē manuū phibēs ꝛcupiscētiā rez alienaz. Ope
remini inq̄t manib⁹ vestris sicut pcepim⁹ vobis vt
honeste ābuletis ad eos q̄ foris sunt. ⁊ nullꝰ aliq̄d
desideratis. Tercio. ij. ad Thes. iij. vbi pcipit opatō
nē manuū phibēs turpia negocia q̄bus aliq̄ victuz
querebāt. Audiuim⁹ inq̄t inter vos q̄sdā ambulare
in quiete nihil operātes. sz curiose agētes. Glo. Qui
sedā cura sibi necessaria puidet ⁊ subiūgit His āt q̄
hmōi sunt denūciam⁹ ⁊ obsecramus in dño ihesu xpo
vt cū silentio opantes panē suū māducēt. Scien
dū etiā ē q sicut visus ē pncipalior inter alios sensus
rōne cuius oēs alij sensus nomē visus sortiūtur. vt
Aug. dr ita manus. qz ad plurima opa necessaria ē.
dicit organū organoz in. iij. de aīa. ⁊ iō p opationez
manualē intelligit nō solū qđ manibus fit. sz q̄cūqz
corpali instrumēto. ⁊ dr qđcūqz officiū hō agit de q̄
licite possit victū acq̄rere sub labore manuū ꝛphēdit
Nō em̄ videt rōnabile q mgri artiū mechanicaz nō
possint viuere de arte sua. ⁊ magistri artiū liberaliū
nō possint viuere de arte sua Sil'r ⁊ aduocati pnt vi
uere de patrocinio qđ prestāt in causis. ⁊ sil'r ē de om
nib⁹ aliis licitis occupatōnibus. Quia q̄ pceptū ē sz
nō oēs obligat. iō ad vtrasqz rōnes rndendum est.

Ad pmū q̄ ⁊ ad. ij. pz solo ex dictis. qz ꝛcedim⁹ la Ad. j. ⁊
borē manuū ec in pcepto. nō tn oēs ad hꝫ singulariter
obligari. ¶ Ad. iij. dām. q sicut ex dictis pz ap̄ls lo
quit in casu illo q̄n ptermisso labore manuū de sedis Ad 3
negocijs sibi victū acq̄rebāt i q̄ casu obligabāt ad p
ceptū seruādū. ⁊ iō digni erāt exco icari ¶ Ad. iiij. di Ad 4
cēdū. q ꝥba illa dei magis sꝫ pnūciatis pnā q̄z pci
pietis satis factōnē Un pmisit Maledicta tra i ope
tuo spinas ⁊ tribulos germinabit tibi. ⁊ sil'r mulieri
dixit In dolore paries filios. Et iō nō seq̄t q ad labo
rādū q̄libet hō teneat ex necitate pcepti. alias seq̄ret
q q̄libet teneret ad agricultura. de q̄ dns ibi facit mē
tionē. ¶ Ad. v. dām. q vita spūalis a nullo pt cōser Ad 5
uari nisi p actꝰ ꝥtutū. ⁊ iō q̄libet obligat ad seruāda
pcepta q̄ sꝫ de actibus ꝥtutū. sz vita spūalis a mul
tis pt ꝛseruari sine hꝫ q manib⁹ operent. ⁊ iō q̄uis sit
gnal'r in pcepto. nō tn q̄libet ad obseruatōem eꝰ tene
tur. ¶ Ad. vi. dām. q nō māducare nō ē pctm̄ mortā Ad 6
le. nisi q̄n sine māducatione vita seruari nō pt. tunc
em̄ aliq̄s nō māducādo seipm̄ occideret. ⁊ sil'r nō oz
q aliq̄s pecet nō laborādo manibus. nisi q̄n alias vi
tā seruare nō posset nisi illicitis curis. ⁊ iō curis illicite
cure sint modis oīnibus fugiende sub eadem distin
ctione posuit ap̄ls nō māducare ⁊ nō opari dicens
Qui nō vult opari non manducet

¶ Ad pmū āt eoz q̄ in ꝛtrariū obiciunt dām. q Ad ꝛnā
nō phibet dns ap̄lis oēm sollicitudinē. s. de his q̄ p Ad
tinent ad victū corpis. alias ipse loculos nō habuis
set. sed phibet sollicitudinem suffocantem qua mēs

suffocaf duplr. Uno mō vt in rebo tpalibo finem ponat recte opatōis. z h̄ deus phibet. Un̄ Aug. dr in li. de opib monachoz exponēs illud. Nolite sollicite ee ꝛc. Nō vt ista nō pcurēt q̄tū necessitatis est qđ honeste poterūt. sz vt ista nō intueanf. z ppter ista faciāt q̄cq̄d in pdicatione euāgelij facere iubenf. z habetur in glo. i. ad Thes. iij. Scđo suffocaf mēs pdicta sollicitudine qū fiduciā de deo amittit. z h̄ dns p hibere intēdit. Un̄ dr glo. sup illud Math. vi Hoc exēplo nō phibet quidētiā z laborē. s. de auib z lilijs Sed sollicitudinē vt tota fiducia nostra sit in deo p
Ad 2 quē z aues sine cura viuūt ¶ Ad. ij. dom. q nō oia q̄ sunt in pcepto ctinenf explicite in pceptis decalogi. Sed ad ea possunt reduci cū implicite in eis ctineā tur. Et sic pceptū de labore manuū p quē vita corpalis ꝓseruaf. reducit ad h̄ pceptū. Non occides. sicut etiā pceptū de māducādo. vel ad h̄ pceptū. Non furtum facies. q̄ oīe illicitū lucrū qđ p laborē manuz
Ad 3 euitaf phibetur. ¶ Ad. iij. dom. q in q̄libet precepto duo sunt ꝓsiderāda. s. finis pcepti. z possibilitas obta ad aliq̄d bonū inducēdū vel malū tollendū. nec aliq̄d ipossibile pcipi pt. Un̄ dr Hiero. Qui dr deū talē pceptū qđ nullo mō reddi possit ipossibile obseruādū. z sine eo finis intētus haberi nō possit. obligatio illius pcepti semp manet. sicut ē in pceptis de actib virtutū. qr ad minus actus interiores semper sunt in hoīs potestate. z sine eis vita spūalis conseruari nō pt. vt dictū ē. Duob q̄ modis pceptū de oratione manuū obligatōem amittit. Uno mō quādo aliqs reddit impotēs ad laborandū. ppter corpis imbecillitatē. Alio mō q̄n finē huius pcepti. s. cōseruationē corpalis vite cōsequi pt sine labore manuz
Ad 4 vt ex dictis pz. ¶ Ad. iij. dom. q ad laborē manuū p se loquendo eq̄liter religiosi z seculares tenenf. qđ patz ex duob. Primo ex verbo apli. ij. ad Thes. iij. vbi ponit de ope manuū pceptū dicens. Subtrahatis vos ab oī fratre ambulāte inordinate ꝛc. Fratres eī oīes xpianos vocat. Non eī tunc temporis aliqui religiosi determinati erāt Secūdo patz ex hoc q religiosi nō tenētur ad alia q̄ seculares. nisi ad ea quibo se ex voto obligauerūt. sed p accidens cōtingit q hoc preceptum magis tangit religiosos q̄ alios. z de hoc dupli. Primo qr religiosi in paupertate viuūt vnde facilius pt eis accidere q nō habeant vnde viuāt q̄ alijs secularib. Secūdo ex statuto regule in aliq̄bo ordinib Un̄ dr Hieron. in epistola ad rusticū monachū. Egyptioz monasteria hunc tenēt morē vt nullū absq̄ ope z labore suscipiant. nō tam ppter victus necessaria. q̄ ppter aie salutem. ne vageē pnitiosis cogitationib. sicut etiam ad vigilias z alia quib domatur corpus. tenēf quāpoz religiosi ex statutis suis ad q̄ seculares nō tenēf

¶ Ad. v. dicendū. q q̄nis vsus liberalium artium sit nobilioz. nō tamen ita est necessarius ad vitam corporis sustentandā. Et ꝓterea sub opatione manuuz cōprehenditur. sicut ex dictis patet ꝛc. Ad 5

¶ Articulus. xviij.

Quarta scđm sic pceditur. Uidef q illi q spiritualib opib vacāt nō excusenf a labore manuū. p. em ad Thes. iij. sup illō Si q̄s nō vult opari nō māducet. dr glosa Aug. Dicit qđā de opib spūalib h̄ apl's pcepisse. z postea subdit. Sed supflue conanf z sibi z ceteris caliginē obducere. vt qđ charitas vtiliter monet nō solum facere nolint. sz nec intelligere. z ita videf q p spūalia opa a labore manuū nō excusenf. ¶ P. Inter oīa spūalia maxima sunt oratio lectio z pdicatio sed p ista opa nō excusant aliqui a labore manuali. ergo ꝛc. Probatio medie. Aug. dr in li. de opib monachoz. Quid agāt q opari corpaliter nolūt. scire desidero ꝛc. vacent orōnib inquiūt z lectionib z verbo dei. z postea subdit. sed si ab his amouēdi non sumus nec māducādum est necesse pparande. Si aūt ab ista vacare seruos dei certis interuallis tēporū infirmitatis necessitas cogit. cur etiā nō pceptis apostolicis obseruādis aliqs pres tempoz reputamus. Et q̄tū ad orantes dr. Citius exaudit vna obedientis oratio q̄ decem milia cōtēnentis Quātum vero ad psallentes subdit. Cantica diuina cātare etiā manib opantes facile possunt z ipm laborē diuino tā q̄ celeumate ꝓsolari. Quātum vero ad legētes subdit. Qui āt dicūt se lectioni vacare nōne illic inueniunt qđ pcepit apl's. Que ē q ista puersitas. lectōni nolle obtēperare dū vult ei vacare. Quis eī nesciat tāto citius quēcūq pficere cū bona legit. q̄nto citi facit qđ legit. Quātū vero ad pdicātes subūgit Si aūt alicui sermo ē erogādus. z ita se occupat vt manib opari nō vacet nunq̄d h̄ac oēs pūt in monasterio venientib ad se vel diuias lectōes exponere. vel de aliq̄bo disputatōnib salubriter disputare. Qn̄ q nō oēs pūt cur sub h̄ obtētu oēs vacare volūt. q̄ q̄z z si oēs possent vicissitudine facere tēnerēt. z nō soluz vt ceteri a necessarijs actib occuparētur. sz qr sufficit vt plurib audientib vn's loquaf. ¶ P. Clerici maxie operib spūalib occupanf. sz ipi tenef ad laborē manuū. ergo ꝛc. Probatio medie. Distin. lxxxi. dr. Clerie victū aut vestitū sibi artificio vel agricultura absq̄ officij sui dūtaxat detrimēto pparet Jte i alio. c. Clerie q̄ ꝛbo dei erudit e artificio victū q̄rat. Jte oēs clerici q̄ ad opandū validi sūt z artificialia z lras discāt ¶ P. Religiosi q̄ oia reliq̄unt maxie opib spūalib vacāt sz tales tenef ad manuū laborē. g ꝛc. Probatio medie. Luc. xij. Uēdite q̄ possidetz Glo. Nō tm̄ cibos vros cōicate paupib. sz etiā vēdite possessiones vestras. vt oīb vris sīt p dño spretis. postea labore manuū operemini vt viuatis z elemosynam faciatis. 4

1 ¶ P. Decretū dt distinctione. xxij. q ille ē hereticꝰ q̄ facit ꝓtra statutū ecclesie romane. ſz illi q̄ mēdicant nō laborāt̄es ꝓpꝛijs manib⁹ faciūt ꝓtra statutū Calixti papę. xij. q. i. Uidētes summi sacerdotes ⁊c. vbi dr q ecclia statuit q inter eos q̄ cōi vita vgere volūt nullus egēs inueniat. g religiosi ꝓpter opa spūalia nō excusant a labore manuū. imo si mēdicāt sunt he/
6 retici. ¶ P. Ille q̄ exponit se periculo mortis peccat q̄ si tētans vēū. sicut si aliq̄s videret vrsum veniētē in furia ⁊ vellet arma q̄b posset se defendere tētaret vēū. ſz ille q̄ relinq̄t oīa ⁊ nō laborat manib⁹ abijcit a se necessaria victus q̄b resistit ꝓsumptioni q̄ fit i cor/
pore p calorē naturalē. g talis peccat q̄si tētans vēz.
7 ¶ P. Ad Phi. iij. dt apls. Imitatores mei estote fratres. ſz ipe q̄z quis pdicaret ⁊ opib⁹ spūalib⁹ vacaret. nihilomīꝰ ope manuū victū q̄rebat. ij. ad Thes. iij. Ipſi scitꝭ quēadmodū ⁊ vos oporteat imitari ⁊ nos qm̄ nō inq̄eti fuimꝰ apud vos. neq̄z gratis panē man ducauimꝰ ab aliq̄. ſz in labore ⁊ fatigatōne nocte ac
8 die opantes ne quē vestꝝ grauaremꝰ. g ⁊c. ¶ P. Bene. xxiij. sup illud. Cōfirmat ē ager ⁊c. dt glo. q pfectus pdicator aīam suā absc̄ōdit sub bone opatōnis ⁊ cōtēplationis regimīe. ⁊ ita illi q̄ in opib⁹ spūalib⁹ insistūt p ꝓtēplationē vel etiā opib⁹ exterioribus va
Cōtra care p actōem. ⁊ sic opa spūalia nō excusant a labo/
j. ¶ Sz ꝓtra. Luce. ix. Sine vt mortui ſre manuū sepeliāt mortuos suos. dt glo. Dns docet minora bona p maioꝝ ib⁹ ee dimittēda. ſz opa spūalia sunt maiora bona quā opa manualia. g dz hec ptermittere p
2 pter illa ¶ P. Opa pietatis sunt potiora q̄z exercitia corpalia. i. ad Thi. iiij. Corpalis exercitatio ad modicū vtilis ē. pietas āt ad oīa valet. ſz opa misericor die ⁊ pietatis sunt dimittēda vt vacetur pdicationi Actuū. vi. Nō ē equū nos relinq̄re ꝟbū dei ⁊c. Luce ix. Sine mortuos sepelire mortuos suos. tu āt vade ⁊ āmūcia regnū dei. g multo fortius ꝓpter pdicatiōnē ⁊ alia opa spūalia ē dimittēdū opus manuale. ⁊
3 alia q̄ ad exercitationē ptinent corpalem. ¶ P. ij. ad Thi. ij. Nemo militās deo ꝟplicat se negocijs secularibus. Glo. Illa sunt secularia negocia q̄b aimꝰ occupat colligēde pecunie cura. ſz q̄ opant manib⁹ hñt curā de colligēda pecunia. g implicāt negocijs secularib⁹. Et ita illi qui militāt deo in spūalib⁹ opib⁹ non debent operib⁹ manuum occupari

R⁹ Rñdeo dōm. q veritas huiꝰ questiōnis apparet ex his q̄ in supiori q̄stione sunt dicta. Dictū ē em̄ supra q illi tm̄ obligāt ad obseruationē huiꝰ pcepti. ſ. de ope manuū. q̄ nō hñt alias vñ licite viuere possint ⁊ iō q̄ spūalia opa exercēt ⁊ hñt alias licite viuere q̄z de labore manuū nō tenēt manib⁹ laborare. Uñ distinguēdū videt de opib⁹ spūalib⁹. Sūt em̄ q̄dā bona spūalia q̄ in bonū cōe cedūt. q̄dam vero q̄ ad singularē pfectū faciētis ptinēt. Eis āt q̄ in spūalibus opib⁹ occupāt ad vtilitatē cōem ptinētib⁹ dz ꝓuide
ri de his q̄z vtilitati deseruiūt. qd̄ ꝓz p autoritatē p. ad Cor. ix. Si nos vobis spūalia seminamꝰ nō est magnū si carnalia vestra metamꝰ. Hoc etiā ꝓz p rationē. q̄ vtilitas spūalis pfert corpali. Eis āt q̄ vtilitati cōi deseruiūt i tpalib⁹ debet sustētatio ex ꝓpꝛijs laboꝝ. q̄ vtilitati cōi deseruiūt. sicut ꝓz de militib⁹ q̄ ꝓ pace reipublice militāt. Uñ p. ad Cor. ix. Quis militat suis stipēdijs vnq̄. Uñ multo magis qui in spūalib⁹ bonū ꝓmouēt in tali ministerio sustentari possunt. ⁊ sic nō tenent manib⁹ laborare. Sūt āt q̄t tuoꝝ opa spūalia q̄b cōis vtilitas ꝓmouet. ⁊ ex his stipēdia debent. Primū ē occupatio in iudicijs ecclesiasticis exequēdis. Dicit em̄ ad Ro. xiij. De potestate seculari q̄ iudiciū seculare exercet. iō ⁊ tributa ꝓstatis. ſ. iudicib⁹. ministri em̄ dei sunt in hoc ipm̄ seruientes vobis. Et ꝓpter hoc Aug. dt in li. de opib⁹ monachoꝝ. Qz debet manuū opib⁹ insistere illi dūtaxat q̄ ab ecclesiasticis occupatōib⁹ vacāt. vñ ⁊ se excusat a labore manuū ꝓpter iudicia ecclīastica q̄b occupabatur dicēs. Qnē dicere possumꝰ q̄s militat suis stipēdijs vnq̄ ⁊c. tm̄ dnm nostꝝ Jhm̄ xpm̄ testē inuoco sup aīam meā. qm̄ q̄tū ad meū attinet ꝓmodum multo mallē p singulos dies certis horis q̄tū in hac moderatā monasterijs ꝓstitutū ē aliq̄d opari manibꝰ certas horas habere ad orādū ⁊ legēdū. aut aliquid de diuinis lr̄is agēdū libros q̄z tumultuosissimas pplexitates aliaꝝ causaꝝ pati de negocijs secularib⁹ vel iudicādo dirimēdis. vel interueniēdo pāpiendis. Sc̄dm opus spūale qd̄ in bonū cōe redundat ē opus pdicatōnis q̄ fructꝰ aiaꝝ in populo ꝓcreatur. Et iō vt dr. i. ad Cor. ix. Dns ordinauit his q̄ euāgeliū āmūciāt de euāgelio viuere dñt. nec dz hoc referri tm̄ ad illos q̄ hñt autoritatē pdicādi. sicut sunt plati. ſz etiā ad eos q̄ q̄liter cūq̄z licite pdicāt ex cōmissione platoꝝ. q̄ stipēdia nō debet potestati ſz opi ⁊ labori. vt dr. ij. ad Thi. ij. Laborātē agricolā oz ꝑmū de fructib⁹ ꝙpe. Glo. ſ. pdicatorē q̄ in agro ecclesie ligone verbi excolit corda auditoꝝ. nec tm̄ illi q̄ pdicāt pñt de euāgelio viuere. ſz etiā illi q̄ eis ministrāt ad hoc officiū coopantes. qd̄ ꝓz ad Roma. xv. Si spiritualiū pticipes facti sunt gētiles. debet etiā in carnalib⁹ ministrare eis. Glo. Cor. ſ. iudeoꝝ q̄ miserunt pdicatores ab hierosolymis. Uñ etiā illi q̄ predicatores mittūt pñt de fructu euāgelij viuere. Terciū opꝰ spūale qd̄ cedit in bonuz cōe sunt orōnes q̄ fiunt in horis canonicis ad salutē ecclesie. vt auertat ira dei a populo Ezech. xiij. Nō opposuistis vos murꝰ pro domo isrl. vt staretis in plio in die dni Glo. Precibus dimicātes ⁊ diuine sentētie resistētes. ⁊ iō dr. pri. ad Cor. ix. Qui q̄ altario deseruiūt cū altario pticipant Et de his duob⁹ opib⁹ dt Aug. in li. de opib⁹ monachoꝝ. Si euāgeliste sunt fateor hñt protestatē. ſ. vinē di de sumptib⁹ fideliū. qz de hoc loquit. Si ministri altaris dispēsatores sacramētoꝝ sunt. Unde sibi istaz

Expositio scripture

nō arrogāt sed vendicāt potestatē. ¶Quartus opus spūale qđ redūdat in bonū ꝯmune est elucidatio sacre scripture. qui eīm elucidatōi sacre scripture vacāt ad alios instruendū pīnt de hoc ope spūali viuere. p. ad Thi. v. Qui bñ pīsunt presbyteri duplica honore digni habeant. maxime aūt q̄ laborāt in verbo ⁊ doctrina. glosa. Ut eis spūalr obediāt ⁊ exteriora mīnistrēt. Qui laborāt in ꝙbo. glo. in exhortatōe scientiū et doctrina nescientiū. Et hoc etiā planr dr Hiero. ad Vigilantiū Nec in iudea vsq̄ hodie pseuerat cōsuetudo. nō solū apud nos sed etiam apud hebreos vt q̄ in lege dñi meditātur die ac nocte. ⁊ patrem nō habēt in terra nisi solū deum synagogaz totius orbis foueātur ministerijs. Patz g̃ q̄ illi q̄ pdictis operib spūalib vacāt nō tenētur manib laborare. de his autem q̄ vacāt spūalib que nō directe in bonū ꝯmune redūdāt sed in bonū facientis. sicut sunt orōnes ꝓuate. ieunia ⁊ hmōi. distinguēdū est. qz aut illi q̄ in religione istis opib occupātur habēt in seculo vñ viuerent sine labore manuū aut nō. Si sic. tales cuz ad religionē veniūt. nō tenētur manib laborare Unde Aug. in lib. de opib monachoz. si habebāt aliq̄d in hoc seculo quo facile sine opificio sustentarent vitaz suā. qđ ꝯuersi ad deū indigētib distribuiti sunt. ⁊ credenda est eoz infirmitas ⁊ ferenda. solēt eīm tales lā guidius educati laborē corpalē sustinere non posse. si aūt in seculo opifices fuerint de labore manuū viuētes tūc ex duplici cā venientes ad religionē pīnt laborem manuū intermittere. vno mō ex pigricia operandi volētes in ocio viuere. ⁊ tales peccāt. Et hoc ē qđ dr Aug. in pdicto lib. Plerūq̄ veniūt ad pfessionē seruitutis dei. ⁊ ex pfessione seruili. ⁊ vita rusticana. et ex opificū exercitatōe ⁊ plebeo labore. ⁊ postea subdit. Tales g̃ pīm q̄ minus operantur de infirmitate corpis excusare nō pīnt. pterite q̄pe vite ꝯsuetudine ꝓuincūtur. ⁊ interponit. Nō eīm apparet vtz ex ppo sito seruitutis dei venerint. an vitā inopē ⁊ laboriosaz fugientes. Illo mō interimit aliq̄s opus manuale ex intentōe diuini amoris quo ad opus ctēplatōis quasi ꝯtinue elevātur. tales cū spū dei agant nō peccant. qz vbi spūs dñi ibi libertas. vñ Grego. dr sup Ezech. Cōtemplatiua vita est charitatē dei ⁊ primi toto corde retinere. ab exteriori actōe q̄escere. soli deo vacare ꝯditoris inhererе vt iam nihil agere libeat. Et hoc idem habēt in quadam glo. Ben. xxiij. Cōfirmatus est ager ⁊c. Cōtemplatiua vita a cūctis actionib funditus diuidit. Et hoc est qđ habēt Matth. vi. in glo. sup illud. Conſiderate volatilia celi ⁊c. Sancti viri animb ꝯparant. qz celū petūt. ⁊ q̄dē ita remoti sūt a mūdo vt iam in terris nihil agant. nihil laborent sed sola ꝯtemplatione iam in celo degūt

Ad. j ¶Ad primū ergo dñm. q̄ glosa illa sumit ab Augustino in libro de opib monachoz. qui librū illū scripsit ꝯtra quosdā monachos qui dicebant. q̄ nō licebat seruis dei manib laborare. Et hoc qđ dr apostolus qui nō vult operari nō mānducet. exponebāt de opere spūali. quā expositōez Aug⁹. in libro illo multipliciter improbat. Unū dñm est q̄ illud apl̄i. Qui nō vult operari nō mānducet ⁊c. de opere manuali intelligit. nō tñ sequtur q̄ ad hmōi impletōnem precepti oēs teneant. ipse eīm nō tenebat. vnde pmisit. nō quasi nō habuerimus potestatē. sez sumptus accipiendi et viuendi sine labore manuū. Unū pz q̄ glo. illa nō est ad ꝓpositū. ¶Ad secūm dñm. q̄ in oīb operib que tāgit obiectio distinguendus est. qz vel pīnt esse quasi publica opa vel ꝓuata. Loquit autez Aug⁹. de illis opib spūalib sm q̄ sunt opa ꝓuata. Intelligit eīm de orōnib ⁊ cānticis ꝓuatis. nō de his q̄ in ecclesia solēniter celebrātur. qđ patz ex hoc q̄ dr q̄ possunt simul qui manib operantur diuina cantica cantare. qđ nō esset ꝯueniens si de horis canonicis intelligeret. Silr qđ dicit de lectōib loquit de illis qui vacāt lectioni ad ꝯsolatōem ꝓpriaz tm̄. sicut in monasterijs monachi faciūt. nō aūt de illis quoz vita studio scripturarū deputat ad suā ⁊ alioz instructionem. Nō est eīm dubiū q̄ p laborem manuū studiū impediret. Silr qđ dr de pdicatōne intelligendū est de illis qui nō publice pdicant. sed aliqua verba edificatoria hominib ad se venientib loquūtur sicut sancti patres in heremo facere ꝯsueuerūt. Et h patz ex ipsis verbis supra inductis. vñ etiaz dr. Si sermo erogādus est ⁊c. qz vt dr glo. p. ad Coz. ij. super illud. Sermo meus ⁊ pdicatio mea. sermo est q̄ ꝓuatim fiebat. sed pdicatio que fiebat in ꝙmuni. Ad 2.

¶Ad terciū dñm. q̄ decretū loq̄tur de illis clericis quib nō sufficiūt oblatōes ⁊ elemosyne que eis a fidelib fiūt. vel ecclie facultates. Eadē eīm rō est de illis qui viuūt de facultatib eccl'ie. ⁊ de illis q̄ viuūt particulariter de elemosynis. qz facultates eccl'ie sunt. ⁊ ad sustentatōem pauperz dantur. Unū dicit glo. sup illd Isa. iij. Et rapina pauperis in domo vestra. In domibus ꝓncipū rapina pauperū est. duz ecclie opes sibi thesaurizant ⁊ in delicijs abutūtur. que ad sustentationē pauperz dantur. Et de hoc habēt. xij. q. i. propter qđ etiā dr. iij. q. ij. Sacerdos. q̄ sacerdos cui dispensationis cura ꝯmissa est cū laude pietatis accipit a populo dispensanda. ⁊ fideliter dispensat accepta. qz oīa sua aut reliq̄t parentib. aut distribuit pauperib. aut eccl'ie rebb adiūxit. ⁊ se in nūero pauperz pauperatis amore ꝯstituit. vt vñ pauperibus subminist̄rat inde ⁊ ipse tanq̄z pauper volūtarius viuat. Et sic pz q̄ clerici qui de eccl'esie rebb viuūt eandē rōnē vtendi eis habent. sicut illi qui facultatib carentes de elemosynis sibi datis viuūt. Ad 3.

¶Ad quartū dñm. q̄ glosa illa nō ꝯponit neccitatem his q̄ sua relinquūt vt manib operent. sed ostendit quoddā bonū qđ facere pīnt qui sua relinquūt. vt sez ex manuū labore acquirant vnde sibi. pulcēat. ⁊ elemosynas alijs faciāt Ad 4.

nec tñ p hoc excludit q̃n etiaz bene faciant si manib⁹ nō laborãtes spũalib⁹ elemosynis vacẽt q̃ sẽz corpa
Ad 5 lib⁹ potiores. ¶Ad q̃ntũ dñm. q illi⁹ roms ꝓma falsa est. nō em̃ q̃ facit ↄtra statutũ papę est hereticus nisi forte credat papę nō esse obediendũ .vñ in ca. inducto dr. Qui romane eccl̃ie ꝓuilegiũ ab ipso summo omniũ eccl̃iaz capite traditũ auferre conãtur. hi ꝓculdubio in heresim labũtur. Priuilegiũ aũt pdictũ ↄsistit in hoc q ei dext ab oñib⁹ xpianis obediri. Siliter etiã minor est falsa. nō em̃ est ↄtra statutũ ecclesie q aliq̃s mendicet. vl̃ se in statu egestatis ponat sed hoc est ↄtra statutũ eccl̃ie si ab eis qui facultates eccl̃ie possident eoz necessitatib⁹ nō puidet. Vñ hec sẽz ꝑba capituli inducti ex q̃b⁹ .s. reb⁹ eccl̃ie epi z dispensatores eaz oĩb⁹ ↄmuni vita degere volentib⁹ ministrare cũcta necꝯria debent put melius poterũt. vt ne
Ad 6 mo in eis egens inueniat ¶Ad. vi. dñm. q illi qui relinquũt oñia nihil sibi reseruãtes nec manib⁹ operantes nō ꝓpter hoc discrimin se exponũt. qz duo/tio fideliũ tanta ꝓbabiliter estimat z experimẽto discit q eis in necꝯarijs puidet. nec etiã tentãt dñm. quia ipe ꝓmisit mouẽdo corda alioz eis in necessitab⁹ puidere. vt pz Math. vi. Et q̃dam glo. dr Lu. viij. Tãta pdicatori debet esse fiducia in deo vt presentis vite sumptus. z si nō puideat sibi. tñ nō de futura certissime sciat. ne dñi occupat mens ad tpalia. minus pdicet eterna Siliter si aliq̃s esset inter armatos q̃ defendere debent z aliqua cã arma deponeret. nō tentaret deum si aũt esset solus videret tentare dñm. nisi forte interiori inspiratõe securus essz de diuino auxilio. sicut beatus Marti. dr Ego signo crucis non clypeo ꝓtectus aut galea hostiũ cuneos penetrabo securus. Siliter videret esse dei tentatio si aliq̃s inter infideles vel homines inhospitales de necꝯarijs victus sibi nō puideret. vt dr glo. Lu. xxij. sup illud. Qui hz sacculũ tollat ꝛc. In hoc nobis dat exẽplũ vt nonnũq̃z cã instante q̃dam de nostri ꝓpositi rigore sine culpa interimere possimus. ꝓbi gratia. si p inhospitales regiones iter agimus plura viatica licet portare q̃z domi habeam⁹. z tñ in deserto aliq̃ sine labore manuũ sustẽtati/sunt pane diuinit⁹ misso. vt in vitis patz legit. sed
Ad 7 ꝓuilegia paucoz nō faciũt legẽ ↄmunẽ ¶Ad. vij. dñm. q hoc q aplus laborauit cũ posset de euãgelio viuere. fuit sup erogatõis. vt pz ꝑ. ad Coz. ix. z ideo alij pdicatores nō tenẽt eũ in hoc imitari. ¶Sciẽdũ tñ q pdicator aliq̃n bñ faceret nō accipiẽdo sumpt⁹ ab his q̃b⁹ pdicat. sed de labore manuũ viuẽdo in casib⁹ scz illis in q̃b⁹ aplus laborabat .scz ne scandalizaret eos q̃b⁹ pdicabat. q ꝓpter auariciam dare sumptus grauabant. z hãc cam ponit. q. ad Thessal. iij. Nocte ac die laborãtes ne quẽ vestruz grauaremus. itẽ vt suo exẽplo alij ab ocio retraherẽt. vñ ibidẽ subdit. nō quasi nos non habuerimus potestatem. sed vt nosmetipsos formam daremus vobis ad imitandũ nos. Itẽ ad reprimendũ rapacitatez pseudoapl̃oz. Vñ dr ꝑ. ad Coz. xi. Qd̃ aũt facio z faciam vt amputẽ occasionẽ eoz qui volũt occasionez. vt in quo gloriant tales inueniãtur sicut z nos. Aliq̃n aũt̃ male facerent pdicatores si laborib⁹ manuũ se implicaret. si sez p laborẽ a pdicatõe retraherent. Unde glo. Lu. xvij. Cauendũ est predicatori ne dum occupat mens ad tẽporalia minus pdicet eterna Ideo dr Aug⁹. in sepedicto libro. q apl̃s dũ esset athenis vbi oportebat eũ quottidie pdicare nō operabat manibus. qd̃ postea fecit veniens Corinthũ. vbi iudeis pdicabat tolo die sabbati. Predicatorib⁹ em̃ nō solũ necꝯariũ est vt habeant tẽpus liberũ ab occupationib⁹ in quo pdicent. sed etiã in quo studeãt. cũ nō habeãt sciẽtiã ex infusione sicut apl̃i. sed ↄtinuo studio. Vñ dicit Grego. in pastorali exponens illud Exod. xxv. Uectes semp erũt in circulis ꝛc. vectes inq̃t semper erũt in circulis. qz nimirũ necesse est vt qui ad officium pdicatõis excubant. a sacre lectõis studio nõ recedãt ¶Ad. viij. dñm. q per actõem intelligit ibi Ad 8.
nō solũ opus manuale. sed oñia que ad actiuã vitam ptinent. sollicitudo aũt que exhibet a predicatoribus circa eos qui pdicant ad actiuã vitã ptinent

¶Rones in ↄtrariũ ꝓcedo. tñ vltima inducitur Ad 9ãũ
preter intentõem. Glosa em̃ dr secularia negocia eẽ que fiunt causa pecunie colligende sine opere manuali. vt p mercatiõem z hmõi. a quib⁹ se debent semper penitus abstinere

¶Incipit q̃libet octauũ sancti Thome.

Uestio nostra circa tria ẽsse. Primo circa ea q̃ ptinẽt ad naturaz. Scdo circa ea q̃ ptinẽt ad culpã z graz Tercio circa ea q̃ ptinẽt ad pnã z gloriã. Circa p̃m q̃rebat. Primo de ptinẽtib⁹ ad naturã increatã Scdo de ptinẽtib⁹ ad naturã creatã. Circa naturã increatã duo q̃rebant. Primo an senarius nũerus sit q̃dam oĩes creature dicuntur eẽ pfecte sit creator vel creatura. Scdo de rõnib⁹ ydealib⁹. q̃ sunt in mente diuina. vtz p ꝓpus respiciũt exẽplata. s. creaturas rõne sue singularitatis. vel rõne nature specifice.

¶Articulus Primus

AD ꝓmũ sic ꝓcedit. Uidet q senarius pdictus sit creator. Remota em̃ oñi creatura pfectio nõ remanet nisi in creatore. sed remota oñi creatura facta in opib⁹ sex dierũ remanet pfectio in numero senario. Vñ dicit Aug⁹. iij. sup Ben̄. ad litterã. Itaq̃ si illa nō essent. scz ope

ra sex diez pfectus ille esset sez senarius .nisi aũt ille pfectus esset ista fm eũ pfecta nõ fierent. ergo senarius numerus est creator. Sed dicebat q̃ Aug⁹ loq̃t de senario q̃tum ad ydeam senarij q̃ est in mente di
2 uina ¶ Contra. sicut remotis oĩibꝫ creaturis remanet pfectio i ydea senarij nũerij. ita remanet ydea lapidis in mente diuina. ergo in hoc non haberet senarius nũerus aliquã ẽminentiã ad lapidez. qõ tñ
3 videtur esse ꝓtra intentõem Aug. ¶ Ꝓ illud qõ est pmanẽtius oĩi creatura nõ est creatũ sed creator senarius aũt nũerus est pmanentior celo ⁊ terra. que tñ videnf esse pmanentissime creature. vñ Aug⁹. dt iij. sup gen ad litterã. Facilius est celũ ⁊ terrã trãsire que fm senariũ numez fabricata sunt. q̃ effici posse vt senarius nũerus nõ sit partibꝫ ꝓpleatur. ergo senarius nõ est creatura sed creator.

Contra ¶ Contra. creatoris pfectio nõ ꝓsistit ex partibus nec est in eo aliq̃d habens partes. sed sicut dicit Augustinus in eod̃ libro. Inuenimus senariũ numez esse pfectum ea rõne q̃ suis partibꝫ ꝓpleatur. ergo senarius numerus nõ est creator sed creatura

Rñ. ¶ Rñdeo dõm. q̃ fm Auicennã in sua metaphy. tripler est alicuius nature ꝓsideratio. Una put ꝓsideratur fm esse qõ habet in singularibꝫ. sicut natura lapidis in hoc lapide ⁊ in illo lapide. Alia vero est ꝓsideratio alicuius nature fm esse suũ intelligibile. sicut natura lapidis ꝓsideratur put est in intellectu. Tercia vero est ꝓsideratio nature absoluta put abstrahit ab vtroq̃ esse. fm quã ꝓsideratõem ꝓsideratur natura lapidis vel cuiuscũq̃ alterius q̃tum ad ea tñ que p se ꝓpter̃ tali nature. Harũ q̃dem trium ꝓsiderationũ due semper vniformiter eũdem ordinẽ seruãt. Prior em̃ est ꝓsideratio alicuius nature absoluta q̃ ꝓsideratio eius fm esse qõ habet in singularibꝫ Sed tercia ꝓsideratio nature que est fm esse qõ habet in intellectu nõ semp hz eũdem ordinez ad alias ꝓsideratõnes. Consideratio em̃ nature fm esse qõ hz in intellectu q̃ accipit a rebꝫ seqũtur vtramq̃ aliarꝫ ꝓsiderationũ. hoc em̃ ordine scibile precedit scientiã. ⁊ sensibile sensum. sicut ⁊ mouens motũ. ⁊ causa causatũ. Sed ꝓsideratio nature fm esse qõ hz in intellectu causante rem pcedit alias duas ꝓsideratões. Cũ em̃ intellectus artificis adinuenit aliquã formã artificiati. ipsa natura seu forma artificiati in se ꝓsiderata est posterior intellectu artificis. ⁊ p ꝓsequẽs etiam archa sensibilis q̃ talem formã vel spẽm habz. Sicut aũt se hz intellectus artificis ad artificiata. ita se habet intellect⁹ diuinus ad oĩes creaturas. vñ vniuscuiusq̃ nature causate ꝑma ꝓsideratio est fm̃ q̃ est in intellectu diuino. Secũda vero ꝓsideratio est ipius nature absolute. Tercia fm q̃ hz esse in rebꝫ ipsis vel in mente angelica. Quarta fm esse qõ hz in intellectu nostro. Et ideo Dio. dt. xij. c. de di. no. hũc ordinem assignãs. q̃ ꝑmo inter oĩa est ipse substãtifica tor rerũ deus. postea vero ipa dona dei que creaturis exhibent⁊ vniuersaliter ⁊ particulariter considerata. vt p se pulchritudinẽ p se vitã quã dt esse donũ et deo p ueniens. i. ipam naturã vite. deinde ipsã participãtia vniuersaliter ⁊ pticulariter ꝓsiderata. que sunt res in q̃ bus natura cẽ hz. In his ergo illud qõ est ꝑus semp est rõ posterioris. ⁊ remoto posteriori remanet ꝑus. nõ aũt ecõuerso. Et inde est q̃ hẽ qõ ꝓpter nature fm absolutã ꝓsideratõem est rõ quare ꝓpter nature alicui fm esse qõ hz in singulari ⁊ nõ ecõuerso Ideo cũ sortes est rõnalis q̃ hõ est rõnalis. ⁊ nõ ecõuerso. vñ dato q̃ sortes ⁊ plato nõ essent adhuc humane nature rõnalitas ꝓpteret. Similiter etiã intellectus diuinus est rõ nature absolute ꝓsiderate ⁊ in singularibꝫ Et ipsa natura absolute considerata ⁊ in singularibꝫ est rõ intellectus humani ⁊ quodãmodo mẽsura ipius. Possiunt ergo ꝟba Augu. intelligi de senario dupliciter. Uno mõ vt p senariũ numerũ intelligatur ipa natura senarij absolute. cui ꝑmo ⁊ p se ꝓpter̃ pfectio. q̃ q̃dem est rõ pfectois eoz que senariũ participant. Ũ remotis oĩibꝫ q̃ senario pficiũtur adhuc pfectio nature senarij cõpetit. ⁊ hoc mõ senarius nominat naturã creataz. Alio mõ pt intelligi senarius fm esse qõ hz in intellectu diuino. ⁊ sic ei⁹ pfectio est rõ pfectois in creaturis inuente q̃ fm senarium sunt ꝓdite. qbꝫ etiã remotis in ꝓdicto senario pfectio remaneret Sic aũt senarius nõ erit creatura. sed rõ creature in creatore q̃ est ydea senarij. ⁊ est idez fm rem qõ diuina essentia. rõne tñ differens.

¶ Ad ꝑmũ ergo dõm. q̃ remotis oĩibꝫ creaturis que sunt facte in senario dierũ nõ dr q̃ pfectio remaneat in senario numero. quasi senarius numerus aliqõ esse habeat in rerũ natura nulla creatura existẽte. sed q̃ remoto oĩi esse creato remanet absoluta ꝓsideratio nature senarij. put abstrahit a quolibet esse. ⁊ sic attribuit sibi pfectio. sicut remotis oĩibꝫ singularibꝫ hoibꝫ adhuc remaneret rõnalitas attribuibilis humane nature. Ad ꝑmũ.

¶ Ad secũdũ dõm. q̃ sicut in rebꝫ creatis quedã sunt magis ꝓmunes. ⁊ q̃dã magis ꝓtracte. ita etiaz rõnes rez in deo magis ꝓmuniũ ad plura se extendũt. minus vero ꝓmuniũ ad pauciora Et q̃ vnitas ⁊ multitudo sunt oĩbꝫ rebꝫ creatis cõmunia. ideo etiã rõ ydealis numeri ad oĩes creaturas se extendit. Ũ dt Boetius in ꝓncipio aritmetrice. Oĩia quecũq̃ a ꝑmeua rerũ natura cõstituta sunt nũeroz specie videnf esse formata. hoc em̃ fuit ꝓncipale in aio ꝓditoris. Exemplar aũt lapidis aut ydea nõ se extendit ad oĩes creaturas. ⁊ ideo si senarius acciꝑiat̃ p ydea senarij q̃tum ad hoc adhuc senarius erit eminẽtior lapide. i. q̃s ydea lapidis put sez ad plura se extẽdit. ⁊ iterum pfectio ꝓpter̃ senario fm naturã senarij. nõ aũt lapidis. Ad ij.

¶ Ad terciũ dicendũ. q̃ nõ est intentio Aug. dicere q̃ si celũ ⁊ terra trãseant ⁊ cetere creature q̃ senari⁹ remaneret fm̃ ali Ad iij.

qđ esse creatū. sed qz si oīes creature ab esse deficerēt remaneret adhuc natura senarij. put abstrahit a q̄libet esse hmōi. qđ eius pfectōi ꝓpetit. sicut etiā natura humana manebit talis q ei ꝓpeteret rōnalitas

Ad ꝫ̄ū ¶ Ad illđ ꝺo qđ in ꝓtrariū obȝcit dđm. q q̄ꝫuis in deo nō possit esse aliq̄d habēs partes. tm̄ pt esse in eo rō rei habētis ptes. z sic est in eo rō senarij. ex ptibꝫ ꝓstituti. z rō suaꝫ partiū.

¶ Articulus .ij.

AD secūdū sic ꝓcedit. Uidet q ydee q̄ sūt in mente diuina p ꝑus respiciant res q̄ꝫtum ad naturā singularē q̄ꝫ q̄tū ad naturā spēi. qz vt Aug. dt in li. lxxxiij. q. Idee sūt q̄dā forme vel rōnes rerū stabiles que in diuina intelligentia ꝓtinētur. z cū ipse neq; oriant neq; intereāt. fm eas tm̄ formari dr oīe qđ oriri vel interire pt. z oīe qđ orit vel interit sed solū singulare ē qđ oritur z interit. i. qđ generat z corrūpit. g ydee p ꝑus respiciūt singulare. ¶ Sed ꝓtra. cum ydee sint forme exēplares. requirit ad rōnem ydee assimilatio ydeati ad ipam. sed ydeatū. i. res creata magis assimilat diuino exemplari fm formam a qua est rō spēi q̄ꝫ fm materiā q̄ est indiuiduatōis ꝓncipiuꝫ. g ydea per ꝑus respicit naturā spēi q̄ꝫ singularitatē indiuidui

¶ Respōdeo dđm. q cū in mente diuina sint oīum creaturaꝫ forme exemplares que ydee dicūtur sicut in mente artificis forme artificiatoꝫ. hoc tm̄ interest inter formas exēplares que sunt in mente diuina z in mente artificis creati q creat⁹ artifex agit ex ꝓsupposita materia. Un̄ forme exemplares que sunt in mente eius nō sunt factiue materie q̄ est indiuidu ationis ꝓncipiū. sed solius forme a qua est spēs artificiati. z ideo hmōi forme exemplares non respiciunt directe artificiatū q̄ꝫtum ad indiuiduū. sed q̄ꝫtū ad spēm solum. forme aūt exemplares intellectus diuini sunt factiue totius rei z q̄ꝫtum ad formā z q̄ꝫtū ad materiā. z ideo respiciūt creaturā nō solū q̄ꝫtū ad naturā spēi. sed etiā q̄ꝫtum ad singularitatem indiuidui. p ꝑus tm̄ q̄ꝫtum ad naturā spēi. qđ ex hoc pꝫ Exemplar em̄ est ad cuius imitatōem fit aliq̄d. Un̄ ad rōnem exemplaris requirit q ipsa assimilatio operis ad exēplar sit intenta ab agēte. alꝫ talis assimilatio casu accideret z nō fm viā exemplaritatis. sic g in rōne exemplaris includit intentio agentis. Ad hoc ergo p ꝑus exēplar respicit qđ agens ꝓmo intēdit in ope. agens aūt q̄libet ꝓncipaliter intendit in ope id qđ pfectius est. natura aūt spēi est pfectissimū in vno quoq; indiuiduo. p ipsam em̄ duplex impfectio p̄ficit. impfectio scꝫ materie q̄ est singularitatis ꝓncipiū que cū sit in potētia ad formā spēi pficit q̄ naturam spēi ꝓsequtur. z iterꝫ impfectio forme generalis q̄ se hꝫ ad differētias specificas i potētia vt materia ad formā. vn̄ spēs specialissima est ꝓmo in intentōe nature. vt pꝫ p Auicen. in ꝓn. suę metaph. Nō em̄ natura intendit ꝓncipalr generare sortē. alꝫ destructo sorte ordo z intentio nature periret. intendit aūt in sorte generare hominē. siliter non intendit ꝓncipaliter generare aial. alioq̄n q̄esceret eius actio q̄n ad naturaꝫ aialis ꝑduxisset. cū tm̄ in indiuiduo generato prius ꝓpleat natura aialis q̄ꝫ hois. vt ptꝫ in .xvi. de aialibꝫ nō aute ꝑus est hō q̄ꝫ hic hō. Un̄ exemplar qđ est in mente diuina primo naturam spēi respicit in qualibet creatura.

¶ Ad ꝓmū g dđm. q id qđ est ꝓmū in intentione est vltimū in executōe. vn̄ q̄ꝫuis natura ꝓmo intēdat generare hominē. p ꝑus tm̄ generat hic hō. nō em̄ hō generat nisi p hoc q hic hō generat. z ꝓpter hoc etiā in dfinitōne ydee dr q fm eas orit oīe qđ orit q̄ꝫtum ad viam executōis in qua singularia sunt ꝓmū Secūdū qđ in ꝓtrariū obȝcit ꝓcedit.

DEinde querit de his q̄ ptinent ad naturā creatā. Et ꝓmo de his q̄ ptinēt ad animā humanā. Secūdo de his q̄ ptinēt ad corpus Circa ꝓmū querunt duo. Primo vtꝫ aīa accipiat spēs quibꝫ cognoscit a rebꝫ q̄ sunt extra eam. Secūdo quo charitas vel quilibet alius habitus a nō habente cognoscat

¶ Articulus .ij.

AD ꝓmū sic ꝓcedit. Uidet q aīa nō accipiat spēs a rebꝫ q̄ sunt extra eā. Dicit em̄ Aug⁹. xij. sup Ben. Imaginē corpis non corpus .i. in spū sed ipe spūs in seipo facit celeritate mirabili. nō aūt eā in seipso faceret si a rebꝫ exterioribus eā acciꝑet. g aīa nō accipit a rebꝫ spēs qbꝫ cognoscit ¶ Ꝓ. eius solius est dimensionē a re dimensio. z nata abstrahere. cuius est dimensionē corporibꝫ dare qđ est solius creatoris. sed ad hoc q spēs a rebꝫ accipiat in aīa oportꝫ q ab ipsa specie dimēsiones separent. qz in rebꝫ extra aīam habet esse dimēsionale. nō aūt in aīa maxime q̄ꝫtuꝫ ad intellectū. g aīa nō ꝑt accipere spēs a rebꝫ sensibilibꝫ

¶ In ꝓtrariū videt esse tota pḥoꝝ doctrina. q̄ sensum a sensibilibꝫ. imaginatōem a sensu. intellectuꝫ a fantasmatibꝫ accipe fatetur.

¶ Rñdeo dđm. q aīa humana similitudines rerum quibꝫ cognoscit accipit a rebꝫ illo mō accipiēdi quo patiens accipit ab agente. qđ nō est intelligendū q̄si agens influat in patiens eādē nūero spēm quā hꝫ in se ipso. sed generat sui silem educendo de potentia in actū. z p hūc modū dr spēs coloris deferri a corpe colorato ad visum. Sed in agentibus z patientibꝫ distinguendū est. Est em̄ quoddā agens qđ de se sufficiens est ad inducendū formā suam in patiens. sicut ignis de se sufficit ad calefaciendū. quoddā vero agēs est qđ nō sufficit de se ad inducendā formā suā in patiens nisi supueniat aliud agens. sicut calor ignis nō sufficit ad ꝓplendū actōem nutritōis nisi p virtutē aīe nutritiue. vnde virtus aīe nutritiue est ꝓncipalr

agens. calor vero igneus instrumētaliter. siliter etiā est diuersitas ex parte patientiū. Quoddā em̄ est patiens qđ in nullo coopatur agenti. sicut lapis cū sursum proicit. vel lignū cū ex eo fit scamnū. Quoddaz vero patiens est qđ cooperatur agenti. sicut lapis cū deorsum proicit. z corpus hominis cū sanat p artez et sm hoc res que sunt extra aiam tripliciter se habent ad diuersas aie potentias. ad sensus em̄ exteriores se habet sicut agentia sufficientia. quibz patientia nō cooperāt sed recipiūt tm̄. Qz aūt color p se nō possit mouere visum nisi lux supueniat. nō est cōtra hoc qđ dictum est. qz taz color q̄z lux inter ea q̄ sunt extra aiam ꝓputant. Sensus autem exteriores suscipiūt tantum a rebus per modum patiēdi. siue hoc q aliquid cooperentur ad sui formationem. quāuis iam formati habeant propriaz operatōem. que est iudiciū de ꝓprijs obiectis. sed ad imaginatōem res q̄ sunt extra aiam ꝓparāt. vt agentia sufficientia. Actio em̄ rei sensibilis nō sistit in sensu. sed vlterius pertingit vsqz ad fantasiā siue imaginatōem. tm̄ imaginatio est patiens qđ cooperat agenti. Ipsa em̄ imaginatio formar sibi aliquarum rerum similitudines quas nunq̄z sensu ꝓcepit. ex his tm̄ que sensu recipiūtur ꝓponēdo ea z diuidēdo. sicut imaginamur montes aureos quos nunq̄z vidimus ex hoc q vidimus aurū z montes. Sed ad intellectū possibilē ꝓparatur res sicut agentia insufficientia. actio em̄ ipsaruz rerum sensibiliū nec etiā in imaginatōe sistit. sed fantasmata vlterius mouent intellectū possibilem. non aūt ad hoc q ex seipsis sufficiūt. cū sint in potētia intelligibilia. intellectus autē non mouetur nisi ab intellectus agentis. cuius illustratione fantasmata fiunt intelligibilia actu. sicut illustratōe lucis corporalis fiunt colores visibiles actu. Et sic pz q intellectus agens est ꝓncipale agens qđ agit rez similitudines in intellectu possibili. fantasmata autē q̄ a rebz exteriorib accipiūtur sunt quasi agētia instrumēta. intellectus em̄ possibilis ꝓparat ad res quaz notitiā recipit. sicut patiens qđ coopat agenti. multo em̄ magis pt intellectus formare quidditatē rei que nō cecidit sub sensu q̄z imaginatio

Ad.j ¶Ad primū ergo dōm. q si verbū Augustini referat ad intellectum. sic planū est q res nō faciūt sui similitudinem in intellectu possibili principaliter. sz intellectus agens. si aū t referatur ad imaginationez faciūt quidem sed nō solū. qz ipsa imaginatio cooperat. vt dictū est. In sensu aūt facit corpus sui similitudinē sufficiēter z solum. sed de hoc nō loqtur Aug⁹. qz sensum ꝓtra spūm diuidit. siue corpale visionem

Ad 2 ꝓtra spūalem ¶Ad. ij. dōm. q rō illa ꝓcedit ac si illa eadē spēs nūero q̄ est in rebz vel imaginatōe post modū fieret in intellectu. sic em̄ oporteret q auferēt ab ea dimēsiones. z hoc pz esse falsum

¶Articulus .iiij.

Ad scdm sic ꝓcedit. Videt q nō hīs charitatē eā cognoscat p spēm. Omne em̄ qđ cognoscit. cognoscit vel p essentiā vel per sui similitudinē. sed charitas a nō habēte nō cognoscit p sui ēntiā. qz nō est ēntialr in eo. g si cognoscit a nō hīte cognoscit p sui similitudinē ¶P. 2.
aliqs habēs charitatē aliquo mō cognoscit eā sc̄ habere adminus p ꝓiecturas vel reuelationem. z siliter postq̄z eam amiserit pt recordari se eā habuisse. qđ ee nō pt nisi p eius spēm in memoria reseruatā. g charitas a nō habente qui ꝓus eā habuit p sui similitudinez cognoscit. z eadem rōne a quolibet alio nō habente.

¶P. dt Aug⁹. x. cōfessionū. hoc mō se hz memoria ad intelligentiā sicut venter aīalis ruminātis ad os. qz sicut id qđ est in ventre aīalis ruminātis reducit ad os. ita qđ ē in memoria reducit ad intelligētiā si g in memoria ꝓseruat charitas p sui similitudinez. z ab intelligētia capiet p sui similitudinem

¶Sed ꝓtra est qđ Aug⁹. dt. ij. sup Gen̄. z habet in glo. ij. ad Cor. xij. q intellectualis visio est earū rerum q̄ nō hīt spēs sibi similes q̄ nō sunt qđ ipse. z inter hmōi ponit charitatē. g charitas nō pt cognosci per sui similitudinē. sed solum p essentiā. Contra

¶Rūdeo dōm. q duplex est cognitio charitatis. vna qua cognoscit quid est charitas. Alia qua charitas ꝓcipit. vt cū aliqs cognoscit se habere charitatez qđ ptinet ad cognitōem an est. Prima qđē cognitio charitatis eodē mō ꝓuenit habenti z nō habenti charitatē. Nā intellectus humanus natus est rerū qdditatem ꝓprie apprehendere. in quibz cognoscendis naturaliter ꝓcedit. sicut in cognoscendis conclusionibz ꝓplexis. Insunt em̄ nobis naturaliter qdā ꝓncipia ꝓma complexa ab omnibz nota. ex qbz rō procedit ad cognoscēdū in actu ꝓclusiones q̄ in ꝓdictis ꝓncipijs potenti aliter ꝓtinētur. siue p inuentōem ꝓpriā. siue p doctrinā alienā. siue p reuelatōem diuinā. in quibz omnibz modis cognoscendi hō iuuat ex principijs naturaliter cognitis. vl ita q ipa ꝓncipia cognita ad cognitionem acquirendā sufficiāt adminiculantibz sensu et imaginatōe. Sicut cuz aliquā cognitionem acq̄rim⁹ p inuentōem vel doctrinaz. vel ita q ꝓncipia ꝓdicta ad cognitōem acquirendā nō sufficiant. nihilomin⁹ tm̄ in hmōi cognoscēdis ꝓncipia dirigūt inq̄sitū inueniūtur nō repugnare ꝓncipijs naturaliter cognitis. qđ si esset intellectus nullo mō eis assentiret. sicut nō pt dissentire ꝓncipijs. Et siliter in intellectu insunt nobis etiā naturaliter qdā ꝓceptōes ab omnibz note. vt entis vnius boni z hmōi. a qbz eodem mō ꝓcedit intellectus ad cognoscēdū qdditatē vniuscuiusq̄z rei p.q nē ꝓcedit a ꝓncipijs p se notis ad cognoscēdas ꝓclusiones. z hoc vel p ea q̄ qs sensu ꝓcipit. sicut cū p sensibiles ꝓprietates alicuius rei ꝓcipio illius rei quidditatē. vel p ea que ab aliis qs audit. Ut cum

laicus qui nescit qđ sit musica. cū audit aliquā artem esse p quā discit canere vel psallere. ꝯcipit qđditatez musice. cū ipe presciat qđ sit ars. z qđ sit canere. aut etiā p ea q̄ ex reuelatōe habent. vt est in his q̄ fidei sūt. Cū em̄ credimus aliqđ esse in nobis diuinitus datum quo affectus noster ꝛeo vnitur z ꝯcipimus charitatis qđditatē intelligentes charitatē esse donū dei. quo affectus ꝛeo vnit. pcognoscentes tm̄ qđ sit donū et quid affectus. z quid vnio. De qbꝫ etiā qđ sint scire nō possumus. nisi resoluendo in aliqua ꝑus nota et sic quousqz ꝓueniamus vsqz ad ꝑmas ꝯceptōes humani intellectus q̄ sunt oīm̄ naturali note. Et qz naturalis cognitio est q̄dam silitudo diuine veritatis menti nostre impssa. sm illud ꝑs. Signatū est sup nos lumen vultus tui dne. Ideo dr Aug⁹. x. de tri. q hmōi habitus cognoscūtur in prima veritate. Ipsa aūt ꝯceptio charitatis quā intellectus formatmō ꝑdicto. nō est solū silitudo charitatis. sicut spēs rerū in sensu vel imaginatōe. qz sensus z imaginatio nūqz ptingūt ad cognoscendū naturā rei. sed solum mō accūtia q̄ circūstāt rem. z ideo spēs q̄ sunt in sensu vel imaginatōe nō repsentāt naturā rei. sz accūtia eius tm̄. sicut statua repsentat hoīem q̄tuz ad accidentalia. sed intellectus cognoscit ipam naturā z substantiā rei. Unde spēs intelligibilis est silitudo ipsius essentie rei. z est quodāmodo ipsa qđditas z natura rei sm̄ eē intelligibile. nō sm̄ esse naturale. put est in reb⁹. z ideo oīa q̄ nō cadūt sub sensu z imaginatōne sed sub solo intellectu cognoscūtur p hoc q essentie vel qđditates coꝝ sunt aliquo mō in intellectu Et hic est modus quo charitas cognoscit cognitōe qđē tā ab hūte charitatē q̄z nō hūte. sed sm̄ aliū modū cognoscendi charitatē neqz charitas neqz aliqs habit⁹ siue potētia ꝑcipit a nostro intellectu nisi p hoc q actꝰ ꝑcipiūtur. vt pz p phm̄. x. ethi. Actꝰ aūt charitatis vel alterius habit⁹ eliciūtur ab ipsa charitate vel ab alio habitu p ꝓpriā essentiā charitatis vel alterius habit⁹ et p hūc modū dr aliqs se cognoscere habere charitatē vel aliū habitū p ipam essentiā habit⁹ sm̄ esse naturale qđ hz in rerū natura. z nō solū in intellectu. sic aūt nullꝰ ꝑt cognoscere charitatē nisi charitatē hns. qz actꝰ charitatis z aliaz virtutū ꝑcipne ꝓsistūt i motibꝫ interioribꝫ q̄ nō ꝑnt eē cogniti nisi operanti. nisi q̄ tenus manifestēt ex actibꝫ exterioribꝫ. z sic p quādaz ꝓiectura aliqs nō hns charitatē ꝑt ꝑcipe aliū charitatē habere. Hoc aūt dico supponēdo q aliqs possit scire se habere charitatē. qđ m̄ puto esse verū. qz in actibꝫ ipius charitatis nō possumus sufficiēter ꝑcipere q sint a charitate elicīti ꝑpter silitudinē dilectōis naturalis cū dilectōe gratuita.

Ad.j ¶ Ad ꝑmū ḡ dom̄. q in nō hūte charitatē nō sm̄ esse nature sz sm̄ eē intelligibile est eētia charitatis.

Ad 2 Ad.ij. dom̄. q postqz aliqs desinit habere charitatem sm̄ esse naturale charitatis. adhuc charitas in ipso manet sm̄ eē intelligibile. z sic ꝑt scire qđ est charitas Manet etiā in memoria ei⁹ actꝰ charitatis ꝙs facit etiā in mēoria sensibili ꝑpter actꝰ sensibiles charitatis qui vtiqz manet sm̄ in similitudinē. sicut z cetera sensibilia. z ex his aliqs memorat se habuisse charitatem ¶ Ad terciū dom̄. q illud qđ est in memoria redit ad intelligentiā. nō ita q̄ eadē spēs numero que est in memoria. postmodum fiat in intellectu. sed p illū modū loquēdi quo fantasmata dicuntur fieri in intellectu. vt dictum est. Ad.j

¶ Articulus .v.

Deinde q̄rit de his q̄ ptinēt ad corpus humanū vtz alimētū ꝯuertat in ꝑfectē humane nature. Et videt q nō. qz in corpe hūano id qđ est de ꝑfectē hūane nature ē caro vel os sm̄ spēm. sz alimētū nō ꝯuertit in id qđ est sm̄ spēm. sz in id qđ est sm̄ materiā. vt videt dicere phs pº de gnatōe. q alimētū nō ꝯuertit in veritatē hūane nature ꝓ id qđ est de ꝑfectē hūane nature optz q sp in hoie maneat. alꝫ nō remaneret hō idem nūero. sz illud qđ generat ex alimēto nō sp manet. simo fluit z reflunt. vt pz ex p̄. de gnatōe. q qđ generat ex alimēto nō ē de ꝑfectē hūane nature. ꝓ Aug. dr q nos fuim⁹ in adā dupl̄r. s. sm̄ seminalē rōnē. z sm̄ corpulētā substā. xps aūt fuit in eo sm̄ corpulētā substā et nō sm̄ seminalē rōnē. id aūt qđ ex alimēto generat in nob⁹ nō fuit in adā. q illd qđ ē de ꝑfectē corpulēte subste nre nō est ex alimēto generatū. sz dicebat q corpulēta nra substa fuit in adā originalr. z nō ēntialr 1. 2. 3.

¶ Sed ꝓtra. semen originem rei importat. si ergo dicimur in adam fuisse sm̄ corpulentā substam originaliter tm̄. tūc idem erit esse sm̄ corpulentā substam z sm̄ seminalē rōnem. qđ est falsum. q idem qđ ꝑus. 4.

Sed ꝓtra est qđ dr. ij. de aīa. Alimētū est potētia tale quale est illud qđ nutrit. sed qđ est potētia aliqđ le in illud ꝯuerti ꝑt. q alimētū ꝯuerti ꝑt in illud qđ nutrit. sed illud qđ nutrit est id qđ est de veritate humane nature. ergo alimentū ꝯuertit in id qđ est de veritate humane nature ꝓ semen ex quo fit generatio maxime videt ad veritatē humane nature ptinere. sed semē sm̄ phm̄. xv. de aīalibꝫ est de superfluo alimenti. ergo alimentum conuertitur in veritatem humane nature Contra

¶ Rñdeo dom̄ q ad huius questionis euidentiā oportet ꝑmo videre qđ sit veritas humane nature. Veritas aūt vniuscuiusqz rei. vt dicit Auicenna in sua metaphy. nihil aliud est qđ ꝑprietas sui eē. qđ stabilitū est ei. sicut illud qđ ꝑprie hz esse auri attingēs ad terminos stabilitos nature auri dicitur esse vere aurū. Unūquodqz aūt ꝑprie habet esse in aliq̄ natura per hoc quod substat ꝓplete forme ꝑprie illi⁹ nature a qua est esse z rō speciei in natura illa. vñ illud ptinet ad veritatē vniuscuiusqz rei qđ est ꝓpletiū illius rei per formam. z pertinet directe z per se ad com R⁹

pletionē illius rei. tā em̄ in naturalibꝫ q̄z artificialibꝫ inueniunt̄ q̄dam in q̄bꝫ cōsistit p̄ncipaliter ratio rei. alia āt que sunt ordinata ad hoz cōseruationē ⁊ melioz ationem. sicut stipes ⁊ fructus per se ptinent ad cō plemētum arboris. Unde sunt de veritate nature ip sius. Folia āt sunt q̄dāmō ordinata ad fructuum cōseruationē. ⁊ q̄tum ad hꝫ nō vident esse de veritate nature arboris p̄ncipal'r. Similiter rō gladij cōsistit in ferro ⁊ acumine eius. vagina āt est ad gladij cōser uationē. vnde si gladius eēt res naturalis. ferz eēt de veritate nature eius. nō āt vagina. Sic autē de veri tate humane nature esse dicimus illud quod per se p tinet ad pfectionem humane nature cōplete partici pans formā speciei. illud autē non est de veritate hu mane nature in hoīe. quod est ordinatū quodammō ad hois conseruationē vel meliorationē quācunqz. Sciēdū ē g̃ q̄ natura humana p̄t dupl'r cōsiderari. vel sm̄ totā spēm humanā. vel sm̄ esse qđ habet in hꝫ indiuiduo. ⁊ sm̄ hoc inueniunt̄ in p̄senti questione tres opiniones. Quidā em̄ dicūt. q̄ alimētū nō cō uertit̄ in veritatē humane nature neq̄z sm̄ spēm neq̄z sm̄ indiuiduū. Dicūt em̄ q̄ tota materia q̄ nata ē ee sub specie humane nature fuit in corpe Ade. nec aliq̄ alia materia p̄t fieri vere substās humane spēi. ⁊ ex il la materia ex q̄ corpus p̄mi hois cōstabat fuerit aliq̄ pars decisa. q̄ q̄dem p multiplicatōnē quādā sine ad ditione exterioris materie augmētata ē in tm̄ q̄ pue nit vsq̄z ad pfectā ⁊ cōpletā q̄titatez in corpe Seth Ex quo iterz aliquid decisuz ē in formationē corpis filij sui ⁊ pdicto mō multiplicatuz. ⁊ sic totū humā nū genus multiplicatū ē ex illa materia q̄ fuit in cor pore p̄mi hois sine alicuius extrinseci additōe. illud aūt qđ ex alimēto generat̄ est necessariū nobis ad cō seruationē illius humiditatis q̄ est de veritate huma ne nature. vt. s. calor naturalis hūs aliq̄d aliud qđ cō sumat. s. humiditatē ex alimēto generatā q̄si acciden talē nō cōsumat humiditatē q̄ ē de veritate hūane na ture. sicut artifices apponūt plūbū argēto. vt videz in cōflatorio cōsumat̄ plūbū ⁊ argētū nō cōsumat̄ ab igne. vñ in resurrectione q̄n veritas hūane nature erit incōsumptibilis. alimēto nō indigebim⁹. nec resur get in nobis aliq̄d qđ ex alimēto sit generatū. sz solū id qđ fuit in adā. Sz inconueniēs videt hmōi posi tio ppter duo q̄tū ad p̄sens ptinet. qz eiusdē rōnis est formā aliquā nihil amittere de materia subiecta. ⁊ nihil de nouo acq̄rere cuius substātie ⁊ nature ni hil accrescit nec decrescit. Cōstat āt q̄ aliq̄ materia que erat substās humane nature desinit ee humane natu re substās. sicut pz in morte vnuscuiusq̄z hois. Vñ nisi aliqua materia de nouo adderet hūane nature se queret q̄ minus eēt modo id qđ est de veritate natu re humane in actu q̄ tēpore Ade. ⁊ sic natura spēi nō pfecte saluaret p generationē. Secdo. qz ista mutatō quā multi plicationē dicūt nullo mō est sm̄ ēntiaz ipsius materie. sed solūmodo sm̄ q̄titatē vel dimē siones ei accidētes. Nō em̄ dicūt q̄ aliquid materie de nouo p essentiā creet vel aliunde addatur. sed q̄ il la eadem materia q̄ prius erat minor postea fiat ma ior. nihil autē est aliud rarefieri ⁊ condēsari q̄z mutā ri eādem materiā de magnis dimensionibꝫ in puas. ⁊ econuerso. Unde sequeret sm̄ pdictā positionē q̄ il lud qđ est de veritate humane nature semp rarefieret p ōtinuā generationē ⁊ augmētatōnē. ⁊ tm̄ q̄tuz na tura sustinere nō posset. Esset em̄ iam illud quod est de veritate humane nature innūerabiliter magis raruz q̄z ignis. qđ pz esse falsum. Et ideo alia opinio dr q̄ alimētū conuertit̄ in veritatē hūane nature p̄mo ⁊ p̄n cipaliter sm̄ spēm. nō āt sm̄ indiuiduū nisi secunda rio. Dicūt em̄ q̄ in vnoq̄q indiuiduo humane spēi illud p̄mo ⁊ p̄ncipal'r ē de veritate hūane nature qđ a parentibꝫ traxit. Et hoc vocat̄ a p̄ho caro ⁊ os sm̄ speciē que semp manet. sed qz illud cum sit modicuz nō sufficeret ad pfectā q̄titatem debitā humane na ture sine additōe. Ideo adiūgitur illud qđ ex ali mēto generat̄ nō solū ad hꝫ q̄ cōseruet illud qđ fuit a p̄mis parentibꝫ acceptuz. vt dicebat p̄ma opinio Sed ad hoc q̄ cōpleat̄ ex hmōi addito pfecta quā titas. ⁊ sic illud qđ ex alimēto generat̄ nō est de veri tate humane nature in hꝫ indiuiduo p̄ncipal'r. sz tm̄ secūdario inq̄tum est necessariū ad q̄titatē debitam ⁊ hoc noīat p̄hus carnē ⁊ os sm̄ materiā q̄ fluit ⁊ re fluit. sed tm̄ ex hoc aliq̄ pars seminal'r trāsit in plem per generationē. ⁊ efficit̄ p̄ncipal'r de veritate huma ne nature in ipso cū admixtione alicuius qđ fuit p̄n cipal'r de veritate humane nature in patre vt quidaz volūt. vl' sine admixtōne eius vt alij dicūt. qđ ē ma gis cōsonū dictis p̄hi in. xv. de aīalibꝫ. q̄ vult sperma totaliter esse de superfluo alimēti. ⁊ sic illud qđ genera tur ex alimēto non p̄t esse q̄ sit p̄ncipal'r de veritate humane nature in ipso qui nutrit. sed potest ee de ve ritate humane nature p̄ncipaliter in alio eiusdez spe ciei scilicet in filio ipsius. Et sm̄ hanc opinionez dicunt q̄ illud quod est p̄ncipaliter de veritate hu mane nature in vnoq̄q totū in ipo resurget. non āt totū qđ ex alimēto gignatur. sz solū q̄tū sufficit ad cō pletionē q̄titatis. cū ppter cōpletionē q̄titatis tan tūmodo ad veritatē humane nature aliq̄liter ptineat. Et hec opinio consonat sentētie Alex. ād. cōmenta. qui exponit carnē sm̄ spēm quā p̄hus dr semp mane re esse illud qđ a parentibꝫ trahit. carnē vero sm̄ ma teriā illud qđ ex alimēto generat̄ que fluit ⁊ refluit. Sz hāc opinionē cōmēta. Auerois reprobat i tra ctatu quē fecit sup libz de gnatōe. Cū em̄ illud qđ ex alimēto gnat̄ nutriat inq̄tū ē potetia caro. ⁊ augeat inq̄tū potētia q̄ta caro. vt dr in. ij. de aīa. Illd qđ gnat̄ ex alimēto postq̄z recepit spēz carnis efficit̄ vnū cū illo qđ p̄us erat. qz in fine dūm iā ē sile. vñ non videt ee aliq̄ rō q̄re calor naturalis aliq̄d possit con

sumere de illa humiditate carnis que ex alimēto generatur. z non de humiditate que a parentibꝫ trahitur. nec posset aliquo necessario modo illud quod ē a parentibꝫ acceptum. q̄z illud quod est ex alimento generatū eq̄liter se habet ad hoc q̄ maneat vel consumatur p̄ calorē naturalem. z ad hꝫ q̄ restaurē p̄ nutrimētum qđ est fluere z refluere. z sic eq̄liter ptinet ad veritatē humane nature qđ generat ex alimēto. et qđ a parentibꝫ trahit. Et sm hꝫ ē tercia opinio q̄ alimentū ꝯuertit in id qđ ē p̄ncipaliꝫ de veritate humane nature. z q̄ntum ad speciē. z q̄ntum ad individuuꝫ Ponit em hec opinio q̄ vtrūq; .s. z qđ ex alimento generat. z qđ a parentibꝫ trahit indifferēter z equaliter forma humana pficitur. z vtrūq; indifferēter manet vel ꝯsumit. manet q̄dem sm speciē. cōsumit aūt et restaurat sm materiā. sicut in aliqua republica diuersi hoies numero ad cōmunitatē ptinēt q̄busdā morientibꝫ. z alijs in locū eoꝝ succedentibꝫ. z sic nō manet vna respublica sm materiā. qz sunt alij z alij homines. manet tn̄ vna numero q̄ntū ad speciē siue forma ꝓpter ordinis vnitatez in officijs distinctis. ita et iā in corpe humano manet caro z os. z vnaqueq; ptium eadē numero q̄ntum ad speciē z formā q̄ cōsideratur indeterminato situ z ꝓtute z figura. nō autē manet q̄ntum ad materiā. qz illa materia carnis. in q̄ talis forma erat p̄us ꝯsumpta ē. z alia in locū ei successit. sicut pz de igne q̄ ꝯtinuat sm eādem formaꝫ z modū p̄ hoc q̄ cōsumptis q̄busdā lignis alia supponūtur q̄ ignē sustinēt Et sm hāc opinionē de vtro q; p̄dictoꝝ indifferēter. .s. generato ex alimēto z a parentibꝫ tracto tn̄ resurget q̄ntum ē necessariū ad speciem z q̄titatē debitā humani corpis. Et hec opinio mihi videt ceteris p̄babilior. Sz̄m ergo hanc opinionē Ad p̄mū dicendū. q̄ distinctio p̄hi q̄ distinguit carnem sm speciē z sm materiā nō est sic accipienda q̄ alia sit caro q̄ dicit sm spēm scz a parentibꝫ tracta. z alia que sit sm materiā ex alimēto generata sed vna z eadem caro signata p̄t cōsiderari z sm speciem quā habet. z sm materiā Et q̄ hꝫ sit intellect⁹ p̄hi pz ex hꝫ q̄ ipe dicit ibidem. q̄ hoc modo distinguitur caro sm speciem z sm materiā. sicut vnūq̄d; q̄ habentiū speciē in materia. In alijs aūt habentibus speciem in materia. sicut ē lapis z ferꝝ z hmōi nō habet locū p̄ma distinctio. sed secūda. vt p̄ se pt̄z. Et iō dicendū est q̄ alimētum cōuertit in carnem q̄ est sm speciē. i. que hꝫ spēm. nō tamē ita q̄ alimētū fiat spēs carnis. sed fit carnis materia. ratōne cuius p̄t dici q̄ cōuertit in carnē q̄ntum ad materiaz. z nō q̄ntum ad speciē. ¶ Ad .ij. dicendū. q̄ veritas humane nature z cuiuslibet alterius rei ē a specie. z ideo cū id qđ ē in homie manet sm speciem. q̄uis nō maneat sm materiā. nihilomin⁹ veritas humane nature manere dr. nec desinit ee idē hō numero ꝓpter mutatōnē q̄ ē ex materiā. qz nō tota materia simul a forma abstrahit vt alia tota simul formā accipiat Hec em gnatō eet z corruptio. sicut si totus ignis vn⁹ extingueret z alius totus accederet. sed aliq̄ pars materie ꝓsumitur. z alia in locū eius substituit q̄ efficit vna materia cū pexistenti p hꝫ q̄ ei adiūgit ad instituēdā eādē formā humani corpis. sicut si vnū lignū ignis cōsumat. et aliud loco eius apponat erit idē ignis nūero. ¶ Ad tercīū dm. q̄ ad ꝯceptionē humani corpis duo cō currūt. s. materia ex q̄ format conceptū. z iteruz vis formatiua q̄ cōceptū formatur. q̄z p̄mū Aug⁹. vocat corpulentā subam. secūdū vero seminalē rōem. Dicimus g̃ sm vtrūq; istoꝝ fuisse in Adā originaliter. in q̄tū. s. materia ꝯceptus pparata ē p̄ virtutē generatiuā matris. Vis aūt formatiua ē in semie patris Et vtrūq; istoꝝ reducit in Adā sicut in p̄mā originem a q̄ humanā naturā traxerūt ꝑtutes ꝯsequētes. Corpus aūt xp̄i formatū fuit p̄ virtutē spūssancti actiuaz Sed materiā ministrauit mater. qz ex purissimis sāguinibꝫ virginis ꝯceptus ē. vt Dam̄. dr. Et iō nō fuit in adā sm seminalē rōem. .s. sm corpulentā subam nō tn̄ ita q̄ eadē nūero q̄ ē in nobis z fuit in xp̄o sed fuit in adā. Et p̄ hꝫ pz responsio ad sequens

DEinde querebat de his q̄ ptinēt ad culpā vel gratiā. Et p̄mo querebat de his q̄ ptinent ad gratiā. Secūdo de his q̄ ptinent ad culpā. Quātū ad ptinētia ad gratiaz querebat p̄mo de his q̄ ptinent ad p̄latos tn̄. Secūdo de his q̄ ptinēt ad omes cōiter. Quātū aūt ad p̄latos q̄rebātur duo. Primo de electione p̄latoꝝ. vtruz scz sit necesse semp eligere meliorē vel sufficiat eligere bonū. Secūdo de honore exhibendo p̄latis. vtruz scz mali prelati sint honorandi.

¶ Articulus. vi

AD p̄mū sic p̄cedit. Videtur q̄ necesse sit semp eligere meliorē. Dicit em̄. iij. Reg. .i. Eligite meliorē. z cū ponite sup soliū patris sui. ergo multo fortius in spiritualibus officijs meliores p̄eligēdi sunt. ¶ Ꝓ. p̄. ad Thi. z iij. sup illud. Oportet episcopū irreprehensibilē ee dicit glo. Talis eligat pontifex cuius cōparatione ceteri grex dicātur. ergo oz in episcopatu semp eligere meliorem. ¶ Ꝓ. Leo papa dr. Ille q̄ melior est in p̄sbiteris z dyaconibꝫ in episcopū eligat. ¶ Ꝓ. Ille qui ē appinquior ad hereditatē possidēdā dz p̄ferri. scz xp̄o cuius patrimoniū possidēt clerici z p̄lati ē appinquior q̄ ē melior. g̃ ad p̄latōes z officia eccl̄iastica sp̄ sūt meliores eligēdi. ¶ Ꝓ. Si alicui ꝯmissuz eet a dño suo vt ei fidelē z ydoneū ministr̄ q̄reret. nō ageret fideliter erga dm̄ suū si p̄termisso magis ydoneo min⁹ ydoneū accipet. g̃ multo magis peccat ille cui ꝯmissuz ē eligē aliquē i misteriū dei si nō eligat meliorē. ¶ Sz̄ cōtra ē qđ decretal' dr. q̄ sufficit eligere bn̄m nec requirit q̄ melior eligat. Rn̄deo dm̄. q̄ aliqs hō p̄t dici bn̄us vl̄ melior altero dupl̄r. Uno modo simpliciter

et sic melior ē q̄ in charitate ē pfectior. Alio mō sm q̄d. z sic dr aliqs melior altero vel ad militiaz vel ad magisteriū vel ad plationē vel aliq̄d hmōi q̄ nō ē melior simplr. eo q̄ in singulis officijs tam spūalibz q̄z corpalibz requirūtur aliq̄ pter morale bonitatem ad hoc q̄ aliquis sit ydoneus ad illud officiū exequendū. Dōm est ergo q̄ oz eligere ad plationem vel ad ecclesiasticū officiū aliquē qui sit bonus simplr. qz pter quodlibet peccatū mortale aliquis reddit indignus ad quodlibet spirituale exequendū. Unde dr Dyo. in epistola ad Demophilū monachū. loquēs de sacerdote q̄ nō est gratia illuminat⁹. Non est iste sacerdos. sed inimicus dolosus. zelusor suūpsius z lupus supra dominicū populū pēlle armatus ouina. nō tamē oz q̄ semp eligat ille q̄ est melior simplr. Possibile est em̄ q̄ illi qui est in charitate pfectior deficiat multa q̄ requirunt ad hz q̄ aliquis sit platus ydoneus. q̄ in alio qui est minoris charitatis inueniūtur. vt sunt sciētia. industria. potētia. z alia hmōi. Unde nō oz semp eligere meliorē simplr. Sed eū q̄ sit melior ad hz officiū. Si aūt eligat quis eū quē reputat minus ydoneū ad tale officiū peccat. Nō em̄ potest esse q̄ de duob⁹ vnus alteri pēligat nisi pter aliqd in ipo ꝯsideratum. Illud aūt qd̄ considerat in eo q̄ est minus ydoneus ad hoc q̄ magis ydoneo pferatur est aliqua cōditio indebite mouēs vel familiaritas. vel cōsanguinitas. vel aliquid hmōi. Non em̄ potest esse aliqua cōditio ptinēs ad plati ydoneitatem ex quo alter simplr magis ydoneus reputat. et sic indebite mouet. z sic in tali electōne erit ibi acceptio psonaz que sine peccato nō fit

Ad .i. Ad pmū ergo dicendū. q̄ cū dr. Elicite meliorem
Ad 2 intelligit de meliori ad talem dignitatē. ¶Ad.ij. dicendū. q̄ in ꝯpatōne plati dicūt esse ceteri quasi grestrēuitate. z alijs hmōi q̄ in pastore exigūt ad regē
Ad 3 dum. ¶Ad.iij. dicendū sicut ad pmū. ¶Ad.iiij dicē
Ad 4 dum. q̄ ille q̄ eligitur in platū nō eligit quasi ad hereditatē possidendā. qz hereditas xpianoz nō est in terra. sed ē in celo. s. ipe deus sm illud ps. Dns pars hereditatis mee. eligit aūt velut dispēsatores in familia domini alicuj. sm illud p. ad Coz. iiij. Sic nos existimet hō vt ministros xpi z dispēsatores dei. Dispensator aūt nō semp eligit qui ē ppinquior. sz q̄ est ma
Ad 5 gis ydoneus. ¶Ad.v. dōm. q̄ sīlr etiā ꝯtingeret in pcuratōne serui alicuj domini tpalis. q̄ nō oz q̄rere hoīem meliorē simplr. sed meliorē ad seruiendum.

Ad ꝯrīū Ad illud vero qd̄ in cōtrariū obijcit dicendū. q̄ secretalis intelligēda ē q̄tū ad hz q̄ nō semp oz eligere meliorē simplr. sed sufficit eligere bonū. Uel dicēdum. q̄ nō loquat q̄tum ad foz consciētie. sed q̄tū ad foz cōtentiosum. in quo nō reprobat electio ex hz q̄ pt aliquis alius magis ydoneus inueniri. dūmodo ille q̄ eligit ydoneus sit alis ois electio calumniaz patet

¶Articulus. vij.

Ad scdm sic pceditur. Uidet q̄ malis prelatis nō sit exhibēdus honor. Sicut em̄ i. dicit Boe. in li. de cōsolatōe. Nō possumus ob honores reuerēdos iudicare eos ipsis honoribz reputam⁹ indignos. sz mali plati nō sunt honoribz digni. ergo nō possunt iudicari esse reuerendi a suis subditis. ¶P. Honor nō debet platis z malis nisi rōne platōnis. Cum ergo sint platone in digni sunt etiā p ꝯsequēs indigni ad honores z ad alia omnia q̄ sunt plationi ppria. ¶Sed ꝯtra est qd̄ Cōtra dicit Exo. xx. Honora patrē tuū. Glo. id est platos. Cū ergo indefinite loquat videtur q̄ omnes plati taz boni q̄z mali sint honorandi

Rūdeo dōm. q̄ in plato duo possum⁹ ꝯsiderare Rō sez psonā ppriā z dignitatē sm quā ē qdā persona publica. si g̃ platus sit malus rōne psone siue nō ē honorādus. qz cū honor sit reuerētia alicui exhibita in testimoniū virtutis. falsuz testimoniū de eo ferret si quis eū obtentu ppie psone honoraret. Cōtra illud qd̄ dr Exo. xx. Nō loq̄ris ꝯtra pximū tuū falsum testimoniū. Sz in q̄tū ē psona publica sic gerit typū z locū nō suūpsius sz alterius. s. xpi in eccl̄ia. vel rei publice vt dns in secularibz dignitatibz. z sic valor eī nō ꝯpat sm psonā. sz sm eū cui⁹ loco psidet. sicut est de lapillo q̄ in ꝯputatōnibz ponat loco cētū marcaz cū in se nihil valeat. vt dr Prou. xxvi. Sicz qui mittit lapidē in aceruū mercurij. ita q̄ tribuit insipiēti honorē. Mercur⁹ em̄ dicebat deus rōcinij z mercatōnis. z ita ē ei honor exhibēdus. nō ppter se. sz ppter eū cui⁹ locū obtinet. sicut adoratio imaginis refert ad ptotypū. vt dr Dam̄. Un̄ z malus plat⁹ ydolo ꝯpat. Zach. xi. O pastor z ydolū derelinqns gregē

Ad pmū g̃ dōm. q̄ intētio Boetij ē dicere q̄ ma Ad 1
li hoīes nō iudicant vt reuerēdi in ppriis psonis q̄z
uis eis exhibeam⁹ honores ppter officia in q̄bz sunt
cōstituti. ¶Ad.ij. dōm. q̄ malus plat⁹ z indignus ē Ad 2
platione z honoribz q̄ plato debetur. sed ille cuius vicē gerit dignus est vt eius vicario talis honor exhibeatur. sicut beata virgo digna est vt eius imaginē depictam in pariete reuereamur. q̄uis tali reuerentia ipsa imago digna non sit.

Deinde quer̄it de ptinētibz ad gratiā q̄tū ad oēs z q̄ cōuenit oī statui. Et circa hz q̄ rebant tria. Primo de oratōnibz vtz oratio valeat facta p alio sicut facta p se. Secundo de suffragijs vtz magis ꝓsint paupi magis digno q̄z diuiti p q̄ special⁹ fiūt. Tercio de votis vtrū votum simplex dirimat matrimoniū cōtractum.

¶Articulus. viij

Ad pmū sic pceditur. Uidetur q̄ oratio i.
plus valeat p se facta q̄z pro alio. Ita em̄ dicit in quadā glo. q̄ spēales orōnes plus valent. sz illa est maxime spēalis qua q̄s

pro se orat. ergo plus valet oratio p se facta q̄z pro
2 alio. ¶ Ꝓ. vt dr in li. de spū z aīa. Oratio nihil aliud
est q̄z deuotio mētis in deū. sz magis deuote aliquis
orat p se q̄z p alio. ḡ plus valet oratio p se facta q̄z p
Cōtra alio. ¶ Sz ctra. Oratio tāto āplius valet q̄nto ma-
gis ē deuota. sz q̄nq̄z ds deuotior orat p alio q̄z p seipo
ergo plus valet oratio p alio q̄z p seipo.

R° Rndeo dōm. q duplex ē valor orōnis. Unus q̄ est
orōnis ppr̄ius fm quē dr valere oro ad ipetrādū z il
lud qđ petit. sicut oro Petri valuit ad suscitationem
Thabite. Alius valor ē cōis orōni z alijs opib⁹ vir
tutū fm q oro valere dr ad merēdū aliq̄d ipi orāti p
ut charitate informat. sicut oro Petri q̄ suscitationē
Thabite ipetrauit fuit meritoria petro vite eterne in
q̄tū erat act⁹ charitate iformat⁹. Loquēdo ḡ de p⁰ va
lore ceteris paribus plus valet oro facta p se q̄z p alio
qr efficacia orōnis in ipetrādo pt amittere suū effectū
qñ p alio fit ex aliq̄ ipedimēto qđ inuenit in eo p q̄
orat. Uñ vna de ꝯditōnib⁹ orōnis q̄ faciūt eā effica-
cē ad ipetrādū ē vt aliōs p se oret. Quātuz āt ad se-
cūdū valorē oro magis valet q̄ ex maiori charitate
pcedit sīue p se sīue p alio fiat. Si āt de iteriori cha
ritate p exteriora opa deberet indicari. tūc ista ꝯpatio
pt dupl'r intelligi. Uno mō vt aliōs ita oret p alio
q̄ etiā p seipo. z tūc maioris meriti ē p alio orare z
p seipo q̄z p se tm̄. Maioris em̄ meriti ē amicū beni
uolū z beneficū esse sibi z alij q̄z sibi tm̄. Alio mō pt
intelligi vt aliōs oret p alio z nō p se. z sic ostendet
ē alteri benivolus magis q̄z sibi. z ita peccaret in or-
dine charitatis magis aliū q̄z se diligēs. z h̄ mō ītel
ligēdo ꝯpatōnem melius est orare p se q̄z p alio.

Ad i. Ad p̄mū ḡ dōm. q rō illa nō est ad ppositū. qa
spēalis oratio dr in glo. illa p quocūq̄z spēaliter fiat.

Ad 2 sīue p se sīue p alio. ¶ Ad. ij. dōm. q licet vt pluries
hō p seipo deuotius oret. tn q̄nq̄z deuotius p alio. z
ita fm h̄ nō pt sumi vl'e iudiciū. q̄ oro plus valeat.

Ad ꝯriū ¶ Sil'r dōm ad terciū in cōtrarium

¶ Articulus. ix.

i. Ad secdm sic pceditr. Uidet q suffragia ec-
clesie spēal'r facta p aliq̄ diuite eq̄liter va
leāt paupi p q̄ nō fiunt si sit eq̄lis meriti
Ut dr em̄ Aug. hmōi suffragia tm̄ valēt
vnicuiq̄z post mortē q̄tū meruit viuens vt sibi pro-
desset. sed pdicti duo eq̄liter meruerunt. ergo equali-
2 ter eis pdicta suffragia pfunt. ¶ Ꝓ. Passio xpi sem-
per plus pdest ei qui maioris est meriti. sed missa q̄
est pcipuū suffragiorum est memoria passionis dō-
minice. ergo eq̄liter pdest eis q̄ sunt equalis meriti.
3 ¶ Cōtra. Deus accipit hmōi suffragia fm intentio
nem facientis. sed facies intēdit q plus pfunt diuiti
4 p q̄ facit. ergo ei plus pfunt. ¶ Ꝓ. Nō est dicēdū q
frustret pia intētio eoz q̄ p suis charis spēalia suffra
gia faciūt. Frustraret āt si eis specialius nō pdessent
ergo magis pfunt eis quib⁹ fiunt

¶ Respondeo dicendum. q circa hoc est duplex R°
opinio. Quidam em̄ dicunt q suffragia ecclesie spe
cialiter p aliquo facta valent oīb⁹ q̄ sunt in purga
torio eq̄liter q̄dem his q̄ sunt eq̄lis meriti. plus vero
his q̄ sunt maioris meriti. minus his q̄ sunt mino-
ris. sicut cādela accēsa p aliq̄ diuite ī aliq̄ domo vbi
sunt multi alij eq̄liter pdest alijs q̄ sunt eq̄lis visus.
plus vero his q̄ sunt maioris. minus his q̄ sunt mi-
noris. Cuius sit diuiti magis ad quēdā honorem pre
alijs. Et sicut etiā lectio q̄ legit spēal'r p aliq̄ clerico
multis sil' audientib⁹ eq̄liter valet his q̄ sunt equalis
capacitatis. plus his q̄ sunt maioris. minus ꝯo his
qui minoris. Alij vero dicūt. q suffragia plus valēt
his p quib⁹ spēaliter fiunt. Utraq̄z āt opinio fm ali
quid vera est. Ad cuius euidentiā sciendū est. q
opa vnius nō valent alteri q̄tum ad p̄miū essentia
le. qr sic vnusquisq̄z ex ppr̄ijs actib⁹ iudicat. sed solū
q̄tum ad aliqđ accidētale gaudiū. vel q̄tum ad re-
missionē alicuius pene tpalis. Et sic suffragia viuo
rum possunt pdesse defunctis. Hmōi āt cōicatio ope
rū ꝯtingit dupl'r. Uno mō ex vnione charitatis q̄
oīes xpi fideles efficiunt vnū corpus. z sic act⁹ vn⁹
quodāmō redūdat in iuuamētū alterius. sicut etiam
in mēbris nostris corpalib⁹ videm⁹. z sic iuuat aliōs
ex actu alterius inq̄tū q̄libet existēs in charitate gau
det de quolibet bono ope. z q̄nto est maioris charitat⁹
tāto amplius gaudet sīue sit in purgatorio. sīue i pa
radyso. sīue etiā in mūdo. z q̄tū ad h̄ est vera p̄ma
opinio. Alio mō actus vnius fit cōis alteri p inten
tionē facientis. qr facit p illo vel vice illius qđ valet
precipue in debitis soluendis. z sic suffragia eccle
valent defunctis inq̄tum viuus soluit deo satisfactō
nem quā mortuus soluere tenebatur. Et sic valor suf
fragij sequitur intētionem facientis. Et q̄tum ad h̄
secunda opinio vera est.

Ad p̄mū ergo dicendū. q merituz illud de quo lo Ad i
quit Aug⁹. est meritū conditōnatum. Meretur em̄
aliquis viuēs vt sibi suffragia post mortē valeant si
p eo fiāt. q̄ qdem ꝯditio erat in vno. z non erat in
alio. z ideo nō eq̄liter pfunt vtriq̄z. ¶ Ad. ij. dicēdū Ad 2
q passio xpi fuit q̄hibita p omnib⁹. sacrificium aūt
misse specialiter p aliquib⁹ offertur. Et ideo nō est si
mile. Alia duo concedimus. Ad 3. 4

¶ Articulus. x

Ad tercium sic pceditur. Uidet q votum
simplex cōtinētie dirimat matrimoniuz j.
cōtractum. Si em̄ aliqs det alicui qđ pri
us alteri dederat secūda datio nulla ē. sed
ille qui emittit simplex votum cōtinētie dat corpus
suū deo. ergo cū postea ꝯtrahēdo matrimoniū det cor
pus suū vxori cōtractus iste matrimonij nihil vale-
re videtur. ergo ꝛc. ¶ Sed cōtra est qđ decretalis dr Cōtra
q votum simplex matrimoniū impedit cōtrahēdū
sed non dirimit contractum

Rñ° Rñdeo dñm. q votū simplex nō dirimit matrimoniū ꝯtractū. ꝛ solū solēne. cuꝰ rō pz. si differentia vtriusq; voti inspiciat. In voto eñ simplici ē sola p̄missio q̄ qs p̄mittit deo se ꝯtinētiā seruaturꝫ Ex sola aūt p̄missione nō trāsfert dominiū. vnde si aliqs p̄mittat rē aliquā alicui. ꝛ postea det eādē alteri. hmōi donatio nō p̄t rescindi p̄ pozē p̄missionē. q̄uis malefaciat dādo. Et sic ille q̄ emisit votū simplex ꝯtinētie p̄t postmodū corpus suuꝫ tradere vxori. ꝛ q̄uis peccet hoc faciendo. tñ matrimoniū nō dirimet pro pter votū p̄cedēs In voto aūt solēni ē simul p̄missio ꝛ collatio. Tūc eñ est votū solēne qñ simul aliquis cum voto ꝯsecrat deo. ꝛ ponit in aliq̄ statu sanctitatis. vel p̄ susceptionē ordinis. vel p̄ professionē certe regule. ꝛ sic nō potest vlterius corpus suū tradere vxori. ꝛ si tradit ꝯtractus nullus est. ꝛ sic matrimoniuꝫ dirimitur p̄ votū solēne. nō aūt per simplex.

Ad ꝓmū Ratio aūt in ꝯtrariū adducta falsum supponit. s. q̄ p̄ votum simplex aliquis det corpus suum deo. nō eiī dat sed promittit

DEinde quereba ̄ de his q̄ ptinēt ad culpā Et circa hꝫ querebā ̄ quinq; Primo vtrū peccet qui ad ecclesiā vadit ꝓpter distributiones q̄ alʒ nō iret. q̄uis a p̄ncipio p̄tendā accepit. vt deo seruiret Secōo vtꝫ aliqs habēs de superfluo peccet si nō det paupi petēti Tercio vtꝫ q̄n sunt diuise opiniones de aliq̄ facto. vtꝫ ille q̄ seq̄t minꝰ tutā peccet. sicut de pluralitate p̄tendarum. Quarto vtꝫ mēdaciū sp̄ sit pctm̄ Quinto vtꝫ q̄tū aliquis intendit peccare tātum peccet.

¶Articulus.xi.

1. AD p̄mū sic p̄cedit. Videt q̄ ille q̄ vadit ad ecclesiā ꝓpter distributiones alias non iturꝰ peccat Ipe eñ videt ponere obseq̄ū diuinū qđ impciabile sub pcio rei tpalis ergo ꝯmittit symoniā. ꝛ ita videt q̄ mortaliʒ peccet.

Cōtra ¶Sz ꝯtra. Ille q̄ facit votum bona intētione si postmodū in p̄secutōne voti mutet voluntas eiꝰ vt imutus faciat qđ volens p̄misit. nō euacuat meritū voti. vt videt Anselmus dicere in li. de similitudinib⁹. ergo eadē rōne q̄ accipit p̄tendā vt deo seruiat nō peccabit. q̄uis postea mutetur eius intentio.

Rñ° Rñdeo dñm. q̄ ad euidentiā huiꝰ questionis notandū est. q̄ aliqs actus dr̄ esse spūalis dupliciʒ. Uno mō ex p̄te p̄ncipij. q̄n. s. actus ꝯpetit alicui p̄sone p̄pter aliq̄d spūale qđ in ipo est. sicut epo ꝯsecrare basilicas. ꝛ dyacono legere euangeliū. ꝛ in talib⁹ actib⁹ cōmittit symonia si aliquis intēdat suū actū vēdere. Allio mō est aliqs actus spūalis nō ex p̄te p̄ncipij. sz ex p̄te finis tm̄. sicut docere liberales artes. quaꝫ veritas spūalis est. sed hmōi doctrina nō ꝯpetit alicui p̄pter aliqđ spūale officiū. cū etiā gētilib⁹ liceat hmōi artes docere. ꝛ in his actib⁹ ꝯmittit symonia si vēdat finis q̄ spūalis est. s. ipa veritas. nō aūt si aliquis sua opa locet. Celebrare q̄ diuinū officiuꝫ in ecclesia est actus spūalis p̄mo mō. Cōpetit eñ alicui ex hꝫ q̄ est clericꝰ. ꝛ iō symoniā ꝯmittit q̄ hmōi actū vēdere intēdit. In q̄libet eñ vēditione pciū accipit q̄si finis. ꝛ iō in pdicto casu distinguēdū ē. Si eñ hmōi distributiones recipit q̄si finē sui opis p̄ncipaliʒ intētum symoniā ꝯmittit. ꝛ ita mortaliʒ peccat. Si aūt hꝫ p̄ncipale finē reū in tali actu. ad hmōi aūt distributōes respicit secūdario nō quasi in finē. sed sicut in id qđ ē necessariū ad suā sustētationē ꝯstat q̄ nō vēdit actū spūalem. ꝛ ita symoniā non ꝯmittit nec peccat. Sic eñ acceptio distributionū nō erit cā ōre ad ecclesiaʒ vadat. sz p̄prie hmōi determinatio ōre nunc vadat ꝛ nō alia vice. Et sic pz responsio ad p̄mū. quia non ponit impciabile sub pcio.

Ad .i.

Ad illud vero qđ ꝯtra obijcit dñm. q̄ tūc in veniente nō euacuat meritū voti. q̄n intentio vouentis ferē sup licitū. vt cū aliqs vellet nō facere illud qđ vouit si nō vouisset. Si aūt ferat directe sup illicitū tūc euacuat meritū voti. vt cū aliqs vult absolute illud nō facere qđ vouit. Ille aūt q̄ vult ire ad ecclesiā p̄ pecunia sicut p̄ fine p̄ncipali habet voluntatē relatam sup illicitum. ꝛ ideo peccat

Ad ꝓmū

¶Articulus.xij.

AD secōm sic p̄cedit Videt q̄ ille q̄ nō dat paupi petēti si habeat de superfluo peccet. s. facere eñ elemosynā de superfluo ē in pcepto. Luce.xij. Uerūtñ si qđ supest date elemosynā. q̄ peccat si petēti nō tribuat. ¶ P. Aliqs tenet inqrere de his q̄ sunt necessaria ad salutē vt aliquis subueniat existēti in extrema necessitate. ergo tenetur q̄libet inqrere vtꝫ paup sit in extrema necessitate. vel statim ei dare. ¶ In ꝯtrariū est. quia sic videretur q̄ omnes essent damnati.

2

Rñdeo dñm. q̄ circa hꝫ distinguēdū ē. Supposito eñ q̄ aliqs habeat de superfluo ꝛ respectu idiuidui. ꝛ respectu p̄sone qđ tenet paupib⁹ erogare. aut videt in paupe petēte euidentia signa extreme necessitatis aut nō. Si videt certū ē q̄ tenet dare. Et peccat nō dādo. Jn hꝫ eñ casu loq̄t Amb. Pasce fame morientē. si nō paueris occidisti. Si ꝛo nō appareāt. tunc nō tenet dare paupi petēti. q̄ q̄uis tenet dare superfluū paupib⁹. nō tñ tenet oīb⁹ dare. nec huic dare. sz tenet distribuere sm̄ q̄ sibi visuꝫ fuerit oportunum nec tenet inqrere. q̄ hꝫ esset minus graue q̄ de oīb⁹ paupib⁹ inqreret. ꝛ pcipue cum ad eum q̄ necessitatē patit̄ p̄tineat vt necessitatem suam exponat. Et p̄ hꝫ patet responsio ad obiecta

Rñ°

¶Articulus.xiij.

AD tercīū sic p̄cedit. Videt q̄ ille q̄ hz plures p̄bendas peccet ex hꝫ ipo q̄ opiniones magistroꝝ sūt in ꝯtrariū. Quicūq; eñ ꝯmittit se discrimini in his q̄ sūt ad salutez peccat. sed iste ꝯmittit se discrimini vt videt cum faciat

i.

cōtra multoz peritoz sniam. ergo videtur q̄ peccet

Cōtra ¶Sed ǒtra. Potest eē q̄ in tali casu aliq̄s adhibet diligētiā inq̄res an habere plures p̄bēdas sit licitum nec inuenit aliq̄d qđ eū moueat ad hz q̄ sit illicitū. g̃ videt q̄ sine pcō possit plures p̄bendas habere

R̄ Rn̄deo dđm. q̄ duob⁹ modis aliq̄s ad pctm̄ obligat. Uno mō faciēdo ǒtra legē. vt cū aliq̄s fornicatur. Alio mō faciēdo ǒtra cōsciam. & si nō sit ǒtra legē. vt si conscia dictat alicui q̄ leuare festucā de terra sit pctm̄ mortale. Ex cōscientia ār obligat aliq̄s ad pctm̄ siue habeat certā fidē de ǒtrario ei⁹ qđ agit. siue etiā habeat opinionē cū aliq̄ dubitatōne Illud ār qđ agit ǒtra legē semp ē malū. nec excusat p hz q̄ est fm cōsciam. & silr qđ ē ǒtra ǒsciam ē malū. q̄uis nō sit ǒtra legē. qđ ār nec ǒtra cōsciam nec ǒtra legez est nō p̄t eē pctm̄ Dđm ē g̃ q̄ qn̄ sunt due opiniones cōtrarie de eodē oz eē alterā verā & alterā falsam. Aut g̃ ille q̄ facit ǒtra opinionē magistroz vtpote habēdo plures p̄bendas facit ǒtra verā opinionē. & sic cū faciat cōtra legē dei nō excusat a pcō. q̄uis non faciat cōtra ǒsciam. sic eīm ǒtra legez dei facit. Aut illa opinio nō est vera. sed magis ǒria quā ille sequit ita q̄ vere licet habere plures p̄bendas. & tūc distinguēdū ē q̄z aut talis hz cōsciam de ǒtrario. & sic iterz peccat cōtra ǒscientiā faciens. q̄uis nō cōtra legē. Aut nō hz cōscientiā de ǒtrario sz certitudinē. sz in in quādam dubitatōem inducit ex ǒtrarietate opinionū. & sic si manente tali dubitatōne plures p̄bendas hz piculose cōmittit. & sic p̄oculdubio peccat. vtpote magis amās bñficiū tpale q̄z ppriā salutē. Aut ex ǒtrarijs opinionib⁹ in nullā dubitationē adducit. & sic non ǒmittit se discrimi nec peccat Un̄ pz solo ad obiecta

¶Articulus. xiiij.

i. AD quartū sic pceditᵉ. Uidet q̄ nō oē mendaciū sit pctm. Maius eīm pctm̄ est homicidiū q̄z mēdaciū. sz homicidiū p̄t licite fieri. vt cū iudex occidit latronē. ergo & mēdaciū. ¶P̄. In sacra scriptura q̄dā laudant q̄ tñ mētiti eē intelligūt. vt obstetrices Jacob & Judith. ergo mendacium non semp est peccatum

Cōtra R̄ ¶Sz ǒtra ē qđ Aug. determinat in li. de mendacio. Rn̄deo dđm. q̄ qn̄cūq̄z aliq̄s actus hz aliquā inordinationē inseparabilr ānexā nūq̄z p̄t bene fieri. q̄a ipa inordinatio ē aliq̄d supfluū vel diminutū. & ita nō p̄t in tali actu mediū accipi in q̄ forus cōsistit. vt pz p phm in. vi. ethi. Dmōi ār actus ē mēdaciū Ad hz eīm inuēcta sunt ꝛba vel voces. vt sint signa intellectuū. vt dr in p̄ncipio periher. & iō qn̄ aliq̄s voce enūciat qđ nō hz in mēte qđ importat in noīe mendacij ē ibi inordinatio p abusum vocis. & ideo cōcedimus q̄ mēdacium semp est peccatum

Ad i. Ad p̄mū g̃ dđm. q̄ homicidiū sp ē pctm̄. q̄z inordinationē hz inseparabilr ānexā. homicidiū eīm plus importat q̄z occisio hois. Cōposita eīm noīa frequenter plus importāt q̄z ꝑpositiua. Importat eīm homicidiū occisionē hois indebitā. & iō homicidiū nunq̄z est licitū. q̄uis occidere hoiem aliq̄n liceat. ¶Ad. ij dđm. q̄ sicut Aug. dr in li. de mendacio. & habetur in glo. sup illud p̄s. Perdes oēs q̄ loquūtur mēdaciū Dupl̄r aliq̄s laudat in scriptura. Quidā ppter pfectū statū frutis. & hoz facta ꝑponūtur oīb⁹ in exēplū. & de talib⁹ nō legit q̄ mētiti sint. vel si aliq̄ dixerūt q̄ mēdacia videnē fm intētionē quā ex instinctu spūssancti ꝛceperūt mēdacia nō sunt. Quidam so laudātur ppter virtutis indolē. & sic in aliq̄b⁹ mēdaciū fuisse legit maxime officiosuz. sicut pz de obstetricib⁹ Nō eīm ǒmēdat. q̄ mētite sunt. sz ppter misericordiam ex q̄ in mendaciū inciderūt. & sic apparet in eis q̄dā indoles. i. ꝑfectus frutis. nō ār pfectio.

¶Articulus. xv

i. AD quintū sic pceditᵉ. Uidet q̄ nō oz q̄ si aliq̄s intēdat peccare mortalr q̄ peccet ꝑpter hz mortalr. Deus eīm ꝓnioz ē ad miserendū q̄z ad puniendū. vt habet ex glo. in ꝓncipio Jere. sz si aliq̄s intēdat peccare venialr nō ideo q̄ ppter hz peccet venialr. g̃ nec oz q̄ q̄ intēdit peccare mortalr q̄ ppter hz peccet mortalr. Cōtra ¶Sz contra Quicūq̄z intēdit peccare mortalr facit ǒtra ǒsciā. sed oīnis talis peccat mortalr. ergo &c.

R̄ Rn̄deo dđm. q̄ iproprie dr q̄ aliq̄s intēdat peccare mortalr aut venialr. Malū eīm ē ꝑter intentionē & voluntatē. vt dr Dyo. iiij. c. de di. no. Sz aliq̄s q̄ intēdit facere aliq̄d qđ credit esse mortale pctm̄ ex hz dr q̄ intendit peccare mortalr. Predicta g̃ q̄stio nihil aliud q̄rit nisi q̄re aliq̄s credēs esse pctm̄ mortale qđ facit peccat mortalr. Nō ār ē necesse q̄ sit veniale si credat veniale esse. vt si fornicatōnem credat esse veniale pctm̄. Cuius q̄stionis de facili pz solutio. q̄z cū ǒsciē tia etiā erronea habeat vim ligādi ex hoc ipo q̄ ǒtra cōscientiā facit mortalr peccat Error ār ǒscie q̄nq̄z hz vim absoluēdi sine excusandi q̄n. s. ꝑcedit ex ignorātia ei⁹ qđ q̄s scire nō p̄t. vel scire nō tenet. & in talicasu q̄uis factū de se sit mortale. tñ intēdēs peccare venialiter peccaret venialr. sicut si aliq̄s intēderet accedere ad vxorē sua cā delectatōnis. & ita intēderet peccare venialr. si alia ei supponeret eo nesciēte nihilominus venialr peccaret. Quicq̄ vero error ǒscie non hz vim absoluēdi vel excusandi q̄n. s. ipe error pctm̄ est vt cū ꝑcedit ex ignorātia eius qđ q̄s scire tenet & p̄t. sicut si crederet fornicationē simplicē eē pctm̄ veniale. & tūc q̄uis crederet peccare venialr. nō tñ peccaret venialr sz mortalr. Et sic pz responsio ad obiecta

DEinde q̄rebat de his q̄ ptinēt ad penaz & gloriā. Et ꝓmo de his q̄ ptinēt ad penaz. Scōo de his q̄ ptinēt ad gl̄am Circa penā ār q̄rebat ꝓmo de pena spūali. Secūdo de pena corpali dānatoz. Circa ꝓmū duo q̄rebātur. Primo vtz dānati videāt gloriā sanctoz. &

maxime post die iudicij. Sedo vtz dānati vellēt suos propinquos esse dānatos

¶¶Articulus xvi.

1. AD primū sic procedit. Videt q damnati post die iudicij videāt gloriaz sctoz. Sicut enī se hz gloria ad miseriā. ita miseria ad gloriam. sed de pfectōe glorie sctoz est vt videāt miseriā dānatoz. vt habet Isa. vlti. egredientur vt videāt cadauera ipioz. ḡ & de pfectōe miserie dānatorū est vt videāt gloriā sctoz. & sic post diez iudicij qñ

2. in miseria pfecta erūt videbūt gloriā sctoz. ¶Preterea post die iudicij nulla afflictio ꝓia dānatz subtrahet. Iz nūc affligūtur dānati de hoc q videt gl'iam sctorum sm illud Isa. xlvi. Videāt & confundant zelātes ppli. ergo & post die iudicij gloriā sctoz videbūt.

Contra ¶Sed ctra. oīs delectatōis materia dānatz post die iudicij subtrahet. sed videre sctoz gloriā est quedam materia delectatōis. ergo &c

Rñ ¶Rndeo dd. q videre gloriā btoz dupl'r ctingit. Uno mō vt capiat qd sit ipa gl'ia. & qlis. & qta. et sic null' pt videre gloriā nisi q est in gloria. supat em & desiderū & intellectū eoz q nō sunt i ea. hoc em est māna absconditū & nomē nouū scriptū in calculo. qd nemo nouit nisi q accipit. vt habet Apoca. ij. Alio mō ctingit videre gloriā beatoz vt videāt ipi beati esse in quadā gloria inenarrabili & excedēte intellectū. et sic dānati añ die iudicij vidēt gloriā sctorū. nō aūt post die iudicij. qz tūc erūt penitus a sctoz ꝓsortio alienati. vt q ad summū iam miserie puenerūt. & ideo nec etiā sctoz ꝓsortio digni habebunt. nā

Ad j videēs aliqd ꝓsortiū hz cū eo qd videt

¶Ad primū ḡ dd. q videre miseriā dānatoz oīno erit sanctis ad gloriā. gaudebūt em de iustitia dei & de sua euasione. sm illud ps. Letabit' iust' cum viderit

Ad 2 vindictā. sed videre sctoz gloriā aliqd profectōis ipoz tat q post die iudicij dānati puabūt. ¶Ad ij. dd. q dānati in inferno exītes post die iudicij memores erūt glorie sctoz quā ante iudiciū & in iudicio viderūt. & sic cognoscēt eos esse in maxima gloria. qbus nō videāt ipsos beatos nec eoz gloriā. & ita inuidia torquebūtur. Et sic afflictio q est in eis nūc ex tali visione manebit visione sublata. de quo etiā magis do

Ad ꝓmū lebunt videntes se etiam visione sanctorum iudignos reputatos ¶Ad illud qd ꝓtra obijcit dd. q videre sctoz gloriā nō est materia delectatōis nisi sm primū modū visionis videat. qualiter a dānatis nunq videt. Secdo aūt mō videre & nō habere est magis afflictōis cā ppter inuidiam ¶Articulus xvij.

1. AD secdm sic procedit. Videt q dānati non vellēt suos ppinquos esse dānatos. Dicit em Lu. xvi. q dines in inferno dānatus petebat lazarum mitti ad fratres suos vt testaret ill' ne venirēt in hūc locū tormentoz. Petitio aūt est volūtatis designatio. ergo damnati nō volunt suos ppinquos damnari. ¶Sz ctra est qd dr Isa. xiij. sup illud. Surrexerūt de solijs suis. dr glo Contra. sa. Solacium est dānatis socios habere sue miserie. ḡ ipsi vellent oēs esse dānatos

¶Rndeo dd. q vicia spūalia in damnatis ꝓsumātur. qd patet Ezech. xxxij. vbi dr de impijs. q cum armis suis ad infernū descendūt. & ideo in eis perfecta inuidia est ad quā ptinet dolere de bono alterius qd ipse nō hz. & sic etiā velle oēs pati malū qd ipe patit. liberari em a malo quoddā bonū est. Que q/dem inuidia in aliqbz etiaz in hac vita tm inualescit. vt suis ppinquissimis etiā inuideāt de bonis q non hūt ipsi. Un multo amplius dānati inuidia stimulante vellent suos ppinquos cū oībz alijs esse dānatos & dolebūt si sciāt aliquos esse saluatos. sed tm si nō omnes delent saluari. sed aliqui saluari. magis vellent suos ppinquos qz alios a dānatione liberari. qz in hoc etiā inuidia torquebūtur si videāt saluari alios & suos dānari. Et p hūc modū dines dānatus nolebat suoz dānatōem. Et sic patent obiecta

¶Articulus xviij

DEinde querebat de pena corpali dānatoz vtz scz sit ibi tm pena ignis. vel etiam de pena aque. Et videt q sic p illud Job. xxiij de impijs. Transibūt ab aquis niuiū ad j calorem nimium

¶Sed ctra. oīs delectatio & refrigeriū damnatis auferetur. sed nō pt esse sine quodā refrigerio q aliquis afflictus calore ad frigus aque transeat. vel ecō uerso. ḡ talis penaz alteratio nō erit in dānatis. Contra.

¶Rndeo dd. q sicut dicit Basilius exponens illud ps. Uox dñi intercidentis &c. In fine mundi ignis diuidetur & alia elementa. & qcqd est in eis pulcrum & clarū remanebit superius ad gloriā beatoz qd vero est in eis fetulentiz & penosum descendet in infernū ad penā damnatoz. & ita fex totius creature in infernū colliget & erit dānatis in penā. & nō solum patientur penā ignis. Justū est em vt qui creatorem offenderūt ab oīi creatura puniātur. Un dicit sapientie. v. Pugnabit orbis terrarū pugnabit pro illo cōtra insensatos.

¶Ad illud aūt qd in ctrariū obijcitur dd. q ex hmōi varietate penarū nullū erit in dānatis refrigeriū. ignis & aqua & hmōi nō agent in corpora dānatoz actione nature. ita q relinquāt suas qualitates in corporibz damnatoz sm esse nature. sicut ignis relinquit calorem in lignis que facit esse calida. alioqn cum ctraria nō possint esse simul in eodē oportz corpa damnatoz suas qlitates pdere. & sic trāsmutata natura organoz fieret pena minus sensibilis. sed agūt in corpa damnatoz actione spūali. imprimendo scz suas qualitates in corporibz damnatoz sm eē spūale per modū quo spēs color est in aere vel etiam in pupilla. nō ita q fiant colorata. Unde corpa dā-

Ad j.

natoꝝ sentient afflictōem ignis sine hoc q̄ ꝓuertantur in naturā ignis. ⁊ ideo varietas penaꝝ non facit eis aliqđ refrigerū. Refrigerū em̄ nūc ex alternatōe penaꝝ pueniēs causaf ex trāsmutatōe nature inq̄tuz p frigus aque supfluitas calefactōis remittit. ⁊ sic ad mediū venit qđ est delectabile

DEinde querebaf de gloria beatoꝝ. Et circa hoc querūtur duo. Primo vtrū beatitudo sctoꝝ p pus cōsistat in intellectu q̄z in affectu vel ecōuerso. Secdo vtrū p prius beati ferantur ad videndū humanitatem christi q̄z eius diuinitatem ¶Articulus xix.

AD pmū sic pcedit. Videt q̄ beatitudo sanctoꝝ pcipue ꝓsistat in intellectu Sicut em̄ dicit Aug⁹. x. cōfessio. Beatitudo est gaudiū de veritate. sed veritas ptinet pncipaliꝰ ad intellectū. g̃ ⁊ beatitudo ¶P. Joh̄is. xvij. dicit Hec est vita eterna vt cognoscat te solū verū deuz et quē misisti Jesum xp̄m. Cognitio aūt ad intellectū ptinet. g̃ et vita eterna siue beatitudo. ¶P. Aug⁹. dt p. de trini. q̄ visio est tota merces. merces aūt est beatitudo. g̃ ptinet pncipaliꝰ ad visionē intellectus

Contra ¶Sed ꝓtra. premiū respondet merito. sed meritū pncipaliꝰ ꝓsistit in volūtate. g̃ ⁊ btitudo q̄ est pmiuz.

R⁹. ¶Rn̄deo dd̄m. q̄ felicitas siue beatitudo in opatione ꝓsistit. ⁊ nō in habitu. vt phūs pbat. p. ethico. Uñ beatitudo hoīs pt ꝓparari ad aliquā potentiaz aīe dupliciter. Uno mō sicut obiectū potentie. ⁊ sic beatitudo precipue ꝓparaf ad volūtatem. Nominat em̄ beatitudo vltimū finē hoīs ⁊ summū bonuz ipsius. finis aūt ⁊ bonū sunt obiectū volūtatis. Alio mō sicut actus ad potentiaz. ⁊ sic beatitudo originaliter et substātialiter ꝓsistit in actu intellectus. formaliter āt et ꝓpletiue in actu volūtatis. q̄ impossibile est ip̄m actū volūtatis esse vltimū finē volūtatis. vltim⁹ em̄ finis hoīs est id qđ est pmo dēsideratū. Nō aūt pt ee q̄ primo volitum sit actus voluntatis. prius em̄ est potētiā ferri in aliqđ obiectū q̄z q̄ ferat sup actū suū prius em̄ intelligit actus alicuius potētie q̄z reflectio eius sup actū illū. actus em̄ terminat ad obiectuz. ⁊ ita quelibet potentia pus fertur in obiectū q̄z in actū suū. sicut visus pus videt colorem q̄z videat se videre colorē. ⁊ ita etiā volūtas pus vult aliqđ bonuz q̄z velit se velle. ⁊ sic actus volūtatis nō pt esse pmo volitum. ⁊ p ꝓsequēs nec vltimus finis. sed quotiēscum q̄z aliqđ bonū exterius est dēsideratuz quasi finis. ille actus noster est nobis quasi finis interior. quo pmo pfecte attingimus ad ipsum. Sicut dicimus q̄ commestio finis est ⁊ beatitudo eius qui ponit cibū finē suū. ⁊ possessio eius qui finē suū ponit pecuniā. finis aūt nostri dēsiderij deus est. Uñ actus quo ei primo ꝓiūgimur est originaliter ⁊ substātialiter nostra beatitudo. primo aūt deo ꝓiūgimur p actuz intellectus et ideo ipsa dei visio que est actus intellectus est substantialiter ⁊ originaliter nostra beatitudo. Sed q̄z hec operatio pfectissima est ⁊ pueni entissimuz obiectū. ideo ꝓsequit maxima delectatio. que quidē deorat operatōem ipam ⁊ pficit eaz. sicut pulcritudo iuuentutem. vt dr. x. ethi. vñ ipsa delectatio que voluntatis est. est formaliter ꝓplens beatitudinē. ⁊ ita beatitudinis vltime origo est in visione. ꝓplementū autem in fruitione. Tres g̃ pme rōnes ꝓcedende sūt. q̄z ostēdūt q̄ beatitudo substātialiter cōsistat in actu intellectus. ¶Ad illud aūt qđ ꝓtra obiicit dd̄m. q̄ meritū ꝓsistit in agendo. pmiū aūt in recipiendo. Actio autē pmo pertinet ad volūtatē. q̄z ipsa mouet oēs alias vires. sed receptio primo ptinet ad intellectū q̄z ad volūtatē. vñ pmiū p pus attribuit intellectui. meritū aūt volūtati

Adjō Ad ꝓmū

¶Articulus .xx.

AD secūdū sic pcedit Uidet q̄ beati in gloria pus ferātur ad ꝓtemplandā xp̄i diuinitatem q̄z eius humanitatez. Altissimo em̄ statui altissimus actus pmo ⁊ pncipaliter ꝓpert. sed beati sunt in statu altissimo. cuz ergo actus intelligentie que est potentia altissima. cui⁹ est ferri in deum sit actus altissimus ⁊ nobilissimus. videtur q̄ hic actus primo beatis ꝓpetat vt deū ꝓtēplentur. ¶P. hoc ad impfectiōez vie ptinet q̄ oportz nos ab inferioribus ad supioza ꝓtemplanda ꝓscendere. sz in beatis erit pfectio ꝓtraria impfectōi vie. ergo ipse ecōuerso p pus supioza ꝓtemplabunt. ⁊ sic pmo xp̄i diuinitatē q̄z eius humanitatem

Contra ¶Sed ꝓtra ad extremū nō peruenit nisi p mediū sed mediū inter deū ⁊ homines est xp̄i humanitas. p. ad Thi. ij. Mediator dei ⁊ hominū hō xp̄s iesus ergo sancti nō pueniūt ad ꝓtemplationem diuinitatis xp̄i nisi pus ꝓtēplādo eius humanitatem

R⁹ ¶Rn̄deo dd̄m. q̄ vnusquisq̄ pus cōsiderat illud qđ est rō alicuius q̄z id cuius est rō. sicut artifex pus ꝓsiderat regulā opis q̄z fm regulā operatur. Beati āt adeo sunt deo ꝓiūcti vt ipse sit eis rō cuiuslibet cognitionis ⁊ opis. aliter em̄ actus beatitudinis p alias cognitiones ⁊ opatōes sanctoꝝ impediref. Et ideo illud ad qđ sancti primo attendūt est ipse deus. ⁊ cum habēt mediū cuiuslibet cognitōis ⁊ regulā cuiuslibet opationis. ⁊ sic p pus ꝓtemplanf diuinitatem xp̄i q̄z eius humanitatē. In vtraq̄ tn̄ ꝓtemplanda delectatione inueniūt. vñ dicit Joh̄is. x. Ingredient⁹ sęz beati ad ꝓtemplandaz diuinitatem xp̄i. ⁊ egredient⁹ ad ꝓtemplandā eius humanitatē. ⁊ vtrobiq̄ pascua inuenient. id est delectatiōem. vt exponit in li. de spū et aīa. Duas ergo pmas rōnes ꝓcedimus

Ad ilꝛ lud qđ ꝓtra obiicit dd̄. q̄ rō illa pcedit q̄z tū ad statum vie. in qua nōdū sumus deo pfecte ꝓiūcti. Sed oportet nos ad deū p xp̄m accedere. sed cū iam deo in beatitudine ꝓiūcti erimus p prius intendemus xp̄i diuinitati q̄z eius humanitati.

Ad ꝓmū

¶Incipit Quodlibet .ix. sancti Thome

QVelitur est primū de capite christi. Deinde de membris. De christo quesitum est tripliciter. Primo quantum ad naturā diuinā. Secundo quantum ad vnionē humane nature ad diuinam. Tercio quantum ad species sub quibus in sacramēto altaris ꝓtinet

¶Articulus primus.

QVrca p̄mū querebat utrū deus possit facere infinita esse actu. Et videt q̄ nō. Deus enī pt facere aliquid maius oīi eo quod facit. qz eius potentia nō adequat opus vt dr Hugo de sancto victore. sz infinito in actu nō pt esse aliqd maius. ergo nō potest cē q̄ deus faciat infinitum in actu

Contra ¶Sed ctra. deus pt plus facere qz hō possit dicere vel cogitare. sm illud Lu. p. Nō erit impossibile apud deū oīne verbū. sed hō pt dicere esse infinitum in actu z etiā cogitare. cū q̄dam phi hoc posuerunt. vt pz in. iij. phy. g dc pt facere infinitū in actu.

Rō ¶Rndeo dicendū. q̄ cū dr deum nō posse aliqd facere. hoc nō est ppter defectū diuine potentie. sed propter incōpossibilitatē q̄ importat in facto. Qd̄ quidez ꝓtingit dupliciter. Uno mō qz repugnat facto inq̄ntum est factū. sicut dicimus deū nō posse facere aliquā creaturā q̄ se in esse ꝓseruet. qz ex hoc ipso q̄ res aliqua ponit habere superiorē ponit etiā indigere ꝓseruatōe cū idē sit cā essendi rem. z ꝓseruans rem in esse. Alio mō qz repugnat huic facto inq̄ntū est factum. sicut si dicamus deū nō posse facere equū rōnalē cē. Esse enī rōnale q̄ntus nō repugnet facto inq̄ntum est factum in hoc factū. sz esse rōnale repugnat oīni equo inq̄ntum est equus. in cuius diffinitōe cadit irrōnale Quidam aūt dicūt q̄ deus nō pt facere esse infinitum in actu. qz cē infinitū repugnat facto inq̄ntū ē factū Est enī ꝓtra rōnem creature vt creatorē adequet. qd̄ optz ponere si esset aliqua creatura infinita. infinitum enī infinito maius nō est. Sed istud nō videt rōnabiliter dici. nihil enī phibet illud qd̄ est infinitū p vnuz modū superari ab eo qd̄ est infinitū pluribus modis. sicut si esset aliqd̄ corpus infinitū sm longitudinem finitū vero latitudine. esset minus corpore longitudine z latitudine infinito. Dato aūt q̄ deus faceret aliqd̄ corpus infinitū actu. corpus q̄dē hoc esset infinitum q̄ntitate dimēsiua. sz de rectitate haberet naturam spēi terminatā. z esset limitatū ex hoc ipso q̄ esset res materialis. vñ nō esset equale deo cuius esse z essentia est modis oīnibus infinita. Alij vero dixerūt q̄ esse infinitū in actu sm aliquē modū nō repugnat facto in q̄ntum factū neqz huic facto inq̄ntū est hoc factuz. qd̄ est ens in actu. Aliquo vero mō repugnat enti in actu cē infinitū. et hec opinio est Algaselis. Distinguit enī duplex infinitū. scz infinitū p se. z infinitū p accidens. Cuius distinctionis intellectus hinc accipi pt. q̄ cū infinitū ꝓncipiat in q̄ntitate inueniat. vt dr p°. phy. si q̄ntitas in qua infinitū ꝓsistit habeat talē multitudinē cuius vnaq̄qz ps ab altera dependeat z certum ordinē habeat. ita q̄ vnaqueqz ps illius multitudinis reḡrat p se. tūc infinitū in tali q̄ntitate consistens dicet infinitū p se. sicut pz in hoc q̄ baculꝰ mouet a manu. manus a lacertis z neruis. q̄ mouētur ab aīa. q̄ si in infinitū ꝓcedāt. vt scz aīa ab alio moueatur z sic deinceps in infinitū vel baculus aliqd aliud moueat. z sic deinceps in infinitū erit multitudo istorum mouentiū z motoꝝ p se infinita. Si vero q̄ntitas in qua ꝓsistit ifinitū resultet ex aliqbus pluribus. q̄ eūdē ordinē seruēt. z q̄z nūerꝰ nō reḡnt nisi p accns tūc erit ifinitū p accns. sic si aliqs faber cultellū faciat ad cuꝰ ꝓstitutōem multz martellis indigeat. ex hs q̄ vnus post aliū frangit. z vnus succedit in locū alterius eiusdē ordinē tenēs. si talis multitudo in infinitū excrescat. dicet infinitū p accns z non p se. Accidit enī fabrili opi martelloꝝ infinita multitudo. cū p vnū martellū si duraret equaliter posset expleri sicut p infinitos Dicūt ergo q̄ infinitū p se repugnat ei qd̄ est esse in actu. eo q̄ optz in his q̄ p se ordinem hūt ꝓpleri postremū nisi p ꝓparatōez quodāmō omnia ꝓoꝝ. z sic ad vnū ꝓstituendū requireret infinitorū ordinata influentia. si esset aliqd infinitū p se. z ita nūq̄z posset ꝓpleri. cū infinita nō sit trāsire. sed infinitum p accns sm eos nō repugnat ei qd̄ est cē in actu cū vna pars multitudinis ab altera non dependeat. vñ sm hoc nihil phibet esse infinitum in actu. sicut Alga. dr in sua metaph. aias rōnales hominū dfunctoꝝ esse infinitas in actu. eo q̄ ponat generatōez hominū ab eterno fuisse. z aias post mortem corpoꝝ remanere. z sm hāc opinionē deus posset facere infinita vel infinitū in actu. etiaz si nō inueniat in natura infinitū in actu. Sed ecōtra cōmētator. v. metaph. dr q̄ in actu esse nō potest neqz infinitū p se neqz infinitū p accns. In potentia vero inuenit infinituz p accidens. sed nō infinitū per se. z sic sm eū esse infinitum oīno repugnat ei qd̄ est esse in actu. z hoc verius esse videtur. Nō enī pt esse actu in rerū natura aliquid nō specificatū ad diuersas species indifferenter se habens. q̄ntus enī intellectus ꝓcipiat aīal nō specificatū rōnali vel irrōnali differentia. nō pt tñ esse actu aīal qd̄ nō sit rōnale vel irrōnale. vñ sm phm nō est in genere qd̄ nō est in aliqua eiꝰ specie. vnaqueqz vero q̄ntitas specificat p certā terminatōem q̄ntitatis sicut multitudinis spēs sunt duo z tria. z sic de aliis. magnitudinis spēs sunt bicubitū z tricubitū z huiusmodi vel sm aliquā determinatā mēsurā. vñ im

possibile est sic inueniri aliquā q̄ntitatē in actu q̄ non sit ꝑ ꝓprijs terminis limitata. cū aūt infinitum ꝯgruat q̄ntitati. ꝛ dicaꝫ infinitū ꝑ termini remotōez. impossibile erit infinitū esse in actu. ꝓpter quod ꝺr ꝓhs. iij. phy. q infinitū est sicut materia nōdū ꝓficiata. sed sub ꝓuatōe existens. ꝛ q se hz magis in rōne ꝑtis et ꝯtenti q̄z totius ꝛ ꝯtinēz. ꝛ ideo sicut deus non ꝑt facere equū rōnalē. ita nō ꝑt facere ens actu esse infinitū. Un ꝑmū ꝯcedimus. qz verū ꝯcludit q̄nis nō
Ad.j recte ꝯcludat. eo q si ponaꝫ deū facere aliq̄d infinitū fm vnū modū. adhuc ꝑt aliq̄d infinitū facere in alio ordine. sicut si posset facere infinitos leones. infinito eī nō est aliq̄d maius in illo ordine quo est infinitum. sed fm aliū ordinē nihil ꝓhibet aliq̄d esse aliud maius infinito. sicut numeri pares sunt infiniti. ꝛ tñ nūeri pares ꝛ impares simul accepti sunt plures numeris paribꝰ

Ad ꝓmū ¶Ad illud ꝙ dō q̄ in ꝯtrariū obijcit ꝺns q̄ verbū intellectus nō solū ꝺr q̄ verbo ꝓferꝫ. sed q̄ mente ꝯcipiꝫ. q̄ aūt sibi ipsi est repugnans mente ꝯcipi nō ꝑt. qz nullus ꝑt intelligere ꝯtradictoria esse simul vera. vt ꝓbaꝫ. iij. metaph. vñ cū esse infinitum repugnet ei q̄ est esse actu. hoc nō est verbū. vñ nō est infinitū in actu. ꝛ iō nō seq̄tur q sit deo possibile. Phi aūt qui posuerūt infinitū esse in actu ꝓpriam vocem ignorauerunt

DEinde querebaꝫ de xpo q̄stum ad vnionē humane nature cū diuina. ꝛ circa hoc querebāt tria. Primo vtrū in xpo sit vna ypostasis. Secūdo vtrum sit in eo vnū tm̄ esse. Tercio vtz sit in eo vna tm̄ filiatio

¶Articulus .ij.

ADprimū sic ꝓcedit. Videt q in xpo sunt plures ypostases. Unio eī aīe ad corpus ꝓsupponitur ad assumptōem. qz xps humanitatē siue humanā naturā assumpsit. que cū sit forma totius ꝺr aliq̄d ꝯpositū ex aīa ꝛ corpore. sed aīa ꝛ corpus vnita faciūt ypostasim hois. ergo ypostasis in humana natura ꝑintelligit assumptioni. sed oīe q̄d ꝑintelligit assuptōi ꝑt dici eē assumptū. g ypostasis verbi assumpsit ypostasim homis. ꝛ
2 sic sunt due ypostases in xpo. ¶Ad.2m corpus q̄d ꝑintelligit assumptōi est assumptibile. sed corpus nō est assumptibile nisi vt vnitū aīe rōnali. non eī ꝺr corpus inaiatū esse assumptibile. ergo vnio aīe ꝛ corporis ꝑintelligit ad assumptōem humane nature. ꝛ sic idem q̄d ꝓius. ¶Ad.3m medium vnionis ꝓsupponit aī
3 vnionē. sed gratia est medium vnionis humane nature ad diuinā ꝓsonā. vñ ꝺr gratia vnionis. ergo ꝓsupponit ad vnionē. gratia aūt nō ꝑt intelligi nisi in aīa aīa aūt nō intelligit esse anteq̄z corpori vniatur. quia creando infundit ꝛ infundendo creatur. ergo oportz preintelligi vnionē aīe cū corpore ad vnionē humani
4 nature cū diuina. ꝛ sic idem q̄d ꝓius. ¶Ad.4m humanitas est quedam forma subalis. oīs aūt forma subalis requirit aliq̄d q̄d ꝑ ipam informet. nō autez ꝑt dici q ypostasis vel suppositū eternū informet per aliquā formā creatā. ergo oportet in xpo ponere aliq̄d suppositū vel ypostasim creataz q̄ humanitate informet. ꝛ sic in xpo erūt due ypostases. ypostasis scz verbi. ꝛ ypostasis hois.

¶Sed ꝯtra est. ea q̄ sunt adinuicē disparata non ꝓdicāt̄ de se inuicē nisi ꝑ hoc q ꝓueniūt in vno suppositō. sicut dicimus q albū est dulce ꝓpter vnitatē subiecti. sed diuina natura ꝛ humana sunt. nature penitus disparate. ꝓdicanꝫ aūt de seinuicē in ꝯcreto. Dicimus eī deus est hō ꝛ hō est deus. g est ibi vnū suppositū tm̄ ꝛ vna ypostasis. Si dicaꝫ q ꝓdicanꝫ de se inuicē ꝓpter hoc q ꝓueniūt in vna ꝓsona nō ꝑ hoc q ꝓueniūt in vno suppositō vel ypostasi vna. sicut dicimus albū est dulce ¶Cōtra. ꝓsona non addit supra ypostasim suppositū nisi aliq̄d accīs. scz ꝓprietatē ad dignitatē ꝑtinentē. si ergo in xpo essz vna ꝓsona ꝛ nō vnū suppositū vl ypostaꝫ. diuina natura ꝛ humana eēnt in ipo vnite solū in accīte. q̄d falsuz ē.

¶Rñdeo dicendum. q fm opinionē secūdā quā mgr in. vi. di. tercij libri sñiaz ponit. q̄ ē ꝯmunis opinio modernoꝝ. ꝛ alijs multo verior ꝛ securior in xpo est vnū suppositū tm̄ ꝛ vna tm̄ ypostasis. sicut ꝛ ꝓsona vna. Oportz nāq nos fm doctrinā fidei ponere vnaz rem subsistentē in duabꝰ naturis diuinā scz ꝛ humanā. alias nō posset dici q vnus esset dns Jesus xps fm sententiā apli. ꝑ. ad Coz. viij. Un ꝛ Nestorius damnatus ꝓpter hoc q xpm ꝑsumpsit diuidere duas introducēs ꝓsonas. Illud aūt q̄d est subsistēs in natura est aliq̄d indiuiduum ꝛ singulare. Un vnitas xpi in qua due nature vniūtur attribuēda est alicui nomini ꝑ q̄d singularitas designet. Nominū aūt q̄ singularitatē designāt. quedā ꝺicant singulare in quolibet genere entis. sicut hec nomen singulare ꝛ ꝑticulare et indiuiduū. qz hec albedo ē q̄ddā singulare ꝛ ꝑticulare ꝛ indiuiduū. nam vle ꝛ ꝑticulare circuit oīe genus Quedā vero ꝺicant singulare solū in genere substātie. sicut hoc nomē ypostasis q̄d ꝺicat indiuiduam substam. ꝛ hoc nomen ꝓsona q̄d ꝺicat substam indiuiduā rōnalis nature. ꝛ sillr hoc nomē suppositū vel res nature quoz nullus de hac albedine ꝑt predicari. q̄nis hec albedo sit singularis. eo q vnūq̄dq̄z eoruz significat aliq̄d vt subsistens. Accīntia vero nō subsistunt. partes vero substaz q̄nis sint de natura subsistētiū. nō tm̄ ꝑ se subsistūt. scz in alio sunt. vñ etiā ꝓdicta nomina de partibꝰ substaz nō dicūtur. Nō eī dicim9 q hec man9 sit ypostasis vel ꝓsona vel suppositū vl res nature. q̄nis possit dici q sit quoddā indiuiduū vel particulare vel singulare. q̄ nomina de accīntibꝰ dicebāt. nō aūt ꝑt dici q humana natura in xpo vel aliq̄ ps eius sit ꝑ se subsistens. Hoc eī vnioni repugnaret nisi poneremus vnionē fm quid ꝛ non simplr. sicut

vniũtur lapides in acerno. vel duo hoīes p affectuꝫ amoris. vel p aliquā imitatōis sīlitudinē. q̄ omnia dicimus esse vnū fm q̄d ⁊ nō simplr. q̄d em̄ est simplr vnū ⁊ p se subsistēs nihil ꝓtinet actu p se subsistēs. ſꝫ forte in potētia. vñ seruata veritate vnionis naturarū in xp̄o oꝑtꝫ ponere sicut vnā psonā. ita vnam ypostasim ⁊ vnū suppositū. ⁊ vnā rez duaꝝ naturaꝝ. sed ipsam humanā naturā in xp̄o nihil ꝓhibet dicere eē quoddā indiuiduū aut singulare. aut ꝑticulare. ⁊ similiter quaslibet ꝑtes hūane nature. vt manus. ⁊ pedes. ⁊ ossa. quoꝝ q̄libet est quoddā indiuiduū. non tn̄ q̄ de toto p̄dicet. q̄ nullū eoꝝ est indiuiduū per se subsistēs. sed indiuiduū p se subsistens vel singulare vel ꝑticulare q̄d̄ p̄dicat̄ de xp̄o est vnū tm̄ Vñ possumus dicere in xp̄o esse plura indiuidua vel singularia vel ꝑticularia. non aūt possumus dicere xp̄m esse plura indiuidua vel singularia vel particularia. sed plures ypostases vel suppositā nō possumus dicere in christo esse

Ad.j. ¶Ad p̄mū g̃ d̄m. q̄ ex vnione aīe ⁊ corpis ꝓstituit̄ ⁊ hō ⁊ humanitas. que q̄dem duo hoc mō differūt. q̄ humanitas sc̄at p modū ptis. eo q̄ humanitas d̄r qua hō est hō. ⁊ sic p̄cise sc̄at essentialia principia spēi. p q̄ hoc indiuiduū in tali specie collocat̄. vñ se hꝫ p modū ptis. cuꝫ preter hmōi principia multa alia in reb⁹ nature inueniant̄. Sed hō sc̄atur p modum totius. hō em̄ d̄r habens humanitatē vel subsistens in humanitate sine p̄cisione quoꝝcūq; aliorum supuenientiū essentialib⁹ p̄incipijs spēi. q̄ p hoc q̄ dico habens humanitatē nō p̄cidit̄ q̄n habeat colorē ⁊ q̄ntitatem ⁊ alia hmōi. Sꝫm ergo secūdā opinionē p̄dictā vnioni humane nature ad diuinā p̄supponit̄ vnio aīme ⁊ corpis fm q̄ constituit humanitatem non fm q̄ constituit hominem. Illud enim quod in xp̄o est ꝓstitutū ex aīa ⁊ corpore tm̄. q̄d vnione p̄supponit̄ nō est totū q̄d p se subsistit. sed aliq̄d eius et ideo nō p̄t signari vt hō sed vt humanitas. vñ oꝝ dicere q̄ in ipsa vnione humane nature ad diuinaꝫ quasi in termino assumptōis intelligat̄ p̄mo in xp̄o rō hoīs. q̄ tūc in p̄mo intelligit̄ vt res p se subsistēs ꝓpleta. ⁊ in hoc differt ab alijs duab⁹ opinionib⁹. Tā p̄ma opinio ponit q̄ vnio aīe ad carnē p̄supponit̄ fm intellectū assumptōis humane nature. nō fm hoc solū q̄ ꝓstituit humanitatē. sed etiā fm q̄ cōstituit hominē. d̄r em̄ hominē esse assumptum. Tercia vero opinio ponit q̄ nec etiā in termino assumptionis intelligit̄ aīa corpi vnita nec ad ꝓstituendū hominē. nec ad ꝓstituendā humanā naturā. Dicit em̄ humanā naturā sumi multipl'r. i. p ptib⁹ eius. scilꝫ aīa et corpe. cū dicamus humanā naturā assumptaꝫ a verbo. Vñ patꝫ q̄ nec vere dicit xp̄m esse hominem Ad 2. nec vere ponit humanā naturā in xp̄o. ⁊ ideo est tāq̄ hereticа ꝓdemnata ¶Ad secūdū d̄m. q̄ corpus vnitū aīe p̄intelligitur assumptōi humane nature.

Unitū aūt dico vnione ꝓstituente humanitatē. non aūt vnione ꝓstituente hominē. Ad 3. ¶Ad tercīū d̄m q̄ gratia habitualis nō intelligit̄ vt mediū vnionis q̄d fm intellectū p̄cedat vnionē. nec est medium q̄d causat vnionem vel vnibilitatem. sed mediū q̄d facit ad ꝓgruitatem vnionis. sicut decora vestis facit ad ꝓgruitatē ꝓiunctionis matrimonialis. Et sīliter scientia ⁊ omnes alie p̄fectiones christi possent dici mediū vnionis. et p tāto gratia habitualis xp̄i p̄t dici gratia vnionis. verius tn̄ puto q̄ gratia vnionis dicat vel ipsa gratuita dei volūtas. que gratis nullis meritis p̄cedētib⁹ vnionē facit. vel potius ipsum donū gratꝫ datū hūane nature. q̄d est eē in diuina psona. Ad 4 si tn̄ aīa vnita corpori p̄intelligat̄ ad assumptiōem soluendū est vt p̄us ¶Ad quartū d̄m. q̄ humanitas nō est forma partis que dicat̄ forma q̄ informet aliquam materiā vt subiectū. sed dicit̄ forma totius in qua suppositum nature subsistit. vnde non oꝑtꝫ ponere q̄ ypostasis increata informet̄ humanitate. sed q̄ subsistit in ea ¶Articulus .iij.

AD secūdū sic p̄cedit̄. Uidet̄ q̄ in xp̄o non sit vnū tm̄ esse. Uiuere em̄ fm p̄hm .ij. de aīa viuentib⁹ est esse. sed in xp̄o non est tm̄ vnū viuere. cū duplex sit in eo vita creata. Ad 1 scz vita qua viuit corpus p aīam. que morte priuat̄ et vita increata qua viuit p seipsum. ergo nec in xp̄o est tm̄ vnū esse ¶P̄. sicut esse est suppositi ita ⁊ oꝑ Ad 2. ratio. sed vnitas suppositum nō facit q̄n in xp̄o sint plures oꝑatiōes. ergo nec faciet q̄ in xp̄o sit tm̄ vnū esse ¶P̄. generatio est mutatio ad esse. ſꝫ in xp̄o est quedā generatio tpalis. de qua Math̄. p. Christi aūt Ad 3. generatio sic erat que nō p̄t terminari ad esse eternuꝫ ergo terminat̄ ad aliq̄d eē tpale ⁊ creatū. ergo in xp̄o est duplex esse. cū in ipso maxime sit esse increatū

¶P̄. vnicuiq; est attribuendū esse de quo q̄uenienter queri p̄t an est. sed de humana natura p̄t queri an Ad 4 est. g̃ hūana natura hꝫ esse ꝓpriū in xp̄o. ⁊ sic est in eo duplex esse. cū etiā humana natura suū esse habeat.

¶Sed ꝓtra. quecūq; sunt distincta fm̄ eē sunt in suppōsito distincta. sed in xp̄o est vnū tm̄ suppositū ergo ⁊ vnū tm̄ esse Contra

¶Rn̄deo d̄m. q̄ esse dupliciter d̄r. vt pꝫ p p̄hm v. metaph̄. et in quadā glo. Dyge. sup principium Jo. Uno mō fm q̄ est copula verbalis significans ꝓpositionē cuiuslibet enūciationis. quā aīa facit. vñ hoc esse nō est aliq̄d in rerum natura. sed tm̄ in actu aīme ꝓponentis ⁊ diuidentis. ⁊ sic esse attribuitur oī ei de quo p̄t propositio formari. siue sit ens siue priuatio entis. dicimus em̄ cecitatē esse. Alio mō eē dicit̄ actus entis in q̄ntum est ens. scz quo denominatur aliquid ens actu in rerum natura. ⁊ sic esse nō attribuitur nisi rebus ipsis q̄ in decē generib⁹ ꝓtinentur vñ ens a tali esse dictū per decem genera diuidit̄. Sꝫ hoc esse attribuitur alicui dupl'r. Uno modo sicut

ei qđ ꝓprie ⁊ vere habet esse. vel est. ⁊ sic attribuit solī substātie p se subsistenti. vñ qđ vere est dr suba .p°. phy. Oīa vero q̄ nō p se subsistūt sed in alio ⁊ cuz alio. siue sint accūtia siue forme subales. aut q̄libet ptes non hūt esse ita vt ipa vere sint. sed attribuit eis esse. Alio mō. i. vt quo aliq̄d est. sicut albedo dr esse. nō qz ipsa in se subsistat. sed qz ea aliq̄d habet esse album. Esse ergo ꝓprie ⁊ vere nō attribuit nisi rei p se subsistenti. Hinc aūt attribuit esse duplex. vnū scilz esse resultat ex eis ex quibo eius vnitas integrat. qđ p priū est esse suppositi substātiale. Aliud esse. est suppositi attributū pter ea que integrāt ipm. qđ est eē sup additum. scz accūtale. vt esse albū attribuit sorti. cuz dr sortes est albus. Quia ergo in xpo ponimus vnam rem subsistentē tm. ad cuius integritatē ocurrit etiā humanitas. qz vnū suppositū est vtriusq; nature. tō optz dicere q esse substantiale qđ ꝓprie attribuitur suppositō in xpo est vnū tm. hz aūt vnitatem ex ipo supposito ⁊ nō ex naturis. Si tn ponat humanitas a diuinitate separari. tūc humanitas suū esse habebit aliud ab esse diuino. nō em impediebat q̄n ꝓpriū eē haberet nisi hoc q non erat p se subsistens. sicut si archa esset quoddam indiuiduū naturale. ipa tota nō haberet nisi vnū esse quelibet tm partiū eius ab archa separata ꝓpriū esse habebit. Et sic ptz q fm opinionem secūdā optz dicere q in xpo est vnū esse substantiale fm q esse est suppositi proprie. quānis sit in eo multiplex esse accūtale

¶Ad primū ergo dom q viuere dr esse quoddaz
Ad. j. specificatū p spāle eēndi ꝓncipiū. ⁊ ideo diuersitas vite ꝓsequitur diuersitatē ꝓncipiorū viuendi. sz esse magis respicit ad suppositū subsistens ¶Ad secū
Ad 2. dum dom. q opatio suppositi non est de integritate vnitatis eius. sed ꝓsequitur eius vnitatē. vnde vnius suppositi inuenimus multas opatōes fm diuersa operationū ꝓncipia que supposito insunt. sicut hō aliud opatur lingua ⁊ manu. sed eē est id in quo fundatur vnitas suppositi. vñ esse multiplex preiudicat
Ad 3. vnitati essendi. ¶Ad terciū dom. q generatio tēporalis terminat nō ad esse suppositi eterni. vt simpliciter p eam esse incipiat. sed q incipiat esse suppositum habens illud esse suppositi humane nature
Ad 4. Ad quartū dom. q obiectio illa pcedit de esse qđ in actu aīe ꝓsistit. qz an est etiā de eccitate q̄ri pt

¶Articulus .iiij.

AD terciū sic pcedit. Videt q in xpo non sit tm vna filiatio. Multiplicata em causa multiplicat effectus. sed natiuitas est
i. causa filiatōis. ergo cū in xpo sint due natiuitates erūt etiam due filiatōes ¶Ꝓ. impossi-
2. bile est idem simul manere ⁊ corrumpi. sz supposito q beata virgo ante xpi mortem mortua fuisset. corrupta esset filiatio qua filius matris dicebatur. manet aūt filiatio eterna qua diceretur filius patris. ergo alia filiatione dr xpus filius patris. ⁊ alia filius matris. Sed dicere q est alius respectus. sed nō alia filiatio. Contra. filius est relativū fm eē ⁊ nō tm fm z. dici tm. sed hmōi relativa fm phm in predicamētis sunt quoz esse est ad aliud se habere. ergo esse filiationis est esse respectus quo refertur ad aliud. et si sūt plures respectus sunt plures filiatōes. ¶Ꝓ. in relatōe 4
nihil inuenitur nisi respectus ⁊ causa siue fundamentum respectus. sicut vnitas q̄titatis est fundamentū relatōis que est equalitas. sed respectus sunt diuersi quibo xpus refertur ad patrem ⁊ matrez. fundamenta etiā hoz respectuū siue cause sunt diuerse. scz ipse natiuitates. nam filiatio est relatio originis. ergo sunt plures filiationes in xpo

¶Sed ꝓtra. filiatio est relatio ꝑsonalis. sz in xpo Contra
est vna tm ꝑsona. ergo vna tm filiatio

¶Rndeo dom. q in xpo est vna tm filiatio fm rē R
q̄uis sint plures respectus relativi fm rōnem. ¶Ad cuius euidentiā sciendū est. q in hoc differt adaliq̄d ab aliis generibo. q alia genera ex propria sui ratōne habent q aliquid sint. sicut q̄titas ex hoc ipso q est q̄titas aliquid ponit. Et siliter est de aliis. sed ad aliquid ex ꝓpria sui generis rōne nō habet q ponat aliquid. sed ad aliquid. vnde inueniūtur q̄dam adaliquid que nihil sunt in rerum natura. sed in rōne tm qđ in aliis generibo non ꝓtingit. et q̄uis adaliquid ex rōne sui generis nō habeat q ponat aliquid. nō tm etiā habet ex ipa generis rōne q nihil ponat. quia sic nulla relatio essz aliquid in rerū natura. vñ adaliq̄d nō esset vnū de decem generibo. habet aūt relatio q sit aliquid reale ex eo q relationem causat. Cum em in aliquo inuenitur aliquid reale per quod alteruz dependeat ⁊ comparetur. tūc dicimus realiter comparari vel dependere. vel referri. sicut equalitas relatio realis ponitur ex virtute q̄titatis. que equalitatē causat. Quia vero ex eodem res habet esse in vnitate. et ideo realis vnitas relationis pensanda est ex ipso relationis fundamento vel causa. vt quia vna est q̄titas per quaz pluribus sum equalis. in me non est nisi vna relatio realis equalitatis habens respectū ad plures. Similiter quia vna natiuitate ex patre ⁊ matre genitus fui. vna filiatione reali dicor filius vtriusq;. q̄uis multiplicentur respectus. sed in xpo non possumus dicere vnam causam esse filiationis fm q refertur ad patrem ⁊ matrem. cum sint due natiuitates penitus disparate. Unde si esset aliquis q̄ filiationem tempozalem posset recipere quasi subiectum oporteret ponere in christo plures filiationes. nunc aūt filiatio est talis relatio que non pt habere p subiecto nisi ipsum suppositū. in xpo aūt nō est nisi suppositū eternū. qđ qdem nō pt esse subiectū alicui⁹ tēporalis relatōis. quecūq; em relatōes temporales de aliquo eterno dicūtur. sunt relationes rōnis ⁊ nō rē

Unde filiatio qua xps refert ad matrē nō est realis relatio. sed rōnis tm̄. sicut 7 cetere q̄ dicuntur de deo ad creaturas. Nō em̄ potest dici q̄ subiectū filiationis sit suppositū eternū rōne humane nature. vel alicuius ptis eius. sicut dr̄ suppositū mortis vel passionis. q̄ sic ipa humana natura vel pars eius esset primū subiectū filiationis. 7 deinoiaret̄ p ipaz. sicut ptingit 7 de alijs accidētib̄ que attribuunt̄ xpo rōne humane nature. filiatio vero nūq̄z denoiat nisi ipm̄ suppositū. nec pt aliud p subiecto habere. Nihil tm̄ prohibet aliquas reales relationes inesse xpo ad virginem. sicut cum dicimus corpus xpi est originatū ex virgine. Sed ista relatio nō habet rōem filiationis. nisi poneremus fm̄ primā opinionē suppositū eternū esse aliud in xpo a creato.

Ad j Ad pmū g̃ dom̄. q̄ ex natiuitate tpali nō inascit filiatio realis. sz rōnis tm̄. q̄uis xps realr̄ sit filius virginis. sicut deus realr̄ ē dns creature. q̄uis in eo dominiū nō sit relatio realis. Dicit̄ em̄ realr̄ dns ppter realē potestatē. 7 sic dr̄ xps realr̄ filius virginis propter realē natiuitatē ¶ Ad. ij. dom̄. q̄ respectus relationis dependet ex termino ad quē aliq̄d refert̄. 7 ideo destructo termino respectus auferet̄. sed tm̄ filiatio realis ad patrē remanet in xpo. etiā suppositā morte matrz

Ad 3. ¶ Ad. iij. dom̄. q̄ in illa phi descriptione esse ponit̄ p rōne essendi fm̄ q̄ definitio dr̄ rō fm̄ genus. qđ est eē vnde nō oz q̄ habeat esse relatū ex respectu. sed ex causa respectus. ex respectu vero hz ppriam rōnem gene

Ad 4 ris vel speciei. ¶ Ad. iiij. dom̄. q̄ q̄uis sit respectus filiationis diuersus 7 cā filiationis diuersa. sed tamen filiationes nō pnt esse due rōne iā dicta ¶ Arti. v.

Unde queritur de xpo q̄stū ad spēs sub quibus in sacramento altaris ptinent. vtz scz sint ibi accidētia sine subiecto Et videt̄ q̄ nō. Deus em̄ nō pt facere ptradictoria eē

.j simul vera. Hoc aūt eēt si ab aliq̄ remouere t id qđ est de sua definitione. Cū g̃ in definitione accētis cadat esse in subiecto. q̄ accidētia esse ē ineē. videt̄ q̄ deus non

2 possit facere accidēs sine subiecto. ¶ ℗. Deeodē pdicatur definitū 7 definitū. sz ens p se est definitio vel descriptio sube. si g̃ in sacramēto altaris accētia sūt p se nō in subiecto. sequit̄ q̄ sint sube. qđ ē absurdū ¶ ℗.

3. Ex accidētib̄ nō pt generari suba. sed videmus ex illis speciebꝫ gñari vermes 7 cineres. quē cōstat nō generari ex corpore xpi. ergo accidētia nō sunt ibi sine subiecto. Sed diceres q̄ generātur miraculose.

4 ¶ Sz cōtra. Miracula ordināt̄ ad edificatōnem fidei. sed hec non ordinantur ad edificationem fidei.

5 sed magis ad scandalū q̄ vermes exinde generent̄. g̃ nō fit miraculose. ¶ ℗. In sacramēto altaris nihil deest eē inordinatū. sed contra ordinem quē deus rebꝫ

Cōtra imposuit est accidens esse sine subiecto. ¶ Sed ptra Sensus nō decipit̄ in ppio sensibili fm̄ phm̄ in. ij. de aia. sed sensus iudicat ibi esse colorē 7 saporem et alia hmōi. ergo hec accidētia sunt vere ibi. Non aūt sunt in corpore xpi sicut in subiecto. nec iterꝫ in aere. cum neutrz sit natum affici talibꝫ accidētibꝫ. ergo accidētia sunt ibi sine subiecto.

¶ Rñdeo dom̄. q̄ accidētia sunt ibi sine subiecto Rs̄ qđ qualr̄ esse possit hic ꝯsiderādum est vt in omnibꝫ causis ordinatis fm̄ phm̄ in lib. de causis. Prima cā vehemētius imprimit in causatū secde causē q̄z etiam cā secūda. vñ fit vt cā prima nō retrahat operatiōez suā ab effectu etiā posita cā secda retraxit. vt dr̄ ibidez de cōmēto. Uniuersalis aūt cā 7 prima oīm entiū deus ē. nō solū substātiarz. sz etiā accidētiū. Ipse em̄ est creator sube 7 accidētis. sz etiā procedūt ex eo ēdem ordine. Nā mediātibꝫ substātie pncipijs accidētia producūtur. vñ fm̄ nature ordinem accidentia a pncipijs sube dependēt vt sine subiecto eē nō possint. tm̄ p hoc nō excluditur quin deus quasi cā prima possit accidentia in esse seruare substātia remota. 7 p hunc modū accidētia miraculose sunt in sacramēto altaris sine subiecto virtute. s. diuina tenēte in esse

Ad pmū g̃ dom̄. q̄ cum dr̄ accidētis eē est inesse vel q̄liter cūq̄z ponat̄ subiectū in definitōe accidentis Ad i. intelligit̄ eē definitio p additōem. vt habet̄ in. vij. meta. Et dr̄ definitio p additōem qñ in definitōe ponit̄ aliq̄d qđ ē extra ētiā definiti. sicut nasus ponit̄ in definitōne symi. hꝫ aūt ē ppter naturalē dependētiā accidentis a subiecto. sz hꝫ nō ipedīte deus pt accidētia sine subiecto ꝑseruare. nec tm̄ seq̄t̄ ptradictoria sit esse vera. q̄ subiectū nō est de suba accidētis. ¶ Ad. ij. di Ad 2 cēdū. q̄ fm̄ Auicē. in sua methꝫ. eē nō pt poni in definitione alicui⁹ gñis 7 spēi. q̄ oīa particularia vniūt̄ in definitōe gñis vel spēi. cum tm̄ genus vel spēs nō sint vnū eē in oīmbꝫ. 7 ideo hꝫ nō est vna definitio substātie. suba ē qđ p se ē. vel accidens ē qđ est in alio. sz circūlocutio vere descriptōis q̄ talis intelligit̄. substātia est res cui⁹ nature debet̄ esse nō in alio. accidēs vero ē res cui⁹ nature debet̄ esse in alio. vñ pz q̄ q̄uis accīs miraculose sit nō in subiecto. nō tm̄ ptinet ad definitionē sube. nō em̄ p hꝫ eius nature debet̄ esse nō in alio nec egredit̄ definitōem accidētis. q̄ adhuc natura ei⁹ remanet talis vt ei. debeat esse in alio. ¶ Ad. iij. dicen- Ad 3 dum. q̄ de his q̄ generātur ex speciebꝫ vt vermes vel cineres aut aliquid hmōi due sunt opiniones magis pbabiles. Quaz vna est que dr̄. q̄ substātia panis redit ex qua possunt talia gñari. Sz hec opinio videt̄ improbetatē ptinere. ppter duo nisi debito mō intelligatur. Primo q̄ nō potest eē q̄ iteruz sit ibi substātia panis. Aut em̄ poneret̄ ibi esse suba panis iterato speciebꝫ manentibꝫ. 7 sic cum corpus xpi tādiu sit sub sacramēto q̄diu spēs manēt. sequit̄ q̄ aliquādo erit ibi simul corp⁹ xpi 7 suba panis. qđ nō sustinet ratio. Aut hꝫ erit distinctis speciebꝫ. 7 hoc iterum ē inconueniens. vt suba panis sit sine ppriis accidentibꝫ panis Secdo apparet iproprietas ppter nomē re-

ditus. Si eīm aliq̄d ē in altez ꝓuersum nō ꝑt dici re
dire nisi illud recōuertat in ipm. Suba āt panis nō
est ānihilata sz trāssubstātiata in corp⁹ xp̄i. Vñ nō ꝑt
intelligi q̄ suba panis redeat nisi corp⁹ xp̄i reuertat
in panē qđ ē absurdū. vñ si dz ista opinio sustineri.
intelligēda ē p subam panis materia panis nō q̄ re
deat q̄ ꝑus erat. sed q̄ destructis spēb⁹ aliq̄ materia a
deo ibi puideat vel p creationē vel q̄cūq; alio mō ex
q̄ possint hmōi corpa gnari. Alia ꝙo opinio ē plani
or vt dicat q̄ illis accidētib⁹ sicut datū ē p se subsiste
re diuina ꝙture silr datū ē vt agāt z ex eis fiat q̄cq̄d
fieret ex suba panis. vl q̄cq̄d ageret si maneret. z hac
virtute nutriūt. z vermes vel cineres exinde generāt

Ad 4 ¶Ad. iij. dm. q̄ ꝫ miraculū ordinat ad fidē ne fi
Ad 5 des. s. meritū aphēdat. ¶Ad. v. dm. q̄ nihil phibet
aliq̄d ee ordinatū ꝓsiderato ordine cōi. cui⁹ ꝓtrariū
est ordinatū. p aliqua cā spāli. z ꝫ mō q̄uis fm or
dinē cōem recte diuinitus ordinatū sit vt accidēs sit
in subiecto. nihil tn̄ phibet etiā recte ordinatū ee. vt
in sacramēto altaris accidēs sit sine subiecto. vt sz
fides habeat meritū p latētiam sacramenti

Deinde q̄ritur de membris xp̄i. Et primo de
angelis. Secundo de hoīb⁹. De angelis
querunt quinq; Primo q̄stū ad natu
rā ipoz. vtz sint ꝓsiti ex materia z forma. Scdo q̄stū ad cognitionē. vtz sil in actu pos
sint ee in cognitōe matutina z vesptina. i. vtz simul
cognoscāt res in ꝓpria natura z in ꝺbo Tercio q̄s
tū ad meritū volūtatis. vtz. s. potuerūt eodem actu
charitatis mereri fruitōem z frui Quarto q̄stum
ad motū. vtz moueant in instāti Quinto q̄stū ad
effectū. vtz possint imp̄mere vel aliq̄d facere in ist̄is
corpalib⁹ ¶Articulus. vi

1 Ad p̄mū sic ꝓcedit. Videt q̄ āgelus sit cō
positus ex materia z forma. Aug. eīm dt i
li. de mirabilib⁹ sacre scripture. Dipotens
deus ex materia iformi quā ꝑus condidit
corpaliū z incorpaliū sensibiliū z insensibiliū. itelle
ctualiū z intellectu carētiū multiformes spēs diuisit
angeli āt sunt itellectuales z incorporei. g̃ habēt ma
teriā de sui ꝓne. ¶ ꝑ. Boetius dt in li. de vnitate
2 z vno. Quoddam est vnū coniūctione simplicium
vt āgelus z aīa quoz vnūquodq; ē vnū coniūctōne
materie z forme. z sic idē qđ ꝑus. ¶ ꝑ. Oīe qđ ē in
3. gne hz gen⁹ z differētiā. gen⁹ āt fm Auicē. in sua me
th. sumit ex natura materie. dna vero ex natura for
me. g̃ oīe qđ ē in gne ē ꝓsitū ex materia z forma
angelus āt ē in gne suba cū sit suba hns spēm limita
tam. ergo āgelus est cōpositus ex materia z forma.
Sed diceres q̄ differētia angeli nō sumit ex forma.
sed ex formali qđ ē ipm ee angeli ¶ Cōtra. Differētia
cuiuslibet rei ē de ētia z intrat dfinitōem ipsius. sz
4 in oī creatura ee est aliud ab ētia eius. nec intrat
dfinitōem eius. vt Auicē. dt. ergo differētia angeli
nō potest sumi ex esse ipsius. ¶ ꝑ. Idē oīdit. q̄ im ꝫ
possibile ē esse plura summa bona. q̄ oz ea in aliquo
cōuenire. cū vtrūq; sit summū bonū. z in aliq̄ differre al's nō ēent plura. z sic ēent ꝓsita. sz ꝓstat ee plu
res ēentias āgelicas. ergo oz eas in aliquo conuenire
z in aliquo differre. z sic oz eas esse ꝓsitas. sed par
tes ee sunt materia z forma. ergo angeli cōponūtur
ex materia z forma. ¶ Sz cōtra ē qđ dt Boetius in Cōm
li. duab⁹ naturis z vna ꝑsona xp̄i. Omnis natura
in corpe sube nullo materie immitit fundamēto. sz an
geli sunt incorporei. g̃ nō est in eis materia.

Rñdeo dm. q̄ q̄dā ponūt āgelos ꝓponi ex ma Rᵒ
teria z forma. Sz ꝫ videt repugnās nature corp⁹ pro
pter duo q̄ in eis inueniunt Primo q̄dē q⁹ intel
lectuales sunt. Si eīm āgeli habērēt materiā de sui cō
positōne oporteret oē qđ in eis ē eis inēe p modum
materie ꝓueniētē. cū oē qđ ē in alio sit in eo p modū
recipiētis. vt habet in li. de causis. Forma āt aliq̄ hoc
mō est in materia q̄ in ea ꝫ ee ꝑticulare z naturale.
Vñ si āgeli ēent ex materia cōpositi. oporteret q̄ for
me q̄bꝫ intelligūt q̄cūq; sint ēent in eis fm ee natura
le z ꝑticulare. z sic seq̄ret ꝫ ipossibile. q̄ āgelus⁹ nūq;
cognosceret nisi ꝑticulare. q⁹ forma ꝑticulariter i ali
quo recepta nō ꝑt ee vlis cognitōnis ꝓncipiū. sicut
pz in sensu. nec ꝑt obuiari p ꝫ q̄ ponat āgelus cōpo
ni ex materia alterius nature q̄s hec materia corpal.
q⁹ q̄cūq; ēet illa materia ꝓstat q̄ recipet formā subalē
angeli ꝑticulariter. al's āgelus nō ēet res ꝑticularis.
z sic illa materia ꝓueniret cū hac materia in ꝫ q̄ for
me in ea recip̄rent p modū ꝑticularē. vñ ipossibile ē
angelū vl aliquā subam itellectualē ex materia ꝓpo
ni cū alter⁹ modi sit receptio q̄ recipit itellectus for
mas. z q̄ recipit materia ꝑma. vt dictū ē Vñ dt phs
in. iij. de aīa. z phoz sntia ē q̄ itellectualitas īmunita
tē hz a materia Scdo repugnat eis p ꝫ q̄ incorpa
les sūt. q̄cūq; eīm ex materia ꝓponūt oz in materia cō
uenire. eo q̄ qlibet materia fm se accepta cū forma ca
reat nō hz in se aliquā dispōnis rōem. suppositā āt
vnitate materie ipossibile ē q̄ vna materia ꝛias et
dispatas formas recipiat nisi fm diūsas ptes Non
eīm ꝑt eadē materia z fm idē accipe formā āgeli z for
mā lapidis. Diūsitas āt ptiū n̄ ꝑt itelligi in materia
nō itellecta diuisiōe. nec diuisio nō itellecta dimēsio
ne idiuisibil'. vt dz in ꝑ. phy. Vñ oz oia q̄ sūt ꝓsita
ex materia dimēsionata ee. z iō nullū incorpoream ꝑt
esse ex materia cōpositū. Sed q⁹ suba angeli nō ē su
um esse. ꝫ eīm soli deo cōpetit cui esse debet ex seipso z
nō ab alio. Inuenimus in angelo z subam siue q̄d
ditatē eius que subsistit. z esse eius quo subsistit. q̄. d.
actu essendi dz esse sicut actu currendi dicimur curre
re. z sic dicimus angelum esse cōpositum ex q̄ ē z qđ
est. vel fm verbū Boetij. ex cē z qđ est. q⁹ ipsa sub
stantia āgeli in se ꝓsiderata ē in potentia ad esse cum
habeat ee ab alio. z ipm esse sit actus eius. ideo est in

eo cōpositio actus ⁊ potētie. ⁊ sic posset in eo concedi
materia ⁊ forma si ois actꝰ dꝛeat dici forma ⁊ ois po
tētia materia. Sz hꝰ nō ꝓtit in ꝓpōsito. qz ec nō est
actus q̄ sit pars cēntie. sicut forma ipa q̄dditas āge/
li vel suba ē p se exist̄s qđ materie nō ꝓtit.

Ad j Ad pmū g̃ dom. q Aug. sup Ben. ad litterā ma
teriā informē quā deus pmo condidit dr significari
p celum ⁊ terram cū dr. In pncipio creauit deus ce/
lum ⁊ terram vt p terraz significet materia informis
visibiliū rez. p celū āt ipsa natura angelica nōdum
formata p ꝓuersionē ad deū vt ipa naturalia āgelo ꝛ
attribuāt eis q̄si materia. ⁊ dona gratie vel glorie at/
tribuāt eis quasi forma. vñ nō est ad ppositū auto/
Ad 2 ritas inducta. ¶ Ad. ij. dom. q liber ille nō est Boetij
vnde nō oz q in autoritatem recipiat. sustinendo tn
ipsum pt dici q forma ⁊ materia large accipit p actu
Ad 3 ⁊ potētia. vt dictū est. ¶ Ad. iij. dom. q ipsa substan
tia āgeli q̄dāmodo se hꝛ ad ee et. vt materia ad for/
ma. vt dictū ē. materia āt si eius essentia dꝛ esset. ha
beret p differētia ipm suū ordinē ad formā. ⁊ p gene
reipsam suā subam. ⁊ sic in angelis ex ipsa natura
substātie ipsoꝛ accipit genus. ex ꝓportione vero hu
ius sube ad ee accipit specifica differētia. vnde sm hꝰ
angeli differūt specie sm q in suba vnius est plus vl
Ad 4 minus de potētia q̄z in suba alterius. Dictū āt Avi/
dimus. nō em ab ipso esse sumit differentia. sed ma/
gis ex habitudine ipsius substantie ad esse. ¶ Ad. v.
dom. q in summo vno nulla diuersitas ee pt cū i eo
sit idem ee ⁊ quod ē. Unde hoc sufficit ad eius plu/
ralitatē remouendā. sz ꝓpositio que in āgelo inuenit
tur sufficit ad eius pluralitatem. vt ex dictis pz.

¶ Articulus. vij

Ad scdm sic ꝓceditꝛ. Uidet q angelus nō
.j. possit cognoscere sil'res in verbo ⁊ in pro
pria natura. Ad ē em potētia nō pt sil' ge
rā intelligat. sed alius actus est quo videt res in verbo. Et alius quo videt res in ppria
natura. ergo impossibile est vt simul videat res in
verbo ⁊ in ppria natura. Sz diceres q hꝰ mō vident
ab intellectu āgeli sil'res in ꝟbo ⁊ in ppria natura. si
cut intellectꝰ noster simul videt eclipsim ⁊ cām eius
2 ¶ Cōtra. Eū intellectꝰ noster sil' videt eclipsim ⁊ cau
sam eius accipit cām vt rōem intelligēdi eclipsim. g̃
accipit eclipsim ⁊ cām eius vt vnū intelligibile. ⁊ sic
3 erit vnꝰ tm actus. ¶ Ꝓ. Unius nō pt esse nisi vnꝰ ter
minus vltimꝰ. sicut vna linea nō terminat ex vna p/
te nisi ad vnū pūctū. sz vltimꝰ termin⁹ potētie ē ope
ratio. g̃ nō pt vna potētia sil' habere plures actus Et
4 sic idē qđ ꝓus. ¶ Ꝓ. Sicut se hꝛ potētia ad actū. ita
actus ad obiectū. sed vnus actus nō pt terminari ad
duo obiecta. g̃ nec vna potētia pt simul habere plu/
res actus. ⁊ sic idem quod ꝓius

¶ Sz ꝓtra Visio q̄ āgeli videt res in ꝟbo ē visio btā Cōtra
que q̄dē nō ē intercisa sz ꝓtinua. Si g̃ nō pnt simul
videre res in ppria natura ⁊ in verbo nūq̄z videt res
in ppria natura ⁊ pcipue hꝰ videt in aia xpi q̄ ab ini/
tio sue creationis videt verbū ⁊ in verbo

Rn̄deo dom. q angelus vel aia simul pt videre Rꝰ
res in ꝟbo ⁊ in ppria natura. ⁊ hꝰ expsse pt haberi ab
Aug. li. iiij. sup Ben. ad lram vbi vult q dies illi et
vespe ⁊ mane in eis nō stꝝ ordinati sm successionē. sz
solū ordine nature. vñ simul ē ꝓmus dies cum sco
⁊ mane cum vespe. ⁊ ita simul visio reruz in ꝟbo ⁊ in
ppria natura. Qđ q̄liter sit possibile sic videndū est
Opari siqdē nō ppie attribuit potētie. sz rei subsi/
stēti. q̄ p potētiā opat Ut ipa potētia intellectus nō
sit operās in intelligēdo. sz magis opatōnis ꝓncipi
um. Sicut āt potētia intellectiua ē ꝓncipiū intelli/
gēdi ipsi sube. Ita spēs itelligibilis ē ꝓncipium itelli
gēdi ipsi potētie. Un sicut vna suba pt simul diuer/
sos actus habere sm diuersas potētias. vt aia simul
vult ⁊ intelligit. Ita ex vna potētia itellectiua pnt si
mul pdire diuersi actus. Si sil' diuersis spēbꝫ intel/
ligibilibꝫ vniat. Hāc em cām Algazel assignat. q̄re
nō est possibile sil' multa itelligere. qz. s. nō ē possibi/
le itellectū simul informari multis spēbꝫ in actu pfecte
sicut nec idē corpus figurari simul diuersis figuris.
Visio āt q̄ angelus videt res in ppria natura sit per
spēm itelligibilē ꝓcreatā vel infusam inhērētē Visio
aūt rez in ꝟbo fit p ipam spēm verbi siue essentiam q̄
nō est inherens. sed ei intellectus vnitur sicut intelli
gibili. Species āt concreata inhērēs non repugnat
vnioni intellectus angelici ad verbū cū nō sit vnio/
nis rōnis. ⁊ ipa species. ⁊ q̄cq̄d ē pfectōnis in intelle
ctu angelicō sit quasi materialis dispositio ad illam
beatā vnionē. vnde simul ex intellectu angeli pceditꝛ
opatio duplex. vna rōne vnionis ad verbuz q̄. s. vi
det res in verbo. Alia rōne spēi intelligibilis qua in/
formāt qua videt res i ppria natura. nec etiā in vna
hāt opationū debilitat p attentionē ad alterā. sed ma
gis ꝓfortat cū vna sit rō alterius. sicut imago rei vi/
se cōfortat dū videt in actu occulto exteriori. Actio
em beatitudinis in beatis ē rō cuiuslibet alterius actō Ad .j. 2
nis in eis inuēte. Et p hꝰ pz rnsio ad ꝓmū. Secūdū Ad 3
cōcedim⁹. qz exēplū illud nō ē ꝓueniēs. ¶ Ad. ij. di/
cēdū. q potētia itellectiua āgeli non terminatur ad
duos actꝰ sm idē. sz sm diuersas spēs qbꝫ ad actum Ad 4
ordinat. ¶ Ad. iiij. dom. q inter actū ⁊ obiectum ni
hil cadit mediū. sicut spēs cadit media inter itellectū
⁊ eius actum. Unde non est simile. ¶ Articulus. 8.

Ad tercium sic ꝓceditur. Uidetur q ange
lus nō meruerit suā beatitudinē. Qđ em
.j. est beatū pfectū ē. qđ āt mereri ē adhuc ip/
fectū. sz nō pt idem simul esse pfectum et
im pfectū. ergo non pt angelus mereri beatitudinez
dū habet eam. ¶ Ꝓ. Angelus beatus est cōprehensoꝛ ⁊

nullus ãt mereꝫ nisi viator. Si dicaꝫ q in ꝑmo in/
stãti ꝙ btūs fuit ãgelus beatitudinẽ meruit. Cõtra. ꝙ
sil fuit viator ꝛ ꝓhẽsor. qđ falsuꝫ ẽ cũ ꝫ sit soliꝰ xpi.
3 ¶ ꝑ. Beatitudo ſm pfm in actu ꝺsistit. sz ĩ actu p
fecto. ꝛ sil'r meritū in actu. sz ĩpfecto. nõ ãt potuit eẽ
q actꝰ ãgeli sil' eẽt pfectꝰ ꝛ ĩpfectꝰ. ꝙ nõ potuit eẽ q sil'
Cõtra eẽt btūs ꝛ beatitudinẽ meruerit. ¶ Sz ꝯ. Beatitudo
a nulla pura creatura habeꝫ sine merito cũ habeat ꝑ/
mũ rõem. sz ãgelus nõ potuit eã mereri nisi ĩ ꝑmo
instãti ꝙ btūs fuit. qz aĩ nõ habuit grãm. vt q̃dã po/
nũt. ꝛ sic mereri nõ potuit. ꝙ in ꝑmo instãti sue beati
tudinis eam meruit

Rꝯ ¶ Rñdeo dõm. q ꝛe ꝺicõe ãgeli triplex ẽ positio
q̃dã eĩ posuerũt q ãgelꝰ in ꝑ° instãti sue creatõis fu
it btūs. sz ꝫ nõ videꝫ ꝓuenies. qz pari rõe alĩ in ꝑ° in
stãti fuissent miseri. qđ etiã q̃dã ꝺicũt. sz absurdũ ẽ ꝛ
cõdẽnatũ. Alĩj ꝯo ꝺicũt q fuerũt ꝺditi in grã o cs. ꝛ
in ea q̃dã pseuerãtes btitudinẽ meruerũt. Alĩj ꝯo ꝯ
eã agẽtes facti ſmiseri. ꝛ hec opinio nihil difficultа
tis hz. vñ ꝑ ceterꝫ nihil magis placet. Tercij ꝯo ꝺi/
cũt q fuerũt creati ãgeli ĩ purꝫ naturalibꝫ ꝛ q̃busdã
cõũsis ad ꝯbũ sil' collata ẽ grã ꝛ btitudo. Et hi diui
dũt ĩ tres vias. q̃dã eĩ ꝺicũt q nũq̃ beatitudinẽ me
ruerũt. sz ꝫ nõ videꝫ ꝓpetere nisi soli xpo q ẽ sil' na
turalꝰ vt hereditatẽ diuĩe fruitõis sine merito habeat
Alĩj ꝯo ꝺicũt q mereꝫ eã ex opibꝫ q̃ circa nos agũt ꝛ
ꝫ etiã nõ videꝫ ꝓuenies vt meritũ seq̃ꝫ ꝑmiũ. cũ ma
gis meritũ sit dispõ ad ꝑmiũ. Tercij ꝯo ꝺicũt q in
ꝑmo instãti btitudinẽ meruerũt ex ꝫ ipo q ad ꝯbuz
cõuersi sz. ꝛ hec opinio inter has tres pbabilioꝛ est.
Vñ ad eius euidẽtiã sciẽdũ ẽ q meritũ se hz ad prę/
miũ sicut motꝰ ad terminũ. ꝛ sicut fieri ad factũ esse.
In his ãt q̃ successiue fiũt ꝑus ẽ fieri q̃z factũ esse In
his ꝯo q fiũt subito sil' ẽ fieri ꝛ factũ eẽ. sicut sil'aer il
luminaꝫ ꝛ illuminatus ẽ. ꝛ sil' res creaꝫ ꝛ creata est.
Cuius ratio ẽ. qz instãs illud in q̃ ꝑmo aliq̃d factuz
est. ẽ terminus tpis ꝑcedẽtis in q̃ nõ erat. ꝛ sic aliq̃d
ꝛe aliq̃ ꝓprietate illius tpis retinet inq̃ꝫtuz ꝑt ꝺici q
ante ꝫ instãs res ista nõ fuit. Et q̃uis in his q̃ ꝑ mo
dũ successiuũ fiũt fieri attribuaꝫ tpi ꝑcedenti. in mo
mentaneis tñ factionibꝫ fieri nõ ꝑt attribul nisi ipsi
instãti ꝑmo. qđ ꝺinidit inter esse ꝛ nõ esse rei. Unde
q̃uis in oĩibꝫ alijs instãtibꝫ sequẽtibꝫ possit ꝺici q
hoc factũ nõ est. nõ tamẽ ꝑt ꝺici q fiat ꝛ factũ est ni/
si in ꝑmo. Sil'r ꝺico q in ꝑmo instãti q̃ mens ãgelica cõuersa est ad verbi fruitionẽ. ꝛ beata q̃dem erat
ratione pfecte fruitõnis. quasi in facto esse existens ꝛ
beatitudinẽ merebaꝫ in ꝫ q ꝙuertebaꝫ ad verbũ. nõ
ꝓexistẽte beatitudinis pfectione. sed q̃si existens in
ipso fieri beatitudinis. sed postmodũ mens ãgeli est
tñ beata. ꝛ nõ beatitudinẽ mereꝫ. Sil'r est ꝛe contri/
tione. quia in eodem instanti est terminus ꝑparatio
nis ad gratiam ꝛ gratie infusio

Ad 1 Ad ꝑmũ ġ ꝺõm. q nõ oz ponere idẽ simul esse p
fectum ꝛ impfectũ. sz idem simul esse pfectũ ꝛ termi/
nũ impfectionis vel nũc ꝑmo eẽ pfectũ. ¶ Ad. ij. di/ Ad 2
cendũ. q ãgelus mereꝫ vt viator. nõ q̃si ꝺistãs a ter/
mino. sed vt in termino vie existens. ¶ Ad. iij. ꝺõm Ad 3
sicut ad primũ ¶ Articulus. ix.

AD quartũ sic ꝓcedit. Uideꝫ q ãgelꝰ mo/
ueatur in instãti. Sicut eĩ ꝺr in li. ꝛe in/
telligẽtijs in motu ãgeli magnitudo spa
cij ꝺistantiã nõ opaꝫ. Sed ꝓpter ꝺistãtiã
quã facit magnitudo spacij ꝓuenit q aliq̃d nõ eque
cito puenit ad ꝓpinquũ ꝛ ꝺistãs. ġ ãgelus eque cito
ad ꝺistãs ꝛ ꝓpinquũ puenit. sz oĩe tale mouet in in
stãti. ġ angelus in instanti mouet. ¶ ꝑ. Sicut se ha
bet mobile diuisibile ad motũ diuisibilẽ successiuz
ita se hz mobile ĩdiuisibile ad motũ ĩdiuisibilem
ꝛ instãtaneũ. sz corpus q̃ ẽ mobile diuisibile mouе
tur successiue in tpe diuisibili. ġ angelus q̃ nõ ẽ mo/
bile ĩdiuisibile ex ꝫ q caret quãtitate mouet subito
vel in instãti. ¶ ꝑ. Aresto. in. iiij. phy. ꝓbat q si aliq̃d 3.
moueret in vacuo moueret in instãti ꝓpter ꝫ q me/
diũ mobili nõ resistit. sz sicut vacuũ nõ resistit corpi
in motu. ita nec aliq̃d plenũ ipsi ãgelo. ġ ãgelus mo
uetur in instãti. ¶ Sz ꝓtra ẽ qđ ꝺr Aug. viij. sup Be Cõtra
ne. ad lram. q ꝺeus mouet creaturã spũalem p tem/
pus. angelus ãt est creatura spiritualis. ergo mouet
ꝑ tempus ꝛ non in instanti.

Rñdeo ꝺõm. q in oĩ motu oz intelligere succes Rꝯ
sionẽ ꝛ tps p aliquẽ moduz. eo q termini cuiuslibet
motus sunt sibi oppositi inuicẽ ꝛ incõtigẽtes. vt ꝑz
in ꝑmo phy. Uñ oz q oĩe mobile intelligaꝫ eẽ pri/
mũ in vno termino motus ꝛ posterius in altero. ꝛ
sic seq̃tur successio. Sz trãsire ꝛe vno termino ad al/
terꝫ in motibꝫ coꝛpalibꝫ ꝺtingit duplr. Uno mõ sicꝫ
ꝛe instãti in instãs. ꝫ ãt eẽ nõ ꝑt nisi q̃n sz tales termi
ni motꝰ inter q̃s ẽ accipe aliq̃ mõ mediũ sicꝫ iter duo
instãtia ẽ tps mediũ. vt ꝑz in loci mutatõne ꝛ altera
tione augmẽto ꝛ ꝺiminutõe. ꝛ hi motꝰ ꝺicũt ꝺtinui
ꝓpter ꝺtinuitatẽ eiꝰ sup qđ trãsit motꝰ cuiꝰ ẽ plus ꝛ
minꝰ accipe. Alioꝰ trãsit ꝛe vno termino motꝰ in aliũ
sicut ꝛe tpe in instãs. ꝛ ꝫ accidit in motibꝫ q̃z termini
sunt ꝑuatio ꝛ forma inter q̃ ꝑstat mediũ nõ eẽ. vnde
nõ ꝑt sic trãsiri ꝛe vno extremo in alterꝫ. vt q̃nq̃ ĩcen
tro extremoꝝ sit. sicut trãsit ꝛe ĩstãti in instãs. ita q
in neutro ẽ instãtiũ. sz in medio tpe. ꝛ hmõi motꝰ sz
gñatio ꝛ coꝛruptio ꝛ illuminatio. ꝛ hmõi in q̃bꝫ oz
dicere q vnus terminꝰ erat in toto tpe ꝑcedẽte ꝛ aliꝰ
in instãti ad qđ tps terminaꝫ. hmõi ãt mutatiões sz
termini motꝰ cuiusdã. sicut illumiatio ꝺici ẽ terminꝰ
motꝰ localꝰ solꝰ. vñ in toto tpe ꝑcedente q̃ sol mouet
ad pũctũ ꝺirecte oppõnis erãt tenebre. in ipo ꝯo in/
stãti q̃ puenit ad pũctũ ꝑdictũ ẽ lumẽ. ꝛ sil'r est ꝛe ge
neratione ꝛ coꝛruptione q̃ fiũt termini alteratõis. ꝛ
qz inter tps ꝛ instãs nõ cadit aliquod mediuz nec q̃
aliqđ instãs accipe ĩmediate ꝑcedẽs vltimũ tpis.

Inde ē q̄ in hmōi mutatōnib⁹ absq; oī medio trāsit de vno extremo in aliud nec ē accipe vltimū tps in q̄ fuerit in termino a q̄. sed vltimū tps qđ terminat ad instās in q̄ est in termino ad quē. ⁊ iō hmōi mutatōnes instātanee dicunt. hꝫ ār dici nō ꝑt in motu āgeli eo q̄ nullū ordinē hꝫ ad aliquē motū ꝓtinuū vt possit dici terminus eius. vñ oz ponere q̄ intelligat trāsire de termino motus in terminuꝫ motus. sicut trāsit de instāti in instās. ⁊ nō sicut trāsit de tpe in instās. eo q̄ tēpus nō ꝑt intelligi sine motu. vñ cū esse āgeli in termino a q̄ a nullo motu dependeat. non ꝑt dici q̄ sit ibi in tpe. sed in q̄dā nūc. ⁊ silr in termino ad quem cū alio nūc. Sꝫ hmōi nūc nō sunt termini huius temporis qđ ē nūerus motus celi. eo q̄ motꝰ āgeli nullo mō dependet a motu celi vt eius nūero mēsuret. nec oz ea ꝓtinuari ꝑ mediū tps. ꝓtinuitas em̄ tpis sequit cōtinuitatē motus. ⁊ ꝓtinuitas motus sequitur ꝓtinuitatē magnitudinis sup quā transit motus. vt habet in vi. phy. Sed in ipsis opationib⁹ āgeli rōne q̄z dicitur moueri ꝑ diuersa loca nō ē inuenire aliquā continuitatē. sꝫ ꝓsequēter se hnt. vñ ⁊ tūc q̄ mēsurāt motū āgeli sunt ꝓsequēter se habētia. ⁊ nō est inter ea aliqđ ꝓtinuās. ⁊ ipa pluralitas nec se ꝓsequētium ē qđdā tps in q̄ dicim⁹ āgelū moueri. ⁊ hꝫ cōsonat dictis philosophi. vbi dicit q̄ eiusdē rōnis est indiuisibile moueri. ⁊ tempus componi ex nūc

Ad .i. Ad ꝓmū g̃ dom. q̄ non reperit tps in motu āgeli ꝓpter distātiā. sꝫ ꝓpter incōtingētiā terminoꝝ. q̄. s.

Ad 2 nō ꝓtingit āgelū esse in duob⁹ locis simul. ¶ Ad. ij. dom. q̄ successio motus nō solū sequit diuisionem mobilis. sꝫ etiā eiꝰ sup qđ trāsit motꝰ. q̄ fm prius ⁊ posterius in magnitudine ē ꝑus ⁊ posterius in motu. vt dr in. iij. phy. Licet g̃ āgelus sit indiuisibil. tm̄ loca fm q̄ moueri dr sunt diuisa adinuicē. ⁊ iō oz in

Ad 3 motu eius intelligi aliquā diuisionē. ¶ Ad. iij. dom. q̄ q̄uis nō ꝑdiat aliqđ plenū āgelo in suo motu. tm̄ ꝓpter rōem iā dictā oz in motu eius intelligi diuersa nūc. rō ār phi ē magis ducēs ad ipossibile q̄z ostensiua. vt cōmēta. ibidē dr ¶ Articulus. x.

Ad quintū sic ꝓcedit. Videt q̄ āgeli non possint agere in hec corpa iferiora. Actio em̄ nō ꝑt nisi inter ea q̄ hnt aliquā ꝓuenientiā adinuicē. sꝫ āgelus nō hꝫ ꝓuenientiā cū istis corpib⁹ cū corruptibilibus ⁊ incorruptibilium etiā genus nō sit vnū. vt dr in. x. meta. g̃ āgeli in

2 hec corpa nō ꝑt agere. ¶ ꝓ. Si agunt āgeli in hec corpa aut agūt ꝑ imperiū. aut ꝑ influxū. Si ꝑ imperiū eqliter agere ꝑt in ꝓpinq̄ ⁊ in distātia. qđ est cōtra Dam̄. q̄ dr q̄ vbi operātur ibi sunt. Si vero ꝑ influxū oz q̄ illud qđ influit ꝑ mediū trāseat. mediuꝫ aūt corpale nō est receptiuū spūalis impressionis. ergo nullo mō ꝑt āgeli agere in hec inferiora corpora

3 neq; in alias nostras. ¶ ꝓ. Nō possunt dici agere vel influere sicut fons influit riuo vt idē numero qđ ꝑius est in āgelo. postmodū in hꝭ iferiorib⁹ fiat. q̄ sic in agēdo aliq̄d amitteret. nec iterꝫ illud qđ in hꝭ inferiorib⁹ recipi dr ꝑ coꝝ influxū creādo. q̄ āgeli creatores nō sunt. nec iterꝫ educēdo de potētia in actum. quia ad hoc natura sufficit. ergo angeli nullo mō in inferiora agūt. ¶ Sꝫ ꝓtra est qđ Aug. dr in. iij. de tri. Lōtra ni. q̄ ea q̄ diuinitus in corpalib⁹ fiūt ministerio āgeloꝝ fiūt. Grego. etiā dr in. iij. dyal'. q̄ oīa corpalia ꝑ spūales substātias administrātur

Rndeo dom. q̄ de actione āgeloꝝ in hec iferiora corpa duplex est opinio apud phos. Cōmērator em̄ vult in. x. meta. q̄ substātie spūales nō pnt imp̄mere in hec iferiora corpa. nisi mediātib⁹ corpib⁹ celestib⁹ que a substātijs icorporeis mouēt fm phos. Auicē. vero vult in sua metꝫ. ⁊ in. vi. de naturalib⁹ q̄ duplici iter imp̄imūt in hec iferiora. Uno mō ꝑ motū orbium. ⁊ alio mō ꝑ imperiū ūmediate. q̄ formе itellectus coꝝ sunt factiue fm em̄. ⁊ materia sensibilis obedit coꝝ ꝓceptionib⁹ plusq̄ q̄buslibet q̄litatib⁹ actiuis ⁊ passiuis. Et exinde est fm em̄ q̄ in istis iferioribus fiūt aliq̄ trāsmutationes q̄nq; ex ꝓceptiōib⁹ superioꝝ substātiaꝝ ꝑter totū ordinē causaꝝ naturaliū. Sed hec opinio secūda repugnat dictis Aug. i. iij. de tri. vbi dr q̄ āgelis nō seruit ad nutū materia corporalis. Repugnat etiā rōni. q̄ cuius qđ ē potentia in materia sit actu in substantijs multo nobilius. tamē materia corpalis nō ē ꝓportionata potētia respectu talis actus. q̄ subē spūales in actu sunt oz autez agēs qđ educit potētiā in actu ee materie. ꝓportionatū. vñ nō ꝑt esse q̄ virtus subē spūalis create se extēdat ad materie trāsmutatōem ūmediate. sed mediāte aliq̄ agēte naturali. Quāuis em̄ ei nō obediat corporalis materia ad formalē trāsmutatōem. ūmediate tm̄ obedit ei localiter ad motū localē. ⁊ ꝑ hāc virtutem pnt ꝓgregare ⁊ circūponere aliq̄ agētia naturalia ad aliquē effectū pficiēdū. Ea vero ad q̄ nulla ꝟtus naturalis se extēdit fiūt sola diuina ꝟtute q̄ sola ꝑt naturalē ordinē ūmutare. Sꝫ q̄ mētes nre sīt ꝓportionate ⁊ ꝓpinq̄ ad recipiēdū actōem āgeloꝝ. ideo immētes nostras agere pnt duplr. Uno mō ꝓfortādo intellectū nostꝝ sicut in corpalib⁹ minus calidū confortat ꝑ magis calidū. Alio mō ꝑ agēs naturale ipsius itellectus. sicut etiā agit in corpa. ⁊ hꝫ ē inq̄ztū lumine āgelico illustrāt phātasmata ad aliōa nobiliores cōceptōes imp̄mēdas quā lumie itellect⁹ agētis

Ad ꝓmū g̃ dom. q̄ āgeli hnt pue (expmi posset Ad i. nietiā cū istis iferioribus corpib⁹ q̄ ē ꝓuenietia mouētis ad motū. pnt em̄ moueri motu locali corpa ñ solū illa celestia ūmediate. sꝫ etiā hec iferiora. vt sic sīnt nra de actōe āgeloꝝ in corpa sit media iter duas opiniones phoꝝ pdictas. ¶ Ad. ij. dom. q̄ āgelꝰ agit in Ad 2 hec corpa mouēdo ea localiter ꝑ iperiū. sꝫ iperiū ñ dr hꝫ sine ꝟtute actiua quā oz aliq̄ mō ꝓtigere i corpꝰ motū cū mouēs ⁊ motū oporteat ee sil'. vt ꝓbat i. vij. phy.

Actio vero q̄ influere dr in aiam nostrā ꝓfortādo eā ad intelligēdū nō oz q trāseat p mediū corpale. qz h̄ facit in spūalib⁹ ordo qđ in corpalib⁹ sit⁹ fm Aug. Anime ꝯo nostre ordine nature q̄si ꝓtiguant ipis āgelis. sicut z āgelus inferior supiori. vñ nō oz q̄ iter/
Ad 3 ueniat mediū corpale. ¶ Ad. iij. dđm. q āgeli neq; in aīa neq; in natura corpali aliq̄d creāt. h̄z solum educūt de potētia in actū. Et q̄uis naturale agēs de potētia in actū educere possit. nō tm̄ ita pfecte sicut āgel⁹.

DEinde q̄rit de his q̄ ptinēt ad hoīes. Et p̄mo q̄stū ad naturā. Sc̄o q̄stū ad grāz Tercio q̄stū ad culpā. Quarto q̄stuz ad gl̄am. Quātū ad naturā q̄runt duo

*Primo vtr vegetabilis z sensibilis aīa sint a creatōne. Sc̄o vtr impare sit actus volūtatis vel rōnis.

¶ Articulus. xi

AD p̄mū sic ꝓcedit. Videt q aīa vegetabilis z sensibilis educāt in ee p creationem
i. Ut em̄ dr Aug⁹. in lib. de vera religione Suba viuēs nature ordine pfert sube nō viuēti. sz aīa sensibilis z vegetabilis sunt suba viuē/tes. g̃ sunt nobiliores oīb⁹ subsātijs nō viuētibus. Aliq̄ ām suba nō viuētes sunt imediate a deo create. vt elemēta huius mūdi. g̃ z aīa sensibilis z vegetabilis imediate a deo creāt cū nobilitas faciētis demonstret nobilitatē facti. ¶ P̄. Oīne cui ꝓprie ꝓpetit fie/
2 ri vel fit ex nihilo. vel fit ex aliq̄. sed aīme vegetabili vel sensibili ꝓpetit ꝓprie fieri. g̃ cū nō fiāt ex aliq̄. qz nō habēt materiale ptem sui. relinq̄t q fiāt ex nihilo. et sic exeūt in ee p creationez. Probatio medie. Oē qđ ꝓprie h̄z ee si nō sp fuit ꝓprie dr fieri. sed aīa sensibilis ꝓprie z vere h̄z esse cū sit suba operās. monet em̄ corp⁹. nihil ām h̄z ꝓpriā opationē nisi qđ h̄z proprīū ee. g̃ cū aīa sensibilis hui⁹ aialis nō semp fuerit.
Cōtra ꝓprie ꝓpetit ei fieri. z sic restat q creet. ¶ Sz ꝑ est qđ
j. phs dr in. ij. de aīa. q sensitiui ꝑma muratio fit a generāte. Prima ām mutatio sensitiui e fm quā acq̄rit actū p̄mū q̄ e aīa sensitiua. g̃ fit p gn̄ationē. z nō per
2 creationē. ¶ P̄. Oīne illud qđ p̄cedit in semīe hoīs ante introductionē aīe rōnalis e p gn̄atōem z nō p creationē. sz aīa vegetabilis z sensibilis p̄cedūt in semine hoīs. qz p̄mū e viuū q̄ aīal. z aīmal q̄ hō fm phm in. xvi. de aialib⁹. g̃ etiā in hoīe e aīa sensibilis z
3 vegetabilis p gn̄ationē. ¶ P̄. Cū deus in instāti operetur. natura ꝯo successiue. oīne illud qđ p actionē successiuā exit in ee est ab aliquo agente naturali. sz aīa sensibilis z vegetabilis ꝓducunt actione successiua. qz determinato spacio tpis viuificat concept⁹ z sensificatur. ergo aīa sensibilis z vegetabilis sunt a naturali agente z nō p creationem

R⁹ Rñdeo dđm. q circa h̄ac questionē e duplex opinio. Quidā em̄ dicūt animā sensibilē z vegetabilem esse ex creatōne. Alij vero extraducē. z hec diuersitas apud phos inuenit nō solū de istis aīmab⁹. sz etiā de oīmib⁹ formis substātialib⁹. Quidā em̄ vt Plato et Auicē. posuerūt oēs formas ab extrinseco ee. q̄ preexistere ex duob⁹ mouebāt. Primo q̄dē. qz cū forme nō habeāt materiā ptē sui nō p̄nt fieri nisi ex nihilo. vñ oz q a creāte fiant Sc̄o qz in reb⁹ inferioribus nō videbāt ꝓncipia actionuz nisi q̄litates actiuas et passiuas q̄s iudicabāt insufficientes ad ꝓductionem formaz substātialiū cū nihil agat vltra sibi speciem.

Sz in h̄ vident fuisse decepti. qz attribuebāt fieri ꝓprie istis formis. cū tm̄ fieri non sit nisi ꝓpositi. cui⁹ etiā ꝓprie e esse. Forme em̄ ee dicunt nō vt sbsistētes sed vt quo ꝓposita sunt. vñ z fieri dicunt nō ꝓprie factione. sed p factōnē suppositoz q̄ trāsmutāt transmutatione materie de potētia in actū. vñ sicut ꝓposita fiūt p agētia naturalia. ita etiā forme q̄ nō sūt subsistētes. Qualitates ām actiue z passiue agunt ad formas subales in virtute substātialiū formaz q̄z sunt instrumēta. Sicut calor ignis agit vt instrumentū aīe nutritiue. vt dr in. ij. de aīa Anima ām vegetabil⁹ z sensibilis nō sunt forme subsistētes. al⁹ remanerent post corpa. vñ oz q fiāt a generāte p actionē ꝓpositoz. sicut z cetere forme materiales. sola ām aīa intellectiua q̄ h̄z esse subsistēs cū maneat post corpus est ab extrinseco p creationē. si ām sensibile z vegetabile z intellectiuū in hoīe in diuersis substātijs aīe radicāt tūc z vegetabil⁹ z sensibilis hoīs a generāte erit. Sz qz hec opinio repugnat dictis ph̄oz q̄ in vno aīato vnā animā tm̄ posuerūt ad quā oēs opatōes aīe p tinēt. z etiā ꝓtra dicta sctōz ip̄robātiū q̄litatē aiarū. vt p̄z in li. de ecclīasticis dogmatib⁹. Jō approbato q in hoīe sit tm̄ vna suba aīe cuius potētie sunt vegetatiuū sensitiuū z intellectiuū dicim⁹ q aīma hoīs q̄ oēs has potētias aīe sustinet a deo creat. q̄uis p operationē naturalis agētis fiat. vt corp⁹ organizatum actu pficiat p potētias q̄ sunt corpaliū ptiū actus.

Ad p̄mū dđm. q aīa vegetabilis z sensibilis nō Ad j
sunt suba viuētes. sicut nec subsistētes. sz sunt principia viuēdi z ēndi. z itez nō oz si qđ mīn⁹ nobile sit a deo imediate q etiā qđ e magis nobile. qz deus cuz nō habeat limitatā virtutē nec agat necessitate nature pt agere z nobiliora z minus nobilia fm suā volūtatem. sicut imediate ꝓduxit ꝑma indiuidua bruto⁹ aialiū. qb⁹ tm̄ hoīes q̄ nūc generāt ex semine nobiliores sunt. ¶ Ad. ij. dđm. q aīe sensitiue nō ꝓuenit Ad 2
p se esse nec fieri nec opari. nulla em̄ est actio aīe in q̄ corpus nō cōicet. Est em̄ duplex potētia motiua aīe sensitiue. vna q̄ imperat. s. appetitiua. cui⁹ act⁹ cōstat q nō exercetur sine corpore. Altera que imperat que affixa musculis z neruis e ꝓncipium mobilitatis in eis. sz ipa distinctio ptiū corpaliū facit q vna pars aialis e mouēs z alia mota. z ita p̄nt moueri ex se.

Alia q̄ sunt in cōtrariū ꝓcedim⁹. nisi q̄stū ptinet Ad 3ti
ad hoīem in cuius semine q̄uis p̄cedat vegetatiua z sensitiua aīa imꝑfecte cū illis cessantib⁹ introduca

tur p creatōnē aīa rōnalis. nā fm Auicē. in gñatōne que pfecte ꝺtinet qꝺ in eis erat ipfectōis aīalis ex se mine interueniūt multe generatōes ⁊ corruptiones

¶Articulus .xij.

.j. AD secūdū sic ꝓcedit. Videt q imperare sit actus rōnis. qz phs ꝺt pº. ethi. Rō recte ⁊ ad optima ꝺrecat ⁊ obedit ei qꝺ est cōtinentis. ergo impare ⁊ ꝺparī ⁊ hmōi videtur ad rōnem ptinere

Contra ¶Sed ꝺtra. impare ad dominiuz' ptinet. sed nos sumus dñi nostroz actuū p volūtatem. ergo impare est actus volūtatis

Rº. ¶Rñdeo dꝺm. q in impio duo ꝺcurrūt. quoruz vnū est rōnis. aliud volūtatis. Qui em imperat aliquid inclinat ad faciendū qꝺ volūtatis est. ipsius em est mouere p modū agentis ⁊ iterū ordinat eum cui impat ad exequēduz illud qꝺ imperat. ⁊ hoc ad rōnem ptinet cuius est ordinare. Et si duoz horum ordo ꝺsideret. videt ꝓmū esse inclinatio volūtatis in aliqꝺ p electōem. ⁊ postea in ꝓncipio executōis ordinat p quos fieri ꝺbeat qꝺ electū est. ⁊ sic imperiū erit immediate actº rōnis. sed volūtatis qsi ꝓmo mouētis. Et p hoc pz solo ad obiecta.

¶Articulus .xiij.

.j. DEinde querit qtum ad grām ptinet. vtz charitas fm suā ētiā augeat. Et videt q nō. cū em augmentū sit qꝺā mutatio vel variatio. qꝺ fm essentiā auget fm essentiam variat vel mutat. sed qꝺ mutat vel variatur fm essentiā aut generat aut corrūpit. ergo si charitas fm

2. essentiā auget corrūpit. nō em generat cū ꝓius fuerit

¶Ꝓ. charitas nō hz qtitatē nisi virtualem. sz virtus charitatis est ipsa essentia eius. ergo qtitas charitatis est essentia eius. nō ergo ꝓt esse q variet quātitas charitatis sine variatōe essentie eius. ⁊ sic si augetur fm suā essentiā. oportet q esse eius vel generetur vel corrumpatur.

Contra ¶Sed ꝺtra. premiū essentiale respōdet ipsi essentie charitatis. sed quidā pficiūt ad maius pmiū ētiale. g in eis charitas fm essentiā auget.

Rº. ¶Rñdeo dꝺm. q charitas fm suā essentiā auget. Sed notandū est q hec ꝓpositio fm varias habitudines quas importat qnqz ꝺnotat subiectū. vt cum ꝺr iste est albꝰ fm pdē. qz pes est subiectū albedinis. qnqz vero formā. vt cū ꝺr iste est coloratus fm albedinem. Cū g ꝺr aliquid fm hoc moueri ꝓt intelligi vel subiectū vel forma. cū em ꝺr. iste mouet fm manū notat subiectū motus. cū vero ꝺr iste mouet fm locū. notat id qꝺ formaliter specificat motuz. Sic g cū dicimus charitatē fm ētiā augeri ꝺnotat subiectuz augmēti. vt sit sensus. ipsa essentia charitatis auget. sicut cū dicimus albū auget fm essentiā suam nō aūt ꝺsignat forma specificans motū. vt sit sensus auget fm essentiā. i. augmentū eius. est motus in esse vel in essentia. ⁊ sic ꝺr augmentū esse fm qtitatez. et qnis quātitas charitatis. que est virtus. sit idez qꝺ essentia charitatis. nō tn oportet q essentia charitatis tollat. qz etiā in augmēto corpali ipsa essentia quātitatis nō tollit. cū semp remaneat dimensio interminata. sed fm diuersas terminatōes quas recipit fit mutatio ꝺ paruo in magnū. que est augmentuz. ita etiā ipsa virtus charitatis nō tollit p essentiā suā. sed variat terminatio eiº. Dis aūt forma recepta in aliquo subiecto terminatōem recipit fm capacitatē recipientis. Vñ qtto subiectū charitatz magis disponit ad charitatē. scz ad ꝛgregatōem sui ad ꝺcū. tanto maiorē ꝓcipiat charitatē. ⁊ sic charitas fm suā essentiā augeri ꝺr. Et p hoc pz solutio ad obiecta

¶Articus .xiiij

DEinde qrit ꝺ his q ptinent ad culpā. Et querūtur duo. Primo vtz Petrus negando xpm peccauerit mortaliter. Scꝺo vtrū habere plures plēdas sine cura aīarum absqz dispensatōe sit pctm mortale.

¶Ad primū sic ꝓcedit. Videt q Petrus negādo .j. xpm nō peccauit mortaliter. Dicit em qdā glo. q peccauit p surreptōem. sz pctm p surreptōem est veniale ⁊ nō mortale. vñ ꝓmi motus q p surreptiōem fiūt sunt pcā venialia. g peccauit tm venialiter. Ꝓ. Bern. .2 ꝺr in li. dile. dni. q in petro charitas fuit sopita. non extincta. sed p pctm mortale charitas extinguit. ergo petrus nō peccauit mortaliter

Contra. ¶Sed ꝺtra est qꝺ Greg. ꝺr in mortal. q Petrus ab ipsis fauciꝰ dyaboli eripit. sed in fauciꝰ dyaboli nō est aliqs nisi p pctm mortale. g petrus peccauit.

Rº. ¶Rñdeo dꝺ. q absqz dubio petrº pec (mortaliter cauit mortaliter negādo xpm. Qꝺ qdē pz ex duobus. Primo qz negauit fidē in loco vbi piclitabat ⁊ eius ꝓfessio rēquirebat. ore em ꝓfessio fit ad salutez. vt dicit Ro. x. in quo videt q sit de necitate salutis ꝓfessio fidei in casu ꝓdicto. ⁊ ꝓcipue mendaciuz in his q fidei sunt est ꝓnicio sissimū fm Augm. in li. de mēdacio Scꝺo qz defectui ꝓfessionis ⁊ mēdacio addidit piuriū ⁊ blasphemiā. qz vt ꝺr Math. xxvi. cepit detestari ⁊ iurare qz nō nouisset hominē. q ꝺstāt esse grauia pcā. Vñ glo. ꝺr ibidē Tercio cepit detestare ⁊ iurare qz nō nouisset hominē. qz pseuerare in pctō dat in cremētū scelerū. ⁊ q minima spernit cadit in maiora.

¶Ad ꝓmū g dꝺ. q surreptio dupliciter accipit. vno Ad j. mō fm q opponit deliberatōi. ⁊ sic ꝓmi motus dicūtur esse surrepticij. sic Petrus ex surreptōe nō peccauit Alio mō fm q opponit electōi. ⁊ sic petrus ex surreptione peccauit. qz nō peccauit ex electōne quasi ex certa malicia. sed ex passione timoris. talis aūt surreptio nō excusat a mortali. sicut pz in incōtinēte q forticat motus ꝺcupiscentia. cū tn haberet ꝓpositū continendi ¶Ad scꝺm dꝺm. q Ber. impꝛopꝛie loquitur. et eius verbum vt verificetur est intelligendum Ad 2.

de quadam dilectiõe familiaritatis quam petrus ad christũ ꝛceperat. que in eo mãsit etiã post negationez vt si intelligaf de charitate gratuita. intelligenduz est q fuit extincta fm pdestinatõem diuinã que eius penitentiã ꝓparabat. q̃uis esset in se extincta fm actuz

¶Articulus xv.

Ad secũdũ sic pcedit. Videf q habere plures p̃bendas sine cura aiaz absq; dispensatione sit pctũ mortale. quicũq; em facit cõtra statutuz ꝛcilij peccat mortaliter. sed q̃ hz plures p̃bendas facit ꝛtra statutũ ꝛcilij generalis. g peccat mortaliter. Probatio medie. di. vij. dr in quodam decreto Urbani pape. qđ incipit. Sanctoꝛ canonũ oino aliquem in duabꝫ ecclesijs titulari nõ liceat. sed vnusquisq; in qua titulatus est in ea tm canonicus habeat. licet em epi dispositõne vnus diuersis ꝓesse possit ecclesijs. canonicus tm prebendarius nisi vnius ecclesie in qua ꝛscriptus est esse nõ debet

2. ¶Ꝓ. xv. q. i. dr quoddam decretũ septime synodi Clericus ab instãti tpe duabꝫ nõ ꝓmuneref ecclesijs negatõis em est hoc z turpis lucri cõmodũ. z ab ecclesiastica ꝛsuetudine penitus alienũ. z sic idẽ qđ prius. ¶Ꝓ. Crisõ. dr q tenebra erubuit lumen erubescat qđ figure nõ fuit ꝛcessum. rei reoꝛ esse illicitũ. figure aũt nõ fuit cõcessum q inter lenitas qui capiebat in bethleẽ caperet in hierusalẽ. quo cũ pfectiores esse debeamus qui capit in cyro nõ capit in damasco

4 ¶Ꝓ. Ber. dr qui nõ vnus sed plures est in beneficijs. nõ vnus sed plures erit in supplicijs. sed qui hz plures p̃bendas plures est in beneficijs. ergo plures

5. erit in supplicijs. z sic grauissime peccat ¶Ꝓ. quicũq; ꝓmittit se discremini z periculo peccati mortalis peccat mortaliter. iste est hmõi. qz recipiendo plures p̃bendas intrat statuta vtriusq; ecclie in qbꝫ p̃benda-tur que aliq̃ nõ possunt simul seruari. vtpote si eodẽ tpe vocetur ad electõem in vtraq; ecclesia. vel ad aliqua ecclesie negocia pagenda. z pcipue si sit cã inter duas ecclesias. cũ vtriq; teneatur. ergo videtur q pec cet mortaliter

Contra ¶Sed ꝛtra est. qz illud qđ vergit in ꝛmune periculũ nõ est ab ecclesia sustinẽduz. sed ecclesia sustinet vt aliqui cõiter habeãt duas p̃bendas. ergo in h̃ non est periculũ peccati mortalis. ¶Ꝓ. licitũ est alicui patrimoniũ habẽti p̃bendã accipere. sed maioꝛ est cõuenientia inter ecclesiastica beneficia q̃ inter patrimoniũ z p̃bendã. g etiã licet hñti vnã accipe aliam.

Rõ ¶Rñdeo dr. q oĩs questio in qua de pctõ mortali querif nisi expsse veritas habeat periculose determinat. qz erroꝛ quo non credit esse pctũ mortale qđ est pctũ mortale ꝛscientiã nõ excusat a toto. licet forte a tãto. Erroꝛ ꝓo q̃ credit eẽ mortale qđ ñ ẽ mortale ex ꝛscia ligat ad pctũ mortale. pcipue ãt piculosũ est vbi ꝛitas ãbigua est. qđ in hac quẽstione accidit. cũ em hec questio ad theologos ptineat inq̃tum de pendet ex iure diuino vel ex iure naturali. z ad iuristas inq̃tũ dependet ex iure positiuo. inueniũtur in ea theologi theologis z iuriste iuristꝫ ꝛria sentire In ire nãq; diuino nõ inuenit determinata expsse. cum in sacra scriptura expssa mentio de ea non fiat. q̃uis ad eam argumẽta ex aliquibꝫ autoritatibꝫ scripture forte adduci possint. que tm nõ lucide veritatẽ ostendũt Determinãdo vero fm ius naturale sic videf ad presens de ea dõm. q actionũ humanaꝝ multiplex ẽ differentia. Quedã em sunt que habent deformitatẽ inseparabiliter annexaz. vt fornicatio adulteriũ. z alia hmõi. q̃ nullo mõ benefieri pñt. de nũero taliũ nõ est habere plures p̃bendas. al's in nullo casu dispentõem recipere posset. qđ nullus dicit. Quedã vero sunt actiones q̃ de se indifferentes sunt ad bonũ vel maliũ. vt leuare festucã de terra. vel aliqđ hmõi. inter quaz numerũ q̃dam ꝛputãt habere plures p̃bendas dicẽtes Ita licitũ est plures p̃bẽdas habere sicut plura pomaria Sed hoc nõ videf esse verũ. cũ hoc qđ est habere plures prebendas plurimas inordinatones ꝛtineat. vt pote qz nõ est possibile aliquẽ in pluribꝫ ecclijs deseruire in qbꝫ est p̃bendatus. cũ p̃bende videant esse ordinate quasi q̃dã stipendia deo ibidẽ ministrantium sequif etiã diminutio cultus diuini dum vnus loco pluriũ instituif Sequif etiã in aliquibꝫ defraudario volũtatũ testatoꝝ. q̃ ad hoc aliqua bona ecclesijs cõtulerũt vt certus numerus deo deseruientiũ ibi esset. Seq̃tur etiã inequalitas duz vnus pluribꝫ bñficijs abũdat. z alius nec vnũ habere pt. z multa alia hmõi. que de facili patẽt Ulñ nõ pt ꝛtineri inter indifferẽtes actões. z multo minus inter eas q̃ sunt fm se bone. vt dare elemosynã z hmõi. Sũt vero q̃dã actiones q̃ absolute ꝛsiderate deformitatẽ vl inordinatõez quãdam ꝛportãt. que tm aliqbꝫ circũstãtijs aduenientibus bone efficũtur. sicut occidere hoĩem vel pcutere in se deformitatẽ quãdẽ ꝛportat. sed si addat occidere malefactoꝛẽ ꝓpter iusticiã. vel pcutiet delinquentem cã disciplinẽ. nõ erit pctũ sed virtuosum In numero haꝝ actionũ videf esse habere plures prebẽdas q̃uis em aliquas inordinatõnes ꝛtineat. tm alie circũstantie possunt supuenire ita honestãtes actũ q̃ p̃dicte inordinatões totalr euacuãtur. vtputa si sit necessitas in pluribus ecclesijs eius obsequio. z possit plus seruire ecclesie vel tantũdẽ absens q̃ ali⁹ psñs. et si qua alia sunt hmõi. Et tũc istis ꝛditõibꝫ supuenientibꝫ cũ recta intentõe nõ erit pctũ etiã nulla dispensatõe interueniẽte. si ꝛsideret tm fm ius naturale qz dispẽsatio ad ius naturale nõ ptinet. sed solũz ad positiuũ. Si ꝓo aliq̃s hac intentõe plura bñficia habeat vt sit ditioꝛ. vt lautius viuat. z vt facili⁹ ad epi scopatũ pueniat in aliqua eccl'aꝝ vbi est p̃bendatus. nõ tollũtur p̃dicte deformitates sed augent. qz cũ tali intentõe z vnũ beneficiũ habere qđ nullã inordinationẽ ꝛportat esset illicitũ. Et sic q̃dẽ esset dõm.

fm ius naturale etiã nullo iure positiuo supueniẽte. Nũc aũt certũ est p antiqua iura hoc esse ꝓhibitum Patz etiã huic ꝓhibitõi ꝓsuetudinẽ esse ꝯrariã. per quã q̃dam dicũt illa iura esse abrogata. nã p ꝯrariam ꝓsuetudinẽ iura humana abrogant. Quidã ẽo dicũt p hãc ꝓsuetudinẽ antiqua iura nõ abrogari. eo q̃ q̃dã decretalis ꝛc. multa p patientiã tolerant que si in iudicium fuerint deducta iusticia cogente cassarent. et hec ꝯtrouersia iuristis est relinqueda. q̃uis hoc videat esse ꝓbabile q̃ q̃stum ad hoc q̃ iura illa antiqua ꝯtinẽt ius naturale abrogari nõ ꝓt p ꝯtrariã ꝓsuetudinẽ. vtpote irrõnalẽ. Quãtuz aũt ad hoc q̃ solũ de iure positiuo ꝯtinẽt. ꝓt esse abrogata pcipue si simulãtes hanc ꝯtrariã ꝓsuetudinẽ in quoz̃ potestate est ius positiuũ mutare. intẽdũt p talẽ dissimulatõem antiqua iura mutare. Si ẽ antiqua iura que hoc ꝓhibent in suo robore maneãt ꝯtraria cõsuetudine nõ obstãte. certũ est nõ posse aliquem plures p̃bendas habere. sine q̃bz circũstãtijs supuenientibz etiã sine dispẽsatõe licitũ est plures p̃bendas habere. sine q̃bz circũstãtijs licitũ nõ est q̃stũ cũq̃z dispensatio intercueniat. eo q̃ dispensatio humana nõ aufert ligamen iuris naturalis. sed soluz ligamen iuris positiui. qđ p hominẽ statuit. ⁊ p hominẽ dispensari potest. Et ex his de facili ꝓt patere mõsio ad obiecta.

¶Articulus xvi.

.j. DEinde q̃rit q̃stum ad gloriã ptinet Utrũ oĩes sancti q̃ sunt p eccl̃iam canonizati sunt in gloria. vel aliq̃ eoz̃ sunt in inferno Et videt q̃ aliq̃ possint esse in inferno de his q̃ sunt in eccl̃ia canonizati. Nullus em̃ ꝓt esse ita certus de statu alicuius sicut ipsemet de se. qz q̃ sunt hoĩs nemo nouit nisi spũs hoĩs q̃ in ipo est. vt dr̃ ꝓ. ad Coz̃. ij. sed hõ nõ ꝓt esse certus de seipso. vtz̃ sit in statu salutis. Dicit em̃ Eccl̃. ix. Nemo scit vtz̃ sit dignus odio vel amore. ẽ multo min9 papa scit. ẽ ꝓt in canonizando errare. ℟. q̃cũq̃z in iudicãdo inmitit̃ medio fallibili ꝓt errare. sed eccl̃ia in canonizãdo sanctos inmitit̃ testimonio humano. cuz inẽrat p testes de vita ⁊ miraculis. ẽ cũ testimoniũ hominuz sit fallibile. videtur q̃ eccl̃esia in canonizando sanctos possit errare

.2.

Contra ¶Sed ꝯtra. in eccl̃ia non ꝓt esse error dãnabilis sed hoc esset error dãnabilis si veneraret tanq̃z sctus qui fuit peccator. qz aliq̃ sciẽtes pctã eius crederẽt ꝫ esse falsum. ⁊ si ita ꝯtigerit possent ad errorez pduci ergo eccl̃ia in talibz errare nõ ꝓt ℟. Augusti. dr̃ in epla ad Hiero. q̃ si in scriptura canonica aliq̃d mendaciũ admittat̃ murabit̃ fides nostra. q̃ ex scriptura canonica dependet. ſz sicut tenemur credere illud qđ est in sacra scriptura. ita illud qđ est ꝓmuniter p eccl̃esiã determinatũ. vñ hereticus iudicat̃ qui sentit cõtra determinatõem ꝯcilioz̃. ẽ ꝓmune iudiciuz eccl̃ie erroneũ esse nõ ꝓt. ⁊ sic idem qđ ꝓius

¶Rñdeo dõm. q̃ aliq̃d ꝓt iudicari possibile fm se ꝯsideratũ qđ relatũ ad aliq̃d extrinsecũ impossibile inuenit̃. Dico ẽ q̃ iudiciũ eoz̃ q̃ ꝓsunt eccl̃ie ꝓt errare in q̃busl̃ibet. si ꝓsone eoz̃ tm̃ respiciant. Si vero ꝯsideret diuina puidentia q̃ eccl̃iam suaz̃ spũsancto dirigit vt nõ erret. sicut ipe ꝓmisit Joh. xiiij. q̃ spũs aduenies doceret omne veritatez̃ de neccarijs. scz̃ ad salutẽ. certũ est q̃ iudiciũ eccl̃ie vlis errare in eis que ad fidẽ ptinent impossibile est Un̄ magis est standũ sñie papẽ ad que ptinet determinare de fide quã in iudicio ꝓfert. ꝙ quozũlibet sapientum hominũ in scripturis opinioni. cũ Cayphas q̃uis nequã. tñ qz pontifex legit̃ etiã inscius ꝓphetasse. Jo. xi. In alijs ẽo sententijs q̃ ad particularia facta ptinent. vt cũ agit̃ de possessionibz vel de criminibz vel de hmõi possibile ẽ iudiciũ eccl̃esie errare. ꝓpter falsos testes Canonizatio vero sanctoz̃ mediũ est inter hec duo. qz tñ hoc quẽ sanctis exhibemus quedã ꝓfessio fidei est q̃ sanctoz̃ gloriã credimus. pie credendũ est q̃ nec etiã in his iudiciũ eccl̃esie errare possit

Ad j.

¶Ad ꝓmũ ergo dõm. q̃ pontifex cuius est canonizare sanctos ꝓt certificari de statu alicuius p inq̃sitionẽ vite ⁊ attestatõem miraculoz̃. ⁊ precipue p instinctũ spũsancti q̃ oĩa scrutat̃ etiã profunda dei.

Ad 2.

¶Ad scdm dõm. q̃ diuina puidentia ꝑseruat eccl̃iã ne in talibz p fallibile testimoniũ hoĩm fallat̃.

¶Incipit qđlibet decimũ

QUestiuz est de deo. angelo. ⁊ anima De deo quesita sunt tria Primo de eius vnitate Scdo de eius iudicio Tercio de ei9 sacramẽto

¶Articulus .j.

.j. AD primũ sic procedit̃. Videtur q̃ vnitas aliquid positiue dicat in diuinis ⁊ nõ remotionẽ tm̃ fm opionẽ magistri. Ex priuatiõibz em̃ nõ ꝓstituit̃ res aliqua. sed ex vnitatibz ꝓstituit̃ numer9. qui est res. cũ sit spẽs q̃titatis. ergo vnitas nõ dr̃ fm ꝓuatõem tm̃

.2. ¶ℙ. numerus seq̃tur distinctionem. si ergo vnitas ⁊ numerus in diuinis nos dicerent rem aliquã. nõ esset in diuinis realis distinctio. quod est hereſis Sabelliana.

.3. ¶ℙ. si vnitas ⁊ numerus in diuinis dicũtur solũmodo remotiue. ꝙ vnitatẽ aũt nihil aliud videt remoueri q̃ numerus. nec ꝙ numerum aliud q̃ vnitas. sequitur q̃ vtrũq̃z istoz̃ in diui

tis dicat fm negatōem negatōis. sed negatio negationis nō est nisi fm rōnem tm̄. ergo vnitas z numerus nō essent realiter in diuinis. qđ est inconueniens. et sic vnū z nūerus alīqđ positiue dicūt in diuinis

Contra ¶Sed ꝓtra. oīe qđ ꝑdicat de aliquo ꝑdicat de eo fm ꝓpriā rōnem. sed rō vnius in negatiōe ꝓsistit. est em̄ vnū qđ non diuidit fm ph̄m. g̃ de deo ꝑdicat fm̄ rōnem tm̄. ¶P. fm ph̄m. x. metaph̄. vnū z multa opponūtur sicut ꝓuatio z habitus ꝙ priuatio aūt dr ꝓ remotionē tm̄. ergo vnū qđ inter ꝑdicta duo tenet locū ꝓuatōis dicit remotōnem tm̄. ꝓ. vnū supra ens non addit aliqđ fm rem. qz sic res non esset vna p suā essentiā. addit ergo aliquid fm rōnem tm̄. sed qđ est fm rōnem tm̄ vel est negatio vel relatio. cū ergo vnū supra ens nō addat aliquā relatōnem. qz ad aliqđ nō dr. videt q addat negatōem

Rō ¶Rn̄deo dōm. q vnū qđ est ꝑncipiuz numeri de necessitate aliquid positiue dicit in eo cui attribuit. qz cū ex vnitatib⁹ numerus ꝙstituat. nisi vnitas res aliqua esset nūer⁹ res esse nō posset. z sic nō possz poni in aliquo genere tanq̄z spēs. si ergo vnū qđ ꝙuertitur cū ente sit idem qđ vnū. qđ est ꝑncipiuz nūeri. oz q' etiā vnū qđ ꝙuertitur cū ente aliqđ positiue superaddat enti. et hoc ꝓcedit Auicēna. Un̄ vult q vnuz qđ ꝙuertit cū ente addat supra ens aliqđ qđ ad genus mensure ptineat. sz hoc nō ꝑt esse. qz cū vnū qđ ꝙuertit cū ente de qualibet re dicatur. oꝑtz q etiā illa res quā addit supra ens sit vna. z sic vel erit vna per aliquā vnitatē additā. z ita erit ꝓcessus in infinituz vel erit vna p essentiā suā. qđ si est. standū est in ꝓmo vt sez ens ipm dicat vnū p essentiā. nō p aliquā rem additā. Sic ergo intelligendū est fm opinionē Aristotelis z cōmentatoris eius. qđ vnū qđ ꝙuertit cum ente nō supaddit enti rem aliquā. sed solū negatōem diuisionis. z sic hmōi vnuz ponit aliqđ incōtum in suo intellectu includit ens. z dr remotiue cōtum ad id qđ supaddit enti. Unū vero qđ est ꝑncipiuz numeri supaddit enti aliqđ de genere mensure. z similiter nūer⁹ cuius ē ꝑncipiū. inuenit aūt in rebꝰ hñtib⁹ dimēsionē. qz talis nūer⁹ causat ex diuisione ꝙtinui et h nūer⁹ sic causatus est subiectū aritmetrice. etiam fm Auicēnā Nulla aūt ꝓditio ꝓpria rei corporalis potest dici de deo aut de aliqua suba spūali. Un̄ fm hoc vnū z numerus que ꝓtinētur in genere cōtitatꝫ nō dicūtur de deo z de alijs substātijs corporeis. sz solum vnū qđ ꝙuertit cū ente. z multitudo ei opposita. z iō vnitas in diuinis nō dr nisi remotiue cōtuz ad id qđ supaddit enti. cūius ponat aliqđ fm q' includit ens. est em̄ vnū ens indiuisum.

Ad.j ¶Ad ꝑmū ergo dōm q obiectio illa procedit de
Ad z vno qđ est ꝑncipiū nūeri. ¶Ad.ij.dō. q obiectio illa ꝓcedit si nullo mō vnū z nūerus aliqđ ponerēt realiter in diuinis. ponūt aūt ens rem distinctaz vel indistinctā cōtum ad hoc q ens includit in rōne vnius vt dictū est ¶Ad terciū dō. q in rōne multitudinis includit negatio rei. sz in rōne vnius negatio negatōis z rei simul. qđ sic pz. vnū em̄ est qđ nō diuiditur. diuisio aūt est que negat ꝑ vnū qđ cōuertit cū ente. oꝑtz q sit talis q' in oīni diuisione saluetur. hec aūt est diuisio p affirmatōem z negatōem. z ideo hmōi diuisionis negatio cōstituit rōnem vnius. est em̄ vnū quod nō diuidit tali diuisione q' sit accipere hoc z nō hoc. z sic vnū incōtum negat affirmatio nē z negatōem simul. ē negatio rei z negatōis simul. predicta vero diuisio includit in rōne multitudinis et sic includit ibi negatio rei. qz multa sunt que sic diuidūtur q' eorz vnū nō est alterum Ad z.

¶Articulus .ij.

AD scđm sic ꝓcedit. Uidet q xp̄s nō sit descensurus ad iudiciū in terraz. qz sup illud .j. ꝑs. Dīns in tēplo sancto suo ꝛc. dr glo. q deus in celo sedens de bonis z malis iudicat. ergo iudiciū nō est futurū in terra sed in celo.

¶P. ad dignitatē iudicis ptinet q' iudicandi ad eū accedāt z nō ecōuerso. sed xp̄s dignissimus iudex eius locus est celū. ergo hoīes ascendent illuc vt ibi iudicentur. nō aūt ipse in terrā descendet hoīes iudicaturus ¶P. si iudiciū sit in terra futurum ꝑcipue videt q' sit futurū in valle Josaphat. vt habet Joēl. iij. sed locus ille nō posset tantā multitudinē hominū cape. z sic nō est ibi futurū iudiciū. ergo in nullo loco terre ¶Sed ꝓtra est qđ dr. ij. ad Thessa. ij. q' xp̄s in iussu z in voce archangeli z in tuba dei descendet de celo. z ita videt q' iudiciū in terra nō in celo sit futurū ¶P. in iudicio ꝓparebūt nō solūz electi sed etiā reprobi. qui habebūt corpa grossa z grauia. z sic nō ꝓpetit eis locus celestis sed terrestris. g̃ iudiciū nō est futurū in celo sed in terra. 2 Contra

¶Rn̄deo dōm. q' iudiciū ordinat ad retributōēz ꝑmioꝝ. vñ fm duplex ꝑmiū. scilz aīe z corpis est duplex iudiciū dei. vnū quo beatificat vel dānat hoīes quo ad aīam. hoc iudiciū ꝑ totū hoc tēpus agitur. Aliud est iudiciū quo premiabūtur vel punient homines etiā q̄tum ad corpa. z hoc iudiciuz fiet post resurrectōem in fine tēporis. Primū aūt iudiciū convenit xp̄o rōne diuinitatis. sed secūdū rōne humanitatis. qz sicut dicit Aug⁹. sup Jo. Uerbū dei viuificat aīas. sed verbū caro factū viuificat corpa. vñ etiam Jo. v. dr Potestatē dedit ei iudiciū facere. qz filius hominis est. sic ergo vltimū iudiciū est futurū in loco qui xp̄o ꝓpetit rōne sue humanitatis. scilz circa terrā illā vbi natus est z passus z reliqua humanitatis ꝓpleuit officia. propter qđ dr q' in valle Josaphat iudicium est futurū. qz vallis illa subiacet monti oliueti. vnde christus ascendit in celū. vt sic ostenderetur idem esse qui ascendit regnaturus. z qui descendit iudicaturus. fm illud Actuū ꝑ. Quēadmodū vidistis eū ascēdentē in celū ita veniet. Rō

Ad.j ¶Ad pm̄ ḡ dō. q glo. illa loquit̄ de pmo iudicio qđ ꝓpetit xpo rōe dīnitatꝫ. rōne cuius etiā celū ei ꝑ loco assignat. nō q dīnitas loco claudat. sed quia in celo ꝑcipue inter ceteras corporeas creaturas apparent iudicia maiestatis dīnine. vñ celuꝫ locus dr̄i
Ad 2 dicit̄ 2 sanctoꝝ qui deo fruūtur. ¶Ad secūdū dō. q accessum ad locū iudicis. id est ascensus in celum est pmiū qđ ex iudicio reportat. vñ debet iudiciū sequi nō ꝑcedere. nō aūt ita se habet ad iudiciū humanū accessus ad locū iudicis. 2 ideo nō est sile.
Ad 3. Ad terciū dō. q in iudicio neqꝫ xpus neqꝫ electi erūt in terra. sed solū reprobi. xps em̄ 2 electi erūt in aere. sm illud pma ad Thes. iiij. Rapiemur in nubibus obuiā christo in aera. reprobi aūt erūt nō solū in valle illa. sed in regione circūquaqꝫ. vnde xpm 2 electos videre poterūt. tum ratione altitudinis. tum ratione claritatis

¶Articulus .iij.

.j AD terciū sic ꝓcedit. Videt q spes vini q remanent in sacramēto altaris post ꝓsecratiōnē alij liquori ꝓmisceri nō possunt. qz fm̄ ph̄m p. de generatōe miscibilia sunt in mixto potentia nō actu. si ergo illa spes vini alteri liq̄ri misceatur. post mixtionem nō remanebit illa species in actu. sed deficiente specie deficit esse corpus vel sanguis christi. sed hoc est inconueniens. qz sm ph̄m que sunt miscibilia sunt etiā separabilia. 2 sic illa spes alicui liquori admixta poterit iteruꝫ separari. q̄ separatione facta erit ibi verū corpus xpi cū ea vel sanguis cū tādiu corpꝰ vel sanguis xpi sit sub specie q̄diu species est. 2 sic sanguis christi de nouo incipiet esse sub specie vini alio mō q̄ per ꝓsecratōem. qđ etiam est inconueniens. ergo 2 illud ex quo sequit̄. scz q spes vini post ꝓsecratōem alteri liquori misceatur.

Contra ¶Sed ctra. forma mixti est forma accn̄talis. sed accns supueniens nō corrūpit subiectū. ḡ post mixtiōnē spei cū aliquo liquore adhuc remanet ipsa spes. et sic nō sequit̄ inconueniens ꝓdictum.

Rō ¶Rn̄deo dō. q quidam dicūt illis speciebꝰ posse admisceri nullo mō aliquē liquorem quin statim sub totis illis speciebꝰ desinat esse sanguis christi. et hoc ideo qz mutatis speciebꝰ non remanet ibi verus sanguis christi. per additionē em̄ cuiuscūqꝫ liquoris fit alia q̄titas q̄ subsistit in illo sacramento alijs accidentibꝰ. fit em̄ maior quātitas. 2 sic nō remanet ibi sanguis xpi. Sed hoc nō videt verū. qz spes q̄ in sacramēto ꝓ ꝓsecratōem remanēt eodē mō corrūpuntur. et nō aliter q̄ accidisset de substantijs preexistentibꝰ. quoꝝ spes manent. sicut ad sensum ꝑz q̄ interimantur. 2 alijs modis trāsmutāt oīno. sicut accidisset de substātia panis aut vini ante ꝓsecrationē. ꝓstat autē per admixtionem vnius gutte aque nō esse totū vinū destructū. vñ nec ꝓpter hoc tota species vini corrumpit post ꝓsecratōem. nec oportet si augetur q̄titas q ꝓpter hoc sit ibi alia species. Nā ipsa additio nō tollit essentiā dimensionis. sed variat terminationem eius. que quidē variat nō solū ꝑ additiōem sed etiā ꝑ diuisionē Vñ si talis variatio sufficeret ad hoc q desineret esse sub speciebꝰ corpus vel sanguis xpi. sequeretur q per diuisionē specierum similiter esse desineret. qđ patz esse falsum. Et ideo dōm q aliqua admixtio alterius liquoris facit vt totaliter designat eē sanguis christi sub speciebꝰ. 2 aliqua nō. sed solū sub parte specierū. Si em̄ esset substātia vini ibi. si alius liquor in magna quātitate admisceret̄ totaliter illud vinuꝫ corrumperet et desineret esse vinū. si liquor admixtus esset alterius spēi vel desineret eē hoc vinū si esset eiusdē spēi. Si aūt alꝰ liquor in parua q̄titate admisceret̄ nō posset illius liquoris permixtio ad totum vinū peruenire. sed ad aliquam partē eius quaz variaret. vel fm̄ spēm si esset alterius spēi q̄ ꝑ mixtionem nō totaliter amitteret. vel fm̄ numerum si esset eiusdem spēi. vel spēm suam ꝑ mixtionē totaliter amitteret. sicut gutta aq̄ proiecta in amphoram vini. Sic ḡ si spēi post ꝓsecratōnem ficret tanta pmixtio extranei liquoris que sufficeret ad totā substantiam vini corrūpendam. si ibi esset desineret esse sanguis christi sub totis speb. si aūt nō sit tanta pmixtio desinit esse sub parte. Nam dato q ille liquor permixtus in speciem vini mutet. nō tn̄ ꝑuertet̄ in sanguinē xpi

¶Ad pmū ergo dō. q facta pmixtione spei cuiz alio liquore nō remanet spes eadē vl fm̄ spēm vel fm̄ numerū. vel fm̄ totū vel fm̄ partē. 2 sic sub toto vel sub parte nō remanebit sanguis xpi. sed substātia vini. nec etiā facta sepatiōe denuo erit ibi sanguis xpi qz simiscibilia separant̄ a mixto nō redeūt eadē numero sed eadē specie. ¶Ad secūdū qđ in ctrarium obijcit̄ dōm. q forma mixtionis dupliciter potest intelligi Uno mō dr̄ forma per quā corpus mixtū in specie collocatur. 2 sic est forma substātialis. p hūc em̄ modum forma lapidis dr̄ forma mixti. Alio mō dr̄ forma mixti qualitas quedam media resultans ex simplicibꝰ qualitatibꝰ cōmixtis Cū ergo dr̄ q forma accidentalis substātiam nō destruit. posset dici q verum est. tn̄ destruit accn̄tia. 2 sic spes sacramentales. q̄ sunt accn̄tia post ꝓmixtionē nō manēt. scz hec so° nō ē ꝑa. nā forma mixtiōis cū sit q̄dā q̄litas media. nō ꝑ mutat nisi simplices qualitates ex quibꝰ ꝓuenit. species aūt sacramentales nō destruūtur quibuscūqꝫ q̄litatibꝰ variatis. qz si odor vini vel color mutaretur nō ꝓpter hoc desineret ibi esse sanguis xpi. nisi dimensiones que ceteris accidentibꝰ subsunt vicem substātie gerentes fm̄ essentiā destruerentur. qđ aliter accidere nō potest q̄ accideret de substantia vini si ibi eēt Et ideo aliter dōm est. q accidēs nō corrumpit subiectum effectiue sed dispositiue. posita autē qualitate que est necessaria dispositio ad formaz ignis. scz calore in summo remouet forma aeris. 2 sic posita me-

Ad j.

Ad 3ciū

dia qualitate q̄ est nēcitas ad formā mixti aufert formā corporis simplicis.

¶Articulus .iiij.

DEinde q̄rit ꝛc angelo. Utrū duratio angeli habeat ꝓus ⁊ posterius. Uidet q̄ sic. In eo em̄ cuius duratio nō hz ꝓus ⁊ posterius. idē est eē ⁊ fuisse. si g̃ in duratōne angeli nō est ꝓus ⁊ posteri⁹. idē erit angelū eē ⁊ fuisse sed hoc est impossibile. qz deus p̄t facere q̄ angel⁹ nō eēt. cū nō possit facere q̄ nō fuerit. ergo inconueniēs ē dicere q̄ in duratōe angeli nō sit ꝓus ⁊ posterius

2. ¶ nullū creatū est infinitū in actu. hz duratio angeli est infinita ex pte post. g̃ nō est simul in actu. et

3. ita est ibi ꝓus ⁊ posterius ¶ mēsura debet eē ꝓportionata mēsurato. sed eē angeli est finitū ⁊ sic idē qd̄ ꝓus

4 ¶ rō eternitatis in hoc ꝓficit q̄ est tota sil̄. qz fm Boe. v. de ꝯsolatōne. eternitas est interminabilis vite tota simul ac ꝑfecta possessio. si g̃ euū qd̄ est angeli duratio nō habeat prius ⁊ posterius non videtur ab eternitate differre.

Contra ¶Sed ꝯtra. fm ph̄m. iiij. physico. ꝓptee prius ⁊ posterius in motu est ꝓus ⁊ posterius in tpe. qd̄ mēsurat motū. sed in eē angeli nō est aliq̄s motus. nec illud esse aliquo mō motui subiacet. g̃ in euo qd̄ est eius mēsura nō est ꝓus ⁊ posterius ¶ ¶ tēpus nihil aliud est q̄z nūerus ꝓcis ⁊ posteriorus. si g̃ in euo sit nūerare ꝓus ⁊ posterius. euū nihil differt a tpe

Rſ ¶Rndeo dō̄m. q̄ ꝛ realiqua possumus loq̄ dupliciter. Uno mō fm q̄ est in rerū natura. Alio mō fm q̄ est in ꝯsideratōe nostra. ꝓmo mō accipit subā rei cū oīb⁹ suis dispositiōib⁹ ⁊ opatiōib⁹. qz sine his suba non inuenit in rerū natura. sed secūdo mō p̄t accipi suba absq̄ suis dispositiōib⁹. qz consideratio substātie nō dependet a ꝯsideratōe suaz dispositionū Accipiendo ergo mēsurā duratōis fm ꝓmū modū sic soli deo ꝯuenit duratio q̄ sit tota simul. ⁊ nō alicui creature. eo q̄ solus deus est īmutabilis q̄tū ad eētiam ⁊ q̄tū ad oīa q̄ circa eētiā ꝯsiderari p̄nt. quelibet aūt creatura est variabilis vel fm subaz vel fm aliquā dispositōem aut opatōem. Et fm hoc Aug. xxi. q. ad Horosiuz ponit oēs creaturas esse in tpe etiā angelos. Sed accipiēdo mēsurā duratōis āgeli secō mō put ꝯsideraf eius suba absolute. eius mēsura est euū ⁊ nō tēpus. De quo q̄dē euo est duplex opinio. Quidā em̄ dicūt q̄ in euo est ꝓus ⁊ posteri⁹ sed nō sicut in tpe. In tpe nāq̄ est ꝓus ⁊ posteri⁹ cuz īnouatōe. in euo aūt sine īnouatōe. sed hz nō est intelligibile. impossibile est em̄ eē alicui⁹ duratōis duas ptes simul quaz vna alterā nō includat. sicut mēsis includit diē. vñ simul est aliq̄d in die ⁊ in mense. sed duo dies ⁊ duo menses simul eē nō p̄nt. Unū q̄ cūq̄z in aliqua duratōe ponūtur due ptes. quaz vna est ꝓz ⁊ altera posterioz. optz q̄ vna trāscūte alia ꝛ nouo aduenīat. ⁊ sic optz q̄ in omni duratōe in qua est prius ⁊ posterius q̄ fiat īnouatio. mensura aūt durationis īnouatōem habere nō p̄t nisi illud qd̄ p duratōem mensurat īnouatōem recipere possit. esse aūt angeli est absq̄ īnouatione. qz exquo cepit esse immutabile perseuerat. cū nec in eo sit motus. nec sit alicui motui subiectū. sicut esse rerū corruptibiliū est subiectū motui celesti. Sic ergo si attribuatur mensura angelo q̄tuz ad substātiā tm̄. illa nō habet ꝓus et posterius. sic mensuraf eoz esse euo. ⁊ sili ter si attribuaf eis mensura duratōis q̄tum ad essentialē operationem beatitudinis. sic em̄ sunt in participatone eternitatis. Si vero attribuaf eis mensura durationis rōne aliaz operationū vel affectionū. sic eoz mēsura hz ꝓus ⁊ posterius. ita etiā mensuraf tpe. fm q̄ dt Aug. viij. sup Gen. ad litterā. q̄ deus mouet creaturā spūalem p tēpus

¶Ad ꝓmū ergo dō̄. q̄ rei eterne vel euiterne aliq̄d potest attribui dupl̄r. Uno modo rōne suppōsitus. ⁊ sic nō attribuit ei neq̄ fuisse neq̄ futuruz esse. sed solum esse. qz in ꝑterito ⁊ futuro implicatur ꝓus ⁊ posterius. nō aūt in ꝑsenti. Alio mō rōne mensure adiacentis vel subiacentis. id est rōne tpis. ⁊ sic attribuit ei fuisse p ꝯcomitantiā ad tempus ꝑteritū ⁊ futurū esse ꝯcomitantiā ad tēpus futurū. ipsum em̄ nūc tum eternitatis adest toti tēpori. Unū dicit Aug. de deo q̄ fuit. qz nūq̄z defuit. erit qz nūq̄z deerit Sic ergo deus nō p̄t facere angelū nō fuisse. qz nō potest facere quin tempus ꝑteritū simul cū esse angeli fuerit. p̄t ā facere angelū nō esse. quia p̄t facere vt esse angeli nō sit simul cū tēpore. qd̄ ꝑsens est nūc vel erit in futuro et sic ista diuersitas magis dependet ex modo loquutionis q̄z ex natura rei ¶Ad .ij. dō̄m. q̄ infinitū dr dupl̄r. Uno mō p̄uatiue. ⁊ sic nō attribuit nisi his q̄ habent extensionē vel q̄titatem. hoc em̄ solū natum est habere finē. ⁊ ita euū nullo⁹ hz īfinitatē. qz nō hz aliquā extensionē nisi quatenus extensio in eo consideraf ex opatōe mēsure subiacētis. scz tpis. ⁊ ita nullum creatū est infinitū in actu. Alio mō dr infinitus negatiue. i. qz nō hz finē. ⁊ sic indiuisibilia dicūt infinita. vt punctus ⁊ vnitas. qz nō sunt finita. ⁊ hoc modo euū est infinitū. qz scz nō finit. sic aūt aliq̄d creatū eē fm aliq̄d infinitū actu nihil phibet ¶Ad .iij. dō̄. q̄ p eūdē modū est infinitū eē angeli ⁊ euū ¶Ad .iiij. dō̄m. q̄ inter eternitatē ⁊ euū p̄t assignari triplex differentia. Quaz vna p̄t sumi ex p̄dictis. nam eternitas mensurat ipam subam eterni fm q̄ est in rerū natura. i. cū oīb⁹ que ei attribuūtur. non aūt euū vt dictum est. Alia sumit ex hoc q̄ eternitas mēsurat esse. p se stans. vñ eternitas est idē cū suba eterni. Euū aūt mēsurat esse creatū. qd̄ nō est p se stās. qz est aliud a suba entis creati. Tercia p̄t sumi ex hoc q̄ euū q̄tuis sit interminabile ex pte finis. nō tamen ex parte ꝓcii pij. eternitas vero ex parte vtriusq̄

Deinde querit de aīa. Et primo q̄ztuz ad naturam. Secūdo q̄ztum ad grām Tercio q̄ztum ad culpā. Quarto q̄ztum ad gloriā. Circa naturalia aīe q̄sitū est de ei⁹ substātia. z de eius opatiōe. Circa substātiā quesita sunt duo. Primo vtz aīa sit sue potētie. Secūdo vtruz fm suā substātiam sit incorruptibilis.

¶ Articulus. v.

1. AD pmū sic pcedit. Videt q aīma sit sue potētie. qz in li. de spū z aīa dr q aīa est q̄dam sua. s. potētie. q̄dā vero sua nō ē sez virtutes. ¶ ℣. Aug. dr in li. de tri. q memoria intelligētia z volūtas sunt vna mēs vna vita vna essentia. sed hec tria fm magistrz. iij. dist. pmi libri sūt tres aīe vires. ergo vires aīe sunt ipsa eius essentia. ¶ Sz ꝓtra ē qd Dio. xi. ce. hier. distinguit supiores substātias. s. agelos in tria. s. subaz virtutē z opatōem. sz āgelus nō est minoris simplicitatis q̄z aīa. g z in aīa sua suba nō est sua virtus siue potētia. ¶ ℣. Loz q̄ sunt idē si vnū multiplicetur z reliquū. Si g aīa sit idē qd sue potētie videt cū potentie sint multe q essentia aīe vna esse nō possit.

Cōtra

Rs° Rndeo dom. q de aīa dupl'r loq possum⁹. Uno mō fm q ē q̄dā substātia. z sic ipossibile ē q aīma sit sue pone duplici rone. Quaz vna sumit ex eo qd est aie ppriū. qz. s. ipossibile ē vt idē fm idē sit natural'r pncipiū pluriū z diuersoz nūero. imo q̄si oppositorū. Alia āt fm diuersas poñas inuenit esse pncipiuz actuū diuersoz fm spēs z q̄si oppositoz. Un ipossibile ē q ipa essentia aīe q̄ est vna sit imediatū hoz pncipiū. z ideo oz ponere in aīa pter eius substātiā potētias naturales q̄ sunt hoz actuū imediata pncipia Secūda rō sumit ex eo qd est cōe aīe z oīi substantie create. In nulla eī substātia creata ē idē ee z opatio. Hoc eī solius dei ē. Essentia āt est essendi pncipiū. poña vero opatōis. g cū ab vno natural'r nō sit nisi vnū. nulla suba nisi diuina est sua potētia. Nec ē substātia de potētia materie. etiā dato q sit sua essentia qz talis poña nō est ad opatōem. sed ad ee. Alio mō possumus loq de aīa fm q ē q̄dā totū potētiale. et sic diuerse poñe sunt diuerse ptes eius. z ita aīa pdicatur de potētijs vel econuerso abusiua pdicatōe sicut totū integrale de suis ptibz vel econuerso. q̄uis minor sit abusio in toto potētiali q̄ integrali. qz totū potētiale fm suā substātiam adest cuilibet pti. nō āt integrali. Et p hoc pz solutio ad obiecta

¶ Articulus. vi.

1. AD secūdū sic pcedit. Videtur q aīa rōnalis sit corruptibilis. qz fm Dam. Nulla substātia pt esse sine ppria opatōe. ppria aūt opatio aie rōnalis est intelligere. que vt pz p phm. iij. de aīa. ergo destructo corpe substan-
2 tia aie rōnalis nō manet. ¶ ℣. Illud qd hz virtutez vt sit semp nō inuenit quādoqz esse z quādoqz nō ee omis eī res est q̄dū virtus rei exposcit. g qd inuenitur quādoqz ee z q̄nqz nō esse nō hz virtutez vt sit semp. Sed oīe qd icepit ee inuenit q̄nqz ee z quādoqz nō esse. g nihil qd icepit esse hz virtutē vt sit semp z ita nihil qd icepit esse pt esse icorruptibile. Sz aīa rōnalis incepit ee. g nō pt esse icorruptibilis. ¶ ℣. 3 Dois cōpositi ex corpore z aīa est quoddā esse. aut ergo pter hoc esse aīma habet aliud ee aut nō. sed habet aliud ee. ergo cōpositio aduenit aīme post esse cōpletum. ergo hmōi ꝓpositio est aīe accidētalis. z sic homo nō erit ens per se. sed ens p accidēs. qd ē inconueniēs. Si āt nō hz aliud esse aīa pter ee cōpositi. ergo postqz defecit ee cōpositi aīa esse nō potest. Sz in morte corpali defecit esse cōpositi. ergo aīa post mortem corpis nō remanet. ¶ ℣. Anima est forma corporis aut ergo p essentiā. aut p aliqd accidēs. Si p 4
accidēs sequtur q cōpositio aīe z corpis sit accidētal'. sicut homis ad idumētum. Si p essentiā. ergo cum forma imq̄tū est forma nō possit ee sine materia. videtur q aīa post mortē corpis remanere nō possit.

¶ Sed ꝓtra est qd phus dr in. ij. de aīa. q rōnale separat ab alijs sicut ppetuū a corruptibili ¶ ℣. phus in. x. ethy. ostēdit felicitatē ꝓplatiuā pminere ciuili eo q est diuturnior. sed ciuilis durat vsqz ad mortē ergo cōtēplatiua est etiam post mortē. z sic etiā aīma post mortem corporis manet.

Cōtra

Rndeo dom. q necesse est ponere substātiā aierō Rs°
nalis ee incorruptibilē. Si eī corrūpit. aut corrumpitur p se aut p accidēs. Per se qdē corrūpi nō possit nisi eet ꝓposita ex materia z forma ctrarietatē habente. qd ee nō possit nisi esset elemētum aut ex elemētis. vt ātiqui phi posuerūt. quoz positiones in primo de aīa reprobātur. Per accidēs etiā corrūpi non potest nisi poneret q nō haberet esse p se. sed solū esse cū alio. sicut est de alijs formis materialib. q̄ ppriē nō habet esse subsistēs. sed sunt p se ꝓpositoz subsistētiū quoz sunt ptes. z sic p accidēs corrūpūt ꝓpositis corruptis. Hoc āt de aīa rōnali dici nō pt Nā qd nō hz p se ee. impossibile ē q p se opet. vñ etiā alie forme nō opant. sz ꝓposita p formas. Alia rōnalis hz per se opatōem quā exercet nullo organo corporeo mediante. s. itelligere. vt pbat phus. iij. de aīa. Nō eī posset oīm sensibiliū formas ꝓgnoscere nisi ab oīb formis sensibilib. eet denudata. vel nisi eet act⁹ oīm cū nihil recipiat qd iā hz. Opz g si aīa p aliqd organū itelligeret q sibi organū careret oī forma sensibili cū oēs formas sensibiles sit nata itelligere. sicē pupilla carz oī colore ad hoc q visus possit oēs colores cognoscere Impossibile ē āt ee aliqd organū corpale carēs oīi forma sensibili. relinq̄t g subam aie itellectiue esse incorruptibilē Un z phs dr in p. de aīa. q intellect⁹ videtur esse suba q̄dā z nō corrumpi. hūc āt incorruptibilē intellectum quidam ponūt extra hoīes esse po-

nētes aīam q̄ ē ps hois corruptibilē fore cui ponūt intellectū sepatū ꝛtinuari duplr. Uno° p illustratiōnē ꝛ fm eos q̄ ponūt itellectū agētē sepatū ꝛ icorruptibilē. Intellectū ẏo possibilē ꝛiūctum corruptibili Allio° p ꝛtinuationē intellect⁹ ad phantasmata fm eos q̄ ponūt etiā intellectū possibilē ee sepatū ꝛ icorruptibilē. ſz p̄mū hoꝝ ee nō pt. qz si in nobis nō ē aliqua ẏtus nisi materialis. lumē intellect⁹ agēt̄z nō poterit in nobis recipi nisi materialr cū receptū sit in recipiēte p modū recipiētis. ꝛ ita nō recipiet mō itelligibili. ꝛ sic nos nō poterim⁹ ee intelligētes. silr fm ee nō pt. nā phātasmata sunt in nobis p nostrā opationē q̄ seq̄t ee substātiale. qz sic hō nō haberet ee specifice ex ẏ q̄ ē rōnalis. cū nō sit rōnalis nisi ex ẏ q̄ intellectui ꝛiūgit. Restat ḡ q̄ ipa aīa hūana q̄ ē forma corAd .i. Ad p̄mū ḡ dm. q̄ aīa (poꝛis sit icorruptibil. indiget alicui corpali ad suā opatōem duplr. Uno° sicut organo p qđ opat. sicut indiget oculo ad videndū. ꝛ sic ad intelligēdū nō indiget alicui organo. vt p batū ē. Si āt sic indigeret organo ad itelligēdum ect corruptibil. vtpote nō potēs p se opari Allio° aīa ad opandū indiget alicui corpali sicut obiecto. sicut ad videndū indiget corpe colorato. ꝛ sic aīa rōnalis idiget ad intelligēdū phātasmata. qz phātasmata sūt vtilia itellectiue aīe. vt dr. iij. de aīa. Opatio āt q̄ sic indiget alicui corpali a p̄ncipio nō pt ee sine corpali illo. pt āt postea sicz aīa sensitiua nullā opatōem habere nisi p⁹ moueat a sensibilibꝰ que sūt extra animā. Sz p̄terea remanet act⁹ imaginatōis etiā sensibilibꝰ abstrctis. silr destructis phātasmatibꝰ opatio itellectiAd 2 ua in aīa remanere pt. ¶ Ad .ij. dm. q̄ illa rō ē pbatio. phi. in. i. ce. ꝛ mūdi. q̄ oīdit q̄ oē gnātū ē corruptibile. ꝛ hz locū in illis q̄ fiūt ꝛ corrūpūt naturalr in qbꝰ ex defectu ẏtutis ē q̄ non p̄t nec sp fuisse nec sp fore. nō āt hz locū in his q̄ p creationē fiūt q̄ accipiunt a deo ẏtutē vt sint sp p quā ee nō p̄nt aliqz eā acAd 3 cipiāt. ¶ Ad .iij. dm. q̄ aīa ee suū cōicat corpi. qđ q̄ dem ita acq̄rit aīe in corpe vt fm ipm subsistere possit qđ nō ē de alijs formis. ꝛ sic ipm ee aīe fit ee ꝛpositi Ad 4 ti. ꝛ tū manet ꝛpositō destructo. ¶ Ad .iiij. dicendū. q̄ aīa fm suā eētiā ē forma corpis. nec destructo corpore destruitur aīa q̄ztū ad id fm q̄ ē forma. sed solū desinit esse forma in actu.

Deinde q̄rit de opatōe aīe. Et circa hꝰ q̄rūt duo. Primo vtz aīa itellectiua oīa q̄ cognoscit cognoscat in p̄ma veritate. Secūdo vtz aīa sepata a corpe habeat actus sensitiuaz potētiaz ¶ Articulus. vij.

Ad p̄mū sic p̄cedit. Uidet q̄ aīa q̄cq̄d intelligit intelligat in p̄ma veritate. Aug⁹. ei dr in li. confessio. Si ābo uidemus id uez esse qđ dico vbi queso uidemus nō ego in te nec tu in me. sed ābo in ea q̄ supra nos ē incōmutabili veritate. ꝛ sic oē uez qđ aīa cognoscit in p̄ma veritate videt ¶ ꝑ. Uez addit supra ens manifestationē. ḡ p̄ma veritas ē p quā oīa manifestā/tur. Sed id quo aliud manifestat oportet esse maxime manifestum. sicut pz in p̄ncipijs demōstratōis ꝛ de luce corpali. p quā visus corpa videt. ḡ p̄ma veritas ē maxime oībꝰ mētibꝰ manifestata. ꝛ sic non solū p eā. sed in eo oīa cognoscūt. ¶ Sz ꝑ. Multi de ꝓclusionibꝰ demōstratiuis verā cognitionē hnt qui de p̄ma veritate nihil ꝑsiderāt. ḡ nō oīe uerū in p̄ma veritate cognoscitur. ¶ ꝑ. Aug. dr in li. de libr. ar. q̄ nullus de prima veritate iudicat. ꝛ nullus sine ea recte iudicat. ꝛ ita si de ea nō iudicatur nō cognoscitur. nec alia in ea. Lōtra

Rndeo dm. q̄ sicut dr q̄dā glo. supra illd ps. Diminute sunt veritates ꝛc. Ab vna p̄ma veritate multe veritates in mētibꝰ hoīm resultāt. sicz ab vna facie hois resultāt multe facies in speculo fracto. hec āt resultatio veritatis ē q̄ztū ad duo. s. q̄ztū ad lumē itellectuale de q̄ in ps. Signatū ē sup nos lumē vultus tui dne. ꝛ q̄ztuz ad p̄ma p̄ncipia naturalr nota siue sint ꝓplexa siue incōplexa. Nihil āt possumus veritatis cognoscere nisi ex primis p̄ncipijs. ꝛ ex lumine intellectuali. que veritatem manifestare nō possunt. nisi fm q̄ sunt silitudo illius p̄me veritatis. qz erh etiam habēt quādā imutabilitatē ꝛ infallibilitatem Sic ergo in prima veritate ſz suā essentiā nō oīa vident a nobis in statu vie. cū nec ipsa p suam essentiam a viatoribꝰ videat. Sed in ipa ratione sue imaginis scz veritatis ab ea exēplate oīa nis veritas a nobis cognoscit. Et exinde est q̄ duo idē uez vident in q̄ztū ab eadem p̄ma veritate resultat exēplata veritas in mēte vtriusq̄z. ꝛ ita itelligendū ē dictū Aug⁹. Et sic pz solo ad primū. ¶ Ad secūdū dicendum. q̄ operari alicui sive mouere dicit dupliciter. Uno modo sicut p̄ncipio formali opationis vel motus. ꝛ sic nō oz q̄ motio mouentis vel opatio opantis terminet ad id qđ opatur. Non em ignis calefacit calorē quo calefacit. Allio mō sicut instrumēto. ꝛ sic motio mouētis terminat ad id qđ mouet. sicut manus baculo mouet lapidē ꝛ baculuz mouet. Id ergo quo cognoscimus sicut instrumento opz esse nobis p̄mo motū. ꝛ sic cognoscimus cōclusiones p̄ p̄ncipia naturalr nota ad que ꝓpat intellectus agēs sicut instrumēta. vt dr Cōmenta. in. iij. de aīa. Sed id quo cognoscim⁹ sicut forma cognoscētis nō oz ee notuz qz nec oculus videt lucē q̄ est de oculi ꝓpositōne. nec qz speciē p quā videt. ꝛ ita etiā nō est necessariū vt q̄cūqz intelligit aliq̄d intelligat intellectum suū q̄ intelligit vel lumē intellectuale. Sic ergo veritas p̄ma veritate in mētibꝰ nostris exēplata a nobis partim cognoscit. vt de nccitate ad hꝰ q̄ alia in ea cognoscāt. s. q̄ztū ad ipa p̄ncipia. ꝛ ptī nō de nccitate cognoscit. s. q̄ztū ad ipm intellectuale lumen. Ipsa ẏo exis. veritas a nobis p suam essentiā nō videtur.

¶Articulus. viij.

1. AD scdm sic pcedit. Videt q aia separata
actu sensitiuaz potetiaz habere possit Cas
sio. em dt in li. de aia. Q aia sine corpe vi
2 vet z audit. z reliqs sensib viget ¶ H. Lu
ce. xvi. qda dicunt de diuite in infernu sepulto q sine
actu sensuu ee no pnt. sz pstat q ibi erat tm aia diui
3 tis sine corpe. g aia sine corpe opatonem sensuu habe
re pt. ¶ H. Frustra e potetia q no reducit ad actu. sed
Cotra in aia post mortem remanet potetie sensitiue. g z actus
sensuu. ¶ Sz ctra. Setire est opatio ciucti. ergo de
Rs structo ciuncto in aia separata remanere no possunt.

Rndeo dom. q ipossibile e in aia separata alicuius
potetie sensitiue actu ee. qd sic pz. Opatio naqz po
tetie sensitiue eodem mo pficit in hoie z in bruto. eo
dem em mo videt ho p oculu q equus. Actus at sen
sitiue potetie in bruto no e ipsius aie sensitiue p se sz
mediante organo. Si em p se haberet opatonem aima
sensitiua in bruto p se haberet subsistetia. z sic eet in
corruptibilis. Ut de aia ronali pbatu e Un cu sit h
inconuenies ipossibile e q in bruto vel in hoie poten
tia sensitiua habeat aliquem actu ppriu. sz ois act9 ei9 e
coiuncti. vn in aia separata remanere no pt. Quidaz tn
dicut aiam sensitiua habere duos act9. vnu quem exer
cet organo mediante q post mortem no manet. aliu que
p seipam agit. z h manet post mortem. h at videt atte
stari opinio Platonis de aia. q ponebat aiam sensiti
ua mouere seipam. z sic mouet corp9. z sic illa opatio
qua mouebat seipam erat sibi ppria. alia vero q mo
uebat corpus erat ciuncti. z ppter h Plato ponebat
aias etia bruto esse incorruptibiles. Hoc em de ne
cessitate sequit qd tamen isti no concedut

Ad j Ad pmu g dom. q sicut opatones volutatis pro
pter quada silitudine noiant noib passionu q sunt
in appetitu sensitiuo. ita etia intellect9 opatones no
minat ab opatoib sensuu ppter silitudine. Et sic lo
Ad 2 quit Cassio. ¶ Ad. ij. dom. q illa ba q dicunt de di
Ad 3. uite oz metaphorice intelligi. vel fm rez silitudines.
z no fm res ipas. vt Aug9. dt. ¶ Ad. iij. dom. q fm
qsda in aia separata no manet potetie sensitiue actu. sz
in radice tm. Si at actu maneat no io frustra erunt
quius actib careat. manet em ad nature integritatez
sicut mebra gnatonis in resurgetib corpib

Deinde grit de his q ptinent ad gratia. Et
circa h grut tria. Primo de pcepto hono
rationis parentu. Secdo de obsilio qtu ad
votu obdictie. Tercio de voto ctinentie.

¶Articulus. ix

1. AD pmu sic pcedit. Videt q ille cuius pa
ter no pt sustetari a filio nisi ctrahedo ac
cipiat dete vn patre nutrire possit. no te
neat ctrahere vt patre sustetet Cu em cha
ritas sit ordinata plus aliqs tenet sibi q patri. sz lau
dabile eet si aliqs ppter gitate seruada se morti ex
poneret. g no tenet aliqs p seruada pris vita matri
monii here. ¶ H. Preceptu no driat silio. sz de vir
ginitate seruada e silii. vt pz. i. ad Cor. vij. g p pce
ptu de honoratoe parentu no obligat aliqs ad h. vn
gitate pdat. ¶ Sz z. Preceptu affirmatiu obli Cotra
gat p loco z tpe. sz tps de honoratoe parentu e qn pa
rentes idiget. g tunc obligat aliqs ex tali precepto. z ita
videt q teneat matrimoniu here si als pri sbueni

Rndeo dom. q casus ppositus no vi (re no possit Rs
detur ee de facili possibil. Uix em ctingere pt qn ali
qs parentes sustetare no possit absqz matrimoniu co
tractu salte manibus operando vel medicando. Si tn
h ctingeret eet ide iudiciu de gitate seruada in isto
articulo z de alijs pfectois opib. sicut e introitus in
religione de q qda varie opinat. Dicunt em aliq q si
aliqs hz patre indigente dz ei dimittere si qd hz ad
eius sustetatione. z sic pt licite religione intrare pa
tu cura patri celesti cmittes. q etia aues pascit. Sed
qz hec opinio nimis videt aspera. io melius videt di
cedu. q aut iste q hz ppositu intradi religione videt
se in seculo no posse viuere sine pcto mortali. vel no
de facili. Si timet sibi periculu pcti mortalis cu ma
gis teneat saluti aie sue puidere qz corpali necessita
ti parentu no tenet in seculo remanere. Si at videt se
posse in seculo ctersari absqz pcto distinguedu vi
detur. qz si sine ei9 obsequio parentes nullo mo viuere
pnt. sic tenet eis seruire z alia opa pfectois ptermit
tere z peccaret eos dimittes. Si vo sine ei9 obsequio
pnt aliqli sustetari no at honorifice. no ppter h tene
tur opa pfectois dimittere. Secus at e de illo q iam
religione intrauit. qz cu ia sit mortuus mudo p pfes
sione solut9 e a lege q in mudanis obsequijs parenti
bus teneat fm doctrina apli ad Ro. vij. In alijs at
spualib puta orones z hmoi eis tenet seruire. Et h
qd dictu e de itroitu religionis pt etia de obseruatia
virginitatis z de alijs opib pfectonis dici.

Ad pmu g dom. q si aliqs no eet gitate pfes Ad j
sus no deberet mori fame ateqz matrimoniu here.
¶ Ad. ij. dom. q pceptu ctrariari silio nihil prohi Ad 2
bet in casu.

¶Articulus. x.

1. AD scdm sic pcedit. Uidetur q religio
sus q amisit votu obdictie tenet in oib
Plato obedire. etia in indifferetib. qz per
votu castitatis religiosus oi cupitu re
nuciat. g p votu obdictie abrenuciat ppie volita
ti qtu ad oia. ¶ H. Btus Bndictus dt in regula q 2
etia si platus ipossibile iubeat teperadu e. ergo mul
to magis in indifferetib obedire tenet. ¶ H. Uotuz 3
obedientie ad statum perfectionis pertinet hoc aute
no eet si no teneret obedire nisi de his q in regula cti
nent. qz libet subditus etiam secularis tenet sino p
lato obedire in aliquib q ptinet ad ius siue platonis
ergo videt q religiosus teneat simpliter in oib obe
dire. ¶ Sed z. Religiosus no tenet ad plura qz secu Cotra

laris. nisi ꝙtenꝰ se p votū obligauit. ſz p votū pfessionis nō se obligauit ad obediēdū nisi ſm regulā. ergo in pluribꝫ obedire non tenet q̄z que sunt ſm regulam ¶ ℣. Bern. ꝺt in li. de diſpē. & pcepto. Nihil pcipiat mihi plat⁹ eoꝝ q̄ nō ꝓmisi nihil phibeo eoꝝ q̄ ꝓmisi

R⁹ Respondeo dicendū. q̄ circa ꝯ partim cōueniūt oēs & partim adinuicē dissentiunt. Qꝺ em̄ religiosus nō teneat plato obedire in hīs q̄ sunt ꝺtra ꝺcm vel cōtra regulam vel q̄z̄tū ad ea in q̄bꝫ platis dispensatio nō cōmittit oēs cōmuniter dn̄t. Qꝺ etiaz in hīs que sunt artioza q̄z̄ regula obedire nō teneat. sed sic obedire si obediētie pfecte vt ab oībꝫ ꝺr. Sz circa indifferētia vel ea que sunt infra artitudinē regule aut equalia regule sunt due opiniones. q̄busdaz dicentibꝫ q̄ obedire in hmōi est de necessitate obediētie. aliꝫ aūt q̄ nō est de necessitate obedientie sed de pfectione. Que quidē due opiniones & si multū differre videant q̄z̄tum ad vocē. tn̄ q̄z̄tum ad rē paz vel nihil differre inueniūtur. nā ad regulam ptinere intelligēda sunt nō solū ea q̄ sunt expresse in regula. ſz etiā illa q̄ quocūq; mō ad regulā reducūtur. vtpote q̄ ptinēt ad obsequiū fraterne societatis. & ad punitōez culpaz ad q̄ duo fere oīa hmōi indifferētia pn̄t reduci. Si tn̄ aliq̄ sunt q̄ nullatenꝰ ad regulā reducunt videt ee̅ verioꝝ opinio q̄ obedire in hmōi nō sit de necessitate obediētie. ſz de pfectiōe. vt Ber. manifeste ꝺt in li. de pceptis & diſpē. & ꝯ iō. qz obediētia nō se extēdit vltra potestatez vel ius prelationis. que quidem ſm regulam limitatur.

Ad .i. Ad ꝓmū g̃ ꝺm. q̄ votū ꝺtinētie respicit ſpeciale genus act⁹. ſz votū obediētie respicit gn̄alr oēs act⁹. vn̄ nisi determinaret eius gn̄alitas eēt religionū ꝺfusio. qz oēs ad idē tenerētur. ¶ Ad .ij. ꝺm. q̄ loq̄t q̄z̄tū ad pfectionē obediētie. ¶ Ad .iij. ꝺm. q̄ p votum obediētie supponit religiosus plato suo q̄z̄tū ad generalē diſpositionē vite sue. licet nō q̄z̄tum ad oēs actus pticulares. secularis aūt suo plato obedire tenetur q̄z̄tum ad aliquos actus ſpeciales. nō q̄z̄tum ad generalem diſpositionē vite sue

¶ Articulus. xi.

Ad .j. Ad terciū sic pceditꝰ. Videt q̄ post votuz simplex castitatis aliq̄s matrimoniū contrahēs nec reddere debitū nec exigere possit. qz apud deū nō min⁹ obligat votū simplex q̄z̄ solēne. vt canō ꝺt. ſz post votū solēne emissuz aliq̄s nec petere debitū nec reddere pt. g̃ nec post emissionē simplicis voti. ¶ ℣. Per pctm̄ nullus excusat a pctō. ſz iste q̄ ꝺtrahit post votū simplex peccat. quā do ꝓmo debitū reddit. qz adhuc pt votū implere religionē intrādo. g̃ post q̄z̄ semel reddidit adhuc peccat vel reddēdo vel exigēdo. ¶ Sz ꝺtra. Ecclesia nō cogit aliq̄s ad peccādū. Cogit aūt reddere debitū etiam

Cōtra

post votū simplex castitatz. g̃ reddēdo debitū n̄ peccat

R⁹ Respondeo dicendū. q̄ q̄z̄tum ad redditionez debiti oēs conueniūt q̄ post simplex votū cōtinētie tenetur reddere debitū. qz votum simplex matrimoniū cōtractū nō dirimit. & ex q̄ matrimoniū est cōtractuz vir nō hz potestatē corpis sui ſz mulier. vn̄ tenet mulieri debitū reddere. ſz circa petitionē debiti q̄dā dn̄t q̄ cū q̄z̄tū ad ꝯ sit in libertate tenet adhuc votū implere. & ita peccat debitū petēdo. Alij ꝺo dicūt q̄ si p signa appareat q̄ mulier velit sibi debitū reddi q̄z̄uis ipa petere erubescat q̄ vir petere ꝺz etiā post votū simplex. & p̄cipue si timeat vxoris de lapsu. sed ꝯ in idez redit cū primo. Nam ꝯ ē ex parte vxoris q̄dam interpretatiua petitio vt sic vir petēdo reddit. vnde nō efficitur ex parte vxoris grauius matrimoniū. qꝺ esset si semp eam expresse petere oporteret

Ad .i. Ad ꝓmū g̃ ꝺm. q̄ vtriusq; voti trāsgressio induc it reatū pctī mortalis ex ꝯ q̄ vtrūq; eq̄liter obligat apud deū. ſz q̄z̄tū ad ipedimētum matrimonij nō hz vtrūq; eq̄lē efficaciā. Nā p votū solēne trāsfert se vouēs q̄si incorpale obsequiū ip̄sius dei p susceptionez ordinis vel introitū religionis. qꝺ aūt aliquis semel vni debit nō pt postmodū alteri dari. & iō post votū solēne nō pt aliq̄s se tradere in potestatē vxoris matrimoniū ꝺtrahēdo. ſz in voto simplici ē sola ꝓmissio. Qui aūt aliq̄d alicui ꝓmittit pt idē alteri dare. licet fidē ꝓmissionis nō seruet. & iō ille q̄ simplex votū emittit pt postmodū matrimoniū ꝺtrahere. licz peccet. qz ꝓrem fidem irritam fecit. ¶ Ad .ij. dicendum

Ad 2 q̄ ꝓmus cōcubitus nō excusat sequētes q̄bꝫ debituz reddit a peccato inq̄z̄tum ē peccatū. sed inq̄z̄tum est actus quidā matrimoniū ꝺsumatiuus.

Deinde querit de hīs q̄ ptinēt ad culpam. Et ꝓmo q̄z̄tū ad culpaz q̄ ꝺtrariat bonis moribꝫ. Scḋo q̄z̄tum ad culpā q̄ contrariat recte fidei. Circa primū q̄rūtur tria. Primo de acceptōne psonaz. Scḋo de pctō ifamie Tercio de preciositate vestium.

¶ Articulus. xij

Ad primū sic pceditꝰ. Videt q̄ q̄ honorat diuitē ꝓpter diuitias peccat. Jta em̄ ꝺt glo. Jaco. ij. Qꝺ si introierit in conuentu. vestro ꝛc. Mūdus pauperē abijcit. diuitē colit. Fides xpi ecōtra docet. ſz facere ꝺ fidē xpi peccatū ē. g̃ honorare diuitē ꝓpter diuitias ē peccatum ¶ ℣. Honor ſm phm in primo ethi. debetur reb⁹ diuinis. sed in diuite non est aliquod diuinum ꝓpter diuitias. ergo nō debetur ei honor ꝓpter diuitias ¶ ℣. Ex verbis phi in primo ethi. colligit q̄ honor est exhibitio reuerētie in testimoniū virtutis. sed aliquādo diues nō ē virtuosus. Cū g̃ falsuz testimonium ꝺr ee̅ pctm̄ qꝺ nō debet fieri ꝓpter scandalum vitandū. videt q̄ nec etiā causa vitandi scandali diues debeat ꝓpter diuitias honorari. ¶ Sed ꝺtra est glo

Cōtra

sa Aug. Jaco. ij. sup illud. Si introierit ꝛc. In q̄tridianis pfessionibꝫ q̄ prefert diuitez pauperi nō in ꝯ

peccat nisi intus ita iudicet. vt q̄to ditior tāto melior videat. sed nō semp aliquis hmōi exteriorib⁹ honorib⁹ diuitem honorās eum ꝑter hoc iudicat meliorem. ergo non semper peccat.

R⁹ Rn̄deo dīm. q accipe psonā differt ⁊tra accipe cām. Accipe em̄ cām ē iudiciū formare ex aliq̄ qđ facit ad cām qđ laudabile ē. Accipe ho psonā ē formare iudiciū ex aliq̄ ⁊ditōne psone q̄ non facit ad causam qđ vitium est. Unde ⁊tingit q ex eadem ⁊ditō ne psone ⁊siderata q̄nq; fit iudiciū iustum. q̄nq; est acceptio psonaꝝ. sicut si in aliqua cōtroversia vetur sentētiā ꝑ aliq̄. quia est litterator erit acceptō psonarū. Si aūt ex hac ⁊sideratōne in licētiando ad magisteriū alijs ꝑferat nō erit acceptio psonaꝝ. Si ergo aliquis honor diuiti exhibeatur ꝑter causas ad quas diuitie aliq̄d faciūt. nō erit acceptio psonaruꝫ erit āt si ad h̄ nihil diuitie opent. Est aūt duplex honor. vnus q̄ vebet alicui rōne suipsius ꝑter ipsam virtutē. sicut ē ōmēdatio. ūitatio ⁊ hmōi. ⁊ ad hunc honorē diuitie nihil faciūt. Un̄ si talis honor alicui ꝑter diuitias exhibeat erit acceptio psonaꝝ. vnde dr Maximus Ualerius q honores q̄ virtuti vebentur. sicut triūphi ⁊ alia hmōi. apud romanos antiquos nulla pecunia emi poterāt. Alius honor alicui vebet fm statū quē habet in republica. sic em̄ in pso na respublica honorat. ⁊ ꝑter hoc reges ⁊ p̄ncipes ⁊ hmōi psone honorant. fm illud. i. Petri. iij. Regē honorificate Et q̄ in terrena republica diuites statū obtinēt altiorē. ideo ciues celestis hierusalem quasi in Babylonia pegrinātes vebt eis inter ḡs ⁊seruantur morē gerere. vt Aug. dr in li. de ci. dei. In his que nō sunt ⁊tra deū. ⁊ sic etiā diuites honorare illis dū taxat honorib⁹ q̄ ad exteriorē quietū ptinēt licitū est

Ad j Ad p̄mū ḡ dīm. q in his q̄ ad fidē xpi ptinēt peccatū eēt diuites pauperib⁹ ꝑferre. sicut sunt ministrationes sacramētoꝝ ⁊ alia hmōi. sz in his q̄ mundi cō

Ad 2 uictus req̄rit oz mūdo gerere morē. ¶ Ad. ij. dīm. q etiā diuitie inq̄tū sunt q̄ddā bonū sunt aliq̄d diuinū p̄cipue inq̄tū p̄bent facultatē ad multa bn̄ agen

Ad 3. da. ¶ Ad. iij. dīm. q rō illa procedit de honore q̄ exhibetur alicui rōne suipsius ¶ Articulus. xiij.

j. AD scdm̄ sic ꝓcedit. Uidet q aliquis peccat infamiā nō repellendo. Crudelis em̄ esse dr q̄ famā suā negligit. sed crudelitas ptm̄ ē. ergo ptm̄ ē infamie nō resistere.

2 ¶ p̄. Eccle. xvij. dr. Unicuiq; mādauit deus de primo suo vt. s. ei psit exēplo ⁊ verbo. sz h̄ ipedit ꝑ infa

Cōtra miā. g̃ q̄libet tenet repellere infamiā. ¶ Sz ⁊tra ē qđ cōtenere infamiā videt esse actus humilitatis Unde in vitas patrū legit de multis scīs patrib⁹ q̄ ꝑpias infamias sustinebāt eas nō repellētes. g̃ nō est ptm̄.

R⁹ Rn̄deo dīm. q vtrūq; s. ⁊ otēptus fame ⁊ appetitus pt esse laudabile ⁊ vitiosum. fama em̄ non ē necessaria homini ꝑter seipm̄. sed ꝑter primū. edificandum. Appetere ergo famā ꝑter primū charitatis est. appetere vero ꝑter seipm̄ ad inanē gloriam pertinet. Econuerso contēptus fame ratione suipsius humilitatis est. rōne vero primi ignauia ⁊ crudelitas. Illi ergo quib⁹ incūbit ex officio vel ex statu pfectōnis alioꝝ saluti puidere. peccāt nisi infamiam ꝑpriā iuxta posse repellant. Alij vero quib⁹ magis cauēre studia siue ꝑprie salutis immūnet possunt siue humilitati puidētes famā vel infamiā otēnere. Sz cū infamia dupliciter repellat. s. occasionē subtrahēdo. ⁊ lignaꝫ tetrahētiū ꝓsecēdo. ꝑmo mō oēs tenent infamiam vitare. alias sine scādalo actiuo trāsiri non posset. qđ semp peccatū est. Sed secūdo mō nō tenētur nisi q̄tenus dz aliquis saluti primoꝝ puidere. ⁊ hoc ē qđ Brego. dr. ix. omel. sup Ezech. Linguas tetrahētiū sicut nostro studio nō vebamus excitare vt ipsi pereant. ita p suam malicia excitatas vebemus eq̄nimiter tolerare vt nobis meritū crescat. aliq̄n etiam cōpescere ne dū de nobis mala disseminat eoꝝ q̄ nos ad bona audire poterant corda innocētiū corrūpāt. ⁊ ifra. Di etem̄ quoꝝ vita in exemplū imitatōnis est posita vebet si possunt tetrahētium sibi verba ꝓhibere ne eoꝝ ꝓdicatōem nō audiāt q̄ audire nō poterant. ⁊ in prauis moribus remanentes bene vitare contēnāt. Et his patet solutio ad obiecta

¶ Articulus. xiiij

AD tertiuꝫ sic ꝓcedit. Uidet q vti preciosis vestib⁹ semp sit ptm̄. Dīme em̄ qđ fit ꝑter vanā gl'am ptm̄ est. sz ꝑciosa vestimēta nō portāt nisi ad inanē gl'am Unde Brego. in omel. de diuite epulone. Nemo q̄ppe vestimēta ꝑciosa nisi ad inanē gl'am q̄rit. videlz vt honorabilior ceteris esse videat. Nā q̄ ꝑ sola inani gl'a ꝑ cios̄um vestimētum q̄rit ipa res testat. q nemo vult ibi ꝑciosis vestib⁹ indui. vbi ab alijs nō possit videri ergo vsus ꝑciosaꝝ vestium semp est peccatuꝫ. ¶ p̄. ⁊ ꝑ. ad Thimo. vi. Habentes alimēta ⁊ q̄b⁹ tegamur his ⁊tēti sumus. Glo. Qđ amplius est a malo est. sed ꝑciositas vestiū est aplius. ergo est peccatum

¶ Sz ⁊tra ē qđ Seneca dr ad quādā reginā Indue te delicate nō ꝑter te. sed ne dignitas regia vilescat. Cōtra

¶ p̄. ꝑ. ad Thi. ij. Nō in tortis crinib⁹ aut auro aut margaritis vel veste ꝑciosa. Glo. vltra modū suū. Et ita si aliqs ꝑciosis vestib⁹ fm modū suū vtat nō pec

Rn̄deo dīm. q aliter est hic loquenduꝫ de (cat R⁹ psona publica ⁊ de psona ꝑuata. nam in psona publica ⁊sideratur ⁊ status dignitatis ⁊ ꝑprie psone cōditio. circa que duo ita se vebet habere ne dignitatis auctoritas veniat in otēptum. ⁊ ne ipe in superbiā esse ratur. Utrūq; ergo pt esse laudabile ⁊ q ꝑciosis vtatur ad reuerētiā auctoritatis inducēdā. ⁊ q vilib⁹ vtatur rōne ꝑprie humilitatis. ita dūtaxat neq; ad auctoritatē ꝓseruandā fiūt in superbiā degenerent. ⁊ ne dū nimiū seruat humilitas regendi fragat auctoritas. sicut

Aug⁹. dr. Et hac rōne laudabiliʳ sacerdos in diuino officio pciosis vtiʒ indumētis ad reuerentiā diuini cultus. ⁊ laudabiliʳ ab hmōi ppter humilitatē in q/busdā religionib⁹ abstinet. Jn eo aūt q est ꝑuata pso na ꝓtuosum ē si ppter ppriā hūilitatez abiectionib⁹ indumētis vtaʒ etiā qz status ppr̄ius reqrat. Unde Grego. dr in omel. pdicta. Si abiectio pciosi in dumēti virt⁹ nō eēt euāgelista de Johe vigilāter nō di/ceret. erat indut⁹ pilis camelor. Licitū est aūt vt fm modū ppr̄ie pſone pciosis vtaʒ. sz pctm̄ est si ppr̄ius modū excedat. ⁊ qz pciosuz dr relatiue sicʒ ⁊ magnū cū id qđ ē pciosuz vni nō sit alteri pciosuz. pciositas vestiū semp sonat in excessum ꝑ ppr̄ij modi. ⁊ fm hʒ sp est pctm̄ pciosis vestibus vti. ⁊ sic loquitur Grego.

Ad.j.2 Uñ pz solo ad ꝑmū. ¶ Ad. ij. dom. q in alimēto ⁊ tegimēto intelligūʒ omnia que nobis sunt necessaria ⁊ conueniunt nostro statui

DEinde q̄rit de culpa q̄ ꝓtariaʒ recte fidei Et circa hʒ q̄runt duo. Primo vtz hereticis sit cōicandū. Secūdo vtz redeuntes ad ecclesiam sint recipiendi.

¶ Articulus. xv.

AD primū sic ꝓcedit. Uidet q hereticis sit cōicandū. Dicit em̄ Math. xiij. in pabo/la de zizania q pater familias dixit messo ribo. Sinite vtraq crescere vsqz ad messez messis aūt ē consummatio seculi. vt ibidē dr. Cū g̃ p zi/zania intelligant hereticī videtur q hereticī nō sint a

2 cōione fideliū sepandi ante diē iudicij. ¶ P. Uidet cōtra hʒ dñi ꝓceptū facere ꝑncipes hereticos interfici

Cōtra entes. ¶ Sz ꝓtra ē qđ dr. ij. ad Cor. vi. Exite de me dio eor ⁊ sepamini. ⁊ loqt de infidelib⁹ qđ pz ex hoc qđ ꝑmiserat. Nolite ducere iugū cū infidelib⁹. g̃ he/reticis nō est cōmunicandum

Rſ Rñdeo dom. q hereticis cōicandū nō est dupli/ci rōne. Una ē rōne excōicatōnis Nā cū sint excōica ti nō ē eis cōicādū sicut nec cū alijs excōicatis. Alia est rō heresis. Primo ppter periculū ne eor cōuersa tio alios corrūpat. fm illud. i. ad Cor. xv. Corrum pūt bonos mores colloquia praua. Scđo etiam ne videamur eor puerse doctrine aliquē assensū pſta re. Uñ in. ij. cano Jo. dr. Si qs veniat ad vos ⁊ hāc doctrinā nō hz. nolite eum in domū ducere nec aue ei dixeritis. q̄ em̄ dr ei aue cōicat opib⁹ eius malignis Ubi dr glo. Sz̄m q vox ē instituta cōionē eē ondit cū illo alioqn simulatio ē. q in xpianis eē non debet.

Tercio ne ex nostra familiaritate alijs dēt occasio errozis Uñ ibidē dr alia glo. Et si vos forte decepti nō estis. alij forsitā p talē vestrā familiaritatē possent decipi. q̄ crederēt illos placere vobis. ⁊ sic crederēt il lis. Uñ alia glo. ibidē dr. Tāta apli atqz eor disci/puli in religione cautela vtebant. vt nec verbi q̄dez cōionē cū aliq eor q a veritate declinauerant habere paterent. Hoc tñ intelligendum est nisi cum aliquo loquerentur de eius salute.

Ad ꝑmū g̃ dom. q in illo ꝑcepto patrisfamilias Ad 1 duplex ꝺditio intelligit. Una ē vt exponat ꝓceptuz de vñ sepatōne maloz a bonis. ⁊ hʒ accipit ex ipa q̄e stione messoz q̄ dñt. Uis imus ⁊ colligim⁹ ea. hoc em̄ nō erit vsqz ad diē iudicij Scđa ꝺditō ē vt in telligat ꝓceptū qñ mali sine periculo bonoz extirpa/ri nō ꝑnt. Et hʒ ꝑz ex mīone patrisfamilias. q̄ dixit ne forte colligētes zizania eradicetis sil' cū eis ⁊ triti cum. Qđ q̄dē trib⁹ modis ꝓtingere posset Uno mō si aliqs ꝑscinderet anteqz de ei⁹ malicia ꝓstaret. Uñ dr glo. q mouet dñs ne ambigue iudicem⁹ Scđo si nō esset in malicia obstinatus. vñ nullus excōicatur nisi ppter ꝓtumaciā. Uñ dr glo. ibidē. Monemur nō cito ambulare. qz q̄ hodie erat forte cras defendet veritatē. Et Thi. vl. dr. Hereticū hoicm post ꝑmā ⁊ secūdā correctionē deuita. Tercio si simul boni cuz malis inuoluāʒ. ꝑpter qđ dr ibi glo. Aug. Qz̄ mul titudo nō est excōicāda. nec ꝑncipes populi Jstis ār remotis debēt mali pscindi. fm illud. i. Cor. vi. Au/ferte malū ex vobis. Et p hʒ pz solutio ad secundum Ad 2

¶ Articulus. xvi.

AD scđm sic ꝓcedit. Uidet q hereticī rede untes ad ecclesiā nō sint recipiēdi. qz pce/ i. cauerūt ꝓtra fidē q̄ est ecclesie fundamen/tū. Et ideo in edificatōne ecclesie nō dēnt superedificari. g̃ nō debēt ab ecclesia recipi. ¶ Sz cōtra Cōtra est q ecclesia nulli dz claudere gremiū. sicut xps q de se dr. Eū qui venit ad me nō eyciā foras Joh. vi.

Rñdeo dom. q q̄diu huius vite statʒ durat hō Rſ nō ꝑt esse totaliter in pctō obstinatus. Hoc em̄ erit in dānatis post mortē. Et ideo q̄diu in hac vita vi uitur cuilibet relinquit locus penitētie ⁊ q̄libet q̄tū cūqz deliqrit. vel in fide vel in moribꝰ ē ab ecclesia re/cipiēdus ad pnitētiā. ⁊ ꝓtrariū dicere est hereſis no uatianoz. sz tñ nō ē necessariū q sp ad dignitatē reci piatur nisi cū aliqbꝰ misericorditer dispēsaret papa ppter bonū pacis vel ꝑpter fructū aliū q̄ inde sperēt

Ad ꝑmū g̃ dom. q q̄diu fundamētū fidei nō hʒ Ad j ab ecclesia recipi nō dz. sz postqz ꝺuersus incipit ha/bere recipiēdus est. ¶ Articulus. xvij.

DEinde q̄rit de hʒ qđ ptinet ad gl'am. s. de vi sione dei in patria. s. vtz aliqs intellectus creatus possit videre deū p essentiā. Et vi detur q nō. Jntellectus ad intelligibile ē aliq ꝓportio. sz intellect⁹ creati ad diuinā essentiam nulla ē ꝓportio cū distet in infinitū. g̃ intellect⁹ crea tus diuinā essentiam videre nō ꝑt ¶ P. Plus distat ⁊ spūs increat⁹ ab intellectu creato qz spūs creatus a sensu. sz sensus nō ꝑt cognoscere spm̄ creatū. g̃ nec in/tellectus creatus spm̄ increatum. ¶ Sz ꝓtra ē Exo. Cōtra xxx. sup illud Nō videbit me hō ⁊ viuet. dr glo. Gre go. Fuere nōnulli q deū dicerēt etiam in illa regione dissimilitudinis in claritate sua ꝺspici. sz in natura mi

nime videri quos nimiz mior inqsitois subtilitas
se fellit. neqz eiñ illi simplici t icomutabili ēntie ali/
ud ē claritas. aliō ē natura. sz ipsa ei natura claritas
ipa claritas natura ē. t ita ēntia dei videbit a btis.

Rs° Rñ. dō. q nccē est ponere diuinā essentiā videri a
btis. Btitudo eiñ est vltima pfectio rōnalis nature
nihil āt ē finalr pfeñ nisi attigat ad suū pncipiū fm
modū suū. Qd iō dico. qz ad pncipiū qd ē dr attin
git aliqd duplr. Uno° p silitudinē. qd ē cōe oi crea/
ture q tātū hz de pfectōe qntū ocēqt de dūa silitudi/
ne. Allio° p opatōez. vt pmittat ille modo q ē xpo
singularis. scz in vnitate psone. Dico āt p opatōem
inqntū rōnalis creatura cognoscit t amat deuz. t qz
aīa imediate facta est a deo. iō btā ēe nō poterit. nisi i/
mediate videat deū. s. absqz medio. qd sit silitudo rei
cognite. sicut spēs visibilis in pupilla vel in speculo.
nō aūt absqz medio. qd est lumē ocortās intellectuz.
qd est lumē glie. de quo ps. dr In lumine tuo videbi
mus lumē. Hoc aūt est p ēntiā dei videre. Uñ in hac po
nim° btitudinē rōnalis creature q deū p ēntiā vi/
debit. sicut phi q posuerūt aīas nras fluere ab intelli
gētia agēte posuerūt vltimā felicitatē hoīs in octinu
Ad.j. ¶Ad pm ḡ dō. q p (ationē itellect° nri ad ipam
portio dupli dr. Uno° ppie sm q iportat quēdam
dēmiatū excessuz. t sic pportio reqrit inē intellectū t
intelligibile ad hoc q sit cognitio cū ophēsione. qliter
diuina ēntia nūqz videbit ab intellectu creato Allio
mō dr cōiter p qlibet hitudine. t sic infinitū pt habe/
re pportōez ad finitū. si sit pfectio ei° vl aliqua hmōi
hitudinē habeat ad ipm. t talis pportio sufficit ad hoc
Ad t nō ophēdendo. Ad.ij. dō. q obiectio illa p cedit
de distātia sm pprietatē nature. nō solū sm cognitio
nis rōnem. nā spūs creatus nō est sensibilis sed spūs
increatus est intelligibilis.

¶Incipit qd libet .xi. ¶Articulus .j.

Uestiuz est
.j. de deo. de āgel' t de hoīb
De deo do ocstitū fuit de
im mēsitate ipi°. de cogni/
tōe ei°. t de pdestinati
one. Circa imēsitatē do
dei qsitū fuit vtz soli° dei
sit ppriū ēe vbiqz Ostē
debat o nō. nūer° eiñ ē in
rebz nūeratis. sz ocstat oēs ptes vniuersi stz nūerate. ḡ
z. nūer° est i oīb ptib vniuersi. t sic videt q sit vbiqz.
nō est ḡ soli° dei ppriū ēe vbiqz Ō. vl'e ē qd ē vbiqz
et sp. sz vl'e nō est hoc qd dr. ḡ nō est ppriū soli° dei ēe
vbiqz t sp Ō. suba spūalis excedit corpa'ē. sz hoc qd
3. dr ēe vbiqz ptinet ad subaz corpalē. qz in solis corpo
ralib° est ppie assignare locū. ḡ multo magis ēe vbi
qz ptinet ad subas spūales. t sic videt q nō sit solius
dei ppriū Ō. ad omēdatiōem terreni regis ptinet 4
q possit gubernare etiā in absentia sua regnū. sz dr ē
omēdabilior oī rege. ḡ videt q etiā optat sibi ad suā
omēdatōem q gubernet totū mundū vel aliqs ptes
in absentia sua p puidentiā. t sic nō videt q sit dei p
priū ēe vbiqz Ō. ostat q qdā dicūt deo ē ppinq. 5.
et qdā remota. t qntō magis sunt remota. tanto ma
gis stz corruptibilia. nō aūt possent dici aliq ppinq
et aliq remota si dr esset vbiqz. ḡ videtur q dr nō sit
vbiqz Ō. dato q tota machina mūdialis ēet vnū 6
corp° otinuū ostat q illud corp° esset vbiqz. nō ḡ est
soli° dei ppriū ēe vbiqz Cōtra Am. p. spūmsctū ēe Contra
deū. qz est vbiqz. sed si ēe vbiqz nō esset soli° dei ppriū
rō sua nō valeret. cū ḡ rō hmōi valeat. videt q sit so
lius dei ppriū ēe vbiqz Rñ. dō. q spūalia dicunt Rs°
ēe in loco. nō qdē p otactū magnitudinis sz fortutis.
et ideo fm rōnem virtutz cuiuslibet rei spūalis optet
nos loq de loco in quo est. fortus aūt dei est infinita.
q qdē infinitas apparet qntū ad duo. Primo qz nō
solū excedit creaturas q sunt fuerūt t erūt. sed etiam
oēs q pnt imaginari. ḡ dr nō solū est in illis q stz fu
erūt t erūt. sed etiā in illis q pnt imaginari ēe. Se/
cūdo qz fortus dei simul t semel in oīb opat t in sin/
gulis sm ppriū modū rerū. t ideo ēe vbiqz ppriē ac
ceptū soli deo otinet. alijs aūt reb otinet ēe vbiqz im
proprie. Uñ distinguit mod° quo deus est vbiqz. et
quo alie res ḡb aliquo mō otinet ēe vbiqz. nā hmōi
dicūt ēe vbiqz. qz sunt tm in his q sunt t pntia sunt.
dr āt nō solū ē in his q sunt. sz etiā in imaginatiuis
et in pteritis t futuris. Itē alie res nō sunt vbiqz si/
cut in vno loco. sz sicut in diuersis locis. sz dr ita est
vbiqz q ē in quolibet t in toto. qz eius fortus hz effica
ciā nō solū in id qd est cōe vniuerso. sz etiā in id qd
ē ppriuz vnicuiqz rei pticulari. t iō est in oīb sicut
in vno loco t sicut in pluribz qd est ppriē esse vbiqz
Uñ cū hoc mō solus dr sit vbiqz. soli° dei est ppriū ēe
vbiqz. Ad pmū ḡ dom. q nūerus nō est i rebz nu Ad.j
meratis sicut in loco. sed sicut accidēs in subiecto
Ō. vn° nūerus licz sit in oīb nūeratz sicut vnica ēn
tia. nō tm ē in qlibet pte. qz nō qlibz ps nūerat eode
nūero. Itē nūerus nō ē oīno vn°. sz multitudo qdā
dr aūt ē in rebz pfortutē suā t singul' coopat. vt dictū
est. Ad.ij. dō. q vl'e dr ēe vbiqz t sp magis p remo Ad t
tionē qz p positōem. nō eiñ dr vbiqz ēe t sp eo q sit in
oi loco t in oi tpe. sz qz abstrahit ab his q determi/
nāt locū t tēp° determinatū. t pterea vl'ia nō stz sub/
sistētia. Ad.iij. dō. q suba spūalis excedit corpalē Ad 3.
excessu dignitatis nature. sed nō in fortute agēdi. imo
videm° q multe sube spūales hnt determinata corpa
in qbz agāt. sicut aīa rōnalis corp° humanū. Ad Ad 4.
iiij. dō. q nō est vbiqz p totū regnū est ex defectu regz
terreni ppter circūscriptōem siue sube. dr aūt cuz sit
incircūscript° est vbiqz. t tñ si nō esstz vbiqz nihilomi
nus gubernaret oia puidētia sua. vñ in rege terreno
nō ēe psens est ad defectū. sed q gubernet in absentia

est ad ꝓmēdatōem. deus aūt z vbiqz est z oīa gubernat Ad. v. dō. q hmōi distātia z ppinqtas creaturaz ad deū nō est fm locū. sz fm similitudinē z dissimilitudinē. Nā illa q magis assimilant deo dicim⁹ ee sibi ppinquiora. q ho magis recedūt a similitudine ipius dicimus ee sibi remotiora ¶ Ad. vi. dō. dato q tota machina mūdialis essz vnū corp⁹ ꝓtinuū. nō tn propter hoc posset imaginari q eet vbiqz. sed in vno loco tm. qz totū illud in quo esset accipetur p vno loco. et sic nō attingeret quodlibet particulare qō esse vbiqz ꝓplectitur in sua ratione Arti. .ij.

j. QJrca cognitōem ho dei querebat. vtruz de⁹ cognoscat malū p bonū. Et videt q nō. qz cognoscere vnū p aliud ptinet ad defectū cognitōis. sz in diuina cognitōe null⁹ pt esse defect⁹. ḡ videt q de⁹ non

2. cognoscat malū p bonū ℙ. cognoscere vnū p aliud est in cognoscēdo discurrere. sed in diuina cognitiōe nō est discursus. ḡ cū cognoscere malū p bonuz sit cognoscere vnū p aliud. videt q de⁹ nō cognoscat

3. malū p bonū ℙ. qcqd de⁹ cognoscit cognoscit per eentiā suā. sz malū nec est effect⁹ diuine essentie. neqz est ei oppositū. vt dt Aug⁹. ḡ videt q de⁹ nō cognoscat

4 malū p bonū. ℙ. ph⁹ dt. iij. de aīa. q intellect⁹ qui sp est in actu nō cognoscit puatōem. sed intellect⁹ diuin⁹ est sp actu. ḡ ꝛc. ¶ ℙ. oē qō cognoscit. cognoscit p aliquā similitudinē i ipo ꝓgnoscēte existētē. sz malum nō hz aliquā similitudinē in deo. ḡ deus nō cognoscit malū p aliqō bonū qō in eo existat. ¶ Cōtra ē qō Aug⁹. dt. q maluz cognoscit fm q ab ipo bono discordat. ¶ Rn̄deo dō. q ppria cognitio vniuscuiuslibz aūt q̄dā sunt q hnt rōnē ppriā absoluta. vt hō z lapis. quoz ppria rō nō dependet ex alio. que dā ho sunt q nō hnt ppriā rōnē absolutā sed ex alio dependentē. sicut ē in relatiuis z puatiuis z in negatiuis. quoz rō dependet ex ordine quē hnt ad alia. nam rō cecitat nō ē absoluta sz dependēs intrinsecū hz ordinē ad visum. cui⁹ ē puatiua. Cū ḡ de⁹ oīa cognoscat fm pprias rōnes. dico q illa quoz rō ē absoluta cognoscit absolute. z nō p aliqd aliud. illa ho quoz rō ē dependens z in ordine ad aliā cognoscit fm ordinē ad illa ex qbz dependet. cū ḡ rō mali nō sit absoluta. sed dependens. intrinsecū sez discordat a bono creato. cognoscit malū fm ordinē ad bonū. fm q sez discordat ab ipo

Ad j. bono ¶ Ad pmū ḡ dō. q in illis q hnt rōnē absolutā est ex defectu cognitiōis cognoscere vnū p aliud

Ad 2. sz nō in illis quoz rō ē ad aliud. vt dictū ē Ad. ij. dō. q cognitio discursiua est cognoscere vnū cognitū p aliud cognitū absolute. sz cognoscere vnū in-

Ad 3. cognitū p aliud cognitū ad qō ordinat nō ē discurrere cognoscēdo. z hoc mō cognoscit malū Ad. iij dō. q licz malū nō sit oppositū diuine eentie. tn ē oppositū effectui diuine eentie. nā bonū increatū nō hz malū oppositū. sed bonis effectibz q causant a bono increato opponit malū. z inquātuz discordat ab his effectibz cognoscit Ad. iiij. dō. q illud hz ló cū in illo intellectu q cognoscit res p adequatōem z spēs suas. z iste modus cognoscēdi nō est in deo q cognoscit oīa p eentiā suā. Ad. v. dō. q licz malū nō habeat aliquā similitudinē in deo. tn oppositū mali scz bonū creatū hz similitudinez in deo sicut in cā sua. et ita bonū cognoscit p seipm. malū vero p bonū.

Ad 4

Ad 5

¶ Articulus .iij.

QJrca p̄destinatōem q̄rebat. vtz p̄destinatio ipo nat necitatē. Et ostēdebat q sic. ꝓstat em̄ q p̄destinat⁹ oīno saluat. sed hoc nō est nisi necariū essz p̄destinatū saluari. videt q p̄destinatio necitatē iponat

ℙ. ad Ro. ix. dt ap̄l's. nō est volētis neqz currētis sed miserentis dei. ḡ videt q quicqd est de salute. sit ex sola p̄destinatōe diuina z ex nullo alio. z sic videt ne cessitatē imponere ¶ Cōtra Aug⁹. dt. q creauit te sine te nō iustificabit te sine te. ¶ Rn̄. dō. q p̄destinatio certitudinē hz. z tn̄ necitatē nō imponit Jn p̄destinatōe em̄ tria sunt ꝓsiderāda. quoz duo p̄supponit ipa p̄destinatio. s. p̄scientia dei z dilectōem. i. volūtatē qua vult p̄destinatū saluare. z terciū est ipa p̄destinatio. q nihil aliud est q̄z directō i finē quē vult deus rei dilecte. qōlibet aūt hoz triū certitudinē hz z tn̄ necitatē nō imponit Et q p̄scia diuina certitudinē habeat pz. deus em̄ cognoscit res nobiliori mō q̄z nos cognoscim⁹. Nā cognitio nra est in tpe. z ideo intuitus noster respicit res fm rōnem tpis. scz p̄sns p̄teriti z futuri. vt scz coexistat pterita vt pterita. p̄scia vt p̄scia. futura vt futura. z certitudinaliter. Cognitio ho diuina est supra tēp⁹ z mensurat eternitate solū. z nō nō cognoscit put sunt in tpe. sed put sunt in eternitate. scz put sunt p̄scia. z hoc tā necaria q̄z ꝓtingentia. vñ oīa cognoscit tanq̄z p̄scia in sua p̄scialitate. Cū ḡ etiā intellectus noster certitudinaliter cognoscat p̄sentia. multo magis de⁹ oīa sibi p̄sentia certitudinaliter cognoscit. exquo nulla necitas rebz cognitis inducit. sicut videm⁹ q aliqs exns in loco eminēti videt certitudinaliter ordinē venientiū aliquoz cursuum p vias. z alius in plano existēs videt nisi q sunt sibi p̄sentia. z tn̄ hoibz istis ex hoc nulla necitas imponit Nā hoc nō est nisi ex hꝫ q in alto exns intuet oīa vt p̄sentia q̄ cūti in plano sunt pterita. scz illa q retro sūt p̄sentia illa scz q sunt iuxta se. z futura illa scz q anteriora sunt. Qz aūt volūtas diuina certitudinē habeat z tn̄ necitatē nō imponat sic pz. volūtas em̄ dei ē efficax z pfecta cā omniū rez. qz oīa q̄cūqz voluit dns fecit. cuius pfectio z efficacia apparet ex hoc q nō solum mouet z causat res. sed etiā dat eis talē moduz causandi. inquātū cuilibet rei determinatū modū ꝓtulit quo suos effect⁹ pduceret. Tlīn qz ipe voluit q̄dā ee in vniuerso necaria. z q̄dā ꝓtingētia. ꝓstituit q̄dā causas quibz ꝓtulit vt ꝓtingēter causarēt. z quasdaz qbz ꝓtulit vt necario causarēt effectus. vñ voluit istū vel illū effectū nō solū esse. sz etiā tali mō esse. s. vl cōtingeter vel necario. sicut q voluit petrū nō solū cur

Contra

Rō

Contra Rō

rere,sz etiã ꝺtingẽter currere.ꝛ sil'iter voluit istũ vel illum hoiem saluare.sed eo mõ vt arbitrij libertatẽ nõ pderet.ꝛ sic ꝙ petr⁹ vel martin⁹ saluet hz duas causas.vnã scz volũtatẽ diuinã.ꝛ hec hz certitudinẽ. aliam libez arbitriũ.ꝛ hec hz ꝺtingẽtiã Et sic est in alijs rebꝫ.qz si sint ꝺtingentia ꝓuenit eis ex cã ꝓma. ꝙ ꝯo sint certa ꝛ neccaria ꝓuenit eis ex cã ꝓma. Vñ ꝓma cã rez.scz diuina volũtas etiã de ꝺtingẽtibꝫ certitudinẽ hz.ex qua q̃dẽ certitudine nõ imponit ipis rebus aliq̃ neccitas.qz nõ solũ vult ea eẽ.sed tali mõ eẽ scz neccariõ vel ꝺtingẽter.vt dictũ est. Qꝫ ꝯo pdestinatio certitudinẽ habeat ꝛ neccitatez nõ imponat sil'ꝓz Mot⁹ em̃ vel directio vel ꝓpositũ dirigẽdi in finẽ qđ est ipa pdestinatio est �› ꝺstitutõnem.ꝛ ordinẽ cãz a deo ꝺstitutaz Cõstat aũt ꝙ qñ sꝫ due cause ordinate quaz vna est neccaria ꝛ alia ꝺtingẽs.effectꝰ sp est ꝺtingẽs. In pdestinatõe em̃ sunt due cause.q̃rũ vna est neccãria.s.ipse de⁹.ꝛ alia est ꝺtingẽs .s. ipm libez arbitriũ.ꝛ ideo oz effectũ pdestinatois ꝺtingẽtem eẽ. Vñ qz de⁹ scit ꝛ vult istũ vel illũ ꝺsequ talẽ finẽ pdestinatio certitudinẽ hz.qz ꝯo de⁹ vult vt ꝛ libertatẽ arbitrij in talẽ finẽ dirigat.ideo hmõi certi-
Ad j. tudo nullã pdestinato neccitatem ponit. Ad p̃m g̃ dđ.ꝙ hic pdestinatus oino saluat est ex certitudine diuine pdestinatõis.nõ tñ est ibi neccitas absoluta. sed ꝺditõ alis.qz si talis est pdestinat⁹ neccãrio saluat nõ aũt est neccariũ simplr Ad.ij.dđm.ꝙ ꝯbũ apli-
Ad 2. nõ est sic intelligẽdũ qn sit neccariuz velle ꝛ currere ex pte nostra.sed qz ꝓncipiũ ꝓmũ bn operandi nõ est a nobis sed ex misericordia diuina infundẽte gratiaz nihilominus tñ oz ꝙ ex pte nostra sit aliqđ ꝓncipiũ

¶ Articulus .iiij.

Circa angelos q̃situ fuit de motu angeli.s.vtrũ motus ei⁹ sit in instãti. Videt ꝙ sic. cõstat em̃ ꝙ mutatio angeli simplicioz est oi mutatõe corpali. sed inuenit aliqua mutatio corpalis in instãti. sicut illuminatio ꝛ hmõi.g̃ multo magis mot⁹ angeli est in instãti. Ꝓ.nobilissime creature ꝓpetit nobilissimus mot⁹.nobilissim⁹ aũt motus est ille q̃ fit in instanti.g̃ ꝓpetit nobilissime creature.scz angelo.

Contra Cõtra.oĩs motus hz ꝑus ꝛ posterius.ꝑus autẽ ꝛ posterius in motu est nũerus tpis.g̃ in oĩ motu est tẽpus.g̃ nullus motus etiã angeli est in instãti

Rꝰ Rndeo dđ.ꝙ oĩs mutatio habz duos terminos quos nõ ꝺtingit simul eẽ.vñ impossibile est ꝙ aliqs mot⁹ vel mutatio sit in instãti hoc mõ. ꝙ idẽ instãs ambos terminos ꝺplectat Vñ sciẽdũ ꝙ in rebꝫ corporalibꝫ duo termini mot⁹ vel mutatõis dupliciter ꝑnt se habere. Uno mõ ꝙ sit assignare instãs in q̃ terminus ad quẽ ꝑmo est. Et aliud instans in q̃ termin⁹ a quo vltimo est. ꝛ sic cũ inter q̃libet duo instantia sit tẽpus mediũ.seq̃tur ꝙ de vno termino mot⁹ in aliꝫ fiat trãsitus ꝑ tẽpus.ꝛ sic talis mutatio est in tpe.et nõ in instãti.hoc aũt ꝺtingit qñ inter duos termios motus est aliqđ mediũ accipe.sicut inter album ꝛ nigrũ.ꝛ inter esse hic ꝛ ibi. Sed aliq̃ termini mutationis sunt inter quos nõ ẽ accipe mediũ.sicut inter albũ ꝛ nõ albũ.inter ignẽ ꝛ nõ ignẽ.inter tenebrosum et luminosum.qz affirmatio ꝛ negatio sunt ẽm se immediata.ꝛ sil'r ꝙatio ꝛ forma in subiecto determinato.et in talibꝫ licz sit accipe instãs in quo ꝑmo est terminus ad quẽ.nõ tñ est accipe instãs in quo vltimo est terminus a quo. Cũ em̃ inter q̃libet duo instãtia sit tẽpus mediũ.seq̃r ꝙ illo tpe medio in neutro extremoz essz.qđ est ipossibile.cũ sint extrema oĩno ĩmediata. Oꝑtz g̃ dicere ꝙ cũ illud instãs in q̃ ꝑmo est termin⁹ ad quẽ sit termin⁹ alicui⁹ tpis ꝙ in toto tpe ꝓcedẽti duret termin⁹ a q̃.ꝛ sic cũ inter tẽp⁹ ꝛ instans qđ est termin⁹ tpis.nõ sit tẽpus mediũ. nõ sit trãsit⁹ de vna extremitate in aliã in tpe.sz in instãti ꝑmo desinit eẽ termin⁹ a quo. ꝛ incipit esse termin⁹ ad quẽ.ꝛ hmõi mutatões dicũt esse instãtanee.sicut illuminatio generatio ꝛ corruptio. Sz oz ꝙ iste mutationes sunt termini motuũ ꝺtinuoz ꝛ in tpe existẽtiuz qz tẽpus in q̃ est vltimo termin⁹ a q̃ mẽsurat aliquẽ motũ ẽm ꝙ subiectũ accedit ad terminũ ad quem.sicut ꝑ alteratõem materia disponit ad formã.ꝛ ꝑ motũ localẽ corp⁹ luminosum accedit ad situm in q̃ illuminat.ꝛ ẽm hoc dz ꝙ generatio ꝛ corruptio sꝫ termini alteratois.ꝛ illuminatio mot⁹ localis.sic g̃ sꝫ due mutatões corpaliũ.sed neutra habz ꝑt eẽ in motu angeli.cũ attẽdat ẽm diuersos ꝺtact⁹ ꝛtuales ãgeli ad diuersa loca.q̃ q̃dẽ ꝺtact⁹ nõ sunt ꝺtinui.seq̃t ꝙ motus angeli nõ sit ꝺtinu⁹.ꝛ ita tẽpus qđ ꝓprie mẽsurat motũ angeli nõ est ꝺtinuũ.cũ cõtinuitas tpis sit ex ꝺtinuitate mot⁹.vt dz.iiij.physi. Nõ em̃ ꝑt dici ꝙ mot⁹ angeli mẽsuret tpe ꝺtinuo qđ est nũerus mot⁹ celi.qz mot⁹ angeli nõ dependet ex motu celi.ꝛ sic seq̃t ꝙ mot⁹ angeli mẽsuret quodã tpe in q̃ sunt instãtia sibi succedẽtia sine ꝺtinuatõe.qz tẽpus ex hꝫ ꝙ est nũerus nõ est ꝺtinuũ.sed ex hoc ꝙ est nũerus motus ꝺtinui. Sic g̃ in motu ãgeli duo extrema motus nõ sunt in duobꝫ instãtibꝫ inter q̃ sit tẽp⁹ mediũ neqz itez vnũ extremoz est in tpe ꝛ aliud in instãti.qđ terminat tẽpus.sed duo extrema sunt in duobꝫ instãtibus inter q̃ nõ est tẽpus mediũ.ꝛ sic oꝑtet dicere ꝙ motus angeli sit in tpe licz alio mõ q̃z mot⁹ corpales sunt in tpe Ad p̃m g̃ dđ.ꝙ mutatio angeli ẽm Ad.j
pdicta ostẽdit eẽ simplicioz q̃z aliq̃ mutatio corpal'. est em̃ simplicioz q̃z illa mutatio cui⁹ duo extrema sunt in duobꝫ instãtibꝫ inter q̃ cadit tẽpus medium tñ inter duo instãtia mot⁹ angeli non cadit tẽp⁹ mediũ. Sil'r etiã simplicioz est q̃z illa cui vnũ extremũ est in toto tpe ꝺtinuo.cũ vnũ extremũ sit in instãti indiuisibili.ꝛ tñ nõ intercidit tẽpus medium.sicut nec ibi.ꝛ qz simplicioz.ideo etiã sequit ꝙ sit nobilior. Vñ patet solutio ad secũdũ. Ad 2

Deinde q̃situ est de hoie. Et circa hoc q̃situ est de ꝓpꝫ nature hũane. De sacramentis gratie. Et de ꝺuersatõe humane vite. Circa ꝓmũ querebãtur

duo. Primo aīa. Scdo de corpore ¶Arti. v.

DE aīa aūt quesitū est vtrū sint eiusdez sube aīa
1 sensitiua z intellectiua. Et ostēdebat q nō. nam
aīa sensitiua educit de potētia materie. intellectiua ve
2 ro est p creatōem. nō est g eadē subavtriusqz ꝓ. in
nulla suba q sit vna z eadē est eodē tpe mot⁹ ad op/
posita. sed sensus z rō eodē tpe mouent ad opposita.
sicut dr aplꝰ ad Ro. vij. Videō aliā legē in mēbris
meis repugnātē ⁊c. g sensitiua z rōnalis nō stz vni⁹
3 sube ꝓ. corruptibile z incorruptibile nō sunt eiusdem
generis. g nec idē nūero. sed aīa sensitiua est cor
ruptibilis. intellectiua vo incorruptibilis. g sensiti/
ua z intellectiua nō sunt eadē nūero. z sic nec eiusdē
4 sube ꝓ. aīa sensitiua est cōis nobis z brutis. sed in
brutis educit de potentia materie. g z in nobis. non
est g eadē cū intellectiua. que est p creatōem

Contra Contra. vnius pfectibilis vna est pfectio. sed cor
pus humanū est vnū pfectibile. g aīa q est eius pfe/
Rº ctio est vna. ¶Rndeo dd. q circa ordinē formarū
est duplex opinio. Una est Auicebron. z quorūdaz
sequētiū eum. q dicūt q fm ordinē genez z spēz stz
diuerse forme subales ibi inuicē aduenientes. sicut est
suba. est corpus. est aīatū. z est aīal. Dicūt g q qdaz
forma subalis est p quā est suba tm. z postea est qdā
alia p quā est corpus. deinde est z alia p quā est aīa/
tum. z alia p quā est aīal. z alia p quā est hō. z sic di/
cūt de alijs formis subalibꝫ rerū. Sz hec positio sta
re nō pt. qz cuz forma subalis sit que facit hoc aliqd.
et dat esse subale rei. tūc sola ꝑma forma esset subalis
cū ipsa sola daret esse substātiale rei z faceret hoc ali
quid. oīes aūt post ꝑmā essent accītaliter aduenien
tes. nec darēt esse rei simplr. sed eē tale. z sic in amissi
one vel acqsitōe ipaz nō esset generatio z corruptio
sed tm alteratio. vñ pz hoc nō esse verū. Silr etiam
esset in potētijs aīe. naz sola ꝑma scz vegetabilis esset
forma subalis z faceret hoc aliqd. Alie vero eēnt ac/
cidentales. qd oīno falsuz ē. Et ideo dd ē. q hmōi
forme differūt fm pfectū z impfectū. Est eñ aliq for
ma q nō dat nisi esse corpus tm. Aliq est magis pfe/
cta q etiā dat esse z viuere quocūqz mō viuendi. aliq
q cū his dat etiā sensum. vñ pz q sp vltima est pfecti
or ꝑmis. z hz se ad ꝑores sicut pfectissima ad impfe/
ctissimā. z ideo qcqd ꝓtinet i ipsis totū est ꝓtute in
vltima. Unū dd est q vna z eadē eēntia est aīe sensi
tiue z intellectiue. sz intellectiua hz se ad sensitiuā si/
cut pfectū ad ipfectū. Qz aūt spēalr aīa sensitiua et
intellectiua stz vni⁹ eēntie signū ē qz nisi vires aīe radi
carēt in vna eēntia nūqz vna ipedirēt ab alia. nec etiā
ꝑt⁹ vni⁹ redūdaret in aliā. Itē cū intellect⁹ nō habeat
determinatū organū in corpore quo mediāte exercet
opatōes suas ad qd vnirēt corpi nisi esset eiusdē eēn
tie cū aīa sensitiua. Sic g pz q vna eēntia est aīe sen
sitiue z intellectiue. sed differūt fm pfectū z impfectū
vt dictū est. ¶Ad ꝑmū g dd. q aīa sensitiua edu/
Ad. j. cit de potētia materie in brutis. in nobis ꝙo nō. sz est
ꝑ creatōem. cum eius essentia sit essentia aīe rōnalis
que est per creationem. Ad 2

¶Ad. ij. dōm. q nō est incōueniēs aliqd idez existēs
fm diuersas vireo vel partes moueri ad opposita. et
ideo licet substātia aīe humane sit eadē sensitiue z in
tellectiue. tm pōt fm diuersas partes z vires moueri
ad opposita. vt scz sensus moueatur ad ea que sunt si Ad 3
bi ꝓpria. et rō ad ea ad que ordinat. Ad. iij. dōm
q licet incorruptibile nō sit idē cū corruptibili. tm in
uenit aliquid incorruptibile qd hz aliquā ꝓprietatē
ꝓmunē corruptibili. z sic est in aīa rōnali. Nam ipa
substantia aīe est incorruptibilis. nihilominus ta/
men habz aliquid in se. scz sensitiuū. qd est cōe etiam Ad 4
corruptibili Ad. iij. dd. q licz aīa sensitiua sit cōis
in nobis z brutis qtū ad rōnem generis. tm qtū ad
rōnem spēi alia est in homīe z alia in brutis. z siliter
alia in asino z alia in equo z in boue. z ꝑm q differūt
aliqua specie. ita etiaz differt in eis aīa sensitiua. et iō
non sequitur q si in brutis educatur de potentia ma
terie q etiam in homine. quia in homine est altioris
speciei z est p creationem. ¶Articulus vi.

DE corpe aūt qsitū est vtrū resurgat idē nūero.
Et ostēdebat q nō. qz fm pḣm in topi. illud i
dr idē nūero qd est idē ꝓprio accīte z definitōne. sed
corpus in resurrectōe nō habebit eadez ꝓpria. qz mō
risibile tūc nō. nō eadē accītia. qz nec albo crispus ni
ger z hmōi. q tūc nō erūt. nō eadem etiam definitio
qz mō definit⁹ p mortale. tūc vero non mortale erit. g
videt q nō resurget idē numero ꝓ. idētitas mate
rie facit idē nūero. sed materia corpis resurgentis nō 2
erit eadē cū corpore qd nūc est. cū multe forme reite/
rent in ea. g corpus nō resurget idē nūero ꝓ. phs
dr in lib. de aīa. q nō est eadē statua nūero q destrui. 3
et de eodē ere reficit. pari g rōne corpus qd mō corrū
pitur nō erit idē nūero cū eo q resurget. ꝓ. cōstat 4
q hō humanitate est hō. z vna humanitate vn⁹ hō
sed in corpore qd nūc est z qd resurget erunt due hu
manitates. qz p mortē destruitur forma totius. g erūt
duo homines. z sic videtur q corpora non resurgent
eadem numero

¶Cōtra Job. xix. quē visurus sum egoipe ⁊c. Contra
Rndeo dōm. q ad hoc q aliqd sit idē nūero reqꝛ/ Rº
ritur identitas ꝓncipioz essentialiuz. Unū qdcunqz
ꝓncipioz essentialiū etiā in ipso indiuiduo varietur
nēce est etiā identitatē variari. Illud aūt est eēntiale
cuiuslibet indiuidui qd est de rōne ipsi⁹. sicut cuiusli/
bet rei materiali stz essentialia materia z forma. vñ si
accītia varieť z mutēť remanentibꝫ ꝓncipijs eēntiali
bus idiuidui. ipm idiuiduū remanet idē. Cū g ꝓnci
pia eēntialia hoīs stz aīa z corp⁹ z hec remaneat. qz
resurget eadē aīa z idē corp⁹. dōm q corp⁹ hois re/
surget idē nūero Ad ꝑm g dd. q obiectio illa pce/ Ad j
dit ex falso intellectu littere. Nō eñ dr idē nūero il/
lud qd hz idē accīs nūc z postea. z idē ꝓprīū. sz illd
est idē nūero qd est idē cū accīte. z idem cū ꝓprio. vel

cut subiectū ē idē cū accīte ꝑprio ⁊ dfinitōe. ⁊ nō illa q̄ habēt idē accīs idē ꝑprium ⁊ vnā dfinitōem. Unde ꝑz q̄ obijciēs falsē intellexit textū. Dato ād q̄ sm illū intellectū ꝓcedat obiectō. dōm q̄ intelligīt de accidētibꝫ individuātibꝫ. s. de dimēsionibꝫ. ⁊ erūt hec in corporibꝫ glīficatis. Itē erit ibi idē ꝑprium. s. risus. Job viij. Implebīt os tuū risu ⁊ labia tua iubilo. De dfinitōe ꝙo dōm est q̄ licet resurgat imortale. tñ vera mortalitas nō tollet ab eo. q̄ natura hūana erit ibi

Ad 2 q̄ ex se hꝫ q̄ sit mortalis. ¶ Ad. ij. dōm. q̄ licꝫ eadē materia faciat idē nūero. nō tñ materia nuda. nec q̄ facit ꝓncipiū in nūero. sꝫ vna materia sm q̄ ē sub dimēsionibꝫ terminātibꝫ ipam facit idē nūero. vñ licet multe forme reiterēt in materia corpis resurgētis. tñ

Ad 3. resurget corp⁹ sub eisdē dimēsionibꝫ ⁊ cū eisdē ꝓncipijs essentialibꝫ. ¶ Ad. ij. dōm. q̄ Aug. dt ꝓriū. Ipse em̄ vult si statua reficiat ex eodē ere q̄ sit eadē nūero. nihilomin⁹ tñ dōm. q̄ oīa artificialia ponūt dupliciter. in gñe. vel in specie. q̄ vel p materiā suā. vel p formā suā. Naturalia āt ponunt in gñe vel specie tm̄ p formā suā. forme āt artificiales q̄ sunt accīdia. ideo dz q̄ collocent in gñe vel specie p materiā. naturales vero nō. q̄ sūt substales. dico ḡ q̄ si ꝓsideret statua ꝑit ponit in gñe vel specie p materiā suā. sic reficit eadē statua. Si ꝙo ꝓsideret ꝑit ponit in gñe vel specie p formā sic dico q̄ nō reficit eadē. sꝫ alia. q̄ alia est forma hui⁹ ⁊ alia illi⁹. in corpe āt nō ē sic. q̄ in corpe erit ea

Ad 4 dem forma. ¶ Ad. iiij. dōm. q̄ non sunt due hūanitates in corpe qd̄ corrūpit ⁊ qd̄ resurgit. sꝫ vna. q̄ ꝓncipia essentialia nō mutant. sed sunt eadem

De sacramētis vero gratie q̄sita sunt tria. Primo de sacramēto ꝓfirmatōis. Scdo de sacramēto eucharistie. Tercio de sacramēto matrimonij

¶ Articulus. vij

Quarca ꝓmū q̄rit vtz solus epūs deat ꝓferre sacra-

1. mētū ꝓfirmatōis. vel etiā alius. ⁊ videt q̄ non solū epūs. sꝫ etiā q̄ libet sacerdos possit ꝓferre. Constat em̄ q̄ in ꝓfirmatōe ꝓfert gra spūalis. Sꝫ hmōi grē collatio sic ē ordinata vt nō possit ipediri. ꝓstat aūt q̄ p absentiā epoz multotiēs ipedit. q̄ nō sunt vbiq̄ pntes. ḡ dz ꝓferi p ministeriū sacerdotū q̄ sūt vbiq̄ pntes ¶ Ꝓ. Sacramēta ūstituta sunt ꝑp̄t vti-

2 litatē. ḡ debēt eo mō ꝓferri q̄ ꝓpetit vtilitati oīm. nō aūt ꝓpeteret vtilitati si solus epūs ꝓferret hꝫ sacramentū in q̄ dat robur spūssti. q̄ non oēs hnt opportunitatē epi. ḡ dz fieri p sacerdotes p q̄s pnt oēs ꝓsequi

3. hāc vtilitatē. ¶ Ꝓ. Cōstat q̄ sacramētū baptismi est maius q̄z sacramētū ꝓfirmatōis. sꝫ baptism⁹ pt conferri p quoslibet sacerdotes. ḡ multo magis ꝓfirmatio. ¶ In ꝓriū ē eccīe ꝙsuetudo. ¶ Rn. dō. q̄ ꝓpr⁹

Cōtra Rñ⁹ minister sacramēti ꝓfirmatōis ē epūs. ⁊ hꝫ pbat rōe et autoritate. Rōe q̄dē. q̄ ꝓfirmatio ad hꝫ fit vt hō i q̄dā pfectōe ꝓstituat cū dēt ad robur spūssti. vt. s. hō ex hꝫ fiat fortis ⁊ robust⁹ ad ꝓfitēdū ⁊ ꝓponēdū fidē aliis regib⁹ ⁊ ꝓncipib⁹. vñ ⁊ ꝑpter hꝫ fit in frōte vt nō ꝑtimescat nec ꝓfundat ꝑponere fidē coram oīmibꝫ ⁊ defendere. Sicut āt Dio. dt tres sunt actōes hierarchie. s. purgare. illuminare. ⁊ pficere. purgare est ꝑprium dyaconoz. illuminare ꝑsbyteroz. ⁊ hꝫ consistit maxime in eucharistia. pficere vero ē epoz. ⁊ iō oīa sacramēta q̄ ad pfectionē ꝓferūt ptinent ad collationem epi q̄ sunt collatio ordinū. ꝙsecratio virginuz ⁊ vasoz. ⁊ ꝓfirmationis sacramētū. vnde alius non ꝑt cōferre ꝓfirmationis sacramētū nisi epūs. Hoc etiam ꝑz autoritate scripture. Cōfirmatio em̄ cedit in locū impositōnis manū. hꝫ āt nō poterat fieri nisi p solos aplos. vñ ⁊ ꝑ Philippū q̄ pdicauerat verbū dēi in Samaria nō imponebant manus. sꝫ aplī q̄ erat hie rosolimis audito q̄ samaria recepit verbuz dei. miserūt ad eos Petrū ⁊ Joānē. ⁊ postea seqtur. Tūc imponebāt manus sup illos ⁊c. vñ cū epi succedunt in locū aplorz solis epis debet collatio sacramēti cōfirmationis. Inuenimus tñ q̄ aliq̄ q̄ in q̄dā pfectione consistunt ex dispēsatione ꝓmittunt simplicibꝫ sacerdotibꝫ. sicut collatio minoz ordinū ⁊ hmōi qd̄ etiaz de ꝓfirmatōe fieri posset cū dispēsatōne sine q̄ nullus dz ꝓferre hꝫ sacramētum nisi solus episcopus

Ad ꝑmū ergo dōm. q̄ nō oīa sacramēta in quibꝫ cōfertur gratia spūalis ꝑt ꝓferre sacerdos. vñ licet in Ad 1. sacramēto ꝓfirmatōis ꝓferat gratia spūalis. nō tñ cōpetit sacerdoti. q̄ pfectioni mō in sacramēto ordinis cōfert gratia spūalis qd̄ reseruat solis epis ꝓpter pfectionez in q̄ ꝓsistit. Nec obstat de impedimēto. q̄ possunt recurrere ad ciuitates in q̄bꝫ sunt epi pntes. Et ꝑ hꝫ ꝑz solō ad. ij. ¶ Ad. iij. dōm. q̄ sacramētum Ad 2 baptismi est maius necessitate nō pfectione. ⁊ iō pro Ad 3 pter eius necessitatē nō solū sacerdotes. sꝫ etiā q̄libet xp̄ianus ꝑt baptizare in articulo necessitatis vbi nō habet copia sacerdotis. seruata nihilomin⁹ forma sacramēti. Cōfirmatio vero q̄ non est adeo necessaria ⁊ ꝓsistit in quadam pfectione. vt dictum est maioribus reseruatur. s. solis episcopis.

Quarca sacramētum eucharistie quesita sunt duo Primo de illis que excludūtur a ꝙsecratōne p fornicationē. Secūdo de illis q̄ excludunt a ptipatione sacramēti p excōicatōnē ¶ Articulus. viij

Quarca ꝓmū quesitū est vtz aliquis possit audire missaz sacerdotis fornicarij quin peccet mor- .j.

taliter. videt q̄ nō possit audire sine pctō mortali. Ecclesia em̄ precepit sub anathemate q̄ nullus audiat missam a fornicario sacerdote. sed facere ꝓtra hꝫ mādatū est pctm̄ mortale. ergo ⁊c. ¶ Cōtra est q̄ in multis locis p mundum sustinetur Cōtra

Respōdeo dōm. q̄ circa hꝫ est ꝓsiderādū. q̄ aliq̄d q̄tum ad ius naturale ē p se malū. ⁊ aliq̄d malū est q̄tū ad ius positiuū. Quicūq̄ em̄ sacerdos in pctō mortali exīs celebrat peccat mortaliter. vnde si ꝓsaret mihi eū ee in pctō mortali ⁊ ducere eū ad celebrādū peccarē mortaliter. ⁊ hꝫ ē sm ipm ius naturale. q̄ hꝫ ē p uocare eū ad pctm̄ mortale. Jus aūt positiuū addit

Rñ

plus q̄ nō solū ꝛeā inducere eū ad celebr̄ādū. sz etiam si audiā eā missaz pecco mortal'r. qđ q̄dē istitutū est in penā sacerdotz fornicarij. Artēdedū tn̄ ē q̄ h̄ nō intelligit̄ ꝛe q̄libet sacerdote fornicario. sz ꝛe publicis fornicarijs q̄ ꝓprie dicunt publici q̄n iudicio ⁊ sn̄ia eccl'ie vocāt publici. Un̄ q̄cūq; a tali fornicario publico audit missaz peccat mortal'r. ¶ Ad illd qđ obijcitur dom. q̄ si sustineꝫ a platis ꝓpter h̄ non excusat qz h̄ ē vel ꝓpter negligētiā. vel ꝓpter miseriaz ⁊ ꝛeferētū ipsoz platoz q̄ nō sunt ausi corrigere alios cum in se multa corrigēda cognoscāt. vel etiā ꝓpter timorem aliq̄n. vn̄ nō excusant ꝓpter h̄. ¶ Ad. j.

Articul⁹. ix.

QJrca scdm̄ q̄situ fuit vtz aliq̄s loquēdo comeꝛendo seu stādo cū excōicatis peccet mortaliter Videꝫ q̄ sic. qz multi magistri ꝛecetoꝛz ⁊ magni hoc dicūt. ¶ P. Facere ꝓtra p̄cepta eccl'ie ē pctm̄ mortale sed ecclesia mādat q̄ nullus loquat nec comedat cuz excōicatis. h̄ ergo q̄ facit peccat mortal'r ¶ P. Quedā ꝛecretalis dt vbi ꝓsulebat summus pōtifex. vtrū posset ptic̄pari excōicatis q̄ h̄ etiā ꝓ vitādo dispendio mortis nō dz facere. ⁊ huius assignat cām dicēs. qz ē pctm̄ mortale. videꝫ ergo q̄ q̄cunq; in aliq̄ ptic̄pat cū eis peccat mortal'r. ¶ Cōtra est q̄ nos videm⁹ multos pfectos viros h̄ facientes. q̄ nullo mō h̄ facerent si esset peccatum mortale 1. 2 3. Cōtra

Rn̄deo dom. q̄ aliq̄s ꝓ excōicationē seꝑarat a cōmunione fideliū. nō ār hoim nisi ꝓ accns. qz in tm̄ se parat a cōione hoim inq̄ntuz ꝓuenit seꝑari a cōione fideliū. dico g̃ q̄ aliq̄s pt cōicare seu ptic̄pare cū excōicato directe ⁊ indirecte. directe q̄dē in his q̄ sunt fideliū. ⁊ sic ille q̄ h̄ mō cōicat sibi peccat mortaliter. Et h̄ ꝓtingit tripl'r. qz si cōico secū eo. ⁊ in alijs spūalibꝫ Itē si ex ꝓcepto ⁊ h̄ in q̄cūq; cōicat q̄s cū eo q̄si cōtenens mādatū ecclie peccat mortal'r. Itē q̄cunq; ptic̄pat secū in crimie ⁊ in cā. Indirecte vero cōicat quis cū eo in his q̄ sunt hoīs. sicut in ꝛbb. in cib. ⁊ in his q̄ sunt simpl'r h̄uane ꝓuersatōnis. ⁊ fm̄ h̄ non peccat mortal'r. sz venial'r nisi faciat ex ꝓcepto. vt dictum ē R⁹

Ad .i. Ad p̄mū g̃ dom. q̄ opinio ꝛecentiū q̄z nō est vera. qz ipsi plus assentiūt in his ⁊ sequunt ius h̄uanū q̄z diuinū. cū plus sit assentiendū diuino q̄z h̄uano. ⁊ ideo melioꝛ ē opinio alioꝛz q̄ dicūt ꝛiū. ¶ Ad. ij. q̄ cōicare cū excōicato directe ē ꝓtra p̄ceptum ecclie ⁊ ē pctm̄ mortale. sz idirecte n̄ ē ꝛ sz ꝓter p̄ceptū ecclie. ⁊ h̄ nō est pctm̄ mortale sz venialeUn̄ sciendū ē q̄ q̄dā sn̄t ꝑ se malū. ⁊ hec nō p̄nt fieri sine pctō. sicꝫ cōicare excōicato in his q̄ sunt excōicati. ⁊ ideo nō ꝓt fieri sine pctō. Quedā ꝛo sunt occasiones maloꝛ tm̄. ⁊ ista p̄nt fieri sine pctō mortali. ⁊ sic ē loq̄ vel comedere cū excōicatis. ¶ Ad. iij. dom. q̄ nō solū q̄s dz subire mortem añq̄z peccet mortal'r. sz etiā añq̄z peccet venial'r. qz peccatū inq̄ntū pctm̄ nūq̄z eēt eligibile. Si em̄ eēt eligibile nūq̄z eēt pctm̄. ⁊ sic nō peccarē si facerē. ⁊ ideo per h̄ nō ꝓcludit q̄ ideo nō sit ptic̄pādū eis. qz ē pctm̄ mortale. ⁊ q̄ h̄ facit peccat mortal'r. qz etiā si eēt veniale nō esset ptic̄pādū eis. ⁊ tn̄ nō peccaret mortal'r ptic̄pando. Vel dom est. q̄ ꝛecretalis illa intelligit̄ ꝛe illis q̄ directe cōmunicant excōmunicatis. Ad .ij. Ad 2

QJrca sacramentuz matrimonij q̄sita sunt duo. Primo ꝛe maleficiatis. Secūdo ꝛe frigidis.

¶ Articulus. x.

QJrca p̄mū q̄situ est. vtz maleficia impediāt matrimoniū. videꝫ q̄ nō. qz corpus dei ē fortiꝰ q̄z dyaboli. sz matrimoniū est opus dei. maleficiū vero opus dyaboli. g̃ matrimoniuz est fortius maleficio. nō g̃ ipedit p ipm̄. ¶ Cōtra Maioꝛ ē potestas demonis q̄z hoīs. sz hō ꝓt matrimoniū ipedire. g̃ ⁊ demon Cōtra

Rn̄deo dom. q̄ matrimoniū ē q̄si q̄dā pactum Nā p matrimoniū vn⁹ tradit potestatē sui corpis alteri ad carnalē copulā. Cōstat ār q̄ pactū ꝛe impossibili nullū ē cū null⁹ possit se obligare ad impossibile. ⁊ ideo q̄n aliq̄s obligat se p mr̄imoniū ad carnalē copulā. si h̄ sit ei impossibile matrimoniū nullū ē. Sz notandū est q̄ impossibilitas carnal' copule ex aliq̄ impedimēto pueniēs ꝓt dupl'r ꝛsiderari. qz vel illud impedimentū ē supueniēs matrimonio iā ꝛsūmato vel p̄cedēs Si ē supueniēs tūc matrimoniū iā ꝛsūmatū nunq̄z solui. Si vero impedimētū p̄cedat. tūc matrimoniuz nōdū ꝛsūmatū soluit. Itē circa h̄ sciendū q̄ impedimēta h̄moi vel sn̄t ꝑpetua vel ad tps. Si sn̄t ꝑpetua tūc matrimoniū illud simpl'r ipedit. Si vero sn̄t tpalia tūc matrimoniū nō ipedit simpl'r sz ad tps. ita tn̄ q̄ impedimētū in vtrisq; p̄cedat. De maleficijs ār sciendū est q̄ q̄dā dixerūt q̄ maleficiū nihil ē. ⁊ h̄ puniebat ex infidelitate. qz volebāt q̄ demones nihil sn̄t nisi imaginatione hoīm. inq̄ntū. s. hoīes imaginabant eos. ⁊ et ista imaginatō ē territi ledebant. Fides vero catholica vult q̄ demones sint aliq̄d ⁊ possint nocere suis opationibꝫ. ⁊ impedire carnalē copulaz. ⁊ ideo h̄moi impedimēta si p̄cedāt ⁊ sn̄t ꝑpetua vt dictū ē simpliciter impediūt matrimoniū. R⁹

Ad p̄mū g̃ dom. q̄ etiā dyabolus ē opus dei ⁊ nō solū matrimoniū. ⁊ inter opa dei vnuz est fortiꝰ alio. ⁊ vnū impedit p aliud magis forte Unde cū dyabolus sit fortioꝛ q̄z matrimoniū nihil ꝓhibet p ipm̄ matrimonium impediri Ad .i.

QJrca scdm̄ q̄situ ē vtz frigiditas ipediat matrimoniū. videꝫ q̄ nō. qz senes sunt frigidi ⁊ tn̄ contrahūt matrimoniū. ¶ In ꝓtrariū est. qz nullus obligat se ad impossibile. sed impossibile est frigidis carnaliter alicui copulari. ergo si ad hoc obligant se pactum h̄moi nullum erit. Cōtra

Rn̄deo dicendū. q̄ frigiditas eadem rōne impedit matrimoniū sicut maleficiū cū sit eadē impossibilitas in vtroq; nihilominꝰ tn̄ differt frigidus et maleficiatꝰ. Frigidꝰ em̄ ē ipotēs simpl'r q̄tū ad oēs. maleficiatꝰ ꝛo ē q̄dē ipotēs. nō tn̄ q̄ ad oēs. sed q̄ ad vnum tm̄. Nam maleficiū consistit in imaginatōne viri respectu vnius mulieris. inq̄ntum. s. ex opatōne R⁹

dæmonis fit illi abhoīatio alicuⁱ mulieris quā ꝓpter honorē refugit ⁊ respuit. ⁊ iō aliter īpedit frigiditas ⁊ aliter maleficiū. Nā frigiditas īpedit aliquē ita q̄ oportet q̄ remaneat absq; oī spe ꝺhēdi si ab vna īpediaſ. Vñ si aliq̄n aliqs efficit potēs oz reintegrare ꝓmū matrimoniū. vñ frigiditas soluit ꝓtractū ⁊ impedit ꝺhēdū. maleficiat⁹ ꝯo īpediſ q̄stū ad istā tm̄. vñ daſ ei licētia nubēdi alteri. Et mulieri silr. vñ maleficiū soluit ꝓtractū. sz nō dirimit ꝓtrahēdū. vt iā ptz.

Ad .i. Ad ꝓmū g̃ ꝺdm. q̄ senes sunt frigidi nō q̄dez ad actū gn̄atōis. sz ad gn̄atōem plis. ⁊ iō cū possint carnaliter copulari nō solniſ mrimoniū. frigiditas ꝯo q̄ oīno carnalē copulā īpedit soluit matrimoniū.

QUia ꝙuersatōem ꝯo hūane vite q̄sita sz̄ q̄dā p cōpatōem ad primū. Quedā ꝯo p ꝙpatōnem ad res q̄ in vsuz hoīm veniūt. p ꝙpatōem ꝯo ad primū q̄stū ē ꝛ correctōe fraterna. circa quā duo q̄sita sunt

¶Articulus.xij

1. PRimo vtz ꝛtreat aliqs in publico vel in ꝑuato corrigere primū vel fratrē suuz. videſ q̄ occulte. Mat.xviij. si peccauerit in te frater tuⁱ. vade ⁊ corripe eū inter te ⁊ ipm̄ solū. videſ g̃ q̄ occulte sit corrigēdus frater ꝛlinquēs. ¶Cōtra Ad Thi.v. Peccātē corā oīb⁹ argue. ¶Ꝓ. Aliq̄ ꝙstitutiones hꝫ hnt vt

Rſ° Rñ. ꝺdm. q̄ hmōi correctio (sz publice corrigaſ ctio ex charitate ꝺz ꝑcedere. ⁊ ide ē q̄ ꝺr fraterna correctio. ⁊ iō oz ordinē fraterne correctōis sumere ex ordinē charitaſ. Ordo āt charitatis ē vt q̄s bono primi ꝑferat cōe bonū. Itē vt velit bonū primi ⁊ ꝙscie ⁊ fame. ⁊ in his magis velit bonū ꝙscie q̄n vtrūq; habere nō ꝑt. Et iō his ꝙsideratis credo q̄ si ecē aliq̄ꝺ peccatū carnale seu spūale q̄ꝺ vergeret in detrimētū multitudinis statī ē reuelādū cū ꝑpōderet bonū cōe i ordine charitatis vt dictū ē bono primi sive sit fame sive ꝙscie. Q̄n ꝯo nō timeſ multitudinis detrimētum tūc ꝺz q̄s vtrūq; custodire. s. bonū fame ⁊ ꝙscie correctēdo occulte iter se ⁊ ipm̄. Si āt ex hꝫ correctio nō sequaſ. tūc fm ordinē euāgelij ꝺz secū adhibere aliū. vel etiā referre eccl'ie. mihilominⁱ tñ ⁊ in hꝫ seruāda ē ordo vt si pctm̄ sit publicū. publice corrigaſ. si ꝯo occultū occulte. ⁊ iō ꝺr. Si peccauerit i te fraſ tuⁱ. i. te sciente solū ꝛ. q̄stū ad occultū Quātū ꝯo ad publicū dicit

Ad.ſ. Peccātē. s. publice corā oīb⁹ argue Et sic pz solo ad ꝓmū vtriusq; ptis. Ad aliud ꝯo ꝺdm. q̄ illud ꝛ cō

Ad 2 stitutōib⁹ ordinatū ē ⁊ seruari ꝺz in his q̄ vergūt in periculū ⁊ detrimētū societatis ⁊ collegij

¶Articulus.xiij.

SEcūdo q̄rit vtz si aliqs sciat pctm̄ primi peccet mortalr referēdo illud statī plato suo. videſ

ſ. q̄ sic. Oz facere ꝺ ordinē euāgelij ē pctm̄ mortale. sz statū referre plato ē ꝺ ordinē euāgelij. g̃ peccat mortaliter. ¶Cōtra ē. q̄ hꝫ faciūt multi viri ꝑfecti q̄ nullo

3. mō hꝫ facerēt si ecē pctm̄ mortale. ¶Ꝓ. Prelati pñt nō solū ꝛ pteritis sed ⁊ ꝛ futuro ꝑtere cautelā. ⁊ iō si eis referaſ nō videſ ee pctm̄ mortale.

Rñ. ꝺdm. q̄ ꝯbū dñi q̄ꝺ ꝺr Mat.xviij. ꝛ correctione fraterna ē itelligēdū sicut alia ꝯba q̄ ꝺr ptinē/ tia ad hūanos actⁿ seruari ꝺz fm q̄ ꝛtreꝺet a charitate. ⁊ iō ꝺico q̄ sp cū debitis circūstātijs itelligēda sz̄. Sciēdū ē āt q̄ in criminib⁹ triplr ꝑcediſ fm iura. q̄ p inq̄sitionē. ⁊ hꝫ ē in pctis publicis. ⁊ nō ꝺz fieri nisi ꝑcedat clamoz ꝙgregatōis. Itē p denūciatōez et accusationē. ⁊ hꝫ ē in ꝑuatis. Si āt ꝑcedaſ p accusationē tūc ꝺz fieri iscriptio. q̄ obligaſ accusans ad talionē. ⁊ hoc intēdiſ vt finis bonū reipublice. vñ hꝫ ꝑt fieri fm volūtatē sive publice sive ꝑuatim. Si āt ꝑcedaſ p denūciationē. tūc ꝺz ꝑcedere fraterna ām̄onitio. q̄ finis hmōi ē emēdatio primi. ⁊ iō ꝺz seruari ordo fraterne correctōis. vtz āt statī cū q̄s scit fratrē suū ꝑccasse ꝛtreat denūciare prelato. ꝺico q̄ in his ꝺstinguēdū ē ꝛ ꝙditōib⁹ subditi vel ꝑlati. Nam si ego scio q̄ frater p me corrigeſ. tūc nō ꝛtro hꝫ denūciare ꝑlato. Si āt videſ q̄ hꝫ meliⁿ fiat p ꝑlatū. ⁊ ꝑlatⁿ mihilominⁱ sit plⁿ discretⁿ ⁊ spūalis nō hns rācoremseu odiū adūsus illū subditū. tūc licite ꝑt hꝫ denūciare sibi. ⁊ tūc nō ꝺr ecclie. q̄ nō ꝺr ei sicut ꝑlato. sz sicz psone pficienti ad correctionē primi ⁊ emēdā. Sed q̄ ꝓpter ꝙditōes diūsas ꝑlatoꝝ ⁊ subditoꝝ nō ꝑt in hoc dari gn̄ale iudiciū. q̄ aliq̄n ꝑlatus vel monetur ad odiū aduersus subditū vel subditus nō bñ ferat verba ꝑlati. iō tenēdū ē hꝫ p regula q̄m oīb⁹ istis sp seruāda ē charitas. ⁊ q̄ꝺ melius ⁊ magis expedire videtur. ⁊ si hꝫ intēdat. s. emēdā primi seruet q̄stū ꝑt bonū charitatis. tūc denūciādo non peccat. Si vero denūciet cuicūq; psone hꝫ ex malicia ⁊ vt primⁿ ꝙfūdaſ vel dēmaſ. tūc denūciās sive accusās peccat mortalr

Ad ꝓmū g̃ ꝺdm. q̄ si statim aliqs referat prelato Ad.ſ. adhibēs debitas circūstātias ⁊ ꝙsiderās magis expedire. nō facit ꝓtra ꝑceptū euāgelij. q̄ nō ꝺr hꝫ ecclesie sz psone pficienti. vt dictū ē. ⁊ ideo nō peccat mortalr

¶Ad.ij. ꝺdm. q̄ etiā pfecti viri peccarēt mortalr si denūciando ꝑlato vel alicui psone intēderēt aliq̄ꝺ q̄ Ad 2 est ꝓtra intēdionē ꝑcepti. ¶Ad.iij. ꝺdm. q̄ si aliqs referat ꝑlato culpā primi intēdēs vel cautelā in futuz Ad 3 vel aliq̄ꝺ hmōi q̄ꝺ ad emēdā primi viderit expedire nō peccat. Si āt hꝫ sive ꝑlato sive alicui amico suo ex malicia referat tūc peccat mortalr. Q̄ꝺ si ex incautela alicui dixerit hꝫ. ita tñ q̄ nō ꝓcuret inde aliud vl' in famia vel vituperiū proximo ꝛlinquēti. tunc nō peccat mortalr. licet incaute agat

¶Incipit quodlibet duodecimū.

QUesituz ē de rebꝫ q̄ sūp hoiez. ⁊ de rebꝫ hūanis Circa ꝓmū q̄stū est ꝛ deo ⁊ ꝯgelis ⁊ ꝛ celo Circa ꝓmū q̄stū ē ꝛ deo q̄stum ad suū esse. q̄stū ad suā potē tiā. q̄stū ad eⁱ ꝑdestinationē

¶Articulus primus

.j. QIrca pmū qsitū ēvtz in xo sit tm vnū eē sez ēntiale. vel pter illud sit etiā in xo eē psonale. Et videt q sic. qz aliud ē patrē eē aliud filiū eē. z aliud spūsctm eē. sz esse
2 ēntiale nō ē aliud z aliud. g̃ ꝛc. ¶ Ꝓ.ppriū forme ē q̃ dct eē. sz i diuinis sūt tres ꝑsonates psonales q̃ ob/
Cōtra tinēt vice forme. g̃ ꝛc. ¶ Cōtra. Aug. dt. In diuinis
R⁹ Rñ. dōm. q veritas fidei hz q in di (tm vnū eē uinis solū ē distinctio q̃ ē fm relatōes oppositas. rela tio āt sic z q̃libet forma hz eē ex ꝯpatōe ad illud cui inest. vñ eē filiatōis ē p ꝯpatōem ad subiectū cui iest vel in q̃ ē. qz ē ipa res q̃ refert. sz distinguit solū ex pte ei⁹ cui opponit. z ex hac pte nō ꝯsiderat eē relatōis sz distinctio z oppō ei⁹. z iō ē in xo vnū tm eē. sessen
Ad j Ad pmū g̃ dōm. q eē duplr dr. qnqz em eē (tiale idē ē q act⁹ entis. qnqz āt sonat ꝯpōem enūciatiōis. z sic sonat actū intellectus. quo intelligit qn dr q aliud est
Ad 2 eē patris z aliud filij nō pmo mō. ¶Ad. ij. dōm. q si cut z q̃libet forma paternitas facit eē. s. patrē q ē di uinū eē. z facit tm vnū eē inqztū paternitas facit esse

¶Articulus. ij.

DEinde q̃sitū ē de poña dei. Et p⁹ vtz deus possit facere ꝯdictoria sil'esse. Sc̃do vtz possit facere infinita in actu ¶Articulus. iij
Ad j AD pmū dōm q no. z hz nō ipedit in xo ipfe/ctionē ponē. sz qz hz nō hz rōem possibil'. Nam ois ⁊tus actiua ꝓducit effectū sibi sil'em. Qđ aūt qđ agit agit inqztū ē ens actu. g̃ effect⁹ agētis ē ens actu
Ad 2 q̃q̃d g̃ repugnet ei qđ ē eē actu repugnat ponē actie qđ eēt si ꝯdictoria sil' eent. ¶ Ad. ij. dōm. q eē aliq̃d infinitū actu posset sus'picari ex pmo aspectu qđ esset ipossibile. qz seq̃ret illud eē eq̃le xo. sed hz nō seq̃t. qz ei qđ ē infinitū oibz modis nō adeq̃t illi qđ ē infinitus vno mō. Dato em q ē ignis infinit⁹ fm magnitudinē nō adeq̃bit xo. qz etsi sit infinit⁹ ignis in q̃ztitate. tm ē q̃d finitū spēcie. de⁹ āt oibz modis ē infinit⁹. Cū g̃ q̃rit vtz sit possibile xo facere aliq̃d infinitū in actu dōm q nō. ponē em agētis p itellectū aliq̃d repugnat du pliciter. Uno⁰ qz repugnat ponē eius. Alio⁰ qz repu gnat mō q̃ agit. Primo mō non repugnat ponē dei absolute. qz nō implicat ꝯdictōem. sz si ꝯsideret mod⁹ q̃ deus agit nō ē possibile. de⁹ em agit p suū itellectū z p ⁊bū qđ ē formatiuū oīm. vñ oz q oīa q̃ agit sint formata. infinitū āt accipit sic̃ materia sine forma. Mā infinitū se tenet ex pte materie. Si g̃ de⁹ hz ageret seq̃ retur q op⁹ dei eēt aliq̃d iforme. z hz repugnat ei p qđ agit z mo agēdi. qz p ⁊bū suū oīa agit q̃ oīa formāt

¶Articulus. iij.

.j. DEinde q̃sitū ē de pdestinatōe vtz sit certa. Et vi dr q nō. qz possibile ē pdestinatū dānari. si/cut Petz si fuisset statī mortuus q̃ peccauit xp̃z ne gādo. Si ꝯo dicas q pdicta locutio ē de dicto vera
2 de re vero nō. ¶Cōtra. qz hz hz locū in formis sepa/bilibz. Sz hec forma q̃ ē pdestinatio ē insepabilis.

Rñdeo dōm. q pdestinatio ē qdā ps diuine pui R⁹ dentie. puidētia āt dr directionē aliq̃z in finez. z hec plsupponit sciam z volūtatez. Sic g̃ pdestinatio hz certitudinē ex pte scie dei q̃ nō pt falli. z ex pte volun tatis diuine cui nō pt aliq̃d resistere. z ex pte puiden tie q̃ certissimo mō ducit ad finē cuz de⁹ sit sapētissi

Ad pmū g̃ dōm. q pdestinatio hz certitu (tms Ad i dinē. z tm nō ē necessariū pdestinatū saluari. sz rema net ꝯtīgēs. Dictū ē em q hz certitudinē ex scia volū tate z puidētia z nullū istoz ꝯtīgētiā ipedit. scia nō qz scia dei ē futuroz put st̃ in pnti z fm h̃ sunt dcter minata. volūtas nō. qz volūtas dei ē pncipiū tot⁹ en tis. g̃ nō cadit sub rōne ꝯtīgētie vl' necessitatis. sz hec effluūt z ordināt ex dei volūtate. z sic ipa dei volūtas facit q̃dā eē ꝯtīgētia pparādo cās ꝯtīgētes illis reb⁹ q̃s vult eē ꝯtīgētes. z sil'r necessarias cās reb⁹ z effe/ctib⁹ necessarijs. z sic volūtas dei sp ipleť. nō tm oīa necessario cueniūt. sz eo mō q̃ de⁹ vult ea eē. z vult q sint ꝯtīgēter. puidētia nō. qz nō tollit ꝯtīgētiā ¶Ad Ad 2
ij. dōm. q bona ē distinctio. sz ad obiectum de formis dōm q al'r ē de formis realib⁹ z al'r de pdicatis q̃ ipor tāt aliq̃d ptinēs ad actū rōnis qz in pmis. s. realib⁹ si in eis dcbeat habere locū tal' distinctio oz esse sepatōez in re z in ꝯsideratōe. in secūdis nō req̃rit. sz oz q res illa cadat sup alia ꝯsideratōe. z sic dico q iste pdesti/nat⁹ pt ꝯsiderari vel vt in se vel vt diuīe ognitōni re latus. z sic vno mō attribuit ei q possit dānari. alio modo non ¶Articulus. v.

DEinde q̃sitū ē de fato vtz oīa sb̃sint fato. Rñ⁰ R⁹ dōm. q p⁹ oz scire qđ fatuz. z sic facil'r patebit postea ad ꝓpositū. videm⁹ āt multa ꝯtīgēter eueni/re. z iō oli fuit dubiū vtz ista q̃ variabil'r z ordina te ꝯtīgūt reducāt in aliquā cām ordinātez. z q̃ dicūt q nō. dicūt fatū nihil eē. vt Tull⁹ dt. Quidā dicūt q in aliquā cām supioze ordināt. z isti nolauerūt fa/tū a foz farz. q̃si hec oīa sint pfata a q̃dā supioze cā. sz hoz ē tripler opinio. qđ em reduxerūt h̃ in quādaz seriē cāz quā dicūt fatū. sicut stoyci q̃ dicūt q nihil ē vt nō habeat cām z posita cā necce ē ponere effectum. Si g̃ euenit vl' ē tal' vel tal' effect⁹ habuit cām. z hec cā aliā cām. z sic dcinceps. sic̃ aliq̃s ē occisus de nocte qz exiuit domū. qre exiuit de mū. qz sitiuit. qre h̃. quia salsa comedit. z sic qz comedit salsa ex necessitate mo ritur. Aresi. rñdet negās duo pma. Primo q nō qc qđ fit hz cām. sz tm qđ fit p se. Quod āt ego occidar me exeūte ē p accns. Sc̃do dt q nō posita cā ponit effect⁹. qz pt ipediri. z iō nō seq̃t vel nō stat series cāz. Alij reducūt h̃ in aliā cām. s. in corpa celestia. ex q̃rum necessitate dicūt oīa accidere. vñ dicūt q fatuz nihil aliud ē q̃z vis positōis sydez. hec āt opinio duplr ē falsa. Primo q̃z ad res h̃uanas q̃ pueniūt ab intelle ctu q̃ cū sit ⁊t⁹ incorpea nō subiacet actōni alicui⁹ cor poris. z ponere aiam subiacere ⁊tui corpoz celestiū nihil aliud ē q̃z ponere itellectū nō differre a sensu vt dt phs in p. de aia in fine. tm p accns z occasionaliter

subdit aīa celo. intīgtū intellectus afficit p passionez corpis. nō tn ex necessitate mouet ab eo. Scdo qz multa in rebz naturalibz ptīgūt q nō accidūt ex necessitate celi sz p accns. z nō hnt cām. Alij reducūt oīa hec in cām supcelestē. s. in puidētiā dei a q oīa sūt p determinata z ordinata. z sm ilstos fatū erit q dā effect⁹ puidētie. qz puidētia nihil aliud est q3 rō ordinis rez. put ē in mente dīna. fatū ẏo ē explicatio illi⁹ ordinis put ē in rebz. vñ Boe. fatū ē immobil' disposito rebz mobilibz inhercs. Sic g accipiēdo fatū pt dici q oīa subiciūt fato. vñ Ozee. ij. sup illud. Nō vocab vltra baalim. sz vir me⁹. qd idē est vtrūqz. sed de⁹ noluit h. qz baalim nomē erat cuiusdā gētilis. z iō sūt vitāda nomina gētiliū cū qbz nec nomina ꝓuenit hēre cōia. z iō aug. dt. Si qs hoc mō intelligat fatū. sniam teneat. linguā corrigat. vt nō dicat fatū sed puidentiā dei

¶Articulus vi.

QEinde q̄situ est de angelis Et circa h q̄sita sunt duo Primū vtz ee angeli sit accns ei⁹ Et videt q nō qz accns itelligit inee alicui pexīti. āgel⁹ āt n pexistit ipi ee Cōtra Hil. dt. ꝛc Rn. dd. q opinio auicē. fuit q vnū z ens sp pdicāt accns. h āt nō ē vez. quia sz vnū put ꝓuertit cū ente fcat subaz rei. z silr ipm ens sz vnū put ē principiū nūeri fcat accns. Sciēdū g q vnūqdqz qd est i potētia z i actu. fit actu p h q pticipat actū supiorē. p h āt aliqd maxime fit actu q participat p similitudinē primū z purū actū. pm⁹ aūt act⁹ est ee subsistēs p se. vñ ꝓpletoem vnūqdqz recipit p h q pticipat ee. vñ ee ē ꝓpletiū oīs forme. qz p h ꝓplet q hz ee. z hz ee cū ē actu. z sic nulla forma ē nisi p ee. et sic dico q ee subale rei nō ē accns. sz actualitas cuilibet forme exīntis. siue sine materia siue cū materia. et qz ee ē ꝓpletio oīm. ide ē q ꝓpr⁹ effect⁹ dei ē ee. z nulla cā dat ee nisi intīgtū pticipat opatōez diuinā. z sic ppie loquēdo nō est accns. Et qd hil. dt. dico q accidēs dr large oē qd nō ē ps eentie. z sic est ee in rebz creatis. qz in solo deo ee est ei⁹ eentia

¶Arti. vij.

SEcūdo q̄situ ē vtz dyabol⁹ cognoscat cogitationes hominū. Rn. dd. q cognoscere cogitationes cordis pt ꝓtingere dupl'r in se. z p se. z in aliq effectu. Primo sol⁹ dei ē Hiere. xv. prauū ē cor hois et inscrutabile. vñ nec āgeli sic eas cognoscūt. Cuius rō triplex ē. vna ppter debilitatē ee qd hnt. eo q supgradū q aliqd ē ens in potētia ē grad⁹ quo res sūt in aīa. Alia rō ē. qz qd ē in ꝑfitate cāe alicui⁹ nō pt cognosci nisi a cā q nata ē mouere illā. volūtatē aūt mouet sol⁹ de⁹. cū g oēs cogitatōes dependeāt a volūtate sicut a sua cā. sol⁹ de⁹ eas cognoscit. Alia rō ē. qz āgeli illa q cognoscūt naturalr cognoscūt p spēs naturalr inditas. z he sunt spēs rez naturaliū. nō aūt cogitationū. qz he nō reducūt ad cām naturalē. vel nō pertinēt ad cognitōem naturaliū. tn p effect⁹ cogitationū cognoscūt cogitatōes sicut z hō facit. cū ipi subtil⁹ cognoscūt effect⁹ q causant ex cogitatōibz. nā sm cogitatōes hō efficit aliq passione. z p has mouet cor et hos motus subtilius ipsi cognoscunt q̄z nos. z sic aliqd cognoscūt de cogitatōibz cordis. z hoc Aug⁹. dt i li. de diuinatōibz demonū. licz alibi dicat q determinate in eis talē cognitōem sit plūmptuosum

¶Articulus vij.

QEinde q̄situ est de celo. Et circa hoc q̄sita sunt vtz celū vl' mūd⁹ sit eter⁹ Rn. dd. q nō. sz mūdū incepisse est de nūero eoz q cadūt sub fide. nō sub demōstratōe. nā q pendet ex simplici volūtate dei pnt ee z nō ee. z ad nō q sunt n iducat aliq necessitas ex pte dei. dīna aūt bonitas q est finis rez pt ita ee si non sit mūdus sicut si sit mūdus

¶Articulus ix.

SEcūdo q̄situ est vtrū celū sit aīatū Rn. ddm q de h diuersimode sentiūt doctores ecclie. Dionys. em dt sup ecclīastē. q sol ē aīat⁹. Dama. hoc negat. z hec dīna etiā ē apud phos. Plato em. z Arest. ponūt corpa supcelestia aīata ee Anaxa. nō. z iō legit fuisse occisus. Ego āt dico sm Aug⁽ⁿ⁾. ij. sup gen ad lrām q nō refert ad fidē vtrū sic vel aliter sit. vñ h nō determinat in Ench. addēs q si ponam⁹ corpa celestia ee aīata nō iō erūt in iudicio tres ordines iudicātoez. s. angeloz. z hoīm. z aiaz. qz ille aie ꝓputabunt cū āgel'. z h sensisse videt ille q fecit pfatōem cū dt. celi celorūqz ꝓtates. Et rō pz

¶Arti. x.

QEinde q̄situ est de hoie q̄ritū ad natūrā. z q̄situm ad grām. z q̄ritū ad culpā. Circa pmū q̄sita sūt tria. Primo q̄ritū ad aīaz Scdo de cognitōe aie Tercio de effectu cognitiōis Circa aīam q̄sita sunt duo Primo vtz aīa pficiat corp⁹ imediate vel mediāte corpeitate. Rndeo dd. q in nullo corpore est nisi vna forma subalis. Cui⁹ rō triplex. pma ē. qz si plures sequēs nō erit forma subal' q facit ee simplr. sed solū accital'. q facit ee h. Itē si sit acq̄sita forma substātial' nō erit gnatio simplr Itē qz nō esset ꝓpositū ex aīa z corpe vnū simplr. sz duo simplr z vnū p accns Si dicat corpeitas forma corpis. corpeitas dr dupliciter. q̄nqz tres dimēsiōes. z hec nō ē forma subalis sed accns. Alīqn dr q dā forma ex q puenit trina dimēsio. z hec nō est alia a forma specifica

¶Articulus xi.

SEcūdo vtz aīa sit ex traduce. Rndeo dd. q Aug. hāc qōnē nō determinat. sz indeterminatā relinqt in lib de eccliasticis do. sz ille liber nō ē Aug. sed Hingnady Greg. etiā nō vult determinare Credē dū est tn q nō. z ē vna rō phi lib. de aīalibz. q impossibile est q ꝑfitus corpea pducat id qd excedit corpus ꝑfitus āt seminis ē ꝑf⁹ corpea. Alia rō ē. vij. metaph. qz em q dā posuerūt q forme naturales sūt ex creatōe cū ei⁹ materia aer̄ recipit formā ignis aut ierat. z sic ē latitatio. aut nō. g fit de nouo nō ex aliq sz ex nihilo g creat. Soluit phs. qz forma nō fit sicut nec ens vel ee hīsp se. sz fit ꝓpositū qd hz ee subsistēs. si g ē aliq forma q p se subsistat illa hz p se fieri. aīa' aūt hz ee p se subsistēs. z remanet corrupto corpe. z ita oportet q habeat suū fieri. ¶Articulus xij.

Rſ°. Deinde quesitū est ꝛc cognitōe hoīs. Utr intellect⁹ hūanus cognoscat singularia ℟n.dd. q aliqd cognoscit dupl'r. directe ⁊ id directe. ſ. p reflectōem. Differt aūt inter intellectū hūanū ⁊ diuinū q hūanus nō cognoscit directe singulare. diuin⁹ aūt hic. q cognitio fit p silitudinē cogniti in cognoscēte. et hec est in intellectu nr̄o p abstractōem a ꝯditōib⁹ indiuiduātib⁹ ⁊ a materia. ⁊ iō cū recta cognitō fit p spēm. iō nō cognoscit directe nisi vle. intellectus aūt diuin⁹ cognoscit nō p silitudinē a re acceptā. ſz p extensionē sue ēntie ad res. ⁊ hec silitudo. ſ. diuina ēntia in ꝺo est omniū q̄ sunt in re exp̄ssa silitudo. ⁊ nō directe cognoscit q̄cq̄d ē in re ⁊ qđ ptinet ad materiam indiuidualē. Sz q̄rēs p̄hs si sepat⁹ est intellect⁹ et cognoscit q̄ sunt in materia. ꝺt q optz q hoc cognoscat ⁊ alia. sicut formas sepatas cognoscit intellectu. ⁊ ꝺiūcta materie p imaginatōem aut alio mō. ſ. p extēsionē inq̄ztū ꝺiūgit fantasie q̄ repūtat sibi fantasma. ⁊ sic indirecte cognoscit ¶Arti. xiij

Deinde q̄sitū est de effectu cognitōis. Et p° vtr habitus scie acq̄site remaneat post hāc vitā

Rſ° ℟n.dd. q circa h̄ est duplex opinio. Quidaz dicūt q nō sequētes Auicē. vi. naturaliū q spēs acq̄site nō remanēt in intellectu possibili nisi q̄diu actu intelligit. qđ est falsum. nā intellect⁹ possibilis recipit spēs ⁊ retinet fm̄ modū suū. vñ cū ipe sit immobilis vtpote imaterialis incorruptibilis. recipit spēs intelligibiles fm̄ modū suū. ⁊ nūq̄ inde recēdūt. ⁊ q sunt ibi etiā dū actu nō intelligit patz. iij. de aīa. vbi ꝺr q sunt in aīa aliter q̄z dū actu itelligit. scz habitu. ⁊ sic dico q remanēt siue in dānatz siue in btis. ſz destruūtur hi habit⁹ scianz q̄ztū ad modū scīe. q hic sp itelligit ꝺuertēdo se ad fantasmata ꝓpter corp⁹. ⁊ nō solū ꝓpter hoc fantasmatib⁹ indigem⁹. sed ad vtēduz hmōi spēb⁹. ⁊ iste modus nō erit tūc. q nō ꝺuertet se ad fantasmata ¶Articulus .xiij.

Secūdo vtr ꝺba hūana habeāt vim ad mouendū bruta puta serpentes ℟n.dom. q aliqd p̄t habere ꝟtutē aliquā ⁊ fm̄ ꝓpriā naturā ⁊ fm̄ ꝟtutez supioris cause. ꝟbi gra. ꝺmixtū ex elemētis hz ꝟtutē vnā ex natura elemētoz fm̄ motū p̄dominātz elemēti. aliā hz ex corpe celesti. sicut q adamas attrahit ferrū. qđ nō reducit in virtutē elemētarez. Alliq̄ g̃ dicūt q nō solū naturalia corpa sed ⁊ artificialia sortiunt ꝟtutes aliq̄s ex ip̄ressiōe corpoz celestiū. puta imagines vel figure sub certa ꝺstellatōe facte. ⁊ si h̄ verū est scz q sup artificialia sit hmōi ꝟtus impssa p̄t etiā dici q ꝟba ꝓlata in certo tpe habeāt efficaciā mouēdi. Sz h̄ nō est vez. nā in rebꝰ naturalib⁹ oīa q̄ h̄nt alia quā ꝟtutē ex corpe celesti h̄nt illā ꝺsequētē aliquam formā. vñ nihil agit ad spēm nisi ex ꝟtute corpis celestis. ⁊ sic forma est ꝓpus in vnoquoq z̄ ꝟtus ad talia. remota g̃ ꝓpoꝛi remouet posteri⁹. Si g̃ hmōi ꝟtutes attribuūt aliq̄bꝰ. oz q radicēt sup formā aliquā forme aūt artificiales nō sunt nisi figure q̄dā. ⁊ ideo falsum est q ꝟba hmōi virtutē aliquā habeāt ex corpore celesti. ſz si h̄nt aliquā h̄ h̄nt ex spū ūmūdo q̄ immiscet se ꝟbis hoīm vt ꝛcipiat fm̄ Aug⁹. vñ aliqñ vtūt ꝟbis fabulos ⁊ falsis ⁊ vanis. q̄b⁹ ad illudēdū hoīes se immiscet. vñ oīa ista friuola ⁊ supsticiosa sz et imagines astronomice in q̄b⁹ ⁊ si non assit aliq̄ ex p̄ssa inuocatio ꝛmonū. tm̄ est ibi q̄dā tacit⁹ ꝺsensus Tm̄ si aliq̄s ꝺicat ꝟba ꝛi⁹ ⁊ sacra sine immutatiōe ⁊ fraude. ſz bona ⁊ diuina intētiōe nō est incātatio sed oro. Crisſ. tm̄ sup Matſ. ibi dilatāt phylacteria ꝛc. repḡdit illos q̄ collo ꝟba euāgelij suspēdūt. ⁊ cū virtus euāgelij nō sit in figuris litteraz ſz in fide. nō tm̄ dāno illos q̄ sup se gerūt euāgeliū ex deuotōe. q̄ btā cecilia euāgeliū xpi ſp gerebat in pctore sine tm̄ aliq̄ additōe vel verboz vel caracteruz. vel ceteroz suspctorum ¶Articulus xv.

Deinde q̄sitū est ꝛc hoīe q̄ztū ad grām. Et circa h̄ q̄runt̄ tria. Primo de sacrām̄tis. Secūdo de virtutib⁹. Tercio de officijs. De p̄mo q̄sita sūt tria. Primo de sacrām̄tis gre. Scdo de effectu sacramentoz. Tercio de vnitate ecclie. De sacrām̄tis gre que rebant duo. Primo de baptismo. Scdo de penitētia De p̄mo q̄rit̄ vtr aqua habeat ꝟtutē ad emūdatōez id' est vtr ꝓpria ꝟtute mūdet vel virtute ꝺcomitāte

Rſ° ℟n.dd. q duplex est opinio in hmōi. nō solūz de aqua sed de oīb⁹ ecclie sacrām̄tis. Quidā em̄ dicūt q sacrām̄ta nō h̄nt virtutē vel vim operādi in aīa. ſz tm̄ extra. diuiya ꝟtus ꝺcomitās facit illū effectuz. et inducūt exēplū Ber. sit aliq̄s eps q̄ inuestiat aliquē de p̄benda p anulū. anul⁹ nō est ca p̄bēde ſz signū. Sz hoc nō est sane dictū. q̄ sic nō essz aliq̄ ꝓgatiua sacrām̄toz noue legis ad vetera. q̄ etiā in ill' ꝛt⁹ coassistens fidei credētiū in xpm̄ vēturū iustificabat. Et iō dd. q sacra h̄nt in se ꝟtutē iustificādi ⁊ ad alios effectus ad q̄s ordināt. ⁊ nō solū q sunt signū. vñ Aug. Que est tāta vis aq̄ vt corp⁹ tāgat ⁊ cor abluat. Sciendū tm̄ q ꝺupler ē ꝟtus. scz ꝓpria. ⁊ instrūmētalis sicut pz in serra. sic sacra h̄nt ꝟtutē instrumentalē ad spūalē effectū. q̄ cū sacrām̄tū adhibet cū inuocatōe diuina efficit hūc effectū. ⁊ hoc ē ꝺueniēs. q ꝟbū p q̄ oīa sacra virtutē h̄nt habuit carnē ⁊ fuit ꝟbū ꝛi. et sicut caro xpi habuit virtutē instrūmētalē ad faciēdum miracula ꝓpter ꝺtinuatiōem ad verbū. ita sacrām̄ta p ꝺtinuatōem ad xpm̄ crucifixū ⁊ passuz

¶Articulus xvi.

Deinde q̄sitū ē de pnia Et p̄mo vtr nō h̄ns curā aiaz possit absoluere in foro ꝺfessiōis. ℟n.dd. q aliter ē in sacro pnie. ⁊ aliter in q̄busdā aliis sacrām̄tis. Nā in q̄busdā q̄ h̄nt ordinē p̄t ex h̄ ipo inducere effectū sacrām̄ti i oī casu. ſ. i ill' in q̄b⁹ qđ est effect⁹ sacrām̄toz ē res exns extra sacrām̄tū. vñ sacerdos degradat⁹ ⁊ excōicat⁹ licet peccet tm̄ ꝺsecrat ⁊ baptizat. ⁊ sil'r epus ꝺsecratus. q̄ ꝺfert caracterē. In penitētia aūt nō imp̄mit caracter nec effectus nisi iustificatio penitētis. qđ nō p̄t fieri nisi p potestatē iudi

catiuā. nō hñs aūt curā aīaꝝ nō hz hāc potestatē

¶Articulus xvij.

Rñ. SEcūdo vtrū liceat in aliquo casu reuelare ꝓfessionē Rñ. dō. q nō nec ꝟbo nec facto. nec nuto. nec aliq̄ signo. ⁊ facere ꝓtra est sacrilegiū. nā ita est in sacrāmētis noue legis q efficiūt qđ figurāt. effect⁹ aūt penitētie est occultatio pctoꝝ ab oculis dei viuētis. ⁊ hec occultatio fcak p secretū ꝓfessionis. ⁊ ideo sicut ꝑphanaret sacrāmētū q̄ ꝓficeret corpus ⁊ sanguinē xpi de alio q̄z de pane ⁊ vino. ita esset reuelans lacrilegus ¶Articulus xviij.

Rñ° GErcio vtz liceat appetere epatū. Rñ. dōm q ꝓtingit appetere plato̅em dupl'r. aut ꝓpter necitatē vrgētē. aut non vrgentē. Primo mō dupl'r vel q̄n imponit a superiori. vel q̄n nō inuenit aliqs q̄ velit onus platōis subire. tali necitate exīte merito / riū est appetere. Un Isa. vi. Quē mittā ⁊ q̄s ibit nobis rñdit. Ecce ego mitto me. tñ ante dixit se indignū. Secdo mō scz q̄n nō vrget necitas. sic nō licz. qz non ꝑt carere aut vitio inuisticie si velit se minorem ꝑferre maioribꝫ. aut vicio ꝑsumptōis si reputet se sufficientē ꝑferre alijs. vñ Crisō. Primat⁹ eccl'iasticos ꝓcupiscere. nec iustum nec vtile. sup illud. reges gentium ⁊c. ¶Articulus xix.

j. DEinde q̄sitū est de effectu sacramentoꝝ. Utruz ꝓpaternitas causet ex ꝑambulis ad sacrāmēta puta ex catheciſmo ⁊ hmōi. Et videt q̄ sic. dr em̄ q̄dam decretal'. q a ꝑmo pabulo salis nō ꝑt fieri. exoz.

2. g̃ ꝓtrahit ibi ꝓpaternitas Ꝑ. cathecumin⁹ censet xpianus. sed q̄ dat xpianismū efficit ꝓpater. g̃ ⁊c.

Rñ° Rñ. quidā dicūt q oīa illa sacrāmētalia sufficiūt ad causandū ꝓpaternitatē. Quidā dicūt q solū contrahit q̄tū ad tria. scz in catheciſmo. baptiſmo. ⁊ cōfirmatōe. Sed mihi videt q solū ꝓtrahit in duobꝫ scz in baptiſmo. ⁊ ꝓfirmatiōe. qz ꝓpaternitas siſtitudo q̄dā est paternitatis. paternitas aūt non fit nisi in generatiōe. ⁊ ideo solū in illis sacramentis in q̄bus est q̄dā generatio spūalis ꝓtrahit ꝓpaternitas q̄ matrimoniū impedit Ad ꝑmū g̃ dō. q illa nō sunt in telligēda sigillatim. sz sz accipienda collectiue ⁊ simul qz q̄ in oīb⁹ isſtis adest efficit ꝓpater Ad. ij. dōm. q cathecuminus dr christianus p fidē. nō p baptiſmū quē nōdū suscepit. ⁊ ille q̄ dat christianiſmū dat sacramentū baptiſmi ¶Articulus .xx.

j DEinde q̄sitū fuit vtz sit vna eccl'ia q̄ fuit in ꝑncipio tpe apl'oꝝ. ⁊ que est mō. Et videt q non qz nūc nō vtit eisdē regulis. tūc em̄ platī erāt sine auro ⁊ argento in zonis suis. g̃ ⁊c. Ꝑ. nō legit q xps

Contra et apl'i habuerint castra. mō aūt eccl'ia hz ⁊c

Cōtra. Math. vltio. Ecce ego vobiscū sum vsqz ad ꝓsummatōem seculi. hoc aūt nō intelligit tm̄ de apl'is. qz oēs mortui sunt. ⁊ adhuc seculū nō est consummatū. g̃ ⁊c. ¶Rñ. dō. q eadē est nūero eccl'ia

Rñ° q tūc erat ⁊ q̄ nūc est. qz eadē fides ⁊ eadē fidei sacramenta. eadē autoꝝitas ⁊ eadē ꝓfessio. Un dr apl'us Diuisus est xp̄us absit. ¶Ad ꝑmū g̃ dō. q verba Ad. j

Math. tripl'r exponūtur. Hil. ⁊ Amb. exponūt sm sensum mysticū dicētes. Nolite portare aurū ⁊c. id est nihil in ministerijs spūalibꝫ auro vēdatis. nō duas tunicas. i. nō duplicē animū habeatis. Alij exponūt ad lrām. ⁊ vna expositio est Aug. q̄ dr q illa ꝟba nō dicūt p modū ꝑcepti. sz ꝑmissionis. ita q̄ q̄ non seruat nō peccat. ⁊ q̄ seruat melius facit. vt sit sensus. Nolite portare. i. q̄n itis ad prandiuz nolite solliciti esse de expēsis. qz debent vobis a populo. Dignus est em̄ operarius ⁊c. quasi diceret. Ideo ꝑmitto q nō portetis. qz digni estis accipe ab alijs qbꝫ ꝑdicatis Paulus hoc nō seruauit. ⁊ tñ ꝓtra hāc regulā nō fecit. sed superogauit. ¶Alia expositio est aliorum sctōꝝ q̄ dicūt. q hec dicta sunt ꝑceptiue. sz hoc ꝑceptū datū est nō ad sp̄ seruādū. sed ad ꝑmā missionem. bis em̄ eos misit. scz aū passionē iudeis. ⁊ post resurrectōem gentibꝫ. In ꝑma dixit eis. In viā gentiū ne abieritis In scda dixit. Docete oēs gentes. In ꝑma mandauit q ꝑdicta seruarēt. nō aūt in scda. Et rō huius est. qz in ꝑma solū mittebant ad iudeos apud qs cōsuetū erat q magistri coꝝ ab eis sustētarent. ⁊ ideo sine scandalo poterant accipere ⁊ vti ptāte sibi cōcessa. apud ꝟo gentiles nō erat hmōi ꝓsuetudo. qz apd eos nō erāt hmōi ꝑdicatores. ⁊ ideo fuisset eis scandalū. ⁊ visum fuisset eis q ꝑ q̄stu apl'i ꝑdicarēt. ⁊ ideo Paul⁹ hoc ꝑceptū nō seruauit in gentibꝫ. ⁊ iō dns in scda missione dixit. Nūc q̄ hz sacculū tollat. sil'r ⁊ perā. Ad ij. dō. q Aug. rndet in epl'a ꝓtra donatistas. ⁊ habet sup illō ps. Quare fremuerūt gentes. distinguit em̄ diuersa tpa eccl'ie. Fuit em̄ tps q̄n astiterūt reges ad uersus xpm ⁊ in illo tpe nō solū nō dabant fidelibꝫ. sed ⁊ eos occidebāt. Aliud ꝟo tps est nūc q̄ reges intelligūt ⁊ eruditi seruiūt dño Jesu xpo in timore ⁊c et ideo in isto tpe reges sunt vasalli eccl'ie. ⁊ ideo est alius status eccl'ie nūc ⁊ tūc. nō tñ est alia eccl'ia. Ad ij. Ad 2

DEinde q̄sitū est de ꝟtutibꝫ. Primo de q̄dā ꝟtute intellectuali. scz de ꝟitate. Secdo de ꝟtutibꝫ moralibꝫ. De ꝟitate q̄sita sz duo. Primo de fortitudine veritatis. Secdo de ꝓfirmatiōe ꝟitatis. q̄ est per iuramentū ¶Articulus xxj

QUrca ꝑmū q̄sitū est. vtz veritas sit fortior inter virū. regē ⁊ mulierē. Et videt q virū. qz ūmutat maxime hoīem. Itē q rex. qz pellit hoīez ad id qđ j. est difficillimū. s. ad ꝟ q se exponat piculo mortis Itē q mulier. qz dñat etiā regibꝫ Cōtra Esdre. fortior Contra. est ꝟitas Rñ. dō. q hec ē q̄o ꝓposita inueniby dis/ Rñ° soluēda ī Esdra. Sciēdū g̃ q si ꝓsiderem⁹ ista q̄ttuor sm se. s. virū regē ⁊ mulierē ⁊ ꝟitatē nō sz ꝓpabilia. qz nō sz vnⁱ⁹ gnis. tñ si ꝓsiderēt ꝑ ꝓpatōez ad aliquē effectū ꝓcurrūt in vnū. ⁊ sic ꝑnt ꝓpari. hic aūt effect⁹ in quē ꝓueniūt ⁊ ꝑnt ē ūmutatio cordis humani. qđ aūt inter ista magis ūmutet cor hoīs videndū est. ¶Sciēdū ē g̃. q ūmutatiuū hoīs q̄ddā ē corpale. et aliud ē aiale. ⁊ hꝫ ē duplex. sensibile ⁊ itelligibile. In/

telligibile etiā est duplex. scz practicuz z speculatiuū
Inter ea ār q̄ ptinēt ad īmutātia naturalr ꝑm dispo
sitionē corpis hz excellētiā vinū. qđ facit p talēta loq
Inter ea q̄ ptinēt ad īmutādū appetitū sensitiuū ex
cellētr ē delectatio. z pcipue circa venerea. z sic mulier
est fortior. Itē in practicz z in rebz hūanis q̄ pt hz face
re maximā ptātē hz rex Jn speculatiuis summū z po
tētissimū ē ꝓphetas. nūc aūt vires corpales subjciūt vi
ribz aialibz. vires aiales intellectualibz. z intellectua
les practice speculatiuis. z ideo simplr veritas digni
or est z excellētior z fortior

¶Articulus xxij.

SEcūdo q̄rit vtrū accipies doctrinā alicuj expi
mēti sub iuramēto nō cōicādi teneat seruare iu
ramentū. Et videt q̄ sic. qz sic obligat non dz facere
j aliq̄d qđ vergat in detrimētū illi q̄ dedit vel q̄ docu
it. hz aūt esset si alijs cōicaret. g̃ rc ℞. cōicare tale ex
z perimētū nō tenet ex pte salutis eterne alicui. cū g̃ nō
teneat alteri cōicare nō dz sic obligat cōicare Cō
Contra tra. cōicare saluti reme diū sine qđcūq; bonū est ꝓtra
R̄ charitatē. g̃ rc R̄ndeo aliter dđ. est hz simplr. z ali
ter in casu. simplr loquēdo nō tenet. sed male facit iu
rādo. iuramētū em̄ n̄ solū amittit vim q̄n iuramētū
est illicitū. hz iurādo peiorat. qz iuramētū obligās dz
hēre iudiciū. iusticiā. z ꝓbitatē. sz z si iuro q̄nq; aliq̄d
qđ licz mihi nō facere. puta nō ire ad eccl̄iaz. nō licz
tn̄ iurare. qz lz sit mihi licitū p aliq̄ tpe nō facere vel
dimittere hmōi bonū qđ ē ad eccl̄iam ire. nō tn̄ licet
mihi iuramētū interponere z aīm obfirmare ad ali
qđ bonū nō faciēdū. qz hz ē facere ꝫ spūscm̄. z iō iura
mētū ꝫ oē id qđ ē de gne bonoz ē illicitū z nō ē ꝓba
dū. tn̄ in casu seruare tenet. puta si ille vel alr suffici
ens medicꝰ pns essz z patꝰ eēt curare z vti illo expīmē
to in salutē corpalē alioz. Sic pz solo ad obiecta

DEinde q̄sitū est de ꝓtutibz moralibz Et ꝑ de vir
tutibz ꝑm se. Scdo spūalr de q̄dā actu iusticie
scz de restitutōe ¶Articulus xxiij

j OJrca ꝑmū q̄sitū est. vtz ꝓtutes morales sint cō
2. nexe. Et videt q̄ nō. qz acq̄rūt ex actibz q̄ sūt di
uisi z distincti. ergo pt acq̄ri vna ꝓtus sine alia ℞.
Aug. dt. nihil ꝓtra diuinā sniaz dt. q̄ dt q̄ hz vnaz
z nō hz oēs ℞. ꝓtutes habēt ex ꝓsuetudine q̄ req̄rit
R̄ p tps R̄n. dđ. ꝑm oēs sctōs q̄ sic. Sz loquēdo de
ꝓtutibz in cōi duplex rō assignat a diuersis ꝑm q̄ di
uersimode locuti sunt de ꝓtutibz Virtutes em̄ cardi
nales duplr accipiūt ab aliqbz. Quidā em̄ dicunt
ꝓtutes ee q̄sdā modos gn̄ales q̄ req̄runt in oi ꝓtute
puta q̄ fortitudo est q̄cūq; firmitas aī in q̄buscūq;
rebz. tpantia ē moderatio aī in oibz rebz. rcūs. Et ꝑm
istos ncēe ē q̄ ꝓtutes sint ꝓnexe. qz isti modi gn̄ales
req̄rūt in oi ꝓtute. z si aliq̄d hoz defuerit nō ē ꝓtꝰ ali
qua. qz si tpantia rectitudinē nō habeat q̄ est iusticia
vel nō habeat aī firmitatez q̄ ē fortitudo. rcūs. nō est
ꝓtꝰ Et hūc modū Aug. ponit. iij. de trin. z mgr in. iij.
sniaz. Alij aūt accipiūt distinctōem hanc ꝓtutū ꝑm de

terminatas materias. sicut arest. z pīpatetici. vñ pru
dentia ꝑm phm nō est recta rō oibz. sz solū in agibi
libz. silr iusticia nōdt rectitudinē aī circa inq̄sitiones
omniū cārū. sz tm̄ circa ꝓmutatōes z distributōes z
actōes hūanas. q̄ sunt ad alterū. Fortitudo em̄ dt fir
mitatē aī. nō circa oīa. sz circa ea in q̄bz est difficilli
mū aīmū fortē habere. scz circa picula q̄ sūt i bellis. tē
perātia ꝓpo ē circa ea in q̄bz difficillimū ē aīmū mode
rare. scz circa delectatōes gustꝰ z tactꝰ. q̄ sūt maxīe dele
ctatōes. nō in q̄buscūq; alijs ꝓcupiscentijs. sicut scīe
vel pecunie. z sic etiā loquēdo de ꝓtutibz. ꝓtutes mo
rales sunt ꝓnexe. cuj ꝓnexionis rō accipit ꝑm phm
ex pte prudētie. qz nulla ꝓtus pt haberi sine prudētia
et ipossibile ē hēre prudētiā sine ꝓtutibz moralibz. cu
ius rō est. qz prudētia nihil aliud est q̄ recta rō agibi
lū. ipossibile est aūt rectā rōnez hēre circa aliq̄d nisi
ex recta rōne circa ꝓncipia. ꝓncipia aūt agibilū sūt fi
nes ꝓtutū. z circa fines ꝓtutū nullꝰ bñ se hz nisi pha
bitū illi⁹ ꝓtutis. z sic necēe est q̄ prudētia habeat tecū
alias ꝓtutes morales. silr alie nō pñt haberi sine pru
dentia. Potest em̄ aliqs hēre inclinatiōem naturalez
ad actꝰ alicuj⁹ ꝓtutis sine prudētia. z q̄sto hz maio
rē inclinatiōem sine habitu ꝓtutis tāto ꝓmus ē. z plꝰ
impingere pt sine prudētia. sicut pz de illo q̄ hz fortī
tudinē naturalē sine discretiōe z prudētia. z ideo dt
Greg. Letere ꝓtutes nisi ea q̄ agūt prudēter agāt rc
Est z alia rō ꝓnexionis in virtutibz gratuitis ꝓpter
charitatē in q̄ ꝓnectūt. qz q̄ hz charitatē hz oēs vir
tutes gratuitas. z silr q̄ hz vnā hz charitatē Ad ꝑ Ad. j
mū g̃ dđ. q̄ actꝰ nō sūt diuisi ꝑm ꝓtutes. qz nō pt esse
actꝰ tpantie sine actu fortitudinis. nec fortitudinis
nisi cū actu tpātie rc Ad. ij. dđ. q̄ hz dz qz nō pbat Ad 2
ꝑ autoritatē biblie Ad. iij. dđm q̄ nō dicūtur mo Ad 3.
rales a ꝓsuetudine sz a more. z dato q̄ indigeant tpe
tn̄ nō habebit virtutem nisi sit prudens

DEinde q̄sitū ē de restitutōne. q̄ ē actꝰ iusticie. Et
circa hz q̄sita tria. Primo de illis q̄ ppter ptes sūt
extra ciuitates. Scdo de eo q̄ mala fide lōgo tpe pcessit
pūt. Tercio de eo q̄ aliena ꝓsumpsit.

¶Articulus xxiij

OJrca ꝑmū q̄rit vtrū expulsi ppter ptes possint
expetere bona sua ab illis q̄ sunt in ciuitate ma j
nentes. Et videt q̄ nō. qz multi de his q̄ sunt in ciui
tate culpā nō habuerūt ad eoz expulsionē. z sic pu
nirent aliq̄ p culpa alteri⁹. ℞. expulsi fuerūt ꝓtra 2.
prē eccl̄ie. z sic iustū bellū. g̃ actio est ꝓtra eos. z sic da
na eis nō sunt restituēda ℞. ꝑm phm. cū mutat oz 3.
do ciuitatis nō remanet eadē ciuitas. sz cū mutat do
miniū z pncipatꝰ mutat ordo. z sic eadē ciuitas. g̃ ex
pulsi nō ptinēt āmodo ad ciuitatē q̄ ꝑus erat. g̃ non
tenētur eis ad restitutōez Cōtra. q̄ spoliat a rapto Contra
re pt repetere z accipe ea q̄ sūt sibi ablata. g̃ illi expul
si R̄n. dđ. q̄ aut sunt expulsi iuste. scz ppter eoruz R̄
culpā. z sic nō pñt repetere amissa. aut iuste. i. sine cul
pa z sine debito ordine iusticie. z sic pñt repetere. Si

aūt habēt supiorē debēt p supiorez petere sibi restitui. si aūt nō hnt supiorē ipsūmet pnt si pnt recupare

Ad j. ¶ Ad pmū g̃ dom. q nō pumit sic aliqs p pctō alterius. sz p suo qz maiores oia faciūt autoritate z fauore populi. z sic populꝰ in fauēdo maioribꝫ fuit in culpa. Preterea illud intelligit de pena spūali q̃ nullus pumit sine ppria culpa. nō de corpali q̃ frequēter

Ad 2 vnus p alio pumit. ¶ Ad. ij. dz. q in q̃stū iuste agūt

Ad 3. sunt p ecclīa. in q̃stū iniuste ꝓtra ecclesiā. ¶ Ad terciū dom. q sic sunt eedem psone manifestū ē q tenēt sibi Alie omnino non tenentur.

¶ Articulus. xxv

Secūdo q̃rebat vtz ille q̃ mala fide pscripsit teneat ad restitutionē. z videt q nō. qz lex dt q q̃

j. Cōtra Rō etiā mala fide pscribit acq̃rit dominiū ¶ Cōtra decreca hē ꝓtrarietas iuris ciuilis z cano. qz fm ius ciuile talis pscriptio tenet fm ius canonicū. talis pscribere nō pt. z rō hmōi ꝓtrarietatis ē. qz alius ē finis quē intēdit ciuilis legislatoz. s. pacē seruare z stare inter ciues. q̃ ipedirēt si pscriptō nō curreret. q̃cūq; eiñ vellet posset venire z dicere. istud fuit meū q̃cūq; tpe. Finis aūt iuris cano. tēdit ad q̃etē ecclīe z salutē aiaz. nullus āt in pctō saluari pt. nec penitere de damno vel de alieno nisi rō pēset. Et ío dom ē q si q̃s pscribat bona fide possidēdo nō tenēt ad restitutionē. etiam si sciat alienū fuisse post pscriptionē. qz lex pt aliquē p pctō

Ad .i. rere reddēdo dānū qđ intulit. ¶ Ad pmū g̃ dom. q verū ē q oia sunt pncipia ad gubnādū nō ad retinendū sibi vel ad dānū aliꝫ. etsi q̃ leges tales sunt tyrānice sunt z nō absoluūt a consciā. sz a foro iudiciali z violentia ¶ Articulus. xxvi

Tercio q̃rebat vtz ille q̃ rē alienaz ꝓsumpsit teneat ad restitutionē. z videt q nō. qz ille cui

j. Cōtra Rō res fuerat nō hz actionē i ꝓsumptorē itellige si ius hz caliz in pscriptōe. ¶ Cōtra Iste mala fide possedit alienū qđ ꝓsumpsit. ¶ Rndeo dom. q tenēt. cui rō est. qz q̃libet tenēt ad faciēdū iusticiā alteri. ꝓsistit aūt iusticia in q̃da eq̃litate vñ nisi reintegret eq̃litas non pt aliqs ee iustus. ineq̃litas āt fuit q ꝓsumpsit rē nō

Ad. j. suā. z ío oz q reddat. ¶ Ad pmū g̃ dz. q licz nō habeat actionē in eū q̃ ꝓsumpsit fm ius ciuile. hz tn fm ius diuinū cui finis ē salus aiāz. z ío ei repugnat

Deinde q̃sita sunt de officijs q̃tuor. Prio de officio pdicatoz. Tercio de officio ꝓfessoz. Quarto de officio vicarioz ¶ Articulus. xxvij

Circa pmū q̃sitū ē. vtz oia q̃ doctores scti dixerūt sint a spūsctō. z videt q nō. qz in suis dictz

j. sunt aliq falsa. nā in suis exponibꝫ q̃nqz dissonāt. nō pt āt ee vez qđ dissimile vel dissonū ē. qz vtraqz ps cōtradictois nō pt ee vera. ¶ Cōtra. Ad eūdē ptinet

Cōtra net facere aliq̃d ꝓpter finē. z pducere ad illū finē. sed finis scripture q̃ est a spūsctō ē eruditio hoīm. hec āt eruditio hoīm ex scripturis nō pt esse nisi p expōnes sanctoz. ergo expōnes sanctoz sunt a spūsancto

Rō Rndeo dom. q ab eodē spū scripture sunt exposite z edite. vñ dz. p. ad Cor. ij. Aialis hō nō percipit ea q̃ dei sunt. spūalis āt z̄c. z pcipue q̃stū ad ea q̃ sñt fi dei. qz fides donū dei ē. z ío interpretatio sermonū numerat inter alia dona spūsancti. p. ad Corin. xij

Ad pmū g̃ dom. q gratie gratis date nō sunt habitus. sz sunt q̃da motꝰ a spūsctō. alīs si essent habitꝰ Ad. j. pphete q̃n vellet p donū pphetie reuelationē hēret qđ falsū ē. z ío de aliqbꝫ occultz reuelādis aliq̃n tāgit mēs a spūsctō. z aliq̃n nō. sz aliq̃ eis occultant. Vñ dixit Heliseus. iij. Regū. iij. z dñs celauit a me. Aliquādo etiā aliq̃ dicūt a seipsis. sicut pz de Nathan q̃ cōsuluit Dauid q edificaret tēplū. postea āt a dño reuelatū ei. z q̃si retractus. phibuit hoc ipsi Dauid ex pte dei. hz tn tenēdū est q q̃cq̃d in sacra scriptura ꝓtinetur vez est. alīs q̃ ꝓtra hz sentiret eēt hereticꝰ. expositores āt in alijs q̃ nō sunt fidei multa ex suo sensu dixerunt. z ideo in his poterāt errare. tn dicta expositoz necessitatem non inducunt. q necesse sit eis credere. sed solum scriptura canonica que in veteri z in nouo testamento est

¶ Articulus. xxviij.

Deinde quesitū est de predicatoribꝫ. Et circa hoc quesita sunt duo. Primo vtz aliq̃s possit pdicari ppria autoritate. ita vt liceat pdicare sine licētia plati. Et videt q

i sic. qz pdicare ē bonū alij facere. sz debemus bonū operari ad oēs. ad Galath. vi. ergo z̄c. ¶ P. Dicitur Ec cle. vnicuiq; mādauit deus de primo suo. ergo z̄c

¶ Cōtra. ad Ro. x. quo pdicabūt nisi mittant. ergo z̄c Cōtra Rō Respōdeo dom. q nullus q̃stūcumq; scientie magne vel quātūcumq; sanctitatis nisi missus a deo vel a prelato predicare potest. qz nullū agens natum est agere nisi supra debitā materiā. Predicatio aūt est exhortatio z doctrina si sit publica respiciēs totā ecclesiam. z cura publica ecclesie cōmissa est platis. z ideo nullus debet aliq̃d exercere qđ reqrat autoritatē publicam nisi autoritate prelati

Ad primū ergo dicendū. q cuilibet licet facere bonum sibi. p portionatū. nō āt quodcūq; bonū. ¶ Ad Ad i. Ad 2 secundū dicendū. q mādauit deus monere. primuz ꝓuata monitione z familiari.

¶ Articulus. xxix.

Secundo vtz aliquis phibitus a principe seculari debeat dimittere pdicationem. Et

i. videt q non. nolite timere eos q̃ occidunt corpus dz pdicatoribꝫ. g̃ timore principū nō dicunt dimittere. ¶ P. Actu. iij. Deo opz magis obedire q̃ hominibꝫ. sed deus precipit pcipue prela-

2 tis q pdicēt. ij. ad Thi. iiij. predica verbuz. ergo z̄c. ¶ P. Nullus dz obedire alicui in eo in quo peccat p

3 cipiēs. sz ꝓceps peccat phibendo hz. ergo z̄c.

Cōtra ¶ Cōtra. Act. xiij. q2 repulistis regnū ꝛc. ¶ ℍ. Mat. x. Si vos psecuti fuerit in vna ciuitate fugite ī aliā.

R⁹ Rñdeo dñm. q hic ē opus duplici distinctione. q2 qñ aliqs phibet pdicare. vel phibet solū a tyrāno aut sil'a tyrāno ⁊ populo. Si primo mō sic cū de multitudine sint aliq̄ q̄ audire volūt nō ē dimittēda pdicatio. cuius sic sit moderāda q̄ ad tpa ⁊ loca. vt ex timore ad tyrānū nō ipediat. ⁊ qnqz etiā tūc liceret predicare occulte p domos sicut apl̄os legit factuz. Si scdo mō tūc dz cedere pdicator ⁊ fugere ad alia loca fm mādata dñi. Et ℍ etiā Grego. dt in dyalo. q qñ oēs sunt mali ⁊ indurati dz eis dicere illud apl̄i. q2 repulistis a vobis regnū dei ꝛc. Alia distinctio est ℍ habēda. q2 pdicator aut hz curā aiaz. aut nō. i. predicat ex necessitate officij. aut ppria spōte. Si primo mō sic nō dz dimittere gregē etiā ppter periculū mortis dūmō possit aliqd bonū facere remanēdo cū grege. Si scdo mō sic etiā si posset ibi inter tales fructificare nō tenet ibi stare. nec ad poncdū aīam suā nisi in casu. puta si aliqs vellet corrūpere fidē. ⁊ tunc vbi si des periclitaret teneret aīam p fratribo ponere. q2 ℍ ē in pcepto in tali casu Si āt nō iminet talis casus sic est in ꝯsilio. q2 oia ꝯsilia in casu sunt in pcepto.

Ad .i. Ad pmū g̃ dñm. q deus pcipit pdicare. tñ ordina
Ad 2 te. ⁊ eo mō q̄ sit vtile saluti aiaz. ¶ Ad. ij. dñm. q nō est aliqd dimittēdū qđ sit fm deū tūc tmore mortis. qđ si aliqs sine cā ⁊ sine necessitate se ingerat ad periculum
Ad 3. nō sit sapiēter. ¶ Ad. iij. dñm. q falsuz ē. Nā fm August. aliqn̄ ip̄erator peccat pcipiēdo q̄ vnotus miles nō peccat obediēdo maxime si militi non ꝯstet illud esse peccatum ¶ Articulus. xxx

j. Ercio vtz liceat pdicatoribo recipere elemosynas ab vsurarijs. ⁊ videt q sic. p. ad
2 Loz. ix. Si nos vobis spūalia seminamus ꝛc. ¶ ℍ. Jus naturale hz q hō vinat de labore suo. dign⁹ ē em operarius ꝛc. ℍ eñ ꝯcessū est hoī a creatore. In sudore ꝛc. Gene. iij.

Cōtra ¶ Cōtra. Usurarij nihil habēt nisi qđ est alienum
R⁹ ¶ Rñdeo dñm. q de rapina vsure ⁊ hmōi in gñali loquēdo nō p̄t fieri elemosyna Isa. lxi. Odio hns rapinā in holocaustū. tñ in spāli casu pdicatoribo q̄ pdicāt vsurarijs ⁊ monēt eos restituere. licitū est accipere. ⁊ hec ē vna rō Alia ē qñ ñ hñt alūd vñ viuāt. ⁊ ī extrema necessitate oia sunt cōia. ⁊ ab oīb licite accipe ad sustentationem ⁊ necessitatem

¶ Articulus. xxxi

Deinde q̄sitū fuit de officio ꝯfessoz. vtruz
j. aliqs possit ꝯfessiones audire de indulgētia dñi papē sine volūtate ppij plati. Et
2 videt q non. q2 q̄libet tenet ꝯfiteri ppio sacerdoti. g̃ ꝛc. ¶ ℍ. Papa nulli ꝑindicat ppter aliquā indulgētiā ¶ Cōtra. Papa ē sup oēs. g̃ cui vult
Cōtra quid ⁊ q̄ztū vult pt cōmittere ⁊ indulgere.
R⁹ Rñdeo dz. q q̄dā dicūt q q̄libet sacerdos p̄t absoluere quēlibet a q̄libet pcto. ⁊ licet bene faciat absoluēdo. tñ absolutus ē. ⁊ rō hoz fuit. quia simul datur presbytero in sua ordinatōe potestas ꝯsecrādi corp⁹ xp̄i ⁊ potestas clauiuz. ⁊ ideo sicut p̄t ꝯsecrare quālibet hostiā. ita p̄t absoluere quēlibet Sz ℍ est erroneū q2 nullus p̄t absoluere ppria autoritate nisi cū q̄ est aliq̄ mō sibi subditus. q2 actus fiūt in materia propria. ⁊ absolutio sacramētalis hz iudiciuz annexū. ⁊ ℍ. s. iudiciū nō est nisi in subditos ⁊ inferiores. Qui ergo nō hz subditū nō p̄t absoluere. ⁊ sic iurisdictio dat materiā sacerdoti determinatā. secus āt ē de hostia que ē materia determinata. Cui g̃ nulla cura ꝯmittitur hz clauē ligataz. vt iuriste dicūt. s. q2 nō hz oīno materiā. Alij dicūt q nullus p̄t etiā autoritate superioris plati absoluere subditū inferioris plati contra volūtatē ipsius. puta nō p̄t autoritate epi ꝯtra volūtatē prochialis aliquē absoluere Hoc etiā ē erroneū q2 ad absoluēdū req̄rit potestas sacerdotal' ⁊ iurisdictio. eps āt hz ūmediatā iurisdictōem in oēs. Unde eps p̄t oīm ꝯfessiones audire. etiā ꝯtra volūtatē presbyteri prochialis. sil'r etiā ille cui eps ꝯmittit ⁊ multo magis si papa cōmittit. Tñ archieps q2 nō hz immediatā iurisdictionē in oēs sue archiepatus. nisi ex appellatōe nō posset alicui dare licētiā vel autoritatē audiēdi ꝯfessiones ꝯtra voluntatē epi ⁊ dyocesani

Ad pmū g̃ pz p ea q̄ dicta sunt. q2 (suffraganei Ad i.
eps ⁊ papa pl⁹ p̄t q̄ sacerdos. ¶ Ad. ij. dñm. q ℍ nō Ad 2
est in piudiciū sz in auxiliū. q2 audire cōfessiones nō est statutū in fauorē sacerdotū. al's eēnt multū ifideles serui. si ppter honorē sacerdotū ꝯfiteri pcā eēt tue cessariū. sz ℍ ē introductū ad salutem aiaz

¶ Articulus. xxxij

Deinde q̄sitū fuit de officio vicariorz. vtrū
vicari⁹ alicui⁹ possit vices suas cōmittere. i
alteri. ⁊ videt q sic. q2 effect⁹ hñs ꝑtutem
cāe p̄t in ea in q̄ p̄t cā. ¶ Cōtra. q2 ℍ videt Cōtra
eē ꝯtū illi ꝓto. xxvij. Diligēt ignosce vultū pecoꝛ

Rñdeo dñm. q ille q̄ ꝯstituit vicari⁹ nō p̄t (tuitotā suā potestatē ꝯmittere. sz p̄t ptē. q2 intētio ꝯmit R⁹
tētis ē vt exeq̄t fm q p̄t ille cui ꝯmittit. ⁊ forte tal' nō p̄t totū facere qđ sibi cōmittit. ⁊ iō p̄t aliqd alteri cō

Ad pmū g̃ dñm. q effect⁹ nō hz sp totā (mittere. Ad. i.
virtutē cause. nisi eēt eps. ¶ Ad. ij. dñm. q hoc ipsum Ad 2
facit vt cognoscat vultū pecoꝛis ¶ Articul⁹. xxxiij.

Deinde q̄sitū fuit de ptinctib⁹ ad culpam.
Et pmo de pctis. Scdo de penis. De primo q̄sita fuerūt duo. Primo de ptinentibus ad culpā originalē. Scdo ad culpā actualē. De pcto originali q̄sitū fuit. vtz traducatur per traductionem seminis

Rñdeo dñm q sic. q2 pctm originale ē pctm na- R⁹
ture. ⁊ nō attingit psonā nisi inq̄ztū ē in tali natura. tota āt hūana natura ē sicut vnus hō. vbicūq̄z ergo illa natura repiē ibi est pctm nature. qđ ē originale Nota q pcussio hz rōnem culpe. nō inq̄ztū ipsi⁹ manus. sed inq̄ztū fit a principio voluntatis.

¶Articulus.xxxiiij

Deinde querebat̄ de culpa actuali Et p̄mo de pctō cogitatōis duo fuerūt q̄sita. Primo vtr̄ ꝯsensus in delectationez sit pctm̄ mortale. ¶ Rn̄deo dd̄m. q̄ h̄ nō q̄ritur de cōsensu in delectationē actus. qr h̄ plane mortale est. Sed de ꝯsensu in actū cogitatōis tm̄. sicut cū aliq̄s cogitat delectationē fornicatōis ⁊ delectat̄ ⁊ placet sibi hec cogitatio. Est g̃ duplex cogitatio delectatiōis vel ꝓpter ip̄am cogitationē. vel ꝓpter rē cogitatam Prima ē cū q̄s cogitat de triāgulo vel de bellis regis nō ꝓpter regē. sed ꝓpter ip̄am cogitatōnē. Scd̄a est cū delector cogitādo de amico ꝓpter ip̄m q̄ sit mihi ꝑ cogitationē. ⁊ in cogitatione pn̄s. Sic g̃ cogitatio p̄t cogitari vt delectās ꝓut est cogitatio. ⁊ sic non est pctm̄. sicut si debeo narrare de fornicatōne. ⁊ occurrūt pulcre vie ⁊ delector. Si āt cogitatio ē delectās propter rē cogitatā ipossibile ē q̄ h̄ ꝓcedat nisi ex amore fornicatōnis. ⁊ ideo ꝯsentire in eā ē ꝯsentire in amorem ⁊ in vsum rei illicite. ⁊ ideo est pctm̄ mortale

¶Articulus.xxxv.

j. Secūdo de suspitōne. vtr̄ sit pctm̄ mortale. ⁊ videt̄ q̄ sic. talib⁹ em̄ ꝯminat̄ dn̄s Isa.v. Ue q̄ dicitis ⁊c. ¶ Cōtra. sup illud Nolite an̄ tp̄s iudicare. dt glosa. q̄ ē veniale pctm̄ ¶ Rn̄deo dd̄m. q̄ in illis q̄ sunt mortalia pctā ex gn̄e. motus imꝑfecti nō sunt pctā mortalia. sz venialia. Adulteriū em̄ ē mortale. s. qn̄ ē ꝯpleta voluntas. nō aūt qn̄ ē incōpleta. nō em̄ q̄libet motus ꝯcupiscētie ē pctm̄ mortale. Judiciū āt est duplex. s. de reb⁹ ⁊ de ꝑsonis. Judiciū de reb⁹ semꝑ ē pctm̄ mortale. puta dicere q̄ dare elemosynā sit malū. Judiciū āt de ꝑsonis licet qn̄q̄z sit falsuz. nō tn̄ sꝑ ē pctm̄. nisi qn̄ est oīno temerariū. Un̄ Aug. in ser. dn̄i de mōte. Si erramus in iudicio ꝑsonar̄. nō errem⁹ in iudicio rerū. sed qn̄ ex leui re iudiciū ꝓcedit firmū in corde. aliqn̄ est pctm̄ mortale. qr ē cū ꝯtēptu ꝓximi. suspitio āt ē q̄d imꝑfectū in gn̄e iudicij. ⁊ iō est imꝑfectus motus ⁊ ideo nō est mortale ex gn̄e. q̄z̄uis si fiat ex odio erit aliqn̄ mortale. Ad p̄mū g̃ dd̄m. q̄ q̄ dt bonuz malū ⁊c. nō suspicat̄ sed iudicat. ⁊ ideo peccat.

¶Articulus.xxxvi

Deinde q̄sita fuerūt de pctō opis tria. Primo vtr̄ liceat vti sortib⁹ maxime in aptōne libror̄. ¶ Rn̄deo dd̄m. q̄ sors ꝓprie ē iudiciū qd̄ exq̄rit̄ ex aliq̄ ab hoīe facto ad inq̄rendū occultū. dico aūt q̄ ab hoīe facto. qr q̄rere de factis ab alijs nō est sors. sed aut auguriū aut aliq̄d aliud vt qn̄ aliq̄s facit sicut geomātici. ⁊ cū taxillis. ⁊ de festucis. ⁊ in aptione libror̄. Hec āt fiunt ad tria. aut ad inq̄rēdū voluntatē. aut ad ꝯsultādū dubiū. aut ad diuidēdū. ⁊ sic sumit̄ triplex sors. s. diuisoria. ꝯsultoria. ⁊ diuinatiua. Aliq̄ faciūt has q̄si cōmittētes fortune. sicut cū q̄s nō videt̄ debere ire. tn̄ ponamus q̄ debeat ire. ⁊ h̄ aliqn̄ vana aliq̄ intētione exquirēdi iudiciū alicuius rei. sicut q̄dā ad inq̄rēdū iudiciū astror̄ exq̄runt. sicut geomātici q̄ dicunt q̄ s̄m motum celi manus mouet̄. ⁊ sic est pctm̄. Aliq̄ intēdunt scire iudiciū dyaboli. sicut Nabuchodonosor ⁊ h̄ est sacrilegiū. Aliq̄ iudiciū diuinū. ⁊ sic nō semꝑ ē pctm̄. Et sic sors diuinatoria q̄ttuor h̄z gradus. Et p̄mo mō aliqn̄ ē leue pctm̄. vel nō ē pctm̄ Secundo mō pctm̄ ē ⁊ tercio ⁊ q̄rto nō sꝑ pctm̄ ē. sz qn̄ q̄s nō ex necessitate facit. qr sic ē tētare deū. ij. Paral. ij. Cū ignoram⁹ q̄d agere ⁊c. vel qn̄ sine debita deuotione. sicut Beda Actu. p̄. qn̄ aliq̄s res sacras ꝯuertit in res tꝑales. sicut cū apit libros ꝑ tꝑalib⁹. vel qn̄ de eo qd̄ est supra nos. sicut qn̄ q̄s nō ꝯcordat. qr h̄ ē facere iniuriā spirituisancto q̄ credit̄ firmiter eē in eccl'ia vel collegijs. tn̄ ī electōe seculariū nihil ꝓhibet sortib⁹ vti

Secūdo de retētione suꝑfluor̄. vtr̄ ille q̄ nō dat suꝑfluū qd̄ h̄z ꝑ deo peccet Dicit enim Aug. q̄ q̄ retinet ⁊c. sicut supra in. viij. qd̄libet. tercio de ꝑplexitate. vtruz aliq̄s possit esse ꝑplexus

¶Articulus.xxxvij

Deinde q̄situz est de penis. Et p̄mo de pena tꝑali vtr̄ aliq̄s religiosus expelli debeat ꝓpter pctm̄ de religione si sit parat⁹ corrigi ⁊ sustinere penā. ¶ Rn̄deo dd̄m. q̄ apl's dt. Auferte malum ex vobis. modicū em̄ fermētū ⁊c Aufert̄ aūt aliquis aut ꝑ penā corꝑalē ⁊ ꝑ hoc manifestum ē q̄ aufert̄ etiā ille q̄ vellet penitere q̄z̄tūcūq̄z. sicut homicida suspēditur. q̄z̄tūcūq̄z peniteat. vel ꝑ penā spūalē. ⁊ h̄ ecclesia non facit nisi q̄s esset contumax. Et rō huius est. qr ꝑ penā corꝑalem aufert̄ aliqd̄ tꝑale qd̄ potest recōpēsari ꝑ aliqd̄ maius bonum sed bonum spūale qd̄ admittit̄ nō p̄t recōpēsari. ⁊ iō non dz religio infligere talem penā q̄z̄diu vult corrigi. qm̄ sicut est excōicatio in ecclesia. ita est expulsio a religione. Et ideo dicendū. q̄ nullus est nisi ꝓpter cōtumaciam expellendus. sed ē sequestrādus in carcere. vel alio modo.

¶Finis

¶Quodlibet angelici doctoris. s. Thome aquinatis ordinis predicator̄ ꝑ doctorem eximium Theodericū Susteren vigilanter reuisum fauste finit. Impressum denuo Colonie per honestum vir̄ Henricum Quentell. Anno incarnationis dominice. M.CCCCCJ.

Jesus Maria Anna Franciscus

In nomine tuo dulcissime Jesu

Miserere domine cunctis ubicunque in nomine tuo sepultis ut sint in tua requie propter tua vulnera quinque

Pryser